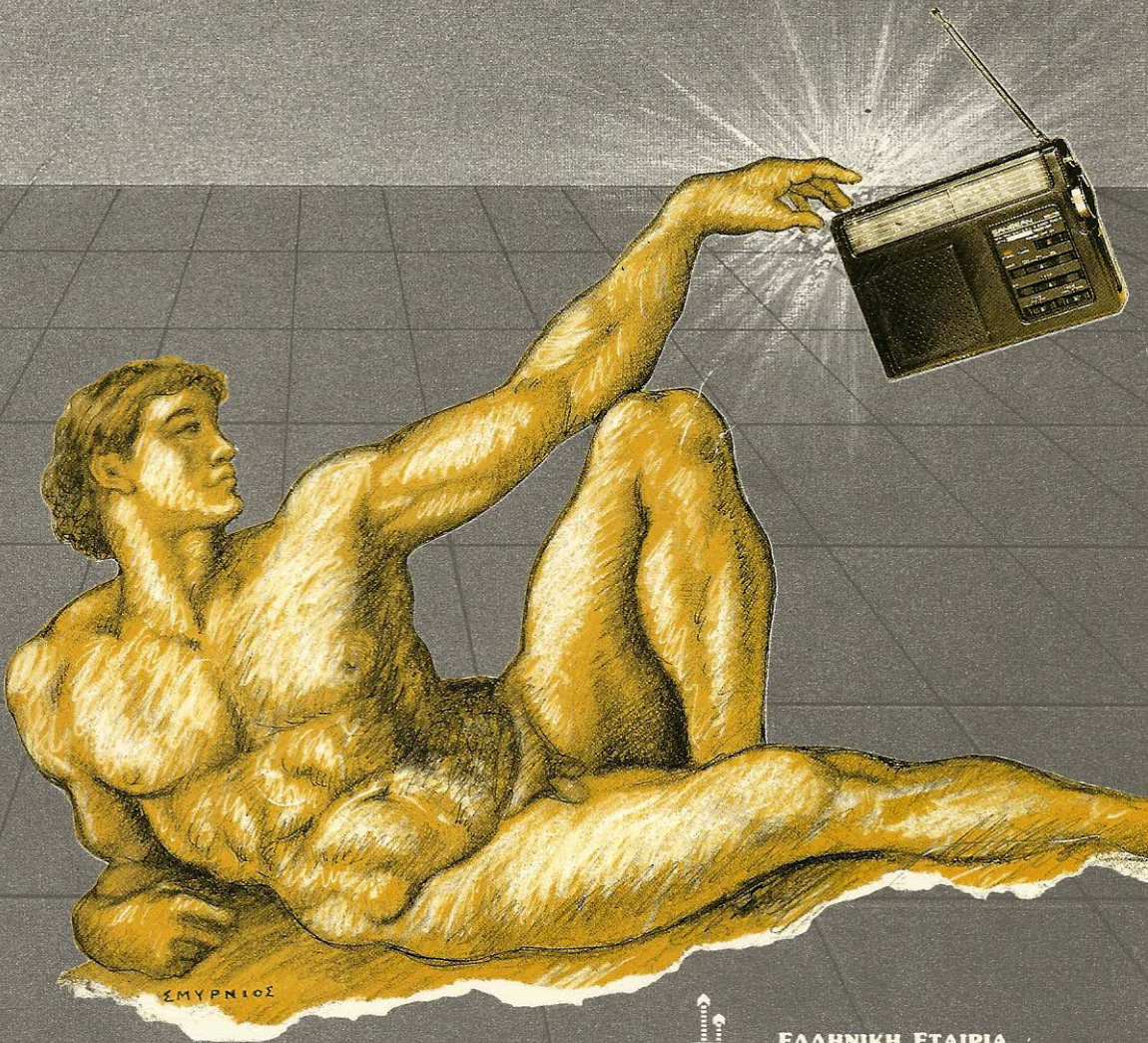

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

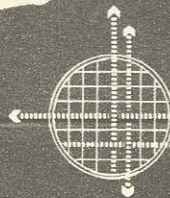
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΟΠΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

ΣΜΥΡΝΙΟΣ

ΑΘΗΝΑ 1988

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α.Ε.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΟΠΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1988

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

— Πρόλογος	11
— Χαιρετισμός Υπουργού Προεδρίας Απόστολου Κακλαμάνη	13
— Χαιρετισμός τ. Υπουργού Εσωτερικών Μανώλη Παπαστεφανάκη	16
— Η συμβολή των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας στην Τοπική Ανάπτυξη, Πάνου Μαϊστρου, Προέδρου της Ε.Ε.Τ.Α.Α.....	19
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ	
Η περίπτωση της Σουηδίας	25
— Μια μικρή παρουσίαση της Σουηδικής Τοπικής ραδιοφωνίας, <i>Βασίλη Δεληγιάννη, Συνεργάτη στο Radio Malmö.</i>	25
— Η ανάπτυξη του Τοπικού ραδιοφώνου δημοσίου συμφέροντος, <i>Anne Chaabane, Προϊσταμένης Διεθνών Σχέσεων του Σουηδικού Ραδιοφώνου.</i>	34
Η περίπτωση της Μ. Βρετανίας	
— Η Ανεξάρτητη Τοπική Ραδιοφωνία στη Μ. Βρετανία, <i>Peter Baldwin, Διευθυντή του Ανεξάρτητου Οργανισμού για Ραδιοφωνικές Εκπομπές.</i>	43
Η περίπτωση της Ιρλανδίας	
— Δημόσιο ή Ιδιωτικό; Η στρατηγική επιβίωσης των δεινοσαύρων, <i>Richard Pine, Προέδρου της Ομοσπονδίας Μέσων Επικοινωνίας της Ιρλανδίας.</i>	52

— Η περίπτωση της Ιρλανδικής Ραδιοφωνίας, <i>Richard Pine και Mary Thomas</i>	61
Η περίπτωση της Γαλλίας	
— Η κατάσταση της Τοπικής Ραδιοφωνίας στη Γαλλία, <i>Jean Pierre Mabilis, Συμβούλου Επικοινωνίας στα οπτικοακουστικά μέσα</i>	65
— Δύο περιπτώσεις Τοπικής Ραδιοφωνίας στη Γαλλία:	
Radio G.	71
Radio Gresivaudan, <i>Μαριάννας Ψύλλα, Επικοινωνιολόγου</i>	80
Η περίπτωση της Γερμανίας	
— Η Τοπική Ραδιοφωνία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, <i>Πέρσας Ζέρη, Νομικού με ειδίκευση σε θέματα επικοινωνίας</i>	89
Η περίπτωση της Δανίας	
— Εμπειρία του Δήμου της Odense σε σχέση με τα τοπικά ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης στη Δανία. <i>Finne Andersen, Δημοσιογράφου</i>	105
Η περίπτωση της Φιλανδίας	
— Το Τοπικό Ραδιόφωνο δημιουργεί γέφυρες στο Αρχιπέλαγος, <i>Bo Ahlbas, Δημάρχου της πόλης Ipiio της Φιλανδίας</i>	112
Η περίπτωση της Ολλανδίας	
— Η Τοπική Ραδιοτηλεόραση στην Ολλανδία και η OLON	115
— Η Τοπική Ραδιοφωνία στην Ολλανδία. <i>Douwe van Dam, Περιφερειακού Συντονιστή του Οργανισμού Εκπομπών NOS</i>	121
Η περίπτωση της Πορτογαλίας	
— Η Τοπική Ραδιοφωνία στην Πορτογαλία. Νέες κατευθύνσεις - Νέες εμπειρίες. <i>Jose Manuel, Nunes, Διευθυντή Προγράμματος του Τοπικού Ραδιοφώνου (R.D.P.) της Πορτογαλίας</i>	124
Η περίπτωση του Βελγίου	
— Συνοπτική παρουσίαση των περιφερειακών τοπικών σταθμών στο Βέλγιο, <i>Jean-Philippe Art, Περιφερειακού Διευθυντή στο Charleroi του Βελγίου</i>	126
Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ	
— Η συμβολή της Τ.Α. στην ανάπτυξη της τοπικής ραδιοφωνίας, <i>Νικήτα Λιοναράκη, Υπεύθυνου Τομέα Ενημέρωσης - Πληροφόρησης της Ε.Ε.Τ.Α.Α.</i>	131

**ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ Ε.Ε.Τ.Α.Α. ΓΙΑ ΤΗ
ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ
ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ**

- Θεσμικό πλαίσιο για την ίδρυση και λειτουργία Τοπικών
Ραδιοφωνικών σταθμών, *Λούσης Κιουσοπούλου*. 177
- Οικονομικά στοιχεία για τη λειτουργία Τοπικών Ραδιοφωνικών
σταθμών, *Κοσμά Σιδηρόπουλου*. 182
- Η αξιοποίηση των θεσμικών δυνατοτήτων για την ίδρυση και
λειτουργία Τοπικών Ραδιοφωνικών σταθμών, *Νίκου
Ταμπακίδη* 187
- Επιμορφωτικά προγράμματα για την ανάπτυξη της τοπικής
δημοσιότητας, *Μαριάννας Ψύλλα* 195
- Διακίνηση πληροφοριών τοπικού ενδιαφέροντος, *Φανής
Τουπαλίκη*. 199

**ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΗ ΕΝΟΣ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ**

- Γενικά στοιχεία για τον τεχνικό εξοπλισμό και την υποδομή
ενός ραδιοφωνικού σταθμού, *Γιώργου Τόμπρα και Σπύρου
Καβακόπουλου*. 207
- Συνεργασία Ο.Τ.Α. για προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού, *Βασίλη
Βαλασσόπουλου*. 228

**ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ
ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

Κείμενα από Συνεδριάσεις - Αποφάσεις της UNESCO 233

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ

ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ 245

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) διοργάνωσε στις 21 και 22 Ιουλίου στην Αθήνα διεθνή διήμερη Συνάντηση με θέμα: «Η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών».

Την πρώτη μέρα, προσκεκλημένοι από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες παρουσίασαν την εμπειρία τους για την εξέλιξη της τοπικής ραδιοφωνίας στη χώρα τους. Οι εισηγητές κινήθηκαν μέσα σε ένα ευρύ ιδεολογικοπολιτικό φάσμα που κάλυπτε, από τις εμπειρίες του αγγλικού μοντέλου, που εντάσσεται στα πλαίσια μίας καθιερωμένης ραδιοφωνικής αντίληψης, μέχρι εναλλακτικές μορφές ραδιοφωνικής επικοινωνίας, όπως κάποιες που εμφανίστηκαν στη Γερμανία και στη Γαλλία. Ακολούθησε συζήτηση κατά την οποία έγινε προσπάθεια να εντοπιστούν οι λόγοι που οδήγησαν στην αποτυχία του εγχειρήματος της δημοτικής ραδιοφωνίας στην Ευρώπη, ώστε να αξιοποιηθεί θετικά αυτή η εμπειρία, τώρα που στην Ελλάδα μπαίνουν οι βάσεις για την ανάπτυξη της τοπικής ραδιοφωνίας με τη συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τη δεύτερη μέρα, ομάδες εργασίας της ΕΕΤΑΑ παρουσίασαν τις προτάσεις τους για την ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών. Οι επί μέρους αυτές προτάσεις είναι το καταστάλαγμα έρευνας επιστημόνων, που λαμβάνοντας υπόψη τους τα διεθνή δεδομένα δεν περιορίστηκαν στην παροχή απλών οδηγιών για το στήσιμο ραδιοσταθμών, αλλά κατέληξαν σε μια ολοκληρωμένη πρόταση στρατηγικής που απευθύνεται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός πλέγματος άρτιων τεχνικά, βιώσιμων οικονομικά και ελκυστικών ως προς το πρόγραμμα ραδιοσταθμών. Οι σταθμοί αυτοί που θα πρέπει να ιδρυθούν σε επίπεδο Νομού και να είναι αποτέλεσμα συνεργασίας πολλών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κοινωνικών φορέων της περιοχής, θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη ενός εκτεταμένου δικτύου πληροφόρησης και επικοινωνίας των πολιτών σε κάθε γωνιά της Ελλάδας.

Όταν τον Ιούλιο έγινε αυτή η Συνάντηση, μικρή ήταν η εμπειρία από τη λειτουργία τοπικών ραδιοσταθμών. Στο μεταξύ ιδρύθηκαν

και άλλοι σταθμοί με την πρωτοβουλία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το αποτέλεσμα ήταν να αναπτυχθεί ένας έντονος προβληματισμός και να συσσωρευθεί μια αξιόλογη εμπειρία από τη λειτουργία των νέων αυτών ραδιοφωνικών σταθμών καθώς στην πράξη δημιουργήθηκαν νέες ανάγκες που αρχικά δεν είχαν προβλεφθεί. Πάντως, ο πυρήνας της πρότασης της ΕΕΤΑΑ, όπως και η λογική των επί μέρους προτάσεων παραμένουν επίκαιροι.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι συμπεριλάβαμε ακόμη και κάποια άλλα κείμενα, όπως εισηγήσεις από αντίστοιχα διεθνή Συνέδρια, για να αποκτήσει ο αναγνώστης μια κατά το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με τον προβληματισμό που υπάρχει σήμερα για την τοπική ραδιοφωνία. Επίσης θεωρήσαμε σκόπιμο να παραθέσουμε τα νομοθετικά κείμενα που προσδιορίζουν το θεσμικό πλαίσιο της τοπικής ραδιοφωνίας στην Ελλάδα.

Σε μια εποχή που σηματοδοτεί μια θετική εξέλιξη για τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας στη χώρα μας και το ελληνικό ραδιόφωνο αποδεσμεύεται από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη ώστε το ραδιόφωνο να γίνει:

- ένα μέσο ανοιχτό στην κοινωνία
- ένα μέσο που θα προβάλλει την τοπική δημοσιότητα
- ένα μέσο επικοινωνίας που θα προωθήσει την πολυφωνία μέσα από τη ζωντανή αντιπαράθεση απόψεων
- ένα μέσο που θα βοηθήσει στην κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών.

Πάνος Μαϊστρος
Πρόεδρος της ΕΕΤΑΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ

Είναι πολύ σημαντική η σημερινή συνάντηση. Τώρα που έχει ορισθεί πλέον το νομοθετικό πλαίσιο της Τοπικής Ραδιοφωνίας, απομένει το μεγάλο έργο της τελικής διαμόρφωσης του θεσμού.

Ορισμένα πράγματα πρέπει να λεχθούν απλά και καθαρά.

α. Η πολιτεία είναι ειλικρινής στην προσέγγιση του θεσμού.

Υπάρχει πιο πλήρης απόδειξη από το γεγονός ότι το όργανο εκχώρησης, ανανέωσης και ανάκλησης των αδειών τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, αποτελείται από τους προέδρους του Αρείου Πάγου και του Συμβουλίου Επικρατείας, τον Πρόεδρο της ΕΣΗΕΑ, καθώς και δύο ειδικούς επιστήμονες στα θέματα της Ραδιοφωνίας και της Επικοινωνίας που επιλέγονται από τα τρία πρώτα πρόσωπα;

β. Οι κοινωνικές και τεχνολογικές συνθήκες είναι πρόσφορες.

Η διεύρυνση και η βελτίωση των μορφών επικοινωνίας δεν εκτρέπει τις αντιθέσεις σε στείρες αντιπαλότητες και διαλυτικές συγκρούσεις. Με τις δοσμένες τεχνολογικές και οικονομικές συνθήκες και όρους και τη δυνατότητα δημιουργίας πλαισίων πολυφωνικού διαλόγου, η ραδιοφωνία, ενώ έχει χαμηλό κόστος, επιτρέπει την ελπίδα της πολύτιμης προσφοράς.

γ. Η πολιτιστική πρόκληση της τοπικής ραδιοφωνίας είναι διαρκώς επίκαιρη.

Ενώ οι οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις οδήγησαν στη δημιουργία ισχυρών κρατών, δυνατών διακρατικών μηχανισμών και στην ενδυνάμωση της κεντρικής εξουσίας, το αίτημα για ποιότητα ζωής και συμμετοχική δημοκρατία διατηρείται στο προσκήνιο κάθε εξέλιξης με αμείωτη την υποστήριξή του, συνεχώς επαναλαμβανόμενη από το πλατύτερο φάσμα των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων. Αυτό το φαινόμενο έχει την πολιτιστική του έκφραση: αναζήτηση μέσω επικοινωνίας με αμφίδρομη κατεύθυνση, προσιτών στον απλό πολίτη, στο λαό, ευαίσθητων σε κάθε ανησυχία, ικανών να διαπιστώσουν κάθε ρωγμή ανάμεσα στις κατεστημένες πολιτικές και

κοινωνικές δυνάμεις, να επιτρέψουν ακόμη και την αμφισβήτησή τους, χωρίς όμως να οδηγήσουν στην ανατροπή των ελάχιστων συνθηκών του δημοκρατικού διαλόγου. Αυτό είναι αν θέλετε το μεγάλο χαρτί της δημοκρατίας, η αμφισβήτηση, κατά κανόνα μεταφέρει τις αντιθέσεις σε ένα υψηλότερο επίπεδο προοδευτικής σύνθεσης και των θέσεων και των συμφερόντων.

Είναι δοσμένο το πλαίσιο της τοπικής ραδιοφωνίας. Από την αρχή τονίσαμε ότι είναι:

- *Κοινωνικό αγαθό* που βρίσκεται σε στενότητα.
- *Συνιστά πολιτιστική πρόκληση* και ταυτόχρονα αναντικατάστατο στοιχείο *δυναμικής κοινωνικής ανάπτυξης*.
- *Έχει τοπικό χαρακτήρα*. Αυτός ο χαρακτήρας δεν συνιστά όριο, ούτε αποτελεί περιορισμό.

Από τα τρία αυτά στοιχεία αναπτύχθηκε γόνιμος προβληματισμός που κατέληξε στις ακόλουθες θέσεις:

1. Η Ραδιοφωνία είναι *αδικτύωτη*. Αυτό σημαίνει: Δεν χρησιμοποιεί αναμεταδότες παρά μόνο κατ' εξαίρεση (όταν γεωγραφικά εμπόδια περιορίζουν την ακρόαση του σταθμού μέσα στην περιφέρεια του φορέα του). Ένα πρόσωπο συμμετέχει σ' ένα σταθμό και ποτέ ένα πρόσωπο δεν ελέγχει μέσα από διάφορες νομικές μορφές περισσότερους από ένα σταθμούς. Δεν μεταδίδεται το ίδιο πρόγραμμα παράλληλα από πολλούς σταθμούς, εκτός αν αυτό αφορά την επιμόρφωση.

2. Η Ραδιοφωνία δεν πρέπει να είναι *κερδοσκοπική*. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να έχει έσοδα ακόμη και από τη διαφήμιση. Δεν σημαίνει ότι πρέπει να την καταντήσουμε προβληματική. Απλά ενθαρρύνει μέσα από την ανατροφοδότησή της την επισήμανση του κατ' εξοχήν πολιτιστικού χαρακτήρα της. Η διαφάνεια των οικονομικών της αποτελεί μια πρόσθετη εγγύηση.

3. Λογικά και λειτουργικά η τοπική ραδιοφωνία συνδέεται με τους *οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης*. Όχι όμως και αναπόφευκτα ή αναγκαία.

Πολλοί ταύτισαν την τοπική ραδιοφωνία με τη δημοτική. Η διεθνής εμπειρία έδειξε ότι η δημοτική ραδιοφωνία αν δεν έσβησε ή απότυχε, τουλάχιστον υποκαταστάθηκε. Το πρόβλημα είναι πιο σοβαρό για μια χώρα όπως η Ελλάδα, στην οποία η τοπική αυτοδιοίκηση μόλις στις αρχές της δεκαετίας του '80 ξεπέρασε το πρότυπο του καλού νοικοκύρη του απλώς μαζεύει τα σκουπίδια από τους δρόμους και φροντίζει την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων.

Εμείς ως κυβέρνηση και πολιτεία *τολμήσαμε*
— να θεσμοθετήσουμε μηχανισμούς ανάδειξης της τοπικής αυτο-

διοίκησης ως δυναμικού παράγοντα κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης και διεύρυνσης.

— να ενθαρρύνουμε αποφασιστικά και να διασφαλίσουμε θεσμικά την ελεύθερη ραδιοφωνία.

Κάποιοι θα αναζητήσουν τα πρωτεία και θα επιδιώξουν να κατακυρωθούν σ' αυτούς. Δεν είναι η ώρα για να απονέμουμε οποιονδήποτε έπαινο, ούτε να αποκλείσουμε αυτούς που καθυστέρησαν στην απόλαυση αυτού του νέου τοπίου της επικοινωνίας. Αντίθετα, προσκαλούμε εκείνους που αρχικά δυστρόπησαν ή ξαφνιάστηκαν ή δεν πίστεψαν. Όλες τις δυνάμεις αυτού του τόπου:

- τις πολιτιστικές
- τις κοινωνικές
- τις ανεξάντλητες δυνάμεις της νεολαίας μας.

Πρέπει με κάθε τρόπο να αποθαρρύνουμε κάθε προσπάθεια απομίμησης των δύο ΕΡΤ. Η απομίμηση ακόμη και των καλύτερων στιγμών τους δεν θα προσφέρει τίποτε περισσότερο στην κοινωνική και πολιτιστική πολυφωνία και πλούτο. Ταυτόχρονα θα έχει οδηγήσει σε σπατάλη μέσων και δυνάμεων. Είναι αναμφίβολη και πολύτιμη η προσφορά κάθε δημοτικού ή κοινοτικού άρχοντα στο στήσιμο της δημοτικής ραδιοφωνίας. Μοναδική όμως εγγύηση επιβίωσής της είναι το πιο πλατύ μέτωπο και αντιπροσώπευση των πολιτιστικών και κοινωνικών δυνάμεων κάθε τόπου.

Στην κοινοβουλευτική δημοκρατία είναι κυρίαρχος ο κοινοβουλευτικός λόγος. Στη συμμετοχική δημοκρατία είναι σημαντικός και ο διάλογος που αναπτύσσεται σε όλους τους χώρους, από το σύνολο σχεδόν των κοινωνικών δυνάμεων. Είναι δοσμένο το πλαίσιο ανάπτυξης των τοπικών και δημοτικών ραδιοσταθμών. Εσείς μπορείτε, πιστεώω, να συμβάλετε στη διευκρίνιση διαδικασιών, στη διατύπωση μηχανισμών και στην εμφύσηση σ' ολόκληρο το θεσμό της λαχτάρας και φιλοδοξίας της νέας γενιάς, την αγωνία, το μεράκι και τον πλούτο που τόσα χρόνια δεν έβρισκε έκφραση, αγωγό σε κάθε μέρος αυτού του τόπου. Κάθε λόγος, ολόκληρος ο προβληματισμός σας είναι από χρήσιμος έως πολύτιμος. Τον περιμένουμε και σας ευχαριστούμε, προκαταβολικά, γι' αυτό.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

κ. ΜΑΝΩΛΗ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ

Η συμβολή των ΟΤΑ στην ίδρυση και λειτουργία ραδιοφωνικών σταθμών, στο βάθος της εκφράζει την αναγκαιότητα ανάληψης ευρύτερων πρωτοβουλιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η Κυβέρνηση θεωρώντας την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως έναν από τους θεμελιώδεις πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς, έχει φροντίσει να την εξοπλίσει με μια σειρά νομοθετικών ρυθμίσεων και οικονομικών κινήτρων, ενταγμένων σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής για την Αποκέντρωση και το Δημοκρατικό Προγραμματισμό.

Ενδεικτικά σας αναφέρω:

- Το Νόμο 1270/82 για τα διαμερισματικά και συνοικιακά συμβούλια.
- Το νόμο 1416/84 για τη διεύρυνση των «συντρεχουσών αρμοδιοτήτων», τη δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων, την προώθηση της διαδημοτικής συνεργασίας, την κατοχύρωση και διεύρυνση του επιχειρηματικού ρόλου των ΟΤΑ.
- Το Ν. 1622/86 για την ενδυνάμωση της πρωτοβάθμιας Τ.Α., την κατοχύρωση του ρόλου των ΟΤΑ στον προγραμματισμό και τη δημιουργία των Περιφερειών.

Πιστεύω ότι το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο μαζί με το σχέδιο νόμου που έχει ήδη συζητηθεί στη Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την ελεύθερη ραδιοφωνία, μπορούν να καλύψουν ικανοποιητικά τις θεσμικές ανάγκες για την ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών με τη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ως Υπουργός Εσωτερικών θα ήθελα να παρατηρήσω από την πλευρά μου, ότι στην περίπτωση της τοπικής ραδιοφωνίας δοκιμάζεται για άλλη μια φορά η δυνατότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να ασκήσει τον ουσιαστικό, πολιτικό, κοινωνικό και αναπτυξιακό της ρόλο.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να αξιοποιήσει το τοπικό ραδιόφωνο:

- Όχι για να ανταγωνιστεί τα άλλα μέσα τοπικής δημοσιότητας, αλλά για να συμβάλλει στον πολλαπλασιασμό τους

και στη σύνδεσή τους με τα κεντρικά μέσα μαζικής επικοινωνίας.

- Όχι για να δημιουργήσει με το ραδιόφωνο ένα όργανο στενοκομματικής αντιπαράθεσης ή κοινωνικοπολιτικής πόλωσης, αλλά ένα μέσο που θα ενοποιεί τις δυνάμεις της τοπικής κοινωνίας με βάση τα κοινά προβλήματα, ενδιαφέροντα και δυνατότητες.

Με τον τρόπο αυτό, όλοι μαζί οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα πλαίσια μιας διακοινοτικής συνεργασίας, θα προωθούν την Τοπική Δημοσιότητα:

- Την τοπική δημοσιότητα που μπορεί να πληροφορήσει τον πολίτη και να τον κάνει ενεργό συμμετοχο της τοπικής πολιτικής ζωής, δραστήριο μέλος των τοπικών θεσμών λαϊκής συμμετοχής.

- Την τοπική δημοσιότητα που μπορεί να προβάλλει τα τοπικά προβλήματα και να κινητοποιεί την κοινωνία των πολιτών για τη λύση τους.

- Την τοπική δημοσιότητα που θα αναδεικνύει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής, θα ενθαρρύνει τις τοπικές παραγωγικές πρωτοβουλίες και θα υποστηρίζει τις κοινωνικές δυνάμεις του τόπου στην προσπάθειά τους για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

- Την τοπική δημοσιότητα που δεν θα μεταφέρει άκριτα την ξένη κουλτούρα, αλλά θα ενθαρρύνει και θα προβάλλει τις ζωντανές τοπικές πολιτιστικές δυνάμεις.

Πιστεύω ότι η επιτυχία της νέας αυτής προσπάθειας εξαρτάται από την οικονομική βιωσιμότητα και την κατά το δυνατόν ευρύτερη κοινωνικοπολιτική σύγκλιση, με τη συνεργασία των φορέων της Τ.Α., κοινωνικών φορέων και συνεταιρισμών.

Με τον τρόπο αυτό μπορεί να διασφαλισθεί καλύτερη ποιότητα εκπομπών και πολύωρο καθημερινό πρόγραμμα που να ανταποκρίνεται στις τοπικές ανάγκες.

Η ευρωπαϊκή εμπειρία που θα παρουσιασθεί κατά τη διάρκεια της διήμερης συνάντησης και οι προτάσεις της Ε.Ε.Τ.Α.Α. θα αποτελέσουν χρήσιμο οδηγό στη νέα αυτή πρωτοβουλία για την τοπική ραδιοφωνία.

Θα ήθελα να συγχαρώ την Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης για τη διοργάνωση αυτή, η οποία ως τεχνικός σύμβουλος της Αυτοδιοίκησης, φρόντισε έγκαιρα στο θέμα της τοπικής ραδιοφωνίας να δώσει την τεχνική βοήθεια και στήριξη που χρειάζεται.

Το υπουργείο Εσωτερικών θα περιμένει τα συμπεράσματα της διή-

μερης συνάντησης, για να βοηθήσει από τη μεριά του στην απαραίτητη πολιτική και διοικητική στήριξη του θεσμού της τοπικής ραδιοφωνίας. Εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες της διήμερης συνάντησης.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

του ΠΑΝΟΥ ΜΑΪΣΤΡΟΥ,
Προέδρου της Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Τα Τοπικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, στο βαθμό που εκφράζουν την τοπική κοινωνία, αποτελούν πραγματικά ουσιαστικούς παράγοντες και για τη διεύρυνση των δημοκρατικών θεσμών σε τοπικό επίπεδο και για την ενημέρωση και κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας, αλλά και παραπέρα για την προώθηση της ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης. Γιατί πράγματι, η ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη, με φορέα την Τοπική Αυτοδιοίκηση, δεν μπορεί παρά να έχει σαν βασικό συστατικό στοιχείο της την τοπική δημοσιότητα.

Έτσι, βλέπουμε την Τοπική Ραδιοφωνία ενταγμένη σε μια συνολικότερη στρατηγική για τη διεύρυνση της τοπικής δημοσιότητας. Στα πλαίσια αυτά, ξεκίνησε μια προεργασία από την πλευρά της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, που αποτελεί όπως γνωρίζετε τον φορέα τεχνικής υποστήριξης των Δήμων, των Κοινοτήτων και των φορέων τους, έτσι ώστε να υπάρχει η αναγκαία επιστημονική και τεχνική υποστήριξη προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση που θ' αναλάβει τις σχετικές πρωτοβουλίες.

Η δουλειά αυτή δεν έγινε μόνο με τις δικές μας δυνάμεις. Κινητοποιήθηκαν και ομάδες εργασίας από εξωτερικούς συνεργάτες, ειδικούς επιστήμονες, που έχουν μια σημαντική εμπειρία στα θέματα αυτά. Τα θέματα τα οποία μελετήθηκαν είναι:

- *Οι τεχνικές προδιαγραφές.* Για να μπορέσει να δημιουργηθεί ένας σωστός σταθμός πρέπει να υπάρχουν οι αναγκαίες τεχνικές προϋποθέσεις, που αφορούν τον τεχνικό εξοπλισμό και την υποδομή του ραδιοφωνικού σταθμού.
- *Το θέμα του νομικού σχήματος.* Το νομικό σχήμα δεν αποτελεί κατά τη γνώμη μας ένα απλό νομικό ένδυμα, το οποίο καλύπτει μια συγκεκριμένη μορφή επιχείρησης ή φορέα. Αποτελεί ένα ουσιαστικό συστατικό στοιχείο της δομής και λειτουργίας ενός σταθμού. Δηλαδή, η πρόταση που διατυπώνεται από την πλευρά της Ε.Ε.Τ.Α.Α. για μια Δημοτική

Εταιρία λαϊκής βάσης, με την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή κοινωνικών φορέων, δεν είναι απλά ένα νομικό σχήμα. Είναι μια πρόταση που αφορά τους κοινωνικούς εταίρους μιας τέτοιας πρωτοβουλίας, τη μορφή συνεργασίας τους, την κατοχυρωμένη συμμετοχή τους στη διοίκηση και λειτουργία του σταθμού, αφορά τον τρόπο της εσωτερικής δομής και οργάνωσης του σταθμού.

● *Οι προϋποθέσεις ίδρυσης.* Επειδή στην Ελλάδα για πρώτη φορά ιδρύονται και θα λειτουργήσουν τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, η διεθνής εμπειρία πρέπει να αποτελέσει βασικό συστατικό στοιχείο της προβληματικής και της προσπάθειας μας. Είναι ανάγκη να αξιοποιήσουμε τις πληροφορίες που θα μας δώσουν για την τοπική ραδιοφωνία οι προσκεκλημένοι μας από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες (Ιρλανδία, Μ. Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία), για να μην επαναλάβουμε τα λάθη που ενδεχόμενα έγιναν στις αντίστοιχες χώρες και να προσαρμόσουμε στα ελληνικά δεδομένα τις θετικές επιλογές που έκαναν.

● *Η διαφήμιση.* Αποτελεί επίσης ένα σημαντικό στοιχείο, που κατά τη γνώμη μας, δένεται άρρηκτα με το θέμα της τοπικής δημοσιότητας. Όπως ήδη αναφέραμε, βλέπουμε την τοπική ραδιοφωνία να εντάσσεται σε μια ευρύτερη στρατηγική για την τοπική δημοσιότητα, η οποία με τη σειρά της υπηρετεί την ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη. Θα αντιμετωπίσαμε λοιπόν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον προτάσεις, που θα συνέδεαν την τοπική δημοσιότητα με την τοπική οικονομία, άρα με τη διαφήμιση των τοπικών προϊόντων, με την προώθηση των πωλήσεών τους και επομένως με την προώθηση της ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης.

● *Το θέμα της προμήθειας του εξοπλισμού,* το οποίο παραμένει ανοικτό. Ξέρουμε καλά ότι πολύ πιο εύκολα μια ομάδα δήμων μπορεί να προμηθευτεί από κοινού εξοπλισμό, παρά κάθε ένας μόνος του, χωρίς ενδεχόμενα τις αναγκαίες τεχνικές γνώσεις. Οι επιστήμονες της Ε.Ε.Τ.Α.Α., που μελέτησαν το θέμα αυτό, θα διατυπώσουν αναλυτικά τις προτάσεις τους, σχετικά με το συντονισμό των προμηθειών και τη συντήρηση των σταθμών που θα ξεκινήσουν να λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο.

● *Η αξιοποίηση του υπάρχοντος ραδιοφωνικού δικτύου των ΕΡΤ.* Είναι γνωστό το ενδιαφέρον και από την πλευρά του Υπουργείου και από την πλευρά των Διοικήσεων των ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2, να υπάρχει μια ουσιαστική συμμετοχή της

Αυτοδιοίκησης στη λειτουργία των περιφερειακών ραδιοφωνικών σταθμών.

● *Το κρίσιμο θέμα των οικονομικών.* Θα πρέπει να διερευνήσουμε τις πηγές των εσόδων των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, καθώς και τις δυνατότητες αυτοχρηματοδότησής τους από τους φορείς-μετόχους.

● *Το θέμα της επιμόρφωσης.* Σταθμοί χωρίς στελέχη, είναι φανερό ότι δεν θα μπορέσουν να προχωρήσουν. Υπάρχει λοιπόν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κατάρτισης συμβούλων τοπικής δημοσιότητας.

● Ένα πολύ σημαντικό θέμα που αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι ραδιοφωνικοί σταθμοί θα έχουν έναν *εξοπλισμό σε πληροφορίες, που αφορούν την Αυτοδιοίκηση*, και γενικά την ανάπτυξη. Είναι ανοικτό το ζήτημα κάποιου κέντρου τεκμηρίωσης πληροφοριών γύρω από θέματα, που ενδιαφέρουν την Αυτοδιοίκηση.

Ελπίζουμε ότι ο προβληματισμός που θα αναπτυχθεί και οι προτάσεις που πρόκειται να διατυπωθούν θα συμβάλουν ώστε η Τοπική Αυτοδιοίκηση να χαράξει τη στρατηγική προώθησης της τοπικής δημοσιότητας αρχίζοντας από την ίδρυση και λειτουργία των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ**

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ

του ΒΑΣΙΛΗ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ
συνεργάτη στο *Radio Malmö*

1. Η ΣΟΥΗΔΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ (SR)*

Η Σουηδική Ραδιοφωνία (Sveriges Radio), είναι μια μητρική εταιρία η οποία έχει τέσσερις (4) θυγατρικές εταιρίες:

Την Τοπική Ραδιοφωνία (LRAB),

Την Εθνική Ραδιοφωνία (RR),

Τη Σουηδική Τηλεόραση (SVT) και

Την Εκπαιδευτική Ραδιο-Τηλεόραση (UR).

Η Σουηδική Ραδιοφωνία (SR) είναι μια εταιρία στην οποία το 60% των μετοχών της ανήκουν στα λαϊκά κινήματα (εργατικά σωματεία, ένωση καταναλωτών, λαϊκή επιμόρφωση, 20% στην ένωση εργοδοτών, γεωργικών συνεταιρισμών, επαγγελματικών ενώσεων και 20% στον τύπο δηλαδή εφημερίδες).

Η SR δεκατετραμελές (14) Συμβούλιο, στο οποίο, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και 6 μέλη τοποθετούνται από το Κράτος, 5 μέλη αντιπροσωπεύουν τους μετόχους και 2 μέλη το προσωπικό.

Το Συμβούλιο αυτό εκλέγει για 5 χρόνια το Γενικό Διευθυντή της SR. Πηγή χρηματοδότησης της SR είναι τα έσοδα που εισρέουν από τις άδειες που πληρώνει το κοινό για την τηλεόρασή του. Τα έσοδα αυτά πηγαίνουν στο Ραδιοφωνικό Ταμείο.

Η Σουηδική Βουλή αποφασίζει κάθε χρόνο με ποιο ποσό από το Ραδιοφωνικό Ταμείο θα χρηματοδοτηθεί η SR.

Η SR, σύμφωνα με τη σύμβαση που έχει καταρτίσει με το κράτος, κάθε χρόνο ζητά από τη Βουλή να της εγκριθεί ο προϋπολογισμός της, σύμφωνα με τον προγραμματισμό που παρουσιάζει, δηλαδή τους επιμέρους προϋπολογισμούς-προγραμματισμούς των θυγατρικών της εταιριών.

Η SR είναι ανεξάρτητη, όπως και οι θυγατρικές της εταιρίες, απέναντι στο Σουηδικό Κράτος. Κάθε θυγατρική εταιρία έχει το δικό της Συμβούλιο, που τοποθετείται από το Συμβούλιο της SR. Η SR έχει συντονιστικό ρόλο ανάμεσα στις θυγατρικές της εταιρίες, οι οποίες είναι ανεξάρτητες. Οι δραστηριότητες της SR και των θυγατρι-

κών της εταιριών ορίζονται σύμφωνα με τους νόμους περί Ραδιοφωνίας-Ελευθεροτυπίας και τη σύμβαση που έχει με το κράτος, που της δίνει το μονοπώλιο της μετάδοσης ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών στον αιθέρα. Όργανο ελέγχου των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών προγραμμάτων είναι η Κρατική Ραδιοφωνική Επιτροπή (RADIO N'A'MDEN). Κάθε ραδιοφωνικό και τηλεοπτικό πρόγραμμα κρατείται στο αρχείο για 6 μήνες. Κάθε φυσικό πρόσωπο έχει δικαίωμα να ζητήσει από το RADIO N'A'MDEN να εξετάσει κάποιο πρόγραμμα καταγγέλοντάς το ότι έχει παραβεί τους νόμους Ραδιοφωνίας και Ελευθεροτυπίας. Σ' αυτή την περίπτωση η Ραδιοφωνική Επιτροπή εξετάζει το πρόγραμμα που έχει καταγγελθεί και βγάζει θετική ή αρνητική κρίση. Οι αποφάσεις της οροθετούν τη δημοσιογραφική δεοντολογία.

Οι Ειδήσεις και όλα τα προγράμματα της Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης πρέπει να είναι:

Αντικειμενικά: να εκθέτουν αμερόληπτα όλες τις πλευρές ενός ζητήματος.

Ουδέτερα: να μην παίρνουν θέση υπέρ ή κατά.

Δημοκρατικά: να υπερασπίζονται τις Δημοκρατικές αξίες, την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, το δικαίωμα ψήφου με ελεύθερες και μυστικές ψηφοφορίες. Να καταπολεμούν τις αντιδημοκρατικές εκδηλώσεις, τη βία και το ρατσισμό.

Αυτό είναι το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργεί η Σουηδική Ραδιοφωνία (SR).

2. Η ΣΟΥΗΔΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ (ΣΤΡ)

Η ΣΤΡ λειτουργεί από το 1971. Ένας από τους σπουδαιότερους λόγους ίδρυσής της ήταν ότι, ύστερα από μελέτες διαπιστώθηκε, πως η Εθνική Ραδιοφωνία (ΕΡ), παρ' όλο που είχε περιφερειακά στούντιο, ανταποκριτές, παραγωγούς (το 30% της παραγωγής προγραμμάτων και ειδήσεων προέρχονται από την περιφέρεια, όπως και τώρα), το κέντρο βάρους των προγραμμάτων και ειδήσεων έπεφτε στην πρωτεύουσα. Αυτό δεν είναι παράξενο μια και η πρωτεύουσα είναι το πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο της χώρας. Όμως ο τρόπος με τον οποίο τα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας (ΜΜΕ) προβάλλουν και μονοπωλούν το κέντρο της χώρας επιδρούν αρνητικά στην ανάπτυξη της Δημοκρατίας και της Ισότητας.

Στα κέντρα επιλογής των ΜΜΕ φτάνει ένας μεγάλος αριθμός από γεγονότα Διεθνή και Εθνικά, τα οποία παρουσιάζονται στο κοινό, αφού πρώτα περάσουν μια διαδικασία αξιολόγησης, που γίνεται βασικά, με γνώμονα το ενδιαφέρον που έχουν για ένα όσο το δυνατό μεγαλύτερο αριθμό ατόμων. Μ' αυτό το κριτήριο, ένα γεγονός που

έχει σημασία για μια μικρή πόλη, ίσως από εθνική οπτική γωνία να μην έχει ενδιαφέρον.

Π.χ. σε μια μικρή πόλη 5.000 κατοίκων, κλείνει ένα εργοστάσιο που δίνει εργασία σε 300 άτομα. Για την πόλη αυτή, το γεγονός αυτό είναι υψίστης σημασίας. 300 οικογένειες χάνουν το εισόδημά τους και αυτό έχει επιπτώσεις σ' όλο το κοινωνικό σύνολο. Μπορούν να γίνουν διαμαρτυρίες, απεργίες, μακροχρόνιοι αγώνες και οι άνεργοι θα πρέπει να βοηθηθούν από το Δήμο και τη Νομαρχία οικονομικά, κοινωνικά και επαγγελματικά.

Αυτά τα γεγονότα μπορεί να είναι μια μικρή είδηση σε εθνικό επίπεδο. Σε τοπικό όμως επίπεδο μπορεί να είναι μακρόχρονη διαδικασία, που θα δώσει πολλές «ειδήσεις» τοπικού ενδιαφέροντος, γιατί βιώνεται κάθε μέρα, σύμφωνα με τις καθημερινές εξελίξεις.

Ένα άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα Εθνικά ΜΜΕ είναι ότι παρ' όλο που είναι αναγκαίο, δεν μπορούν αφ' ενός να ανακοινώσουν αμέσως «συμβάντα» υψίστης σημασίας σε τοπικό πληθυσμό σε συνεχή πληροφόρηση σχετικά με κρίσιμα πολλές φορές γεγονότα, όπως πυρκαγιές, καταστροφές, τροχαία δυστυχήματα, κι ακόμη διακοπή νερού σε μια συνοικία για 24 ώρες. Πληροφορίες λοιπόν, που θα πρέπει να ανακοινωθούν άμεσα και να δοθούν οι σχετικές οδηγίες στο κοινό, είναι αδύνατο να μεταδίδονται στο εύκολο τους από το Εθνικό Ραδιόφωνο. Εάν κάθε καλοκαίρι το Ραδιόφωνο μετέδιδε πληροφορίες και οδηγίες για τις πυρκαγιές, δεν θα έστελνε τίποτα άλλο!

Με τη διεθνοποίηση των ΜΜΕ, ενώ ο πολίτης παίρνει πια πληροφορίες απ' όλο τον κόσμο, από την άλλη γίνεται α-πληροφόρητος στο δικό του κοινωνικό μικρόκοσμο, δηλαδή σε επίπεδο γειτονιάς-Κοινότητας-Δήμου-Νομού. Γι' αυτό το λόγο βλέπουμε ότι τη διεθνοποίηση των ΜΜΕ ακολουθεί μια παράλληλη κίνηση για ανάπτυξη της πληροφόρησης στο τοπικό επίπεδο, με την άνθηση σ' ολόκληρο τον κόσμο της τοπικής ραδιοφωνίας (ΤΡ).

Ο εκδημοκρατισμός των ΜΜΕ προϋποθέτει το διάλογο. Η ΤΡ βρίσκει κοντά στην καθημερινή πραγματικότητα του πολίτη. Έτσι μπορεί να γίνει ο δίαυλος του διαλόγου για το πλάτημα και βάθεμα της δημοκρατίας στο τοπικό επίπεδο, μια και δίνει την ευκαιρία στον πολίτη να λάβει μέρος στη διαμόρφωση και υλοποίηση των αποφάσεων, στον πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα.

Επίσης η ΤΡ βοηθά την τοπική πολιτιστική δημιουργία να παρουσιαστεί πιο πλατειά και ν' αποκτήσει μαζικότητα. Ακόμα είναι η βάση για την ανάπτυξη της λαϊκής επιμόρφωσης.

Γι' αυτό το λόγο προγραμματική αρχή της Σουηδικής Τοπικής Ραδιοφωνίας (ΣΤΡ), είναι να ασκεί αντικειμενική κριτική και πολύ-

πλευρη δημοσιογραφία, παρουσιάζοντας, σχολιάζοντας και αναλύοντας τα γεγονότα, προσανατολίζοντας τον πολίτη έτσι, ώστε να μπορεί να πάρει θέση απέναντι στα πολιτικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ζητήματα.

Η ΣΤΡ πρέπει να ασκεί δημοσιογραφικό έλεγχο στις κρατικές, νομαρχιακές και δημοτικές υπηρεσίες, κόμματα και οργανώσεις, κρατικές και ιδιωτικές επιχειρήσεις, δηλαδή στα διάφορα κέντρα εξουσίας, γιατί οι αποφάσεις τους έχουν καθοριστικό ρόλο για τους πολίτες.

Η ΣΤΡ είναι μια υπηρεσία εξυπηρέτησης του πολίτη (Public Service), πληροφορώντας τον άμεσα, έγκυρα και γρήγορα για ό,τι συμβαίνει στην περιοχή του. (Η ΣΤΡ έχει απευθείας τηλεφωνική επικοινωνία, τερματικές οθόνες με τις συγκοινωνίες των δήμων και του νομού, τρένα, φέρρυ-μποτ, αεροδρόμια, τροχαία κίνηση, μετεωρολογική υπηρεσία, πυροσβεστική υπηρεσία κτλ., ώστε να κρατά συνεχώς πληροφορημένο τον ακροατή για οποιαδήποτε ανωμαλία εκδηλωθεί. Άλλωστε η ΣΤΡ ανήκει οργανικά στην Πολιτική Άμυνα της Σουηδίας.).

3. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡ

Η ΣΤΡ έχει Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο διορίζει το Γενικό Διευθυντή της Τοπικής Ραδιοφωνίας για 5 χρόνια.

Τη Νομική και Διοικητική ευθύνη της ΣΤΡ έχει η Γενική Διεύθυνση, η οποία έχει τις υποδιευθύνσεις Προγράμματος, Οικονομικών, Διοίκησης, Προσωπικού και Τεχνικών Υπηρεσιών. Η Γενική Διεύθυνση είναι υπεύθυνη για τον προϋπολογισμό και γενικό προγραμματισμό, τις χρηματοδοτήσεις και ελέγχει τους 24 Τοπικούς Ραδιοσταθμούς της Σουηδίας. Υπάρχει ένας ΤΡ σε κάθε νομό (σχ. 3). Κάθε ΤΡ έχει μεγάλη ανεξαρτησία στις ώρες μετάδοσης, στο περιεχόμενο, στον προϋπολογισμό κλπ. Το 1986-87 η ΣΤΡ είχε 687 άτομα με πλήρη απασχόληση.

Ένας μέσος ΤΡ αποτελείται από 23 θέσεις εργασίας:

3,5 Διοικητικοί (τρεις απασχολούμενοι κανονικά κι ένας ημιαπασχολούμενος, 5,5 Τεχνικοί, 14 Δημοσιογράφοι και 2 Δημοσιογράφοι για τα μεταναστευτικά προγράμματα.

Η ΣΤΡ το 1986-87 μετέδωσε 40.000 ώρες, με κόστος 265 εκ. σουηδικές κορώνες (1 σ.κ. = 20 δρχ.). Η ΣΤΡ είχε πάρει το 9% του προϋπολογισμού της Σουηδικής Ραδιοφωνίας (SR).

Η Εθνική Ραδιοφωνία (RR) μετέδιδε τρία (3) προγράμματα.

FM 1 - Ειδήσεις, σύγχρονα θέματα, πολιτιστικά προγράμματα.

FM 2 - Σοβαρή μουσική, μεταναστευτικά προγράμματα και τα προγράμματα της εκπαιδευτικής ραδιοφωνίας (UR).

FM 3 - Ελαφρά μουσική, ειδήσεις και τα προγράμματα της Τοπικής Ραδιοφωνίας (μεταδίδει συνεχώς επί 24 ώρες).

Οι ώρες που μεταδίδονται τα προγράμματα της TP είναι: 6-8 το πρωί, 12-12,30 το μεσημέρι και 17-18 το απόγευμα. Οι περισσότεροι όμως TP έχουν δικούς τους πομπούς και εκτός απ' αυτές τις ώρες μεταδίδουν σε δικές τους συχνότητες.

Οι μεγάλοι TP Στοκχόλμης, Μάλμε, Γκέτεμποργκ, έχουν δικές τους συχνότητες από το 1983. Από 11 Νοεμβρίου ε.ε. οι τρεις αυτοί σταθμοί παύουν να μεταδίδουν στα FM 3 και επίσημα μεταδίδουν στο κανάλι FM 4.

Από 11 Νοεμβρίου έχει προγραμματιστεί οι μικροί TP να μεταδίδουν το ελάχιστο 6 ώρες την ημέρα και οι μεγάλοι TP να μεταδίδουν 12 ώρες την ημέρα. Το κόστος παραγωγής για κάθε ώρα μετάδοσης είναι για την TP σήμερα 5.500 σ.κ.

Από το 1987-88 που οι TP θα αυξήσουν τις ώρες μετάδοσης, το κόστος αυτό θα πέσει και όταν οι ώρες μετάδοσης στον TP θα φτάσουν τις 60 την εβδομάδα, το ωριαίο κόστος παραγωγής θα κατέβει στις 3.700 σ.κ. Το ωριαίο κόστος είναι σήμερα για την Εθνική Ραδιοφωνία (RR) 23.100 σ.κ.

4. Ο ΣΤΑΘΜΟΣ MALMOEHUS

Ο Τοπικός Ραδιοφωνικός Σταθμός Malmöehus (Radio Malmöehus) RM, είναι ο τρίτος σε μέγεθος TP και δεύτερος σε ώρες μετάδοσης. Ο RM λειτουργεί από το 1977 και μετέδιδε 3 ώρες την ημέρα με προσωπικό 18 ατόμων. Δέκα χρόνια μετά το προσωπικό του είναι περίπου 45 άτομα και μεταδίδει 12 με 14 ώρες τις καθημερινές και 4 με 5 ώρες το Σάββατο και την Κυριακή, στερεοφωνικά. Ο προϋπολογισμός του για το 1987-88 είναι 13 εκ. κορώνες. Για τον τεχνικό του εξοπλισμό έχουν διατεθεί 10 εκ. κορώνες.

Το μόνιμο προσωπικό του αποτελείται από 35 άτομα.

Ένας Διευθυντής (υπεύθυνος σύμφωνα με το Ραδιοφωνικό Νόμο).

Ένας Υποδιευθυντής (υπεύθυνος προσωπικού).

Διοικητικοί:

Μία λογίστρια, ένας γραμματέας προγράμματος, μία τηλεφωνήτρια.

Δημοσιογράφοι ειδήσεων:

Ένας αρχισυντάκτης, ένας υπεύθυνος σύνταξης, έντεκα δημοσιογράφοι (δύο δημοσιογράφοι αποσπασμένοι στον Τοπικό Ραδιοσταθμό Helsingborg - ένας δημοσιογράφος για αθλητικά).

Δημοσιογράφοι προγράμματος:

Ένας υπεύθυνος προγράμματος, έξι δημοσιογράφοι προγράμματος,

έξι δημοσιογράφοι μεταναστευτικών προγραμμάτων, εννέα ελεύθεροι συνεργάτες προγράμματος.

Τεχνικοί:

Ένας διευθυντής τεχνικών, τρεις τεχνικοί μετάδοσης, ένας τεχνικός συντήρησης.

Τεχνικά μέσα:

Ο RM διαθέτει στο Μάλμε: τρία Στούντιο μετάδοσης-παραγωγής, δύο Στούντιο παραγωγής, ένα Αυτοκίνητο εξωτερικών μεταδόσεων μεγάλων αποστάσεων, ένα Αυτοκίνητο εξωτερικών μεταδόσεων μέσων αποστάσεων, τέσσερα επιβατικά αυτοκίνητα με τρεις πομπούς μεταδόσεων μικρών αποστάσεων.

Όλα τα αυτοκίνητα διαθέτουν ενσύρματο και ασύρματο τηλέφωνο. Ο RM διαθέτει ακόμη: βιβλιοθήκη με 2.000 τόμους, αρχείο εφημερίδων, επισήμων εγγράφων, ταινιών ήχου, αρχείο δίσκων γραμμοφώνου με 10.000 δίσκους.

Στο Helsingborg:

Ένα στούντιο μετάδοσης-παραγωγής, ένα αυτοκίνητο.

Ειδήσεις και προγράμματα του Radio Malmoehus:

Ο RM μεταδίδει Διεθνείς και Εθνικές (Δ/Ε) ειδήσεις σε αναμετάδοση με την Εθνική Ραδιοφωνία (RR) και Τοπικές Ειδήσεις που παράγει ο ίδιος ο ραδιοφωνικός σταθμός.

6.00 πμ.	10'	Τοπικές (τηλεγραφ. και ρεπορτάζ)
6.30 πμ.	5'	Δ/Ε
7.00 πμ.	10'	Τοπικές
7.30 πμ.	5'	Δ/Ε
8.00 πμ.	10'	Τοπικές
8.30 πμ.	5'	Δ/Ε
9.00 πμ.	5'	Δ/Ε
10.00 πμ.	2'	Δ/Ε
11.00 πμ.	2'	Δ/Ε
12.00 μμ.	5' Δ/Ε	10' Τοπικές
13.00 μμ.	5' Δ/Ε	5' Τοπικές
14.00 μμ.	5' Δ/Ε	5' Τοπικές
15.00 μμ.	5' Δ/Ε	3' Τοπικές
16.00 μμ.	5' Δ/Ε	2' Τοπικές
16.30 μμ.	15' Δ/Ε	Αθλητικά
16.45 μμ.	15' Δ/Ε	
17-18.00 μμ.	60'	Τοπικές ειδήσεις (τηλεγραφήματα, συνεντεύξεις, απευθείας μεταδόσεις).

Τα περιεχόμενα των Προγραμμάτων RM:

Ο RM μεταδίδει 12-14 ώρες την ημέρα σε ζώνες μεταδόσεων:

6-9.00 πμ. Η ζώνη αυτή είναι βασισμένη στο ημίωρο. Κάθε 30' μεταδί-

δονται Διεθνείς, Εθνικές και Τοπικές ειδήσεις, Public Servis (ανακοινώσεις, υποδείξεις, κυκλοφορία, πληροφορίες) και μουσική.

9-12.00 μμ. Η ζώνη αυτή απευθύνεται στους ακροατές που βρίσκονται στο σπίτι. Εκπομπές με ανοικτό τηλέφωνο (οι ακροατές μπορούν να επικοινωνούν κατ' ευθείαν με το πρόγραμμα που μεταδίδεται), όπου οι ακροατές συζητούν και παίρνουν συμβουλές από τους φιλοξενούμενους που έχουμε στο στούντιο ή από το χώρο που γίνεται η εκπομπή. Τα θέματα είναι συνήθως κοινωνικά, καταναλωτικά, πολιτιστικά.

12-15.00 μμ. Η ζώνη αυτή εκτός από τις ειδήσεις, περιέχει συνεντεύξεις με επίκαιρα πρόσωπα, ραδιοφωνικά παιχνίδια με ανοικτό τηλέφωνο και μουσική.

15-16.30 μμ. Public Servis: πληροφορίες γι' αυτούς που επιστρέφουν από την εργασία τους (ένα μεγάλο μέρος των ακροατών βρίσκεται στο ιδιωτικό του αυτοκίνητο).

16.30-17.00 μμ. 15' Δ/Ε αθλητικές ειδήσεις και 15' Δ/Ε ειδήσεις.

17-19.00 μμ. Αυτή η δίωρη ζώνη χωρίζεται ως εξής:

17-18.00 μμ. ώρα για ειδήσεις, ρεπορτάζ, αναλύσεις, σχόλια, συνεντεύξεις.

18-19.00 μ.μ. ώρα για συζήτηση με προσκαλεσμένους στο στούντιο και μ' ανοικτό τηλέφωνο για τους ακροατές. (Συνήθως δύο φορές την εβδομάδα οι συζητήσεις αυτές γίνονται σαν επακόλουθο της ειδησεογραφίας που έχει παρουσιαστεί εκείνη την ημέρα).

19-20.00 μμ. Αθλητικά προγράμματα και προγράμματα νεολαίας. Σάββατο-Κυριακή: αθλητικά προγράμματα και μεταναστευτικά προγράμματα. Η αναλογία μουσικής προς λόγο είναι 30-50%. Το 30% της μουσικής πρέπει να είναι σουηδική.

Ο RM εκτός από το κύριο πρόγραμμά του μεταδίδει και εκπομπές σε επίπεδο Δήμου. Π.χ. όταν συνέρχεται το Δημοτικό Συμβούλιο ενός από τους 20 Δήμους του Νομού μας και τα θέματα που συζητούνται είναι ενδιαφέροντα, κάνουμε τοπική δημοτική μετάδοση για να πληροφορήσουμε τους δημότες.

Ακόμη, γίνονται «τοπικές εκπομπές» σε φεστιβάλ, εμποροπανηγύρεις, πολιτικές συζητήσεις κτλ.

Σε περίοδο Δημοτικών εκλογών αυξάνονται οι «Δημοτικές εκπομπές».

Ο RM διαθέτει πέντε (5) διαφορετικές συχνότητες, από τις οποίες η μία (1) καλύπτει όλο το Νομό. Έτσι μπορούμε να στείλουμε πέντε (5) διαφορετικές εκπομπές συγχρόνως. Επίσης μπορούμε με τους πομπούς, που υπάρχουν στα αυτοκίνητα-στούντιο, να μεταδίδουμε τουλάχιστον δύο (2) εκπομπές σε άλλες (νέες) συχνότητες.

5. ΣΟΥΗΔΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ (ΣΤΡ): ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ 10 ΕΤΩΝ

Μέσα σ' αυτά τα δέκα χρόνια που πέρασαν διαμορφώθηκε η ΣΤΡ και άλλαξαν οι ρόλοι των δημοσιογράφων και των τεχνικών.

Οι δημοσιογράφοι εγκατέλειψαν το γραφείο τους, πήγαν εκεί όπου δημιουργούνταν τα γεγονότα και άρχισαν να τα μεταδίδουν ζωντανά. Οι δημοσιογράφοι χρησιμοποιούν τα στούντιο μετάδοσης χωρίς τη βοήθεια του τεχνικού και μεταδίδουν απευθείας. Κάνουν συνεντεύξεις στα διάφορα σημεία του Νομού με ασύρματο HF πολλές φορές χωρίς τη βοήθεια του τεχνικού. Οι τεχνικοί ασχολούνται περισσότερο με τη λύση «δύσκολων τεχνικών προβλημάτων» παρά με τη «ρύθμιση ήχου».

Για να επιτευχθεί όμως αυτό χρειάστηκε να οργανωθεί η ΣΤΡ με όσο το δυνατό λιγότερη γραφειοκρατία, βρίσκοντας ή ακόμα κατασκευάζοντας τα τεχνικά μέσα που της χρειάζονται (τηλεφωνικά συστήματα για την πολλαπλή και κατ' ευθείαν επικοινωνία με τους ακροατές, ασυρμάτους (HF), κονσόλες ήχου Self Servis και δίνοντας ειδική και συνεχή εκπαίδευση στο προσωπικό της.

Οι δημοσιογράφοι της ΣΤΡ είναι κατ' εξοχήν ραδιοφωνικοί δημοσιογράφοι, που εκτός από τη γραφομηχανή και το μαγνητόφωνο, ξέρουν να χειρίζονται τους ασύρματους, τις κονσόλες ήχου, κάνουν μοντάζ ήχου και μεταδίδοντας ζωντανά.

Οι τεχνικοί έχουν εκπαιδευθεί και ειδικευθεί στις εξωτερικές μεταδόσεις και στις «δύσκολες επεξεργασίες ήχου». Ένας τεχνικός είναι υπεύθυνος για τη συντήρηση των μηχανημάτων έτσι, ώστε πάντα να λειτουργούν. Για μεγαλύτερες επισκευές αποστέλλονται στο τεχνικό τμήμα της Διοίκησης της Τοπικής Ραδιοφωνίας.

Δεν υπάρχει καμιά γραφειοκρατία για τη χρησιμοποίηση των στούντιο, ασυρμάτων HF, αυτοκινήτων εξωτερικών μεταδόσεων, μαγνητοφώνων κτλ. Η ΣΤΡ αναπτύσσεται συνεχώς και έχει αυτή τη στιγμή 50-62% ακροαματικότητα.

Και τελειώνω με ορισμένα στατιστικά στοιχεία:

	1984-1985		1985-1986		1986-1987	
	Ώρες	%	Ώρες	%	Ώρες	%
1. Τοπικές ειδήσεις	6.752	23,6	7.044	21,9	6.857	17,3
2. Σύγχρονα θέματα	6.022	21,0	6.714	20,9	6.532	16,5
3. Αθλητικά	1.637	5,7	1.908	5,9	2.217	5,6
4. Ψυχαγωγία	4.437	15,5	5.274	16,4	7.827	19,7
5. Ζωντανή μουσική	1.163	4,1	1.177	3,7	1.229	3,1
6. Μουσική Γραμμοφώνου	6.815	23,8	8.513	26,4	12.588	31,8
7. Διάφορα	1.794	6,3	1.619	5,0	2.303	5,8
Σύνολα παραγωγής						
Τοπικής Ραδιοφωνίας	28.620		32.249		39.565	
Από αυτά είναι						
πολιτιστικά προγράμματα	3.248	11,3	3.038	9,4	3.994	10,1

*** ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ**

Σουηδική Ραδιοφωνία: SR (SVERIGES RADIO)

Σουηδική Τοπική Ραδιοφωνία: LRAB, ΣΤΡ (LOCAL RADIO AB).

Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας: MME.

Σουηδική Εθνική Ραδιοφωνία: RR (RIKS RADIO).

Εκπαιδευτική Ραδιοφωνία: UR (UTBILDNINGS RADIO).

Τοπική Ραδιοφωνία: TP.

Διεθνείς - Εθνικές Ειδήσεις: Δ/Ε.

Radio Malmoehus: RM.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ*

της ANNE CHAABANE,
Προϊσταμένης Διεθνών Σχέσεων του
Σουηδικού Ραδιοφώνου.

Ως υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων και Προγραμματισμού στο Σουηδικό Τοπικό Ραδιόφωνο, έχω προσπαθήσει τα τελευταία χρόνια να πληροφορηθώ ποιά είναι η κατάσταση του Τοπικού Ραδιοφώνου δημοσίου συμφέροντος στην Ευρώπη. Αρχικά, θα 'πρεπε να διορθώσω την ονομασία διότι πρόκειται στην πραγματικότητα για Περιφερειακό Ραδιόφωνο, που είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν ανταγωνίζεται τους πολυάριθμους σταθμούς μικρής ισχύος. Το γεγονός όμως, ότι οι πλέον ανεπτυγμένες μορφές περιφερειακού ραδιοφώνου δημοσίου συμφέροντος* δηλαδή τα συστήματα της Μεγάλης Βρετανίας, Γαλλίας και Σουηδίας, χαρακτηρίστηκαν ως Τοπικό Ραδιόφωνο, με αναγκάζει να διατηρήσω κι εγώ αυτό τον όρο. Πάντως οι σταθμοί αυτοί συνήθως καλύπτουν μian επαρχία, μια διοικητική περιφέρεια.

Ο τύπος του Σουηδικού Τοπικού Ραδιοφώνου είναι περίπου μοναδικός στη Σκανδιναβία, αφού αποτελείται από 24 ανεξάρτητους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, που τώρα αναπτύσσονται σ' ένα δίκτυο τοπικών σταθμών. Η Φιλανδία ακολουθεί, με την ίδρυση νέων τοπικών σταθμών. Οι περιφερειακοί σταθμοί στη Νορβηγία και τη Δανία παράγουν επίσης προγράμματα για διανομή σε εθνικό επίπεδο. Έχουν δύο ώρες τοπικό πρόγραμμα την ημέρα, κυρίως ειδήσεις. Η χώρα καλύπτεται κατά 100%, πράγμα που δείχνει τι σημαίνει Δημόσια Υπηρεσία για τους Σκανδιναβικούς Οργανισμούς Δημοσίου Συμφέροντος, δηλαδή μια υπηρεσία για τον καθένα.

Στη Σουηδία το περιφερειακό ραδιόφωνο ξεκίνησε το 1965 σε 10 περιοχές. Μεταδίδονταν τέσσερις εκπομπές ειδήσεων την ημέρα από Δευτέρα μέχρι Παρασκευή και μια ώρα πρόγραμμα κάθε Κυριακή πρωί.

Όταν τον Απρίλιο του 1975 ψηφίστηκε από το Σουηδικό Κοινοβούλιο ο Νόμος που καθιέρωνε το τοπικό ραδιόφωνο, η απόφαση αυτή συνδέθηκε με τα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας, όπως ήταν τότε.

Στη δεκαετία του 1950 και του 1960, παρακολουθήσαμε το κλείσιμο ενός πολύ μεγάλου αριθμού εφημερίδων. Σε πολλές πόλεις μόλις επιβίωσε ένα τοπικό ημερήσιο φύλλο, σε άλλες δε κανένα.

Το Σουηδικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας — το Sveriges Radio — ήταν ακόμη μια ενιαία εταιρία, που διατηρούσε απόλυτο μονοπώλιο στο χώρο της ραδιοφωνίας. Δεν υπήρχε κανένας ανταγωνισμός, ούτε καμιά αμφισβήτηση του ρόλου του Sveriges Radio ως Δημόσιας Υπηρεσίας.

Το Τοπικό Ραδιόφωνο δημιουργήθηκε για να διευρύνει τη Δημοκρατία, να συμπληρώσει τον τοπικό τύπο, να αυξήσει και να διαφοροποιήσει τα κανάλια επικοινωνίας στη Σουηδική Κοινωνία.

Το Τοπικό ραδιόφωνο αποτέλεσε θυγατρική εταιρία του Sveriges Radio με αρκετά ανεξάρτητη θέση. Νομίζω ότι το γεγονός αυτό έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του Τοπικού Ραδιοφώνου και δημιούργησε κατά πολλούς τρόπους νέες μεθόδους εργασίας.

Σήμερα, που το Τοπικό Ραδιόφωνο γιορτάζει την επέτειο των δέκα χρόνων, η εικόνα στα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας είναι ολότελα διαφορετική.

Το Sveriges Radio ξαναοργανώθηκε το 1979. Η δομή του συνίσταται από ομάδα εταιριών, με μια μητρική και τέσσερις θυγατρικές εταιρίες παραγωγής προγραμμάτων: τηλεόρασης, εθνικού ραδιοφώνου, τοπικού ραδιοφώνου και εκπαιδευτικού ραδιοφώνου και τηλεόρασης. Κάθε μια εταιρία έχει το δικό της Διοικητικό Συμβούλιο. Ο ρόλος της μητρικής εταιρίας είναι να διανέμει τις πιστώσεις που εγκρίνονται από το Κοινοβούλιο μεταξύ των Εταιριών Παραγωγής Προγραμμάτων. Οι Ραδιοτηλεοπτικοί Οργανισμοί επιδοτούνται με ειδικό τέλος που εισπράττεται από τους κατόχους τηλεοπτικών συσκευών. Το ποσό για το δικαίωμα αδείας προσδιορίζεται από το Κοινοβούλιο κάθε χρόνο. Οι διαφημίσεις απαγορεύονται. Επίσης απαγορεύεται το πατρονάρισμα εκπομπών (sponsorship), το (sponsoship), δηλαδή η επιχορήγηση προγραμμάτων από ιδιώτες, που έχουν δικαίωμα παρέμβασης στο πρόγραμμα, π.χ. κατ' επανάληψη μετάδοση των μηνυμάτων τους, σ' όποιες χρονικές στιγμές της εκπομπής επιλέγουν.

Το μονοπώλιο του Sveriges Radio στην ουσία έχει καταργηθεί με την ίδρυση του Γειτονικού ραδιοφώνου ή του Κοινοτικού ραδιοφώνου (Närradio) σε πειραματική βάση το 1979. Είναι το ραδιόφωνο που λειτουργεί από τοπικές λέσχες, εκκλησίες και οργανισμούς. Οι μεταδόσεις δεν υπόκεινται στους νόμους και το καταστατικό που ισχύ-

ει για τα προγράμματα του Sveriges Radio και δεν ελέγχονται από το Συμβούλιο Ραδιοφωνίας — ένα Κυβερνητικό αιρετό όργανο, που παρακολουθεί εάν οι νόμοι και το καταστατικό τηρούνται. Το γεγονός αυτό παρείχε το δικαίωμα στο γειτονικό ραδιόφωνο να έχει άποψη.

Οι συμμετέχουσες οργανώσεις χρηματοδοτούν τους σταθμούς. Οι πομποί μικρής ισχύος (5 γλμ) παρέχονται από τον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών έναντι ενοικίου. Το πείραμα με το Γειτονικό Ραδιόφωνο ξεκίνησε το 1979, ούτε 2 χρόνια μετά την έναρξη του Τοπικού Ραδιοφώνου. Την εποχή εκείνη το Τοπικό Ραδιόφωνο το έφερε βαρέως. Πολλοί σταθμοί είχαν ξεκινήσει μια νέα μορφή ραδιοφωνίας. Αντιλαμβανόταν το ραδιόφωνο ως μέσο πρόσβασης και ήταν σύμφωνοι με την ιδέα να καταστεί αυτό ένα πιο προσιτό μέσο επικοινωνίας. Το επιχείρημα του τοπικού ραδιοφώνου ήταν ότι μέσοι άνθρωποι είχαν την ευκαιρία να το χρησιμοποιήσουν, να είναι δηλαδή ένα μέσο πρόσβασης, ένα ραδιόφωνο για τον καθένα, σ' αντίθεση με το Γειτονικό Ραδιόφωνο που απαιτούσε την ιδιότητα του μέλους σε κάποια από τις οργανώσεις που το χρηματοδοτούν.

Οι πιο τελειοποιημένες μορφές του ραδιοφώνου-μέσου πρόσβασης ήταν η παραγωγή προγραμμάτων από τους ίδιους τους ακροατές, που μεταδίδονταν τοπικά. Ορισμένα μάλιστα προγράμματα αναμεταδίδονταν σ' ολόκληρη τη χώρα. Από εκτιμήσεις συνάγεται, ότι τα προγράμματα αυτά είχαν μεγάλη επιτυχία, απέκτησαν μάλιστα σταθερή ακροαματικότητα 40% μετά από πέντε μήνες. Άρεσαν επίσης οι τοπικές ειδήσεις και οι απευθείας μεταδόσεις των συνεδριάσεων των Τοπικών Κυβερνήσεων.

Η Εταιρία Τοπικού Ραδιοφώνου συνηγόρησε υπέρ της ίδρυσης ενός Οργανισμού Κοινοτικού Ραδιοφώνου αυτής της μορφής. Αυτό σήμαινε τη δημιουργία ενός νέου δικτύου που θα είχε τη δυνατότητα να διαχωρίζεται σε μικρότερες περιοχές. Οι πολιτικοί όμως δεν πήραν μια τέτοια απόφαση, καθόσον ένα τέτοιο δίκτυο θα είχε διπλάσιο κόστος.

Το Γειτονικό Ραδιόφωνο πήρε επίσημη μορφή την 1 Ιανουαρίου 1986 και έλαβε δικαίωμα επιχορήγησης από ειδική Υπηρεσία. Υπάρχουν Γειτονικά Ραδιόφωνα σε 105 τοποθεσίες και 2.000 οργανώσεις δικαιούνται επιχορήγησης. Η ετήσια αύξηση φθάνει το 20% περίπου. Η αύξηση θα επιβραδυνθεί καθώς όλες οι μεγάλες και μεσαίες πόλεις έχουν ήδη εγγραφεί. Περίπου 10% σταματούν τη λειτουργία κάθε χρόνο. Η παραγωγή ανέρχεται σε 150.000 ώρες το χρόνο. Γενικά, ένας πομπός εκπέμπει 30 ώρες την εβδομάδα, πρωί, νωρίς το βράδυ και τα Σαββατοκύριακα. Όλα γίνονται με εθελοντική εργασία. Μια οργάνωση που μεταδίδει μια ώρα την εβδομάδα πρέπει να πληρώσει

3.000-4.000 δρχ./ώρα για να καλύψει δικαιώματα μουσικής, ενοίκια του πομπού, κόστος στούντιο και τέλη λειτουργίας. Για τις οργανώσεις Γειτονικού ραδιοφώνου όλης της χώρας φθάνει συνολικά το ποσό των 400-500 εκ. δρχ. ετησίως. Οι Τοπικές Κυβερνήσεις μερικές φορές δίνουν οικονομική βοήθεια για τον εξοπλισμό και τα κτίρια, καθώς επίσης και για το τουριστικό ραδιόφωνο το καλοκαίρι και τις απευθείας μεταδόσεις των συνεδριάσεων των Τοπικών Κυβερνήσεων. Καθώς ο πομπός έχει εμβέλεια μόνο 5 χλμ., το σήμα δεν φθάνει σ' όλη τη διοικητική περιοχή. Αυτό αποτελεί και το κύριο παράπονο των οργανώσεων που έχουν τα ίδια όρια. Το Γειτονικό Ράδιο ποτέ δεν θα καλύψει και τις 278 τοπικές περιοχές, κυρίως λόγω του μεγέθους του. Η ακροαματικότητά του υπολογίζεται σε 15% εβδομαδιαία. Το ράδιο εξυπακούεται ότι απευθύνεται καταρχήν στα μέλη της οργάνωσης. Η έρευνα έδειξε ότι οι οργανώσεις μειονοτήτων έχουν μεγαλύτερη ακροαματικότητα όπως, το ραδιόφωνο των ομοφυλόφιλων που ακούγεται από το 60% των μελών του. Αντιθέτως, το κόμμα φιλελευθέρων ίδρυσε Närradio που το 60% των μελών του δεν το άκουσε ποτέ.

Δεν υπάρχουν πειρατικοί σταθμοί στη Σουηδία ή στη Σκανδιναβία γενικότερα. Είμαστε νομιμόφρονες πολίτες και όπως αντιλαμβάνεσθε, αυτή η ραδιοφωνική εξέλιξη συνέβη με πολύ οργανωμένο τρόπο μέσω Κρατικών Επιτροπών, αξιολογήσεων, κλπ. Από το 1973 υπήρχε ήδη σχέδιο Τοπικού Ραδιοφώνου για τρία σημεία που αντικαταστάθηκε από το Νόμο του 1975.

Υπάρχουν τρεις διαφορετικές βαθμίδες ραδιοφώνου στη Σουηδία: Εθνική, τοπική και κοινωνική, όλες ανεξάρτητες μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει ανταγωνισμό ειδικά μεταξύ εθνικού και τοπικού ραδιοφώνου. Το φθινόπωρο μάλιστα θα ενταθεί όταν το σκηνικό θα αλλάξει εντυπωσιακά.

Μέχρι τώρα η Σουηδία είχε 3 ραδιοφωνικά κανάλια: το FM1, FM2 και FM3. Αλλά αυτό το φθινόπωρο θ' αποκτήσει ένα νέο ραδιοφωνικό κανάλι, ένα τέταρτο δίκτυο FM. Η ίδρυση ενός νέου καναλιού, ως τμήματος του Δημοσίου Οργανισμού Μεταδόσεων, αποτελεί γεγονός υψίστης σημασίας. Πέρασαν 25 χρόνια από τότε που ξεκίνησε το Τρίτο Πρόγραμμα, λόγω των πειραματικών σταθμών που εξέπεμπαν από τη θάλασσα.

Το τέταρτο κανάλι ιδρύεται για να δώσει στο τοπικό ραδιόφωνο μεγαλύτερη ευκινησία και περισσότερο χρόνο εκπομπής. Το SR δεν θα πάρει περισσότερα χρήματα για την παραγωγή προγραμμάτων απλώς θα γίνει κάποια εσωτερική ανακατανομή. Ένα δικό μας κανάλι ήταν ο στόχος του Σουηδικού Τοπικού Ραδιοφώνου από την αρχή. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια η ανάγκη αυτή είχε γίνει έντονη.

Τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων των σταθμών αλλάζουν στα τελευταία χρόνια. Αυτό οφείλεται σε αλλαγές στο χώρο γενικά των Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας. Τα νέα μέσα, όπως τα προγράμματα που διανέμονται μέσω δορυφόρων και καλωδίων, όξυναν τον ανταγωνισμό και συνέβαλαν στην καθιέρωση και εξάπλωση του Γειτονικού Ραδιοφώνου.

Το τοπικό ραδιόφωνο προσέλκυσε από την αρχή πολλούς ακροατές — περίπου 50%. Για να τους διατηρήσει όμως, έπρεπε να προσέξει τα ενδιαφέροντά τους. Τα νέα μέσα άλλαξαν τις συνήθειες ακρόασης του κοινού.

Στη νέα κατάσταση ανταγωνισμού, έπρεπε να καλυφθεί η ανάγκη για καθιέρωση προγραμμάτων συνεχούς ροής. Δηλαδή να δοθεί η δυνατότητα πρόσβασης σε μεταβλητούς χρόνους και όχι η μετάδοση να γίνεται σε αυστηρά προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα.

Τον Ιούνιο του περασμένου χρόνου το Κοινοβούλιο αποφάσισε την ίδρυση του τετάρτου δικτύου. Ένα δίκτυο με 24 ραδιοφωνικούς σταθμούς. Οι πομποί θα εγκατασταθούν κατά περιόδους. Θ' αρχίσουν από φέτος το Νοέμβριο μέχρι τέλη του Φθινοπώρου του 1989.

Η ανάπτυξη σχεδιάστηκε και πάλι με συστηματικό τρόπο, με πειράματα και αξιολογήσεις. Την άνοιξη του 1985 το Τοπικό Ραδιόφωνο πειραματιζόταν με ολόήμερες εκπομπές σε τρεις περιοχές: στις επαρχίες Γκέτεμποργκ, Μάλμε, Ορέμπρο. Για 3 μήνες οι σταθμοί αυτοί μετέδιδαν 12 ώρες πρόγραμμα την ημέρα, από Δευτέρα μέχρι Παρασκευή και λιγότερο τα Σαββατοκύριακα. Τα πειράματα πρόσθεσαν αξιόλογη εμπειρία, όσον αφορά τις μορφές του προγράμματος και τις μεθόδους εργασίας.

Οι τοπικές ειδήσεις αποτελούν τον πυρήνα του προγράμματος, ενώ η τρίωρη μετάδοση των νέων της ημέρας και των επικαιρών θεμάτων κυριαρχούν στην παραγωγή. Συνήθως υπάρχουν 5-6 δελτία ειδήσεων την ημέρα. Και όταν το τοπικό ραδιόφωνο παρεμβλήθηκε στο τρίτο πρόγραμμα, αυτό σήμαινε μια σημαντική αύξηση των εκπομπών λόγου.

Η ανάπτυξη των δελτίων ειδήσεων άρχισε κατά τη διάρκεια των πειραμάτων της Άνοιξης του 1985 και συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια του περασμένου χρόνου. Ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών κατάφερε να δώσει σε κάθε σταθμό τουλάχιστον έναν πομπό πολύ μικρής ισχύος, παρέχοντάς τους έτσι τη δυνατότητα να αυξήσουν τις ώρες μετάδοσης και να κερδίσουν εμπειρίες.

Το τοπικό ραδιόφωνο επιθυμεί να εκμεταλλευτεί όλες τις δυνατότητες του μέσου, ώστε να προσφέρει σε σύντομο χρόνο και συχνά ειδήσεις. Προστέθηκαν ορισμένα δελτία ειδήσεων, σε ολόκληρες ώρες, π.χ. ώρα 13.00, 14.00, 15.00 κλπ. Η πιο ενδιαφέρουσα περίπτωση

ση είναι η παρουσίαση μετά από τους σύντομους τίτλους των ειδήσεων, συμπληρωματικά, ενός μαγκαζίνου και ενός προγράμματος επικαίρων θεμάτων. Αυτό έχει πλέον καθιερωθεί να μεταδίδεται στις 5 μ.μ. τουλάχιστον για 3 ημέρες την εβδομάδα. Αυτά τα ραδιοφωνικά μαγκαζίνα διάρκειας μιας ώρας, παρέχουν τη δυνατότητα για πιο εκτενή και διεισδυτική ειδησεογραφία. Λειτουργούν επίσης ως σημεία συλλογής των θεμάτων άμεσης μετάδοσης από το κανάλι, κατά τη διάρκεια της ημέρας. Η τοπική ειδησεογραφία βέβαια συμπληρώνεται συνεχώς με εσωτερικές και εξωτερικές ειδήσεις, που μεταδίδονται από το κεντρικό τμήμα ειδήσεων του Εθνικού Ραδιοφώνου και από την καλωδιακή υπηρεσία του Σουηδικού Τύπου.

Η αύξηση των ωρών μετάδοσης προκάλεσε την εισαγωγή των εκπομπών σεκάνς στη Σουηδία. Ένας παρουσιαστής συντονίζει το πρόγραμμα και μεταδίδει ποικίλα θέματα. Για παράδειγμα, ειδήσεις, σχόλια, συνεντεύξεις εναλλάσσονται διαδοχικά με μουσική ή ακόμη και ραδιοφωνικά κουίζ για τους ακροατές. Αυτό σημαίνει ότι το κέντρο ενδιαφέροντος στις εκπομπές σεκάνς είναι ο παρουσιαστής.

Το προσωπικό του σταθμού έχει προσληφθεί με δημοσιογραφικά κριτήρια. Από ένα μέσο όρο 23 ατόμων, οι 12 είναι δημοσιογράφοι και οι 7-8 εργάζονται στο Τμήμα Ειδήσεων. Υπάρχουν 2 δημοσιογράφοι για τις γλωσσικές μειονότητες, 5-6 μηχανικοί και 3-4 διοικητικοί.

Πρέπει να εξηγηθεί ότι μεταδίδουμε σε 10 γλώσσες για τις εθνικές μειονότητες και τους πρόσφυγες. Περίπου 10% του προγράμματος γίνεται σε ξένες γλώσσες. 20 σταθμοί έχουν εκπομπές στα Φιλανδικά.

Αυτή είναι μια μεταβατική περίοδος για το προσωπικό του Τοπικού Ραδιοφώνου. Οι νέες μορφές προγράμματος και οι μέθοδοι εργασίας σημαίνουν αλλαγή στους επαγγελματικούς ρόλους. Υπάρχει μια αυξημένη ανάγκη παρουσιαστών, βοηθών προγράμματος, τεχνικών και συντονιστών προγράμματος.

Στη διάρκεια του περασμένου χρόνου τουλάχιστον 2-3 άτομα από κάθε σταθμό εκπαιδεύτηκαν στην αυτοδύναμη λειτουργία, έτσι ώστε να παράγουν πρόγραμμα διάρκειας 2-3 ωρών μόνοι τους. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην πρόσληψη γυναικών σ' αυτό το επάγγελμα, μια και υπήρξε μέχρι τώρα επιτυχία. Στη συνέχεια παρακολουθούν εκπαιδευτικά μαθήματα.

Έχουμε αρκετές απαιτήσεις από τους παρουσιαστές μας, καθώς το βοηθητικό προσωπικό είναι πολύ ολιγάριθμο και οι βοηθοί προγράμματος δεν εμφανίστηκαν ακόμη. Ο παρουσιαστής διαλέγει τη μουσική, επιλέγει τα πρόσωπα με τα οποία θα συζητήσει και τηλεφω-

νεί ζητώντας τους να πάνε στο στούντιο. Επίσης παίρνει τις συνεντεύξεις. Ελέγχει ο ίδιος τον ήχο στο αυτοκίνητο ηχογραφήσεων.

Χρησιμοποιείται ευρέως το σύστημα του ρεπορτάζ μέσω ηχητικού συνδέσμου (sound link), που δίνει απευθείας τον ήχο από το χώρο της συνέντευξης στον αέρα. Το σύστημα αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών. Περίπου 100 τεμαχικά εγκαταστάθηκαν σε ιστούς TV, υδατόπυργους κλπ., για καλύτερη τοποθέτηση της αντένας.

Ο εξοπλισμός τοποθετείται σε κανονικό αυτοκίνητο και λειτουργεί αυτόματα. Ο δημοσιογράφος φέρει ένα σακκίδιο στην πλάτη του και μπορεί να κινείται πολύ εύκολα. Νομίζω ότι αυτά αποτελούν βασικά τμήματα της ανάπτυξης μας προς νέες μορφές, με τους παρουσιαστές που χρησιμοποιούν δημοσιογραφική μέθοδο (που δεν αποκτάται απαραίτητα σε σχολή δημοσιογραφίας) και το ζωντανό ρεπορτάζ.

Να είσαι παρών στο γεγονός, αντισταθμίζει την τάση περισσότερης παραγωγής στο στούντιο. Πολλές περιφέρειές μας είναι τεράστιες σε έκταση. Μια απ' αυτές, στο Βορρά, έχει το 1/4 της έκτασης όλης της Σουηδίας. Είναι ίση με την Ολλανδία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο μαζί, αλλά με πληθυσμό 267.000. Είναι 33 φορές μεγαλύτερη από τη μικρότερη περιφέρεια που έχει πληθυσμό 153.000. Προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε επανδρωμένα στούντιο και κάθε σταθμός έχει τουλάχιστον ένα. Υπάρχουν 44 τέτοια στούντιο με ένα, δύο ή και πέντε εργαζόμενους.

Το Σουηδικό Τοπικό Ραδιόφωνο έχει μεγάλη παράδοση στο λαϊκό πολιτισμό και την μουσική. Λαϊκοί μουσικοί και τραγουδιστές — κυρίως ερασιτέχνες — βρήκαν επαφή με το κοινό μέσω του Τοπικού Ραδιοφώνου. Όταν ο χρόνος εκπομπής ήταν περιορισμένος, τα μουσικά προγράμματα καταλάμβαναν το 25%. Απ' αυτά το 5% ήταν ζωντανά, δηλαδή περίπου δύο μουσικά προγράμματα την εβδομάδα. Κάθε σταθμός έχει ένα ειδικό αυτοκίνητο για μουσικές ηχογραφήσεις. Στα πειράματα του 1985 η μουσική καταλάμβανε το 35-40% και ήταν κυρίως δίσκοι γραμμοφώνου. Μένει να σκεφθούμε λοιπόν με ποιό τρόπο η ζωντανή μουσική θα καταλάβει στο μέλλον το μερίδιο που της ανήκει. Το πιθανότερο είναι, με την επέκταση του προγράμματος να υπάρξει δυνατότητα κάλυψης των μουσικών γεγονότων με απευθείας μετάδοση.

Για το Τοπικό Ραδιόφωνο δημοσίου συμφέροντος (Public service) νομίζω ότι ο πολιτισμός αποτελεί περιοχή ειδικού ενδιαφέροντος. Ιδιαίτερα τώρα που με το διεθνές πρόγραμμα επικοινωνίας μέσω δορυφόρων και καλωδίων οδηγούμαστε στην αυξανόμενη ανάγκη για αναγνώριση της ταυτότητάς μας ανακαλύπτοντας τις ρίζες μας μέ-

σα στον ίδιο τον τόπο μας. Εναντία σε μια παλιά καθερωμένη άποψη μιας ελίτ, ότι ο πολιτισμός είναι φαινόμενο των μεγάλων πόλεων, το τοπικό ραδιόφωνο μπορεί να προωθήσει, με εκτεταμένη κάλυψη και ενθάρρυνση, την τοπική πολιτιστική ζωή σ' όλη τη χώρα. Ένας συγγραφέας ή ένας μουσικός που φιλοξενείται σε μια εκπομπή φθάνει σ' ένα ακροατήριο, που ποτέ δεν θα προσέξει τον τίτλο του προγράμματος του πρώτου εθνικού καναλιού. Έτσι ξεκινά το πλήρες πρόγραμμα με βασικό έργο να δώσουμε τα πάντα στους πάντες. Οι υποχρεώσεις του Τοπικού Ραδιοφώνου είναι ταυτόσημες με του Εθνικού Ραδιοφώνου, με μόνη διαφορά την προοπτική, δηλαδή τοπικό έναντι εθνικού. Μια άλλη μεγάλη διαφορά είναι οι πιστώσεις. Για να ληφθούν οικονομικές αποφάσεις στο SR, καθώς ξεκινά το νέο δίκτυο φέτος το Νοέμβριο, εκπονήθηκε μια μελέτη που αναφέρεται στο περιεχόμενο και το κόστος των διαφόρων δικτύων.

Το ραδιόφωνο δικτύου είναι 3-4 φορές ακριβότερο ανά ώρα απ' το Τοπικό Ραδιόφωνο. Τα 2/3 της συνολικής παραγωγής του ραδιοφώνου του SR παράγονται από την Εταιρία Τοπικής Ραδιοφωνίας.

Οι δείκτες ακροαματικότητας του Τοπικού Ραδιοφώνου στη Σουηδία είναι πολύ ψηλοί από την αρχή και τώρα αυξάνουν σταθερά, παράλληλα με τη βελτίωση του προγράμματος. Συγκεκριμένα, φθάνουν το 60% κατά μέσο όρο στη διάρκεια της εβδομάδας. Οι μεταδόσεις από τους πομπούς πολύ μικρής ισχύος, που χρησιμοποιούμε περιμένοντας τη δημιουργία του τετάρτου δικτύου έλκουν τόσους πολλούς ακροατές, όσους και το πρώτο κανάλι.

Τα τελευταία χρόνια είχαμε σταθερή αύξηση και 7 σταθμοί είχαν προτίμηση πάνω από 60%. Ανάμεσά τους το Ράδιο Στοκχόλμη, που πρόσφατα είχε την πρώτη έρευνα ακροαματικότητας, από τότε που επέκτεινε το πρόγραμμά του. Από το 1983 οι ώρες μετάδοσης αυξήθηκαν από 4 σε 14 ώρες ημερησίως. Η ημερήσια τιμή φθάνει το 65% ενώ μόνο 17% είναι για τις αναμεταδόσεις μέσω του R3. Το Ράδιο Στοκχόλμη έχει το μεγαλύτερο ακροατήριο απ' ό,τι όλα τα εθνικά δίκτυα μαζί. Το δημοφιλές τρίτο κανάλι έχει 20% μικρότερη ακροαματικότητα στη Στοκχόλμη απ' ότι στην υπόλοιπη χώρα. Οι ακροατές ανήκουν σ' όλες τις ηλικίες, κάπως λιγότερο σ' αυτές των 65-79 ετών. Το ποσοστό των παιδιών όμως 9-14 διπλασιάστηκε σε 5 χρόνια. Αλλά οι πιο πιστοί ακροατές είναι οι ηλικίες 15-44, με ποσοστό 67-77%, που ακούνε καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά. Οι ηλικίες κάτω των 45 ακούνε μόνο το Ράδιο Στοκχόλμη. Ο ημερήσιος χρόνος ακρόασης είναι 73 λεπτά έναντι 50 λεπτών για το εθνικό ραδιόφωνο. Από τους κυριότερους λόγους της επιτυχίας του είναι αφενός ο ρόλος του ως ραδιόφωνο στην υπηρεσία του πολίτη (Public Service Radio) — κατάσταση των δρόμων, πληροφορίες κλπ. — και αφετέρου οι

καλοί παρουσιαστές του. Τα θετικά στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα ακροαματικότητας και δημοσιεύτηκαν πριν λίγους μήνες, μπορεί ίσως να μην επαναληφθούν. Καθώς το τρίτο κανάλι θ' αρχίσει τη μετάδοση προγραμμάτων στους χρόνους των αναμεταδόσεων του Τοπικού Ραδιοφώνου, θα υπάρξει διαχωρισμός του ακροατηρίου.

Η ομάδα ηλικιών με την υψηλότερη τιμή ακροαματικότητας είναι 15-24 ετών με 72%. Αυτή είναι μια ομάδα που ακούει επίσης το Närradio. 20% στη Στοκχόλμη και 4% σε εθνική κλίμακα. Το κανάλι 3 έχει περίπου την ίδια τιμή (24%), ενώ η τιμή είναι υπερδιπλάσια, δηλαδή ανέρχεται σε 57% για την υπόλοιπη χώρα. Η πρώτη απογευματινή εκπομπή του 1983 του Ράδιο Στοκχόλμη, ήταν μουσική ποπ. Από τότε η μουσική πολιτική άλλαξε, αλλά το ακροατήριο παρέμεινε.

Το Närradio (Γειτονικό Ραδιόφωνο) στη Στοκχόλμη μετέδιδε συνέχεια μουσική, στην αρχή τουλάχιστον. Νεαροί μηχανικοί παρουσίαζαν καινούργια μουσική με νέους τρόπους, τουλάχιστον τα δύο πρώτα χρόνια, που η μουσική ήταν δωρεάν. Αυτό τώρα παρήλθε, γιατί δεν μπορεί να στηθεί μια οργάνωση έτσι, μόνο και μόνο για να λειτουργήσει Γειτονικό Ραδιόφωνο. Αλλά στα προάστεια της Στοκχόλμης ακούγονται ακόμη μουσικές εκπομπές, αφού η μουσική στοιχίζει εκεί 8 φορές λιγότερο.

Οι δείκτες ακροαματικότητας είναι ενθαρρυντικοί και πιστεύουμε ότι το ΔΣ του SR θα χορηγήσει μεγαλύτερες πιστώσεις για την παραγωγή προγραμμάτων. Τα επιπλέον χρήματα θα μπορούσαν να δαπανηθούν π.χ. για εξωτερικούς συνεργάτες στον πολιτιστικό τομέα.

Για την παραγωγή προγράμματος 12 ωρών την ημέρα από ένα σταθμό κανονικού μεγέθους απαιτείται πρόσθετο προσωπικό. Το Τοπικό Ραδιόφωνο ζητά περίπου 1 δισ. δρχ. για 12 ώρες πρόγραμμα την ημέρα από 24 σταθμούς.

Η αύξηση από 3 σε 6 ώρες πρόγραμμα την ημέρα, ίσως δεν δημιουργήσει πρόσθετες δαπάνες.

Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΣΤΗ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ

του PETER BALDWIN,
Διευθυντή του Ανεξάρτητου Οργανισμού
για Ραδιοφωνικές Εκπομπές

Στην αρχή της εισήγησής μου θα επιχειρήσω μια σύντομη αναδρομή στο ιστορικό της Τοπικής Ραδιοφωνίας στη Μ. Βρετανία. Κατόπιν θα περιγράψω τη σημερινή κατάσταση, αναφερόμενος στην πρόσφατη Κυβερνητική Συμβουλευτική Διακήρυξη για τη Ραδιοφωνία (Πράσινη Βίβλος). Τέλος, θα σας παρουσιάσω τις προτάσεις που ήδη συζητούνται και τον προβληματισμό που είναι έντονος στην Αγγλία, σχετικά με τη χάραξη της προοπτικής της Ανεξάρτητης Τοπικής Ραδιοφωνίας.

Ιστορικό

Το BBC είχε μια αναμφισβήτητη κυριαρχία στην Αγγλία, τόσο στο ραδιόφωνο όσο και στην τηλεόραση, μέχρι το 1955, οπότε άρχισε να κάνει προγράμματα η Ανεξάρτητη Τηλεόραση, στην αρχή στο Λονδίνο και γρήγορα σ' ολόκληρη τη χώρα.

Όσο πιο δημοφιλής γινόταν η τηλεόραση, τόσο μικραίνει ο αριθμός των ακροατών του ραδιοφώνου. Ευτυχώς γι' αυτούς που αγαπούν το ραδιόφωνο (και γι' αυτούς που κερδίζουν τα προς το ζειν απ' αυτό), η μείωση σταμάτησε, από τότε που η χρήση κυκλωμάτων transistor επέτρεψε τη διάδοση των φορητών ραδιοφώνων και ραδιοφώνων αυτοκινήτου.

Το μονοπώλιο του BBC στο ραδιόφωνο με την υψηλή του ποιότητα, δεν μπορούσε να ικανοποιήσει τους νέους λόγω των τυποποιημένων προγραμμάτων στις αρχές του 1960.

Αρκετοί πειραματικοί σταθμοί εμφανίστηκαν τότε και έγιναν δημοφιλείς. Η γοητεία τους βασιζόταν στο συνδυασμό σύγχρονης μουσικής και σε ορισμένες περιπτώσεις, σε σημαντικούς disc jockeys. Οι περισσότεροι «πειρατές» ήταν εγκατεστημένοι εκτός βρετανικών χωρικών υδάτων.

Τρία γεγονότα συνέβησαν το 1967. Πρώτον, οι εκτός χωρικών υ-

δάτων πειρατές κηρύχθηκαν παράνομοι. Δεύτερον, το BBC ανέπτυξε μεγαλύτερη και καινούργια ποικιλία, δημιουργώντας τα προγράμματα 1, 2, 3 και 4. Τρίτο, το BBC λειτούργησε τον πρώτο σταθμό, που ήταν στο Leicester.

Το BBC είχε σκοπό να προχωρήσει και να καλύψει το 90% της χώρας με τοπικό ραδιόφωνο, αλλά το 1970 άλλαξε η κυβέρνηση. Οι Συντηρητικοί θεώρησαν ότι, η περίπτωση του να έχει το BBC ανταγωνισμό βασισμένο στη διαφήμιση ήταν εξίσου σημαντική για το ραδιόφωνο, όπως και για την τηλεόραση. Αυτό οδήγησε στην μετονομασία της Εταιρίας για Ανεξάρτητη Τηλεόραση (Independent Television Association) σε Ανεξάρτητο Οργανισμό Εκπομπών (Independent Broadcasting Authority) και ο πρώτος της εμπορικός σταθμός έγινε τον Οκτώβριο του 1973. Γύρω στα 1976 είχαμε 19 σταθμούς, που εξυπηρετούσαν τις κύριες πόλεις της Βρετανίας. Τώρα έχουμε 46 εταιρίες, που εξυπηρετούν 54 περιοχές. Το BBC έχει 32 τοπικούς σταθμούς.

Η δημιουργία Ανεξάρτητου Ραδιοφώνου, είναι κατά τη γνώμη μας, ένας καλός τρόπος να συναγωνιζόμαστε (όπως και με τη τηλεόραση) το BBC σε πλήθος ακροατών αλλά όχι σε έσοδα. Όπως γνωρίζετε, το BBC αντλεί σχεδόν όλα του τα κονδύλια από τα δικαιώματα για την άδεια της τηλεόρασης. Το 24% από τα κονδύλια αυτά δίνονται στο ραδιόφωνο. Το 13% του ποσού που κατανέμεται στο ραδιόφωνο διατίθεται για το τοπικό ραδιόφωνο.

Το σύνολο των εσόδων του Ανεξάρτητου Ραδιοφώνου προέρχεται από τη διαφήμιση. Το 1986 οι 46 συμβληθέντες προσέλκυσαν £66.5 εκατ. καθαρό εισόδημα από διαφήμιση. Αυτό είναι μόνο το 2% από το σύνολο της διαφημιστικής δαπάνης στην Αγγλία και είναι μειονεκτική η σύγκριση με το δικό σας 6,6% του 1985. Ζητάμε συγγνώμη για το χαμηλό νούμερο λέγοντας ότι, στη Βρετανία το εμπορικό ραδιόφωνο ακολούθησε την εμπορική τηλεόραση, ενώ στη Βόρεια Αμερική, συμβαίνει το αντίστροφο. Νομίζω, ότι τώρα πια, θα ζήσει περισσότερο το ραδιόφωνο. Το marketing και η έλλειψη εθνικής κάλυψης είναι, κατά τη γνώμη μου, οι δύο κύριες αδυναμίες.

Το ραδιόφωνο είναι και ήταν πάντα ένα ισχυρό μέσο και χρειάζεται να δηλώνεται επανειλημμένα η αξία του. Επιπλέον βέβαια, το ραδιόφωνο είναι ένα μέσο ενημέρωσης που σου επιτρέπει να κάνεις συγχρόνως και άλλα πράγματα.

Το παρόν

Πριν σας παρουσιάσω την παρούσα κατάσταση θάθελα να αναφερθώ στο σημερινό ρόλο του Ανεξάρτητου Οργανισμού Εκπομπών. Σύμφωνα μ' ένα νόμο του 1981 εμείς:

α) Εγκαθιστούμε, λειτουργούμε και συντηρούμε τους πομπούς (1774 για τηλεόραση και 131 για ραδιόφωνο).

β) Επιλέγουμε τις εταιρίες παραγωγής προγραμμάτων (16 για την Τ.Υ., 46 για το ραδιόφωνο). (Το συμβόλαιο ισχύει για 8 ή σε κάποιες περιπτώσεις για 10 χρόνια).

γ) Ελέγχουμε τη διαφήμιση (ο έλεγχος γίνεται μ' ένα κεντρικό σύστημα επεξεργασίας αντιγράφων, με εξαίρεση τις καθαρά τοπικές διαφημίσεις).

δ) Εποπτεύουμε τα προγράμματα (στο ραδιόφωνο ή εποπτεία γίνεται από τις Τοπικές Συμβουλευτικές Επιτροπές ή το περιφερειακό επιτελείο).

Είμαστε ένας Οργανισμός Εκπομπών. Αυτό όμως δεν σημαίνει απλώς ένα θεσμοθετημένο όργανο — αν και το ότι έχουμε την κυριότητα σημαίνει, ότι είμαστε οι παραγωγοί των εκπομπών, και συνεπώς σε συμφωνία με την Εταιρία Προγραμμάτων, είμαστε κι εμείς νομικά υπεύθυνοι για τις εκπομπές. Θέλω να πιστεύω, ότι είμαστε επίσης ένα συμβουλευτικό όργανο.

Στο επιτελείο μας έχουμε έναν αριθμό εμπειρογνομόνων, που με τα χρόνια έχουν αποκτήσει βαθειά γνώση πάνω σ' όλα τα σημεία της μετάδοσης εκπομπών και μ' ενθουσιασμό θα περάσουν αυτή τη γνώση, όπου χρειάζεται.

Μια από τις «εξισορροπητικές λειτουργίες» μας είναι ότι, ενώ από τη μια ενεργούμε για το δημόσιο συμφέρον (γιατί πρόσφατα ο νόμος απαιτεί να ανταποκρίνονται οι εταιρίες μας ως προς τις εκπομπές στις υποχρεώσεις των δημοσίων υπηρεσιών), από την άλλη θα πρέπει να ενισχύουμε τις διαφημιστικές εταιρίες. Πιστεύουμε ότι προς το παρόν έχουμε αυτή την ισορροπία.

Μέχρι τώρα θεωρούσαμε ότι ένα μονοπώλιο, που έχει ως κίνητρα εμπορικά συμφέροντα χρειάζεται θεσμοθετημένο φορέα. Αλλά τι χρειάζεται στο μέλλον; Οι δορυφόροι και τα καλώδια θ' αλλάξουν την εικόνα; Περισσότερα γι' αυτά θ' αναφέρουμε παρακάτω. Ίσως είναι χρήσιμο να καταγράψω μερικούς από τους περιορισμούς της ισχύουσας νομοθεσίας μας.

α) Τίποτα δεν πρέπει να προσβάλλει την καλαισθησία ή την ευπρέπεια ή να ενθαρρύνει το έγκλημα, τη διασάλευση της δημόσιας τάξης ή να προκαλεί το δημόσιο αίσθημα.

β) Τα νέα πρέπει να είναι ακριβή και αμερόληπτα.

γ) Πρέπει να ικανοποιούνται προτιμήσεις των μειονοτήτων, συμπεριλαμβανομένων και προγραμμάτων σε γλώσσες των μεγάλων μειονοτήτων.

δ) Να επιτυγχάνεται αμεροληψία σε θέματα πολιτικής ή βιομηχανικής διαμάχης ή σε θέματα που συνδέονται με την τρέ-

χουσα πολιτική. Ισορροπία εδώ μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από μία εύλογα μεγάλη χρονική περίοδο.

ε) Προσεχτική και εξονυχιστική έρευνα στα προγράμματα θρησκευτικού περιεχομένου, ώστε να αποφευχθεί η προπαγάνδα.

Φυσικά, έχουμε θεσπίσει αυστηρούς κανόνες για τη διαφήμιση και τη χρονική της διάρκεια.

Η επιχορήγηση προγραμμάτων από ιδιώτες (sponsorship) είναι ένα προβληματικό θέμα, διότι τα εμπορικά συμφέροντα πράγματι μας πιάζουν πολύ. Προς το παρόν διαφοροποιούμε την επιχορήγηση (sponsorship) από την χρηματοδότηση (funding). Είναι μια ωραία και σημαντική διάκριση. Με την επιχορήγηση, αυτός που προσφέρει χρήματα μπορεί για προφανείς λόγους να ελέγχει το περιεχόμενο του προγράμματος.

Ενώ με τη χρηματοδότηση (funding) οι διαφημιστικές εταιρείες δεν έχουν επιρροή στο πρόγραμμα, διότι μπορούν να προβάλλουν τα διαφημιστικά τους μηνύματα μόνο στην αρχή και στο τέλος των εκπομπών.

Πόσο πετυχημένο είναι το σημερινό Ανεξάρτητο Ραδιόφωνο με το παρόν καθεστώς; Αγνοώντας κύπελλα και μετάλλια που κέρδισε σε εθνικούς και διεθνείς αγώνες (στους οποίους έχουμε αξιόλογη εκπροσώπηση). Νομίζω, ότι η επιτυχία μπορεί να μετρηθεί με οικονομικούς όρους ή με την εκτίμηση των ακροατών.

Ήδη ανέφερα ότι είναι πολύ μικρό το 2% των διαφημιστικών δαπανών που παίρνει το Ανεξάρτητο Ραδιόφωνο. Αυτή τη στιγμή και οι 46 διαφημιστικές εταιρίες δουλεύουν με κέρδος, αλλά μερικές απ' αυτές πρόσφατα βγαίνουν από δύσκολες στιγμές. Εντούτοις, η δυνατότητα κέρδους προέρχεται από διάφορους παράγοντες, όπως σταθερή διοίκηση, αυστηρός έλεγχος κόστους, γνώση των τοπικών συνθηκών, μεγάλη προώθηση προϊόντος καθώς και καλά προγράμματα. Σταθμοί που πρόσεξαν τους παράγοντες αυτούς, είχαν σταθερό κέρδος, ακόμα και σε δύσκολα χρόνια.

Ένα άλλο μέτρο επιτυχίας είναι το πλήθος των ακροατών. Έχουμε μια αξιόπιστη και τελείως ανεξάρτητη εταιρία που κάνει τις μετρήσεις μας. Στην πραγματικότητα πληρώνονται αδρά από τους διαφημιστές. Έτσι, τα νούμερα είναι απίθανο να είναι διογκωμένα.

Έχοντας υπόψη ότι το Ανεξάρτητο Τοπικό Ραδιόφωνο συναγωνίζεται 4 εθνικά κανάλια και ένα τοπικό σταθμό του BBC, η ελκυστικότητά του είναι εξαιρετικά μεγάλη. Έχουμε ένα μερίδιο ακροαματικότητας 29%, μία «πρόσβαση» 47% και μέσο όρο ακρόασης περίπου 13 ώρες την εβδομάδα. Με οποιαδήποτε κριτήρια αυτά είναι απί-

θανα καλά νούμερα και παρόλα αυτά υπάρχουν κι αυτοί που ευχαρίστως θα εγκατέλειπαν αυτή τη θέση.

Το μέλλον

Και τώρα ας έρθουμε στο μέλλον. Φέτος (1987) η Κυβέρνηση κυκλοφόρησε ένα κείμενο για συζήτηση — ονόμασαν «Πράσινη Βίβλο» — με τον τίτλο «Ραδιόφωνο: Επιλογές και ευκαιρίες». Ανταποκρινόμενη στην πίεση μιας ομάδας από το τοπικό ραδιόφωνο καθώς και από μεμονωμένους παράγοντες του Ανεξάρτητου Ραδιοφώνου, η Κυβέρνηση προτείνει ριζικές αλλαγές στον αριθμό των ραδιοσταθμών στην Αγγλία (τώρα που η Συνδιάσκεψη της Γενεύης το 1984 έδωσε περισσότερες συχνότητες).

Διερωτώνται επίσης, κατά πόσον ο Ανεξάρτητος Οργανισμός Εκπομπών με τα τηλεοπτικά και δορυφορικά του συμφέροντα είναι ο κατάλληλος φορέας, για να χορηγεί άδειες σε μελλοντικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς. Αν και προβλέπεται ένας λιγότερο αυστηρός φορέας για την έκδοση αδειών από τον ήδη θεσμοθετημένο, οι κανόνες που η Κυβέρνηση προτείνει είναι πιο πολύπλοκοι απ' όσο φαίνονται με μια πρώτη ματιά.

Επιπλέον η «Πράσινη Βίβλος» προτείνει να παραμείνουν οι «δημόσιες εκπομπές» (στη γενική αποδεκτή μορφή τους) στην αρμοδιότητα του BBC σε εθνικό επίπεδο, αλλά να προβλέπεται και η ίδρυση τοπικών σταθμών. Αυτό σημαίνει ότι η ίδρυση Ανεξάρτητου Ραδιοφώνου δεν είναι υποχρεωτική. Τώρα ρωτούν ορισμένοι: «δεν υπάρχει υποχρέωση από τη στιγμή που το ραδιόφωνο προσελκύει τόσο μεγάλα νούμερα ακροατών;» ή «να μην συνεχίσουν οι τοπικοί σταθμοί να κάνουν τη δουλειά που φαίνεται ότι την κάνουν τόσο καλά;»

Το ανησυχητικό είναι ότι, αν στενέψουν τα οικονομικά (όπως μπορεί αρχικά να συμβεί, όταν οι νέοι εθνικοί σταθμοί βγουν στον αέρα), θα υπάρχει έντονη διάθεση να ελαττωθεί ο αριθμός των επιτελείων των ειδήσεων (οι δημοσιογράφοι είναι ακριβοί στην Αγγλία) ή να περιορισθούν κάποιες συζητήσεις και ραδιοφωνικές εκπομπές που απαιτούν «παραγωγή».

Ένα βασικό θέμα, που απασχολεί την Κυβέρνηση και το φορέα που χορηγεί τις άδειες, είναι η έκταση της περιοχής που θα καλύπτει ή θα εξυπηρετεί η σειρά των σταθμών που θα ιδρυθούν.

Στην Αγγλία το BBC, που δημιούργησε πρώτο τοπικούς σταθμούς, επεδίωκε μεγέθη πόλεων. Κάναμε το ίδιο, γιατί ένα από τα δυνατά σημεία του τοπικού ραδιοφώνου είναι αναμφίβολα το τοπικό στοιχείο. Λίγα χρόνια πριν, το BBC οργάνωσε τους σταθμούς σε επίπεδο κομητείας.

Η ανάγκη για οικονομία προσπαθεί να συμπαρασύρει τους στα-

θμούς μας στο να συγχωνευθούν σε μεγαλύτερες εταιρίες, αλλά επιμένουμε να παραμείνει το τοπικό ραδιόφωνο όπως ήταν. Η «Πράσινη Βίβλος» προτείνει μια νέα σειρά σταθμών, από ραδιόφωνο σ' επίπεδο γειτονιάς μέχρι υπερεξειδικευμένους σταθμούς για το Λονδίνο, καθώς και τρεις νέους εθνικούς σταθμούς.

Ένα πρώτο ερώτημα που τίθεται αφορά τον τρόπο χρηματοδότησης. Θα μπορούσε να είναι η διαφήμιση, η επιχορήγηση, δωρεές, συνδρομές ή συνδυασμός δύο ή περισσότερων τρόπων; Περιέγραψα πριν πως το BBC έχει μόνο δημόσιο χρήμα, εμείς δε μόνο διαφήμιση. Αυτό είναι μια πολύ ικανοποιητική ρύθμιση. Ένα δεύτερο ερώτημα είναι: η τοπική αυτοδιοίκηση θα έχει καμιά ανάμιξη;

Τώρα έχουμε τους δικούς μας πομπούς. Έχουμε οικονομία μ' αυτή τη συλλογική ρύθμιση και δυνατότητα να δίνουμε μεγάλα ποσά για συγκεκριμένα προβλήματα. Αυτοί που μας κάνουν κριτική λένε, ότι είμαστε ακριβοί. Αυτό όμως θα φανεί σύντομα στην πράξη, όταν θα ανταγωνισθούμε πιθανότατα τις ιδιωτικές εταιρίες στο έργο για την ανάπτυξη του νέου ραδιοφώνου. Πιστεύουμε ότι έχουμε καλές πιθανότητες. Όποιο κι αν είναι πάντως το μελλοντικό μοντέλο, αξίζει να τονισθεί ότι, σήμερα το Ανεξάρτητο Τοπικό Ραδιόφωνο απολαμβάνει ένα 99,8% συντελεστή αξιοπιστίας και σε μια εμπορική δραστηριότητα ή αξιοπιστία είναι πάρα πολύ σημαντική.

Στη Βρετανία, όπως στη Γαλλία και στην Ιταλία (με ανησυχητικά αποτελέσματα) το να αλλάζουν συνεχώς οι ρυθμίσεις είναι ο κανόνας. Αυτό συμβαίνει χωρίς σκέψη, διότι σε καμιά πολιτισμένη κοινωνία δεν υπάρχει σύστημα εκπομπών χωρίς κάποια ρύθμιση. Αυτό που πράγματι εννοούν είναι μια λιγότερο αυστηρή ρύθμιση. Ακόμα και σ' αυτή την περίπτωση τα οφέλη που παρατηρούνται έχουν και την ανάποδη όψη που είναι σημαντική. Ας δώσουμε μερικά παραδείγματα.

Ένας οργανισμός εκπομπών που έχει ένα επιτελείο από παραγωγούς προγραμμάτων, επιμελητές της διαφήμισης και ειδικούς ερευνητές, είναι συγχρόνως όργανο συμβουλευτικό και ρυθμιστικό. Οι οδηγίες για τα προγράμματα αντιπροσωπεύουν ένα καταστάλαγμα εμπειρίας χρόνων και έχουν ως σκοπό, καταρχήν να βοηθήσουν. Δεν είναι όλοι οι δημοσιογράφοι πάντα σε ετοιμότητα. Ούτε κάθε παρουσιαστής ή υπεύθυνος του προγράμματος ξέρει ποιός είναι ο καλύτερος τρόπος για ν' αντιδράσει, εάν ένα διάσημος πεθάνει ξαφνικά μια Κυριακή απόγευμα. Βάζει πένθιμη μουσική; Και για πόσο διάστημα; Και τι γίνεται με τη διαφήμιση;

Και για το θέμα των διαφημίσεων, ένα επιτελείο ελέγχου με εμπειρία χρόνων μπορεί να δώσει κατευθύνσεις σε περιπτώσεις απαράδεχτων αξιώσεων ή για το τι είναι εξ' ορισμού, υπερβολικό σχήμα. Αυτή

η συμβουλευτική πρόνοια μπορεί να μας βοηθήσει στο να γλυτώσουμε χρήματα και ασφαλώς στο ν' αποφευχθούν προσφυγές στα δικαστήρια.

Ένα ερευνητικό επιτελείο εξετάζοντας τη βιομηχανία στο σύνολό της, μπορεί να εντοπίσει κατευθύνσεις και ανωμαλίες. Στοιχείο χρήσιμο για εταιρίες, που αν θέλουν μπορούν ν' αντιδράσουν τροποποιώντας το είδος προγραμματισμού τους, πριν γίνει μεγάλη ζημιά. Η αξιόπιστη και αμερόληπτη έρευνα — καθώς και η ερμηνεία της έρευνας αυτής, είναι ένα σημαντικό στοιχείο, που δημιουργεί εμπιστοσύνη σ' έναν ενδεχόμενο διαφημιστή.

Όσον αφορά τις θρησκευτικές και εκπαιδευτικές εκπομπές, δεν θέλω να τους δώσω υπερβολική σημασία από φόβο, μήπως διαστρεβλωθεί η αληθινή σημασία τους σ' αυτές τις κατηγορίες του Ανεξάρτητου Τοπικού Ραδιοφώνου. Εμείς έχουμε έναν υπάλληλο σε κάθε έναν από τους δύο κλάδους, που έχει να κάνει με το ραδιόφωνο. Σε θρησκευτικά θέματα παίρνουμε μια οικουμενική θέση και το αποτέλεσμα από την εμπειρία μας (στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση) είναι, ότι μπορούμε να ενεργούμε ως καταλύτες για νέους σταθμούς. Μπορούμε να βοηθήσουμε, όταν είναι να σκεφθούν για το Πασχαλινό ή Χριστουγεννιάτικο Πρόγραμμα και μπορούμε να δώσουμε συμβουλές ως προς το είδος των θρησκευτικών εκπομπών, που θα θέλουν ίσως να αποφύγουν.

Η εκπαίδευση στο Ανεξάρτητο Τοπικό Ραδιόφωνο είναι πράγματι λάθος ονομασία. Θυμίζει εικόνα διδασκαλίας σε τάξη. Δεν έχουμε τίποτα σχετικό στο Ανεξάρτητο Τοπικό Ραδιόφωνο.

Ύστερα από την ανακεφαλαίωση ενός ειδικού θέματος που βγαίνει στον αέρα, οι σπουδαστές μπορούν να τηλεφωνήσουν στην ομάδα των καθηγητών για να διευκρινίσουν σημεία για τα οποία δεν είναι βέβαιοι. Δεν είναι μία πανάκεια, απλώς ένα χρήσιμο και βοηθητικό συμπλήρωμα σ' ο,τιδήποτε άλλο.

Κύρια θέματα ή συνεντεύξεις επιδιώκουν να μεταδίδουν «ζωντανά» αξιόλογες πληροφορίες. Κι αυτό γίνεται κατά ενδιαφέροντα τρόπο. Αυτή η πληροφορία μπορεί να κυμαίνεται από το «πώς να πολεμήσετε την υποθερμία» μέχρι «τι να κάνετε το εκκαθαριστικό σας σημείωμα της Εφορίας». Όλα δε αυτά τα περιγράφουμε ως μορφωτικά, παρά ως εκπαιδευτικά. Εάν τα προγράμματα είναι καλά, τότε μπορεί να είναι πολύ δημοφιλή.

Μια άλλη αλλαγή που θα μπορούσε να προέρχεται από την «Πράσινη Βίβλο» είναι, κατά πόσο χρειάζεται να έχουν οι ανεξάρτητοι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί παραγωγή ειδήσεων και κατά πόσον αυτή θα είναι τοπική, εθνική ή διεθνής, ή και τα τρία μαζί. Η ισχύουσα νομοθεσία επιβάλλει ως υποχρεωτικό αυτό το συνδυασμό. Κι ε-

μείς ζητάμε να είναι τα νέα αμερόληπτα και να υπάρχει ισορροπία. Λάβετε υπόψη σας όμως, ότι υπάρχουν εξαιρέσεις. Έχοντας κάνει ένα πρόγραμμα που εγκωμιάζει τις αρετές της «ειρήνης» ή της «μητρότητας», δεν θα περιμέναμε ότι πρέπει να εξετάσουμε και την άλλη άποψη.

Η «Πράσινη Βίβλος» δεν βλέπει την αναγκαιότητα να υπάρχουν προγράμματα ειδήσεων, αλλά ούτε και μεις. Ο κανόνας πρέπει να είναι ότι, αν μεταδίδονται νέα, πρέπει να είναι ακριβή και αμερόληπτα. Είμαι υποχρεωμένος να πω ότι όλες τις έρευνες για τους ακροατές δείχνουν ότι τα τοπικά νέα είναι ψηλά στη λίστα των λόγων για τους οποίους ο κόσμος ακούει το Τοπικό Ανεξάρτητο Ραδιόφωνο.

Τα Ανεξάρτητα Τοπικά Ραδιόφωνα συμπιέζονται από δύο επιβαρύνσεις, που δεν μπορούν να αποφύγουν. Η πρώτη είναι το μίσθωμα που πληρώνουν στον Οργανισμό Εκπομπών (σε μας) για τη χρήση των πομπών μας και ως συνεισφορά στην ανάπτυξή μας και σε άλλα έξοδα. Αν βγάλετε έξω τις αναπόφευκτες επιβαρύνσεις που ο καθένας πληρώνει, όπως τηλεπικοινωνίες και ηλεκτρικό ρεύμα, του χρεώνουμε και μ' ένα 5% επί των ακαθάριστων εισπράξεών τους από τη διαφήμιση (πράγματι όχι υπερβολικό για έναν κάτοχο αδειάς). Σ' αυτό όμως το νούμερο είναι κρυμμένο ένα σημαντικό στοιχείο από το απόφθεγμα του Ρομπέν των Δασών «παίρνουμε από τους πλούσιους για να τα δώσουμε στους φτωχούς». Π.χ. το Capital Radio, η ναυαρχίδα των σταθμών μας στο Λονδίνο, με 9 εκ. ακροατές πληρώνει 8,8% των καθαρών εσόδων του από τη διαφήμιση (το Radio Glyde, ένας άλλος μεγάλος σταθμός που εξυπηρετεί τη Glasgow πληρώνει 8,4%) ενώ, στην άλλη άκρη της κλίμακας η Φωνή του Plymouth πληρώνει μόνο 2,4% και το Moray Firth Radio μόνο 1,2%.

Η «Πράσινη Βίβλος» προτείνει ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει πια αυτή η παράλληλη επιχορήγηση. Αν συμβεί αυτό, τότε θα χρειαστεί μία εύλογη μεταβατική περίοδος, και στην περίπτωση αυτή, ένα σύστημα κλιμακωμένων εξόδων για την άδεια, που θα καταλήξει σε μία αντίστοιχη διαφοροποιημένη ρύθμιση. Τα έξοδα ενός φορέα για τις άδειες πρέπει από κάπου να βρεθούν και κανείς δεν υποστηρίζει ότι το πολύ κερδοφόρο Capital θα πληρώσει το ίδιο με το σχεδόν περιθωριακό Moray Firth (δηλ. κανένας εκτός από το Capital Radio).

Η δεύτερη αναπόφευκτη επιβάρυνση είναι τα έξοδα για τα δικαιώματα των δίσκων που παίζονται. Η μουσική είναι περίπου το 50% των καθημερινών μεταδόσεων του Ανεξάρτητου Τοπικού Ραδιοφώνου και κανείς δεν αντιτίθεται στο να αμείβονται οι πνευματικοί ιδιοκτήτες. Αλλά οι δικές μας εταιρίες πληρώνουν ένα κατ' αποκοπή ποσό σε καθέναν από τους δύο κύριους εισπρακτικούς φορείς πνευ-

ματικής ιδιοκτησίας και συνολικά οι δύο επιβαρύνσεις φθάνουν περίπου στο 12-13% των Ακαθορίστων Εσόδων από τη Διαφήμιση. Επιπλέον δε, περιορίζουν το χρόνο σε maximum 9 ώρες την ημέρα. Πιστεύουμε ότι αυτό είναι υπερβολικό.

Σίγουρα το ραδιόφωνο είναι ένα ανεκτίμητο μέσο ενημέρωσης για τον καθένα. Είναι σύντροφος, είναι ενημερωτικό, μπορεί να είναι διδακτικό και μπορεί να είναι διασκεδαστικό. Μ' όλες τις δυνατότητες για ψυχαγωγία που υπάρχουν σήμερα, το ραδιόφωνο για να κερδίσει ακροατήριο πρέπει να δημιουργήσει κίνητρα για να το ακούσουν. Όταν έχουμε πλημμύρες χιονιού και θύελλες έχουμε τα μεγαλύτερα μας νούμερα ακροαματικότητας γιατί παρέχουμε μια Υπηρεσία Πληροφοριών. Ποιό όμως θα είναι το κίνητρο σ' άλλες εποχές;

ΔΗΜΟΣΙΟ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟ; Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΙΝΟΣΑΥΡΩΝ

του RICHARD PINE,
Προέδρου της Ομοσπονδίας
Μέσων Επικοινωνίας της Ιρλανδίας

Ελπίζω ο τίτλος να ερμηνεύεται από μόνος του. Και δεν είναι πρωτότυπος, όπως θα αναγνωρίσατε αμέσως. Στη Βρετανία η πρώτη δημόσια συζήτηση για την κοινοτική ραδιοφωνία είχε γίνει ήδη το 1965 και η ιδέα ότι η δημόσια ραδιοφωνία ίσως μεταμορφώνεται σε δεινόσαυρο παρουσιάστηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης το 1981 από τον Holde Lhoest. Στην τρέχουσα δεκαετία πραγματοποιήθηκαν πολλές ανοικτές συζητήσεις, βασισμένες σε μια ιστορία 40 χρόνων για το πώς το μονοπωλιακό κρατικό ραδιόφωνο, το γενναιόδωρο μοντέλο που ιδρύθηκε στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες κατά τη δεκαετία του 1920, μπορεί να προσαρμοσθεί έτσι, ώστε να αντιμετωπίσει ένα ευρύ φάσμα προκλήσεων όπως, τον εμπορικό ανταγωνισμό, τα υπερεθνικά και διηπειρωτικά δορυφορικά και καλωδιακά συστήματα, τις πλέον προσαρμοσμένες και κινητές συσκευές λήψης, τις μεταβαλλόμενες πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες και την πλέον σημαντική, την πρόκληση της αυξανόμενης ανάγκης για ραδιοφωνία κοινοτικής βάσης και κοινοτικής οργάνωσης.

Μπορούμε να είμαστε σίγουροι για δύο γεγονότα, που οι επιπτώσεις τους έχουν συγχρόνως πολιτικό και πολιτιστικό χαρακτήρα: Το πρώτο είναι ότι η δραστηριότητα που λέγεται κοινοτικό ραδιόφωνο δεν θα χαθεί, αντίθετα θα διευρυνθεί ακόμη και σε κοινωνίες που σήμερα δεν υφίστανται. Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι η δημόσια ραδιοφωνία έφθασε σε σταυροδρόμι και πρέπει να προσαρμοσθεί ή να πεθάνει.

Όπως είπε ο μεγάλος Ιρλανδός Σην Μακ Ρέμον στο Συμβούλιο της Ευρώπης το 1981, *καταντήσαμε σπαστικοί σε θεσμικό επίπεδο και χάσαμε το δρόμο μας στο πολιτιστικό. Αν και μιλούσε για τις δημόσιες ραδιοφωνίες της Ευρώπης, η δήλωση του Μακ Ρέμον μπορεί και πρέπει να εξετασθεί στα γενικά πλαίσια της κοινοτικής κουλ-*

τούρας και της οργανωτικής δομής της. Δεν μπορούμε να προσποιούμαστε πλέον για μονολιθικούς, ομογενείς και ευρείας κλίμακας πληθυσμούς και πολιτισμούς που ήταν επίκαιροι, όταν τα μεγαλύτερα έθνη ίδρυσαν συστήματα όπως το BBC ή το ORTF. Ακόμη και μικρότερες χώρες, όπως η Ιρλανδία, η Δανία και η Φιλανδία που αγωνίζονταν να αρθρώσουν τη δική τους φωνή μεταξύ των εθνών, έκλιναν στην υιοθέτηση παρόμοιων λύσεων.

Αλλά σήμερα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η σύγχρονη κοινωνία έχει πολύ διαφορετικές ανάγκες. Πολιτιστικά γίναμε διεθνείς και ακόμη ενδιαφερόμαστε για την ανακάλυψη και τη διατήρηση των ριζών μας. Πολιτικά έχουμε εξοικειωθεί τόσο πολύ με το ζήτημα της διαφορετικότητας και συγχρόνως μ' αυτό της συνεργασίας και της ένωσης. Ηθικά και πνευματικά δεν φαίνεται να ξέρουμε πλέον τι επιτρέπεται και τι απορρίπτεται. Κοινωνικά, και υποθέτω, και γενετικά, αλλάζουμε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε χρειαζόμαστε νέες μεθόδους περιγραφής των εμπειριών μας, διαμόρφωσης των συμφωνιών και οικοδόμησης νέων δομών μέσα στις οποίες μπορούμε να υλοποιήσουμε αυτές τις συμφωνίες μας.

Γιατί το ραδιόφωνο είναι το πραγματικό μέσο αυτής της τόσο ευρείας πολιτιστικής συζήτησης, ώστε να είναι αδύνατο να μιλάμε γι' αυτό αντιμετωπίζοντάς το απομονωμένα.

Θα προχωρήσω πέρα από τον Μακ Ρέμον για να πω ότι δεν είναι μόνον οι θεσμοί μας σε παράλυση και οι πολιτισμοί σε κατάπτωση, είναι το ίδιο το γεγονός ότι αναγνωρίσαμε τη δυνατότητα ενός εναλλακτικού τρόπου ζωής, που από μόνος του αποτελεί τη μεγαλύτερη απειλή στην κεντρική εξουσία και επομένως στους θεσμούς του κέντρου, όπως είναι οι δημόσιες ραδιοφωνίες. *Οι άνθρωποι έχουν αφήσει πίσω την κυβέρνηση, το κέντρο, την επίσημη κουλτούρα και βρίσκουν πλέον αξίες στην περιφέρεια, ζώντας οριακά με τους δεινόσαυρους του παρελθόντος.* Η Σουηδική ταινία *Midwinterdne* είναι ένα θλιβερό παράδειγμα αυτής της έντασης ανάμεσα στην κεντρική εξουσία και την περιθωριακή ατομικότητα.

Η απομάκρυνση αυτή προκάλεσε την μεγαλύτερη κρίση στη δημόσια ραδιοφωνία: *το ραδιόφωνο έχασε την επαφή με το κοινό του.* Το γεγονός αυτό αποτελεί τη μεγαλύτερη ειρωνεία της επανάστασης των επικοινωνιών, γιατί είναι ακριβώς οι δημόσιες ραδιοφωνίες που έχουν την ευθύνη να υπερβούν την κρίση, ξαναβρίσκοντας αυτή την επαφή. ο Krishan Kumar (πανεπιστήμιο του Kent) ισχυρίζεται ότι χρειαζόταν ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος και οι μεταπολεμικές αλλαγές στα μέσα επικοινωνίας για να πειστεί το BBC ότι δεν υπηρετούσε στην πραγματικότητα — και δεν ήταν συνώνυμο με το έθνος. Κεντρικό του επιχείρημα είναι ότι η ευθύνη αυτή για την αποκατά-

σταση της επαφής με το κοινό μπορεί να πραγματωθεί με ώριμο τρόπο, με σειρά αποκεντρωτικών διαδικασιών οι οποίες αντί να επαναφέρουν ανθρώπους και κουλτούρες προς το κέντρο αποδέχονται το αναπόφευκτο της συγκυρίας και δημιουργούν νέες δομές για την αντιμετώπιση των εκφρασμένων αναγκών των τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων. Κατέληξα σ' αυτή την άποψη διότι δεν πιστεύω ότι οι τοπικού χαρακτήρα, κατ' ανάθεση ραδιοφωνίες που τίθενται σε ισχύ και κυβερνούνται από την κορυφή, όπως το τοπικό ραδιόφωνο του BBC ή του Sveriges Radio, μπορούν ποτέ να προσεγγίσουν τις πραγματικές πολιτιστικές ανάγκες μιας κοινότητας για τον απλό λόγο ότι δεν μιλούν την ίδια γλώσσα και δεν έχουν ιδέα για το πώς είναι η ζωή επί της γης. Οι κοινοτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί όμως, που ιδρύθηκαν, οργανώθηκαν και λειτούργησαν από μέλη των ίδιων των κοινοτήτων, χωρίς παρεμβολές εξωτερικών παραγόντων, ανταποκρίνονται σ' αυτή την απαίτηση παρά πολύ καλά ακριβώς γιατί μιλούν σε τοπικά πλαίσια και η συζήτηση ακούγεται, κατανοείται και συντηρείται από τους «εντός των τειχών».

Νομίζω ότι αυτό γενικά θεωρείται, μέσα στα πλαίσια της ραδιοφωνίας δημοσίου συμφέροντος (public service systems) ως άλυτο πρόβλημα. Εγώ όμως το αντιλαμβάνομαι *όχι σαν πρόβλημα αλλά σαν ένα συνολικό φάσμα ευκαιριών και δυνατοτήτων* για ένα και μόνο λόγο που φαίνεται να έχει αγνοηθεί: *το κοινοτικό ραδιόφωνο είναι κατά κυρίαρχο ρόλο μια δημόσια υπηρεσία*. Το κύριο χαρακτηριστικό του είναι ότι λειτουργεί ως μηχανισμός κοινοτικής ανάπτυξης. Ασχολείται λιγότερο με τα προσωπικά θέματα που συντηρούν το τοπικό κουτσομπολιό και περισσότερο με την τοπική πολιτική, με την μουσική και περισσότερο με το λόγο, λιγότερο με τις από καθ' έδρας διαλέξεις και περισσότερο με τη γένεση νέων συστημάτων επικοινωνίας. Ό,τι επομένως διατυπωθεί είναι υπέρ της σύμπραξης της κοινοτικής πρωτοβουλίας με την μεγάλη εμπειρία των παραδοσιακών υπηρεσιών.

Εάν το κοινοτικό ραδιόφωνο εξυπηρετεί τόπους που το κατ' όνομα τοπικό ραδιόφωνο δεν μπορεί να προσεγγίσει, τότε είναι καιρός να διαλυθούν τα κατ' ανάθεση συστήματα και να αποκεντρωθεί η εξουσία και οι πηγές των ραδιοκυμάτων με την ίδρυση νέων δομών. Μ' αυτή την αντίληψη η εισαγωγή ενός δυναμικού, οριζόντιου συστήματος μέσα σ' ένα στατικό, συντηρητικό περιβάλλον μιας αστικής ή αγροτικής κοινωνίας, αντανακλά τη διαδικασία της κοινωνικής αλλαγής αλλά αποτελεί και το εργαλείο αυτής της αλλαγής.

Ας το παρατηρήσουμε από διαφορετική οπτική γωνία, αυτή της μονιμότητας και της κοινωνικής αλλαγής. Κάθε φορά που δολοφονούμε το Θεό κτίζουμε μια νέα εκκλησία. Κάθε φορά που σκοτώνου-

με το βασιλιά, ανεβαίνουμε στο θρόνο οι ίδιοι. Το BBC επί Ράιθ αναπτύχθηκε σαν ένας ναός του πολιτισμού. Τώρα το βλέπουμε απογυμνωμένο και βέβαια προς ανοικοδόμηση. Όλοι προσκολλώμαστε στην ιδέα της μονιμότητας. Όταν διακηρύσσουμε ότι ο Θεός είναι νεκρός αυτόματα παραδεχόμαστε την ύπαρξη του. Δεν μπορούμε όμως να επιτρέψουμε σ' αυτές τις επιπόλαιες παρατηρήσεις να συσκοτίσουν το γεγονός ότι πρέπει να βρούμε, πίσω απ' αυτά τα αμετάβλητα χαρακτηριστικά της ανθρώπινης συμπεριφοράς, την αιτία του θανάτου και της αναγέννησης. Αλλάζουμε θεούς και βασιλιάδες για να γράψουμε νέους τίτλους για τους εαυτούς μας, να καθιερώσουμε νέους μύθους από τους οποίους θα δημιουργήσουμε καινούργιες αφηγήσεις, νέους τρόπους παρατήρησης του κόσμου και συγγραφής των κειμένων μας. Μ' αυτή την έννοια ο Θεός είναι νεκρός και η σιγουριά των παραδόσεων έχει πεθάνει επίσης.

Όταν ο Μπέρτολντ Μπρεχτ έλεγε στη δεκαετία του 1930 ότι το *Ραδιόφωνο μπορεί να αποτελέσει ένα ασύλληπτο μέσο επικοινωνίας, ένα τεράστιο σύστημα πρόκλησης* στην περίπτωση που δεν θα μετέδιδε μόνο αλλά και θα γινόταν το ίδιο δέκτης, δεν θα άφηνε τους ακροατές του μόνο ν' ακούν αλλά και να παίρνουν οι ίδιοι το λόγο, στην πραγματικότητα προέβλεπε την ποιοτική αλλαγή του περιβάλλοντος της επικοινωνίας που είναι δυνατή μέσω των αλληλεπιδρούντων συστημάτων. Κάποια μέρα λοιπόν θα πρέπει να *ξαναορίσουμε τους όρους επικοινωνία και ενδοεπικοινωνία*. Το φαινόμενο της κοινοτικής ραδιοφωνίας μας παρέχει μια μεγάλη ευκαιρία, ώστε να μπορούμε σήμερα να ξανακαθορίσουμε τους κοινοτικούς όρους που γεννούν αυτές τις επικοινωνίες.

Δεν μπορούμε πλέον να σκεφτόμαστε στον ενικό και στον ενεστώτα. Πρέπει πάντα να διατηρούμε στις μελλοντικές μας προοπτικές την πολυφωνία των πολιτισμών και των μέσων ενδοεπικοινωνίας που αφορά και το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Τριάντα χρόνια μετά τον Μπρεχτ, ο Νιγηριανός θεατρικός συγγραφέας Ουόλε Σολίνκα, που σίγουρα επηρεάστηκε από τον Μπρεχτ, ρωτά (στο έργο του η «Σοδειά του Κογκς» 1965):

*Ένας τρελλός μόνο θ' άλλαζε τις λέξεις με κουτιά
με συσκευές τηλεόρασης της εξουσίας
που όλο μιλάνε, μιλάνε
και δεν ακούν μια λέξη σε απάντηση*

Η ουσία της αλλαγής από την κάθετη στην οριζόντια επικοινωνία αποτελεί απόρριψη της μονόδρομης κουλτούρας της επικοινωνίας. Αποτελεί επομένως τέτοια ποιοτική μεταβολή που δίνει τη δυνατότητα να επανακρίνουμε οργανισμούς όπως «Η Φωνή της Αμερικής»

και να απορρίψουμε τη χρήση του ραδιοφώνου με κατευθυνόμενα κυβερνητικά προγράμματα, όπως συναντούμε σε αναπτυσσόμενες χώρες (Σρι Λάνκα, Αίγυπτος). Είναι γεγονός ότι σήμερα διαθέτουμε πολυδιάστατα μέσα επικοινωνίας στα οποία πρέπει να ξαναδώσουμε κάποιον ορισμό.

Αναφέρομαι στον ορισμό του H.D. Lasswell για την έρευνα ακροαματικότητας του 1948: *Ποιός λέει τι, με ποιά μέσα, σε ποιόν και με τι επιπτώσεις*. Νομίζω ότι γίνεται σαφές, απ' ό,τι έχω πει μέχρι τώρα, ότι είναι η ποιοτική μεταβολή της δημιουργίας μιας νέας διάστασης στο περιβάλλον της ραδιοφωνίας που την κατέστησε αναγκαία. Βλέπουμε τώρα πως τα αφηγήματα της σύγχρονης πολιτισμικής αλλαγής γράφονται σε διαφορετικές φωνές. Είναι επομένως απόλυτα απαραίτητο για την επιβίωση των δεινοσαύρων να μάθουν να μιμούνται αυτές τις φωνές και να αρχίσουν να συνεργάζονται μεταξύ τους. Σήμερα όμως αποκρινόμαστε στην ύπαρξη των νέων μεταφορών με παλιές παροιμίες και παρομοιώσεις.

Είμαστε οι κλειδοκράτορες ενός άδειου θησαυροφυλακίου, η μνήμη του παρελθόντος, αλλά μας λείπει η δυνατότητα να κατασκευάσουμε τη μνήμη του μέλλοντος, πώς θα πρέπει να είναι τα πράγματα.

Ακόμη και το ίδιο το κίνημα της κοινοτικής ραδιοφωνίας υπέφερε από μια υποτιθέμενη μονιμότητα σ' ό,τι αφορά τη φύση και τη λειτουργία του ραδιοφώνου. Απέτυχε επομένως να δημιουργήσει ένα αποτελεσματικό φόρουμ ή να στήσει το κατάλληλο αντί για κάθε περίπτωση. Άρα περιμένει εκτός συστήματος, συνειδητά διαφορετικό και παράνομο στις περισσότερες χώρες. Και πρέπει να παραδεχτούμε ότι πράγματι δίνει απαντήσεις σε πολλά από τα νεοεμφανιζόμενα τοπικά προβλήματα. Η ευθύνη ανήκει πλέον σ' εμάς που ενδιαφερόμαστε για το μέλλον της δημόσιας ραδιοφωνίας να συναντήσουμε αυτή την περιορισμένης βάσης πρωτοβουλία. Χρειάζεται χρόνος και εμπύχωση για να γραφτεί το δόγμα της, να δείξει την ισχύ της. Σημαντικό επίσης είναι ότι δεν κατάφερε να αυτοπροσδιορισθεί, λόγω της έλλειψης κατανόησης που αντιμετωπίζουν οι ασχολούμενοι με την κοινοτική ραδιοφωνία. Αυτό οφείλεται στη σύγχυση που υπάρχει σχετικά με τον καθορισμό της σχέσης ανάμεσα στις *γεωγραφικές κοινότητες και στις κοινότητες ενδιαφερόντων*. Ακόμη οφείλεται στα περιφερειακά και επαγγελματικά συμφέροντα, που συχνά ψάχνουν να επιβληθούν στις γενικότερες τοπικές φιλοδοξίες.

Και είναι βέβαιο πως ο δημόσιος τομέας θα είναι αυτός που θα ευνοηθεί από την αυξανόμενη δύναμη και τον προσδιορισμό του κινήματος της κοινοτικής ραδιοφωνίας.

Το ίδιο συμβαίνει στον τομέα των επικοινωνιών, όπως άλλωστε και στην κοινωνική ή την πολιτιστική πολιτική: στον μεταποικιο-

κρατικό κόσμο πρέπει να εισέλθουμε στην κοινότητα με κοινές αντιλήψεις μ' αυτούς που από παράδοση υποπτευόμασταν — τους εισηγητές της πολιτιστικής δημοκρατίας, το κίνημα συνεργασίας, τους προτείνοντες εναλλακτικές λύσεις στη μεγάλη «οικονομία του χρήματος».

Γιατί τον ονομάζω μεταποικιοκρατικό κόσμο; Παρόλες τις ιστορικές διαφορές ανάμεσα στις πολυάριθμες κοινωνίες μας είμαστε θύματα — και δυνητικά οι δημιουργοί — μιας πανταχού παρούσας μεταποικιοκρατικής κουλτούρας. Αυτής που μας λέει ότι τα δόγματα κατέπεσαν, ότι είναι καιρός να τραβήξουμε το δρόμο μας σ' ένα κόσμο χωρίς ταμπέλες.

Το φαινόμενο της ραδιοφωνίας, όπως εμφανίστηκε κατά την περίοδο της αποδιοργάνωσης και της αμφιβολίας, προσέδωσε σημαντικό βάρος στις δυνάμεις της σταθερότητας. Εναπόκειται σε μας να χρησιμοποιήσουμε αυτό το βάρος για να ξαναφτιάξουμε την κοινωνία. Το αναφέρω αυτό σαν ένα πλαίσιο κοινωνικοπολιτιστικής έρευνας, μέσα σε νέες κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις. Όπως ακριβώς έθεσε το ερώτημα ο Βέλγος νεομαρξιστής J.P. Piemme. Ποιά είναι η πιθανή εναλλακτική λύση ενός μονοπωλίου που θα διατηρήσει την ιδέα δημόσιας υπηρεσίας και παράλληλα θα την αναπτύξει στο μέγιστο βαθμό... δίνοντάς της την πραγματική δύναμη που περικλείει ως νευρικό κέντρο ενός δικτύου που επεκτείνεται πέραν από αυτήν;

Οπωσδήποτε αναγνωρίζω ότι σε ορισμένες χώρες (περιλαμβανομένων και των Σκανδιναβικών) ο τύπος Κοινοτικής Ραδιοφωνίας που περιγράφω είναι ακατάλυτος. Έτσι το ερώτημα πώς λειτουργεί, ποιά είναι η νομική του υπόσταση παύει να ισχύει. Φυσικά ο ιδιαίτερος τρόπος που παρατηρούμε τα πράγματα και τα συζητούμε, προκαλεί πολύ οικείους και κοινούς τρόπους οργάνωσης της επικοινωνίας. Αλλά, όπως είπε ο Peter Lewis, *υπάρχει χώρος για μια πανσπερμία δομών και φιλοσοφιών, μια αντανάκλαση στην πραγματικότητα των κοινωνικών και πολιτιστικών διαφορών των κοινωνιών, οι οποίες τις προκαλούν και τις διατηρούν*. Στις κοινωνίες που βρίσκονται σε μια μεγαλόπρεπη κατάρρευση, όπως η Βρετανική σήμερα, πρέπει να βρούμε όλα τα δείγματα αποτυχημένης επικοινωνίας που προκάλεσαν γεγονότα όπως, οι διαδηλώσεις και οι δολοφονίες στο Toxteth. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες ο τρόπος ομιλίας μας — η γραμματική, η προφορά και το λεξιλόγιό μας — είναι σημείο διαφορετικότητας και πηγή μίσους, όπως το χρώμα του δέρματός μας.

Αλλά πρέπει επίσης να αναγνωρίσουμε ότι σ' όλο τον κόσμο — από τα Φίτζι στο Κεμπέκ και από τη Σρι Λάνκα στη Ν. Καληδονία — *οι άνθρωποι ψάχνουν για την ταυτότητά τους, για μια πολιτιστική*

και πολιτική αυτονομία ενάντια στις ανώτερες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Το Κεμπέκ αποτελεί για μας ίσως το πιο σαφές παράδειγμα κράτους που έθεσε το ερώτημα. Ποιοι είμαστε, που πάμε και τι θα κάνουμε γι' αυτό;

Θα σημειώσατε ότι τα περισσότερα παραδείγματα που χρησιμοποιώ, με εξαίρεση του Κεμπέκ βέβαια, δεν είναι από τον ειδικό χώρο της ραδιοφωνίας αλλά από τον ευρύτερο πολιτιστικό. Κι έτσι πάνω σ' αυτά τα βήματα προσπαθούμε να απαλλαγούμε από το νεκρό πατέρα μας (ή τουλάχιστον τον λόρδο Ράιθ) και ν' απαντήσουμε στην ερώτηση των κατοίκων του Κεμπέκ.

Διαμορφώνουμε μέσα από την καθημερινή πρακτική τις στρατηγικές αντιμετώπισης του κόσμου που άλλαξε στη διάρκεια του 24ώρου: κάθε μέρα πρέπει να ελέγχουμε και εάν είναι απαραίτητο να ξανασχεδιάζουμε το χάρτη.

Είναι η βαθιά μου κριτική προς το κίνημα της κοινοτικής ραδιοφωνίας, που έκοψε τις γέφυρες μ' εμάς που μας απασχολεί αυτή η άσκηση χαρτογράφησης. Σκεφτείτε τον κόσμο της κοινωνιολογίας, της έρευνας του ελεύθερου χρόνου, της κοινωνικής πρόνοιας και το ερώτημα της σύγχρονης πολιτιστικής αλλαγής που αγνοεί εντελώς το θέμα τι σημαίνει πρωτοβουλία κοινοτικής ραδιοφωνίας με όρους πιθανών κοινωνικών και πολιτιστικών μετασχηματισμών. Οι κοινωνιολόγοι, όπως και κάθε άλλος, μοιάζει να αποδέχονται τις παραδοσιακές αξίες για τη φύση και τη λειτουργία των ραδιοφωνικών δραστηριοτήτων, ενώ οι ασχολούμενοι με το κοινοτικό ραδιόφωνο απέτυχαν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον στα νέα φαινόμενα που έχουν μεταβάλει κατά αποτελεσματικό τρόπο αυτές τις δοξασίες.

Αδυνατούν να μοιραστούν τις έρευνες τους, συνεχίζουν να υποτιμούν το «προϊόν» τους, επιμένοντας στην περιφερειακή αξία της «κοινότητας ενδιαφερόντων» σε βάρος των γεωγραφικών κοινοτήτων.

Στην ουσία όμως έχουν δίκιο. Αγνοούν, απομακρύνονται από τους καθιερωμένους κανόνες επεξεργασίας και συμπεριφοράς. Προτιμούν να είναι αόρατοι, να ζουν ή να κατασκηνώνουν από την άλλη πλευρά του λόφου. Οι ασχολούμενοι με την κοινοτική ραδιοφωνία γνωρίζουν ό,τι κι εμείς γνωρίζουμε, ότι ποτέ δεν θα φύγουν. Ότι το ραδιοφωνικό περιβάλλον ποτέ δεν θα ξαναγίνει ίδιο. Και γνωρίζουν επίσης ότι έχουν μετακινήσει τη βάση των ραδιοφωνικών δραστηριοτήτων χωρίς να το πουν σε κανένα. Δημιούργησαν τομή στον κύκλο του παράλογου οράματος του Μπρεχτ, όχι σε τεχνικό επίπεδο, αλλά σε επίπεδο ιδεολογίας και μας ζήτησαν να επανεύρουμε το χώρο ύπαρξης του δικαιώματος επικοινωνίας.

Υπάρχει μια σαφής και πολύ ανησυχητική, ιδεολογική διαφορά

ανάμεσα σ' αυτούς που πιστεύουν ότι το δικαίωμα επικοινωνίας — που όπως και το δικαίωμα στη ζωή, είναι ένα αναφαίρετο βασικό ανθρώπινο χαρακτηριστικό — ανήκει στα άτομα και σ' αυτούς που πιστεύουν ότι πρέπει να διατηρείται από το κράτος προς όφελος των πολιτών του. Ο ορισμός του Κράτους με όρους ατομικών δικαιωμάτων είναι ο *περιορισμός του κράτους*. Ο ορισμός του ατόμου με όρους κράτους είναι ο *περιορισμός του ατόμου*. Ένα φαινομενικά αναπάντητο δίλημμα, που είμαι σίγουρος κανείς μας δεν θα ήθελε να αναφέρει.

Παρ' όλα αυτά το κίνημα κοινοτικής ραδιοφωνίας άνοιξε σε παγκόσμια κλίμακα την ιδεολογική συζήτηση γύρω από τον όρο «δημόσια ραδιοφωνική υπηρεσία». Το ερώτημα που τίθεται είναι: *«ποιος υπηρετεί καλύτερα, το σύνολο των ιδιωτών και των περιφερειών ή το συνολικό δημόσιο συμφέρον και ο εθνικός πολιτισμός;»*

Μέχρι την εμφάνιση του θεσμού της κοινοτικής ραδιοφωνίας ο μόνος ρεαλιστικός δρόμος ήταν η *αποσυγκέντρωση* του εθνικού συστήματος ραδιοφωνίας για την αντιμετώπιση των τοπικών αναγκών. Ήταν ένα υπέροχο δείγμα δημόσιας υπηρεσίας. Όμως δεν μπορούσε να ήταν πραγματική αποκέντρωση, γιατί το δημόσιο λόγω της ανάμειξης του παραχωρεί το δικαίωμα επικοινωνίας στον εαυτό του. *Η αποκέντρωση όμως σημαίνει παραχώρηση εξουσιών*. Στη συγκεκριμένη περίπτωση σημαίνει τη νομιμοποίηση της δυνατότητας ίδρυσης κοινοτικού ραδιοφώνου και κατόπιν την υλοποίηση της με την έκδοση αδειών.

Ίσως βέβαια ρωτήσετε, «πώς θα λειτουργήσουν αυτοί οι κοινοτικοί σταθμοί;» Αλλά τότε πώς θα καταφέρνουν οι ενεργοποιημένοι στις κοινότητες του Σαλβαδόρ ή οι αναρχικοί της Ιταλίας ή οι αντιμαχόμενοι σταθμοί των Κυπρίων στο Λονδίνο και διατηρούν ένα μέσο κοινοτικής επικοινωνίας; Σ' αυτό το μεταποικιοκρατικό κόσμο, όλοι αναφερόμαστε στους πολιτισμούς μας πιο αραιά, όχι μόνο για να θεραπευτούμε από το παρελθόν αλλά κι από το μέλλον. Πολλοί από μας φοβούνται το αβέβαιο μέλλον, φοβούνται τις προκλήσεις των πολιτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αλλαγών και αναζητούν στήριγμα στις ρίζες και την παράδοση. Μας είναι δύσκολο να παραχωρήσουμε εξουσίες. Αυτή είναι η ουσία της ιστορίας. Αυτό εξηγεί γιατί εμείς με τη σειρά μας επιλέγουμε συχνά να αγνοούμε και να αφήνουμε πίσω την πρόκληση της κοινοτικής ραδιοφωνίας.

Ίσως οι σπόροι της κοινοτικής ραδιοφωνίας να μην έχουν καρπίσει ακόμη. Όμως θυμηθείτε, παρόλο που το κοινοτικό μοντέλο είναι γνωστό από το 1949, μόνο τα δέκα τελευταία χρόνια η γενική ιδέα τέθηκε σε εφαρμογή στην Ευρώπη και τελευταία πήρε ιδιαίτερη ώθηση.

Το μέλλον έχει τον τρόπο να προλαβαίνει. Νομίζω ότι οι χώρες που κατάφεραν να νομοθετήσουν κατάλληλους και αποτελεσματικούς νόμους για την κοινοτική ραδιοφωνία θα δουν ενδυνάμωση και όχι εξασθένηση της παρουσίας των δημόσιων μέσων, όπως πρότεινα στο μοντέλο αλληλοσυμπλήρωσης. Και σ' εκείνες τις χώρες που δεν προωθούν κάποιο είδος αποκέντρωσης προβλέπω φασαρίες, που πιθανόν να ήταν λιγότερες εάν το κοινοτικό ραδιόφωνο υπήρχε ως μέσο κατανόησης. Είναι ειρωνία ή απλώς φυσική εξέλιξη, η Βρετανία, η δημιουργός του δημόσιου συστήματος ραδιοφωνίας, να οδηγείται σήμερα σε εικόνα απολίθωσης και κατάρρευσης; Είναι κατανοητό ένα πείραμα μεγάλης κλίμακας πάνω στη φύση, οι λειτουργίες και οι δυνατότητες του φαινομένου της κοινοτικής ραδιοφωνίας και οι σχέσεις του με το συνολικό περιβάλλον των μέσων, δεν μπόρεσαν να αποκτήσουν ωριμότητα και εσωτερική ισχύ ώστε να παραχωρήσουν αυτή τη μορφή εξουσίας;

Το άρθρο αυτό έδωσε έμφαση στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να αποφευχθούν διαμάχες ανάμεσα στο καθιερωμένο και το εναλλακτικό. Οπωσδήποτε είναι δύσκολο ιδεολογικά να βρουν κοινή γλώσσα οι παραδοσιακοί της ραδιοφωνίας με τα ενεργά στελέχη του κοινοτικού ραδιοφώνου. Πάντα και παντού βρίσκονται σε διαφορετικές πλευρές του ίδιου λόφου. Αλλά εάν εντυπωσιαστήκατε κάπως, θα ήθελα να φαντασθείτε την εποχή κατά την οποία, λόγω θεμελιωδών, ποιοτικών αλλαγών στο περιβάλλον της ραδιοφωνίας, οι κανόνες οι ίδιοι θα έχουν ίσως πάψει να υπάρχουν.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ

των RICHARD PINE και MARY THOMAS

Κάτω από συνθήκες υπέρτατης δημοκρατίας, όλοι είναι ίσοι και απολαμβάνουν την ελευθερία έκφρασης σ' οποιοδήποτε μέσο. Όμως, ενώ η ουτοπία διαμορφώνεται από ιδεώδη, η κοινωνία εξελίσσεται μέσω της εμπειρίας. Έτσι η μορφή και το περιεχόμενο των επικοινωνιών διαμορφώνεται από τα κυρίαρχα ήθη και έθιμα, από τις κοινωνικές και πολιτικές προτεραιότητες και από τις δυνάμεις της αγοράς. Όμως η επιδίωξη του τέλειου μας δίνει μια ριζοσπαστική εναλλακτική λύση στα συστήματα που έχουμε, έτσι ώστε εάν δεν μπορούμε πάντα να ορίζουμε αυτούς που μας κυβερνούν, τουλάχιστον ίσως κάνουμε κάτι σπουδαιότερο από το να ονειρευόμαστε. Χωρίς την επιλογή μεταξύ ιδανικού και πραγματικού, οι ίδιες οι δημοκρατικές διαδικασίες αποβαίνουν λιγότερο αποτελεσματικές.

Η βασική ιδέα πίσω από την κοινοτική ραδιοφωνία είναι η εναλλακτική λύση στη συγκέντρωση των παραδοσιακών μέσων σε εθνικές και περιφερειακές πρωτεύουσες. Συνεπάγεται τη διάχυση της κεντρικής εξουσίας που ασκείται από κοινωνικές και πολιτικές ελίτ και την ανακατανομή της στην κοινότητα. Το κοινοτικό ραδιόφωνο αντιπροσωπεύει εξουσία της κοινότητας: κοινοτικό έλεγχο των μέσων έκφρασης, της δομής τους και του αποτελέσματός τους.

Συνεπάγεται επίσης το κοινοτικό δυναμικό να χρησιμοποιήσει και την πείρα και το παράδειγμα του τοπικά ελεγχόμενου ραδιοφώνου (ίσως και της τηλεόρασης), ώστε να καθιερώσει άλλες μορφές κοινοτικής εξουσίας, και μ' αυτή την έννοια να αποτελέσει σοβαρή πρόκληση στο οικονομικό και πολιτικό status quo.

Το τελικό τεστ βιωσιμότητας του κοινοτικού ραδιοφώνου δεν είναι οικονομικής φύσης, αλλά αν αξίζει να ακούει κανείς τις εκπομπές του. Μεγάλα — ή ακόμη «σταθερά» — ακροατήρια δεν αποτελούν το βασικό κριτήριο ενός κοινοτικού σταθμού. Ένα ραδιόφωνο που λειτουργεί από την κοινότητα για την κοινότητα είναι πολύ δια-

* Αναδημοσίευση από το περιοδικό «Επικοινωνία και Κοινωνία»

φορετικό απ' αυτό που ήδη γνωρίζουμε, παρόλα αυτά όμως οι ακροαματικότητες συνεχίζουν να παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση προγραμμάτων.

Κοινοτικό ραδιόφωνο-μα σύντομη διεθνής καταγραφή

Οι ιδέες της κοινοτικής ραδιοφωνίας καρποφόρησαν το 1949, όταν το ίδρυμα Pacifica ίδρυσε το σταθμό KPFA στο Μπέρκλεϋ, της Καλιφόρνιας. Το μοντέλο αυτό αναπτύχθηκε στις ΗΠΑ στη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 καθώς επίσης και στα πιο απομακρυσμένα σημεία του Βόρειου Καναδά (Η ιδέα του μη εμπορικού ραδιοφώνου, που συντηρείται από τους ακροατές του πρέπει να διαχωρισθεί από το ραδιόφωνο δημοσίου συμφέροντος, που επίσης υπάρχει στις ΗΠΑ και είναι συγγενικό με τη ραδιοφωνία δημοσίου συμφέροντος όπως την ξέρουμε στη Δυτική Ευρώπη). Η Αυστραλία επίσης ανέπτυξε το μοντέλο «Pacifica» σε σημαντική έκταση.

Στη Βρετανία αναπτύχθηκε από το BBC κατά τη δεκαετία του 1960, υπηρεσία τοπικής ραδιοφωνίας και το 1973 δημιουργήθηκε η Ανεξάρτητη Τοπική Ραδιοφωνία (ILR) σε εμπορική βάση. Πιο πρόσφατα μετά το 1980, ξεκίνησαν πολλοί σταθμοί χωρίς άδεια, ως απόρροια της αυξημένης δημόσιας συζήτησης για το θέμα. Η δραστηριότητα αυτή συνοδεύτηκε από την ανάπτυξη ενός συνεπούς φερέφωνου που ονομάζεται Ομοσπονδία Κοινοτικής Ραδιοφωνίας. Η πειραματική χορήγηση αδειών των προγραμματιζόμενων κοινοτικών ραδιοφώνων επρόκειτο να αρχίσει στη Βρετανία το 1986 σε δύο σκέλη.

α) σταθμών μετάδοσης σε απόσταση γειτονιάς, ακτίνας 5 χλμ. (17 άδειες επρόκειτο να εκδοθούν σ' αυτή την κατηγορία) και

β) σταθμών κοινότητας ενδιαφερόντων ακτίνας 10 χλμ (3 άδειες).

Με την προοπτική του μεγάλου ενδιαφέροντος που εκδηλώθηκε υπάρχει η εξής αντιμετώπιση σε ορισμένες περιοχές: ομάδες ενδιαφερομένων να χρησιμοποιούν από κοινού τις συχνότητες στη βάση επιμερισμού του χρόνου.

Στη Δυτική Ευρώπη η ιδέα του κοινοτικού ραδιοφώνου υλοποιήθηκε για να υπηρετήσει ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών.

Έτσι στην **Ισπανία**, ραδιοφωνία σε τοπική γλώσσα κατακτήθηκε από τους Καταλανούς, και σε παραχώρηση από το Κρατικό Μονοπώλιο (RTVE), ενώ μια παρόμοια υπηρεσία προβλέπεται για τη Γαλικία. Υπάρχουν επίσης 70 ανεξάρτητοι τοπικοί σταθμοί που παίζουν μουσική και μεταδίδουν εκπομπές λόγου για τους ηλικιωμένους (μεσαία κύματα) και τους νέους (FM). Τα οικονομικά τους ελλείμματα όμως καλύπτονται από το Κράτος, μέσω του RTVE (υπάρχει και

ένα ευρύ δίκτυο ανεξάρτητων εμπορικών σταθμών, που στηρίζονται στη διαφήμιση).

Στη *Γαλλία*, το Radio France, διατηρεί ένα εκτεταμένο σύστημα περιφερειακών και τοπικών ραδιοφώνων. Το ιδιωτικό ραδιόφωνο νομιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1981. Υπάρχουν 1250 περίπου νόμιμοι σταθμοί. Καταρχήν η διαφήμιση δεν επιτρεπόταν, όμως η αδυναμία να συγκεντρωθούν ικανοποιητικά έσοδα οδήγησε στην έγκρισή της, και τώρα υπάρχουν 200 σταθμοί που τα καταφέρνουν με τη διαφήμιση. Οι υπόλοιποι δικαιούνται κυβερνητικής επιδότησης της τάξης μέχρι τα 100.000 F Fr, δηλ. 2,2 εκ. δρχ. Η νομοθεσία που επιβλήθηκε το 1984 περιορίζει την εμβέλεια της εκπομπής FM στα 30 χλμ. Το ιδιωτικό ραδιόφωνο κατέκτησε ακροαματικότητα 22% και παρατηρήθηκε με την έναρξη λειτουργίας του ανοδική τάση στην κυκλοφορία των τοπικών εφημερίδων.

Στην *Ιταλία* η ιδιωτική ραδιοφωνία είναι σε μεταβατική κατάσταση, αφού δεν είναι ούτε νόμιμη ούτε παράνομη. Επιτράπηκε από το Συνταγματικό Δικαστήριο το 1976, αλλά δεν έχει ψηφιστεί ακόμη η απαραίτητη νομοθεσία. Υπολογίζεται ο αριθμός των σταθμών αυτών σε 6.000-8.000 (μόνο στην περιοχή της Νάπολης ξεπερνούν τους 200).

Στο *Βέλγιο* το ιδιωτικό Ραδιόφωνο επιτράπηκε το 1982 με την προϋπόθεση να συμμορφώνεται στις τεχνικές προδιαγραφές (ισχύς εκπομπής όχι μεγαλύτερη από 100 watt ή εμβέλεια 8 χλμ.), να μη βάζει διαφημίσεις και να ικανοποιεί τις πολιτιστικές ανάγκες, ώστε να υποκινεί τη συμμετοχή και την ενδοεπικοινωνία μεταξύ των πολιτών.

Οι Σκανδιναυικές χώρες εξετάζουν τον κύκλο ενδιαφερόντων του κοινοτικού ραδιοφώνου, με μια σειρά πρακτικών πειραμάτων.

Στη *Δανία* τέθηκε δοκιμαστική περίοδος 3 χρόνων, από το 1983, για 90 περίπου σταθμούς και κρίνονται από μια Επιτροπή Μέσων Επικοινωνίας, που εξετάζει το συνολικό περιβάλλον των Μέσων. Οι ιδιωτικοί σταθμοί πιάνουν ακροαματικότητα της τάξης του 20%.

Στη *Νορβηγία* έχουν εκδοθεί πάνω από 300 άδειες για μια συγκεκριμένη περίοδο 2 χρόνων, μετά από την οποία αναμένεται να επιτραπεί στην ιδιωτική τοπική πρωτοβουλία να ανταγωνισθεί το κρατικό μονοπώλιο.

Στη *Σουηδία* το κοινοτικό ραδιόφωνο έχει αποτελέσει πλέον μόνιμη κατάσταση, με τη λήξη της πειραματικής περιόδου στα μέσα του 1985, 550 οργανώσεις εμπλέκονται στη λειτουργία ενός συστήματος εκπομπής, που ανήκει στην Εθνική Υπηρεσία Τηλεπικοινωνιών, από την οποία και διευθύνεται. Η εκπομπή περιορίζεται σε ακτίνα 5 χλμ.

Στο μεταξύ στη *Φιλανδία* η πειραματική περίοδος άρχισε σε 33

τοπικούς εμπορικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς. Η χορήγηση αδειών προκάλεσε μεγάλη συζήτηση όχι μόνο στη Φιλανδία, αλλά και σ' όλη τη Σκανδιναβία και την Ιρλανδία, αφού αναφερόταν στο καθεστώς ιδιοκτησίας των σταθμών και στο ποσοστό των επιτρεπομένων διαφημίσεων (10%). Η συζήτηση πολώθηκε γύρω από το επιχείρημα του τι είναι προτιμότερο: ένα κρατικό μονοπωλιακό σύστημα ή ένα εμπορικό-ιδιωτικό. Οι 33 άδειες έχουν δοθεί σε: 7 εθνικές ημερήσιες εφημερίδες, 12 τοπικές ή περιφερειακές εφημερίδες, 4 συνδικαλιστικές οργανώσεις, 3 φιλανθρωπικές οργανώσεις, 1 σε κάποια τοπική αρχή και 2 σε ιδιωτικές επιχειρήσεις (ένα αρτοποιείο και ένα στούντιο ηχογραφήσεων).

Στον *Τρίτο Κόσμο*, το ραδιόφωνο μπορεί να καλύψει διάφορες μορφές ανάπτυξης.

Σε διεθνές επίπεδο, το Διαρκές Συνέδριο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του *Συμβουλίου της Ευρώπης* (που είναι συμβουλευτικό όργανο) αποφάσισε το 1984 να καλέσει τις κυβερνήσεις-μέλη να επιδιώξουν πολιτική αποκέντρωση του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης διατηρώντας παράλληλα το νομικό, τον τεχνικό έλεγχο και τον έλεγχο ασφαλείας. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη διασφάλιση της ικανότητας συμμετοχής των τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων στα δίκτυα επικοινωνιών, ούτως ώστε να προσδιορίζουν την πολιτιστική τους ταυτότητα και να εξασφαλίσουν την έκφρασή τους.

Τι είδους μοντέλο;

Υπάρχουν γενικά τέσσερις μορφές κοινοτικών ραδιοφωνικών σταθμών. Οι τέσσερις μορφές σταθμών είναι:

— **Συνεταιριστική:** (μεταξύ ισότιμων ομάδων για την επίτευξη των κοινών τους στόχων) τυπική για τις ΗΠΑ και τον Καναδά.

— **Υπό μορφή συνεργασίας:** (για παράδειγμα μεταξύ της τοπικής αρχής και μιας φιλανθρωπικής οργάνωσης) για την προώθηση κοινών προγραμμάτων ανάπτυξης, μορφή τυπική για την Ολλανδία.

— **Μέσω διευκολύνσεων:** (οι διευκολύνσεις δίδονται σε κοινοτικές ομάδες από επαγγελματίες του είδους, για την προαγωγή της συζήτησης κοινωνικών θεμάτων), όμοια με τις προτάσεις της Ιρλανδικής Ραδιοφωνίας της Τηλεόρασης.

— **Μέσω εντολής:** με χρήση των τοπικών μέσων από την Εθνική ή από περιφερειακές κυβερνήσεις, τυπική για τις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως η Σρι Λάνκα.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

του JEAN PIERRE MABILLE

Η περιγραφή της κατάστασης στην οποία βρίσκεται σήμερα η Γαλλική Ιδιωτική Τοπική Ραδιοφωνία δεν είναι εύκολη υπόθεση. Κι αυτό επειδή σ' αυτό τον τομέα επικρατεί ακόμη κάποια σύγχυση. Πάντως, επειδή η προσωπική μου εκτίμηση όσον αφορά την εξέλιξη των γεγονότων δεν είναι ιδιαίτερα θετική, θα επιχειρήσω να παρουσιάσω — με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μετριοπάθεια — πρώτα το ιστορικό της Τοπικής Ραδιοφωνίας στη Γαλλία και κατόπιν θα κάνω μια αναφορά στις σχέσεις της με τους τοπικούς φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ένα σημαντικό στοιχείο που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας, εξετάζοντας το θέμα, είναι πως στη Γαλλία η Νομοθεσία και οι σχετικές ρυθμίσεις ανέκαθεν, είτε υστερούσαν χρονικά απ' την πορεία του αντίστοιχου υπαρκτού κινήματος είτε είχαν ήδη ξεπεραστεί από αυτό. Ιδίως γιατί ο αριθμός των ραδιοφωνικών σταθμών που γεννήθηκαν εμπόδιζε κάθε έλεγχο και καθιστούσε πολύ δύσκολη κάθε μορφή οργάνωσης.

Οι «πειρατικοί» ραδιοφωνικοί σταθμοί (1976-1981)

Οι πρώτοι Ελεύθεροι Ραδιοσταθμοί, όπως ονομάζονταν εκείνη την εποχή, γεννήθηκαν γύρω στο 1976. Επρόκειτο για κάποιες τακτικές πειραματικές εκπομπές λίγων ωρών ή κάποιων ημερών, που γίνονταν με την ευκαιρία κάποιας συγκεκριμένης εκδήλωσης. Ή επρόκειτο για ραδιοσταθμούς αγώνα κι έχουμε εδώ ένα διάσημο παράδειγμα, το σταθμό «Λωρραίνη, Καρδιά από χάλυβα» που στήθηκε, με την προτροπή της Συνδικαλιστικής Οργάνωσης C.G.T (Στ. Μ. Γενική Συνομοσπονδία Εργαζομένων — πρόσκειται στο Γ.Κ.Κ.), σε μια περιοχή που είχε πληγεί ιδιαίτερα από την οικονομική κρίση και στα δύο περίπου χρόνια λειτουργίας του έγινε το σημείο αναφοράς ολόκληρης της περιοχής. Ή τέλος είχαμε κάποιους πολιτικούς ραδιοσταθμούς, όπως το «Ράδιο Ανταπάντηση» που στήθηκε από το Σοσιαλιστικό Κόμμα και στοίχισε, στον τότε πρώτο Γραμματέα του

Φρανσουά Μιττεράν, μια δικαστική δίωξη. Κι ήταν ακριβώς το Σοσιαλιστικό Κόμμα που το 1982, με την άνοδό του στην εξουσία, θέσπισε το Νόμο που νομιμοποιούσε τους ελεύθερους ραδιοσταθμούς.

Ο Νόμος του 1982

Η βασική ιδέα του Νόμου ήταν να στηριχθεί στο τεράστιο υπαρκτό δίκτυο τοπικών ενώσεων και να ευνοήσει στο μέγιστο δυνατό βαθμό τον εθελοντισμό. Ας το σημειώσουμε αυτό: στη Γαλλία υπήρχε ένας εξαιρετικά πολύπλοκος και ανεπτυγμένος ιστός συνεταιρισμών και κοινοπραξιών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Έτσι, πάνω σ' αυτή τη βάση τη μη εμπορική, δημιουργήθηκαν τουλάχιστον χίλιοι (1000) σταθμοί, των οποίων το νομικό καθεστώς είναι εκείνο των συνεταιρισμών, όπως προβλέπεται στο Ν.1901 (Μη κερδοσκοπικών φορέων). Αναλυτικά: απαγορεύεται η διαφήμιση. Η ισχύς του πομπού περιορίζεται στα 500 Watts P.A.R. Τα δίκτυα απαγορεύονται. Οι δήμοι δεν μπορούν να συμμετέχουν στη χρηματοδότηση των Ραδιοσταθμών με ποσοστό μεγαλύτερο του 25% του προϋπολογισμού των σταθμών αυτών. Προβλέπεται μια κρατική επιχορήγηση που μπορεί να φθάσει σ' ένα μέγιστο 100.000 FF σε ετήσια βάση για κάθε Ραδιοφωνικό Σταθμό.

Ο Νόμος αυτός ξεπεράστηκε πολύ γρήγορα με τη χρήση πολύ μεγαλύτερης ισχύος εκπομπής, με την όλο και πιο συχνή στροφή στη χρηματοδότηση μέσω της διαφήμισης και με τη γέννηση των πρώτων — λίγο ή πολύ — μεταμφιεσμένων δικτύων.

Ήταν μια περίοδος πάρα πολύ εντατικής δημιουργίας, συχνά κάτω από άσχημες τεχνικά συνθήκες. Στο μεταξύ πάνω από 40.000 άτομα, κυρίως νέοι, κινητοποιήθηκαν γύρω απ' αυτό το ραδιόφωνο.

Ο Νόμος του 1984

Στο μεταξύ υπήρχε καταστρατήγηση, ουσιαστικά, του Νόμου αλλά η Γαλλική Διοίκηση δεν μπορούσε να επιβάλλει κάποια τάξη και λόγω του πολύ μεγάλου αριθμού των σταθμών. Έτσι φτάσαμε στο 1984, στη θέσπιση ενός νέου Νόμου που επικυρώνει τις αλλαγές που έχουν ήδη επέλθει και προτείνει τη δημιουργία ενός διπλού τομέα. Από τη μια ενός που, όπως και προηγουμένως, θα βασίζεται στους μη κερδοσκοπικούς φορείς κι από την άλλη ενός άλλου οργανωμένου σε εμπορικές εταιρίες, που για τη λειτουργία τους θα στηρίζονται οικονομικά στη διαφήμιση. Παράλληλα ο νέος Νόμος προσπαθεί πάλι να ρυθμίσει το ζήτημα της ισχύος των πομπών.

Το άμεσο αποτέλεσμα αυτού του Νόμου ήταν η δημιουργία μιας πολύ έντονης πόλωσης ανάμεσα σε μια χούφτα Ραδιοφωνικών Σταθμών, από τη μια μεριά, που, με σχεδόν αποκλειστικό μουσικό πρό-

γραμμα, συγκέντρωσαν το σημαντικότερο τμήμα της ροής διαφημιστικών μηνυμάτων (το 1% των Ραδιοσταθμών το 90% της διαφήμισης) και στους μη κερδοσκοπικούς φορείς από την άλλη. Κι ακριβώς αυτός ο τομέας των μη κερδοσκοπικών φορέων είναι που ασφυκτιά οικονομικά, φυτοζωεί και σιγά σιγά εξαφανίζεται από το προσκήνιο των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Παράλληλα αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία τα δίκτυα των σταθμών που αναμεταδίδουν τα προγράμματα άλλων.

Παράλληλα μ' αυτές τις εξελίξεις αυξάνει σημαντικά η ακροαματικότητα στην μάντα των FM (σήμερα έχει κερδίσει περίπου το 25% των ακροατών), βάζοντας σε μεγάλες δυσκολίες τόσο τους Εθνικούς Ραδιοσταθμούς όσο και τους «Περιφερειακούς» (πρόκειται για ιδιωτικούς σταθμούς που εκπέμπουν στα μακρά κύματα και υπήρχαν από τον καιρό του πολέμου). Το πεδίο ανάπτυξης για τα FM προσφέρει ακόμα τεράστιες δυνατότητες, πραγματικότητα που όλοι αναγνωρίζουν, όπως και το ότι σ' αυτό το χώρο είναι τεράστια τα συμφέροντα που διακυβεύονται. Κι ας ληφθεί υπόψη ότι το ακροατήριο των FM είναι ακόμη ρευστό. Δεν είναι ένα πιστό ακροατήριο. Κι αυτό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα γιατί πρέπει να 'ναι πιστό το ακροατήριο για να μπορέσεις να έχεις μια στέρεη βάση χρηματοδότησης από τη διαφήμιση.

Η σημερινή κατάσταση

Η κινητικότητα στο χώρο έχει ενταθεί ακόμη περισσότερο. Ο τομέας των μη κερδοσκοπικών φορέων και ενώσεων έχει περιθωριοποιηθεί, ενώ και οι μεγάλοι Εθνικοί Ραδιοσταθμοί εκπέμπουν τώρα στο FM. Έτσι γινόμαστε μάρτυρες μιας σχετικής ομογενοποίησης των προγραμμάτων με βασικό δομικό στοιχείο τη μουσική. Η C.N.C.L., δηλαδή η αρχή που χορηγεί τις άδειες εκπομπής επικύρωσε την ύπαρξη σταθμών, όπως ο «NRJ», που ουσιαστικά ήταν συνεχώς παράνομοι από το 1982 λόγω της εξαιρετικά μεγάλης ισχύος τους. Το κίνημα των Ραδιοσταθμών που, στην αρχή της δεκαετίας του '80 εμπνεόταν από την αρχή της ελευθερίας της έκφρασης, που ήταν φορέας αυτού που ονομάζουμε κοινωνική επικοινωνία και είχε στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων του τα τοπικά προβλήματα, βρέθηκε πολύ γρήγορα σε κίνδυνο, επειδή δεν μπόρεσε να προσφέρει ούτε την αναγκαία άνεση στην παρακολούθησή του από τον ακροατή, ούτε προγράμματα επαρκώς επαγγελματικά.

Τοπικοί ραδιοσταθμοί και αυτοδιοίκηση

Έχοντας ν' αντιμετωπίσει το φαινόμενο μιας γαλλικής κοινωνίας όλο και πιο κατακερματισμένης (στη Γαλλία αυτό που λέμε διακοι-

νοτική συνεργασία είναι κάτι το πάρα πολύ δύσκολο), ο Τοπικός Ραδιοσταθμός έφερε μια νέα διάσταση στις σχέσεις ανάμεσα στον πληθυσμό, τις τοπικές ενώσεις και τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του λαού.

Υπήρχε στην έννοια του Τοπικού Ραδιοσταθμού μια ισχυρή κοινωνική και πολιτιστική διάσταση που άφηνε περιθώρια για να ελπίζει κανείς σε μια μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της επικοινωνίας και σε μια καλύτερη, σοβαρότερη θεώρηση της τοπικής πραγματικότητας.

Εξάλλου, πολυάριθμα πειράματα και εμπειρίες έχουν δείξει σε ποιο βαθμό αυτό το μέσο μαζικής επικοινωνίας θα μπορούσε να είναι ένα σημαντικό εργαλείο στην υπηρεσία της Τοπικής Δημοκρατίας.

Κατόπιν αυτών θα ήθελα τώρα να επισημάνω τρία (3) προβλήματα, που έχω προσωπικά συναντήσει με την ιδιότητα του Διευθυντή ενός αρκετά μεγάλου Τοπικού Ραδιοσταθμού και είναι άμεσα συνδεδεμένα με τους ΟΤΑ που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση κάποιου σταθμού.

Το πρώτο θέμα είναι βεβαίως εκείνο των πολιτικών πιέσεων. Όλος ο κόσμος μιλάει γι' αυτές. Κι όλοι τις φοβούνται πάρα πολύ. Πιστεύω όμως ότι πρόκειται για ένα από τα καθήκοντα ενός Διευθυντή — όποιος κι αν είναι και σ' οποιαδήποτε επιχείρηση και αν βρίσκεται — ν' ανθίσταται στις πιέσεις. Πιστεύω πάντως πως οι πολιτικές πιέσεις δεν μπορούν να 'ναι χειρότερες από τις πιέσεις μιας διαφημιστικής εταιρίας. Κι όπως δουλειά του Διευθυντή είναι ν' ανθίσταται στις πιέσεις, δουλειά των στελεχών της ΤΑ είναι να εμπιστεύονται και να σέβονται τους επαγγελματίες που βρίσκονται επικεφαλής αυτού του σταθμού.

Το δεύτερο πράγμα που θα ήθελα να επισημάνω, είναι αυτό που λέμε υπερεκτίμηση του ρόλου του ραδιοσταθμού. (Σ.Σ. υπερεπένδυση δεν αναφέρεται τόσο στα χρήματα — των Δήμων στον Τοπικό Ραδιοφωνικό Σταθμό). Πρέπει να γίνει κατανοητό πως ο ραδιοσταθμός δεν μπορεί να αντικαταστήσει τίποτε άλλο μέσα στα πλαίσια ενός ΟΤΑ. Προσθέτει βεβαίως κάτι. Προωθεί και βελτιώνει το διάλογο, θέτει προβλήματα πολύ περισσότερο απ' ό,τι τα επιλύει. Γι' αυτό δεν πρέπει οι τοπικοί υπεύθυνοι να σκέφτονται πως το Ραδιόφωνο θα τα καταφέρει καλύτερα από άλλες ήδη υφιστάμενες δομές και ότι μπορεί, κατά κάποιο τρόπο, ν' αντικαταστήσει τους υφιστάμενους φορείς ή τρόπους ενημέρωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (λ.χ. εφημερίδες ή δημόσιες συνεδριάσεις). Υπάρχουν κάποιοι που σκεφτόντουσαν ότι δεν είναι αναγκαίο να γίνει το ένα ή το άλλο διότι τα πάντα μπορούσαν να περάσουν μέσα από το ραδιόφωνο. Αυτό

είναι αποτυχία και βεβαίως απέτυχαν γιατί είχαν επενδύσει πολλές ελπίδες σ' αυτή τη ραδιοφωνία.

Τέλος θα ήθελα να αναφερθώ σ' ένα φαινόμενο: το δημο-κεντρισμό (την τάση δηλαδή να θεωρείται η ΤΑ το κέντρο του κόσμου). Μια ομάδα ανθρώπων που δουλεύει για το Δήμο ή την Κοινότητα — μιλάω για τη Γαλλία βέβαια — έχει μια δημο-κεντρική άποψη για την καθημερινή πρακτική στα πλαίσια της Αυτοδιοίκησης. Αντιλαμβάνεται το ρόλο της όχι σαν να βρίσκεται απέναντι στον πληθυσμό αλλά σαν να ήταν αυτή η ίδια η καρδιά, το επίκεντρο της πόλης. Όμως το Τοπικό Ραδιόφωνο λειτουργεί διαφορετικά ως παρατηρητής της τοπικής ζωής και είναι ικανό, ιδίως αν οι ακροατές παρεμβαίνουν σε σημαντικό βαθμό στις εκπομπές του εκφράζοντας την άποψή τους, να παρακλίνει απ' αυτή ή την άλλη ιδέα της Δημοτικής Αρχής, προβάλλοντας αποτελεσματικά «άλλες» όψεις της ζωής των ανθρώπων, της ζωής της πόλης.

Μ' αυτό τον τρόπο μπορεί να δημιουργηθούν χάσματα, που ταυτόχρονα όμως είναι και πηγή αντιθέσεων, ακόμη και στην περίπτωση που το Τοπικό Ραδιόφωνο δεν αυτοπροσδιορίζεται σαν αντικείμενο, δεν λειτουργεί για να λειτουργήσει, αλλά έχει την πρόθεση ν' ακούει και να παρατηρεί την τοπική πραγματικότητα, όπως άλλωστε πρέπει να κάνει.

Θα ήθελα τέλος να αναφερθώ στη σχέση μεταξύ επαγγελματισμού και ερασιτεχνισμού. Ένας από τους λόγους της μη επιτυχίας των Ραδιοσταθμών με συλλογικό χαρακτήρα στη Γαλλία ήταν η έλλειψη επαγγελματισμού. Αυτό το πρόβλημα συνδέεται άμεσα με το χρηματικό/οικονομικό ζήτημα. Αλλά αν είναι αληθινό ότι η ποιότητα ενός Τοπικού Ραδιοσταθμού δεν μπορεί να σταθμιστεί με τα ίδια κριτήρια που χρησιμοποιεί κανείς για ν' αξιολογήσει έναν Εμπορικό Ραδιοσταθμό, αλλά άλλο τόσο είναι αληθινό ότι η ποιότητα αυτή εξαρτάται κατά ένα μεγάλο μέρος από την κοινωνική κινητικότητα που προκαλεί.

Πάντως οι απαραίτητες συνθήκες για την επιτυχία αυτού του Ραδιοφώνου δεν στάθηκε δυνατό να δημιουργηθούν στη Γαλλία (εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων) και αυτό κυρίως εξαιτίας προβλημάτων χρηματοδότησης. Χωρίς απ' αυτό να συμπεραίνουμε ότι δεν υπάρχουν εμπειρίες και πειράματα ενδιαφέροντα. Κάθε άλλο. Απλά αυτοί οι σταθμοί δεν παίζουν πιο σημαντικό ρόλο.

Και μη ξεχνάμε πως ο «μπαμπούλας» της χειραγώγησης του Τοπικού Ραδιοφώνου από τις τοπικές πολιτικές δυνάμεις για πολύ καιρό επισείονταν στη Γαλλία. Στην πραγματικότητα όμως πίσω του κρυβόταν μια εμπορική λογική που, αγνοώντας την τοπική πραγματικότητα και με οδηγό ένα πολύ στενόμυαλο πολιτιστικό σχέδιο, τείνει

να διατηρήσει τον ακροατή σε μια κατάσταση μέτριου καταναλωτή. Κι έτσι, αφού υπήρξε στην αρχή ένα απέραντο εργαστήριο επικοινωνίας, τώρα το Ραδιόφωνο ξανάγινε απλώς το ηχητικό φόντο.

Δεν μπορώ λοιπόν, λαμβάνοντας υπόψη το τι συμβαίνει στη Γαλλία, παρά να σας προειδοποιήσω και να στρέψω την προσοχή σας, εναντίον της τρομακτικής λογικής της διαφημιστικής χρηματοδότησης. Τελειώνοντας δεν μπορώ παρά να σας ευχηθώ καλή τύχη για τα επόμενα χρόνια και καλή επιτυχία.

Υ.Γ. Μετά την παρέμβαση αυτή, η C.N.C.L. έδωσε άδειες για την περιοχή του Παρισιού.

ΔΥΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΨΥΛΛΑ,
Επικοινωνιολόγου

RADIO G

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Ονομασία ραδιοφωνικού σταθμού: Ράδιο G (Gennevilliers, 98 Mhz).

2. Υπεύθυνος: Σύλλογος «Radio G.» Πρόεδρος του συλλόγου είναι ο κ. Thierry Moulin.

3. Τύπος εγκατάστασης-έτος ίδρυσης: Gennevilliers στα βόρεια του Παρισιού. Διεύθυνση: 27, rue de la Couture-d' Auxerre, 92230 Gennevilliers. Τηλ.: 7999292. Ο σταθμός ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 26 Φεβρουαρίου 1980, μετά από πρόταση της δημοτικής αρχής, με την ευκαιρία της ψήφισης του προϋπολογισμού του Δήμου. Για το σκοπό αυτό, το Σεπτέμβριο του 1981 δημιουργήθηκε ένας σύλλογος, που ονομάστηκε Ράδιο G. Η Συμβουλευτική Επιτροπή των Τοπικών Ραδιοφώνων, το οποίο είναι κρατικό όργανο, έδωσε το 1982 ευνοϊκή γνώμη για το Ράδιο G και η εξουσιοδότηση εκπομπής του παραχωρήθηκε τον Αύγουστο του 1983.

4. Ισχύς, εμβέλεια: Ο σταθμός διαθέτει έναν πομπό 300 KW και η κεραία του είναι τοποθετημένη στην ταράτσα του δημαρχείου. Ο σταθμός στόχευε στην αρχή να καλύψει μια περιοχή 430.000 κατοίκων. Στην πραγματικότητα η ζώνη που καλύπτει είναι πιο μεγάλη, ο σταθμός πιάνει όλη τη βόρεια περιοχή του Παρισιού, καλύπτει δηλαδή μια περιοχή ενός περίπου εκατομμυρίου κατοίκων.

5. Κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της πόλης: Η Gennevilliers είναι μια βιομηχανική και εμπορική πόλη: Έχει ένα μεγάλο αριθμό εργατών και μεταναστών. Η πόλη είναι αρκετά πλούσια, κύρια λόγω της έντονης κίνησης και αξιόλογης δραστηριότητας που αναπτύσσεται στο λιμάνι της.

Το γεγονός ότι το Παρίσι βρίσκεται κοντά στην πόλη δίνει τη δυνατότητα στους κατοίκους της Gennevilliers να το επισκέπτονται στις εξόδους τους και στις διασκεδάσεις τους. Παρ' όλα αυτά, στην πόλη υπάρχει πολιτιστική ζωή με κύριο πόλο το δημοτικό θέατρο. Η δημοτική αρχή της πόλης είναι κομμουνιστική, τα ανώτερα δε

στελέχη της ανήκουν στο χώρο του κόμματος, που αμφισβητεί την πρακτική και την επίσημη πολιτική του γραμμή.

Η δημοτική αρχή είναι πολύ ευνοϊκή απέναντι στις καινούργιες τεχνικές των Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας. Η πολιτιστική της πολιτική είναι πολύ δημοκρατική, με μεγάλα ανοίγματα στον τομέα της επικοινωνίας, τον οποίο θεωρεί βασικό παράγοντα για τον εκδημοκρατισμό της πόλης.

6. Ανάγκες που καλύπτει (στόχος) - Κοινό στο οποίο απευθύνεται:

Θα μπορούσαμε να διακρίνουμε δύο κατηγορίες στόχων, που ορίζουμε σχηματικά με το χαρακτηριστικό του «βραχυπρόθεσμου» και «μακροπρόθεσμου». Το Ράδιο G ξεκίνησε με την πρακτική να λειτουργεί σαν ένα ραδιόφωνο έκφρασης και λειτουργίας κοινωνικής επικοινωνίας. Θέλησε να είναι το μέσο ενός δημοκρατικού διαλόγου, που δεν θα χρησίμευε μόνο για τη μετάδοση του λόγου, αλλά θ' ανέπτυξε κύρια μια μορφή ενημέρωσης, που θα στηριζόταν στη σχέση αλληλοεπίδρασης. Οι πρώτες εκπομπές του ραδιοφώνου είχαν σαν στόχο να δημοσιοποιήσουν τη συζήτηση, που αφορά τα οικονομικά του Δήμου και να προωθήσουν τη συμμετοχή των κατοίκων της πόλης σ' αυτή τη συζήτηση. Οι πρωτεργάτες του σταθμού θέλησαν να δημιουργήσουν ένα πλουραλιστικό ραδιόφωνο, απ' όπου όλες οι απόψεις θα μπορούν να εκφραστούν. Φιλοδοξία τους ήταν και παραμένει οι συχνότητες του σταθμού να εκπέμπουν μια πιστή εικόνα της πόλης. Το σλόγκαν του προέδρου είναι η «ενεργοποίηση του δικαιώματος ομιλίας και έκφρασης του πληθυσμού της πόλης». Οι υπεύθυνοι πιστεύουν ότι για να πραγματοποιηθεί αυτός ο στόχος απαιτείται μια ικανή επαγγελματική κατάρτιση των εμψυχωτών του ραδιοφώνου.

Αναγκαία προϋπόθεση επίσης είναι ένα μεγάλο μέρος του προγράμματος να καλύπτεται από την ενημέρωση-ειδήσεις, η οποία πρέπει να είναι βέβαια όχι μόνο τοπική αλλά και εθνική και διεθνής. Για τους υπεύθυνους ο τομέας της ενημέρωσης είναι πολύ σημαντικός για ένα τοπικό ραδιόφωνο, γιατί έτσι μόνο μπορεί να γίνει διάλογος και να αμφισβητηθούν διάφορα γεγονότα.

Το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο σταθμός είναι το σύνολο των πολιτών με την έννοια των κατοίκων της πόλης, είτε αυτοί είναι Γάλλοι είτε είναι ξένοι, οι οποίοι βέβαια ζουν στη ζώνη εκπομπής του σταθμού.

Μακροπρόθεσμα, επειδή οι υπεύθυνοι του ραδιοφώνου πιστεύουν, ότι τα μέσα της επικοινωνίας είναι εκτός των άλλων και όργανα στα χέρια της εξουσίας, θεωρούν ότι αυτό που απαιτείται είναι να διαφυλαχτεί ο χειρισμός ενός ραδιοφώνου, που θα είναι έτοιμο ν' απαντήσει στις μελλοντικές ανάγκες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σ' αντί-

θεση βέβαια με τα κλασικά μέσα έκφρασης, που υποκύπτουν στις διάφορες αντιδράσεις.

7. Μορφή ιδιοκτησίας: Στην αρχή (Φεβρουάριος 1980) ο σταθμός δημιουργήθηκε από τη δημοτική αρχή. Τον Ιούνιο όμως του 1981 το δημοτικό συμβούλιο αποδεσμεύτηκε από το ραδιόφωνο. Σύμφωνα με τον πρόεδρο του ραδιοφώνου, που είναι και δημοτικός σύμβουλος, υπεύθυνος για τα προβλήματα της επικοινωνίας, οι λόγοι της αυτονόμησης του ραδιοφώνου είναι πολλοί. 1. Οι διαστάσεις ενός δημοτικού σταθμού είναι πολύ μικρές για να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες ενός ραδιοφώνου που θέλει να είναι μέσο έκφρασης και κοινωνικής επικοινωνίας. 2. Είναι απαραίτητο να εξαιρεθεί ο κίνδυνος της μονοπώλησης του λόγου από μια μικρή «κάστα ατόμων με λίγο ή πολύ κοινά ενδιαφέροντα». 3. Το γεγονός ότι καθετί που μεταδίδεται από το ραδιόφωνο δημιουργεί δεσμεύσεις στη δημοτική αρχή εμποδίζει την ελεύθερη έκφραση. Έτσι για τους παραπάνω λόγους οι υπεύθυνοι του ραδιοφώνου δημιούργησαν ένα σύλλογο, το Σεπτέμβριο-Οκτώβριο 1981, που περιλαμβάνει τριάντα μέλη.

8. Χώρος εγκατάστασης: Ο σταθμός βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το δημαρχείο της πόλης, κοντά σ' ένα μεγάλο εμπορικό κέντρο. Διαθέτει αρκετά γραφεία και δύο στούντιο, ο χώρος δηλαδή εγκατάστασής του είναι πολύ άνετος. Ο χώρος εγκατάστασης διατίθεται από τη δημοτική αρχή.

B. ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Πομπός: Ο σταθμός διαθέτει ένα πομπό 300 KW. Η κεραία του σταθμού είναι τοποθετημένη στην ταράτσα του δημαρχείου.

2. Πικ-απ: Ο σταθμός διαθέτει 3 πικ-απ Revox, 2 πικ-απ, Dymacord, και 2 πικ-απ K7.

3. Ενισχυτής: Υπάρχει ένας ενισχυτής MX 650.

4. Κινητή μονάδα: Ο σταθμός διαθέτει υλικό για ρεπορτάζ, που αποτελείται από 2 Nagras (μαγνητόφωνα) και 5 κασσετόφωνα.

5. Άλλα υλικά: Ο σταθμός διαθέτει επίσης ένα μικρό υπολογιστή Apple, μία τυπογραφική μηχανή, ένα Modem και ένα τέλεξ.

6. Στούντιο: Ο σταθμός έχει μια καμπίνα καλά οργανωμένη με απομόνωση (στούντιο μετάδοσης). Διαθέτει επίσης ένα στούντιο ηχογράφησης και ένα στούντιο μοντάζ.

Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Νομική μορφή: Ο σταθμός λειτουργεί με τη μορφή συλλόγου, που αποτελείται από 30 μέλη.

2. Οργανόγραμμα α) Διοικητικό-τεχνικό προσωπικό: Ο σταθμός απασχολεί εννέα μισθωτούς, που είναι συγκεκριμένα: ο γενικός διευ-

θυντής, ο διευθυντής προγράμματος, τρεις δημοσιογράφοι, δύο τεχνικοί και δύο εμπνευστές προγράμματος. Εκτός από αυτά τα εννέα άτομα υπάρχουν ακόμη πέντε άτομα που ημιαπασχολούνται, με την ιδιότητα των νέων ανέργων, που στέλνονται σε διάφορα πόστα για ν' αποκτήσουν μια επιμόρφωση (ειδίκευση) σ' ένα συγκεκριμένο τομέα. Αυτό το είδος απασχόλησης εντάσσεται σε συγκεκριμένα κυβερνητικά μέτρα κατά της ανεργίας. Έτσι το κράτος πληρώνει το μεγαλύτερο μέρος του μισθού αυτών των ατόμων και ένα μικρό ποσοστό καλύπτεται στη συγκεκριμένη περίπτωση, από το σταθμό.

β) Εργασιακές σχέσεις: Υπάρχουν όπως αναφέραμε παραπάνω εννέα μισθωτοί. Ο γενικός διευθυντής κερδίζει 9.101 γαλλικά φράγκα. Ο διευθυντής προγράμματος 7.605 φράγκα. Οι υπόλοιποι πληρώνονται σε μια βάση των 6.704 φράγκων για πλήρη απασχόληση. Απ' αυτούς οι δύο δημοσιογράφοι έχουν πλήρες ωράριο, ο ένας ημιαπασχολείται, οι δύο τεχνικοί ημιαπασχολούνται και οι δύο εμπνευστές επίσης. Τα πέντε άτομα που απασχολούνται με την ιδιότητα των νέων ανέργων σαν μισθωτοί του κράτους πληρώνονται από το σταθμό με 500 φράγκα μηνιαία. Εκτός από αυτούς υπάρχουν δεκάδες εθελοντές, που εξασφαλίζουν τα διάφορα προγράμματα.

Οι εθελοντές είναι κύρια μέλη συλλόγων (Σύλλογος Μαροκινών Εργατών στη Γαλλία, Σύλλογος Γυναικών, Χριστιανικός Σύλλογος κ.ά.) αλλά επίσης και εμπνευστές ειδικευμένοι σ' ένα τομέα (κλασική μουσική, σινεμά κλπ.).

Το προσωπικό επιλέγεται είτε από ένα κύκλο γνωριμιών στο εσωτερικό δίκτυο των πρωτεργατών του ραδιοφώνου, είτε από ένα δίκτυο που υπάρχει στα τοπικά ραδιόφωνα της περιοχής, είτε από το χώρο των αποφοίτων δημοσιογραφικών σχολών.

γ) Παιδεία προσωπικού: Εκτός από ορισμένα άτομα που έχουν μια ειδική τεχνική κατάρτιση ή είναι απόφοιτοι δημοσιογραφικής σχολής, οι υπόλοιποι εκπαιδεύονται μέσα στο σταθμό με τη βοήθεια άλλων συνεργατών του ραδιοφώνου. Ο καθένας βέβαια εξειδικεύεται σ' ένα συγκεκριμένο έργο.

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο Προϋπολογισμός του σταθμού ανέρχεται περίπου σε 1.295.000 γαλλικά φράγκα ετησίως.

1. Έξοδα λειτουργίας:

α) Ενοίκιο: Το κτίριο εγκατάστασης του σταθμού παραχωρείται από το δημαρχείο.

β) Πληρωμή μισθωτών: Ο σταθμός απασχολεί εννέα μισθωτούς και επίσης πληρώνει ένα μέρος του μισθού των πέντε νέων που ημιαπασχολούνται στο σταθμό.

Αυτοί οι τελευταίοι μισθοδοτούνται κύρια από το κράτος, όπως εξηγήσαμε πιο πάνω. Τα έξοδα για τους μισθωτούς ανέρχονται γύρω στις 43.000 γαλλικά φράγκα το μήνα.

2. Έσοδα του σταθμού:

α) διαφημίσεις: Ο σταθμός διαθέτει ένα τμήμα που ασχολείται ειδικά με τη διαφήμιση. Αυτό το τμήμα απασχολεί δύο άτομα. Ένα μέρος λοιπόν των εξόδων του σταθμού καλύπτεται από τη διαφήμιση.

β) άλλες πηγές: Ο κυριότερος χρηματοδότης του σταθμού είναι η δημοτική αρχή. Επίσης ο σταθμός λαμβάνει μια επιχορήγηση από το κράτος όπως άλλωστε και κάθε άλλος σταθμός-σύλλογος που έχει την εξουσιοδότηση του κράτους.

Ε. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Τύπος παραγωγής προγράμματος: Το πρόγραμμα παράγεται κατ' αποκλειστικότητα από τον ίδιο το σταθμό (εσωτερική παραγωγή). Δεν πρέπει βέβαια ν' αγνοήσουμε τη συμμετοχή φορέων της πόλης, που βοηθούν στην παραγωγή προγραμμάτων.

2. Χρησιμοποίηση υλικού έναντι ζωντανού προγράμματος: Το μεγαλύτερο μέρος των εκπομπών είναι ζωντανό, αλλά ακόμη και οι μαγνητοσκοπημένες εκπομπές γίνονται σε ζωντανές συνθήκες.

Το Ράδιο G πραγματοποιεί επίσης ρεπορτάζ με ειδικευμένο προσωπικό σ' αυτή την τεχνική. Σ' αυτή βέβαια την εργασία συντελεί πολύ και η ύπαρξη κατάλληλου υλικού υψηλής ποιότητας, που διαθέτει το ραδιόφωνο.

Ζ. ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Ώρες μετάδοσης (πόσες, ποιές/ημερ. ή εβδ.): Ο σταθμός λειτουργεί όλο το 24ωρο χωρίς διακοπή. Το Σαββατοκύριακο επίσης ο σταθμός λειτουργεί, όπως τις υπόλοιπες μέρες της εβδομάδας.

2. Πόσο χρόνο καλύπτουν οι διαφημίσεις: Δεν γνωρίζουμε τον ακριβή χρόνο που καλύπτουν οι διαφημίσεις στο ραδιόφωνο αυτό. Όμως γεγονός είναι, ότι ο σταθμός διαθέτει ένα τμήμα ιδιαίτερο, που απασχολεί δύο άτομα ειδικά για το διαφημιστικό μέρος του προγράμματος. Οι διαφημίσεις είναι τόσο τοπικού, όσο και εθνικού χαρακτήρα.

3. Ενημερωτικές εκπομπές και ειδήσεις: Το Ράδιο G δίνει μεγάλη σημασία στην πληροφόρηση και ενημέρωση.

Οι υπεύθυνοι του σταθμού πιστεύουν ότι η ενημέρωση είναι ο σημαντικότερος τομέας για τη σωστή λειτουργία ενός πλουραλιστικού ραδιοφωνικού σταθμού. Επίσης τα ίδια άτομα προβάλλουν σαν πεποίθησή τους, ότι ένας τοπικός ραδιοφωνικός σταθμός δεν πρέπει μόνο να ενημερώνει για τοπικά θέματα, αλλά επίσης και για θέματα εθνικού ή διεθνούς χαρακτήρα.

Έτσι, από Δευτέρα ως Παρασκευή υπάρχει μια εκπομπή με τίτλο «Η πόλη σας σ' απευθείας μετάδοση», που ενημερώνει μόνο για τοπικά θέματα. Αυτή η εκπομπή ακούγεται καθημερινά από τις 8.30 ως τις 9.30 κάθε πρωί.

Επίσης τις ίδιες μέρες μεταδίδεται μια άλλη εκπομπή με τίτλο «Δημόσια έκδοση», που ενημερώνει σε θέματα τοπικού, εθνικού και διεθνούς χαρακτήρα. Η μετάδοση της εκπομπής γίνεται από τις 18.30 ως τις 20.00 κάθε βράδυ.

Μια τρίτη καθημερινή εκπομπή (Δευτέρα-Παρασκευή), με τίτλο «Αφρώδες μπάνιο» καλύπτει θέματα γενικού ενδιαφέροντος. Η ενημερωτική αυτή εκπομπή συνδυάζεται και με ψυχαγωγικό πρόγραμμα. Είναι δηλαδή μια εκπομπή ροής, που ακούγεται ευχάριστα από τις 6.30 ως τις 8.30 κάθε πρωί.

Εκτός απ' αυτές τις ενημερωτικές εκπομπές, κάθε Σάββατο και Κυριακή, από τις 12.30 ως τις 13.00 μεταδίδονται ειδήσεις με την κλασική, γνωστή μορφή μετάδοσης ειδήσεων.

Θα πρέπει επίσης να προσθέσουμε, ότι στα πλαίσια των εκπομπών που απευθύνονται στους μετανάστες της πόλης και μεταδίδονται στην Αραβική, Ισπανική και Πορτογαλέζικη γλώσσα, υπάρχουν πολιτικές εκπομπές με προσκεκλημένους στο στούντιο.

4. Πολιτιστικές-επιμορφωτικές εκπομπές: Υπάρχουν πολλές επιμορφωτικές εκπομπές γενικού και ειδικού ενδιαφέροντος.

— Στα πλαίσια των εκπομπών που απευθύνονται στους μετανάστες υπάρχουν πολιτιστικά αφιερώματα, που καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος του προγράμματος. Αναφέρουμε ως παράδειγμα την εκπομπή «η φωνή των μεταναστών», που μεταδίδεται κάθε Σάββατο και Κυριακή από τις 18.00 ως τις 1.00 το πρωί στην Αραβική γλώσσα και περιλαμβάνει εκπομπές για παιδιά, εκπομπές ποίησης για όλους κ.ά. Το ίδιο ισχύει και με τις άλλες δύο εκπομπές, που μεταδίδονται η μία στην Πορτογαλέζικη γλώσσα κάθε Τρίτη και Σάββατο πρωί διάρκειας 2 ωρών κάθε φορά, και η άλλη στην Ισπανική γλώσσα, που μεταδίδεται κάθε Κυριακή από τις 13.00 ως τις 16.00 κάθε απόγευμα.

— Εκτός απ' αυτές τις ιδιαίτερες εκπομπές, υπάρχει μια λεγόμενη εκπομπή αντιπαραθετικού χαρακτήρα, που μεταδίδεται καθημερινά από τις 9.30 ως τις 12.30, με τίτλο «Ελεύθερη κεραία». Αυτή η εκπομπή δέχεται ελεύθερα την παρέμβαση του κοινού. Κάθε μέρα υπάρχει ένα διαφορετικό θέμα συζήτησης, όπως ο ρατσισμός, η ανασφάλεια στην πόλη κ.ά.

— Θα πρέπει επίσης ν' αναφέρουμε ορισμένες εκπομπές, που φτιάχνονται από τοπικούς φορείς και συλλόγους της πόλης, όπως είναι η εκπομπή «Από σας σε μας», που γίνεται από το Σύλλογο Χριστιαν-

νών. Η εκπομπή αυτή μεταδίδεται κάθε Κυριακή, από τις 8.30 ως τις 10.00 το πρωί.

Η εκπομπή «Regain» φτιάχνεται από το σύλλογο των ατόμων της τρίτης ηλικίας και μεταδίδεται κάθε Τρίτη και Παρασκευή, από τις 15.00 ως τις 17.00 το απόγευμα. Τα παιδιά του λυκείου κάνουν επίσης μια εκπομπή καθημερινή από τις 17.00 ως τις 18.30.

— Επίσης υπάρχουν εκπομπές πολιτιστικές που αφορούν τον κινηματογράφο, το φιλοτελισμό, την κιθάρα. Αυτές οι εκπομπές μεταδίδονται καθημερινά, με διάρκεια μίας ώρας η κάθε μία.

5. Ψυχαγωγικές εκπομπές: — Οι εκπομπές «Η φωνή των μεταναστών», «Πορτογαλλία», «Ισπανία» καλύπτουν μέρος του προγράμματός τους με μουσικά προγράμματα, ανέκδοτα, μικρές-ιστοριούλες κ.ά.

Υπάρχουν επίσης άλλες ψυχαγωγικές εκπομπές, όπως μουσικές εκπομπές διαφορετικού χαρακτήρα π.χ. «Jazz στο στούντιο» κάθε Τετάρτη από τις 23.00 ως τις 1.00 το πρωί, «Coctail Rock» κάθε Παρασκευή από τις 22.00 ως τις 23.00.

Καθημερινά υπάρχει μια εκπομπή αντιπαραθετικού χαρακτήρα, με συμμετοχή του κοινού, με καθαρά ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Αυτή η εκπομπή διαρκεί σχεδόν όλη τη νύχτα.

6. Συμμετοχή του κοινού στα προγράμματα: α) τηλεφωνικά. Όπως ήδη αναφέραμε υπάρχουν δύο εκπομπές αντιπαραθετικού χαρακτήρα, που λειτουργούν τα μεσάνυχτα. Αυτές οι εκπομπές λειτουργούν ουσιαστικά με την τηλεφωνική παρέμβαση του κοινού.

β) Άμεση συμμετοχή-παρουσίαση προγραμμάτων. Υπάρχουν πολλές εκπομπές που, όπως ήδη αναφέραμε, προετοιμάζονται από τοπικούς φορείς και συλλόγους. Είναι οι ίδιοι οι αντιπρόσωποι των φορέων και συλλόγων που παρουσιάζουν τις εκπομπές.

Η. ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ποιοί ακούνε ποιά προγράμματα: Από μια σφυγμομέτρηση που έγινε στην πόλη Gennevilliers, με τη χρησιμοποίηση ενός μικρού ερωτηματολογίου και συνεντεύξεων έχουμε τα εξής στοιχεία: Το κοινό του ραδιοφώνου είναι στην πλειοψηφία του μετανάστες και νέοι (Γάλλοι) ηλικίας κύρια κάτω των 25 ετών. Παρ' όλα αυτά οι σφυγμομετρήσεις απέδειξαν, ότι ο σταθμός έχει επίσης ένα κοινό, ατόμων άνω των 25 ετών, που είναι κύρια οι μετανάστες. Συγκεκριμένα, το 80% είναι μετανάστες, ενώ μόνον ένα 20% είναι Γάλλοι.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η πλειοψηφία των κατοίκων της πόλης γνωρίζει την ύπαρξη του σταθμού και ένας μεγάλος αριθμός απ' αυτούς γνωρίζει κάποιον που συμμετέχει ακόμα στο σταθμό.

Η άποψη των κατοίκων για το ραδιόφωνο ποικίλλει ανάλογα με την

πολιτική ευαισθησία τους. Είναι μερικοί που αμφισβητούν την ειλικρίνεια των δηλώσεων αρχής που εκφράζουν οι υπεύθυνοι του σταθμού για μια πλουραλιστική λειτουργία του ραδιοφώνου. Οι κριτικές γίνονται τόσο από τους αντιτιθέμενους στην ιδεολογία της δημοτικής αρχής (με την οποία όπως είπαμε παραπάνω το ραδιόφωνο έχει στενές σχέσεις) αλλά και απ' αυτούς που εκφράζονται θετικά γι' αυτή. Οι κριτικές αυτές εκφράστηκαν κύρια στην περίοδο των δημοτικών εκλογών, λόγω των εκπομπών που παρουσίασε το ραδιόφωνο με τη συμμετοχή υποψηφίων δημάρχων.

Παρατηρήθηκε όμως, ότι οι περισσότερες κριτικές προέρχονται από άτομα που ακούνε λίγο το ραδιόφωνο. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των σφυγμομετρήσεων διαπιστώθηκε ότι είναι δύσκολο να επιβεβαιωθεί αν και κατά πόσο η αρνητική αυτή εικόνα δημιουργήθηκε από τη γνωριμία του ίδιου του ραδιοφώνου ή από το γεγονός και μόνο της σύνδεσής του με μερικά άτομα προσφιλή στην ιδεολογία της δημοτικής αρχής.

Οι σφυγμομετρήσεις επίσης έδειξαν ότι οι ακροατές που ακούνε τακτικά το ραδιόφωνο είναι αυτοί που περισσότερο εκτιμούν τις εκπομπές αντιπαραθετικού χαρακτήρα με τη συμμετοχή του κοινού, και είναι κύρια άτομα ώριμης ηλικίας. Επίσης, ένα άλλο είδος εκπομπής που εκτιμάται ιδιαίτερα από το κοινό και συγκεκριμένα τους μετανάστες είναι οι μουσικές εκπομπές σε ξένη γλώσσα.

Γενικά ο σταθμός δίνει μεγάλη σημασία στις σχέσεις του με το κοινό, γι' αυτό και οι εκπομπές με τη συμμετοχή του κοινού έχουν μεγάλο ενδιαφέρον. Επίσης τα ρεπορτάζ του σταθμού γίνονται πάντοτε στην περιοχή που ανήκει η πόλη. Έτσι, η επικοινωνία με τους κατοίκους της πόλης είναι πιο αποτελεσματική.

Θ. Ο ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Παράλληλη λειτουργία του σταθμού: Συμμετοχή σε τοπικές εκδηλώσεις:

- Το ραδιόφωνο συμμετέχει ενεργά σ' όλες τις εμπειρίες τοπικής τηλεόρασης που οργανώνονται στην πόλη Gennevilliers. Στις αρχές του 1984 πραγματοποιήθηκε ένα πείραμα καλωδιακής τηλεόρασης στην πόλη. Η συμμετοχή του ραδιοφώνου σ' αυτή την εμπειρία ήταν μεγάλης σημασίας. Επίσης το Ράδιο G συμμετείχε σε μια άλλη εμπειρία τηλεοπτικής παραγωγής, σε μια συνοικία της πόλης. Το ραδιόφωνο πήρε την πρωτοβουλία διοργάνωσης μιας τηλεοπτικής συζήτησης, που αφορούσε την ανακατασκευή και αναβάθμιση ενός καινούργιου δρόμου στην πόλη.
- Το ραδιόφωνο συνεργάζεται επίσης στην εφαρμογή άλλ-

λων τοπικών σχεδίων, που σχετίζονται με την εφαρμογή των καινούργιων τεχνολογιών επικοινωνίας στα πλαίσια του πλάνου X 2.000. Συγκεκριμένα συνεργάζεται σ' αυτή τη φάση σ' ένα σχέδιο εφαρμογής της τηλεματικής στην πόλη.

● Το ραδιόφωνο αναλαμβάνει επίσης την εμφύχωση του καρναβαλιού στη συνοικία Gresillons της πόλης.

2. Σχέση του σταθμού με άλλους οργανισμούς και τοπικούς φορείς:

α) Διευκρινίζουμε ότι ο σταθμός παίζει ένα σημαντικό ρόλο στη δημιουργία κοινωνικής επικοινωνίας στην πόλη, ανάμεσα στους κατοίκους της πόλης και στους πολυπληθείς τοπικούς φορείς. Έτσι το ραδιόφωνο γίνεται κατά κάποιο τρόπο κινητήριο μοχλός, για τη λειτουργία ενός δημοκρατικού διαλόγου ανάμεσα στους διάφορους φορείς της πόλης.

Το ραδιόφωνο έχει στενή συνεργασία με τοπικούς συλλόγους, οι οποίοι κρατούν ένα μεγάλο μέρος του προγράμματος. Οι περισσότεροι σύλλογοι έχουν δικές τους αποκλειστικά εκπομπές. Υπάρχουν βέβαια σύλλογοι που μεταδίδουν τα μηνύματά τους σαν προσκεκλημένοι άλλων εκπομπών. Εκτός απ' αυτή τη στενή συνεργασία με τους συλλόγους της πόλης, οι εμφυχωτές του ραδιοφώνου αφιερώνουν κάθε πρωί μισή ώρα για τη μετάδοση μηνυμάτων των διαφόρων τοπικών φορέων. Αυτά βέβαια τα μηνύματα μεταδίδονται δωρεάν.

Θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι η συνεργασία του σταθμού με τοπικούς φορείς γίνεται και σ' άλλα επίπεδα. Ο σταθμός σε περίπτωση διοργάνωσης χορού ή άλλων εκδηλώσεων συμμετέχει στέλλοντας συνεργάτες του ραδιοφώνου για την εμφύχωση των εκδηλώσεων, που επίσης καλύπτουν δημοσιογραφικά τις εκδηλώσεις και εξασφαλίζουν από άποψη τεχνική την ηχητική κάλυψή τους. Τονίζουμε επίσης, κλείνοντας αυτή την παράγραφο, ότι ο σταθμός συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες της δημοτικής αρχής. Συγκεκριμένα, δίνουμε ένα παράδειγμα συμμετοχής του ραδιοφώνου σε μια ενέργεια της δημοτικής αρχής ν' ανακατασκευάσει ένα δρόμο μιας συνοικίας της πόλης όπου είχαν συμβεί πολλά ατυχήματα, κύρια σε μικρά παιδιά. Έτσι η δημοτική αρχή για να μπορέσει να πάρει υπόψη της τη γνώμη των κατοίκων της πόλης ζήτησε από το ραδιόφωνο να παρέμβει. Δημοσιογράφοι του σταθμού έκαναν ρεπορτάζ στους δρόμους της πόλης, που μεταδίδονταν από το ραδιόφωνο και από το κύκλωμα κλειστής τηλεόρασης, που λειτουργούσε μόνο στη συγκεκριμένη συνοικία. Τα ρεπορτάζ συνοδεύονταν από πολύωρες συζητήσεις δημόσιου χαρακτήρα μέσω του ραδιοφώνου, όπου οι ακροατές μπορούσαν να εκφράζουν τηλεφωνικά τις απόψεις τους.

β) Σχέση με τον τοπικό τύπο. Η τοπική εφημερίδα «Λαϊκή φωνή» δημοσιεύει τα προγράμματα του ραδιοφώνου.

RADIO GRESIVAUDAN

A. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Ονομασία ραδιοφωνικού σταθμού: Ράδιο Grésivaudan (Vallée de l' Isère, 89 Mhz).

2. Υπεύθυνος: «Σύλλογος των ακροατών του Ράδιο Grésivaudan». Πρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Δήμαρχος της Κοινότητας Tencin.

3. Τόπος εγκατάστασης-έτος ίδρυσης: Το Ραδιόφωνο έχει τις εγκαταστάσεις του στην κοινότητα Crolles, που απέχει 15 χιλιόμετρα από την πόλη Grenoble. Το ραδιόφωνο καλύπτει όλη την ευρύτερη περιοχή της κοιλάδας του Grésivaudan, η οποία αποτελεί σε γενικές γραμμές μια γεωγραφική ενότητα. Ο σταθμός δημιουργήθηκε στις 31 Ιουλίου 1981. Ο Σύλλογος του σταθμού δημιουργήθηκε λίγο μετά, στις αρχές του 1982. Η νομική εξουσιοδότηση παραχωρήθηκε στο σταθμό το Μάιο του 1984.

4. Ισχύς, εμβέλεια: Ο πομπός του είναι ισχύος 32 OW. Η ζώνη που καλύπτει ο σταθμός είναι αρκετά μεγάλη και εκτιμάται γύρω στις 60.000 κατοίκους. Σ' αυτό τον πληθυσμό θα πρέπει βέβαια να προστεθεί κι εκείνος της πόλης Grenoble, που καλύπτεται επίσης από το σταθμό. Πρέπει να προσθέσουμε, ότι η ιδιαίτερη μορφολογία της περιοχής που περικλείεται από βουνά, δημιουργεί πολλές φορές εμπόδια στη σωστή ακροαματικότητα του σταθμού.

5. Κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της περιοχής: Η περιοχή της κοιλάδας του Grésivaudan περιλαμβάνει πενήντα δήμους και κοινότητες ο πληθυσμός των οποίων ανέρχεται σε 80.000 κατοίκους. Η περιοχή παρουσιάζει ποικίλα οικονομικά χαρακτηριστικά. Οι τομείς όμως που επικρατούν είναι η βιομηχανία και η γεωργία. Έτσι η πλειοψηφία των κατοίκων της είναι εργάτες και γεωργοί. Το δυτικό τμήμα της περιοχής είναι πιο ανεπτυγμένο, οι κάτοικοι είναι εύποροι και οι περισσότεροι ζουν σε πολυτελείς μονοκατοικίες. Εδώ υπάρχουν βιομηχανίες νέας τεχνολογίας. Αντίθετα, τα ανατολικά της περιοχής παρουσιάζουν μια πιο παραδοσιακή εικόνα με βιομηχανίες κλασικού τύπου, που αυτή την εποχή αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες. Εδώ ο πληθυσμός είναι στην πλειοψηφία του εργατικός.

Η περιοχή παρουσιάζει έντονες οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια. Διάφορες επιτροπές και οργανώσεις δημιουργήθηκαν με σκοπό την αντιμετώπιση των καινούργιων προβλη-

μάτων της περιοχής. Σημειώνουμε τη δημιουργία μιας τοπικής επιτροπής για την αναβάθμιση της περιοχής, όπως επίσης και τη δημιουργία επτά δια-κοινοτικών συνδικάτων με ποικίλους στόχους, που αποσκοπούν στην ανάπτυξη και εξέλιξη της περιοχής. Μέσα σ' αυτή την κινητικότητα που παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια, εντάσσεται και η γέννηση του ραδιοφωνικού σταθμού Grésivaudan.

6. Ανάγκες που καλύπτει (στόχος) - Κοινό στο οποίο απευθύνεται: Θα μπορούσαμε να διακρίνουμε δύο κατηγορίες στόχων:

Πρώτον, οι στόχοι ατομικού χαρακτήρα και δεύτερον, οι συλλογικοί κοινωνικοί στόχοι, που αποσκοπούν κύρια στην ανάπτυξη της κοινωνικής επικοινωνίας.

Όταν μιλάμε για στόχους ατομικού χαρακτήρα εννοούμε τα προσωπικά ερεθίσματα, που ωθούν τους εμπυχωτές ραδιοφώνου να κάνουν τις εκπομπές που τους ενδιαφέρουν. Είναι χαρακτηριστικό ότι ειδικά για τους νέους, το ραδιόφωνο είναι ένας χώρος όπου μπορούν να εκφραστούν και να μεταδώσουν τη μουσική που τους αρέσει. Βέβαια όπως διευκρινίζει ο διευθυντής «η μουσική δεν είναι ο κύριος στόχος του ραδιοφώνου και οι νέοι το ξέρουν, αυτό όμως δεν εμποδίζει να γίνεται μια δουλειά ποιότητας σ' αυτό τον τομέα».

Δίπλα λοιπόν στις εκφράσεις αυτών των ατομικών ερεθισμάτων υπάρχουν οι κοινωνικοί συλλογικοί στόχοι, που καθορίζονται στο καταστατικό λειτουργίας του σταθμού. Το ραδιόφωνο έχει λοιπόν σαν στόχο να υποστηρίζει την έκφραση της τοπικής κουλτούρας, να είναι το μέσο έκφρασης των Δημοτικών Αρχών, των Συλλόγων και άλλων φορέων της περιοχής, όπως επίσης και του συνόλου του πληθυσμού. Στόχος επίσης του σταθμού είναι να χρησιμεύει σαν μέσο επικοινωνίας ανάμεσα στην περιοχή της κοιλάδας του Grésivaudan και τον υπόλοιπο κόσμο.

Με λίγα λόγια ένα «ραδιόφωνο που τίθεται στην υπηρεσία του κοινού» είναι ο βασικός αντικειμενικός στόχος του σταθμού. Έτσι το ραδιόφωνο αποτελεί ένα χώρο ανοικτό σε όλους τους φορείς που επιθυμούν ν' αναπτύξουν τον τομέα της επικοινωνίας, επιδιώκοντας μ' αυτό τον τρόπο μια ουσιαστική συνεργασία μαζί τους. Ένας άλλος στόχος του ραδιοφώνου είναι η λειτουργία του σαν ένα μέσο ανοικτό σ' οποιοδήποτε άτομο επιθυμεί να γνωρίσει αυτό το μέσο μαζικής επικοινωνίας και ν' αποκτήσει μια εμπειρία για μια σωστή έκφραση και επικοινωνία μέσα από το ραδιόφωνο. Λειτουργεί δηλαδή και σαν χώρος επιμόρφωσης ατόμων που θέλουν ν' ασχοληθούν μ' αυτό το μέσο μαζικής επικοινωνίας, δίνοντάς τους παράλληλα και τη δυνατότητα έκφρασης και επικοινωνίας μέσα από το συγκεκριμένο σταθμό.

Το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο σταθμός καθορίζεται ουσιαστι-

κά από τη γεωγραφική τοποθεσία και όχι από άλλα κριτήρια. Ο σταθμός δεν στοχεύει σ' ένα συγκεκριμένο κοινό, που αρκεί και μόνο να τον ακούνε οι κάτοικοι της περιοχής στην οποία εκπέμπει. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν εκπομπές που απευθύνονται σε μια ιδιαίτερη κατηγορία κατοίκων. Συγκεκριμένα τα προγράμματα ροκ μουσικής απευθύνονται περισσότερο στους νέους, οι αγροτικές ειδήσεις στους αγρότες κλπ. Υπάρχουν επίσης μερικές φορές, σειρές εκπομπών που απευθύνονται σ' ένα κοινό τελείως συγκεκριμένο π.χ. στα παιδιά του λυκείου με τη δημιουργία εκπομπών που πραγματοποιούνται σ' ένα αγροτικό λύκειο, στους κατοίκους κάποιου συγκεκριμένου χωριού, με τη διοργάνωση συζητήσεων για θέματα που τους αφορούν, στους διαμένοντες σ' ένα χωριό - παραθεριστικό κέντρο. Σ' αυτή την τελευταία περίπτωση ο σταθμός δεν στοχεύει σε μια μεγάλη ακροαματικότητα αλλά προσπαθεί ν' αναπτύξει την ενημέρωση και την επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη μιας ομάδας με κοινά προβλήματα και ενδιαφέροντα.

7. Μορφή ιδιοκτησίας: Ο σταθμός λειτουργεί σαν σύλλογος με την επωνυμία «Σύλλογος των ακροατών του Ράδιο Grésivaudan». Ο Σύλλογος δημιουργήθηκε στις αρχές του 1982.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου αποτελείται από τους κοινοτάρχες έξι Κοινοτήτων της κοιλάδας του Grésivaudan, έξι εκπροσώπους Συλλόγων ή άλλων Τοπικών φορέων και δεκατέσσερα άτομα μέλη του Συλλόγου εκλεγμένα από τη Γενική Συνέλευσή του. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι ο Κοινοτάρχης της κομόπολης Tencin. Ο Σύλλογος έχει εκατό μέλη-συνδρομητές.

8. Χώρος εγκατάστασης: Ο σταθμός είναι εγκατεστημένος σ' ένα χώρο που παλιά ήταν κατασκηνώσεις της κοινότητας Crolles. Η ομάδα του ραδιοφώνου ανακαίνισε το χώρο των κατασκηνώσεων σε στούντιο και γραφεία του σταθμού. Οι χώροι ανήκουν στην κοινότητα. Έτσι ο σταθμός έχει έξι δωμάτια στη διάθεσή του προσαρμοσμένα ανάλογα σε στούντιο και γραφεία. Εκτός όμως απ' αυτόν τον κεντρικό χώρο του σταθμού φτιάχτηκαν δύο ακόμη στούντιο, ώστε να εξασφαλιστεί η αποκέντρωση και να υπάρξει προσέγγιση των ακροατών. Το ένα βρίσκεται σ' ένα αγροτικό Λύκειο και το άλλο σ' ένα τουριστικό περίπτερο ενός χιονοδρομικού κέντρου.

B. ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- 1. Πομπός:** Ο σταθμός διαθέτει έναν πομπό ισχύος 320 W.
- 2. Μαγνητόφωνα:** Ο σταθμός έχει τέσσερα μαγνητόφωνα.
- 3. Πικ-απ:** Ο σταθμός διαθέτει πέντε πικ-απ.
- 4. Κασσετόφωνα:** Ο σταθμός έχει πέντε κασσετόφωνα.
- 5. Κονσόλα:** Στο σταθμό υπάρχουν δύο κονσόλες.

6. Ενισχυτής: Στο σταθμό υπάρχει ένας ενισχυτής.

7. Κινητή μονάδα: Ο σταθμός διαθέτει υλικό για ρεπορτάζ, που αποτελείται από ένα μαγνητόφωνο και μερικά δημοσιογραφικά κασσετόφωνα.

Αυτό το υλικό που αναφέραμε πιο πάνω κόστισε γύρω στις 90.000 γαλλικά φράγκα.

8. Άλλα υλικά: Ο σταθμός διαθέτει ένα μικρο-υπολογιστή που χρησιμοποιείται για τη λογιστική διαχείριση και την επεξεργασία κειμένων. Χρησιμοποιείται επίσης από τοπικούς φορείς, δηλαδή δίνεται η δυνατότητα και παράγοντες εκτός ραδιοφώνου να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή.

Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Νομική μορφή: Ο σταθμός λειτουργεί με τη μορφή Συλλόγου. Ο Σύλλογος διαθέτει ένα Διοικητικό Συμβούλιο 26 ατόμων και εκατό συνδρομητές μέλη.

2. Οργανόγραμμα:

α) *Διοικητικο-τεχνικό προσωπικό:* Ο σύλλογος του ραδιοφώνου Grésivaudan διοικείται από ένα Συμβούλιο, που περιλαμβάνει έξι εκπροσώπους Συλλόγων ή άλλων Τοπικών φορέων, έξι Κοινοτάρχες από τις Κοινότητες της κοιλάδας του Grésivaudan και δεκατέσσερα μέλη που εκλέχθηκαν από τη Συνέλευση του Συλλόγου. Ο Σύλλογος έχει εκατό περίπου συνδρομητές. Εκτός από το Διευθυντή, που είναι ο μόνος μισθωτός με πλήρη απασχόληση, υπάρχουν ακόμη τέσσερα άτομα με την ιδιότητα των νέων ανέργων, που μισθώνονται από την κυβέρνηση στο μεγαλύτερο ποσοστό, για να ειδικευθούν σ' ένα συγκεκριμένο τομέα, ο οποίος στην περίπτωσή μας είναι το ραδιόφωνο. Απ' αυτά τα τέσσερα άτομα, μία κοπέλα εκτελεί χρέη γραμματέα και ένας νεαρός χρησιμοποιείται για τη συντήρηση των μηχανημάτων, εκτελεί δηλαδή χρέη τεχνικού. Εκτός απ' αυτά τα άτομα υπάρχουν πενήντα περίπου εθελοντές, που εξασφαλίζουν όχι μόνο την εμφύχωση των εκπομπών αλλά επίσης και τη συντήρηση των μηχανημάτων, καθώς και την ανακαίνιση των χώρων που χρησιμοποιούνται από το σταθμό.

β) *Εργασιακές σχέσεις:* Όπως ήδη αναφέραμε, ο σταθμός λειτουργεί με τη βοήθεια πενήντα περίπου εθελοντών. Εκτός βέβαια από την εθελοντική βοήθεια υπάρχει ο Διευθυντής-μισθωτός, με πλήρη απασχόληση, που αμείβεται εν μέρει από το Υπουργείο Πολιτισμού και εν μέρει από το σταθμό. Υπάρχουν επίσης τέσσερα άτομα που χρηματοδοτούνται βασικά από την κυβέρνηση και σ' ένα πολύ μικρό ποσοστό από το σταθμό. Έτσι τα άτομα αυτά ειδικεύονται σ' έναν

τομέα και παράλληλα εξυπηρετούν βέβαια και το σταθμό, χωρίς ο ίδιος να ξοδεύει σημαντικά ποσά για την πληρωμή τους.

γ) *Παιδεία προσωπικού*: Εκτός από το Διευθυντή που έχει την κατάλληλη επιμόρφωση γι' αυτό τον τομέα, το υπόλοιπο προσωπικό εκπαιδεύεται στο σταθμό. Αρχικά έρχονται σ' επαφή με το Διευθυντή που αναλαμβάνει την επιμόρφωση του νεο-ερχομένου. Ταυτόχρονα, οι υπόλοιποι εργαζόμενοι αναλαμβάνουν να εκπαιδεύσουν τα νέα άτομα, ο καθένας βέβαια σύμφωνα με την εμπειρία που έχει αποκτήσει στο σταθμό και την ειδίκευσή του. Είναι δηλαδή βασικά πρακτική η επιμόρφωση των εργαζομένων στο σταθμό. Οι πιο παλιοί εκπαιδεύουν τους καινούργιους. Θα πρέπει εδώ να διευκρινίσουμε ότι ο σταθμός ξεκίνησε τη λειτουργία του με την πρωτοβουλία ατόμων που δούλευαν στην Περιφερειακή Επιτροπή Διαρκούς Επιμόρφωσης. Στην επιτροπή αυτή ο οπτικο-ακουστικός τομέας κατέχει μια πολύ ενδιαφέρουσα θέση. Ανάμεσα σ' αυτά τα άτομα ήταν και ο Διευθυντής του σταθμού. Αυτή η διευκρίνιση γίνεται για να τονιστεί, ότι τα άτομα που δουλεύουν στο σταθμό έχουν μια αντίληψη για τη λειτουργία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και μια σχετική εμπειρία σ' αυτά τα θέματα.

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο προϋπολογισμός του σταθμού αυξάνεται συνεχώς. Το 1984 ο προϋπολογισμός ανερχόταν σε 300.000 γαλλικά φράγκα αλλά το 1986 ανήλθε σε 750.000 φράγκα.

1. Κόστος της έναρξης λειτουργίας του σταθμού: Το κόστος της τεχνικο-υλικής υποδομής ανέρχεται σε 90.000 γαλλικά φράγκα.

2. Λειτουργικά έξοδα του σταθμού: Ο σταθμός δεν πληρώνει ενοίκιο, γιατί η κοινότητα Crolles του παραχωρεί το κτίριο σ' αντάλλαγμα των εργασιών που οι εργαζόμενοι στο σταθμό πραγματοποίησαν στο χώρο των σημερινών εγκαταστάσεών τους. Τα έξοδα για τους μισθωτούς είναι περιορισμένα. Ο σταθμός πληρώνει το 1/2 του μισθού του Διευθυντή κι ένα μικρό ποσό για τους τέσσερις νέους που εργάζονται στο σταθμό με τη μορφή των επιμορφωμένων και αμείβονται βασικά από την κυβέρνηση. (Κυβερνητικά μέτρα κατά της ανεργίας).

3. Ετήσια έσοδα του σταθμού: Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του σταθμού προέρχονται από δημόσιες επιχορηγήσεις, διαφόρων Υπουργείων ή Τοπικών φορέων. Πολλές Κοινότητες και Δήμοι της περιοχής, όπως και η Νομαρχία στην οποία ανήκει διοικητικά η κοιλάδα του Grésivaudan, παραχωρούν χρήματα και άλλα μέσα στο σταθμό, λόγω της δραστηριότητας που αναπτύσσει (αυτός ο τελευταίος) στον τομέα της επικοινωνίας. Επιπλέον πολλοί οργανισμοί

δέχονται να συμμετάσχουν οικονομικά στην πραγματοποίηση ειδικών εκπομπών, όπως π.χ. το Υπουργείο Πολιτισμού για μια εκπομπή που αφορά έναν ιθαγενή συγγραφέα ή ένας αγροτικός συνεταιρισμός για μια εκπομπή που αφορά αγροτικά προβλήματα. Θα πρέπει όμως να τονίσουμε ότι το σύνολο των εισοδημάτων από αυτή την τελευταία περίπτωση ποικίλλει, ανάλογα με τις πολιτικές περιστάσεις.

Οι συνδρομές και οι δωρεές των συνδρομητών, καθώς επίσης και οι αμοιβές του σταθμού για την τεχνική κάλυψη που προσφέρει σε διάφορες τοπικές εκδηλώσεις, δεν συγκεντρώνουν παρά μόνο ένα πολύ μικρό ποσό εκείνου που απαιτείται για τη λειτουργία του σταθμού.

Για το 1984 τα έσοδα του σταθμού από αυτή την πηγή ανήλθαν σε 12.000 γαλλικά φράγκα. Διαφήμιση μέχρι στιγμής δεν υπάρχει στο σταθμό. Παρ' όλα αυτά ο Διευθυντής του σταθμού σχεδιάζει να εισάγει τη διαφήμιση, κύρια για ν' αποφύγει τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις δημόσιες επιχορηγήσεις σαν συνέχεια των αλλαγών πολιτικού προσανατολισμού, που γίνονται στην πολιτική σκηνή της χώρας.

Ε. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τρόπος παραγωγής προγράμματος: Όλα τα προγράμματα παράγονται από το σταθμό ή με τη βοήθεια του σταθμού. Συγκεκριμένα ένα μέρος τους είναι παραγωγές των ίδιων των εμψυχωτών του ραδιοφώνου και ένα άλλο, εκπομπές που γίνονται από Τοπικούς φορείς. Π.χ. ο «Σύλλογος για την έκφραση και την ανάπτυξη της πληροφόρησης» κάνει μια εβδομαδιαία ωριαία εκπομπή, η «Περιφερειακή Ομοσπονδία για την προστασία της φύσης» μια εβδομαδιαία επίσης εκπομπή, και υπάρχουν διάφοροι άλλοι Τοπικοί φορείς της περιοχής που παράγουν οι ίδιοι τις εκπομπές τους.

Ζ. ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Ώρες μετάδοσης: Ο σταθμός λειτουργεί καθημερινά. Από την Δευτέρα ως την Παρασκευή ο σταθμός αρχίζει στις 17.00 και τελειώνει το πρόγραμμά του τα μεσάνυχτα. Το Σάββατο το πρόγραμμα αρχίζει στις εννέα και τελειώνει στη μία η ώρα το πρωί. Την Κυριακή το πρόγραμμα αρχίζει στη 1 π.μ. και τελειώνει στις 21.00.

2. Ενημερωτικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκπομπές: Γενικά οι εκπομπές στο ραδιόφωνο αλλάζουν συχνά. Αυτό εξαρτάται βασικά από τους εμψυχωτές που κάθε φορά κάνουν τις εκπομπές. Παρ' όλα αυτά υπάρχει ένας σταθερός προσανατολισμός στον προγραμματισμό π.χ. η βραδιά της Δευτέρας δίνει μεγάλο χρόνο στα спор,

η βραδιά της Τρίτης στο τραγούδι κλπ. Το περιεχόμενο των εκπομπών είναι ποικίλο. Υπάρχει μόνο μια εκπομπή που ακούγεται κάθε μέρα την ίδια ώρα κι αυτή είναι οι τοπικές ειδήσεις στις 19.00. Οι άλλες εκπομπές είναι εβδομαδιαίες. Υπολογίζεται ότι οι μουσικές εκπομπές καλύπτουν το 70% του ραδιοφωνικού προγράμματος. Οι υπόλοιπες εκπομπές καταπιάνονται με τα εξής θέματα: σπορ, γεωργία, ιστορία της περιοχής, κόμικς, κλπ. Οι εμψυχωτές χειρίζονται τα θέματα που τους ενδιαφέρουν και οι διάφοροι Τοπικοί ή Περιφερειακοί Σύλλογοι παρουσιάζουν θέματα της αρμοδιότητάς τους. Η τοπική ζωή παρουσιάζεται πολύ στο ραδιόφωνο και κύρια τα Σαββατοκύριακα, όπου ακούγονται πολλές ειδήσεις και ρεπορτάζ, που αφορούν τις εκδηλώσεις και γιορτές των διαφόρων χωριών της περιοχής. Το χειμώνα ένας γέρος μελισσοκόμος κάνει μια εκπομπή στη διάλεκτο της περιοχής που αφορά παλιές ιστορίες και παραδόσεις του τόπου.

Γίνονται επίσης πολλές εκπομπές που αφορούν τον Αγροτικό Σχεδιασμό για την ανάπτυξη και αναδιάρθρωση αγροτικών περιοχών. Οι εκπομπές πληροφόρησης και αυτές που φτιάχνονται από τους Συλλόγους με σκοπό να παρουσιάσουν τις δραστηριότητες τους δεν επιδιώκουν να εφεύρουν καινούργιους δρόμους ραδιοφωνικής δημιουργίας. Αυτό που προσφέρουν αυτές οι εκπομπές είναι το καθαρά τοπικό στοιχείο. Κατά τ' άλλα το ραδιοφωνικό στυλ παραμένει κλασικό. Παρ' όλα αυτά μερικοί εμψυχωτές αποδεικνύουν μια πρωτοτυπία στον τρόπο παρουσίασης της δουλειάς τους. Για παράδειγμα, ένας ειδικευμένος εργάτης που παρουσιάζει μια εκπομπή προσπαθεί να κάνει έναν πρωτότυπο συνδυασμό ήχων, επιχειρώντας ιδιόμορφα μοντάζ.

Επίσης ένας παλιός αθλητής, ηλικίας τώρα εβδομήντα χρόνων, παρουσιάζει μύθους και παραδόσεις του τόπου, αναμειγνύοντας την τοπική διάλεκτο που μιλούσαν οι παππούδες με τη σύγχρονη γαλλική γλώσσα.

3. Συμμετοχή του κοινού στα προγράμματα: Το κυριότερο χαρακτηριστικό του σταθμού είναι οι στενές σχέσεις που έχει με τους κατοίκους της περιοχής. Είναι πολύ εύκολο για τον υπεύθυνο ενός Συλλόγου ή οποιονδήποτε άλλο να ζητήσει να μεταδοθεί ένα μήνυμα από το σταθμό ή να 'ρθεί να το μεταδώσει ο ίδιος. Οι χώροι εγκατάστασης του σταθμού είναι ανοικτοί στους νέους που θέλουν να τους επισκεφθούν και να συζητήσουν με τους εμψυχωτές των διαφόρων εκπομπών. Τα τοπικά γεγονότα ανακοινώνονται σ' όλη τους την έκταση στο σταθμό κι αυτό είναι συνέπεια των στενών σχέσεων, που ο σταθμός διατηρεί με τους Τοπικούς φορείς και Συλλόγους. Συμβαίνει συχνά οι κάτοικοι της περιοχής να τηλεφωνούν στο σταθμό για

να ενημερωθούν για τα νέα της περιοχής, αφού ξέρουν ότι έχουν όλες τις πιθανότητες να πληροφορηθούν γι' αυτό που ζητούν από το σταθμό. Λειτουργεί δηλαδή το ραδιόφωνο σαν χώρος συγκέντρωσης και μετάδοσης τοπικών νέων και ειδήσεων. Εξάλλου, αξίζει να σημειώσουμε, ότι όλα τα δελτία ειδήσεων και οι ανακοινώσεις που στέλνουν οι Σύλλογοι και άλλοι τοπικοί φορείς ταξινομούνται και αρχειοθετούνται, με χρονολογική σειρά με τη βοήθεια του μικρο-υπολογιστή που διαθέτει ο σταθμός. Έτσι υπάρχει ένα ενδιαφέρον στοκ με λεπτομερείς πληροφορίες, που αφορά τις τοπικές εκδηλώσεις. Επίσης, το κοινό επικοινωνεί με τα μέλη του ραδιοφώνου τηλεφωνικά, με την ευκαιρία των λεγόμενων εκπομπών «αλληλοεπίδρασης», όπου το κοινό έχει κύρια το λόγο. Επίσης, συχνά το κοινό τηλεφωνεί ή για να πληροφορηθεί κάτι, όπως ήδη τονίσαμε, ή για να παραπονεθεί για τη λειτουργία ορισμένων εκπομπών. Εξάλλου, τονίζουμε, ότι πολλοί ακροατές γνωρίζουν τους εμψυχωτές του ραδιοφώνου και συζητούν μαζί τους συχνά για τις εκπομπές του σταθμού.

Η. ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ποιό ακούνε ποιά προγράμματα: Σύμφωνα με μια σφυγμομέτρηση που έγινε στην περιοχή αποδείχτηκαν τα εξής:

Από τα 200 περίπου άτομα που ρωτήθηκαν για την ύπαρξη και λειτουργία του σταθμού, το ένα τρίτο απ' αυτά δεν γνώριζε καθόλου την ύπαρξη του σταθμού. Οι υπόλοιποι γνωρίζουν την ύπαρξη του σταθμού και απ' αυτούς περίπου οι μισοί τον ακούνε. Γενικά πάντως διαπιστώθηκε, ότι ο σταθμός δεν είναι πολύ γνωστός στον πληθυσμό της περιοχής και συχνά συγχέεται με άλλους τοπικούς σταθμούς. Αυτό ίσως οφείλεται στις ώρες εκπομπής του, διότι δεν είναι πολύς καιρός που το Ράδιο Grésivaudan εκπέμπει όλες τις ημέρες από τις 17.00 και μετά. Δεν λειτουργεί δηλαδή ούτε το πρωί ούτε το μεσημέρι, αλλά ώρες που έχει πολλούς ανταγωνιστές, όπως κύρια την τηλεόραση ή και άλλους τοπικούς σταθμούς. Γενικά υπάρχει ένας συγκεκριμένος κύκλος ατόμων που ακούνε το σταθμό και στην πλειοψηφία τους γνωρίζουν κάποιο άτομο που δουλεύει για το σταθμό.

Όσον αφορά τη θεματολογία των εκπομπών οι περισσότεροι ερωτώμενοι τονίζουν τη σημασία των τοπικών ειδήσεων για τον πληθυσμό της περιοχής. Ένας μικρός αριθμός ατόμων ακούνε συχνά τις ειδήσεις απ' αυτό το σταθμό, αλλά οι περισσότεροι απευθύνονται στο τρίτο γαλλικό περιφερειακό κανάλι της τηλεόρασης (FR3) και στην τοπική εφημερίδα (Dauphiné Libéré).

Ένας μεγάλος αριθμός ατόμων τόνισε, ότι οι μουσικές εκπομπές του ραδιοφώνου είναι οι πιο γνωστές στην περιοχή. Πολλοί επίσης προτιμούν τις εκπομπές που έχουν σχέση με τις «Ιστορίες της περιο-

χής». Ειδικά η εκπομπή του γέρου κατοίκου της περιοχής που διηγείται μύθους και παραδόσεις στη γλώσσα του τόπου ανακατεύοντας και τα γαλλικά, είναι μια ζωντανή αναβίωση της γλώσσας (ειδική διάλεκτος) της περιοχής. Είναι πάντως χαρακτηριστικό, ότι το κοινό που ακούει το ραδιόφωνο στην πλειοψηφία του είναι νέοι, αλλά βρίσκουμε επίσης κι ένα μεγάλο ακροατήριο και στους πιο ηλικιωμένους, ανεξάρτητα από φύλο. Σύμφωνα με μια άλλη σφυγμομέτρηση που έγινε από τον Εθνικό Οργανισμό Ipsos, δίνεται ένα ποσοστό 1,2% της ακροαματικότητας σ' όλη την περιοχή της GrénoBLE.

Θ. Ο ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Παράλληλη λειτουργία του σταθμού: Συμμετοχή σε τοπικές εκδηλώσεις: Ο σταθμός παίρνει μέρος σε διάφορες τοπικές εκδηλώσεις εξασφαλίζοντας την τεχνική κάλυψή τους, κύρια τον ήχο. Αυτή η δραστηριότητά του δεν γίνεται τόσο για οικονομικούς λόγους, όσο για να διατηρεί καλές σχέσεις με τους διάφορους φορείς και να γίνεται γνωστός στο ευρύ κοινό.

2. Σχέση του σταθμού με άλλους οργανισμούς και τοπικούς φορείς:

1) Σχέση με τον τοπικό τύπο. Οι σχέσεις του σταθμού με τον τοπικό τύπο είναι πολύ καλές και κύρια με τους δημοσιογράφους. Προβλήματα βέβαια ανταγωνισμού υπάρχουν πολλά. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι όταν ο σταθμός ζήτησε να μπει ένα άρθρο-ρεπορτάζ στην τοπική εφημερίδα «Le Dauphinè Liberé», με την ευκαιρία των εγκαινίων του στούντιο, πήρε αρνητική απάντηση, γιατί η συγκεκριμένη εφημερίδα χρηματοδοτεί έναν άλλο τοπικό σταθμό.

2) Οι σχέσεις με τους τοπικούς φορείς είναι πάρα πολύ καλές. Άλλωστε αυτή είναι η λογική λειτουργίας του σταθμού. Ν' αναπτύσσει δηλαδή σχέσεις συνεργασίας και επικοινωνίας με τους Τοπικούς φορείς. Όπως ήδη είπαμε οι περισσότεροι Τοπικοί φορείς έχουν δικά τους προγράμματα που παρουσιάζουν οι ίδιοι στο ραδιόφωνο. Για τους υπόλοιπους Συλλόγους της περιοχής υπάρχει ειδική ώρα με ανακοινώσεις των δραστηριοτήτων τους, όπου πολλές φορές συμμετέχουν με εκπροσώπους τους. Πολιτική του ραδιοφώνου, είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποκέντρωση του σταθμού. Υπάρχουν ήδη δύο μίνι στούντιο, ένα σ' ένα χειμερινό κέντρο διακοπών και ένα άλλο σ' ένα Λύκειο. Υπάρχουν ήδη σχέδια για ένα τρίτο στούντιο μέσα στη φοιτητική εστία. Όλες αυτές οι ενέργειες εντάσσονται στα πλαίσια της θέλησης του ραδιοφώνου να έρθει σ' επαφή με Τοπικούς Συλλόγους και άτομα για την ανάπτυξη επικοινωνίας και ανταλλαγή τοπικών πληροφοριών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

της ΠΕΡΣΑΣ ΖΕΡΗ

Πριν αναφερθούμε στην τοπική ραδιοφωνία της Ομοσπονδιακής Γερμανίας, αξίζει να ειπωθούν δυο λόγια για το εθνικό δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό της δίκτυο που αποτελεί από πλευράς οργανωτικού προτύπου ίσως το καλύτερο δυνατό υπαρκτό δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό σύστημα στον κόσμο. Σ' αυτά τα πλαίσια θα μπορέσουν να φωτιστούν καλύτερα οι συνθήκες της γέννησης αλλά και της ιδιόρρυθμης και αργοπορημένης ανάπτυξης της τοπικής ραδιοφωνίας, που συμπίπτει με τη διαδικασία ιδιωτικοποίησης του ραδιοτηλεοπτικού χώρου και την αρχή και σταθερή διαμόρφωση μιας νέας θετικής οργανωτικής τάξης των Μέσων Επικοινωνίας στη Γερμανία.

Η νομική διάρθρωση των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών ιδρυμάτων¹, που ανάγεται σε αποφάσεις των δυνάμεων κατοχής μετά το 1945, διαπνεόταν από το σκοπό της αποκρατικοποίησης της ραδιοφωνίας, που ήδη προς το τέλος της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και ιδιαίτερα στη διάρκεια του εθνικοσοσιαλισμού είχε μεταβληθεί σ' ένα ισχυρότατο όργανο κρατικής προπαγάνδας. Τα δέκα ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα των Ομοσπονδιακών Κρατιδίων και τα δύο του Ομοσπονδιακού Κράτους είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και αυτόνομοι φορείς ιδιόνομης αυτοδιοίκησης, ανεξάρτητοι από το κράτος². Στα εποπτικά τους συμβούλια (το διοικητικό και το ραδιοτηλεοπτικό) εκπροσωπούνται θεσμοί και οργανώσεις με αξιώσεις πολιτιστικής παρέμβασης στη δημοσιότητα, όπως εκκλησίες, συνδικάτα, εργοδοτικοί σύνδεσμοι, πανεπιστήμια, αθλητικές οργανώσεις, κόμματα και μεμονωμένα το κράτος, αλλά σε περιορισμένο βαθμό. Η ιδιαίτερη αυτή μορφή της αυτοδιοικούμενης ραδιοτηλεο-

1. H. Bausch, *Rundfunk in Deutschland, 1980* BD.I-IV, BD.I, σ.13 επ., 43 επ.· Ross, στο: *Internationales Handbuch für Rundfunk und Fernsehen 1983/84*, c50, 58, επ.
2. H.P. Ipsen, *Funktionsbereich der Rundfunkanstalten, Dövn, 1974*, τ. 21, σ. 721 επ.

πτικής οργάνωσης και η θεσμοποιημένη προστασία της από εξωτερικές (κρατικές, κυβερνητικές κλπ.) επεμβάσεις βρίσκει νομικό έρεισμα και κατοχύρωση στη συνταγματικά εγχαρτωμένη ελευθερία της ραδιοτηλεόρασης του άρθρου 512 του Γερμανικού Συντάγματος. Βέβαια η συνεχής εμπλοκή «ξένων» πολιτικών και κοινωνικών ομάδων εξουσίας στα συλλογικά όργανα των ιδρυμάτων οδήγησε με το χρόνο στην έντονη πολιτικοποίησή τους, με αποτέλεσμα ο συσχετισμός των πολιτικών δυνάμεων στα τοπικά κοινοβούλια ν' αντικατοπτρίζεται άμεσα και στα ραδιοτηλεοπτικά συμβούλια. Ο πλουραλισμός των κοινωνικών ομάδων του ραδιοτηλεοπτικού συστήματος έκανε φανερή τα τελευταία χρόνια τη στατικότητα του συλλογικού οργανωτικού σχηματισμού³: διορισμός του προσωπικού στη βάση της κομματικής αναλογίας, περιορισμένη ικανότητα για καινοτομίες, περιορισμός ή και κατάργηση⁴ των κριτικών προγραμμάτων κι εκπομπών, ισχυρή νομικοποίηση του ελέγχου του προγράμματος⁵ από τις κοινωνικές ομάδες (τίποτα δεν βγαίνει προς τα έξω αν δεν περιλαμβάνεται στο συμφωνημένο σετ αξιών, που ορίζεται κατά τις συναινετικές διαδικασίες των κομμάτων). Η διάψευση των ελπίδων που βασίστηκαν στην πλουραλιστική δομή της δημόσιας ραδιοφωνίας, όταν καυτά πολιτικά θέματα ούτε καν θίγονταν και πολλές κοινωνικές ομάδες και κινήματα, κατά της ατομικής ενέργειας, για μια καλύτερη κατοικία, ενάντια στους πυραύλους, για τον αφοπλισμό, για την προστασία του περιβάλλοντος κλπ. αποκλείονταν από τα δημόσια προγράμματα, ήταν ένας από τους λόγους που συνέβαλαν στην ίδρυση των πρώτων ελεύθερων (αν και παράνομων) ραδιοσταθμών στα μέσα της δεκαετίας του εβδομήντα. Η διαφορά τους από τους πειρατικούς που μετέδιδαν αποκλειστικά μουσική βρισκόταν στην πολιτική αξίωση που οι ίδιοι πρόβαλαν συνοδεύοντας ενεργά τα κινήματα διαμαρτυρίας (το αντιπυρηνικό, το ειρηνιστικό, κλπ.). Πριν όμως προχωρήσουμε στην ιστορία γέννησης και ανάπτυξης και στην ανάλυση του ρόλου, των οργανωτικών δομών και της προοπτικής των ελεύθερων ραδιοσταθμών, που άλλωστε δεν αποτελούν ένα καυτό θέμα στη σημερινή εντατικοποιημένη συζήτηση για την τοπική ραδιοφωνία στη Γερμανία, θα εξετάσουμε σ' ένα πρώτο στάδιο την εξέλιξη των σχεδίων για τη

3. M. Stock, *Neues User Verbands und Rundfunkkontrolle*, στο *Archiv des öffentlichen rechts*, 1979, σ. 1 επ.

4. Σοβαρό αντίκτυπο είχε η κατάργηση της δημοφιλούς εκπομπής για νέους του ραδιοτηλεοπτικού ιδρύματος WDR καθώς και η κατάργηση από το ίδιο ίδρυμα της εκπομπής VOR ORT (επιτόπου) που αποτελούσε ένα φόρουμ αυτοπαρουσίασης των κοινωνικών κινήματων.

5. M. Stock, «*Ausgewogenheit, Sachlichkeit*». Στο: *Medien 1977*, τ.1, σ.9 επ.

δημιουργία τοπικής (εμπορικής) ραδιοφωνίας από τα συγκροτήματα τύπου ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '50, καθώς και το ρόλο του ιδιωτικοοικονομικά οργανωμένου τύπου στην ιδιωτικοποίηση της τοπικής ραδιοφωνίας, εντοπίζοντας τα προβλήματα που προκύπτουν από τη σύζευξη αυτών των δύο επικοινωνιακών τομέων. Σ' ένα δεύτερο στάδιο θα παρουσιάσουμε την πολιτική αντιπερισπασμού των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών ιδρυμάτων στην ίδρυση περιφερειακών και τοπικών ραδιοσταθμών.

Οι μόνιμες βλέψεις των εκδοτών στην τοπική ραδιοφωνία

Από το 1952 κι έπειτα οι μεγαλοεκδότες σε συγχорδία με τις διαφομιστικές εταιρίες και άλλους οικονομικούς κύκλους δεν έπαψαν να ενδιαφέρονται, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, για τη συμμετοχή τους στην τοπική ραδιοφωνία βρίσκοντας την αμέριστη συμπαράσταση της συντηρητικής κυβέρνησης. Η κοινωνική χρησιμότητα των τοπικών ραδιοφωνικών προγραμμάτων, οι ανάγκες και το ενδιαφέρον των ακροατών για επικοινωνία αποτελούσαν γι' αυτούς μηδαμινά μεγέθη. Ποιος και πόση επιρροή θ' ασκούσε στην τοπική ραδιοφωνία, με το αζημίωτο βέβαια, ήταν το πολιτικά ζητούμενο⁶. Μια ανοικτή προσπάθεια ιδιωτικοποίησης της ραδιοτηλεόρασης με τη δημιουργία κυβερνητικού τηλεοπτικού προγράμματος, στο οποίο θα συμμετείχαν αποκλειστικά εκδότες και άλλοι οικονομικοί παράγοντες απορρίφθηκε από το Συνταγματικό Δικαστήριο. Μ' ένα *Obiter Dictum* στις 28 Φεβρουαρίου 1961 αποφάνθηκε το Ανώτατο Δικαστήριο ότι η ραδιοτηλεόραση δεν πρέπει να παραδοθεί ούτε στο κράτος ούτε σε μια κοινωνική ομάδα (εννοώντας τους εκδότες)⁷. Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '70 κατόρθωσαν τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα με τα δόντια να διατηρήσουν σε ισχύ την καθιερωμένη αρχή της δημοσιογραφικής διάκρισης των εξουσιών μεταξύ του ιδιωτικοοικονομικά οργανωμένου τύπου και της δημόσιας διαρθρωμένης ραδιοτηλεόρασης, που επανειλημμένα από το 1961 κινετούθεν επικυρώθηκε από τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου.

Βέβαια το παιχνίδι αυτό της γάτας και του ποντικιού το πλήρωσε τελικά η τοπική ραδιοφωνία με την αργοπορημένη και προβληματική θεσμικά εμφάνισή της.

Το 1964 μ' ένα μνημόνιο που έδωσε στη δημοσιότητα ο γερμανικός σύνδεσμος εκδοτών ημερησίων εφημερίδων (BDZV) υποστήριξε

6. W.B. Lerg, *Die Entstehung des Rundfunks in Deutschland*. Knechts-Verlag, Frankfurt/M., 1970

7. *Bverfge* 12, σ. 205 επ.

ότι τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα με τα διαφημιστικά τους προγράμματα υφαρπάζουν τα απαραίτητα έσοδα των εφημερίδων και απειλούν την οικονομική βιωσιμότητα των εκδοτικών οίκων, ότι η συγκεντρωποίηση στο χώρο του τύπου αποτελεί συνέπεια του οικονομικού ανταγωνισμού μεταξύ του τύπου και της ραδιοφωνίας, συνοπτικά η μόνη λύση είναι η χορήγηση αδειών για την ίδρυση τοπικών σταθμών για να μπορέσουν ν' αντισταθμίσουν τις οικονομικές τους απώλειες. Τρεις επιτροπές (που συγκροτήθηκαν το 1964 και 1969 από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και το 1966 από τους Πρωθυπουργούς των Ομοσπονδιακών Κρατιδίων)⁸ κατέληξαν στη διαπίστωση ότι τα οικονομικά προβλήματα του τύπου προέρχονται από τον ανταγωνισμό μεταξύ των εφημερίδων και των περιοδικών και ότι οι ανταγωνιστικές σχέσεις τύπου-ραδιοτηλεόρασης στο θέμα της διαφήμισης έχουν μόνο δευτερεύουσα σημασία. Η συγκεντροποίηση του τύπου έχει προχωρήσει τόσο πολύ, ώστε οι περισσότερες περιοχές μονοπωλούνται από μία μόνο εφημερίδα και οι πολίτες πληροφορούνται έτσι μόνο από μια πηγή τις τοπικές ειδήσεις. Η ελευθερία του τύπου έχει σημαντικά περιορισθεί, μπορεί να πει κανείς ακρωτηριασθεί. Για να αναχαιτισθεί αυτή η εξέλιξη συνέστησαν οι επιτροπές στο νομοθέτη να επέμβει στην οργάνωση του χώρου του τύπου και την εσωτερική διάρθρωση των συγκροτημάτων του τύπου, για να εξασφαλισθούν στο μέλλον οι συνταγματικές αξιώσεις και προδιαγραφές για μια σφαιρική και πολύπλευρη πληροφόρηση. Παράλληλα πρόβαλαν το αίτημα να ιδρύσουν τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα τοπικούς και περιφερειακούς σταθμούς σαν αντίβαρο στη συγκεντρωποίηση του τύπου και για την κάλυψη των ελλειμμάτων στην πληροφόρηση. Όμως τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα, για νάχουν το κεφάλι τους ήσυχο από τις πιεστικές διεκδικήσεις των εκδοτών και τις απειλητικές διαθέσεις των δεξιών Κυβερνήσεων των Κρατιδίων (που κάνουν τα πάντα για να βοηθήσουν τους εκδότες να επενδύσουν τα πλεονάζοντα κέρδη τους στην ιδιωτική εμπορική ραδιοφωνία) έκλεισαν συμφωνία το 1972 με το Σύνδεσμο των εκδοτών εφημερίδων, με την οποία παραιτούνται από τη μετάδοση τοπικών εκπομπών μέσω των περιφερειακών τους προγραμμάτων και από την τοπική διαφήμιση, αποφεύγοντας το δημοσιογραφικό και οικονομικό ανταγωνισμό με τον τύπο στις τοπικές περιοχές. Κι έτσι έχασαν μια θαυμάσια ευκαιρία να ιδρύσουν στη δεκαετία του '70 δημόσιους τοπικούς ραδιοσταθμούς.

8. F. Wilhelm Hymmen, *Wieso Mussen Verleger Fernsehern Maghen*, στο βιβλίο του Michael Wolf Thomas, *Ein Anderer Rundfunk — Eine Andere Republik*, Berlinbonn 1980, σελ. 44 επ.

Στις αρχές της δεκαετίας του '80 βρίσκονται στο επίκεντρο της επικοινωνιακής πολιτικής τα προγράμματα-πilotοί της καλωδιακής ραδιοτηλεόρασης, ένα στάδιο προθέρμανσης και πειραματισμού για εμπορικά ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα. Εν τω μεταξύ τη σοσιαλφιλελεύθερη Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, που η επικοινωνιακή της πολιτική περιορίστηκε στη διατήρηση του Status-quo, δαδέχθηκε η συντηρητική, που πολιτικός της στόχος είναι η αποδυνάμωση της δήθεν αριστερής δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και η ριζική αλλαγή της επικοινωνιακής τάξης με την ιδιωτικοποίηση του τομέα της πληροφόρησης και την εισαγωγή της εμπορικής ραδιοτηλεόρασης. Το Υπουργείο για τα ταχυδρομεία έχει αναλάβει την καλωδιοποίηση όλης της χώρας και τα κρατίδια δημιουργούν το θεσμικό πλαίσιο για την εξασφάλιση των εμπορικών προγραμμάτων. Εν τω μεταξύ από το 1983 επισπεύθηκε η ίδρυση εμπορικών τοπικών ραδιοσταθμών. Από το 1984 λειτουργούν δύο πειραματικοί ραδιοσταθμοί στο Freiburg και την Ulm και από το Μάιο του 1985 οι πρώτοι ραδιοσταθμοί στη Βαυαρία. Ο πραγματικός δημιουργός του τοπικού ραδιοσταθμού Stadtradio Freiburg είναι ο δεξιός Πρωθυπουργός της Βάδης-Βυρτεμβέργης Lothar Spath, που έχει σκοπό να μεταμορφώσει το κρατίδιό του σε κράτος-υπόδειγμα της Υψηλής Τεχνολογίας. Επικοινωνιακή πολιτική για τον Lothar Spath είναι πρώτα απ' όλα οικονομική πολιτική, υποταγμένη στους αγοραστικούς νόμους του ανταγωνισμού, της προσφοράς και της ζήτησης, όλα αυτά όμως οργανωμένα και με νόμους. Εξουσιοδότησε μια επιτροπή εμπειρογνομόνων⁹ (EKM) να συντάξει ένα ερευνητικό έργο για τις προϋποθέσεις και συνέπειες της εισαγωγής των νέων ηλεκτρονικών επικοινωνιακών μέσων. Από το τρίτομο έργο διάλεξε και πήρε ό,τι τον βόλεψε. Ενώ η επιτροπή προειδοποίησε, ότι η εμπορική τοπική ραδιοφωνία ενισχύει τη διαδικασία συγκεντρωποίησης στο χώρο του τοπικού τύπου, ο L. Spath προέβη στη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την ίδρυση τοπικών εμπορικών σταθμών με κύρια συμμετοχή του τοπικού τύπου.

Στο παλάτι Monrepos στο Ludwigsburg κάλεσε ο L. Spath εκπροσώπους των συγκροτημάτων τύπου και των ραδιοτηλεοπτικών ιδρυμάτων του κρατιδίου του για να διαπραγματευτούν το κλείσιμο μιας συμφωνίας-πλαίσιο πάνω στην ίδρυση των δύο παραπάνω τοπικών πειραματικών ραδιοσταθμών. Ο καταμερισμός των αρμοδιοτήτων

9. *Expertenkommission Neue Medien Baden Wurttemberg (1981): Abschlussbericht Der Expertenkommission (EKM) I, Stuttgart 1981, S. 15.*

10. Cyrus, norbert, «Lokalfunk als Medium der Kommerzialisierung. Das Kooperations Modell «Stadtradio Freiburg» στο περιοδικό το Medium, τ. 11, 1984, σ. 20-24.

στο σταθμό Stadtradio Freiburg έχει ως εξής: ο δημόσιος ραδιοηλεκτροπτικός σταθμός SWF καταβάλλει τα 2/3 των εξόδων λειτουργίας του, ενώ οι τέσσερις μεγαλοεκδότες αναλαμβάνουν την εκμάθηση του Know-How (τεχνογνωσία), για να μπορέσουν κάποτε να δημιουργήσουν διπλά μονοπώλια στη ραδιοφωνία και τον τύπο. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει πολύ ποπ, ροκ, Happy News και λίγες παρεμβάσεις λόγου. Η πλέξη στο σταθμό Stadtradio Ulm είναι η ίδια: τρεις μεγαλοεκδότες ανέλαβαν τη δημιουργία του συνεταιριστικού τοπικού σταθμού, ο δε δημόσιος ραδιοηλεκτροπτικός σταθμός SDR το νοίκιασμα των χώρων και τη διάθεση του συντακτικού προσωπικού. Στις αρχές του 1987 με την ψήφιση του νόμου¹¹ για τα ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας στη σοσιαλδημοκρατική Βόρεια Ρηνανία Βεστφαλία έκλεισε ο κύκλος των νομοθεσιών ρύθμισης του χώρου της εμπορικής ραδιοτηλεόρασης (τοπική ραδιοφωνία-τηλεόραση, ιδιωτική καλωδιακή και δορυφορική ραδιοτηλεόραση) στα Κρατίδια της Ομοσπονδιακής Γερμανίας (τα οποία διαθέτουν την αποκλειστική αρμοδιότητα για τη ρύθμιση των πολιτιστικών θεμάτων).

Το ιδιωτικό δικαϊκό ραδιοηλεκτροπτικό σύστημα είναι σε γενικές γραμμές ως εξής διαμορφωμένο: δημιουργείται σε κάθε Ομοσπονδιακό Κρατίδιο ένα Δημόσιο αυτοδιοικούμενο ίδρυμα, του οποίου το κεντρικό όργανο (η ραδιοηλεκτροπτική επιτροπή, συνέλευση κλπ.) συγκροτείται πλουραλιστικά από τους εκπροσώπους διαφόρων κοινωνικών οργανώσεων. Το κεντρικό αυτό όργανο (που εκλέγει για τη διεξαγωγή των τρεχουσών υποθέσεων ένα Διευθυντή κι αντιπροσώπους του) χορηγεί, ανακαλεί και ανανεώνει τις άδειες σύμφωνα μ' ορισμένα αξιολογικά κριτήρια, και ασκεί έλεγχο στα προγράμματα των ιδιωτικών διοργανωτών ραδιοηλεκτροπτικών εκπομπών. Για τη συνταγματικότητα της αξιολόγησης προγραμμάτων από ένα κρατικό όργανο έστω πλουραλιστικά διαρθρωμένο, όμως «εξωτερικό», που δηλαδή δεν συμμετέχει το ίδιο στη διαδικασία της ραδιοηλεκτροπτικής παραγωγής έχουν διατυπωθεί σοβαρές αμφιβολίες¹². Στους παραπάνω νόμους των κρατιδίων προωθείται κύρια ένα μοντέλο ιδιωτικής τοπικής ραδιοφωνίας, που χρηματοδοτείται ως επί το πλείστον από τη διαφήμιση και παρέχει στους εκδότες των τοπικών εφημερίδων με διαφορετικές μορφές και περιορισμούς ανάλογα με το πολιτικό χρώμα της πλειοψηφίας στο Τοπικό Κοινοβούλιο, δι-

11. *Rundfunkgesetz für das Land Nordrhein-Westfalen V.19.1.1987, Gesetz-und Verordnungsblatt NR. 4, σ. 22 επ.*

12. *Για το ραδιοηλεκτροπτικό χώρο του Αμβούργου ισχύει ο νόμος περί ραδιοτηλεόρασης της 3.12.1985.*

καίωμα συμμετοχής στην τοπική ραδιοφωνία. Στα δύο σοσιαλδημοκρατικά κρατίδια, τη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία και το Αμβούργο¹³ η νομοθεσία για τα νέα μέσα επικοινωνίας προβλέπει την ύπαρξη τοπικών κοινωφελών ραδιοσταθμών. Με μια πιο προσεκτική ματιά όμως στο οργανωτικό τους πλαίσιο ανακαλύπτουμε μια σειρά από παραθυράκια για την είσοδο των εκδοτικών επιχειρήσεων¹⁴, περιορισμένα μεν, αλλά νόμιμα. Ο χαρακτηρισμός τους από αριστερές ομάδες σαν σταθμούς-άλλοθι για την εμπορική ραδιοφωνία δεν είναι και τόσο υπερβολικός.

Από το 1985 λειτουργούν στο Μόναχο ιδιωτικοί τοπικοί σταθμοί, οι περισσότεροι απ' αυτούς με μουσική ποπ και ροκ σε 24ωρη βάση. Μερικές αθλητικές πληροφορίες, υποδείξεις για εκδηλώσεις, ίσως και σύντομες ειδήσεις διανθίζουν το πρόγραμμα. Τα εκδοτικά μεγάθηρια Springer, Bertelsman, Burda κλπ. διαθέτουν τους δικούς τους πομπούς. Από το 1986 λειτουργεί στο Schleswig-Holstein ο εμπορικός ραδιοσταθμός Schleswig-Holstein, ενώ από το 1987 οι ιδιωτικοί ραδιοσταθμοί Radio Hamburg στο Αμβούργο και FFN στην Κάτω Σαξωνία. Όλη η αφρόκρεμα των συγκροτημάτων τύπου (πάνω από 60) συνεχίζουν, όπως οι ίδιοι λένε στις αιτήσεις τους για την ίδρυση αυτών των σταθμών, «με συνέπεια την παράδοση στο χώρο της επικοινωνίας με νέα τεχνικά μέσα»¹⁵. Πολύ διαφήμιση, μουσική ποπ (συχνά μάλιστα η τελευταία λέξη της αμερικανικής μουσικής αβανγκάρντ) σύντομες κι άχρωμες ειδήσεις: αυτή είναι κι εδώ η συνταγή. Ούτε καν να γίνεται λόγος για κάτι το καινούριο, για το τοπικό ραδιόφωνο σαν μέσο ενεργού επικοινωνίας, αυτοπαρουσίασης και διαλόγου των ακροατών/τριών.

Το οργανωτικό αυτό μοντέλο της τοπικής ραδιοφωνίας, όπως συνάγεται αδρά από τις νομοθετικές ρυθμίσεις των κρατιδίων δεν είναι απαλλαγμένο από συνταγματικά προβλήματα. Οι εκδότες εφημερίδων με κυρίαρχη ή και μονοπωλιακή θέση σε τοπικό επίπεδο βρίσκονται σε προνομιακή κατάσταση, διότι έχουν τη δυνατότητα να εκτοπίσουν όποιον ανταγωνιστή ξαφνικά παρουσιαστεί, αφού και

13. Βλ. τους νόμους LRG NW V.19.1.1987, άρθρα 26, παρ. 1, αρ. 12 και άρθρο 29, παρ. 4, εδ. 2 και HMB-MEDIENG V.3.12.1985 (GBBL. I.s.315), άρθρο 34, παρ. 3. Οι σταθμοί αυτοί επιτρέπεται να χρηματοδοτούνται από τη διαφήμιση, η οποία όμως δεν πρέπει να υπερβαίνει το 20% του καθημερινού χρόνου εκπομπής σύμφωνα με το νόμο της Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας. Ο νόμος του Αμβούργου μειώνει το ποσοστό του χρόνου της διαφήμισης στο 5%, ενώ καθορίζει σαν ανώτατο χρόνο διαφήμισης ανά ώρα τα 8 λεπτά.

14. Βλ. W. Hoffmann-Riem, *Medienfreiheit und Aussenplureler Rundfunk*, Aor 1984, σ. 361 K.H. Ladeur, *Medik Perspektiven* 10/85, σ. 734 επ.

15. Βλ. MP 1987, τ. 5, σ. 317.

την υπεροχή του πρωτοξεκινήματος διαθέτουν και είναι σε θέση να σχηματίσουν πολυεπικοινωνιακούς οργανισμούς για την προώθηση προγραμμάτων και κεντρικά οργανωμένης διαφήμισης. Εκτός αυτού οι τεχνικοί περιορισμοί (λίγες συχνότητες) και οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι (μικρή διαφημιστική αγορά) σε τοπικό επίπεδο δεν αφήνουν περιθώρια για πολλούς ανταγωνιστές. Η διαφήμιση είναι ακόμα ένας παράγοντας εξόντωσης της πολυφωνίας, διότι τα δεσπίζοντα συγκροτήματα τύπου θα συγκεντρώσουν στα χέρια τους το μεγαλύτερο κομμάτι των διαφημιστικών εσόδων και επομένως η συγκεντρωποίηση και μονοπώληση του τοπικού τύπου και της ραδιοφωνίας από μερικά συγκροτήματα τύπου και κατά συνέπεια η μονοφωνία σε τοπικό επίπεδο είναι προγραμματισμένη. Ήδη το Συνταγματικό Δικαστήριο το 1981¹⁷ προβλέποντας προς τα πού πάνε τα πράγματα, προειδοποίησε ότι η ελευθερία της ραδιοτηλεόρασης είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα στην υπηρεσία του δημόσιου σχηματισμού γνώμης κι όχι των μεγαλοεκδοτών. «Η ραδιοτηλεόραση», τόνισε το δικαστήριο στην υπόθεση FRAG, «αποτελεί μια δημόσια υποχρέωση και η λειτουργία της όχι μόνο σαν διαμεσολαβητικό μέσο, αλλά σαν παράγοντας του δημόσιου σχηματισμού γνώμης, επιβάλλει να ληφθούν μέτρα για ν' αποφευχθεί ο κίνδυνος του αποκλεισμού ορισμένων γνώμων και απόψεων και της επικράτησης ορισμένων επικοινωνιακών φορέων που διαθέτουν συχνότητες και οικονομικά μέσα», δηλαδή των εκδοτών. Όμως τα νομοθετήματα των κρατιδίων δε λαβαίνουν κανένα προστατευτικό διαρθρωτικό μέτρο για την εξασφάλιση της πολυφωνίας σε τοπικό επίπεδο. Ο αγώνας δρόμου για άδειες και συχνότητες ξεκίνησε, τις μπιζνες για την τοπική ραδιοφωνία τις έχουν αναλάβει τεράστια πολυεπικοινωνιακά συγκροτήματα.

Το θέμα της δημοτικής ραδιοφωνίας δεν έχει τεθεί στη Γερμανία. Επειδή σύμφωνα με το Σύνταγμα ελευθερία της ραδιοφωνίας σημαίνει κύρια δημοκρατική οργάνωση της ραδιοφωνικής διαδικασίας, ελεύθερη από κρατικές παρεμβάσεις, δύσκολα συμβιβάζονται δημοτικοί ραδιοσταθμοί σαν κρατικοί τοπικοί ραδιοσταθμοί με τη συνταγματική απαγόρευση της κρατικής ραδιοφωνίας. Γι' αυτό στη Γερμανία δεν προβλέπεται να ιδρυθούν δημοτικοί τοπικοί ραδιοσταθμοί, εκτός αν επινοηθεί καμία ειδική νομοθετική κατασκευή,

16. Monopolkommission (1984): *Wettbewerbsprobleme bei der Verbreitung der Neuen Medien. 5 Hauptgutachten der Monopolkommission 1982/1983, Bundestagsdrucksache 10/1791, V. 26.7.1984.*

17. *Bverfge 57, 295 — NJW 1981, 1774 (Frag-Urteil).*

που να ανεξαρτητοποιεί τη δημοτική ραδιοφωνία από τις τάσεις ιδιοποίησης των δημοτικών αρχόντων.

Περιφερειακοί και υποπεριφερειακοί δημόσιοι ραδιοσταθμοί

Ενδιαφέρον είναι παραπέρα να εξετάσουμε πως αντιμετωπίζουν τους τοπικούς σταθμούς τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα, που τα προγράμματά τους καθορίζονται από δημόσιους, κοινωφελείς στόχους και όχι εμπορικές σκοπιμότητες. Ενώ πολιτικοί, επιστήμονες και εκδότες έχουν κινητοποιηθεί εδώ και χρόνια για τον προγραμματισμό της τοπικής ραδιοφωνίας, τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα τηρούν μια στάση παθητική και αναμονής, όσον αφορά στη διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους με περιφερειακά, υποπεριφερειακά και τοπικά προγράμματα. Υπάρχουν βέβαια γι' αυτή την αδράνεια διάφορες εξηγήσεις. Ο προϋπολογισμός για νέες επενδύσεις κι επεκτάσεις των ιδρυμάτων καθορίζεται ως ένα σημαντικό βαθμό από τις Κυβερνήσεις των κρατιδίων. Ο καθορισμός των ραδιοφωνικών εισφορών των ακροατών καθορίζεται με κοινή απόφαση των Πρωθυπουργών των κρατιδίων και επικυρώνεται από τα Τοπικά Κοινοβούλια. Συχνά χρησιμοποιείται ο καθορισμός των εισφορών σαν μέσο άσκησης πίεσης για την επίτευξη πολιτικών στόχων. Με την ανοικτή υποστήριξη της ιδιωτικής τοπικής ραδιοφωνίας από τις συντηρητικές τοπικές κυβερνήσεις περιορίστηκαν οι ελπίδες για την οικονομική εξασφάλιση της ίδρυσης τοπικών σταθμών από τα δημόσια ιδρύματα. Εκτός από τα πολιτικά προβλήματα ανασταλτικό ρόλο έπαιξαν και οι ανοικτές αξιώσεις των εκδοτών για την ίδρυση τοπικών ραδιοσταθμών. Το 1971 μ' ένα μνημόνιο «τοπική ραδιοφωνία και τύπος» παρέπεμψαν οι εκδότες στις νέες δυνατότητες για ίδρυση τοπικών σταθμών στο χώρο των γιγα-ερτζιανών. Υποστήριξαν ότι ένας αποκλεισμός τους από την τοπική ραδιοφωνία θα σήμαινε την απειλή της βιωσιμότητας των τοπικών εφημερίδων¹⁸. Οι αντιπρόσωποι των δημοσίων ιδρυμάτων για να τους καθησυχάσουν παραιτήθηκαν επίσημα από την τοπική διαφήμιση και τη δημιουργία τοπικών προγραμμάτων. Ακόμα μέχρι σήμερα, τα ιδρύματα στα εκτεταμένα σχέδια αναδιαμόρφωσης και περιφερειοποίησης των προγραμμάτων τους αποφεύγουν να δημιουργήσουν την εντύπωση, ότι ιδρύουν τοπικούς σταθμούς.

Από το 1980 κι ύστερα τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα, άλλα περισσότερο κι άλλα λιγότερο, ανάλογα με τις διαρθρωτικές, γεωγραφικές και οικονομικές προϋποθέσεις και δυνατότητες ανέλα-

18. O. Jarren, *Lokaler Rundfunk für die BRD*, στο: O. Jarren/P. Widlok, *Lokalradio für die BRD*, Berlin 1985, σελ. 25 επ.

βαν ένα τεράστιο πρόγραμμα αποκέντρωσης, περιφερειοποίησης και υποπεριφερειοποίησης των προγραμμάτων τους. Οικονομικά, τεχνικά και οργανωτικά προβλήματα, δημοσιογραφικές μορφές εργασίας, η αντίληψη για το τοπικό πρόγραμμα είναι ακόμα ανοικτά. Σαν περιφερειοποίηση θεωρούνται όλα τα μέτρα που παίρνουν τα ιδρύματα για να εντατικοποιήσουν και ν' αναπτύξουν περιφερειακά και υποπεριφερειακά προγράμματα, αλλάζοντας τη δομή του προγράμματος, την οργάνωση των ιδρυμάτων και τις παραγωγικές τους διαδικασίες. Τα δημόσια ραδιοτηλεοπτικά ιδρύματα ανοίγουν μια σειρά από στούντιο (που διαμορφώνουν αυτόνομα το πρόγραμμά τους) κυρίως στις πόλεις, καθώς και γραφεία και θέσεις ανταποκριτών. Στη Βαυαρία π.χ. στα πλαίσια των διαρθρωτικών αλλαγών της δημόσιας ραδιοφωνίας BR αποκτά κάθε περιοχή τη δικιά της συντακτική ομάδα με τρεις μόνιμους δημοσιογράφους και 150 ελεύθερους συνεργάτες. Ο χώρος εκπομπής του κάθε ιδρυματος χωρίζεται σε πολύ μικρές περιοχές, για τις οποίες παράγονται και μεταδίδονται μέσα από τις πλήρεις ημερήσιες εκπομπές ιδιαίτερα τοπικά προγράμματα. Αυτά λέγονται προγράμματα παράθυρα¹⁹.

Τις φάσεις σχεδιασμού και πειραματικής λειτουργίας των περιφερειακών σταθμών συνόδευσαν μια σειρά εμπειρικές έρευνες, που εξέτασαν τη στάση του κοινού απέναντι στα τοπικά προγράμματα, το περιεχόμενο των προγραμμάτων, δημοσκοπήσεις κλπ. Στη βάση των αποτελεσμάτων αυτών των ερευνών, λαμβάνονται αποφάσεις για δομικές αλλαγές και για τον έλεγχο αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων.

Ένα μικρό βήμα προς την κατεύθυνση της τοπικής ραδιοφωνίας ήταν ο πειραματικός σταθμός Kurpfalz Radio²⁰ που ίδρυσε το 1979 το δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό ίδρυμα SDR στην περιοχή Rhein-Neckar. Ο δημόσιος σταθμός SDR χαρακτηρίζει το πρόγραμμα σαν «υποπεριφερειακό» αποφεύγοντας να προσδιορίσει τα ακριβή όρια της υποπεριφέρειας, που δε διαφέρει στην πραγματικότητα από τον τοπικό βιοτικό χώρο. Οι έννοιες καθορίζονται κάθε φορά ανάλογα με τις πρακτικές ανάγκες. Το Radio Kurpfalz ακολουθεί ένα καθορισμένο πλαίσιο ως προς το χρόνο διάρκειας και το περιεχόμενο των προγραμμάτων. Εκπέμπει καθημερινά πολύωρα προγράμματα με ρεπορτάζ, ειδήσεις, συνεντεύξεις, που ασχολούνται υποδειγματικά με τα προβλήματα, τις βιοτικές συνθήκες κλπ. των ανθρώπων της

19. Στη νοτιοδυτική Γερμανία υπάρχει ένα πλήρες δημόσιο περιφερειακό ραδιοφωνικό δίκτυο ήδη από τη δεκαετία του '50. Βλ. P. Leudts, *die Regionalisierung des Rundfunks*, στο: O. Jarren/P. Widlok, ο.π. σελ. 56 επ.

20. M. Buss/G. Maletzke, *Kurpfalz-Radio, Rundf. Und Ferns.* 1981, τ. 4, σ. 415 επ.

περιοχής. Συνοδευτικές επιστημονικές έρευνες με συνεντεύξεις ακροατών, αναλύσεις του περιεχομένου των προγραμμάτων, δημοσκοπήσεις κλπ. καθόρισαν τις αλλαγές στο μοντέλο και τις δομές του προγράμματος και τις νέες μορφές διαμόρφωσης του συντακτικού χώρου. Το 1981 ο σταθμός ενσωματώθηκε στο μόνιμο πρόγραμμα του δημόσιου σταθμού SDR.

Συμπερασματικά: Η δημιουργία περιφερειακών και υποπεριφερειακών προγραμμάτων δεν περιέχει τίποτα το ουσιαστικά νέο. Καθιερωμένα μονοπάτια, αυξημένη χρησιμοποίηση προσωπικών και υλικών μέσων, μεγαλύτερος χρόνος εκπομπής είναι τα κύρια χαρακτηριστικά. Οι λύσεις είναι γνωστές κι ανήκουν στα δοκιμασμένα μέσα δημοσιογραφικής δουλειάς: Η κινητή παρουσία του πομπού²¹ στο χώρο της εκπομπής (η λεγόμενη κινητή ή περιοδεύουσα ραδιοφωνία), προγράμματα παράθυρα για ορισμένα μέρη της περιοχής μετάδοσης, εκπομπές με τη συμμετοχή πολιτών, μετάθεση αρμοδιοτήτων από το κεντρικό ίδρυμα στο στούντιο. Σε τελευταία ανάλυση πρόκειται για την αναπαραγωγή των ίδιων γραφειοκρατικών δομών μέχρι το τελευταίο χωριό με τη χρησιμοποίηση ενός τεράστιου γραφειοκρατικού μηχανισμού και χωρίς αλλαγές στις ιεραρχικές αρμο-

21. Από τις 2.4.79 εκπέμπει ο δημόσιος ραδιοσταθμός BR το πρόγραμμα «Munchner Mittagmagazin» (City-Welle) στο Μόναχο και τα περίχωρα. Μια ομάδα από τρεις μόνιμους και δέκα ελεύθερους συνεργάτες είναι καθημερινά καθοδόν με μικρόφωνο, κασσετόφωνο και το αυτοκίνητο εξωτερικών μεταδόσεων. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίκαιρη και ψυχαγωγική πληροφόρηση, συζητήσεις των πολιτών μεταξύ τους, συνεντεύξεις με πολιτικούς και τις δημόσιες αρχές, συμμετοχή των ακροατών σε συζητήσεις με ειδήμονες στο στούντιο, τηλέφωνο με τους ακροατές, ζωντανές συζητήσεις πολιτών με πολιτικούς κλπ. Η τοπική ειδησεογραφία είναι περιεκτική, φρέσκια και πρωτότυπη. Στο πρόγραμμα συμπεριλαμβάνονται ζωντανές μεταδόσεις από το Τοπικό Κοινοβούλιο, ειδήσεις από το πολιτικό παρασκήνιο, συνεντεύξεις και σχόλια για την τοπική πολιτική, ρεπορτάζ για συγκρούσεις στο χώρο της κοινοτικής πολιτικής με προσωπικές αναφορές, συνέπειες από την πολιτική συμπεριφορά και δράση κλπ. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος, του πολεοδομικού και κυκλοφοριακού σχεδιασμού, της πολιτικής καταναλωτών. Η συμμετοχή των πολιτών στο πρόγραμμα (του οποίου το 77% περίπου αποτελούν εκπομπές λόγου) περιορίζεται σε συνεντεύξεις στο δρόμο και ίσως καμιά φορά σε προγράμματα με ανοικτό ράδιο, όπου δημιουργούν τις εκπομπές ομάδες πολιτών με δικιά τους ευθύνη. Με λίγα λόγια, ο ραδιοσταθμός MMM σαν μέσο πληροφόρησης είναι υποδειγματικός δεν είναι όμως μέσο ανοικτής αμφίδρομης επικοινωνίας, ένα φόρουμ και πλατφόρμα για αντιμαχόμενες συζητήσεις των πολιτών. Αν το τοπικό ράδιο δεν θέλει μόνο να ψυχαγωγήσει, αλλά να προωθήσει την επικοινωνία των πολιτών, πρέπει ν' αναπτυχθούν νέες, πιο ανοικτές μορφές προγράμματος, που κάνουν δυνατό τον κριτικό διάλογο. Η μορφή του προγράμματος, ένα μείγμα από ελαφριά μουσική και σύντομες πληροφοριακές παρεμβάσεις, που μοντάρονται από το συντάκτη στο στούντιο, εμποδίζει τις ζωντανές αντιμαχόμενες συζητήσεις, καλύπτει τις συγκρούσεις, ακόμη κι αν τις θεματοποιεί.

διότητες. Το διευθυντικό δίκτυο που ξεκινάει απο ένα κεντρικό σημείο διαμορφώνεται έτσι, ώστε ν' απορροφά και τις τελευταίες επιθυμίες των ακροατών. Η περιφερειοποίηση είναι περισσότερο ένα ζήτημα νέων μορφών οργάνωσης και προώθησης των προγραμμάτων και λιγότερο ένα πρόβλημα περιεχομένου του προγράμματος. Η απόσταση μεταξύ των δημοσιογράφων-παραγωγών και των ακροατών γεφυρώνεται ως ένα μόνο σημείο με μια αποκεντρωμένη οργανωτική δομή. Η ίδρυση περιφερειακών και τοπικών σταθμών είναι βέβαια αναγκαία σαν μέσο άμυνας των δημόσιων ιδρυμάτων απέναντι στα νέα ιδιωτικά προγράμματα των εκδοτών εφημερίδων και περιοδικών. Το δημόσιο ίδρυμα δεν πρέπει να κλείσει, ανήκει στους ακροατές και πρέπει να συνεχίσει ν' ακούγεται.

Οι ελεύθεροι ραδιοσταθμοί

Κι ερχόμαστε στο επίμαχο θέμα των ελεύθερων ραδιοσταθμών. Από τα μέσα της δεκαετίας του εβδομήντα αναπτύχθηκαν σε πολλά μέρη της Ομοσπονδιακής Γερμανίας προσπάθειες για μια εναλλακτική πράξη στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Και λέμε πράξη γιατί ήδη υπήρχαν μια σειρά από θεωρητικά πρότυπα, όχι όμως η πρακτική τους εφαρμογή. Αυτό που δημιουργήθηκε, θα μπορούσε να πει κανένας ότι ήταν, σε σύγκριση με την κατεστημένη εξουσία στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας — συμπεριλαμβανομένων και των δημοσίων ραδιοτηλεοπτικών ιδρυμάτων — μερικές οάσεις αυτοδιοικούμενων και αυτοχρηματοδοτούμενων χώρων επικοινωνίας. Σαν παράδειγμα αναφέρουμε την Tageszeitung, την πρώτη-αριστερή-εναλλακτική εφημερίδα από το Βερολίνο και μια σειρά αυτόνομες-αριστερές-εφημερίδες σε πόλεις όπως το Blatt στο Μόναχο, το Pflasterstrand στη Φραγκφούρτη, η Grosse Freiheit στο Αμβούργο. Ιδρύθηκαν Κέντρα Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (στο Αμβούργο το Medienladen, στο Βερολίνο η Medienkooperative, στο Freiburg το Medienwerkstatt), που οργάνωσαν έναν ανεξάρτητο επικοινωνιακό χώρο με τη βοήθεια του νέου, φτηνού και εύχρηστου βίντεο και έχουν στο ενεργητικό τους θαυμάσιες παραγωγές. Αυτή την εποχή γεννήθηκαν και τα πρώτα ελεύθερα ράδια, που μετέδιδαν με πομπούς μικρής εμβέλειας σύντομα, αλλά τακτικά προγράμματα. Τα ελεύθερα ράδια γεννήθηκαν με τα πολιτικά κινήματα των τελευταίων χρόνων σε πολλές χώρες της Ομοσπονδιακής Γερμανίας και λειτουργούν παράνομα λόγω της ισχύος ενός απηρχαιωμένου νόμου του 1927 περί εγκαταστάσεων τηλεπικοινωνιών (FAG). Οι περισσότεροι ελεύθεροι ραδιοσταθμοί συνόδευσαν ενεργά (γι' αυτό ονομάστηκαν ράδια δράσης) τα κινήματα διαμαρτυρίας. Το Radio Verte Fessenheim συμμετείχε με τις εκπομπές του στις διαδηλώσεις κατά των πυρηνικών

εργοστασίων Wyhl και Fessenheim, οι σταθμοί Radio Freies Wedland και Radio Freie Schanauze κατά των πυρηνικών εργοστασίων Wedland και Schwandorf αντίστοιχα. Από τις εκδηλώσεις αλληλεγγύης για την κατάργηση από το δημόσιο σταθμό WDR της προσφιούς νεολαιίστικης εκπομπής Radiothek γεννήθηκε ο σταθμός Radio Wahnsinn, στο κίνημα ενάντια στην επέκταση του αεροδρόμιου της Φραγκφούρτης συμμετείχε το Radio Luftikus. Το Radio Klabauteermann από το Αμβούργο λειτούργησε μόνο μια φορά, αφού μετέδωσε όλα τα σχετικά για τις τηλεπικοινωνίες, τους αριθμούς τηλεφώνων και τα νούμερα αυτοκινήτων της αντικατασκοπευτικής υπηρεσίας του Αμβούργου.

Βέβαια κάτω από τις τωρινές συνθήκες παρανομίας είναι δύσκολη η λειτουργία του ελεύθερου ραδιού. Όταν ο ακροατής ακροβατεί με την κεραία και κάνει μια ώρα να πιάσει το σταθμό που μεταδίδει μόνο για ένα τέταρτο κι αυτό όχι σε τακτικά διαστήματα, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για ελεύθερη αμφίδρομη ραδιοφωνία. Οι δυνατότητες²² που διαθέτει το ελεύθερο ράδιο όσο καιρό είναι παράνομο είναι ελάχιστες. Ο εβδομαδιαίος χρόνος εκπομπής είναι περιορισμένος. Ο συνωμοτικός καταμερισμός της δουλειάς των συνεργατών βραδύνει κι εμποδίζει τη λήψη αποφάσεων και εκμηδενίζει τη δυνατότητα άμεσης αντίδρασης σε γεγονότα που παρουσιάζονται ξαφνικά. Επίκαιρες, ζωντανές εκπομπές από το χώρο των γεγονότων δεν υπάρχουν. Γίνεται μόνο μετάδοση ρεπορτάζ για διάφορα γεγονότα, δίνονται πληροφορίες για την προϊστορία, την πορεία και την εξέλιξη διαδηλώσεων κλπ.

Από την άλλη μεριά όμως τα ελεύθερα ράδια παρά τις δυσκολίες της παράνομης δραστηριότητας κατάφεραν να προσφέρουν μια άλλη πρόταση στην πολιτική πράξη για μια νέα χρήση, ίσως ουτοπιστική, της ραδιοφωνίας σε μια άλλη κοινωνία. Θ' αναφερθούμε στις θεμελιακές αξίες και τα χαρακτηριστικά των πραγματικά ελεύθερων ραδιών, που δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν ούτε καν ουτοπιστικά, αν λάβουμε υπόψη μας ζωντανά πετυχημένα μοντέλα τους όπως το ράδιο των ειρηνιστών (WBAI) στη Ν. Υόρκη και το ράδιο COOP στο Βανκούβερ του Καναδά.

Το ελεύθερο ραδιόφωνο είναι ένα κοινωνικό ραδιόφωνο²³. Βρίσκεται σε κάθε περιοχή κάτω από τον έλεγχο των ακροατών. Είναι

22. Για τον παράνομο ελεύθερο σταθμό Radio Dreyekland, βλ. T. Gunnel/K.H. Grieger, «Radio Dreyekland» — *Geschichte und Entwicklung Eines Freien Radios*, στο: O. Jarren/P. Widlok, ο.π. σ. 173 επ.

23 Βλ. Διακήρυξη αρχών των ελεύθερων σταθμών που ψήφισε το φθινόπωρο του 1981 στο Freiburg η ένωση ελεύθερων ραδιών, βλ. Busch, Christoph, *Spielregeln für ein Lokales Freies Radio*, στο *Medium*, τ. 7, 1982, σ. 3-11.

δημόσιο χωρίς εποπτικό συμβούλιο, συμβούλιο προγράμματος, εκπροσώπους κοινωνικών ομάδων και κομμάτων. Είναι ανοικτό σε μη εκπροσωπούμενα συμφέροντα, που δεν μπορούν να βρουν έκφραση σε άλλα μέσα επικοινωνίας. Οι ακροατές σε συνελεύσεις, με το τηλέφωνο, σε ζωντανές εκπομπές μπορούν να λάβουν μέρος σ' όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Τα προγράμματα των ελεύθερων ραδιών είναι συνήθως εκπομπές για πολιτικά, κοινωνικά και πολιτιστικά γεγονότα στο γνώριμο τοπικό/περιφερειακό χώρο. Διαφορετικά απ' ό,τι συμβαίνει με τους περιφερειακούς δημόσιους σταθμούς το ελεύθερο ράδιο καταγράφει τα γεγονότα έτσι ώστε οι ενδιαφερόμενοι να εκφράζονται άμεσα και γνήσια γι' αυτά.

Η τεχνική επικοινωνία μέσω του πομπού συμπληρώνεται με άμεση προσωπική επικοινωνία. Η δομή του προγράμματος, η τεχνική και ο τρόπος παραγωγής του ελεύθερου ραδιού πρέπει να έχουν μια ευελιξία, ώστε οι ακροατές να μπορούν κάθε στιγμή με το τηλέφωνο ή με την προσωπική τους παρουσία στο στούντιο να συμμετέχουν στη διαμόρφωση των εκπομπών. Το σχήμα του προγράμματος μπορεί να διακόπτεται από επίκαιρα ρεπορτάζ, παρεμβάσεις, συζητήσεις, ζωντανές εκπομπές. Το ζωντανό ράδιο προϋποθέτει τη διεξαγωγή συζητήσεων με αντιμαχόμενα θέματα, την έκφραση και τη συζήτηση διαφορετικών απόψεων. Το κύριο καθήκον των δημοσιογράφων είναι να αφήνουν να εκφράζουν τη γνώμη τους οι ενδιαφερόμενοι χωρίς λογοκρισία. Το ελεύθερο ράδιο χρησιμοποιεί τον επαγγελματισμό όσο του είναι αναγκαίο. Για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και συνεργασίας των ακροατών διενεργούνται τακτικά μαθήματα επιμόρφωσης, για να μάθουν να χειρίζονται το μικρόφωνο, το κασσετόφωνο, τους ήχους, ώστε οι εκπομπές να είναι φτιαγμένες έτσι που να ξυπνούν το ενδιαφέρον του ακροαματικού κοινού.

Το ελεύθερο ράδιο αναπτύσσεται μόνο σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι το πρόγραμμά του περιορίζεται στον τοπικό χώρο, γιατί η τοπική πολιτική δεν αποκόβεται από τη γενικότερη πολιτική. Γι' αυτό δημιουργείται ένα δευτεροβάθμιο όργανο, η γενική συνέλευση των τοπικών ραδιών επιφορτισμένη με την επεξεργασία, συμπλήρωση και έλεγχο των κανόνων συνεργασίας και των συνθηκών εργασίας τους.

Διαρθρωτικό στοιχείο του ελεύθερου ραδιού είναι ο κοινωφελής προσανατολισμός του. Γι' αυτό η διαφήμιση αποκλείεται σαν μέσο χρηματοδότησης. Τα έσοδά του προέρχονται από συνδρομές, χορηγήσεις και εισφορές των μελών σαν το κατώτατο επίπεδο κοινωνικού ελέγχου και δέσμευσης. Η διαφήμιση άμεση ή έμμεση δεν συμβιβάζεται με τη λειτουργία του ελεύθερου ραδιού. Μπορεί μεν να φαίνεται σαν μια εύκολη μορφή χρηματοδότησης, που κλεισμένη μερικά

λεπτά της ώρας στο πρόγραμμα, περνάει ανώδυνα για τον ακροατή. Όλες οι μέχρι τώρα εμπειρίες όμως έχουν διαψεύσει τις ελπίδες για γρήγορα και χωρίς συνέπειες έσοδα από τη διαφήμιση. Η διαφήμιση χρειάζεται τον περίγυρό της, τους καταναλωτές της, το μεγάλο αριθμό ακροατών. Είναι πρόγραμμα. Ακούω για ν' αγοράσω. Και σταθμοί συναγωνίζονται ο ένας τον άλλο ποιός θα έχει τους περισσότερους ακροατές και μερίδια στην αγορά. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του αμερικανού μάνατζερ Sibeberg: «Είναι μια μεγάλη πλάνη να νομίζουμε ότι δουλεύουμε για να δημιουργούμε προγράμματα. Αυτό είναι απολύτως λάθος. Αν και οι εκπομπές είναι ορατό προϊόν της δουλειάς μας, δουλεύουμε στην πραγματικότητα για την παραγωγή ακροατών»²⁴.

Η Ένωση των ελεύθερων ραδιων της Ομοσπονδιακής Γερμανίας διαμόρφωσε ένα νομοσχέδιο²⁵ για ένα νόμιμο ελεύθερο τοπικό ράδιο. Σύμφωνα μ' αυτό το μοντέλο, φορέας του ελεύθερου τοπικού ραδίου είναι ένας σύλλογος ή συνεταιρισμός, του οποίου μέλη μπορούν να γίνουν όλοι οι πολίτες της περιοχής του σταθμού. Ανώτατο όργανο είναι η γενική συνέλευση που αποτελείται από τα μέλη του συλλόγου και το φόρουμ παραγωγής και παίρνει όλες τις ουσιαστικές αποφάσεις για την τεχνική, τα οικονομικά, το πρόγραμμα. Στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ των γενικών συνελεύσεων το φόρουμ παραγωγής αποφασίζει για προτάσεις που αφορούν το πρόγραμμα και άλλα ζητήματα. Μέλος του φόρουμ παραγωγής μπορεί να γίνει το κάθε μέλος ύστερα απο τρίμηνη συνεχή συνεργασία, που εμπεδώνεται με προγράμματα επιμόρφωσης. Από το χώρο του φόρουμ παραγωγής εκλέγει η γενική συνέλευση την ομάδα, εκείνα δηλαδή τα πρόσωπα που θα εξασφαλίσουν μια τεχνική και οργανωτική συνέχεια. Η χρηματοδότηση γίνεται από τις εισφορές των μελών. Η διαφήμιση απαγορεύεται.

Το 1980 μια ομάδα σοσιαλδημοκρατών επιστημόνων και πολιτικών στη Βρέμη²⁶ έκανε μια λεπτομερή πρόταση για ένα εναλλακτικό τοπικό ραδιόφωνο. Σε κάθε συνοικία εκλέγεται ένα συμβούλιο πολιτών, που είναι αρμόδιο για τη διοίκηση του σταθμού και τον καθορισμό του πλαισίου διαμόρφωσης του προγράμματος. Το πρόγραμμα διαμορφώνεται από τις ενδιαφερόμενες ομάδες και μεμονωμένα πρόσωπα, που φέρουν την ευθύνη γι' αυτό, σύμφωνα με το νόμο περί τύπου. Διαφήμιση επιτρέπεται μόνον όσο είναι αναγκαία για τη χρηματοδότηση του σταθμού και προέρχεται από τις τοπικές επι-

24. Smadja, *Communicatione di Massa*, 2/1980, σ. 23 επ.

25. *Frequenzbesetzer*, Hamburg 1983, σ. 209 επ.

26. *Fraankfurter Rundschau* V. 29.3.1980, NR. 76

χειρήσεις. Τα κόμματα αποκλείονται από τη συμμετοχή στα προγράμματα του σταθμού. Τα θέματα του προγράμματος αναφέρονται κύρια στον τόπο δουλειάς και τα προβλήματά του. Ρεπορτάζ από εργοστάσια του χώρου εκπομπής είναι συστατικό στοιχείο του προγράμματος. Το ένα τρίτο των μελών του συμβουλίου πολιτών εκλέγεται από το προσωπικό εργοστασίων της περιοχής του σταθμού.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις των ομοσπονδιακών κρατιδίων προλειαινόντας το δρόμο για την εμπορική ραδιοφωνία ούτε καν έλαβαν υπόψη τους στοιχεία από τα παραπάνω μοντέλα ελεύθερης τοπικής ραδιοφωνίας. Όμως προτάσεις για ένα νέο ράδιο σαν μέσο επικοινωνίας και αυτοέκφρασης είναι πάντα επίκαιρες σε μια εποχή που η ταχύτατη τεχνολογική ανάπτυξη με τις δραματικές της συνέπειες κάνει αναγκαία τη συμμετοχή πλατιών κύκλων του πληθυσμού στις επικοινωνιακές διαδικασίες, σε νέους τρόπους αντίληψης των προβλημάτων της εποχής μας. Ίσως οι πολιτικές συγκυρίες βοηθήσουν στην πραγμάτωση έστω και στοιχείων από το μακρινό στόχο του ελεύθερου ραδίου. Το να παραμένει όμως σαν όραμα, είναι κι αυτό κάτι.

ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΕΝΟΣ ΔΗΜΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΤΗ ΔΑΝΙΑ

του FINN ANDERSEN,
δημοσιογράφου στο Δήμο της Odense,
Δανία

Αυτό τον καιρό στη Δανία είμαστε σε μία μεταβατική περίοδο, όσον αφορά τους τοπικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς.

Περνάμε από την εμπειρική φάση, σε μία φάση μόνιμων ρυθμίσεων. Τα πειράματα άρχισαν το 1983. Οι περισσότεροι από τους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς λειτουργούν ήδη με νομοθετική ρύθμιση. Η τηλεόραση θ' ακολουθήσει σε τρεις μήνες, δηλ. την 1η Οκτωβρίου.

Εκπροσωπώ ένα Δήμο της Δανίας ο οποίος ήδη από πολύ νωρίς, στην πειραματική περίοδο ακόμη είχε άδεια λειτουργίας, τόσο για ραδιόφωνο όσο και για τηλεόραση. Μια και στη συζήτηση αυτή ενδιαφερόμαστε ειδικότερα για το ρόλο των Δήμων, θα περιοριστώ στις δικές μας εμπειρίες, θα αναφερθώ στους στόχους που έθεσε ο Δήμος και στους λόγους που μας οδήγησαν στον τομέα αυτό. Θα συμπεριλάβω επίσης κάποιες παρατηρήσεις για πιθανές εναλλακτικές κατευθύνσεις.

Πριν αρχίσω όμως θα κάνω μια σύντομη και γενική εισαγωγή στην εμπειρία ραδιοφωνίας και τηλεόρασης στη Δανία. Μέχρι το 1983 η Εθνική Δανική Ραδιοφωνία είχε το μονοπώλιο των εκπομπών στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Εκείνη τη χρονιά όμως ψηφίστηκε ένας νόμος, ο οποίος παρέσχε τη δυνατότητα για μία τριετή πειραματική περίοδο σ' εθνικό επίπεδο.

Καταρχήν, κάθε ενδιαφερόμενος, είτε ήταν μεγάλες εταιρείες και καθιερωμένες εφημερίδες, είτε ιδιώτες, μπορούσε να υποβάλλει σχετική αίτηση για άδεια.

Ο καθορισμός των περιοχών καλύψεως των τοπικών σταθμών ή-

ταν κάπως ασαφής. Ένα οικοδομικό τετράγωνο ήταν πολύ μικρό και μια επαρχία πολύ μεγάλη.

Οι άδειες εκπομπών θα χορηγούνται από μία Κεντρική Επιτροπή αποτελούμενη από δημοσίους υπαλλήλους και πολιτικούς.

Η πολιτεία αποφάσισε ότι θα διέθετε γι' αυτό το πρόγραμμα μέχρι 6 εκ. κορώνες (\$780.000 περίπου), με την προϋπόθεση ότι οι Δήμοι θα διέθεταν ένα αντίστοιχο ποσό χρημάτων.

Στον επωνομαζόμενο «Νόμο Ραδιοφωνίας» ήταν σαφές ότι οι τοπικοί σταθμοί δεν θα είχαν το δικαίωμα να έχουν έσοδα από διαφημίσεις ή χορηγίες (sponsorship). Παρ' όλα αυτά υπήρξαν πολλές αιτήσεις για άδειες. Έγιναν 270 αιτήσεις, προερχόμενες από 233 ομάδες, ενώσεις, εφημερίδες κ.λπ., από τις οποίες οι 37 ζήτησαν άδεια και για ραδιόφωνο και για τηλεόραση.

Μέσα στο 1983 δόθηκαν 136 άδειες για ραδιόφωνο, 29 για καλωδιακή τηλεόραση και 14 για κανονική τηλεόραση. Το 1/3 δόθηκε σε φορείς που συστάθηκαν ειδικά για το σκοπό αυτό. Το 1/4 σε διάφορες θρησκευτικές κινήσεις. Εφημερίδες και συνδικάτα είχαν τοπικούς σταθμούς, ενώ μεταξύ αυτών ήταν πολύ λίγοι οι φορείς με κύριο αντικείμενο άλλο απ' το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Σε εθνικό επίπεδο δόθηκαν άδειες σε Δήμους μόνο για ένα ραδιοφωνικό και δύο τηλεοπτικούς σταθμούς.

Η Odense, ο δικός μου Δήμος, ήταν ο μόνος που πήρε την άδεια για εκπομπές, τόσο στο ραδιόφωνο όσο και στην τηλεόραση. Λίγες πληροφορίες για την Odense. Είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Δανίας με πληθυσμό 170.000. Έχει Δημοτικό Συμβούλιο με 29 μέλη. Ο Δήμος απασχολεί κατά τον ένα ή άλλο τρόπο περίπου 13.000 άτομα. Υπάρχει κάποια μικρή ανάπτυξη της βιομηχανίας στην πόλη, αλλά οικονομικά χαρακτηρίζεται περισσότερο από τις εμπορικές δραστηριότητες.

Η Odense είναι μία πάρα πολύ δημοφιλής τουριστική πόλη και πρόκειται να γιορτάσει το 1988 τα χίλια της χρόνια με πληθώρα εκδηλώσεων. Αλλά, ας γυρίσουμε στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση.

Γιατί ήθελε η Odense να έχει σταθμό;

Καταρχήν θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι τοπικές αρχές ήθελαν να συμμετέχουν ενεργά στα τοπικά μέσα ενημέρωσης, σ' αντίθεση με πριν, όπου συνήθως άνθρωποι έξω από την Τοπική Αυτοδιοίκηση δημοσίευαν ή έκαναν εκπομπές για τα θέματα της πόλης.

Οι τοπικές αρχές είχαν δύο κύριους σκοπούς:

1) Ήθελαν το ραδιόφωνο και την τηλεόραση για να παρέχουν πληροφόρηση στους πολίτες για τα τοπικά θέματα. Ήθελαν ένα υψηλό επίπεδο πληροφόρησης, και ήταν φυσικό να χρησιμοποιήσουν τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας.

2) Ήθελαν να δημιουργήσουν ένα, ας το πούμε, «ανοιχτό κανάλι».

Η πρόθεση ήταν να ενισχυθεί η πραγματική ελευθερία του λόγου και της έκφρασης των πολιτών, που προβλέπεται από το Σύνταγμα μας. Ίσως, ειδικότερα για τους πολίτες, που συνήθως δεν ακούγονται στα δημόσια πράγματα. Με το ανοιχτό κανάλι υπήρχε η πρόθεση να πετύχουμε μία καλή και ενδιαφέρουσα συνένωση προγραμμάτων από ερασιτέχνες και επαγγελματίες των τοπικών σταθμών.

Να τι κάνουμε λοιπόν στην Odense.

Όπως ανέφερα, υπήρχε η πολιτική βούληση για συμμετοχή του Δήμου στην ανάπτυξη τοπικών ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας. Έτσι ήταν φυσικό να συμμετέχει ουσιαστικά ο Δήμος και όχι μόνο χρηματοδοτώντας κάποιον ιδιωτικό σταθμό.

Οι τοπικές αρχές της Odense επέλεξαν ως τρόπο για να υποστηρίξουν αυτή την ιδέα, την ίδρυση του δικού τους πλήρως εξοπλισμένου ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σταθμού.

Όχι μόνο τον εξόπλισαν, αλλά προσέλαβαν και προσωπικό για να βοηθήσει και να συμβουλευτεί τους μελλοντικούς χρήστες των στούντιο. Αυτοί θα βοηθούσαν επίσης στην παραγωγή των δημοτικών προγραμμάτων.

Πέντε άτομα προσελήφθησαν στο στούντιο στην αρχή και αργότερα προσετέθη άλλο ένα.

Στο γραφείο Πληροφοριών του Δήμου, τρία άτομα απασχολούνταν συνεχώς, μεταξύ αυτών και εγώ. Η εργασία τους ήταν να γράφουν και να κάνουν editing του προγράμματος των ίδιων των τοπικών αρχών.

Η ίδρυση του σταθμού κόστισε στο Δήμο περί τις 2 εκ. κορώνες (περίπου \$260.000).

Επί πλέον, ο Δήμος αποφάσισε ν' αγοράσει τον δικό του τηλεοπτικό πομπό, ώστε όλοι οι σταθμοί, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που αλλιώς θα λειτουργούσαν μόνο με καλώδιο, να μπορούν να φθάνουν σ' όλους τους δημότες. Έτσι, το ανοιχτό κανάλι εξυπηρέτησε και με στούντιο και με πομπό όλους αυτούς που ήθελαν να βγουν στον αέρα. Ο καθένας είχε τη βοήθεια που χρειαζόταν για να φτιάξει ένα πρόγραμμα και μπορούσε μετά να χρησιμοποιήσει τη δημοτική άδεια εκπομπής για να το μεταδώσει.

Είναι πολύ σημαντικό να σημειώσουμε το γεγονός ότι ο Δήμος δεν κάνει ποτέ — ούτε θα προχωρήσει ποτέ σε — έλεγχο ή λογοκρισία των προγραμμάτων, που παράγονται και μεταδίδονται από το τοπικό κανάλι. Αυτό ισχύει τόσο ως προς τη μορφή, όσο και ως προς το περιεχόμενο των προγραμμάτων.

Αν κάποιος θέλει να χρησιμοποιήσει το ανοιχτό κανάλι, απλώς

υπογράφει μια δήλωση ότι είναι υπεύθυνος για την παραγωγή σύμφωνα με το Δανικό Ποινικό Κώδικα. Παρεπιπτόντως πρέπει ν' αναφέρω, ότι μέχρι τώρα δεν είχαμε κανένα τέτοιου είδους πρόβλημα.

Ο ανοιχτός σταθμός ήδη χρησιμοποιείται πολύ, εδώ και δύο χρόνια. Τέσσερις ομάδες, δύο πολιτικές και δύο θρησκευτικές, μεταδίδουν εβδομαδιαία τηλεοπτικά προγράμματα. Συχνά μεταδίδουμε μεμονωμένα προγράμματα που παράγονται από ιδιώτες, σχολεία κ.λπ. Δεν έχει γίνει ακόμη και πολύ συνηθισμένη η μετάδοση ραδιοπρογραμμάτων, αλλά ο αριθμός των χρηστών ανεβαίνει σταθερά.

Τα Δημοτικά Προγράμματα

Οι τοπικές αρχές στην Odense θέλουν επίσης να κάνουν εκπομπές με τα δικά τους πληροφοριακά προγράμματα. Αρχίσαμε με το ραδιόφωνο, το Σεπτέμβριο του 1984 και από τότε κάνουμε εκπομπές κάθε εβδομάδα με πρόγραμμα μιας ώρας. Από τον Ιανουάριο του 1985 αρχίσαμε να κάνουμε 15 λεπτά εβδομαδιαίο τηλεοπτικό πρόγραμμα. Τόσο το ραδιοφωνικό όσο και το τηλεοπτικό πρόγραμμα, μεταδίδονται και σε επαναλήψεις.

Τα προγράμματα είναι πάντα πολύ επίκαιρα, και έχουν να κάνουν με τρέχοντα θέματα. Τα θέματα επιλέγονται πάντα τη βδομάδα που πρόκειται να μεταδοθούν. Το ραδιοφωνικό πρόγραμμα είναι ζωντανό κάθε Δευτέρα, το δε τηλεοπτικό παράγεται κάθε Παρασκευή ή Σάββατο και μεταδίδεται την Κυριακή το απόγευμα.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι τα προγράμματα αυτά δεν τα βλέπουμε ως υποκατάστατα της πληροφόρησης που δημοσιεύεται από το Δήμο με την μορφή εφημερίδας ή άλλων εντύπων. Τα βλέπουμε ως συμπλήρωμα. Θα πρέπει να προσθέσω ότι οι Τοπικές Αρχές της Odense εκδίδουν τη δικιά τους μηνιαία 4σέλιδη εφημερίδα, η οποία διατίθεται σ' όλα τα νοικοκυριά του Δήμου.

Θεωρώ επίσης σημαντικό να σας πω ότι τα θέματα του Δήμου, τα προβλήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κλπ. μοιράζονται αρκετά επιτυχώς μεταξύ των δημοτικών προγραμμάτων και των άλλων μέσων επικοινωνίας στην Odense.

Τα δημοτικά προγράμματα αφορούν επίκαιρες πληροφορίες, ενημερωτικά ρεπορτάζ κλπ. Εντούτοις, η πολιτική δεν είναι ο τομέας μας, και βέβαια αφήνουμε το θέμα αυτό για τ' ανεξάρτητα μέσα επικοινωνίας.

Όταν ξεκίνησαν τα τοπικά ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας, υπήρχε μία διαμάχη σε εθνικό επίπεδο, ως προς το κατά πόσον οι τοπικές αρχές θα υπαγόρευαν την πολιτική των νέων μέσων ενημέρωσης, λόγω των χρημάτων που είχαν επενδύσει σ' αυτά. Έγιναν πολλές συζητήσεις για τα «ραδιόφωνα του Δημάρχου».

Προσωπικά, εδώ και τρία χρόνια, κάνω δημοτικά προγράμματα, και μπορώ να πω ότι το πείραμα στην Odense αποδεικνύει ότι ένας ραδιοφωνικός σταθμός που λειτουργεί από τις τοπικές αρχές δεν γίνεται κατ' ανάγκη «ραδιόφωνο του Δημάρχου».

Αυτό που χρειάζεται είναι ν' αποφασίσουν ανοιχτά οι τοπικοί άρχοντες, ότι αυτό που επιδιώκεται με την ίδρυση τοπικών σταθμών είναι η ενίσχυση της συνταγματικά κατοχυρωμένης ελευθερίας του λόγου — και βεβαίως να μην υπαναχωρήσουν από τις δηλωμένες προθέσεις τους.

Στην Odense οι πολιτικοί ανταποκρίθηκαν σ' αυτά τους τα αιτήματα. Τα προγράμματα των δημοτικών μέσων επικοινωνίας γίνονται από το προσωπικό του Γραφείου Πληροφοριών σε συνεργασία με άλλες Δημοτικές Υπηρεσίες.

Σε πολλές περιπτώσεις το συγκεκριμένο θέμα επιλέγεται από τους δημοσιογράφους του Γραφείου Πληροφοριών. Σ' άλλες περιπτώσεις, οι Δημοτικές Υπηρεσίες έρχονται σ' επαφή με τους δημοσιογράφους και τους ενημερώνουν ότι θέλουν να γίνει μία εκπομπή για κάποιο συγκεκριμένο θέμα.

Οι πολιτικοί αρχικά είχαν αποφασίσει ότι δεν πρέπει να συμμετέχουν στα προγράμματα.

Εκ των υστέρων φάνηκε, ότι αυτή ήταν μία μάλλον ανώφελη απόφαση. Τώρα πια ισχύουν νέοι κανόνες και οι πολιτικοί μπορούν να εμφανίζονται στο πρόγραμμα, όταν κρίνεται ότι αυτό είναι σημαντικό και αφορά τους δημότες.

Αν πρόκειται να εμφανισθούν, τότε το Γραφείο Πληροφοριών κάνει το πρώτο βήμα — ένας πολιτικός δεν μπορεί να «κλείσει» χρόνο στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση.

Στα καταστατικά ρητά αναφέρεται ότι δεν περιλαμβάνεται στα προγράμματα κομματική προπαγάνδα.

Θα προσθέσω μερικές ακόμα πληροφορίες και για άλλα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας σχετικά με δημοτικά θέματα, ώστε να συμπληρωθεί η εικόνα των τοπικών μέσων στην Odense.

Στην πειραματική φάση υπήρχαν 6 διαφορετικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, οι οποίοι μετέδιδαν σε δύο συχνότητες — τα δημοτικά προγράμματα χρησιμοποίησαν τον ένα απ' αυτούς.

Όσον αφορά την τηλεόραση, υπήρχε ένας σταθμός της τοπικής εφημερίδας, ένας του Συνδικάτου, ένας μιας Ένωσης ερασιτεχνών και ένας του Δήμου. Αυτοί οι τέσσερις σταθμοί χρησιμοποιούσαν τον ίδιο πομπό — αυτόν που εγκατέστησε ο Δήμος.

Ο ένας από τους σταθμούς λειτουργούσε 24 ώρες την ημέρα και ο άλλος συνήθως από τις 6 π.μ. μέχρι τις 12 μ.μ.

Η τηλεόραση είχε πρόγραμμα περίπου 20 με 25 ώρες την εβδομάδα.

Από δω και πέρα θα γίνουν διάφορες αλλαγές. Οι νέοι και οριστικοί νόμοι για το Τοπικό Ραδιόφωνο και την τηλεόραση περιλαμβάνουν αρκετές αλλαγές σχετικά με τις διατάξεις της πειραματικής περιόδου.

Η πιο σημαντική αλλαγή είναι ίσως ότι τώρα κάθε Δήμος έχει τη δική του Επιτροπή για τη χορήγηση της άδειας. Αν και μερικοί κανόνες εφαρμόζονται σ' όλη την επικράτεια μπορεί ν' αλλάξει η σύνθεση και ο αριθμός των μελών της Τοπικής Επιτροπής. Όμως, σχεδόν παντού, η Επιτροπή καταρτίζεται από πολιτικούς και εκπροσώπους των τοπικών φορέων.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, οι Δήμοι μπορούν να αποκτήσουν δική τους άδεια για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση.

Ύστερα απ' αυτά τα τρία χρόνια, οι τοπικές αρχές της Odense θάχουν να λένε ότι πήραν αξιόλογα μαθήματα και απέκτησαν τεχνολογική γνώση για μελλοντική χρήση.

Είμαστε περιεργοί να δούμε εάν άλλοι Δήμοι θα ξεκινήσουν ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα. Μέχρι τώρα λίγοι μόνο τόλμησαν να το κάνουν. Ίσως αυτό οφείλεται στο γεγονός, ότι υπάρχει παράδοση στη Δανία, να ασχολούνται με τη μετάδοση των ειδήσεων ειδικοί οργανισμοί, ενώ οι δημόσιοι φορείς σε κρατικό και σε τοπικό επίπεδο έχουν παίξει κατά παράδοση παθητικό μάλλον ρόλο.

Ίσως η παράδοση αυτή είναι ο λόγος που η Κεντρική Οργάνωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη Δανία έχει αρνηθεί να θέσει κοινές κατευθύνσεις για όλους τους Δήμους της Δανίας. Οι τοπικές αρχές της Odense προσβλέπουν σε τέτοιες κοινές κατευθύνσεις, που όμως ακόμα δεν έγιναν. Χωρίς αμφιβολία, αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους οι περισσότεροι Δήμοι διστάζουν να δημιουργήσουν Τοπικά Μέσα Επικοινωνίας και εξηγεί επίσης το γεγονός ότι Δήμοι ενεργοποιημένοι σ' αυτό τον τομέα είναι δραστήριοι και σε πολλούς διαφορετικούς τομείς.

Ασφαλώς υπάρχουν και άλλα μοντέλα για την ίδρυση Τοπικού Σταθμού εκτός απ' αυτό που ακολούθησε η Odense.

Αντί να έχει κανείς τα δικά του μέσα παραγωγής είναι δυνατό να ζητήσει βοήθεια ή χρόνο μετάδοσης από έναν Ανεξάρτητο Τοπικό Σταθμό, που ήδη λειτουργεί.

Κατ' αυτό τον τρόπο υποστηρίζει οικονομικά το σταθμό αυτό, πράγμα που δεν πρέπει να ξεχνάμε στη Δανία, όπου είναι διαθέσιμες μόνο λίγες πηγές εσόδων. Ας σημειωθεί ότι ακόμα δεν επιτρέπεται να μεταδίδονται διαφημίσεις.

Το ποιοί μοντέλο προτιμάει κανείς, είναι πολιτική απόφαση. Στην

Odense, η Τοπική Αυτοδιοίκηση πιστεύει ότι μακροπρόθεσμα θα κóστιζε φθηνότερα να έχει τα δικά της μέσα παραγωγής και ότι αυτός ήταν ο καλύτερος τρόπος για να ιδρύσει ένα ανοιχτό κανάλι.

Μια άλλη άποψη θα μπορούσε να υποστηρίζει ότι οι τοπικές αρχές δεν πρέπει να υπεισέρχονται σ' αυτό το πεδίο, διότι οι Δήμοι έχουν ήδη αρκετά θέματα ν' ασχοληθούν.

Εμείς πάντως στην Odense έχουμε μόνο καλές εμπειρίες και έχουμε καταλήξει ότι είναι σημαντικό να ασχολούνται οι Τοπικές Αρχές με τα Τοπικά Μέσα Επικοινωνίας — εν τούτοις είναι εξ ίσου σημαντικό να τονισθεί ότι αυτό γίνεται για να βοηθήσουν και όχι για να επιβληθούν.

ΤΟ ΤΟΠΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΓΕΦΥΡΕΣ ΣΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ

της ΒΟ ΑΗΛΝΑΣ,
Δημάρχου Ινιέε Φιλανδίας.

Το Ινιέε είναι μια από τις πιο μικρές κι απομονωμένες Κοινότητες της Φιλανδίας. Οι διακόσιοι εξήντα πέντε κάτοικοί του ζουν διασκορπισμένοι σε δώδεκα διαφορετικά νησάκια. Ας σημειωθεί ότι πορθμείο λειτουργεί μόνο μεταξύ των δύο νησιών: του κεντρικού κι ενός γειτονικού του. Όσον αφορά τη συγκοινωνία ανάμεσα στην ηπειρωτική χώρα και τα νησιά, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού διεξάγεται με δυο πλοία (απ' τα οποία μόνον το ένα έχει τη δυνατότητα μεταφοράς επτά αυτοκινήτων). Κατά τη διάρκεια όμως του χειμώνα, που το νερό παγώνει για δύο ή και τρεις μήνες, αναγκαζόμαστε να μετακινούμαστε πάνω στον πάγο με έλκητρο ή με μικρά, ελαφρά αυτοκίνητα. Αυτό μερικές φορές αποδεικνύεται ιδιαίτερα επικίνδυνο, γιατί την άνοιξη που λιώνουν οι πάγοι, δημιουργούνται ρωγμές σε πολλά σημεία της επιφάνειας. Έτσι, κατά τον Απρίλιο παρουσιάζονται συχνά προβλήματα στις συγκοινωνίες. Οι ώρες αναχώρησης, καθώς και τα δρομολόγια των πλοίων αλλάζουν από μέρα σε μέρα. Και φυσικά και τα «μονοπάτια των πάγων», όπως ονομάζουμε εμείς τους δρόμους που δημιουργούνται το χειμώνα πάνω στα παγωμένα νερά, αλλάζουν καθημερινά.

Ασφαλώς, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς το πρόβλημα επικοινωνίας που προκύπτει απ' αυτή την κατάσταση. Και δεδομένου ότι σύμφωνα με το Νόμο περί Κοινοτήτων της Φιλανδίας, η Δημαρχία καλείται να πληροφορεί τους κατοίκους και για όσα συμβαίνουν στην περιοχή και γι' αυτά που προγραμματίζει να κάνει η Κοινότητα, ήταν φυσικό για μας να θελήσουμε να χρησιμοποιήσουμε αυτό το νέο μέσο επικοινωνίας — το ραδιόφωνο — μόλις μας δόθηκε η δυνατότητα. Έτσι, με το Τοπικό Ραδιόφωνο, επιδιώξαμε να καλύψουμε το πληροφοριακό κενό που αντιμετώπιζε η Κοινότητά μας.

Έτσι τον Ιανουάριο του 1986 ξεκίνησε το Ράδιο-Ινιέε. Εκπέμπουμε κάθε μέρα, από Δευτέρα μέχρι την Παρασκευή, από τις 11 το πρωί ως τη 1 το μεσημέρι. Η κάθε εκπομπή διαρκεί δέκα (10) ως είκοσι (20) λεπτά και το πρόγραμμά μας, μεταδίδεται χωρίς διακοπή τις ώρες που ο κόσμος γευματίζει. Αποτέλεσμα: το 70% περίπου των κατοίκων του Ινιέε ακούει τον Τοπικό Σταθμό καθημερινώς. Η ισχύς του σταθμού είναι μόλις 30 Watts κι έτσι ακούγεται μόνον από τους

κατοίκους του Ινιέε και κάποιων γειτονικών κοινοτήτων. Το ακροατήριο το χειμώνα φθάνει τα πεντακόσια άτομα ενώ το καλοκαίρι που προστίθενται και οι παραθεριστές του Αρχιπελάγους, ανεβαίνει στις δύο χιλιάδες (2.000). Ας σημειωθεί εδώ, ότι οι κάτοικοι του Ινιέε μιλούν Σουηδικά, γι' αυτό οι μεταδόσεις γίνονται σ' αυτή τη γλώσσα. Το καλοκαίρι, πάντως, οι σημαντικές πληροφορίες ακούγονται και στα φιλανδικά.

Ξεκινώντας διαπιστώσαμε πως το κόστος θα ήταν υψηλό· δεν απογοητευτήκαμε. Είμαστε αποφασισμένοι. Αν δεν το καταφέρναμε διαφορετικά, θα δουλεύαμε χωρίς χρήματα, πάνω σε μια ιδεαλιστική βάση. Τα έξοδά μας, κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου λειτουργίας του σταθμού, έφθασαν τα σαράντα δύο χιλιάδες μάρκα (42.000) μάρκα. Απ' αυτά τα 22.000 μάρκα καλύφθηκαν από τις συνεισφορές των ακροατών μας, καθώς κι εκείνες των χρηματοδοτών μας. Τι κάναμε μ' αυτά τα λεφτά; Όταν ξεκινήσαμε αγοράσαμε μόνο τον μίκτη ήχου και την κεραία. Νοικιάσαμε τον πομπό ενώ όλος ο υπόλοιπος εξοπλισμός ήταν δανεικός. Αυτή τη στιγμή όμως, ο σταθμός αποτελείται από ένα δικάναλο στούντιο εγγραφής/αναπαραγωγής fostex A20, ένα τετρακάναλο στούντιο εγγραφής Tascam 34, ένα μαγνητόφωνο Onkyo TA-2036, ένα κανονικό πικ-απ Philips, ένα στερεοφωνικό δέκτη Pioneer SX 600 L, ένα μίκτη ήχου Seck 62, ένα διεγέρτη FM της NEC HPA 4536B, μια κεραία 4 στοιχείων AERIAL AV 1440 95, ένα μικρόφωνο MILAB 8M-73 κι ένα επαγγελματικό γουώκμαν Sony NM-D6C, μ' ένα μικρόφωνο Sony ECM 939 LT. Πάντως, επειδή δεν έχουμε κανονικό στούντιο, οι περισσότερες εκπομπές ηχογραφούνται το προηγούμενο βράδυ από την ημέρα μετάδοσης, σε κάποιες άλλες, κανονικές αίθουσες εργασίας, όπου κατά τη διάρκεια της ημέρας δουλεύουν κάποιοι άλλοι. Κατόπιν, πάντως, η μετάδοση γίνεται εντελώς αυτόματα.

Είδαμε ήδη πως το Ράδιο-Ινιέε είναι μια πολύ σημαντική πηγή πληροφόρησης για τους κατοίκους, αλλά επίσης μέσο ψυχαγωγίας και επαφής ανάμεσά τους. Γι' αυτό και βασικά συστατικά στοιχεία των εκπομπών μας είναι οι πληροφορίες για τις δραστηριότητες στο Ινιέε και τις γειτονικές κοινότητες, πληροφορίες για τις συγκοινωνίες, ευχές γενεθλίων, ανακοινώσεις για απολεσθέντα ή ευρεθέντα αντικείμενα, καθώς και μικροί διαγωνισμοί για τους ακροατές. Το χειμώνα μεταδίδουμε όλο το 24ωρο ανακοινώσεις για τις ρωγμές που παρουσιάζονται στους «δρόμους των πάγων». Τελιώνοντας ν' αναφέρουμε ότι πραγματικές εμπορικές διαφημίσεις δεν μεταδίδουμε.

Θα θέλαμε να τονίσουμε το ενδιαφέρον, που δείχνει ο ίδιος ο κόσμος, να εργασθεί για το Ράδιο-Ινιέε. Είναι πραγματικά πολύ μεγάλο. Ο Διοικητής της Κοινότητας, ο υπεύθυνος για τα πολιτιστικά,

ο παπάς της ενορίας, είναι υπεύθυνοι των εκπομπών, με τη βοήθεια των ίδιων των κατοίκων. Ακόμη και οι μαθητές του σχολείου συνεργάστηκαν στην παραγωγή προγραμμάτων με πολύ μεγάλο ενθουσιασμό. Και βέβαια αυτή η ανταπόκριση είναι φυσιολογική, αν σκεφτεί κανείς ότι στο αρχιπέλαγος υπάρχουν πολλά μικρά νησάκια που έχουν ένα ή δυο κατοίκους. Ειδικά γι' αυτούς τους ανθρώπους (οι περισσότεροι είναι συνταξιούχοι) που δεν λαμβάνουν καθημερινό ταχυδρομείο, το Ράδιο-Ινιέε αποτελεί μια πολύ σημαντική πηγή κοινωνικής επαφής. Κι όχι μόνο γι' αυτούς. Για ν' αντιληφθείτε πόσο σημαντικό είναι το Τοπικό Ραδιόφωνο, ας αναφέρουμε ένα παράδειγμα (που μπορεί να λειτουργήσει και ως σφυγμομέτρηση), που φανερώνει την ακροαματικότητα του Σταθμού μας. Μας τηλεφώνησε ο Διοικητής της Αστυνομίας για να μας ζητήσει να ανακοινώσουμε πως την επόμενη μέρα θα γινόταν έλεγχος στις άδειες ψαρέματος. Διακόψαμε τη μετάδοση του προγράμματός μας και δώσαμε την ανακοίνωση στους ακροατές. Μετά από λίγη ώρα έξω από το ταχυδρομείο του Ινιέε σχηματίστηκε ουρά. Ο ταχυδρομικός υπάλληλος πούλησε σαράντα (40) άδειες ψαρέματος. Έτσι είμαστε βέβαιοι πως εκείνη την ώρα μας άκουγαν τουλάχιστον 40 άνθρωποι. Όταν την επομένη εμφανίσθηκε ο αστυνόμος για τον έλεγχο, όλοι βρέθηκαν να έχουν τις άδειες τους. Την ίδια μέρα ο αστυνόμος έκανε έλεγχο και στους κατοίκους των γειτονικών κοινοτήτων. Διαπίστωσε πως αρκετοί δεν είχαν προμηθευτεί τις σχετικές άδειες. Προφανώς δεν είχαν ακούσει Ράδιο-Ινιέε, με αποτέλεσμα να πληρώσουν πρόστιμο, που θα μπορούσαν να 'χαν αποφύγει.

Το Ράδιο-Ινιέε είναι για την ώρα ο μοναδικός Κοινοτικός και μη εμπορικός σταθμός στη Φιλανδία. Είναι ένας από τους πιο μικρούς Ραδιοφωνικούς Σταθμούς στον κόσμο και δείχνει πως το Τοπικό Ραδιόφωνο προσφέρει τεράστιες δυνατότητες για ν' αναπτυχθεί η πληροφόρηση στην κοινότητα και να διευρυνθούν οι κοινωνικές σχέσεις των ανθρώπων.

Η ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ ΚΑΙ Η ΟΛΟΝ

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί απάντηση της ΟΛΟΝ (Organisatie Van Lokale Omroepen in Nederland) σε επιστολή της Ε.Ε.Τ.Α.Α., με αίτημα την παροχή πληροφοριών για την κατάσταση των Τοπικών ΜΜΕ στην Ολλανδία.

Ο ΛΟΝ ονομάζεται η Ομοσπονδία των Τοπικών Ραδιοτηλεοπτικών Οργανισμών της Ολλανδίας, κύριοι στόχοι της οποίας είναι:

1) Η προώθηση της Τοπικής Ραδιοτηλεόρασης Broadcasting με την ευρύτερη έννοια και η διάδοση της σ' ολόκληρη την Ολλανδία.

2) Η παροχή υπηρεσιών, η συνεργασία και η εκπόνηση μελετών για την εξέλιξη του θεσμού της Τοπικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης.

Η ΟΛΟΝ μπορεί να θεωρηθεί ως μια μορφή συνδικάτου των Τοπικών Οργανισμών Επικοινωνίας. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι η Ομοσπονδία προωθεί και προστατεύει τα συμφέροντα των Τοπικών Σταθμών και παράλληλα παρέχει πληροφορίες για θέματα που αφορούν την Τοπική Ραδιοτηλεόραση μέσα από ένα 3μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο που εκδίδει. Η υποστήριξη της Ομοσπονδίας δεν βρίσκεται μόνο στα χαρτιά· επισκέπτεται τους Τοπικούς Σταθμούς, παρευρίσκεται σε συγκεντρώσεις, διοργανώνει διαμαρτυρίες, ασχολείται με παραβάσεις των κανονισμών, ακόμη και με τη διευθέτηση διαδικαστικών προβλημάτων.

Στην αρχή οι τοπικές εκπομπές επιτρεπόταν να μεταδίδονται πειραματικά και μόνο μέσω καλωδιακού δικτύου. Το 1973 επιτράπηκε η λειτουργία σε 6 πειραματικές εκπομπές (κυρίως TV), που χρηματοδοτήθηκαν μέχρι το 1978. Τα κύρια συμπεράσματα που προέκυψαν από τα πειράματα αυτά είναι:

- προγράμματα που έχουν ενδιαφέρον για την τοπική κοινότητα μπορούν κάλλιστα να δημιουργηθούν από ανθρώπους, που δεν είναι επαγγελματίες.

- Η ακροαματικότητα των τοπικών προγραμμάτων κυμαινόταν σε ποσοστά της τάξης 20-30%. Σε επίπεδα δηλαδή ε-

φάμιλλα της ακροαματικότητας των εθνικών δικτύων.

- Τα προγράμματα τα παρακολουθούσαν όλα σχεδόν τα στρώματα της τοπικής κοινωνίας.

- Οι νεότεροι κάτοικοι μιας περιοχής εκδήλωναν πιο έντονα σε σχέση με τους μεγαλύτερους, την τάση να ασχολούνται ενεργά με τη διαμόρφωση του προγράμματος.

Το 1983 η ρύθμιση, που όριζε ότι οι Τοπικοί Σταθμοί επιτρέπεται να μεταδίδουν τα προγράμματά τους μόνο μέσω καλωδιακού δικτύου, άλλαξε. Το πειραματικό στάδιο έληξε κι έτσι διαμορφώθηκαν οι ακόλουθοι νέοι κανόνες λειτουργίας:

(1) — Σε κάθε πόλη ή συγκρότημα γειτονικών πόλεων μπορεί να υπάρχει μόνον ένας σταθμός.

(2) — Συνέπεια του παραπάνω είναι ότι ο σταθμός αυτός θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικός, να αντανακλά δηλαδή τις κοινωνικές, πολιτιστικές και κοινοτικές τάσεις του τόπου.

(3) — Η εκχώρηση της άδειας γίνεται κεντρικά, αλλά παράλληλα ζητιέται και η γνώμη του Δημοτικού Συμβουλίου. — Η εκπομπή γίνεται μόνο καλωδιακά.

— Οι εκπομπές αυτές θα πρέπει να χρηματοδοτούνται από τοπικούς πόρους ενώ η διαφήμιση απαγορεύεται. Αυτό σημαίνει ότι οι σταθμοί πρέπει να εκμεταλλευτούν κάποιες άλλες δυνατότητες, για να δημιουργήσουν έσοδα, όπως: ενισχύσεις από το Δήμο, δωρεές και συνδρομές, έσοδα από παραχώρηση ραδιοφωνικού χρόνου σε μη κερδοσκοπικούς φορείς κ.ά.

— Επιτράπηκαν ακόμα και σε 24ωρη βάση οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές ειδησεογραφικές εκπομπές.

— Ο Οργανισμός που δημιουργεί τις εκπομπές έχει και την ευθύνη όλων των συναφών δραστηριοτήτων, όπως τη φροντίδα ώστε ομάδες δημοτών να μπορούν να δημιουργούν τα δικά τους προγράμματα με ή χωρίς τη βοήθεια του σταθμού, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ανοιχτή πρόσβαση των πολιτών στη ραδιοτηλεόραση.

Τελευταία ετοιμάζεται μια καινούργια ρύθμιση για τους Τοπικούς Σταθμούς, που θα επιτρέπει την εκπομπή στον αέρα. Η απαγόρευση των διαφημίσεων μάλλον θα εξακολουθήσει να ισχύει.

Η σημερινή κατάσταση

Στην Ολλανδία τώρα υπάρχουν 122 Σταθμοί, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι ραδιοφωνικοί.

Εσωτερική Οργάνωση

Ένας Τοπικός Οργανισμός Εκπομπών πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικός. Αυτό σημαίνει ότι τα μέλη της διεύθυνσής του θα πρέπει να είναι αντιπρόσωποι διαφόρων ομάδων της τοπικής κοινωνίας. (λ.χ. των μειονοτήτων που τυχόν υπάρχουν, των νέων, των ηλικιωμένων, της εκκλησίας, των σχολείων, των γυναικών, των συνδικάτων, των καλλιτεχνών κλπ.). Αυτό το Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τη γενική πολιτική του προγράμματος. Επίσης, ελέγχει τη συμμετοχή των παραπάνω ομάδων στη διαμόρφωση του προγράμματος, χωρίς να εμπλέκεται όμως στην παραγωγή του προγράμματος. Η παραγωγή είναι αποστολή των ομάδων προγράμματος, που στην πλειοψηφία τους απαρτίζονται από εθελοντές.

Συχνότητα των εκπομπών

Κατά μέσο όρο οι Τοπικοί Ραδιοφωνικοί Σταθμοί εκπέμπουν 3 μέρες την εβδομάδα (κυρίως τα Σαββατοκύριακα) από τις 10π.μ. ως τις 8μ.μ. Λίγοι είναι οι σταθμοί που εκπέμπουν περισσότερες ώρες, ενώ μόνο 2 εκπέμπουν 24 ώρες το 24ωρο. Όσον αφορά στον εξοπλισμό των Ραδιοφωνικών Σταθμών είναι σχετικά φθηνός.

Συνεισφέροντες

Ο αριθμός των ατόμων που συμμετέχουν ενεργά στους σταθμούς ποικίλλει, από 20 σε μικρά χωριά μέχρι 200 σε μεγάλες πόλεις. Οι περισσότεροι πάντως είναι εθελοντές. Αρκετοί από τους απασχολούμενους στους σταθμούς είχαν ήδη μια εμπειρία στην παραγωγή προγραμμάτων ή στη δημοσιογραφία, αλλά οι περισσότεροι είναι νεοφώτιστοι. Ως επί το πλείστον, όσοι ασχολούνται με την παραγωγή προγραμμάτων χωρίζονται σε ομάδες ανάλογα με τα θέματα που καλύπτουν, όπως αθλητισμός, ειδήσεις, τέχνη κλπ., ή σε ομάδες «ημερήσιας εργασίας». Σ' αυτή την τελευταία περίπτωση κάθε ομάδα έχει την ευθύνη του προγράμματος όλης της ημέρας. Τέλος, κάθε ομάδα έχει ένα μέλος της στην Επιτροπή Σύνταξης. Υπάρχουν φυσικά κάποιοι άλλοι, που είναι αρμόδιοι για τα τεχνικά θέματα και την οργάνωση του σταθμού.

Προγράμματα

Οι τοπικές πληροφορίες, τα καλλιτεχνικά γεγονότα, προγράμματα για ειδικές ομάδες της κοινωνίας, η ψυχαγωγία είναι σημαντικά στοιχεία στο πρόγραμμα των σταθμών. Οι περισσότεροι σταθμοί προτιμούν να μεταδίδονται κάποιες εκπομπές σε εβδομαδιαία βάση. Είναι ευκολότερο στην οργάνωση και ο ακροατής αναγνωρίζει αμέσως το σταθμό. Εκτός από τα εβδομαδιαία προγράμματα θα 'πρεπε

να υπάρχει θέση και για ομάδες εκτός των δημοτών, που ενδιαφέρονται να δημιουργήσουν τα δικά τους προγράμματα. Λίγοι είναι όμως οι σταθμοί που έχουν ασχοληθεί μ' αυτό το ζήτημα.

Προβλήματα χρηματοδότησης

Δεν υπάρχει ενίσχυση από την κυβέρνηση και οι τοπικές αρχές πολύ σπάνια έχουν τη δυνατότητα να υποστηρίξουν οικονομικά τους σταθμούς. Δεν υπάρχει όμως διαρθρωμένη οικονομική βάση για τους περισσότερους σταθμούς. Οι τοπικές διαφημίσεις ίσως θα ήταν μια λύση σ' αυτό το πρόβλημα και εάν αντιμετωπιζόταν όπως και στους Εθνικούς Σταθμούς δεν θα επηρέαζαν σοβαρά το πρόγραμμα. Η οικονομική κατάσταση των σταθμών επηρεάζει φυσικά και τις άλλες δραστηριότητές τους. Γι' αυτό οι Τοπικοί Σταθμοί ξεκινούν με φθηνό εξοπλισμό. Και επειδή τα διαθέσιμα χρήματα είναι πολύ λίγα δεν μπορούν προς το παρόν να αυξηθούν οι ώρες προγράμματος.

Κατάρτιση

Το μεγαλύτερο μέρος των εθελοντών που απασχολούνται στους τοπικούς σταθμούς δεν είναι ικανοποιητικά καταρτισμένο. Η εκπαίδευση που παρέχεται σήμερα στοιχίζει πολύ ακριβά και δεν ταιριάζει απόλυτα στις ανάγκες που υπάρχουν. Πάντως οι Επαγγελματικοί Επιμορφωτικοί Οργανισμοί, π.χ. οι Σχολές Δημοσιογραφίας, έχουν εκπαιδευτικά προγράμματα για το νέο αυτό χώρο που δημιουργήθηκε στα ΜΜΕ. Η επιμορφωτική προσπάθεια για τις τοπικές εκπομπές θα πρέπει κατά τη γνώμη της Ομοσπονδίας ΟΛΟΝ να επικεντρωθεί κύρια στα εξής σημεία:

- Βασικές αρχές σε τεχνικά θέματα και τεχνικές δημιουργίας προγραμμάτων.
- Τρόποι με τους οποίους οι τοπικές εκπομπές θα διαφοροποιηθούν από τις αντίστοιχες εθνικές και υπερεθνικές που έχουν υπερ-επαγγελματικό χαρακτήρα. Περισσότερος επαγγελματισμός θα μείωνε τις δυνατότητες πρόσβασης και συμμετοχής των εθελοντών και πολιτών γενικότερα.
- Οι εθελοντές αλλά και οι επαγγελματίες που απασχολούνται στο σταθμό θα πρέπει επίσης να είναι ικανοποιητικά καταρτισμένοι, ως προς τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσουν, για να βοηθήσουν και να υποστηρίξουν ομάδες, που θέλουν να δημιουργήσουν τα δικά τους προγράμματα. Θα πρέπει να ξέρουν πώς να διοχετεύουν τις γνώσεις τους και στα άλλα μέλη της κοινότητας ή και έξω απ' αυτήν. Γι' αυτό εξάλλου, τον περασμένο χρόνο η Ομοσπονδία ξεκίνησε κά-

ποιες επιμορφωτικές πρωτοβουλίες για τους τοπικούς σταθμούς.

Οργάνωση

Δεν υπάρχει προηγούμενη εμπειρία για την οργάνωση των εθελοντών μέσα στους σταθμούς και επιπλέον τα Συμβούλια των σταθμών, νέα και αυτά στο χώρο, έχουν ανάγκη για εξειδικευμένες οδηγίες και κατευθύνσεις. Η συνέχεια και η ποιοτική στάθμη της εργασίας μέσα στους σταθμούς παραμένουν σοβαρά προβλήματα.

Πρόβλημα όμως είναι και η οργάνωση της πρόσβασης των πολιτών στο σταθμό. Υπάρχουν τόσα πολλά εσωτερικά προβλήματα, ώστε να καθίσταται δύσκολη η διατήρηση των εβδομαδιαίων προγραμμάτων. Άλλωστε, η υποστήριξη των άλλων ομάδων που θα μπαίνουν στους σταθμούς απαιτεί μεγαλύτερη πείρα και καλύτερα εκπαιδευμένα στελέχη, όπως και περισσότερα μηχανήματα. Έτσι τελικά η συμμετοχή του κοινού συχνά περιορίζεται στο 5% του ραδιοφ. χρόνου.

Επίσης, δημιουργούνται προβλήματα στην προσπάθεια να είναι ο σταθμός αντιπροσωπευτικός της κοινωνίας, αλλά και στους εθελοντές σε συνάρτηση με την ανεξαρτησία του προγράμματος. Γι' αυτό χρειάζονται κανόνες και αρχές και για τα Διοικητικά Συμβούλια και για τους δημοσιογράφους, που να εξασφαλίζουν τη δημοσιογραφική ανεξαρτησία. Παρά τα σημερινά προβλήματα όμως, η Ομοσπονδία είναι πεπεισμένη ότι οι τοπικές εκπομπές είναι τα Μέσα Επικοινωνίας του μέλλοντος και ότι ο θεσμός θα καταφέρει να επιβιώσει ανάμεσα στους υλοένα και περισσότερους επαγγελματικούς και εμπορικούς σταθμούς. Ήδη για τους Τοπικούς Σταθμούς, που τώρα εκπέμπουν με καλώδιο, η μετάδοση μέσω των ερτζιανών αποτελεί ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός.

Περιφερειακοί και Τοπικοί Σταθμοί στην Ολλανδία

Η διαφοροποίηση ανάμεσα στους Περιφερειακούς και τους Τοπικούς Οργανισμούς Εκπομπών δεν είναι μόνο θέμα γεωγραφικής κάλυψης. Εκφράζει και τη διαφορά που υπάρχει στον προϋπολογισμό, στο επίπεδο κατάρτισης των παραγωγών προγραμμάτων που διαθέτουν (εθελοντές-επαγγελματίες), καθώς και στην ηλικία των ασχολούμενων σ' αυτούς.

Οι περιοχές που καλύπτουν οι Περιφερειακοί και οι Τοπικοί Ραδιοφωνικοί σταθμοί διαφέρουν σε μέγεθος: οι πρώτοι καλύπτουν έναν ή και περισσότερους Νομούς, ενώ οι Τοπικοί μια μεγάλη πόλη και τα περίχωρά της.

Σήμερα στην Ολλανδία υπάρχουν 5 Περιφερειακοί σταθμοί, που

αποτελούν τμήματα του Εθνικού Οργανισμού Ραδιοτηλεόρασης και άλλοι 3 ανεξάρτητοι που έχουν δικό τους Συμβούλιο Διαχείρισης. Οι Περιφερειακοί σταθμοί εκπέμπουν μόνο λίγες ώρες αλλά ένα νέο δχήμα άρχισε να διαγράφεται από το Δεκέμβριο του 1985: Το περιφερειακό πρόγραμμα «Ράδιο Ένα», που μεταδίδεται από τους περιφερειακούς σταθμούς. Τα έξοδα καλύπτονται από τα εθνικά τέλη για το ραδιόφωνο (σε αναλογία με την ΕΡΤ-ΔΕΗ). Τα προγράμματα παράγονται από επαγγελματίες δημοσιογράφους. Να σημειωθεί ότι στο νέο νόμο για τα ΜΜΕ υπάρχει πρόταση να δημιουργηθούν περιφερειακοί οργανισμοί περισσότερο ανεξάρτητοι από τον Εθνικό Οργανισμό Ραδιοτηλεόρασης.

Κάθε Νομός έχει τη δυνατότητα να πάρει μόνο μια άδεια από το Υπουργείο Πολιτισμού για τη δημιουργία Οργανισμού Ραδιοεκπομπών. Κατόπιν ο Οργανισμός αυτός είναι ελεύθερος να ιδρύσει ένα σταθμό, σύμφωνα με τις ειδικές απαιτήσεις και ανάγκες της περιοχής. Ο τρόπος που γίνεται αυτό ορίζεται από το Νομαρχιακό Συμβούλιο, που ενημερώνει τον Υπουργό και τον Οργανισμό που ζητά την άδεια.

Τοπικοί Σταθμοί

Το καθοριστικό στοιχείο που χαρακτηρίζει ένα σταθμό ως τοπικό και τον διαφοροποιεί από ένα περιφερειακό είναι η έκταση της περιοχής για την οποία προορίζονται και δημιουργούνται τα προγράμματα. Στην Ολλανδία υπάρχουν νόμιμοι και παράνομοι Τοπικοί σταθμοί.

Παράνομοι Σταθμοί

Υπολογίζεται σύμφωνα με εκτιμήσεις, ότι ο αριθμός των παράνομων τοπικών σταθμών κυμαίνεται μεταξύ 3.000 και 10.000. Στην Ολλανδία οι παράνομοι αυτοί σταθμοί μπορούν να διακριθούν σε 3 κατηγορίες: α) Εκείνοι που απαρτίζονται από άτομα που εκπέμπουν από χόμπυ και για ένα περιορισμένο ακροατήριο. β) Εκείνοι, διαφόρων ιδεολογικών ομάδων, όπως φεμινιστικές οργανώσεις, ειρηνιστικά κινήματα κ.ά. γ) Οι εμπορικοί πειρατικοί σταθμοί των οποίων τα παράνομα έσοδα προέρχονται από διαφημίσεις.

Η ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ

του **DOUWE VAN DAM,**
περιφερειακού συντονιστή **NOS.**

Από το Συνέδριο για το Τοπικό/Περιφερειακό Ραδιόφωνο δημοσίου συμφέροντος (Public Service), που έγινε τον Ιούνιο του '86 στη Σουηδία.

Στην Ολλανδία τα 3/4 των σπιτιών έχουν ήδη καλωδιακή σύνδεση και το 90% του πληθυσμού πιάνει έναν ή περισσότερους ξένους σταθμούς τηλεόρασης. Αλλά παρά την επιρροή της τηλεόρασης, το ραδιόφωνο παραμένει πολύ σημαντικό μέσο. Έχει αποδειχθεί ότι κατά μέσο όρο κάθε άτομο ακούει περίπου τρεις ώρες την ημέρα ραδιόφωνο.

Το τοπικό και κρατικό Ολλανδικό ραδιόφωνο είναι αναγκασμένα να αλληλοσυμπληρώνονται, το δε τοπικό ραδιόφωνο υποχρεούται να είναι καθαρά περιφερειακό. Αυτό σημαίνει ότι το τοπικό ραδιόφωνο έχει στη διάθεσή του περιορισμένο χρόνο μετάδοσης. Στην Ολλανδία εκτός του NOS υπάρχουν άλλοι 8 αυτόνομοι οργανισμοί εκπομπών. Όλοι μαζί καλύπτουν δύο εθνικά τηλεοπτικά κανάλια και πέντε ραδιοφωνικά δίκτυα, ένα από τα οποία έχει και τοπικές υπηρεσίες.

Τώρα το τοπικό ραδιόφωνο έχει οκτώ τοπικούς σταθμούς που καλύπτουν περίπου το 65% της χώρας και εξυπηρετούν το 60% του πληθυσμού. Μια πρώτη προτεραιότητα ήταν το να επιτευχθεί κάλυψη σε εθνικό επίπεδο, πράγμα που θα σήμαινε το διπλασιασμό του σημερινού αριθμού των σταθμών.

Εντούτοις το ιδανικό θα ήταν να διαιρεθεί η χώρα σε 23 περιφέρειες, κάθε μια από τις οποίες θα εξυπηρετούσε πληθυσμό 500.000 κατοίκων. Η δυνατότητα αυτή είχε ήδη προγραμματισθεί στην τελευταία Διεθνή Σύνοδο για τα μήκη κύματος στη Γενεύη.

Σήμερα, κάθε σταθμός έχει 24 ώρες εκπομπών την εβδομάδα με μόνιμο προσωπικό 25 άτομα. Από τις 24 ώρες, οι 4 είναι προαιρετικές, μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος των εκπομπών και 50 ώρες το χρόνο είναι διαθέσιμες για προγράμματα πέρα από το επίσημο

πρόγραμμα. Κάθε σταθμός έχει πρόσβαση σ' έναν ανεξάρτητο πομπό, ο οποίος παίζει αποφασιστικό ρόλο στη δημιουργία βάσης για διαπραγμάτευση με το δίκτυο, ως προς το πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν καλύτερα οι πομποί πέρα από τις τοπικές εκπομπές. Οι διαπραγματεύσεις αυτές καταλήγουν σε μια σύμβαση μεταξύ του τοπικού και κρατικού ραδιοφώνου, σύμφωνα με την οποία το κρατικό ραδιόφωνο παραχωρεί άνευ αμοιβής κάτι από την αυτονομία του, δίνοντας έτσι ακόμη περισσότερη σημασία στο τοπικό ραδιόφωνο.

Στο κοινό πρόγραμμα εκπομπών, έχει γίνει μια διάκριση μεταξύ των καθημερινών προγραμμάτων κι εκείνων του Σαββατοκύριακου, καθώς και κατανομές μεταξύ ωρών μεγάλης ακροαματικότητας και μη. Σύμφωνα με τη σύμβαση οι ώρες μεγάλης ακροαματικότητας είναι μεταξύ 7.00-9.00, 12.00-14.00 και 17.00-19.00. Κάθε σύνολο ωρών μεγάλης ακροαματικότητας περιλαμβάνει 45-55 λεπτά τοπικό πρόγραμμα με περιφερειακά νέα, τρέχοντα θέματα και σπορ και ο υπόλοιπος χρόνος είναι για εθνικά νέα και τρέχοντα θέματα. Έτσι οι ακροατές έχουν ενημέρωση σε τοπικό κι εθνικό επίπεδο για το τι συμβαίνει στην περιοχή τους, στη χώρα, καθώς και στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, έχει συμφωνηθεί ότι εκπομπές πέρα από τις ώρες της μεγάλης ακροαματικότητας θα μεταδίδουν κατά 80% μουσική, ώστε σε συνδυασμό με ειδήσεις, επίκαιρα θέματα και τοπικά προγράμματα, να γίνεται ένα πολύ ελκυστικό ραδιόφωνο. Ένας άλλος παράγοντας είναι το ότι η μουσική αποτελεί την πιο εύκολη φόρμουλα προγράμματος, διότι μπορεί να διακοπεί για ειδικά δελτία ειδήσεων ενοχλώντας κατά το δυνατό λιγότερο τους ακροατές. Κάθε τοπικός σταθμός έχει το δικαίωμα να διακόψει οποιοδήποτε εθνικό πρόγραμμα, οποιαδήποτε στιγμή, εφόσον υπάρχει μια ανακοίνωση ιδιαίτερης σημασίας. Για το σκοπό αυτό είναι διαθέσιμες 50 ώρες το χρόνο. Το τελευταίο αυτό σημείο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθόσον κάθε τοπικός σταθμός είναι υποχρεωμένος να προσχωρήσει στο κοινό πρόγραμμα εκπομπών, αλλά συγχρόνως μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να βγει στον αέρα μέσω του δικού του πομπού. Έτσι τα εθνικά προγράμματα τα οποία προέρχονται από το Χιλβερσουμ, μεταδίδονται μέσω του τοπικού σταθμού στον τοπικό πομπό και κάθε τοπικός σταθμός μπορεί να αποφασίσει ανεξάρτητα, κατά πόσο θα μεταδώσει ένα πρόγραμμα με διακοπή ή όχι.

Μ' αυτό το σύστημα των τοπικών εκπομπών είναι δυνατόν να γίνει άριστη χρήση των περιορισμένων χρημάτων και του διαθέσιμου χρόνου. Συγχρόνως το σύστημα αυτό είναι εύκαμπτο και σύγχρονο. Η

αξία και η δυναμική του τοπικού ραδιοφώνου έχουν αποδειχθεί ανεξάρτητα από το εθνικό ραδιόφωνο.

Δεν ήταν αναγκαίο να στηριχθεί το τοπικό ραδιόφωνο στους εθνικούς παρουσιαστές προκειμένου να τραβήξει κόσμο για τους σταθμούς του. Μάλλον, το κοινό τόλμημα της συνεργασίας έγινε για να δώσει στον κόσμο την καλύτερη δυνατή επιλογή.

Η ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

ΝΕΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΝΕΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

του **JOSE MANUEL MUNES,**

Διευθυντή Προγράμματος του RDP.

Από το Συνέδριο για το Τοπικό - Περιφερειακό Ραδιόφωνο δημόσιου συμφέροντος (Public Service), που έγινε τον Ιούνιο του '86 στη Σουηδία.

Το Τοπικό Ραδιόφωνο στην Πορτογαλία ξεκίνησε το 1975. Εκείνη την εποχή οι περισσότερες τοπικές μεταδόσεις ήταν σουηδικού τύπου και χρησιμοποιούσαν ανοίγματα στο Εθνικό ΑΜ δίκτυο. Όμως, τα τελευταία 3-4 χρόνια, στην Πορτογαλία, όπως και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, δημιουργήθηκε μεγάλη κίνηση προς την κατεύθυνση της ιδιωτικοποίησης και της αποδέσμευσης από τους κανόνες. Το γεγονός ότι δεν διετίθεντο πρόσθετες κρατικές πιστώσεις, προκάλεσε μια σειρά οικονομικά προβλήματα καθώς και την εμφάνιση νέων σταθμών με τους εξής όρους:

1. Οι νέοι σταθμοί πρέπει να έχουν μια πραγματική ανάμιξη στα κοινοτικά θέματα.
2. Το κόστος για το προσωπικό θα πρέπει να κρατηθεί στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο.
3. Το ίδιο ισχύει και για το κόστος λειτουργίας τους.

Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανάμιξη της κοινότητας, ήταν αναγκαίο να υπάρχει η διαβεβαίωση, ότι οι τοπικές αρχές ήταν έτοιμες να στηρίξουν την ίδρυση νέων σταθμών. Αυτό θα βοηθούσε επίσης στο να αποφευχθεί ο ανταγωνισμός των πειρατικών σταθμών, πολλοί από τους οποίους χρηματοδοτούνταν από τα Δημοτικά Συμβούλια. Για οικονομικούς λόγους απέτρεψαν το RDP από το να αυξήσει το προσωπικό του, ελπίζοντας συγχρόνως ότι θα μειωθεί ο αριθμός των 2.000 μονίμων υπαλλήλων και των εκατό περίπου εκτάκτων που απασχολούνται τώρα. Προκειμένου να μειωθεί όσο το δυνατόν περισσότερο το κόστος λειτουργίας, χειρίζονται οι ίδιοι τα μηχανήματα. Αυτό σημαίνει ότι ο δημοσιογράφος δουλεύει συγχρόνως και σαν τεχνικός και σαν παρουσιαστής. Επίσης, χρησιμοποίησαν πολλούς εθελοντές, όπως φοιτητές, πράγμα που είχε το επιπλέον

πλεονέκτημα της συμμετοχής των ίδιων των κατοίκων της πόλης.

Το πιο δύσκολο πρόβλημα για λύση ήταν των διαφημίσεων, καθόσον το προσωπικό, ως αρμόδιο για το συνολικό προϋπολογισμό του σταθμού έπρεπε, όχι μόνο να προβάλλει διαφημίσεις, αλλά συγχρόνως να κάνει και την παραγωγή τους — μια κατάσταση μάλλον παράδοξη. Τώρα υπάρχουν 9 RDP τοπικοί σταθμοί, αυτόνομοι σ' επίπεδο προγράμματος. Και οι εννέα εκπέμπουν σε τρεις κύριες καθημερινές ζώνες, νωρίς το πρωί, το μεσημέρι και αργά το βράδυ. Αλλά πέρα από αυτές τις 3 ζώνες η διάρκεια του προγράμματος διαφέρει από σταθμό σε σταθμό λόγω του ότι χρησιμοποιούν ένα από τα εθνικά δίκτυα ως ενίσχυση. Όλοι οι σταθμοί συνεργάζονται με τα εθνικά κανάλια σ' επίπεδο σύντομων ρεπορτάζ για τοπικά γεγονότα ή για ειδικά τοπικά θέματα.

Το RDP είχε προγραμματίσει την ίδρυση τριών νέων σταθμών για το 1986, αλλά η πολιτική της Κυβέρνησης για νέα ρύθμιση σημαίνει ότι όλα τα προγράμματα ανάπτυξης κόπηκαν. Πράγματι, η Κυβέρνηση εξήγησε στο Κοινοβούλιο ότι ήθελε να περιορίσει το κρατικό ραδιόφωνο στην Πορτογαλία στο ένα κανάλι. Η φυσιογνωμία των Μέσων Επικοινωνίας στην Πορτογαλία πρόκειται ν' αλλάξει λόγω του μεγάλου άλματος που θα γίνει στα επόμενα χρόνια με την εμφάνιση νέων εμπορικών σταθμών ραδιοφώνου και τηλεόρασης με τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Προτάθηκε ότι πρέπει να μειωθούν οι κρατικοί σταθμοί ή να μισθωθούν σε ιδιώτες, μια άποψη που προσφέρει ενδιαφέρουσες δυνατότητες για το τοπικό ραδιόφωνο στην Πορτογαλία.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ

του **JEAN-PHILIPPE ART**,
Περιφερειακού Διευθυντή του Charleroi
του Βελγίου.

Από το Συνέδριο για το Τοπικό/Περιφερειακό Ραδιόφωνο δημοσίου συμφέροντος (Public Service), που έγινε τον Ιούνιο του 1986 στη Σουηδία.

Το Βέλγιο είναι μια μικρή χώρα με 10 εκ. κατοίκους. Γλωσσικά, χωρίζεται σε δύο περιοχές, με τις Βρυξέλλες περίπου στη μέση. Στο Βορρά, οι περισσότεροι μιλούν φλαμανδικά, ενώ στο Νότο, συμπεριλαμβανομένων και των Βρυξελλών η κύρια γλώσσα είναι η γαλλική. Οι δύο περιοχές είναι τελείως αυτόνομες και κάθε μια έχει το δικό της Κοινοβούλιο και δικό της Οργανισμό Εκπομπών. BRT είναι ο φλαμανδικός σταθμός και RTBF ο γαλλικός.

Το RTBF έχει περίπου 4 1/2 εκατ. ακροατές κι εκπέμπει σε 4 κανάλια. Το Ράδιο 1 είναι το δημόσιο κανάλι και μεταδίδει προγράμματα για την πληροφόρηση και τις ειδήσεις. Το Ράδιο 2, το δημοφιλές κανάλι, που επίσης μεταδίδει τοπικά και περιφερειακά προγράμματα. Το Ράδιο 3 είναι το πολιτιστικό, που μεταδίδει κυρίως κλασική μουσική, το δε Ράδιο 21 μεταδίδει μουσική και ειδήσεις για τους νέους. Το RTBF έχει 4 στούντιο για να εξυπηρετεί αυτά τα 4 κανάλια. Στις Βρυξέλλες (η έδρα), στη Λιέγη, Μονς και Ναμούρ. Κάθε στούντιο έχει προσωπικό 100 ατόμων κι ετήσιο προϋπολογισμό 150 εκ. βελγικά φράγκα (£ 450.000). Οι σταθμοί στη Λιέγη και στις Βρυξέλλες έχουν και τη δυνατότητα για τηλεόραση, ενώ οι άλλοι δύο είναι μόνο για ραδιόφωνο.

Ο κύριος ρόλος των περιφερειακών σταθμών είναι στον τομέα της πληροφόρησης. Όλα τα τοπικά γεγονότα της περιφέρειας καλύπτονται από τοπικούς δημοσιογράφους, ανεξάρτητα από το αν το γεγονός είναι εθνικής ή τοπικής σημασίας. Έτσι, κάθε σταθμός είναι συγχρόνως αρμόδιος για όλα τα νέα της περιοχής σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Εκτός από την αρμοδιότητα των ειδήσεων, κάθε σταθμός έχει τη

δική του εξειδίκευση, π.χ. σε θέματα αθλητισμού, πολιτικής, κλασικής μουσικής, σάτιρας, όχι κατ' ανάγκη περιφερειακού χαρακτήρα, αλλά που η παραγωγή τους γίνεται τοπικά.

Ως προς την κατανομή του χρόνου μεταδόσεως κάθε σταθμού, το Ράδιο 1, το κύριο κρατικό κανάλι, έχει 67 ώρες τη βδομάδα στις Βρυξέλλες, 23 στη Λιέγη, 21 στη Μονς και 12 στη Ναμούρ. Το Ράδιο 2 είναι το δημοφιλές κανάλι με το ελαφρό πρόγραμμα κι επίσης το περιφερειακό κανάλι που μεταδίδει από τις 6.00 μέχρι τις 21.00.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, κάθε περιφερειακός σταθμός μεταδίδει από τις 6.30 μέχρι τις 9.00 ένα πρόγραμμα ειδικά μελετημένο για τη δική του περιφέρεια, με δελτία ειδήσεων της περιοχής, που έχουν συγκεντρώσει τοπικοί δημοσιογράφοι και μεταξύ αυτών, ελαφρά μουσική. Μεταξύ 7.00 και 8.00 και 17.00-18.00 μεταδίδονται από το Ράδιο 1 τα εθνικά νέα κι έτσι είναι πολύ επιτυχής ο συνδυασμός των εθνικών και τοπικών ειδήσεων. Από τις 9.00 και μετά συνεχίζει το Ράδιο 2 και μεταδίδονται προγράμματα από την Μονς (9.00-10.00), Ναμούρ (13.00-15.00) και Λιέγη (15.00-17.00). Μετά τις 18.00 συνεχίζει το εθνικό κανάλι. Το Ράδιο 3, το κύριο Πολιτιστικό κανάλι, κατανέμει τις ώρες του ως εξής: 82 ώρες την βδομάδα από τις Βρυξέλλες, 8 ώρες από την Μονς, 8 από το Ναμούρ και 8 από τη Λιέγη. Οι σταθμοί όμως αυτοί επίσης μεταδίδουν προγράμματα κι έξω από την περιοχή τους. Στο Ράδιο 21, στο σταθμό των νέων ανθρώπων, όλα τα προγράμματα προέρχονται από τις Βρυξέλλες.

Η ακροαματικότητα του Ράδιο 1 είναι γύρω στο 17%, ποσοστό που προβλημάτισε τις αρχές, το Ράδιο 2 είναι το πιο δημοφιλές με ακροαματικότητα 33%, ενώ το Ράδιο 3 προσελκύει μόνο το 3%. Οι υπόλοιποι συγκεντρώνουν το 19%, το οποίο μοιράζεται μεταξύ SRF, RTL και Ευρώπη 1, με το RTL πιο δημοφιλές από τα τρία άλλα. Το ελεύθερο ραδιόφωνο προσελκύει γύρω στο 11% των ακροατών. Οι πειρατικοί σταθμοί είχαν την εντολή να μεταδίδουν με περιορισμένη ισχύ, πράγμα το οποίο όμως δεν ακολούθησαν. Έγιναν προσπάθειες για να περιορισθεί η εμβέλεια των σταθμών σε συγκεκριμένα τοπικά όρια, αλλά απέτυχαν τα μέτρα ελέγχου. Στο Βέλγιο, υπάρχουν 200 με 300 γαλλόφωνοι σταθμοί, μερικοί δε απ' αυτούς λειτουργούν ήδη πάνω από 5 χρόνια. Παρά την απειλή αυτής της ανάπτυξης, το RTBF κατάφερε ν' αντέξει τον ανταγωνισμό χάρη στον περιφερειακό τρόπο που έχουν οργανωθεί οι υπηρεσίες του.

**Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ**

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Τ.Α ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ

του ΝΙΚΗΤΑ ΛΙΟΝΑΡΑΚΗ
Υπεύθυνου Τομέα
Ενημέρωσης - Πληροφόρησης
της ΕΕΤΑΑ

Χαίρομαι ιδιαίτερα που μου δίνεται η ευκαιρία να αρχίσω την παρουσίαση των προβληματισμών που κατέληξαν στη διατύπωση μιας, λίγο - πολύ, σφαιρικής πρότασης, για τη δημιουργία των νέων τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών (Ρ/Σ) στη χώρα μας. Είναι μια πρόταση που απευθύνεται κυρίως στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.), όχι όμως μόνο σ' αυτήν. Στην επεξεργασία της συνεργάστηκαν επιστήμονες διαφόρων κλάδων και τεχνικοί που δούλεψαν σε ομάδες, για έναν περίπου χρόνο, στα πλαίσια της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ).

Χαίρομαι δε διπλά, γιατί η Τ.Α., στην Ελλάδα έχει πια στα χέρια της μια πρόταση «στρατηγικής» για την οικειοποίηση των Μ.Ε., μια πρόταση που θα της επιτρέψει να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στη μεγάλη μεταρρύθμιση των Μ.Ε., που θα ακολουθήσει νομοτελειακά την κατάργηση του κρατικού μονοπωλίου στα ερτζιανά.

Η χρήση των όρων «σφαιρική πρόταση» και «στρατηγική» φυσικά δεν γίνεται τυχαία. Οι ιδέες που θα κατατεθούν σ' αυτό το Συνέδριο, δεν απαντούν απλά το ερώτημα «πώς γίνεται ένα δημοτικός Ρ/Σ;». Για λόγους που θα εκτεθούν στη συνέχεια το ερώτημα θα πρέπει να διατυπωθεί διαφορετικά. Στην πραγματικότητα μάλιστα η πρώτη προϋπόθεση για να μπορέσει η Τ.Α. να οικειοποιηθεί το ραδιόφωνο, είναι να αποφύγει αυτό ακριβώς το ερώτημα.

Γι' αυτό λοιπόν οι προτάσεις της ΕΕΤΑΑ είναι σύνθετες και προβάλλουν κάτι διαφορετικό. Μία στρατηγική δηλαδή για τη συμβολή του θεσμού της Τ.Α. στη δημιουργία πλέγματος τοπικών Ρ/Σ σ' ολόκληρη την Ελλάδα.

Χαίρομαι ακόμα — κι εδώ νομίζω ότι εκφράζω όλους όσους συνεργάστηκαν στις μελέτες αυτές— γιατί αρκεί η υιοθέτηση έστω και της αφετηριακής επιλογής μας, έστω δηλαδή και μόνο της διαπίστωσης ότι χρειάζεται μια κάποια οποιαδήποτε στρατηγική. Ακόμα δηλαδή και χωρίς την προέκταση του ίδιου περιεχομένου που δωσαμε εμείς

στη στρατηγική που προτείνουμε. Αρκεί λοιπόν μόνον αυτό για να βρεθεί η Ελληνική Γ.Α. στην πρωτοπορία των διεθνών αναζητήσεων, όσον αφορά τη σχέση αυτοδιοίκησης και ραδιοφώνου. Αναφέρομαι φυσικά στην ανάγκη χάραξης ενιαίας στρατηγικής και κοινών πρωτοβουλιών από το Κίνημα της Γ.Α. Κάτι δηλαδή που δεν έγινε σε καμιά άλλη Ευρωπαϊκή χώρα.¹

Διλήμματα και ενστάσεις

Το δίλημμα

Προκαταβολικά θα πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι η Γ.Α. έχει μπροστά της δύο επιλογές:

α) Θα προχωρήσουν ο κάθε Δήμος ή Κοινότητα στη δημιουργία δικού τους Ρ/Σ ή θα αναλάβουν την ευθύνη να «συμβάλλουν» (μαζί με άλλους φυσικά) στη δημιουργία τοπικών Ρ/Σ;

β) Θα αρκестθούν οι ΟΤΑ, ως μονάδες, στη δημιουργία των δημοτικών (στην πρώτη περίπτωση) και τοπικών (στη δεύτερη) Ρ/Σ μέσα στα όρια της δικής τους εδαφικής ενότητας ή θα αποδεχτούν, ως Κίνημα Αυτοδιοίκησης, τη μεγάλη ευθύνη να εγγυηθούν τη δημιουργία του πλέγματος των τοπικών Ρ/Σ που θα καλύπτουν² όλη την Ελλάδα;

Σε μια πρώτη ματιά το δίλημμα φαντάζει απλοϊκό. «Ο κάθε Δήμος ας φτιάξει το δικό του σταθμο, μετά ας πολλαπλασιαστούν και τέλος, το άθροισμά τους θα ταυτίζεται με τις ανάγκες κάθε τοπικής κοινωνίας».

Τόσο απλά φαίνονται τα πράγματα στην αρχή. Με τέτοιες λίγο-πολύ ψευδαισθήσεις ξεκινήσαμε κι μείς στην ΕΕΤΑΑ. Όσο όμως προσεγγίζει κανείς το ζήτημα, όσο γνωρίζει τη διεθνή εμπειρία, όσο αντιλαμβάνεται τις δυσκολίες των επιμέρους παραμέτρων του εγχειρήματος, τόσο καταλαβαίνει σιγά-σιγά ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά όσο δείχνουν να είναι αρχικά. Αντίθετα μάλιστα, κάποιες τέτοιες σκέψεις, που είναι υπαρκτές και στην Γ.Α., απλοποιούν επικίνδυνα το πρόβλημα και υπονομεύουν αντικειμενικά την ελπίδα για πολλαπλασιασμό των πομπών και οικειοποίησή τους απ' όλες τις τοπικές κοινωνίες.

Οι ενστάσεις

Προβάλλονται όμως και κάποιες ενστάσεις. Ενστάσεις εύλογες, που κανείς καλοπροαίρετος συζητητής δεν μπορεί να αγνοήσει.

«Μήπως εσείς της αυτοδιοίκησης είστε λίγο υπερβολικοί; Κανείς δεν σας εμποδίζει και όλοι θα τους αγκαλιάσουμε, αν κάνετε 5,10 ή 110 Ρ/Σ. Αλλά ποια ιεραποστολικά «απωθημένα» εκφράζει η ανάγκη

να αναγορευέτε την Τ.Α. σε κύριο εγγυητή της δημιουργίας περιφερειακού δικτύου Ρ/Σ; Γιατί όχι η κρατική ΕΡΤ; Ή, γιατί δεν αφήνετε το έργο αυτό στην ιδιωτική πρωτοβουλία»;

Κι έτσι λοιπόν, βρίσκεται κανείς μπροστά στον πρώτο κίνδυνο. Να υποκαταστήσει δηλαδή την αυστηρή ερευνητική προσέγγιση με ιδεολογίζουσες «προκρούστειες κλίνες». Ο κίνδυνος να προβάλλεται είτε η κρατική εκδοχή είτε η εμπορική, ως πανάκεια, μπορεί κάλλιστα να ταυτίζεται με ιδεολογικές αφετηρίες και μόνο. Κάτι τέτοιο όμως, όπως θα δούμε στη συνέχεια, δεν είναι καθόλου ρεαλιστικό.

Η πρώτη ένσταση: Γιατί όχι (μόνο) η ΕΡΤ;

Προβάλλεται καταρχήν η ένσταση.

Γιατί όχι η κρατική ΕΡΤ; Και προβάλλεται από καλοπροαίρετους ανθρώπους, που έχουν πειστεί για την ανάγκη αποκέντρωσης και πολλαπλασιασμού των πομπών. Και φυσικά χωρίς «ιδεολογίζουσες παρωπίδες»....

● Μια πρώτη απάντηση είναι ότι η απόρριψη της ένστασης σχετίζεται με την αυτόνομη ευθύνη της Τ.Α. για τα τοπικά πράγματα.

● Μια δεύτερη, λιγότερο θεωρητική, θα είχε να αντιτάξει διευκρινιστικά ότι, η μη χρέωση στις ΕΡΤ της ευθύνης για την εγγύηση δημιουργίας πλέγματος τοπικών Ρ/Σ δεν αποκλείει τη συμβολή (αλλά και την ευθύνη της) να δημιουργήσει 5,10 ή 110 τέτοιους σταθμούς. — Η προβληματική που αναπτύχθηκε στις ομάδες που επεξεργάστηκαν τις προτάσεις της ΕΕΤΑΑ πήγε όμως ακόμα πιο πέρα διότι προϋπέθεσε τη συμβολή της ΕΡΤ, τόσο για την ολοκλήρωση του πλέγματος των τοπικών Ρ/Σ όσο και για την επιβίωσή τους.

Η Τ.Α. όμως δεν μπορεί και δεν πρέπει να απαλλοτριώσει την ευθύνη του εγγυητή υπέρ της ΕΡΤ.

Και αυτό για πολλούς λόγους. *Καταρχήν η διεθνής εμπειρία.* Σε καμιά χώρα απ' όσες μελετήσαμε, το κρατικό ραδιόφωνο δεν κατάφερε να δημιουργήσει τοπικούς Ρ/Σ με αξιόλογο τοπικό πρόγραμμα και ακροαματικότητα. Είναι πολύ χαρακτηριστική μάλιστα η περίπτωση του περίφημου, κατά τα άλλα, BBC που έχει οριακή ακροαματικότητα και ποιότητα στο περιφερειακό του δίκτυο.

Στα δικά μας τώρα, αντιπαρερχόμενοι τους λογής ιδεολογισμούς ή τις τυχόν άσχετες με το συγκεκριμένο πρόβλημα αντιρρήσεις (κακή ΕΡΤ, κακή κυβερνητική πολεμική με ΜΕ κλπ.), γρήγορα έρχεται κανείς αντιμέτωπος με την ίδια εμπειρία. Το πώς δηλαδή αντιμετωπίζεται μέχρι σήμερα το ζήτημα δημιουργίας τοπικών Ρ/Σ από τις ΕΡΤ. Οι 18 περιφερειακοί σταθμοί, ξεκίνησαν ως όργανα των... μονάδων διαβιβάσεων του στρατού. Με έδρα τις τοπικές Μεραρχίες, εξυπηρετήσαν κύρια τις ανάγκες προπαγάνδας του εμφύλιου.

Μετά το '50 χρησιμοποιήθηκαν κύρια ως «αναμεταδότες» του κεντρικού προγράμματος. Τοπικό πρόγραμμα δηλαδή δεν υπήρχε και ο σταθμός συνδεδεμένος με μια από τις δύο ΕΡΤ, αναμετέδιδε το εθνικό πρόγραμμα. Δεν είναι τυχαίο δε, ότι οι διευθυντές του ήταν μόνο τεχνικοί ή διοικητικοί υπάλληλοι. Δημοσιογράφος ή κάποιο πρόσωπο που να είχε την υποχρέωση παραγωγής προγραμμάτων, πλην 3 εξαιρέσεων κατά την περίοδο 1982-84, δεν υπήρξε. Και κάτι τέτοιο δεν ήταν παράλογο. Τεχνικά και διοικητικά προβλήματα ανέθεταν οι δύο ΕΡΤ στους σταθμούς αυτούς, με αποτέλεσμα ανάλογο να είναι και η στελέχωσή τους. Κατά τα άλλα, ακόμα και σήμερα, είναι μάλλον υπερβολή να μιλάμε για τοπικούς σταθμούς. Το τοπικό πρόγραμμα δεν πρέπει να ξεπερνάει το 30% και η τοπική δημοσιότητα «συλλαμβάνεται» συνήθως μέσα από την ανάγνωση μακροσκελών ανακοινώσεων της Νομαρχίας ή του Δήμου.

Υπάρχουν όμως και τα κωμικοτραγικά. Ο νομός Σερρών διαθέτει μεν Ρ/Σ, δεν διαθέτει όμως την πολυτέλεια ούτε καν ενός τοπικού δελτίου ειδήσεων... Και αυτό γιατί δεν διαθέτει... δημοσιογράφο. Στο Βόλο και την Κοζάνη, οι σταθμοί έχουν εμβέλεια ως... τα κοντινά προάστια. Όλος ο υπόλοιπος Νομός δεν ακούει. Στη Λάρισα και τα Γιάννενα η είσοδος στο σταθμό προϋποθέτει παράδοση της αστυνομικής ταυτότητας στο στρατονόμο που φυλάει την Πύλη. Οι Ρ/Σ εκεί βρίσκονται ακόμα μέσα στα στρατόπεδα.

Ο σταθμός της Λάρισας διαθέτει τοπική κάλυψη τις καθημερινές. Αν συμβεί σεισμός, καταστροφή ή πολιτικό γεγονός στην πόλη...καλό είναι να μην πέσει Σαββατοκύριακο. Το τοπικό δελτίο του διημέρου ηχογραφείται... Παρασκευή λόγω έλλειψης προσωπικού. Αυτό καθ' αυτό το τοπικό πρόγραμμα περιλαμβάνει συνήθως λαογραφικές παραγωγές, ανακοινώσεις φορέων, μουσικά προγράμματα και ειδικές εκπομπές (ΝΕΛΕ, πυροσβεστική, διεύθυνση γεωργίας κ.λπ.).

Στις καλές περιπτώσεις τα πράγματα δεν είναι καλύτερα. Ο καλός Ρ/Σ στα Χανιά, διαθέτει 17 τεχνικούς, 2 οικονομικούς, 5 καθαρίστριες, 4 διοικητικούς, ακόμα και κηπουρό, δεν διαθέτει όμως υπάλληλο δημοσιογράφο! Την ίδια στιγμή ο ανάλογος του Μάλμε στη Σουηδία διαθέτει 4 τεχνικούς, 2 διευθυντικά στελέχη, 1 λογιστή, 1 τηλεφωνήτρια και 25 δημοσιογράφους!!!

Είναι επιτακτική λοιπόν η αναβάθμιση των 18 περιφερειακών Ρ/Σ. (Μαζί και αυτού στη Λέσβο που τώρα δημιουργείται). Ούτως ή άλλως όμως, ακόμα και οι αυριανοί, αναβαθμισμένοι τοπικοί Ρ/Σ των ΕΡΤ δεν καλύπτουν παρά το 1/3 των Νομών της χώρας.

Στην πραγματικότητα για την «απόρριψη» της ένστασης δεν «φταίει» ούτε η σημερινή διοίκηση ούτε αυτή που προηγήθηκε 10

χρόνια πριν. Ίσως μάλιστα, μπορούμε να πούμε από τώρα, ότι δεν θα «φταίει» ούτε και η επόμενη...

Και αυτό γιατί το ανέκδοτο που κυκλοφορεί έχει βάση. «Ο Πρόεδρος της ΕΡΤ», λέει το ανέκδοτο, «την πρώτη εβδομάδα είναι Πρόεδρος του συνόλου της ραδιοτηλεόρασης. Τη δεύτερη γίνεται μόνον της τηλεόρασης και την τρίτη τον χρόνο του μονοπωλούν οι ειδήσεις της τηλεόρασης».

Έχουμε λοιπόν μια αναμφισβήτητη βελτίωση των ραδιοφωνικών προγραμμάτων, από τη μεταπολίτευση και μετά.

Έχουμε σήμερα ένα πολύ καλό ραδιόφωνο με πολλά εξαιρετικά προγράμματα.

Ωστόσο δύσκολα μπορεί κανείς να επικαλεστεί ότι σήμερα ανάμεσα στις άμεσες προτεραιότητες της ΕΡΤ βρίσκονται λ.χ. Η ποιοτική αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των περιφερειακών Ρ/Σ. Ο πολλαπλασιασμός των δημοσιογράφων τους. Ο αυθεντικά τοπικός τους χαρακτήρας και η αυτονόμησή τους από το κέντρο. Η εξάπλωσή τους και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Το ελληνικό ραδιόφωνο παραμένει ακόμα κεντρικό και καθρέφτης κύρια των γεγονότων του κέντρου.

Επαναλαμβάνω πάντως πως η εθνικής εμβέλειας ΕΡΤ έχει άλλες προτεραιότητες (και ίσως από μια πλευρά, και ως ένα σημείο, καλά κάνει). Έχει λεχθεί χαρακτηριστικά ότι αν προσθέταμε μ' ένα μαγικό τρόπο 5 ή 10 δισεκατομμύρια στον προϋπολογισμό της ΕΡΤ, ένα πολύ μικρό ποσοστό θα πήγαινε και πάλι στην επέκταση και συσταστική αναβάθμιση του περιφερειακού δικτύου. Και φυσικά το ζήτημα δεν είναι μόνον χρηματικό.

Έχει πολλά να κάνει ακόμα η ΕΡΤ για την αποκέντρωση και την ανάπτυξη των τοπικών δικτύων επικοινωνίας. Και είναι φυσικό η Τ.Α. να προσβλέπει σ' αυτά. Είναι όμως το ίδιο φυσικό να μη χρεώνει σ' αυτήν το ρόλο της «εγγυήτριας» για κάτι που κύρια η ίδια έχει άμεσο συμφέρον.

Η δεύτερη ένσταση: Γιατί όχι (μόνο) η ιδιωτική πρωτοβουλία;

Προβάλλεται και μια δεύτερη ένσταση «Γιατί δεν θα μπορούσε να αφηθεί το ζήτημα στην ιδιωτική πρωτοβουλία;» Κι εδώ μια σειρά καλοπροαίρετοι άνθρωποι, «ομνύοντες» στο όνομα της τοπικής ραδιοφωνίας και έχοντας «αποτάξει» τις ιδεολογίζουσες παρωπίδες λένε: «Με κίνητρο το εύλογο κέρδος, μια σειρά ιδιωτικοί σταθμοί θα ξεπηδήσουν και γρήγορα θα καλύψουν όλες τις τοπικές ανάγκες».

Και σ' αυτή την ένσταση φυσικά, μια πρώτη απάντηση θα υπενθύμιζε απλά την αυτόνομη ευθύνη της Τ.Α. Και πάλι από δίπλα θα ακολουθούσε μια δεύτερη που θα διευκρίνιζε ότι η μη χρέωση του ρόλου

της *εγγυήτριας* στην ιδιωτική πρωτοβουλία δεν αναιρεί την προσδοκία επιχειρηματικών μονάδων σε 5, 10 ή 110 περιπτώσεις.

Η ίδια η πρόταση της ΕΕΤΑΑ μάλιστα, προβλέπει τη συνεργασία με την ιδιωτική πρωτοβουλία σε κάθε περίπτωση. Δύσκολα όμως μπορεί να χρεωθούν την ευθύνη της *εγγυήτριας* για το πλέγμα των σταθμών που χρειάζονται, οι όποιες μεμονωμένες ιδιωτικές προσπάθειες.

Πρώτα-πρώτα γιατί υπάρχει δείγμα γραφής. Οι επαρχιακές εφημερίδες, πρόδρομος αλλά και τροχιοδεικτικό βλήμα της πορείας των μελλοντικών ιδιωτικών Ρ/Σ δεν έχουν καταφέρει, παρ' όλες τις θαυμαστές εξαιρέσεις, να κατακτήσουν ούτε την ποιότητα, ούτε το αναγνωστικό κοινό, ούτε την ικανότητα να εκφράζουν αυθεντικά όλες τις τοπικές εξελίξεις. Πολύ περισσότερο δε, να δώσουν πειστικές απαντήσεις στην ανάγκη δημιουργίας δικτύων επικοινωνίας - πληροφόρησης σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Κι αυτό, παρά την αριθμητική αύξησή τους.³

Διαπιστώσαμε λοιπόν, κουβεντιάζοντας με πολλούς εκδότες και δημοσιογράφους επαρχιακών εφημερίδων, ότι οι οικονομικές αυτές μονάδες δεν κατάφεραν ποτέ να γίνουν εύρωστες επιχειρήσεις. Τα κέρδη τους είναι περιορισμένα, λειτουργούν πιο πολύ ως οικογενειακές επιχειρήσεις και ο εκδότης συνήθως λειτουργεί ταυτόχρονα και ως δημοσιογράφος, παισιωμένος από 1-2 άτομα ακόμα. Αυτός είναι και ο λόγος που η κάλυψη της τοπικής δημοσιότητας είναι πολύ σχετική.

Λείπουν οι δημοσιογράφοι, λείπουν οι έρευνες, λείπουν οι ανταποκρίσεις. Εξαιτίας αυτών ακριβώς των ελλείψεων, οι επαρχιακές εφημερίδες αναγκάζονται να γεμίζουν τις σελίδες τους με αυτούσια τα δελτία τύπου —δίκην ειδήσεων— της Νομαρχίας, του Δήμου ή με αστυνομικά.

Οι υπόλοιπες σελίδες γεμίζουν με διακηρύξεις και κύρια με τα τέλεξ του Αθηναϊκού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΑΠΕ)⁴. Στη χειρότερη περίπτωση δε, με προδημοσιευμένες σε κεντρικές εφημερίδες ειδήσεις. Τι σημαίνει αυτό; Πέρα από την υποβάθμιση της τοπικής δημοσιότητας, έχουμε και ένα παράδοξο φαινόμενο. Τα κατά τεκμήριον όργανα της αποκέντρωσης (τοπικός τύπος) να εξορκίζουν τη «συγκέντρωση» διώχνοντάς την από την πόρτα, ενώ την ίδια στιγμή της ανοίγουν το παράθυρο για να μπει. Και αυτό δεν έχει σχέση μόνο με την αντιγραφή των κεντρικών εφημερίδων ή τη μη ανάδειξη της τοπικής δημοσιότητας. Έχει σχέση και με τα τέλεξ του ΑΠΕ. Γιατί το ΑΠΕ, που κατά τα άλλα κάνει μια θαυμάσια δουλειά, από τα Ελληνικά γεγονότα δεν συλλαμβάνει, παρά μόνο σποραδικά, τα όσα εκτυλίσσονται έξω από τους χώρους του κέντρου.

Είναι λοιπόν φανερό ότι οι μικρές επενδύσεις συνδυάζονται άμεσα με τις μικρές προσδοκίες κέρδους.⁵ Τουλάχιστον μέχρι σήμερα για το σύνολο σχεδόν των περιπτώσεων. Σίγουρα δε και αύριο για πολλούς Νομούς.

Γι' αυτό οι εφημερίδες με 1 και 2 δημοσιογράφους. Γι' αυτό η προτίμηση στις έτοιμες και δωρεάν ειδήσεις του ΑΠΕ και των 2-3 γραφείων τύπου που συνήθως λειτουργούν σ' ένα Νομό.

Είναι φανερό όμως ότι, όταν μιλάμε για ρόλο «εγγυητή», αναφερόμαστε ειδικά σε Ρ/Σ με προδιαγραφές ποιότητας και στελεχωμένους τουλάχιστον με 20 δημοσιογράφους.

Γι' αυτό λοιπόν η Τ.Α. έχει κάθε λόγο να προσβλέπει και να ενθαρρύνει ιδιωτικές πρωτοβουλίες για ίδρυση Ρ/Σ.

Δεν μπορεί όμως να απαλλοτριώσει την ευθύνη της για το πλέγμα των τοπικών σταθμών, με προδιαγραφές ποιότητας και δυνατότητες σύλληψης του συνόλου της τοπικής δημοσιότητας υπέρ της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Στο χάρτη, πλάι στην Πάτρα, το Ηράκλειο, τη Λάρισα κλπ. υπάρχουν και η Ευρυτανία, τα Γρεβενά και τόσοι άλλοι φτωχοί Νομοί. Εκεί, ίσως να λείπει και αυτό το στοιχειώδες κέρδος που θα προσέλυκε τον επιχειρηματία, για να δημιουργήσει έστω και ένα Ρ/Σ των «χαμηλών προδιαγραφών και αξιώσεων»!

Η τρίτη ένσταση: Γιατί όχι (μόνο) οι ερασιτέχνες;

Προβάλλεται φυσικά και μια τρίτη ένσταση. «Γιατί δεν αφήνετε τα πράγματα στην πρωτοβουλία των εραστών του ραδιοφώνου; Γιατί όχι οι ερασιτέχνες, «πειρατές» των ερτζιανών; Μήπως αυτοί δεν ήταν που σήκωναν τόσα χρόνια στις πλάτες τους το βάρος της μη κρατικής ραδιοφωνίας;»

Είναι φανερό ότι η συμβολή των ερασιτεχνών μπορεί και πρέπει να είναι σημαντική για τη λειτουργία τοπικών Ρ/Σ. Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα θα μπορούσαν να προσφέρουν τόσο τεχνική βοήθεια, όσο και να αναλάβουν συγκεκριμένα προγράμματα. Αυτό όμως είναι διαφορετικό από το να αναλάβουν το ρόλο του *εγγυητή* για δημιουργία τοπικών σταθμών.

Κανείς ερασιτέχνης όλα αυτά τα χρόνια δεν φιλοδόξησε να αναδείξει την τοπική δημοσιότητα, ούτε κανένας τέτοιος σταθμός επιδίωξε να γίνει όργανο πληροφόρησης.

Η νεανική επικοινωνία, η αναζήτηση γλωσσικής και μουσικής επαφής δεν μπορεί παρά να είναι μέρος του προγράμματος ενός τοπικού Ρ/Σ. Οι στόχοι του όμως θα είναι πάντα πολλαπλάσιοι.

Οι ερασιτεχνικοί σταθμοί φυσικά θα πολλαπλασιαστούν. Κάποιοι απ' αυτούς θα τείνουν να καλύψουν μέρος της τοπικής δημοσιότη-

τας. Κάποιοι άλλοι θα πετύχουν ακόμα περισσότερα. Ο «ραδιοφωνιτζής» θα μπορούσε σε κάποιες περιπτώσεις να μετεξελιχθεί σε κύριο όργανο έκφρασης μιας μικρής κοινωνίας. Σίγουρα όμως ο ρόλος του εγγυητή —είναι κάτι διαφορετικό.

Η τέταρτη ένσταση: Γιατί όχι (μόνο) «κοινοτικό ραδιόφωνο»;

Ο κ. Πάιν από την Ιρλανδία είναι ίσως ο πιο φανατικός υποστηρικτής του λεγόμενου «κοινοτικού ραδιοφώνου».⁶ Του ραδιοφώνου δηλαδή της γειτονιάς, της κοινότητας ή του κινήματος των πολιτών, όπως ελεύθερα θα το μεταφράζαμε. Το ραδιόφωνο αυτό, ερασιτεχνικό κατά βάση, είναι αρκετά διαδεδομένο σε κάποιες Ευρωπαϊκές χώρες και τον Καναδά.

Βασίζεται στην παραγωγή προγραμμάτων από τους ίδιους τους πολίτες και συνήθως επιχειρεί την ανάδειξη μιας γλώσσας ή μιας κουλτούρας διαφορετικής και κάποτε αντίθετης προς την κρατούσα.

Το είδος αυτό, οπωσδήποτε θα εμφανιστεί σύντομα και στην Ελλάδα και σίγουρα θα δώσει δείγματα πρωτοτυπίας, φαντασίας και ριζοσπαστισμού. Ούτε όμως αυτός ο τύπος ραδιοφώνου δεν μπορεί να εγγυηθεί το πλέγμα των τοπικών Ρ/Σ, που θα εκφράσουν όλες τις τοπικές ανάγκες. Και να γιατί:

Πρώτα-πρώτα η εναλλακτική γλώσσα, κουλτούρα και προβληματική για τα τοπικά προβλήματα προϋποθέτουν μια «ηγεμονική τοπική δημοσιότητα», που υπάρχει και κυριαρχεί σε τοπικό επίπεδο. Αυτή θα πρέπει με τη σειρά της να θέτει στο περιθώριο τις άλλες φωνές, κουλτούρες ή πολιτικές παρουσίες. Χωρίς φυσικά να αγνοηθεί η πραγματικότητα, ότι δηλαδή τέτοιες φωνές υπάρχουν και πολλές φορές συμπιέζονται σήμερα στην Ελλάδα, άλλο τόσο όμως είναι επικίνδυνο να τις χρεώσουμε με ευθύνες ηγεμονικής παρουσίας και φυσικά, *συνολικής εγγύησης*. Αφετηριακή επιλογή στους προβληματισμούς της ΕΕΤΑΑ στάθηκε η θέση ότι *κάτω από τις σημερινές συνθήκες η δημιουργία τοπικών Ρ/Σ που θα εκφράζουν το σύνολο των αναγκών είναι πιο επιτακτική*.

Συνήγορος στους προβληματισμούς αυτούς στάθηκε και πάλι η διεθνής εμπειρία.

Η κατάταξη των χωρών που ανθεί το «C.R.» μας οδηγεί γρήγορα στην εξής διαπίστωση.

Στις χώρες αυτές δεν υπάρχουν συνθήκες «ελεύθερης ραδιοφωνίας».⁷ Άρα οι μικροί και σχεδόν ερασιτεχνικοί αυτοί σταθμοί αναπτύσσονται μόνο σε «εύκρατο κλίμα». Όταν δηλαδή δεν έχουν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό των Ρ/Σ του εμπορικού κυκλώματος και ως μόνο ανταγωνιστή έχουν το πολύ συγκεντρωτικό ραδιόφωνο του κεντρικού κράτους. Στην Ελλάδα όμως, σημείο αναφο-

ράς δεν μπορεί να είναι το «ελεύθερο γήπεδο» της Ιρλανδίας, αλλά το «εκτός έδρας» παιχνίδι της Ιταλίας ή της Γαλλίας.

Και κει η πορεία τους δεν ήταν και τόσο ελπιδοφόρα. Όταν δεν έκλεισαν μόνοι τους, εξαγοράστηκαν από μονοπωλιακά εμπορικά δίκτυα. Και όταν δεν άλλαξαν στόχους, άλλαξαν σίγουρα μορφή.⁸

Πρόσθετο επιχείρημα για την αδυναμία αυτών των σταθμών να χρεωθούν την *εγγύηση έκφρασης της αποκέντρωσης και όλων των κοινωνικών ομάδων*, είναι μια ακόμα Ελληνική ιδιαιτερότητα. Η ποικιλία ανεπτυγμένων κοινωνικών θεσμών, κινήματων καθώς και ο σημαντικός ρόλος των ενδιάμεσων —ανάμεσα στο κεντρικό κράτος και τον στενά ιδιωτικό χώρο— μορφών αυτο-οργάνωσης των πολιτών, είναι κοινό χαρακτηριστικό (και βασική προϋπόθεση) για την άνθηση των «C.R.» στις Ευρωπαϊκές χώρες.

Ανεπτυγμένοι τέτοιοι θεσμοί όμως, αυτόνομοι από το κράτος και τα κόμματα, στη χώρα μας σπανίζουν ακόμα.⁹

Τοπική αυτοδιοίκηση: Ο εγγυητής

Ποιοί σταθμοί, για ποιές ανάγκες

Θα πρέπει να έχει ήδη εντυπωσιάσει η εμμονή στη χρησιμοποίηση της λέξης «εγγυητής» για να προσδιορίσουμε την ιδιαίτερη ευθύνη αυτού που θα αναλάβει «τη δημιουργία Ρ/Σ συγκεκριμένων προδιαγραφών», που όλοι μαζί θα αποτελέσουν «πλέγμα» σταθμών το οποίο θα καλύπτει όλη την Ελλάδα. Τα λίγα που είπαμε μέχρι και τα πολλά που θα ακολουθήσουν καταλήγουν όλα στη διαπίστωση ότι κάτω από τις παρούσες συνθήκες και με βάση την Ελληνική ιδιομορφία, μόνο η Τ.Α. μπορεί να εγγυηθεί για τους σταθμούς αυτούς. Ο μελλοντικός χάρτης είναι σίγουρο ότι θα περιλαμβάνει κρατικούς, ιδιωτικούς, ερασιτεχνικούς, κοινοτικούς κλπ.¹⁰ Εγγυητής όμως της εξάπλωσης των σταθμών σ' όλη την Ελλάδα με αντίστοιχο προσανατολισμό τους, σ' όλες τις τοπικές κοινότητες, στήριγμα και όργανο της αποκέντρωσης και της τοπικής ανάπτυξης δεν μπορεί να είναι άλλος από την Τ.Α. Τι εννοούμε μ' αυτό συγκεκριμένα:

- Αναφερόμαστε σε «πλέγμα ραδιοφωνικών σταθμών» και όχι σε μεμονωμένες προσπάθειες ή στο άθροισμά τους. Αυτό σημαίνει ότι η ύπαρξη αναγκών έκφρασης και επικοινωνίας θα καθορίσει το μελλοντικό ραδιοφωνικό χάρτη και όχι τυχαίες πρωτοβουλίες. Πρακτικά μιλάμε για τους 52 Ρ/Σ (αν συμβατικά, ορίσουμε το Νομό, ως πρόσφορο χώρο ανάπτυξης τοπικού σταθμού) και όχι για άθροισμα κάποιων ιδιωτικών κρατικών ή ακόμα και δημοτικών προσπαθειών σε 10, 15 ή έστω και... 51 Νομούς.

- Αναφερόμαστε σε σταθμούς που θα είναι *πράγματι* τοπικοί και

όχι κατ' όνομα «τοπικοί». Εδώ βέβαια χρειάζεται μια εννοιολογική διασάφηση. Κάθε «τοπικός» Ρ/Σ δεν είναι απαραίτητα και τοπικός. Όχι μόνο γιατί, αν λειτουργεί μόνο με κριτήρια εμπορικά, έχει ανάγκη συνεχούς εξάπλωσης. Ούτε γιατί, αν δημιουργείται σε αναφορά μόνο προς τις κεντρικές πολιτικές εξελίξεις, έχει την τάση «να αλλοιθωρίζει» προς το κέντρο. Η Ιταλία ή η Γαλλία είναι γεμάτες σήμερα, από «τοπικούς» Ρ/Σ που έχουν χάσει πια, τις περισσότερες φορές, τα τοπικά τους χαρακτηριστικά. Έχουμε λ.χ. «κλαδικούς» που αναφέρονται μόνο σ' ένα κίνημα (φεμινιστικό, εργατικό κλπ.). Άλλους, που αναφέρονται σε μειοψηφίες (εθνικές, θρησκευτικές κλπ) ή σε «περιθωριακές» (σύμφωνα με την κρατούσα ηθική) ομάδες (ομοφυλόφιλοι κλπ.). Έχουμε απ' την άλλη τους «εξειδικευμένους». Αυτοί, που είναι και οι πιο διαδεδομένοι, ειδικεύονται στα διάφορα είδη μουσικής (τζαζ, λαϊκή, ροκ κλπ.) και απευθύνονται σε ειδικό κοινό για να επιβιώσουν. Όλοι αυτοί οι Ρ/Σ είναι αναμφισβήτητα «τοπικοί», εφόσον εδρεύουν στο Μπάρι ή στην Μασσαλία. Μπορεί ακόμα να είναι ποιοτικά θαυμάσιοι ή ριζοσπαστικά ενδιαφέροντες. Δεν είναι όμως τοπικοί, με την έννοια που δέχεται ως προϋπόθεση η πρόταση αυτή.

● Εμείς, όταν στις προτάσεις μας αναφερόμαστε σε τοπικούς Ρ/Σ εννοούμε (και μόνο) αυτούς που θα μπορούν να εκφράζουν:

- 1) Όλες τις εδαφικές ενότητες (π.χ. όλους τους Δήμους και τις Κοινότητες ενός Νομού. Σε κάποιες περιπτώσεις στη χώρα μας, ο αριθμός τους ξεπερνάει τους 200).
- 2) Όλες τις κοινωνικές ομάδες (με τις αντίστοιχες ανάγκες τους).
- 3) Το σύνολο της «τοπικής δημοσιότητας».¹¹

Ο συνδυασμός των 3 αυτών προδιαγραφών δεν έχει μόνο κάποια θεωρητική σημασία. Διαγράφει επίσης και το «προφίλ» ή το μοντέλο του σταθμού αυτού. Πρόκειται δηλαδή για έναν «ακριβό σταθμό», με ανάλογες τεχνικές εγκαταστάσεις, με πολλούς δημοσιογράφους και ανταποκριτές, με υποσταθμούς που θα συμπαράγουν το πρόγραμμα, με αρκετά συνεργεία εξωτερικών μεταδόσεων, που θα μεταφέρονται στην περιφέρεια της περιφέρειας κλπ.. Είναι φανερό λοιπόν, ότι ένας τέτοιος Ρ/Σ, που ορίζεται πολύ πιο «ακριβός» από τους Ρ/Σ της ΕΡΤ στην περιφέρεια ή ακόμα και από τον ήδη λειτουργούντα σταθμό του Δήμου Αθηναίων. Ακόμα πιο ακριβός από τους «τοπικούς» μουσικο-ψυχαγωγικούς της Γαλλίας και της Ιταλίας και φυσικά από τους δικούς μας «ερασιτεχνικούς» ή τους «κοινοτικούς» του εξωτερικού.

Μιλάμε με άλλα λόγια για ένα πλέγμα τοπικών Ρ/Σ, που είναι ταυτόχρονα το μεγάλο ζητούμενο και ο μεγάλος άγνωστος για όλη την υπόλοιπη Ευρώπη.

Γιατί η Τ.Α.;

Ορίσαμε όμως την Τ.Α., ως εγγυητή και για κάποιους άλλους λόγους.

Πρώτα, γιατί ένα τέτοιο έργο δεν αφορά μεμονωμένους Ρ/Σ (Αθήνα, Πειραιάς, Ιθάκη, Κατερίνη, Μυτιλήνη κλπ.). Η ευθύνη, στον πιο μεγάλο βαθμό, μεταφέρεται πια ή μάλλον πρέπει να μεταφερθεί, σύμφωνα με την πρότασή μας, στην Τ.Α. *ως θεσμός, ως κίνημα, ως αυτόνομο πολιτικό υποκείμενο*. Μεταφέρεται δηλαδή στα όργανα εκείνα που μπορούν να υιοθετήσουν αυτή ή κάποια άλλη στρατηγική και να αναλάβουν το σύνολο των πρωτοβουλιών που απαιτούνται ΚΕΔΚΕ, συνέδριο κλπ.).

Δεύτερο, γιατί στην έννοια του εγγυητή, εμπεριέχεται και ο ρόλος του καταλύτη. Η Τ.Α. θα πρέπει να κινητοποιήσει και άλλες τοπικές δυνάμεις. Να ευαισθητοποιηθεί η ίδια σ' έναν τομέα που ουδέποτε την απασχόλησε σοβαρά. Να περιλάβει στις αρμοδιότητές της, το σχεδιασμό των τοπικών δικτύων επικοινωνίας και τέλος να συμμετάσχει αποφασιστικά μαζί με όλους σχεδόν τους τοπικούς φορείς στη δημιουργία των τοπικών Ρ/Σ.

Εδώ βέβαια χρειάζεται μια ακόμα διευκρίνηση. Αναφέρουμε τον όρο «εγγυητής» και όχι «δημιουργός». Και αυτό γίνεται συνειδητά. Το αναφέρουμε χαρακτηριστικά και στον τίτλο που διαλέξαμε για το Συνέδριο αυτό. Μιλάμε δηλαδή για τη «*συμβολή της Τ.Α. στη δημιουργία τοπικών σταθμών*» και όχι για την αποκλειστική ευθύνη της στη δημιουργία δημοτικών Ρ/Σ.

Τα μεγάλα έξοδα που απαιτούνται, η ανάγκη δημιουργίας πλέγματος Ρ/Σ και όχι μόνο σε 10-15 μεγάλους Δήμους, όλα αυτά κάνουν τα πράγματα πολύ δύσκολα.

Και φυσικά παίρνουμε υπόψη μας και την... αδυσώπητη διεθνή εμπειρία.

Όλα αυτά μας οδήγησαν σ' ένα συμπέρασμα που σε μία πρώτη ματιά φαντάζει αντιφατικό. *Η Τ.Α. είναι ταυτόχρονα η μόνη εγγύηση για το πλέγμα των αυθεντικών τοπικών Ρ/Σ στην Ελλάδα και αυτή που δεν μπορεί (αλλά Και δεν πρέπει) να τους δημιουργήσει μόνη της.*

Θα μπορούσαμε να πούμε λοιπόν με νομικούς όρους, ότι η Τ.Α. αναλαμβάνει σειρά μεγάλων ευθυνών, δεν αναλαμβάνει όμως η ίδια την «*άσκηση (όλων) των δικαιωμάτων*».

Σε επίπεδο πολιτικής επιστήμης δε και με βάση το δεδομένο του «*δημαρχοκεντρικού*» συστήματος διοίκησης των Ο.Τ.Α. που επιβάλλει ο νόμος, θα πρέπει να πούμε πως υπάρχει ένας υπαρκτός κίνδυνος. Η Τ.Α. κινδυνεύει να ετεροχρονίσει την παλαιότερη συνταγματική ερμηνεία, ότι τα κρατικά Μ.Ε. «*ανήκουν*» στην εκάστοτε κυβέρνη-

ση και η κρατική εποπτεία στα Μ.Ε. ταυτίζεται με το κυβερνητικό μονοπώλιο. Ενώ δηλαδή οι τοπικοί Ρ/Σ που θα δημιουργηθούν δεν θα έπρεπε με κανένα τρόπο να επαναλάβουν μια ερμηνεία, που όλοι πια θεωρούν ξεπερασμένη, ο κίνδυνος αναβίωσής της είναι υπαρκτός. Οι αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις, πολύ περισσότερο η «δημοτική υπηρεσία» αλλά και τα περισσότερα νομικά σχήματα που έχει στη διάθεσή της (με βάση πάντα τον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα), στην ουσία (και πέρα από προθέσεις), «επιβάλλουν την εξάρτηση από το Δημοτικό Συμβούλιο, δηλαδή από την πλειοψηφία, δηλ. από το Δήμαρχο» (όπως έγραψε πρόσφατα καθημερινή αθηναϊκή εφημερίδα). Και αυτό ανεξάρτητα από προθέσεις μη επεμβάσεων του εκάστοτε Δημάρχου.

Πολλαπλές λοιπόν οι προκλήσεις.

Πολλαπλές και οι ευθύνες της «εγγυήτριας».

Τ.Α. και ραδιόφωνα: Μια ιστορική ανορθογραφία

Η σχέση της Τ.Α. με τη ραδιοφωνία στη χώρα μας αποτελεί ασφαλώς μια ιστορική ανορθογραφία.

Σε καμία Ευρωπαϊκή χώρα η κατάργηση του κρατικού μονοπωλίου στα Μ.Μ.Ε. δεν συνδέθηκε με την Τ.Α. Στην Ελλάδα φθάσαμε να θεωρούμε τους δημοτικούς σταθμούς, περίπου ως το μόνο διάδοχο σχήμα του κρατικού μονοπωλίου. Πολλοί μάλιστα ταύτισαν τη λεγόμενη «ελεύθερη ραδιοφωνία» με την Τ.Α. και η Βουλή, σχεδόν ομόφωνα, σφράγισε κάποιους ανάλογους προβληματισμούς.

Η ιδιόμορφη αυτή εξέλιξη στο μέσο Ευρωπαϊκό φαντάζει ακατανόητη.

Πρώτα, γιατί ξέρει πως η Ελληνική Τ.Α. έχει λιγότερες αρμοδιότητες από τη μέση Ευρωπαϊκή. Παρ' όλα αυτά κανείς δεν της χρεώνει και τη ραδιοφωνία...

Μετά γιατί, οι δημοτικοί σταθμοί στην Ευρώπη, όπου έγιναν, απέτυχαν παταγωδώς και έκλεισαν όλοι!

Στο σημερινό ραδιοφωνικό χάρτη της Ευρώπης, δύσκολα μπορεί κανείς να ανακαλύψει περισσότερους από 2-3 σταθμούς σε χωριά της Ιταλίας, ελάχιστους στη Γαλλία (που στις περιπτώσεις αυτές ο όρος «δημοτικός» έχει την έννοια της στήριξης των σταθμών από το Δήμο και όχι της άμεσης διοίκησης ή ανάμιξης), έναν στη Φινλανδία, κάποιους στη Δανία και ορισμένους ακόμα, πιθανόν, σε κάποιες άλλες χώρες. Χωρίς φόβο υπερβολής μπορούμε να πούμε, πως σ' ολόκληρη την Ευρώπη δεν υπάρχει πια Ρ/Σ, που να διοικείται άμεσα από την Τ.Α.!

Η φράση που αποδίδεται στο Μ. Ναπολέοντα, ίσως ισχύει παραλλαγμένη και για τους σταθμούς αυτούς. Η «Τ.Α. μπορεί να πάρει

στα χέρια της όλες τις αρμοδιότητες. Τη μόνη που δεν μπορεί να πάρει είναι αυτή της λειτουργίας Ρ/Σ».

Τέσσερα παραδείγματα για της ...γραφής το αληθές:

Α. Σε έγγραφη απάντηση προς την ΕΕΤΑΑ, η Ομοσπονδία των Τοπικών Ρ/Σ της Ολλανδίας αναφέρει: «Για μας το πρόβλημα με τους τοπικούς σταθμούς δείχνει να είναι ακριβώς το αντίθετο απ' αυτό που απασχολεί εσάς. Κύριο μέλημά μας είναι ο περιορισμός της Τ.Α. έξω από τους σταθμούς(!) Και φυσικά δεν αναφερόμαστε μόνο στην άμεση συμμετοχή της. Θέλουμε να κρατήσουμε μακριά τις παρεμβάσεις και τις αντιθέσεις της».

Β. Στην Αγγλία η προοδευτική μεταρρύθμιση των Μ.Ε. αποκλείει τη συμμετοχή της Τ.Α. στα προγράμματα των ανεξάρτητων τοπικών Ρ/Σ του ΙΒΑ. Και αυτό ενώ το επιτρέπει σε 10δες άλλους τοπικούς φορείς, μέχρι και το τοπικό... ταχυδρομείο. «Η Τ.Α.» μας είπαν, «θα φέρει μέσα στο σταθμο τον κομματισμο και τις αντιθέσεις της».

Γ. Το πιο προωθημένο ίσως υπόδειγμα αυτοδιοίκησης σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Στην πόλη της Μπολόνια έχουν έδρα ο Δήμος (α' βαθμός Τ.Α.), η επαρχία (β' βαθμός) και η περιφέρεια (γ' βαθμός Τ.Α.). Στον τομέα των Μ.Ε. δουλεύουν 50 δημοσιογράφοι, δαπανώνται δισεκατομμύρια λιρέττες και εκδίδονται 7 δημοτικά περιοδικά και εφημερίδες! Δεν λειτουργεί όμως ούτε ένας δημοτικός Ρ/Σ (παρόλο που η Ιταλία έχει την πιο μακρόχρονη παράδοση ελευθερίας στα Μ.Ε.).

Όταν τους ρωτήσαμε, παραξενεύτηκαν. Θυμήθηκαν πως 7-8 χρόνια πριν, κάποιος το είχαν προτείνει. Οι πιο πολλοί όμως το είχαν βρει άσκοπο και άσχετο με τη δουλειά τους. «Δεν είναι ο ρόλος της Τ.Α. να έχει δικούς της Ρ/Σ, κατέληξαν». Η Τ.Α. τριών βαθμών στη Μπολόνια, με τον τεράστιο μηχανισμό επικοινωνίας που διαθέτει, σε σχέση με το ραδιόφωνο, αρκείται σ' ένα δωμάτιο 4×4 με κάποια μαγνητόφωνα και πικ-απ. Σ' αυτό το μικρό στούντιο ηχογραφούνται σποραδικά κάποια ειδικά μηνύματα που θέλει να μεταδώσει και οι κασέτες στέλνονται στη συνέχεια στους εμπορικούς ή «κοινωνικούς» Ρ/Σ της περιοχής.

Δ. Αν το συγκαταβατικό χαμόγελο είναι κριτήριο και κίνητρο για προβληματισμούς, τότε θα πρέπει να μας ανησυχήσει ιδιαίτερα η έκφραση των Ευρωπαίων ειδικών, όταν γίνεται λόγος για δημοτικό ραδιόφωνο. Το χαμόγελό τους κρύβει μια τεράστια ποσότητα εμπειριών, κωμικών αλλά και τραγικών, που σχετίζονται με τη δημοσιογραφία και πιο συχνά τις επεμβάσεις των Ευρωπαίων αιρετών στη διαμόρφωση των προγραμμάτων... Το χαμόγελο αυτό, παρ' όλη την

ευγένεια που τους χαρακτηρίζει, δεν έλλειψε ούτε από τα πρόσωπα των ξένων ειδικών που φιλοξενούμε σ' αυτό το Συνέδριο!!

Μια σχέση χωρίς παρελθόν

Μια πολύ καλή ελληνίδα δημοσιογράφος, αφού απευθύνθηκε στην ΕΕΤΑΑ και άκουσε την κατάληξη των μελετών για την αναγόρευση της Τ.Α. ως κύριο εγγυητή της τοπικής ραδιοφωνίας, έγραψε: «Γιατί τόση δραστηριότητα για έναν τομέα (σ.σ. εννοεί τη σχέση Τ.Α.-ραδιοφωνίας) που έχει αποδειχθεί ατελέσφορος πρακτικά σ' ολόκληρη την Ευρώπη;»¹² Το έγραψε χωρίς να ξέρει ότι όλοι οι Έλληνες μελετητές είχαν προσδιορίσει πολύ περισσότερες αδυναμίες στην «ατελέσφορη» Ευρωπαϊκή εμπειρία. Πολύ περισσότερες απ' αυτές που μπορούσε να φαντάζεται η ίδια... Πράγματι η ελληνική Τ.Α. έχει και άλλες «αδυναμίες», πολύ σχετικές μάλιστα με το ρόλο που καλείται να αναλάβει στα Μ.Ε. Αδυναμίες που, όταν δεν προκαλούν ειρωνικά σχόλια (των κακοπροαίρετων) για τα πιθανά προγράμματα κάποιων μελλοντικών δημοτικών σταθμών, προκαλούν οπωσδήποτε το σκεπτικισμό και την απαισιοδοξία (των καλοπροαίρετων).

Είναι φανερό ότι η «μεγάλη πρόκληση» που έχει στα χέρια της σήμερα η Τ.Α. προϋποθέτει την υπέρβαση αυτών των υπαρκτών αδυναμιών.

● Η σχέση της Τ.Α. με τα Μ.Ε. είχε μέχρι σήμερα τη μορφή των γνωστών «ενημερωτικών δελτίων» που εκδίδουν οι Δήμοι. Πρόκειται αναμφίβολα για μια πολύ ατυχή επικοινωνιακή προσπάθεια, στο βαθμό που τα δελτία αυτά είναι συνηθέστατα προπαγανδιστικά, αδιάφορα και καταλήγουν συνήθως κατευθείαν στο γνωστό «κάλαθο των αχρήστων». Η δημοσιογραφική προσέγγιση, στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, απουσιάζει και κανείς δεν μπορεί να αναγνωρίσει «άποψη» για την πληροφόρηση και την επικοινωνία στα δελτία αυτά. Από πολιτική πλευρά είναι είτε μονόπλευρα υπέρ της παράταξης που έχει πλειοψηφία στο Δημοτικό Συμβούλιο, είτε «πολυφωνικά». Και στη μια και στην άλλη περίπτωση όμως είναι αδιάφορα. Στην πρώτη, γιατί υποκαθιστούν την ανάγκη ενημέρωσης με την προπαγάνδα και τον εξωραϊσμό του δημοτικού έργου.

Στη δεύτερη, γιατί υποκαθιστούν την ενημέρωση με τη συνισταμένη του μέσου όρου. Κάθε παράταξη η κάθε κόμμα παραθέτει παράλληλους μονόλογους, ενώ το ειδησεογραφικό μέρος μοιάζει μ' αυτό που στη δημοσιογραφική ορολογία ονομάζεται «σούπα». Τα γεγονότα δηλαδή αφυδατώνονται από τα στοιχεία εκείνα που κάποια παράταξη ή και μέλη του Δ.Σ. δηλώνουν ότι δεν συμφωνούν, με αποτέλεσμα το τελικό κείμενο να είναι εντελώς ανούσιο.

● «Ακρογωνιαίος λίθος» στην πρόταση για χάραξη στρατηγικής οργάνωσης των δικτύων επικοινωνίας σε τοπικό επίπεδο για ολόκληρη τη χώρα είναι η ανάληψη της ευθύνης από την Τ.Α., ως θεσμό ή κίνημα και όχι από κάποιον ή κάποιους Ο.Τ.Α. μεμονωμένα. Αυτό όμως είναι κάτι που ουδέποτε σχεδόν έχει επαναληφθεί στο παρελθόν! Αντίθετα η δυσκολία συνεννόησης και συνεργασίας είναι περίπου ο κανόνας. Το ίδιο συμβαίνει, κατά κανόνα, και με την αδυναμία χάραξης κοινής στρατηγικής, με βάση τον αυτόνομο λόγο της Τ.Α., από κεντρικά σώματα ή όργανα του θεσμού (Συνέδρια, Δ.Σ., της ΚΕΔΚΕ ή των ΤΕΔΚ κλπ.). Οι θαυμαστές εξαιρέσεις είναι ελάχιστες και δεν αναιρούν τον κανόνα.

Πρόσθετες δυσκολίες στην περίπτωση της ραδιοφωνίας.

1) Η αίσθηση (ή ψευδαίσθηση) ότι είναι δυνατό να γίνουν Ρ/Σ από τον κάθε Ο.Τ.Α. μόνο του.

2) Η εύλογη «φιλοδοξία» της κάθε δημοτικής αρχής να εκφράσει το δικό της λόγο και να μη μπει σε διαδικασίες διαλόγου για ενιαίο σταθμό με άλλες, πιθανά αντιθέτων απόψεων και «συμφερόντων».

3) Η προϋπόθεση της παραίτησης από ένα δελεαστικό κατ' αρχήν προνόμιο. Ή όπως πολύ χαρακτηριστικά γράφει η κ. Κάτια Πετροπούλου στα «ΝΕΑ», για να βρει κανείς για ένα Ρ/Σ σαν αυτόν που προτείνει η ΕΕΤΑΑ θα πρέπει σίγουρα να διαθέτει τέσσερα προσόντα: Πρώτο να μην έχει τη νοοτροπία του μικρομαγαζάτορα. Δεύτερο, να ενδιαφέρεται για να βγει από το καβούκι του. Τρίτο, να υποπεύεται ότι στη θέση ενός δελεαστικού καταρχήν προνομίου που φαίνεται ότι χάνει, μπορεί να κερδίσει 10 άλλα, εξίσου ή και περισσότερο δελεαστικά. Και τελευταίο: να πιστεύει ότι η ευθεία δεν είναι πάντα ο πιο σύντομος δρόμος για να προσεγγίσεις το στόχο σου».

● «Γιατί μιλάτε για δημοτικούς Ρ/Σ και δεν μιλάτε π.χ. για σταθμούς της Εμπορικής Τράπεζας, του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς, του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδας;». Αυτό το ερώτημα διατύπωνε τις προάλλες ένας έντονα επιφυλακτικός δημοσιογράφος. Και εννοούσε φυσικά ότι αν η Τ.Α. είναι ένας θεσμός που έχει 37 ή 95 ή 542 αρμοδιότητες, παράγει κατά τεκμήριο ανάλογα με τον αριθμό αυτό γεγονότα, που μπορεί να γίνουν ειδήσεις. Όμως άλλες τόσες αρμοδιότητες (άρα και ειδήσεις) πιθανόν να παράγει ο ΟΛΠ ή ο ΟΣΕ. Είναι φανερό λοιπόν, ότι η ένσταση συνδέεται με κάποιες (καθόλου ανύπαρκτες) πρακτικές που εμφανίζονται με δύο τρόπους:

1) Μ' αυτόν που εξαντλεί την έννοια Τ.Α. στις 37, 98 ή 542 αρμοδιότητες του θεσμού. Είναι φανερό ότι ο Ρ/Σ που θα αντιστοιχούσε σε μια τέτοια αντίληψη για την Τ.Α., θα ήταν εμφανώς χωρίς νόημα και γρήγορα θα έκλεινε λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος και... ειδήσεων.

2) Μ' αυτόν που ενώ στα λόγια δεν αποδέχεται τον περιορισμό της έννοιας Τ.Α. στις παραπάνω αρμοδιότητες, στην πράξη μένει μόνο σ' αυτές. Για το σύνολο των άλλων ζητημάτων «δανείζεται» το λόγο των θεσμών που αναφέρονται στην κεντρική πολιτική σκηνή (κυβέρνηση, άλλα κόμματα, κεντρικά πρότυπα ζωής και κουλτούρας κλπ.).

Ο αντίποδας μιας τέτοιας πρακτικής δεν βρίσκεται φυσικά, ούτε σε κάποιον κακώς εννοούμενο «επαρχιωτισμό», ούτε σε τοπικισμούς, ούτε φυσικά σε μια αμφισβήτηση του αναντικατάστατου ρόλου των αντιπροσωπευτικών θεσμών. Από επικοινωνιακή άποψη όμως (και μόνο) η Τ.Α. θα πρέπει να προβληματιστεί για τη χρησιμότητα (και ως εκ τούτου τη δυνατότητα επιβίωσης) ενός Ρ/Σ, που θα επαναλαμβάνει ή απλά θα εξειδικεύσει τοπικά, τα όσα θα μετέδιδε και ένας κεντρικός κρατικός, κομματικός ή ιδιωτικός Ρ/Σ.

Αυτό φυσικά στην καλύτερη περίπτωση. Γιατί αν η δημιουργία τοπικού Ρ/Σ από κάποιο Δήμο, υποκρύπτει την επιλογή δημιουργίας «πρόκεχωρημένων φυλακίων», που θα αντιπολιτεύονται απλά τους εκάστοτε κατέχοντες την κεντρική εξουσία (άρα και τα κεντρικά Μ.Ε.), τότε (από επικοινωνιακή άποψη πάντα) ο σταθμός αυτός μπορεί μεν να γίνει ένας θαυμάσιος σταθμός, δεν θα εμπίπτει όμως στις προϋποθέσεις που έθεσε από την αρχή η μελέτη αυτή. Γιατί εμείς θεωρήσαμε ως δεδομένο ότι τα συμφέροντα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης απαιτούν την ανάδειξη της τοπικής δημοσιότητας. (Οι σταθμοί αυτοί αν την αναδεικνύουν, θα το κάνουν μόνο κάτω από το πρίσμα των συμφερόντων που προαναφέραμε).

Για τις δύο αυτές πρακτικές, πολλά θα είχαν να καταθέσουν όσοι δημοσιογράφοι χρεώθηκαν κατά καιρούς την Τ.Α. Λειτουργώντας ως διαμεσολαβητές ανάμεσα στο τι εννοεί η ίδια η Τ.Α. ως είδηση και στον αναγνώστη, θεατή ή ακροατή, ως τελικό κριτή του τι είναι ενδιαφέρον, βλέπουν καθημερινά το ρόλο τους στις εφημερίδες να υποβαθμίζεται, τα θέματα που παραδίδουν να απορρίπτονται (ως μη ενδιαφέροντα), την αποδοχή του κοινού να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα και την έμπνευσή τους για άσκηση δημοσιογραφίας να αφυδατώνεται. Την ίδια στιγμή τα δελτία τύπου των Ο.Τ.Α. παίρνουν το δρόμο προς τον «κάλαθο των αχρήστων» ως ανούσια και αδιάφορα.

Σταθήκαμε περισσότερο σ' αυτό το σημείο, γιατί συνδέεται με μια πραγματικότητα που, κατά τη γνώμη μας, η υπέρβασή της θα αποτελέσει τον κύριο όρο για τη δικαίωση της τοπικής ραδιοφωνίας! Μ' άλλα λόγια αν η Τ.Α. δεν κατορθώσει να βάλλει τη σφραγίδα ενός «αυτόνομου λόγου» ή μιας «φιλοσοφίας αυτοδιοίκησης» στο σύνολο

του προγράμματος του Ρ/Σ, τότε γρήγορα θα χαθεί ο λόγος ύπαρξής του. Και εξηγούμαι:

Φιλοσοφία προγράμματος, δεν σημαίνει τα «νέα του Δήμου». Δεν σημαίνει ούτε τα όσα προβλήματα συνηθίσαμε να βλέπουμε στα Μ.Ε. ως «δημοτικό ρεπορτάζ». Αυτά θα πρέπει να αποτελούν, στην καλύτερη περίπτωση, μέρος μόνο του προγράμματος ενός τοπικού σταθμού. Αντίθετα η φιλοσοφία προγράμματος, με βάση τον αυτόνομο λόγο του θεσμού και τη «φιλοσοφία αυτοδιοίκησης», προϋποθέτει την ανάδειξη μιας νέας, ιδιαίτερης οπτικής για το σύνολο των γεγονότων. Κάτι τέτοιο, που είναι δύσκολο να περιγραφεί, μπορεί να περιλαμβάνει: Τα βαθύτερα στοιχεία της έννοιας «αυτοδιοίκησης». Τη μικρή κλίμακα, την ισορροπία με το φυσικό περιβάλλον. Την αποκέντρωση. Το στοιχείο της κοινωνικής επαφής. Την αυτοοργάνωση. Τη συλλογική προσπάθεια. Την μοναδικότητα της παρουσίας κάθε ατόμου! Όλα αυτά (και πολλά άλλα) θα έπρεπε να είναι στοιχεία αυτής της «φιλοσοφίας αυτοδιοίκησης». Της μόνης που θα μπορούσε να δικαιώσει τη συμμετοχή της Τ.Α. στα ραδιοφωνικά πράγματα.

Όσο η Τ.Α. ή ο τοπικός Ρ/Σ απαλλοτριώνει την ευθύνη του να δεχτεί την ύπαρξη, να αναζητήσει τις φόρμες και να εκφράσει την ιδιαιτερότητά του (και μάλιστα με ελκτικότητα), τόσο η δικαιολογητική βάση για ένα τέτοιο Ρ/Σ θα ακολουθεί μια πορεία νομοτελιακή. Ο σταθμός αυτός δεν έχει άλλη επιλογή από το να υποκαθιστά το «λόγο του» με δάνεια. Και τα δάνεια στην περίπτωση αυτή, είτε είναι αλλοιθωρισμός προς την κεντρική πολιτική αντιπαράθεση, είτε προγράμματα που θα μπορούσαν να απευθύνονται σε κάθε έλληνα, όπου κι αν ζει. Τότε όμως, με ακέραιη την ευθύνη της Τ.Α., ο τοπικός Ρ/Σ παύει να έχει λόγο ύπαρξης.

● Μια τέταρτη ένσταση επικαλείται πάλι, τόσο τη διεθνή όσο και την Ελληνική εμπειρία. Ένας τοπικός σταθμός, λέει, είναι τοπικός, όταν το σύνολο της τοπικής κοινωνίας εκφράζεται μέσα απ' αυτόν. Μπορεί η Τ.Α. να εγγυηθεί αυτή τη δυνατότητα; Εδώ βέβαια υπάρχουν, θετικές αλλά και αρνητικές εμπειρίες:

Η Τ.Α. έχει δώσει σε πολλές περιπτώσεις δείγματα υποδειγματικής συνεργασίας με τους υπόλοιπους τοπικούς φορείς και μεμονωμένους κατοίκους.

Η σύνδεση αυτή όμως στην πράξη περνάει πάντα μέσα από τις επιλογές (όχι σπάνια στενές) της πλειοψηφίας του Δ.Σ. Αυτό όμως που για το σύνολο των άλλων πρωτοβουλιών του Δήμου νομιμοποιείται απόλυτα, στη συνεργασία για την επικοινωνία δημιουργεί προβλήματα.

Έχει λεχθεί μάλιστα ότι η μη χρησιμοποίηση του άρθρου 28 του

Δ.Κ.Κ. που επιτρέπει την ανάθεση αρμοδιότητας από το Δήμο σε κάποιο διαφορετικό νομικό πρόσωπο (με πιθανότητες φυσικά αυτό να χαράζει διαφορετική πορεία) είναι ενδεικτική. Γιατί η σύνδεση με άτομα και φορείς σε επίπεδο ραδιοφωνίας, δεν μπορεί παρά να γίνει στη βάση της αυτόνομης διατύπωσης ιδεών και απόψεων, τα οποία δεν θα εκφράζουν υποχρεωτικά την πλειοψηφία του Δήμου ή το Δ.Σ. ή τα μέλη του ή τα κόμματα που συνδέονται μ' αυτά. Και φυσικά μιλάμε για ιδέες και απόψεις, όχι μόνο στενά πολιτικές. Η εμφανής μάλιστα αδυναμία των ενημερωτικών δελτίων που εκδίδουν ήδη οι Δήμοι, δεν είναι τόσο στο να εκφράσουν τους διαφορετικούς πολιτικούς προβληματισμούς, όσο στο να καλύψουν ειδησεογραφικά το σύνολο της τοπικής δημοσιότητας.

Η αδυναμία αυτή βέβαια πρέπει να γενικεύεται. Οι δημοτικές αρχές λειτουργούν με πλειοψηφίες, μειοψηφίες κομματικές ή άλλες τάσεις και ως στόχο έχουν να διοικούν τις πόλεις. Η αρχή της πλειοψηφίας σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι αυτονόητη και κανείς δεν διανοήθηκε να την αμφισβητήσει.

Οι επικοινωνιακές λειτουργίες όμως είναι διαφορετικές. Γι' αυτό και δεν μπορεί να αποτελέσει πάντα κριτήριο αξιολόγησης η πιθανή άποψη όχι απλά της πλειοψηφίας αλλά ίσως και του ομοφωνούντος Δ.Σ. μιλάμε φυσικά για θέματα γενικά και όχι στενά πολιτικά. Κανείς δηλαδή δημοτικός εκπρόσωπος δεν είναι υποχρεωμένος να αγαπάει τη ροκ ή τον ηθοποιό τάδε, ούτε τις συζητήσεις για μαγειρικές συνταγές ή το γκολφ. Ο σταθμός όμως που θα συνδέεται με την Τ.Α. δεν μπορεί παρά να προβάλλει απόψεις και γεγονότα για όλα αυτά. Αυτή η ένσταση που ακούγεται ήδη (και όχι πάντα από καλοπροαίρετους), είναι σίγουρο ότι θα επαναλαμβάνεται και στο μέλλον από τον κάθε ακροατή. Η απάντηση όλων όσων εργάστηκαν για τη στρατηγική πρόταση που καταθέτει σήμερα η ΕΕΤΑΑ, είναι απλή και δεν μετατρέπει ούτε στο ελάχιστο τις επιθυμίες σε πραγματικότητα.

Γνωρίζουμε την αποτυχία της ενασχόλησης των Ευρωπαίων αιρετών με το ραδιόφωνο. Γνωρίζουμε και τις πολλές αδυναμίες της ελληνικής Τ.Α. σε σχετικούς τομείς. Και παρ' όλα αυτά επιμένουμε ότι είναι ο μοναδικός θεσμός που έχει άμεσο συμφέρον στη δημιουργία αυτού του πλέγματος. Μ' άλλα λόγια αν αυτή δεν τα καταφέρει, είναι πολύ αμφίβολο αν οι τοπικές κοινότητες, οι 6.000 Δήμοι και Κοινότητες, οι 12.000 οικισμοί, η ίδια η κοινωνία των πολιτών, αποκτήσουν φωνή.

● Γιατί όμως στ' αληθεια να γίνεται τόσος λόγος για έννοιες όπως «πρόσβαση τους στα Μ.Ε.», «δίκτυο επικοινωνίας» και «πλέγμα Ρ/Σ»;

Η απάντηση, φυσικά, δεν μπορεί να είναι άσχετη από το σημαντικό

ρόλο που παίζουν στα σύγχρονα κράτη οι επικοινωνίες. Αιτήματα όπως «αποκέντρωση», «περιφερειακή ανάπτυξη και αυτοδιοίκηση», είναι γνωστό ότι βρίσκονται σε ημερήσια διάταξη παντού. Δεν είναι όμως το ίδιο σαφής ο ρόλος των Μ.Ε. στην προοπτική αυτών των αλλαγών. Ίσως γιατί δεν είναι γνωστό ότι ένα από τα πιο συγκεντρωτικά και κεντρικά προσανατολισμένα συστήματα στα σύγχρονα κράτη, είναι αυτό που σχετίζεται με τα Μ.Ε. Το ίδιο ασαφής παραμένει και ο ρόλος που μπορούν να παίξουν τα μέσα αυτά σε στόχους, που αναιρούν από τα πράγματα την κεντρικότητα και το συγκεντρωτισμό στις σύγχρονες κοινωνίες.

Το αίτημα της αυτοδιοίκησης για αποκέντρωση, τοπική ανάπτυξη και αναβάθμιση των μη κεντρικών θεσμών, συνδέεται άμεσα με τη δυνατότητα πρόσβασής τους στα Μ.Ε. Είναι αδύνατο σχεδόν να υπάρξει τοπική ζωή, χωρίς τοπικά μέσα επικοινωνίας. Η τοπική είδηση δεν «χωράει» εύκολα στα εθνικά προγράμματα, η δημοσιότητα που παράγεται περιφερειακά δεν «συλλαμβάνεται» και η πραγματικότητα αυτή εμποδίζει κάθε τοπική δραστηριότητα. Ανεξάρτητα από τη λύση στο γνωστό δίλημμα της κότας και του αυγού, ιστορικά η ανάπτυξη κάποιας περιοχής συνδέθηκε πάντα με τα ανεπτυγμένα Μ.Ε. (εφημερίδες, περιοδικά κλπ.). Το περιφερειακό ελληνικό πρόβλημα της τελευταίας 40ετίας δεν πρέπει να είναι άσχετο από την εμφανή υποβάθμιση των τοπικών Μ.Ε.

Είναι αλήθεια ότι η περιθωριακή κυκλοφορία του επαρχιακού τύπου σε σχέση με τον Αθηναϊκό λ.χ. σχετίζεται άμεσα με την ανυπαρξία τοπικών ειδήσεων, μια και όλα τα σημαντικά γίνονται στην Αθήνα. Είναι όμως το ίδιο αληθινό, από την άλλη, ότι η τοπική ανάπτυξη και η αυτοδιοίκηση παρέμειναν στο περιθώριο, ακριβώς γιατί έλλειπε λ.χ. ένας τοπικός Ρ/Σ μια που αυτοί της ΕΡΤ λειτουργούσαν σχεδόν αποκλειστικά ως αναμεταδότες του κεντρικού προγράμματος. Τα παραδείγματα αυτά δεν είναι χωρίς νόημα, για έναν πρόσθετο λόγο. Είναι μάλλον μάταιη η προσδοκία ανάπτυξης των δικτύων τοπικής επικοινωνίας, χωρίς την ανάπτυξη της ίδιας της τοπικής κοινωνίας.

Κάθε σκέψη λοιπόν για την τοπική ραδιοφωνία και τις προοπτικές της στη χώρα μας, δεν μπορεί παρά να εξετάσει και αυτή την πλευρά.

Το παρελθόν του... μέλλοντος στην Ελλάδα

Το ενδιαφέρον της Τ.Α. για το ραδιόφωνο δεν ήρθε σαν κεραυνός εν αιθρία. Είναι συνδεδεμένο άμεσα με το γενικότερο ζήτημα της σχέσης της με τα Μ.Ε. που προβάλλει επίκαιρο και επιτακτικό. Είναι γεγονός ότι μόλις 3-4 χρόνια πριν, κανένας δεν συζητούσε το

ζήτημα της επικοινωνίας στην Τ.Α. Ο ίδιος ο νομοθέτης μάλιστα μόλις πριν 7 χρόνια δέχθηκε ότι μπορεί να συσταθούν γραφεία τύπου και αυτό όμως μόνο στους 3 μεγάλους Δήμους της χώρας.¹³

Ήδη όμως από το 1977-78 μια συνολική προσπάθεια αναβάθμισης του θεσμού έχει αρχίσει. Με ακόμα μεγαλύτερη έμφαση μετά το 1981. Οι προσπάθειες αυτές όμως, έχουν και ένα ακόμα αποτέλεσμα. Απελευθερώνουν μια τεράστια δυναμική που αναλαμβάνει πρωτοβουλίες αυτοδιοίκησης σε ολόκληρη την Ελλάδα.

Αυτές οι χιλιάδες πρωτοβουλίες της ίδιας της Τ.Α. από τη μια, οι προσπάθειες για περιφερειακή ανάπτυξη από την άλλη, αλλά και οι συλλογικές πρωτοβουλίες αναρίθμητων φορέων, κινήσεων, συλλόγων κλπ. ήρθαν σύντομα αντιμέτωπες με τις υπερσυγκεντρωτικές δομές των Μ.Ε. *Δεν είναι υπερβολή αν πούμε πως χιλιάδες σημαντικά γεγονότα που έγιναν την περασμένη 10ετία, δεν γνώρισαν ποτέ τα φώτα της δημοσιότητας. Η αναντιστοιχία των κοινωνικών εξελίξεων σε σχέση με τις δομές των Μ.Ε. πρόβαλε ολοένα και πιο εμφανώς.* Η αδυναμία σύλληψης και προβολής αυτών των γεγονότων ήταν μια από τις αιτίες που εμπόδισαν τις πρωτοβουλίες αυτές να αναπτυχθούν. Η ραδιοφωνία φυσικά είναι μόνο μια πλευρά του ζητήματος. Η Τ.Α. ζητάει όλο και πιο έντονα έναν αναβαθμισμένο ρόλο στα Μ.Ε. Εκφράσεις αυτής της αγωνίας μπορεί κανείς να διακρίνει πολλές. Σταχυολογούμε κάποιες απ' αυτές που έγιναν ευρύτερα γνωστές. Ήδη από το 1979 οι Κοινοτάρχες ζητούσαν από τον τότε Υπουργό κ. Τσαλδάρη εκπομπές για την Τ.Α. στα Μ.Ε. Το 1984 το Συνέδριο της ΚΕΔΚΕ στην Κέρκυρα, για πρώτη φορά στην ιστορία της Τ.Α., περιλαμβάνει θέμα σχετικό με τα Μ.Ε. Ο εισηγητής, κ. Μ. Καρέλλης επιχειρεί μια ενδιαφέρουσα και σφαιρική προσέγγιση. Στο επόμενο Συνέδριο της ΚΕΔΚΕ στη Σάμο, ο κ. Αντ. Στρατής με μια εξίσου σημαντική εισήγηση έθεσε ακόμα πιο έντονα το ζήτημα. Την ίδια περίοδο ο Δήμος Αθηναίων συζητάει για καλωδιακή τηλεόραση και ο Δήμος Θεσ/νίκης για 3ο κανάλι στη Θεσ/νίκη. Στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές οι κ. Έμπερτ, Κατριβάνος και Φιλίνης συνεργάζονται με τον Ρ/Σ της κίνησης «Κανάλι 15». Γραφική αλλά και χαρακτηριστική η προσπάθεια στο μικρό Πλάτανο της Κυνουρίας. Στο μικρό αυτό χωριουδάκι οι ετήσιες πολιτιστικές αναπτυξιακές εκδηλώσεις μεταδίδονται από το Ρ/Σ του χωριού.

Αυτές οι ελάχιστες πληροφορίες ως μια απάντηση σε όλους αυτούς που υποτιμούν την προϊστορία και την αναγκαιότητα της ενασχόλησης της Τ.Α. με το ραδιόφωνο.

Κάποιοι βέβαια λένε: «Που το πάτε κύριε Δήμαρχε και θέλετε να γίνεται ραδιοφωνάρχης; Άλλοι μιλάνε για το ραδιόφωνο — νταντούκα» του Δημάρχου. Πολλοί φοβούνται ότι θα μπουν οι συγγενείς του

και κάποιοι άλλοι γελάνε με την προοπτική του όποιου ανίδεου δημοτικού συμβούλου που θα διευθύνει ένα σταθμό.

Φυσικά, η απάντηση σ' όλα αυτά δεν μπορεί να είναι ότι αποκλείεται να συμβούν. Αν συμβούν όμως, θα πρόκειται για την «καρικατούρα» μιας πολύ σοβαρής υπόθεσης, που έρχεται από πολύ μακριά, σχετίζεται με υπαρκτές ανάγκες και έχει πολύ μέλλον.

Η ίδια η πρόθεση 305 από τους... 304 Δήμους να δημιουργήσουν Ρ/Σ είναι και αυτή χαρακτηριστική. Πράγματι, δεν υπάρχει σχεδόν Δήμος που να μην φιλοδοξεί να φτιάξει σταθμό. Όσο και αν αυτό φαντάζει υπερβολικό και δείχνει ταυτόχρονα ένα επικίνδυνο ερασιτεχνισμό, άλλο τόσο όμως είναι και ενδεικτικό.

Καμιά ανάπτυξη της Τ.Α., καμιά προοπτική περιφερειακής ανάπτυξης χωρίς αποκεντρωμένα δίκτυα επικοινωνίας.

Η συνειδητοποίηση βέβαια αυτού του τελευταίου άργησε λίγο περισσότερο. Αξίζει όμως να αναφέρουμε την πολύ χαρακτηριστική αποστροφή των προκαταρκτικών του νέου δετούς αναπτυξιακού προγράμματος της Ανατ. Στερεάς-Εύβοιας, που αναφέρεται στα Μ.Ε. Λειτουργήσαν σε αντίθετη κατεύθυνση από τους στόχους και τις επιδιώξεις του δετούς 1983-87. Η παρουσίαση των μέσων του δετούς (νέοι θεσμοί κλπ.) έγινε μέσα από ευκαιριακές εκπομπές με χαρακτηριστικό την αοριστολογία, την προχειρότητα... Επίσης οι ειδικές εκπομπές (για την Τ.Α. κλπ.) αποθάρρυναν μάλλον και δημιούργησαν σύγχυση παρά προβλημάτισαν και προσανατόλισαν εποικοδομητικά».

Είναι η πρώτη συνειδητοποίηση του ρόλου που θα μπορούσαν να παίξουν τα Μ.Ε. στην τοπική ανάπτυξη και της αντιστοιχίας τους με τις κοινωνικές ανάγκες.

Το παρελθόν του... μέλλοντος στην Ευρώπη

Αν η καθολική αποτυχία της δημοτικής ραδιοφωνίας στην Ευρώπη είναι η μια πλευρά, υπάρχει και μια δεύτερη που ελάχιστα έχει γίνει γνωστή στην Ελλάδα.

Σ' ολόκληρη την Ευρώπη υπάρχει ένα «ρεύμα», μια υπόγεια διαδρομή, όπως λέει και ο Σαββόπουλος. Οι πολίτες, οι κοινωνικοί θεσμοί, τα κινήματα, προσπαθούν να δημιουργήσουν «τοπικά δίκτυα επικοινωνίας». Αυτό που διακρίνουμε σαν τάση και στις εισηγήσεις των ξένων φίλων μας, φθάνει σαν απόηχος από κάθε γωνιά του ανεπτυγμένου κόσμου. Ως αίτημα είναι καινούργιο, ως κατεύθυνση δε ακόμα περισσότερο. Όλα δείχνουν ότι τα τοπικά δίκτυα επικοινωνίας και η ανάδειξη της τοπικής δημοσιότητας είναι η παράλληλη επανάσταση με την εισβολή των νέων τεχνολογιών στα Μ.Ε. Οι ενδείξεις γι' αυτή την επικαιρότητα συσσωρεύονται συνέχεια.

Μια μικρή συγκομιδή, εντελώς ενδεικτική, περιλαμβάνει:

ΙΤΑΛΙΑ. α) Η επικαιρότητα της «τοπικής δημοσιότητας» δεν μπορεί να είναι άσχετη με την ταυτόχρονη διεξαγωγή δύο σχετικών Συνεδρίων μέσα στο 1986. Για πρώτη φορά η Τ.Α. συναντάει «συνεδριακά» τα Μ.Ε. και οι προβληματισμοί της κατατέθηκαν στα Συνέδρια του Ρίμινι (23/10/86) και του Μιλάνου (4/12/86).

β) Το Εθνικό Πρακτορείο Ειδήσεων ANSA θα πρέπει να είναι το πρώτο σε παγκόσμια κλίμακα, που οργάνωσε ειδικό τμήμα που εκδίδει καθημερινό δελτίο πληροφοριών για τα θέματα της Τ.Α.

γ) Στο Μιλάνο, το Περιφερειακό Συμβούλιο (τοπική κυβέρνηση) προωθεί ειδικό νόμο για την ενίσχυση των λειτουργιών πληροφόρησης της Τ.Α. Με το νόμο αυτό θα συντονίζεται και θα ενισχύεται η υλοποίηση πρωτοβουλιών επικοινωνίας σε κάθε Δήμο.

δ) Τα συμπεράσματα του ειδικού στη σχέση Μ.Ε. και Τ.Α. L. Ballabio στο Συνέδριο του Μιλάνου εκφράζουν αυτές ακριβώς τις νέες τάσεις της Ιταλικής κοινωνίας.

«Η πληροφόρηση του πολίτη είναι η προϋπόθεση για τη συμμετοχή του στη διαδικασία διοίκησης των Δήμων».

Επίσης, «η δυνατότητα της πληροφόρησης ενισχύει στο τοπικό επίπεδο το ρόλο της τοπικής κοινωνίας των πολιτών απέναντι στην τοπική πολιτική κοινωνία».

ε) Ο προβληματισμός που αναπτύσσεται αυτό τον καιρό, για την ανάγκη δημιουργίας περιφερειακών τραπεζών πληροφοριών και περιφερειακών κέντρων τύπου από την Τ.Α. είναι χαρακτηριστικός. Η Ιταλική Αυτοδιοίκηση ξέρει ότι ένα δημοτικό έντυπο ή ένας δημοτικός Ρ/Σ δεν πρόκειται να επιβιώσουν μόνα τους σ' έναν κόσμο που είναι φτιαγμένος για να στηρίζει τα κεντρικά Μ.Ε. Σωστά λοιπόν προσανατόλισαν τις αναζητήσεις τους στη δημιουργία πολλαπλών θεσμών στήριξης. Κάτι ανάλογο δηλαδή με τους προσανατολισμούς της δικής μας πρότασης, για την πολλαπλότητα των μέτρων που πρέπει να πάρει η Τ.Α., για να εγγυηθεί τη δημιουργία του πλέγματος των τοπικών Ρ/Σ.

ΑΓΓΛΙΑ: Η χώρα που έχει δημιουργήσει ήδη ένα αποκεντρωμένο δίκτυο τοπικών Ρ/Σ κάνει ακόμα ένα βήμα. Η «φιλοσοφία» των προτεινόμενων από την Κυβέρνηση μεταρρυθμίσεων στα Μ.Ε. περιλαμβάνει ως βασικό στόχο την προοπτική έκφρασης κάθε τοπικής κοινωνίας στα Μ.Ε.

Συγκεκριμένα το νέο νομοσχέδιο, που θα ψηφισθεί στις αρχές του 1989, αποδέχεται την άποψη ότι το ραδιόφωνο εκπληρώνει την αποστολή του, μόνον αν εξασφαλίσει την πλήρη κάλυψη της χώρας. Ως πλήρη κάλυψη εννοούν τη δυνατότητα έκφρασης στα ερτζιανά μέχρι και του πιο μικρού χωριού. Η ρύθμιση λοιπόν προβλέπει τη θεσμοθέ-

τηση του «κοινοτικού ραδιοφώνου» με εμβέλεια μέχρι 5 χιλμ. Αν όμως η δυνατότητα αυτή σχετίζεται με τις «τοπικές κοινωνίες», ανάλογη δυνατότητα δίνεται και στις «κοινωνίες των πολιτών». Τους ίδιους «κοινοτικούς Ρ/Σ» μπορούν να δημιουργήσουν και οι κοινότητες συμφερόντων (οπαδοί ενός είδους μουσικής, κάποιας θρησκείας κλπ.).

ΔΑΝΙΑ: Η επικαιρότητα των μετασχηματισμών για την αποκέντρωση της πληροφόρησης είναι το ίδιο ενδιαφέρουσα με την επικαιρότητα αυτού καθεαυτού του ζητήματος της τοπικής δημοσιότητας. Η Δανέζικη Κεντρική Ένωση των Δήμων (Κ.Λ.) δημιούργησε πρόσφατα ειδική «υπηρεσία πληροφόρησης», με αποκλειστικό στόχο τη στήριξη των απομονωμένων, λόγω αποστάσεως, γραφείων τύπου των Δήμων. Δημιούργησε μάλιστα υπέρ-σύγχρονο σύστημα επικοινωνίας μαζί τους, με χρήση υπολογιστών. Μόνο στο κέντρο που βρίσκεται στην Κοπενχάγη, εργάζονται 45 άτομα και η διοχέτευση των πληροφοριών είναι καθημερινή. Σε έκτακτα γεγονότα μάλιστα η πληροφόρηση των περιφερειακών γραφείων τύπου των Δήμων γίνεται κάθε ώρα!!

ΓΑΛΛΙΑ: Η επικαιρότητα της «τοπικής δημοσιότητας» μέσα από τέσσερα στοιχεία, από χώρους εκτός της ραδιοφωνίας.

α) Η εξέλιξη του τοπικού τύπου είναι ενδεικτική. Οι στατιστικές στις αρχές του αιώνα ήθελαν τις σχέσεις ανάμεσα στις κυκλοφορίες τοπικού, με κεντρικό τύπο, 800 χιλ. φύλλα έναντι 1 εκατομμυρίου.

Το 1939 οι δύο κυκλοφορίες ισορρόπησαν στα 6 εκατ. φύλλα. Σήμερα, οι Παρισινές εφημερίδες πουλάνε 2 εκ., έναντι 7 εκ., των τοπικών!!¹⁴

β) Η ανάγκη επικοινωνίας των ΟΤΑ πρόσφατα έχει αποκτήσει και άλλο μέσον. Μεγάλες καταχωρήσεις σε εφημερίδες, ειδικά ολοσέλιδα κλπ.

γ) Το «minitel» ή «τηλεματική τηλεόραση» ξεκίνησε από τον Γαλλικό ΟΤΕ με προοπτική ενός μέσου που θα συμπλήρωνε και δεν θα αμφισβητούσε τη συγκεντρωτική δομή των Μ.Ε. Σήμερα το «minitel» εξυπηρετεί κύρια τοπικές ανάγκες και πολλοί Δήμοι έχουν ήδη δικά τους κέντρα με αντίστοιχη στελέχωση.

δ) Οι ερμηνείες που δίνουν Γαλλικοί δημόσιοι οργανισμοί στις κοινωνικές επιπτώσεις των τεχνολογικών μεταβολών στα Μ.Ε. δεν είναι και τόσο ελπιδοφόρες. Η DATAR (δημόσιος φορέας χωροταξικού σχεδιασμού και περιφερειακής δράσης) διαπιστώνει «νέες πρωτόγνωρες ανισότητες ανάμεσα στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές, που κινδυνεύουν να δημιουργήσουν νέους τρόπους περιθωριοποίησης των δευτέρων».

Η επιδοτούμενη λοιπόν από το κράτος προσπάθεια για τη δημιουρ-

για των «Multimedia» (κάτι δηλαδή σαν κέντρα τοπικής δημοσιότητας και νέων τεχνολογιών) προβάλλει ως μόνη λύση.

ΣΟΥΗΔΙΑ: Και εδώ, ως ύψιστος στόχος της μεταρρύθμισης των Μ.Ε., που θα ολοκληρωθεί σε τρία χρόνια, προβάλλει η κάλυψη ολόκληρης της χώρας με τοπικούς Ρ/Σ. Παράλληλα, η δημιουργία όλο και περισσότερων υποσταθμών από κάθε τοπικό σταθμό, εμφανίζεται ως η αυτονόητη συνέπεια του στόχου για δυνατότητες έκφρασης του μικρού χωριού ή της γειτονιάς.

ΦΙΛΑΝΔΙΑ: Ακόμα και στην πατρίδα του... Δυτικού Αη Βασίλη, το Ροβανιέμι, οι αναζητήσεις για τα τοπικά Μ.Ε. βρίσκονται σε ημερήσια διάταξη. Πριν λίγες βδομάδες οργανώθηκε εκεί το πρώτο Πανερωπαϊκό Συνέδριο για την «τοπική ραδιοφωνία».

β) Λίγο πιο Νότια, ο δημοτικός Ρ/Σ του νησιού Ίνιε κατακτά παγκόσμιο ρεκόρ ακροαματικότητας. Πλησιάζει το 100%!!!

Και είναι φυσικό μια και κατάφερε να εκφράσει τις τοπικές ανάγκες και να γίνει έτσι, πέρα από ψυχαγωγικός και «χρηστικός».

Βέβαια τα παραδείγματα είναι μόνον ενδεικτικά. Και ταυτόχρονα σχετίζονται με ένα μεγάλο αριθμό επικοινωνιακών ζητημάτων.

Παρ' όλες τις διαφορές όμως, υπάρχει ένας κοινός παρανομαστής.

Εκφράζουν όλα, κάποιες τάσεις, κάποιες κατευθύνσεις, ένα δρόμο.

Μια επιτακτική επικαιρότητα. Την ανάδειξη δηλαδή της τοπικής δημοσιότητας, τη δημιουργία τοπικών δικτύων επικοινωνίας και πληροφόρησης, ως όρους για την τοπική ανάπτυξη και την αποκέντρωση. Και δείχνουν επίσης μια ευθύνη γι' αυτό της τοπικής κοινωνίας και όλων των φορέων της.

Η πρόταση της ΕΕΤΑΑ: Ένα σημαδιακό απρόοπτο

Μετά από μια τόσο εκτεταμένη εισαγωγή, που στην πραγματικότητα ήταν μάλλον τα δεδομένα του προβλήματος, ήρθε πια η στιγμή να σας πούμε την κατάληξη των αναζητήσεών μας για το μοντέλο του τοπικού Ρ/Σ που προτείνουμε.

Πρώτα όμως ένα απρόοπτο με ενδιαφέρουσες συνέπειες.

Όταν αρχίσαμε στην ΕΕΤΑΑ τις μελέτες, επιχειρήσαμε να προσεγγίσουμε το θέμα από πολλές και διαφορετικές πλευρές. Από την οικονομική, την τεχνική, της διαφήμισης, τη νομική, του προγράμματος, της διεθνούς εμπειρίας κλπ. Το απρόοπτο εμφανίστηκε, όταν η κάθε διαφορετική προσέγγιση, από διαφορετικούς ανθρώπους και χωρίς προσυννενόηση κατέληγε, λίγο-πολύ, σε παρόμοια συμπεράσματα - προτάσεις. *Με άλλα λόγια, το μοντέλο που αναζητούσαμε προέβαλε περίπου κοινό και αυτονόητο, απ' όποια πλευρά και αν προσεγγίζαμε το πρόβλημα.*

Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι, ναι μεν λύσεις ή συνδυασμοί λύσεων

υπάρχουν πολλοί. Αν όμως αθροιστούν οι ξένες εμπειρίες, συμπληρωθούν με τις ελληνικές ιδιομορφίες και προσδιοριστούν ως προϋποθέσεις οι 3 όροι που θέσαμε και μεις από την αρχή (βιωσιμότητα, ελκτικότητα και δυνατότητα σύλληψης και προβολής του συνόλου της τοπικής δημοσιότητας), οι επιλογές δεν είναι και τόσο πολλές. Ή πάλι, αν αποφύγει κανείς να δει το ζήτημα από μια μεμονωμένη οπτική ή και ένα μικροσυμφέρον και θέσει ως προϋπόθεση το ρόλο της Τ.Α. ως θεσμού με 6.000 Ο.Τ.Α. και αυτόνομη ευθύνη για τη δημοσιότητα ολόκληρης της τοπικής κοινωνίας, τότε δεν μπορεί παρά να καταλήξει στο ίδιο, λίγο-πολύ, συμπέρασμα.

Φυσικά θα πρέπει να γίνει μια διευκρίνηση. Όλοι εμείς που δουλέψαμε σ' αυτές τις μελέτες, είμαστε πεισμένοι ότι το μοντέλο του Ρ/Σ που προτείνουμε είναι το μόνο βιώσιμο, αυτό που πράγματι έχει ανάγκη η Τ.Α. Αυτό φυσικά δεν πρέπει να ερμηνευτεί στενά. Είμαστε πεπεισμένοι για τις προϋποθέσεις, για το πλαίσιο, δεν αμφιβάλουμε όμως πως στο «δια ταύτα», μπορεί να δοθούν και άλλες λύσεις, εξίσου ικανοποιητικές. Και κάτι ακόμα. Η έννοια της πρότασης δεν πρέπει να παρανοηθεί. Είναι σαφές ότι δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και εξίσου σαφές ότι δεν έχει ούτε πολιτικό «χρώμα». Η ΕΕΤΑΑ έχει επιστημονικές φιλοδοξίες και όχι πολιτικές. Οι πολιτικές αποφάσεις ανήκουν στην κυβέρνηση, τα όργανα της Τ.Α., τους ίδιους τους Ο.Τ.Α. Εμείς είμαστε απλά οι «τεχνοκράτες».

Επιτρέψτε μου όμως και μια πολύ προσωπική παρατήρηση. Πιστεύω πως η Τ.Α. βρίσκεται μπροστά σε μια πολύ σημαντική στιγμή. Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της, απ' όσο τουλάχιστον θυμάμαι, που βρίσκεται μπροστά σ' ένα τόσο κομβικό πρόβλημα, διαθέτοντας τον «άσο στο μανίκι». Μια στρατηγική πρόταση δηλαδή επιστημονικά τεκμηριωμένη, που διατυπώθηκε με βάση τα αυτόνομα συμφέροντα του θεσμού, από ένα μελετητικό σχήμα που λειτουργήσε αποστασιοποιημένο από τα μικροσυμφέροντα και τις μικροσυγκρούσεις της επικαιρότητας και των αντιπαλοτήτων που αυτή γεννάει.

Είναι αυτονόητο ότι ο αυριανός ραδιοφωνικός χάρτης της χώρας θα περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία από σχήματα. Διαφορετικά από θεσμική ή τεχνική πλευρά. Είναι εξίσου αυτονόητο ότι στα πλαίσια αυτά πιθανόν να υπάρξουν και κάποια που δεν θα ταυτίζονται με το μοντέλο που προτείνουμε. Τοπικές ιδιομορφίες, πολιτικές συνθήκες κλπ. πιθανόν να εμφανίσουν κάποια διαφορετικά μοντέλα Ρ/Σ που θα σχετίζονται με την Τ.Α. και θα επιβιώνουν για λιγότερο ή περισσότερο χρονικό διάστημα.

Δεν διεκδικούμε ρόλο Κασσάνδρας και δεν είναι δική μας αρμοδιότητα ή χρησιμοδότηση της αναπόφευκτης αποτυχίας τους. Τη στιγμή

μάλιστα που και στις προτάσεις μας δεχόμαστε, ότι θα υπάρξουν κάποιες εξαιρέσεις.

Σ' αυτές μπορεί ίσως να προστεθούν κάποιες ακόμα...

Εμείς αναζητήσαμε φυσικά κάτι άλλο.

Το μοντέλο δηλαδή που θα επιβιώσει γενικά και με βάση τις προδιαγραφές που προαναφέραμε θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες των 6.000 Ο.Τ.Α. σε κάθε γωνιά της Ελλάδας. Αυτό δεν μπορεί παρά να είναι το μοντέλο που προτείνουμε.

● *Αν λοιπόν υπάρχει κάποια ελπίδα, οι πραγματικά τοπικοί Ρ/Σ να επιβιώσουν στη χώρας μας, σε αντίθεση με ό,τι συνέβη στο εξωτερικό....*

● *Αν η Τ.Α. διεκδικεί το δικαίωμα να παίξει ηγεμονικό ρόλο (όπως ομόφωνα σχεδόν της αναγνώρισε η Βουλή) και δεν πειστεί ν' ανταλλάξει χρυσάφι με... καθρεφτάκια και χάντρες.*

● *Τότε πιστεύουμε ότι η κοινή σχεδόν λογική, που οδήγησε κάθε μελετητική ομάδα της ΕΕΤΑΑ, απ' όποια πλευρά και αν προσέγγιζε το θέμα, στο ίδιο μοντέλο, θα γίνει αποδεχτή και από την Τ.Α.*

Μύθοι και ψευδαισθήσεις

Το μοντέλο αυτό θα περιγραφεί μέσα από τις διαφορετικές προσεγγίσεις που θα επιχειρήσουν οι συνάδελφοι στη συνέχεια. Επιτρέψτε μου όμως μια σκιαγράφιση των βασικών του χαρακτηριστικών.

Καταρχάς δεν είναι δυνατό να συνεχίζεται άλλο η τάση που θέλει τον κάθε Δήμο (ακόμα και Κοινότητα καμιά φορά) να ετοιμάζει τον δικό του Ρ/Σ.

Αυτό είναι ανέφικτο και αν συνεχιστεί, γρήγορα ίσως, θα έχουμε 100 ή 150 δημοτικούς Ρ/Σ, που μέσα σ' ένα χρόνο όλοι θα έχουν κλείσει!! Τοπικός Ρ/Σ, με τα στάνταρς ποιότητας που θέσαμε και όχι απλά ερασιτεχνικός, δεν μπορεί να επιβιώσει παρά μόνο σε μια ευρύτερη περιοχή, που σχηματικά προς το παρόν, την ορίζουμε σαν το Νομό. Φυσικά εδώ, σημαντικό ρόλο παίζουν τα γεωφυσικά στοιχεία, η δυνατότητα της αγοράς να τον στηρίζει διαφημιστικά κλπ., κάτι δηλαδή που μόνο μια ειδική μελέτη για κάθε Ρ/Δ μπορεί να αποτυπώσει. Υπάρχουν φυσικά οι εξαιρέσεις. Οι 3-4 μεγάλοι Δήμοι, που πιθανόν θα μπορούσαν να αναλάβουν μόνοι τους ένα δημοτικό Ρ/Σ και οι μικρές, γεωγραφικά απομονωμένες, νησιωτικές κυρίως Κοινότητες (λ.χ. η Σχοινούσα, ή ακόμα και η Ιθάκη). Αυτές θα περιορίσουν πιθανόν τις φιλοδοξίες τους σε έναν ερασιτεχνικό σταθμό, με 95% μουσικό πρόγραμμα και 2-3 εραστές των ερτζιανών που θα δουλεύουν, σχεδόν αμισθί.

Είναι φανερό όμως ότι, αν μείνουμε στην επανάληψη του γνώριμου μοντέλου της ΕΡΤ με ιδιοκτήτη την Τ.Α. αυτή τη φορά, πολλοί

θα επαναστατήσουν. Θα αρνηθούν δηλαδή να αποκτήσουν μια λιγότερο κεντρική ΕΡΤ, που δεν θα εκπέμπει βέβαια από την Αθήνα, αλλά από την πρωτεύουσα του Νομού. Αυτό θα γίνει περίπου αναπόφευκτο, αν εξακολουθούμε να μιλάμε με βάση τη γνώριμη δομή ενός Ρ/Σ, όπως αυτούς που γνωρίσαμε μέχρι σήμερα. Υπάρχουν όμως οι τεχνικές (χρησιμοποιούνται μάλιστα ευρύτατα στο εξωτερικό) και με απλούστατα τεχνικά μέσα, το ραδιοφωνικό πρόγραμμα μπορεί να παράγεται σε διαφορετικά μέρη και να ακούγεται από ένα μόνο Ρ/Σ.

Ισχυριζόμαστε λοιπόν, πως δεν είναι καθόλου αλληλοαναιρούμενοι οι δύο στόχοι. Η ανάγκη δηλαδή να υπάρχει ένας μόνο μεγάλος και βιώσιμος Ρ/Σ σε κάθε Νομό δεν είναι απαγορευτική στο να εκπέμπει πρόγραμμα και να προβάλλει τη δημοσιότητά της κάθε Κοινότητα από τις 200 περίπου του κάθε Νομού.

Ισχυριζόμαστε όμως ότι η «συνταγή» γι' αυτό δεν είναι οι... «χάντρες και τα καθρεφτάκια» του κάθε Δήμου που φιλοδοξεί να φτιάξει δικό του Ρ/Σ...

Αυτοί ίσως να φαντάζουν ελκτικοί και (γιατί να το κρύψουμε) σχετικά «ωφέλιμοι». Θα σβήσουν όμως σε πολύ λίγο χρόνο. Η «συνταγή» λοιπόν είναι ένας Ρ/Σ με προδιαγραφές ποιότητας, επαγγελματικός, με υψηλές απαιτήσεις και επαρκή στελέχωση, που τον ονομάζουμε σταθμό-μητέρα και εδρεύει στην πρωτεύουσα του Νομού. Ο σταθμός αυτός θα περιλαμβάνει 2 ή και περισσότερους (ανάλογα με την επένδυση) υποσταθμούς στους 2-3 μεγαλύτερους Δήμους του Νομού. Ο ίδιος σταθμός θα διαθέτει επίσης δύο ή περισσότερα αυτοκίνητα εξωτερικών μεταδόσεων.

Κόστος του κάθε υποσταθμού: 2-3 εκατομμύρια.

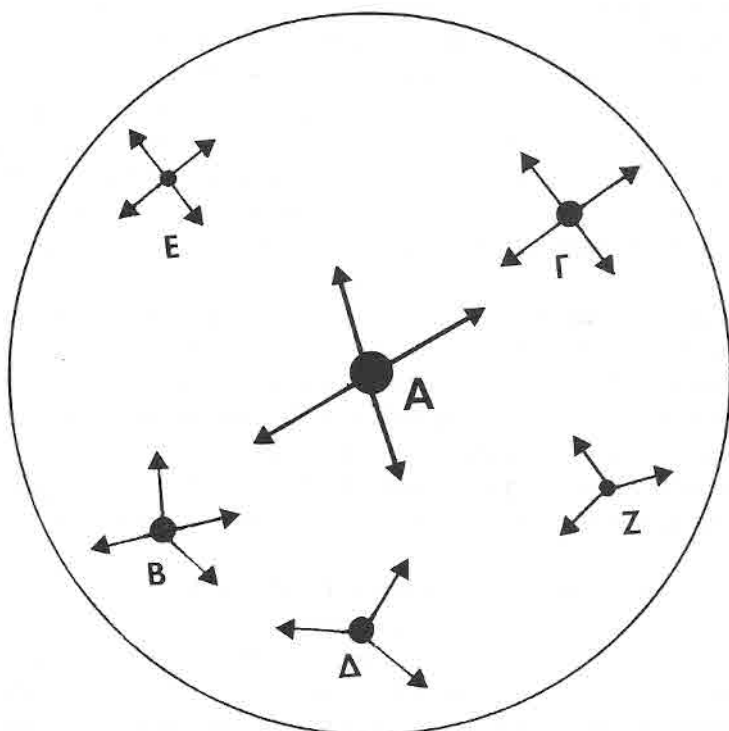
Στελέχωση: ένας δημοσιογράφος και ένας τεχνικός.

Κόστος κάθε κινητής μονάδας: 500-800 χιλ. και ένας ρεπόρτερ που θα είναι ταυτόχρονα και οδηγός.

Το σχήμα που προτείνουμε είναι απλούστατο. Ας το παρακολουθήσουμε όμως με κάποια σχεδιαγράμματα.

Στο σχ. I περιγράφεται η τάση που αρχίζει να διαφαίνεται. Ο Νομός που περιγράφεται από το κύκλο διαθέτει την πρωτεύουσα Α, 3 μεγάλους Δήμους (Β, Γ και Δ) και δύο Κοινότητες των 500 κατοίκων η κάθε μία (Ε, Ζ).

Κάθε ΟΤΑ απ' αυτούς θέλει να φτιάξει τον δικό του Ρ/Σ. Αποτέλεσμα: το κόστος της επένδυσης πολλαπλασιάζεται επί έξι. Το ίδιο οι λειτουργικές δαπάνες, η συντήρηση τυχόν αναμεταδοτών (χρειάζονται ένας φύλακας και ένας τεχνικός για όλο το 24ωρο). Επί έξι οι βοηθητικές υπηρεσίες (ηλεκτρολόγοι κ.λπ.), οι (πολύ μεγάλες) δαπάνες συντήρησης, τα τέλη και τα δικαιώματα τρίτων (πιθανόν αυτά

Σχ. Ι.

τα τελευταία να ξεπερνούν το 30% του συνόλου των λειτουργικών δαπανών!!!). Το ίδιο οι ανταποκριτές, τα τέλεξ και χιλιάδες άλλα. Εδώ ας σταθούμε λίγο. Είναι εντελώς λαθεμένη η εξαγωγή συμπερασμάτων από μια γνώριμη συσχέτιση που επιχειρείται. Η σημερινή δομή των περιφερειακών P/Σ της EPT δεν είναι κριτήριο, ούτε οι 3, μη κρατικοί P/Σ που λειτουργούσαν ως τώρα νόμιμα (Ιεράπετρα, Αμαλιάδα, Μεσολόγγι). Όχι μόνο για λόγους προδιαγραφών που περιγράψαμε προηγούμενα, αλλά και εξαιτίας του γεγονότος ότι των μεν πρώτων ένα μεγάλο μέρος από τις ετήσιες δαπάνες τους κάλυπτε η κεντρική EPT (το 70% του προγράμματός τους παρήγαγε το κέντρο, κάλυπτε επίσης τα τέλη, τα ασφαλιστικά δικαιώματα κλπ.). Οι δεύτεροι πάλι λόγω του περιθωριακού τους χαρακτήρα δεν είχαν «συλληφθεί» από εισπρακτικούς και ασφαλιστικούς φορείς. Έτσι δεν πλήρωναν σ' αυτούς το 20% περίπου των λειτουργικών τους εξόδων, που ούτως ή άλλως ήταν ελάχιστα, γιατί διέθεταν 2-3 εργαζόμενους ο καθένας και πάντως όχι δημοσιογράφους. Κάτι ανάλογο θα συμβεί, όταν σε σύντομο χρονικό διάστημα, οι τυχόν ερασιτεχνικά σε πρώτη φάση προσφερόμενοι «υπάλληλοι» θα

διεκδικήσουν εξομοίωση με τα ισχύοντα στις ΕΡΤ. Η εμπειρία της Ιταλίας με την εκτεταμένη «μαύρη αγορά», εργασίας σε μικρούς Ρ/Σ δεν πρέπει να επαναληφθεί εδώ. Και βεβαίως όχι από Ο.Τ.Α. Το ίδιο δαπανηρή θα είναι και η απλή αναμετάδοση μουσικής. Η ΑΕΠΙ (για τα πνευματικά δικαιώματα) θα ζητήσει αμέσως αυτό που διεκδικούσε μέχρι σήμερα μόνο από τις ΕΡΤ. Την πληρωμή δηλαδή συγκεκριμένου ποσού για κάθε τραγούδι που μεταδίδεται. Και αυτό δεν μπορεί κανείς Ρ/Σ να το αποφύγει.

Επί της ουσίας τώρα, για το κόστος ενός Ρ/Σ. Ο σταθμός του Δήμου της Αθήνας, που είναι ένας πολύ καλός Ρ/Σ, πρέπει να έχει ξεπεράσει σήμερα τα 25-30 εκατομμύρια που διατέθηκαν για την αρχική επένδυση. Ταυτόχρονα, διαθέτει περίπου 100 συνεργάτες (δημοσιογράφους, παραγωγούς κλπ.), χωρίς να υπολογίζουμε τους κανονικούς υπαλλήλους του Δήμου, που βοηθούν χωρίς να πληρώνονται από τον ίδιο το σταθμό (ηλεκτρολόγους, τηλεφωνήτριες κλπ.). Με ένα πολύ σχηματικό υπολογισμό δαπανά περισσότερο από 100 εκατομμύρια το χρόνο, μόνο για μισθούς.

Για να υπολογίσουμε όμως όλα τα λειτουργικά έξοδα, θα πρέπει να προσθέσουμε στα 100 αυτά εκατομμύρια και πολλά άλλα (συντήρηση, ανταλλακτικά, δίσκους, ταινίες και δεκάδες άλλα). Ας υπολογίσουμε λοιπόν το κόστος λειτουργίας στα 130-140 εκατομμύρια. Αλλά δεν τελειώσαμε ακόμα... Ένα ποσοστό γύρω στο 30% είναι τα λογής-λογής, τέλη, δικαιώματα, εισφορές κλπ.

Φθάνουμε λοιπόν —αρκετά πρόχειρα είναι αλήθεια και μόνο για ενδεικτικές συγκρίσεις— σ' ένα κόστος λειτουργίας γύρω στα 170 εκατ. το χρόνο. Την ίδια στιγμή ο Ρ/Σ του Δήμου Πειραιά διαθέτει 30-40 συνεργάτες και όπως δηλώνουν οι υπεύθυνοι του προγράμματος ο αριθμός αυτός είναι απολύτως ανεπαρκής.

Ο Νομός Αττικής όμως, όπως και αυτός της Θεσ/νίκης, έχουν μεγάλες δυνατότητες άντλησης διαφημίσεων. Δεν θα αποτελέσει δε έκπληξη, αν οι δημοτικοί αυτοί Ρ/Σ γρήγορα υπερκαλύψουν τις δαπάνες από τα έσοδα αυτά.

Φυσικά μέχρι να εμφανισθούν οι... ιδιωτικοί. Τότε φυσικά, η πίττα θα παραμένει δεδομένη, ενώ τα κομμάτια που πρέπει να κοπούν θα πολλαπλασιαστούν...

Μια άγνωστη δυνατότητα: Η τοπική πολυφωνία

Στο σχ. Π υλοποιείται η πρόταση της ΕΕΤΑΑ. Στην πρωτεύουσα του Νομού (Α) εγκαθίσταται ο τοπικός Ρ/Σ. Ας τον ονομάσουμε σταθμό-μητέρα. Ο σταθμός όμως αυτός δεν μοιάζει σε τίποτα με τους σταθμούς που έχουν λειτουργήσει στην Ελλάδα, μέχρι σήμερα. Στους 3 Δήμους του Νομού (Β, Γ, Δ) δημιουργούνται υποσταθμοί.

Σχ. II.

Αυτοί θα μπορούσαν να στεγάζονται σε ένα μόνο δωμάτιο και να στελεχώνονται από έναν τεχνικό και ένα δημοσιογράφο. Το κόστος επένδυσης δεν ξεπερνάει έτσι τα 2-3 εκατ. Ο κάθε υποσταθμός διαθέτει στούντιο εγγραφής, μετάδοσης και ένα μικρό πομπό.

Ταυτόχρονα, ο σταθμός διαθέτει και 3 κοινά αυτοκίνητα, με κινητό πομπό. Στελέχωση: ένα άτομο. Πιθανό κόστος: 500-800 χιλιάδες. Τα αυτοκίνητα αυτά καλύπτουν με ημερήσιο πρόγραμμα μετακινήσεων ένα-ένα τα χωριά του Νομού. Αν λ.χ. τα χωριά είναι 200, τα αυτοκίνητα 3 και το κάθε ένα μπορεί να επισκέπτεται 3 χωριά την ημέρα, κάθε χωριό θα μπορεί να έχει ζωντανή ραδιοφωνική κάλυψη μια φορά στις 25-30 μέρες.

Αυτό φυσικά, αν δεν συμβεί κάτι έκτακτο και ανεξάρτητα από την τηλεφωνική ή άλλη κάλυψη της καθημερινής επικαιρότητάς τους. Τι θα κάνουν οι υποσταθμοί και οι κινητές ομάδες; Θα κάνουν δύο πράγματα, που ο μέσος Έλληνας, επειδή δεν έχει προσλαμβάνουσες παραστάσεις, δεν είναι εύκολο να αντιληφθεί πόσο εύκολα και απλά γίνονται.

Ο σταθμός-μητέρα θα μεταδίδει πρόγραμμα, έστω 12 ωρών την

ημέρα. Το πρόγραμμα όμως αυτό δεν είναι καθόλου αυτονόητο ότι πρέπει να παράγεται ολόκληρο στην έδρα του.

Έτσι λ.χ. στις 9 π.χ. θα συνδέεται με τον Α υποσταθμό, όπου υπάρχει μια νηπιαγωγός που κάνει όμορφες παιδικές εκπομπές. Αυτή θα μιλάει στο στούντιο του υποσταθμού Α και η εκπομπή της θα βγαίνει στον αέρα ζωντανή από τον κεντρικό πομπό του σταθμού-μητέρα για να ακούγεται σ' ολόκληρο το Νομό. Στις 9.30 εκπέμπει πάλι ο σταθμός-μητέρα. Στις 10 π.χ. σύνδεση με τον υποσταθμό Δ, ο παραγωγός Χ κάνει μια εκπομπή για το ροκ, που μεταδίδεται πάλι μέσω του κεντρικού πομπού. Στις 11.30 επιστροφή στο κεντρικό στούντιο. Στις 4 μ.μ. σύνδεση με το αυτοκίνητο Α. Ζωντανή εκπομπή για το χωριό Δ. Στις 4.15 ζωντανή σύνδεση με το αυτοκίνητο Β, απ' το χωριό Ε κ.λπ.

Μ' αυτό τον τρόπο προβάλλεται:

α) Η καθημερινή ειδησεογραφία κάθε Δήμου του Νομού

β) Τακτική ειδησεογραφία από κάθε Κοινότητα.

γ) Τα ρεπορτάζ, οι εκδηλώσεις, οι έρευνες, οι αναλύσεις κλπ., που «συλλαμβάνονται» από υποσταθμούς ή αυτοκίνητα σε κάθε περιοχή του Νομού. Αυτά προβάλλονται στις ειδήσεις, σε ειδικά 5λεπτα, ή 10λεπτα με τα νέα κάθε τόπου ή σε ειδικά προγράμματα.

δ) Η τοπική πολιτιστική δημιουργία του κάθε τόπου. Ο νεαρός με το ροκ, η νηπιαγωγός και τόσοι άλλοι δεν είναι υποχρεωμένοι πια να κατοικούν στην πρωτεύουσα του Νομού για να παράγουν εκπομπές.

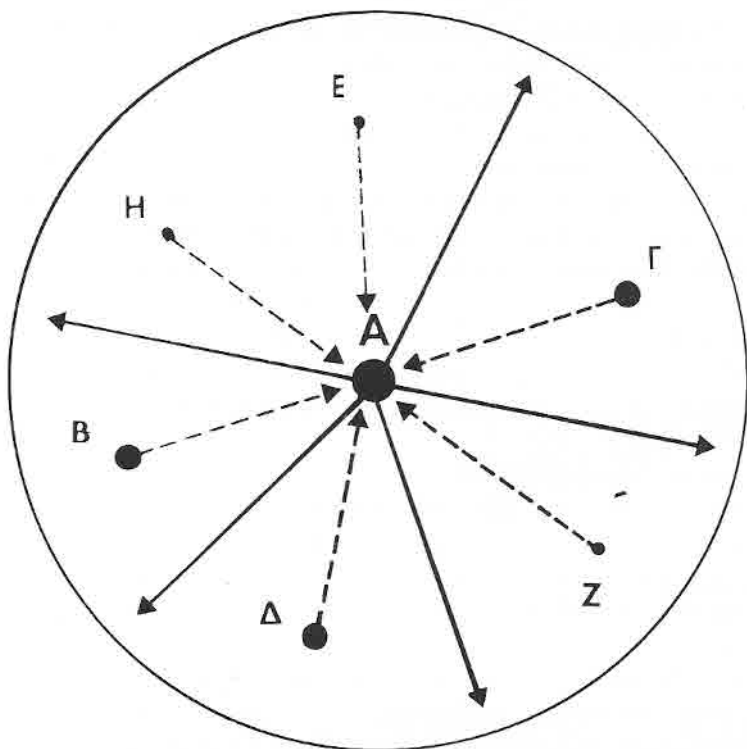
Όμως τα πλεονεκτήματα της πρότασης που θέτουμε στη διάθεση της Τ.Α. δεν είναι μόνον αυτά.

Ίσως ακόμα πιο σημαντική είναι η δυνατότητα να υπάρχουν πολλοί «Ρ/Σ» σε ένα Νομό, χωρίς όμως τα προβλήματα βιωσιμότητας που είπαμε μια και ο Ρ/Σ θα είναι μόνον... ένας!

Πώς γίνεται αυτό; Είναι πολύ αργά. Είπαμε ότι κάθε υποσταθμός και κάθε αυτοκίνητο μπορεί να παράγει τοπικές ειδήσεις και προγράμματα μέσω όμως του σταθμού-μητέρα, με εμβέλεια σ' ολόκληρο το Νομό. (σχ. III).

Κάθε υποσταθμός όμως και κάθε αυτοκίνητο μπορούν ταυτόχρονα να εκπέμπουν και δικό τους πρόγραμμα μέσα από τον πομπό που θα διαθέτουν. (σχ. IV).

Φυσικά το πρόγραμμα αυτό θα έχει μικρή εμβέλεια. Αν δεχθούμε λοιπόν ότι ο κάθε τόπος δημιουργεί ειδήσεις που ενδιαφέρουν όλο το Νομό, η τεχνική επιτρέπει την μετάδοσή τους σ' ολόκληρο το Νομό. Όλα τα άλλα γεγονότα όμως, που μπορεί να έχουν μεγάλη σημασία για τον κάθε τόπο (συνεδρίαση Κοινοτικού Συμβουλίου, το-

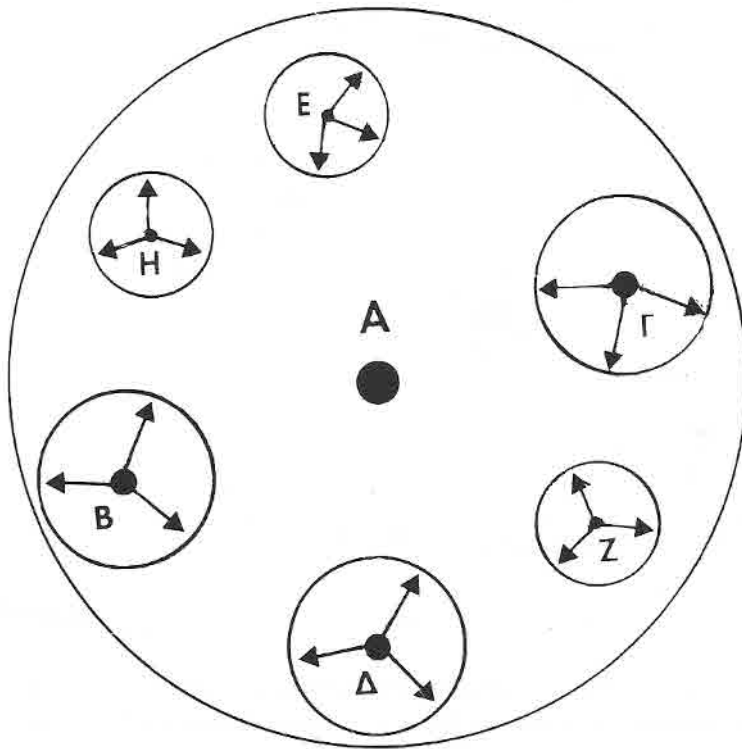
Σχ. III. Οι υποσταθμοί και οι κινητές μονάδες στέλνουν τις εκπομπές που παράγουν στον πομπό του κεντρικού σταθμού.

Οι εκπομπές τους μέσα από τον πομπό αυτό που είναι νομαρχιακής εμβέλειας, φθάνουν μέχρι τα σύνορα του νομού.

πικό ποδοσφαιρικό ντέρμπυ, συναυλία σχολικής χορωδίας κ.λπ.), η τεχνική και η πρότασή μας δίνει τη δυνατότητα να ακούγονται απ' αυτούς που ενδιαφέρονται.

Ο υποσταθμός ή το αυτοκίνητο που σταθμεύει για λίγες ώρες εκεί «περνάει» σε μια διπλανή, ελεύθερη, συχνότητα και μεταδίδουν από 5 λεπτά έως 24 ώρες ό,τι θέλουν και όσα μπορούν. Μ' αυτό τον τρόπο η οικειοποίηση των Μ.Ε., που λέγαμε από την αρχή, παύει να αποτελεί ουτοπία και κάθε τόπος μπορεί να επικοινωνεί σε διαφορετικά επίπεδα με όλους τους άλλους.

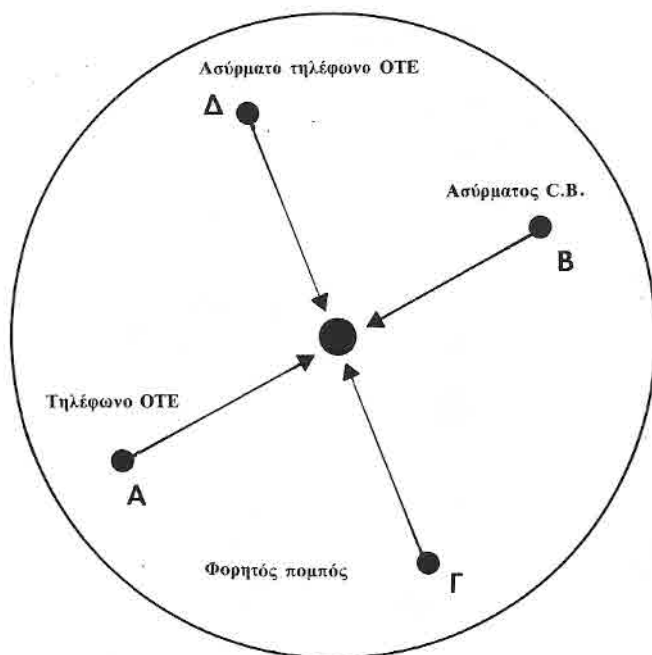
Η πρόκληση για την Τ.Α. όμως είναι ακόμα μεγαλύτερη. Αν εντελώς αυθαίρετα εμείς επιλέξαμε μόνο 3 υποσταθμούς και 3 αυτοκίνητα για να τα εντάξουμε στην αρχική επένδυση, αυτό δεν έγινε για κανένα άλλο λόγο παρά μόνο για να υπάρξει ένα παράδειγμα.

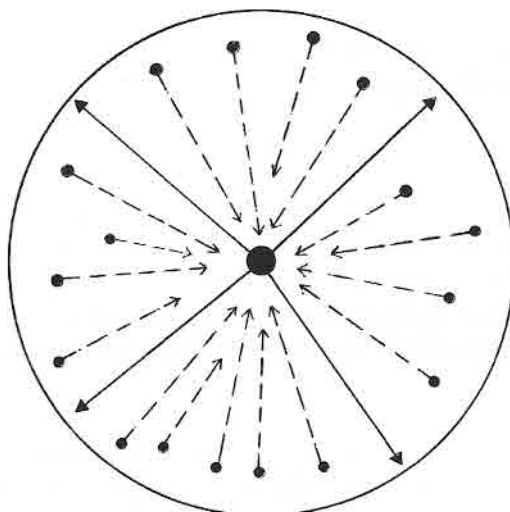
Σχ. IV. Οι υποσταθμοί και οι κινητές μονάδες εκπέμπουν σε μικρή εμβέλεια δικό τους τοπικό πρόγραμμα.

Η Τ.Α. όμως θα μπορούσε να σχεδιάσει μια στρατηγική για 5 ή 10 χρόνια. Σε μια τέτοια περίπτωση οι 3 υποσταθμοί θα μπορούσαν να γίνουν 13 ή 20 και τα 3 αυτοκίνητα 15 ή 25. Τότε θα έχουμε ταυτόχρονα τα όσα δηλώνουν τα σχ. V και VI. Αυτά παριστάνουν ξεχωριστά τα όσα ο τοπικός Ρ/Σ που προτείνουμε θα μπορεί να κάνει ταυτόχρονα.

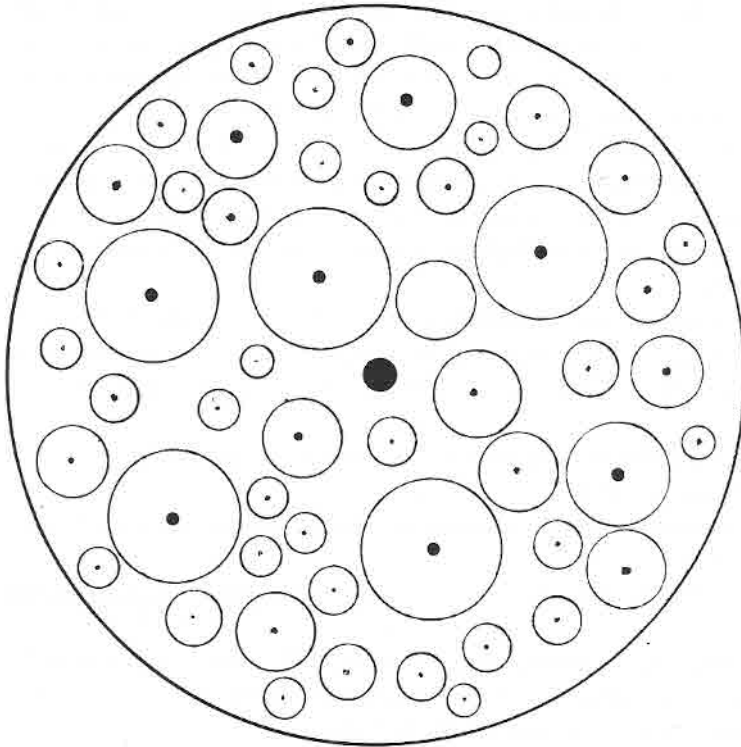
Μια σχεδόν «ουτοπική» προοπτική! Που χρειάζεται μόνο σχεδιασμό. Και η τοπική δημοσιότητα θα «συλλαμβάνεται» σε ακόμα μεγαλύτερα ποσοστά. (σχ. VII). Και η περιθωριοποιημένη περιφέρεια θα σπάει ένα από τα πιο σοβαρά εμπόδια που αναπαράγουν τις ανισότητες. Και γιατί όχι; Σύντομα τα Μέσα Ενημέρωσης θα αρχίσουν να αποκτούν τον χαρακτήρα των Μέσων Επικοινωνίας.

Σχ. V. Απλές τεχνολογίες σύνδεσης με περιφερειακά σημεία του νομού. Τα μέσα αυτά μπορούν να χρησιμοποιούνται συμπληρωματικά προς τους υποσταθμούς και τις κινητές μονάδες.

Σχ. VI. «Ουτοπία» πρώτη: Οι υποσταθμοί και οι κινητές μονάδες στέλνουν τις εκπομπές που παράγουν στον πομπό του κεντρικού σταθμού. Οι εκπομπές τους, μέσα από τον πομπό αυτό, φθάνουν μέχρι τα σύνορα του νομού.

Σχ. VII. «Ουτοπία» δεύτερη: Υποσταθμοί και κινητές μονάδες εκπέμπουν τοπικά σε μικρή εμβέλεια. Το σύνολό τους καλύπτει ολόκληρο τον νομό.

Συνεργασία: Όρος για επιβίωση

Φυσικά όλα αυτά για να γίνουν απαιτούν μεγάλες δαπάνες. Απαιτούν όμως και κάτι περισσότερο. Συνεργασία και κοινή προσπάθεια. Μόνο ένας τέτοιος Ρ/Σ θα είναι αυθεντικά τοπικός χωρίς όμως και να «ανήκει» σε ένα μόνο τόπο. Την πρωτεύουσα δηλαδή του Νομού. Αυτό δεν λέγεται μόνο σαν ηθικό παράγγελμα ή ευσεβής πόθος. Μια και λίγοι είναι οι κουτοί σ' αυτή τη χώρα, κανένας δεν θα μπορούσε να δεχτεί είτε να επενδύσει είτε να στηρίξει μια προσπάθεια που θα ...γέρνει υπέρμετρα υπέρ ενός άλλου τόπου, υπέρ ενός άλλου Δήμου, υπέρ άλλου κόμματος ή ακόμα και υπέρ ενός άλλου προσώπου...

Το σκεπτικό που μας οδήγησε στο νομικό σχήμα της Δημοτικής Εταιρίας Λαϊκής Βάσης που προτείνουμε βασίζεται σε 4 επιλογές: α) *Επιδιώκουμε κατοχύρωση του κοινωνικού ελέγχου της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου.* Φυσικά αυτό δεν έχει καμιά σχέση με ιδεολογίζουσες προσεγγίσεις. Απλά και μόνο είναι ο μόνος τρό-

πος να στηριχθεί η «ακριβή» εκδοχή του Ρ/Σ, που είναι η μόνη που θα αποβλέπει στη σύλληψη και προβολή της τοπικής δημοσιότητας σ' ολόκληρο το Νομό. Για νάναι δηλαδή και ειδησεογραφικά τοπικός και όχι μόνον πολιτιστικά, ψυχαγωγικά κλπ.

β) Επιδιώκουμε ο σταθμός να είναι ευρύτερα τοπικός και όχι μόνο δημοτικός. Αυτό σημαίνει ότι επιδιώκουμε τη συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο και όσων κατατάσσονται σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες. Εξυπακούεται βέβαια ότι για κάθε μία θα υπάρξει ανώτατο «πλαφόν».

Προβλέπουμε λοιπόν τη συμμετοχή των ΟΤΑ του Νομού. Αυτοί μαζί με τους συνεταιρισμούς σύμφωνα με το νόμο θα πρέπει να ελέγχουν το 51% των μετοχών. Πέρα απ' αυτούς λοιπόν, προτείνουμε τη συμμετοχή

- των οικονομικών συμφερόντων του Νομού (έμποροι Καστοριάς, ξενοδόχοι Ρόδου κλπ.).
- των κοινωνικών συμφερόντων (συνεταιρισμοί, εργατικό κέντρο, σύλλογοι κλπ.).
- Ιδιωτών (δημοσιογράφων, τοπικών εκδοτών, ερασιτεχνών κλπ.).

Η υπόθεση της δημιουργίας ενός τέτοιου Ρ/Σ είναι πολύ δύσκολη υπόθεση για να μπορέσουν να την ολοκληρώσουν μόνοι οι ΟΤΑ ή ακόμα περισσότερο ορισμένοι απ' αυτούς.

γ) Επιδιώκουμε την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διάχυση του μετοχικού κεφαλαίου. Η κατεύθυνση αυτή κρίνουμε πως είναι η μόνη που θα προστατέψει μακροχρόνια το σταθμό από στενά κομματικές ή τοπικιστικές ή άλλες αντιπαραθέσεις (με διαλυτικά αποτελέσματα φυσικά...)

δ) Επιδιώκουμε την πιο μεγάλη «αποκέντρωση» στη διοίκηση και την παραγωγή προγράμματος. Ο κοινωνικός έλεγχος στο μετοχικό κεφάλαιο είναι μια προϋπόθεση. Ραδιόφωνο όμως δεν γίνεται με φορείς, άμεσους ελέγχους και υποταγή σε τρέχουσες σκοπιμότητες. Η δυνατότητα διοίκησης και παραγωγής προγράμματος από τους διοικούντες και τους δημοσιογράφους πρέπει να είναι και καταστατικά κατοχυρωμένη. Ένα ζετές συμβόλαιο λ.χ. ανάμεσα στους κοινωνικούς εταίρους και τη διοίκηση του Ρ/Σ θα μπορούσε να περιγράψει από τη μια το πλαίσιο και τους γενικούς στόχους που θα επέλεγαν οι πρώτοι, ενώ θα κατοχύρωνε ταυτόχρονα τη διοίκηση και τους συντελεστές του προγράμματος από κάθε παρέμβαση. Θα κατοχύρωνε δηλαδή τη λειτουργία του σταθμού με δημοσιογραφικά και μόνο κριτήρια.

Επιτρέψτε μου πριν κλείσω, να παρουσιάσω τους επόμενους εισηγητές, σε μία προσπάθεια να «δέσω» τα στοιχεία των επιμέρους ειση-

γήσεων. *Κι αυτό γιατί δεν είναι παρά διαφορετικές προσεγγίσεις μιας και μόνο ενιαίας λογικής.*

Για το νομικό σχήμα της Δημοτικής Εταιρίας Λαϊκής Βάσης σε κάθε Νομό, τη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου κλπ. Θα σας μιλήσει η κα Λούση Κιουσοπούλου, στέλεχος του νομικού τμήματος της ΕΕΤΑΑ, που παρακολουθεί από την αρχή την υπόθεση.

Τις τεχνικές προδιαγραφές, στις οποίες στάθηκαν λίγο περισσότερο, θα σας μιλήσουν οι τεχνικοί Γ. Τόμπρας και Σπ. Καβακόπουλος. Ο κ. Τόμπρας είναι πανεπιστημιακός και ο κ. Καβακόπουλος τεχνικός με μεγάλη εμπειρία στην ΕΡΤ. Σ' αυτούς και στην κα Στ. Φιλίποπούλου, είχε ανατεθεί η μελέτη για την τεχνική πρόταση.

Θα σταθώ λίγο περισσότερο στις υπόλοιπες εισηγήσεις και ιδιαίτερα στο σκεπτικό που είχαμε για να τις προσεγγίσουμε.

Αν κάποιος έχει ήδη τρομάξει από τις δυσκολίες που συσσωρεύσαμε για να τεκμηριώσουμε το πόσο δύσκολο είναι να γίνει ένας αυθεντικός τοπικός Ρ/Σ, θα πρέπει να τους προειδοποιήσουμε ότι... «αυτά δεν είναι τίποτα». Οι δυσκολίες στην πραγματικότητα είναι πολλαπλάσιες. Αυτές ακριβώς τις δυσκολίες προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε με τις υπόλοιπες εισηγήσεις.

Πρόσθετες προϋποθέσεις - Πρόσθετες προσεγγίσεις

● Ο κ. Ν. Ταμπακίδης, στέλεχος της ΕΕΤΑΑ με ιδιαίτερη ευθύνη για την τοπική ραδιοφωνία, έχει χρεωθεί ένα θέμα που πιθανόν κάποιος να πουν ότι δεν σχετίζεται με τα όσα συζητάμε. Προσπαθήσαμε όμως να βρεθούμε... εκτός πραγματικότητας. Ο αυριανός χάρτης των Ρ/Σ δεν θα περιλαμβάνει μόνο το μοντέλο που προτείνουμε. Δεν θα περιλαμβάνει ίσως κανένα μοντέλο που να συνδέεται ή να στηρίζεται αποκλειστικά στις τοπικές δυνάμεις, σε αρκετούς φτωχούς Νομούς. Εκεί οι Ρ/Σ για να υπάρξουν, θα πρέπει οπωσδήποτε να αναζητήσουν κάποια σύνδεση με την ΕΡΤ. Σε κάθε περίπτωση δε, όλοι οι τοπικοί Ρ/Σ θα πρέπει να εκμεταλλευτούν την ΕΡΤ. Η ΕΡΤ από την άλλη χρειάζεται και αυτή ριζικές μεταρρυθμίσεις, αν μη τι άλλο, για να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες της αποκέντρωσης και της τοπικής ανάπτυξης. Η Τ.Α. και η κοινωνία των πολιτών προσβλέπει εύλογα σ' αυτές. Ο κ. Ταμπακίδης αυτό ακριβώς θα επιχειρήσει. Μέσα στο υπάρχον νομικό πλαίσιο υπάρχει μια μεγάλη σειρά δυνατοτήτων, που η Τ.Α. δεν πρέπει να αφήσει ανεκμετάλλευτες. Φυσικά την ευθύνη για την αξιοποίησή τους ή όχι έχει ο κάθε Ρ/Σ χωριστά. Η εισήγησή του είναι μια ακόμα απόδειξη, ότι η τοπική ραδιοφωνία μόνο αν «οργανωθεί» θα επιβιώσει και θα αναπτυχθεί. Και η οργάνωση προϋποθέτει κοινές πρωτοβουλίες των κεντρικών οργάνων της Τ.Α.

Η εισήγηση του κ. Ταμπακίδη δεν περιλαμβάνει —για λόγους συντομίας— τις επεξεργασίες που διατυπώθηκαν στα πλαίσια των μελετών και που προϋποθέτουν αλλαγές στις ίδιες τις ΕΡΤ (Αναβάθμιση των περιφερειακών Ρ/Σ, 5ο πρόγραμμα τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών κλπ.), ώστε να αντιστοιχήσουν στις ανάγκες της αποκέντρωσης και της Τ.Α. Οι προτάσεις αυτές θα δοθούν στην ΚΕΔΚΕ και φυσικά στις ΕΡΤ χωριστά.

● Η εισήγηση του οικονομολόγου κ. Κοσμά Σιδηρόπουλου αφορά τα οικονομικά των τοπικών Ρ/Σ. Ο κ. Σιδηρόπουλος που είναι στέλεχος της ΕΕΤΑΑ δεν θα αναλύσει φυσικά κάποιο μελλοντικό ισολογισμό ενός τέτοιου σταθμού. Πρόθεσή του είναι να συγκεντρώσει διεθνείς εμπειρίες και να περιγράψει κάποιες ελληνικές δυνατότητες άντλησης οικονομικών πόρων.

● Όπως ο κάθε Ο.Τ.Α. δεν μπορεί να συντηρήσει μόνος του ένα Ρ/Σ, έτσι και κάθε τοπικός Ρ/Σ ακόμα και αν γίνει δεν μπορεί μόνος του να επιβιώσει:

Την εισήγηση αυτή έχουν χρεωθεί ο κ. Β. Βαλασσόπουλος, στέλεχος της ΕΕΤΑΑ στον τομέα των δημοτικών επιχειρήσεων και η κα. Στ. Φιλιππούδου, που έκανε την έρευνα αγοράς. Η εισήγησή τους θα είναι σχετικά σύντομη. Όχι γιατί το θέμα είναι απλό. Αντίθετα. Θα περιοριστούν όμως σε μια σκιαγράφιση, μια και οι στόχοι που θέτουν απαιτούν εξειδικευμένες μελέτες, στις οποίες η ΕΕΤΑΑ, αν της ζητηθεί, είναι έτοιμη να προχωρήσει.

Τι προτείνουν; Προτείνουν ενιαίο φορέα εισαγωγών - συντήρησης - παραγγελιών. Δεν θάθελα να επεκταθώ, αλλά εντελώς σχηματικά και πάλι θα ισχυριζόμουν αν υλοποιηθεί η πρόταση των συναδέλφων...

Αν ο φορέας αυτός οργανώσει τη λειτουργία του και εντάξει τις δαπάνες του στο ν.1262/82 περί κινήτρων κλπ...

Τότε ίσως, τα έξοδα υποδομής και λειτουργίας για τον κάθε Ρ/Σ πέσουν μέχρι και 50%!!!

Αν πάλι υλοποιηθεί και η δεύτερη πρότασή τους για ενιαίο διαφημιστικό φορέα (κατά το αγγλικό πρότυπο), η μικροδιαφήμιση που θα συγκεντρώνει ο κάθε Ρ/Σ από την τοπική αγορά θα πολλαπλασιάζεται. Ο κεντρικός αυτός φορέας θα συγκεντρώνει διαφημίσεις από κεντρικές επιχειρήσεις και θα στέλνει σε κάθε σταθμό το μήνυμα έτοιμο προς μετάδοση μαζί με 50 ή 100 χιλ. δρχ.!!

● Η εισήγηση της κας Φανής Τουπαλγίκης, που εργάζεται στο ...«μίνι πρακτορείο ειδήσεων της Τ.Α.», που λειτουργεί στα πλαίσια της ΕΕΤΑΑ, θα αφορά μια ...πεπονόφλουδα του αύριο.

Οι τοπικοί Ρ/Σ κινδυνεύουν και θα εξακολουθήσουν να κινδυνεύουν. Ακόμα και αν βρουν εκατομμύρια για επενδύσεις, έξοδα λειτουργίας ή εκπέμψουν καταπληκτικά προγράμματα, θα κινδυνεύουν να... αυ-

τοαναιρεθούν!!! Να πάσουν δηλαδή να είναι τοπικοί!!! Και αυτό, έστω και αν η πρόθεσή τους είναι αντίθετη. Τοπικές πληροφορίες δεν υπάρχουν.... ή μάλλον υπάρχουν αλλά δεν «συλλαμβάνονται». Στόχος της εισήγησης της κας Τουπαλιγίκη αποτελεί η διατύπωση προτάσεων, που είναι όροι για να συνεχίσουν οι τοπικοί Ρ/Σ να είναι τοπικοί.

Η Τ.Α. αν θέλει αυθεντικά τοπικά δίκτυα επικοινωνίας, θα πρέπει να «οργανώσει» πρόγραμμα παρεμβάσεων, σε όλα τα επίπεδα. Η αναζήτηση και η διακίνηση της τοπικής πληροφορίας είναι από τα πιο σύνθετα. Και ένα «πρακτορείο» ειδήσεων της αποκέντρωσης και της Τ.Α., που θα τροφοδοτεί καθημερινά τους τοπικούς Ρ/Σ, κάτι παραπάνω από απαραίτητο!

● Τελευταία, αλλά όχι λιγότερο κρίσιμη, η εισήγηση της επικοινωνιολόγου κας Μαριάννας Ψύλλα. Η κα Ψύλλα, αρμόδια για τα επιμορφωτικά προγράμματα της ΕΕΤΑΑ για τα Μ.Ε., θα θίξει ένα θέμα που ίσως φαντάζει απλό. Το ερώτημα είναι με ποιους δημοσιογράφους θα στελεχώσουμε τους τοπικούς Ρ/Σ; Μ' αυτούς που έχουν εθιστεί στην αναζήτηση της είδησης στα λογής γραφεία τύπου του κέντρου; Με τους ελάχιστους που έχουν παραμείνει στην περιφέρεια; Μ' αυτούς που θεωρούν είδηση μόνον όσα διαδραματίζονται σε ακτίνα 2 χλμ. από την Πλατεία Συντάγματος; Και πώς θα «συλληφθεί» η είδηση που θα παράγει ο κάθε κοινοτάρχης; Και τι γίνεται με τους χιλιάδες αιρετούς που κάνουν σημαντικές ενέργειες και... δεν πιστεύουν ούτε οι ίδιοι πως παράγουν ειδήσεις; Χρειάζεται επιμόρφωση. Χρειάζεται παραγωγή ειδικευμένων δημοσιογράφων και αυτό είναι έργο σύνθετο και πολύπλευρο.

Ένας επίλογος και μια αφετηρία

Έφθασα όμως στο τέλος μιας όχι και τόσο σύντομης εισήγησης. Όλοι εμείς που δουλέψαμε επί 1 1/2 χρόνο τώρα για την τοπική ραδιοφωνία, πιστεύουμε πως ανεξάρτητα από επιμέρους διαφωνίες, συμπληρώσεις ή αφαιρέσεις, η πρόταση αυτή συγκροτεί μια στρατηγική. Μια στρατηγική που προτείνει μια βιώσιμη, ελκτική αλλά και χρηστική προοπτική για κάτι που απέτυχε σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Εμείς στην Ελλάδα, ίσως είμασταν «τυχεροί» που αργήσαμε. Έτσι έχουμε την ευκαιρία να αποφύγουμε λάθη, να υιοθετήσουμε τα θετικά και να συνειδητοποιήσουμε τη μεγάλη υποθήκη. Χωρίς οργάνωση και στρατηγική, η αυθεντικά τοπική ραδιοφωνία θα σβήσει. Και η ελληνική Τ.Α. αν μη τι άλλο, έχει έγκαιρα στα χέρια της μια στρατηγική. Η στρατηγική αυτή, το μοντέλο αυτό, είναι ταυτόχρονα ρεαλιστικό και οραματικό.

Παίρνει υπόψη του τη σημερινή πραγματικότητα του θεσμού, την πάει όμως και λίγο πιο μπροστά.

Προϋποθέτει τον επαγγελματισμό, στηρίζει όμως και τον ερασιτεχνισμό. Κατοχυρώνει την οικονομία κλίμακας, χωρίς να αδιαφορεί για τις ανάγκες του χωριού και της μικρής κοινότητας. Τέλος, είναι μια πρόταση... αυθεντικά ελληνική. Περιλαμβάνει μεν στοιχεία από διεθνείς εμπειρίες (κύρια από Σουηδία και Αγγλία), τα συνθέτει όμως σε μια πρωτότυπη και πρωτοπαρουσιαζόμενη προοπτική.

Η «δοκιμασία» στην οποία υποβάλαμε τις προτάσεις μας χθες, για 10 περίπου ώρες, όταν «φυλακίσαμε» κυριολεκτικά τους ξενους ειδικούς για να τις κριτικάρουν, πέτυχε απόλυτα.

Η γνώμη τους, γνώμη ανθρώπων που είδαν τις αποτυχίες διαφόρων μοντέλων, ήταν καταρχήν πολύ θετική. Βέβαια οι προτάσεις από μόνες τους, όσο καλές και αν είναι, δεν λύνουν προβλήματα.

Ο ρόλος της ΕΕΤΑΑ, ως επιστημονικού συμβούλου της Τ.Α., έχει από τη φύση του τα όριά του. Από δω και πέρα το λόγο τον έχουν άλλοι. Τα κεντρικά όργανα της Τ.Α., η ΚΕΔΚΕ, το Συνέδριο, οι κυβερνητικοί αρμόδιοι και φυσικά κάθε ΟΤΑ χωριστά. Σε κάθε περίπτωση δε, ο κάθε αιρετός, ο κάθε Έλληνας που προσβλέπει με ελπίδα στην Τ.Α. για να εγγυηθεί τα τοπικά δίκτυα επικοινωνίας, το πλέγμα των τοπικών Ρ/Σ που θα καλύπτει κάθε γωνιά της Ελλάδας. Οι δρόμοι βέβαια δεν είναι πολλοί. Η Τ.Α. θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη να πρωταγωνιστήσει. Αν δεν το κάνει, ή το αφήσει στην τύχη, ή μείνει στα μικροσυμφέροντα της κάθε δημοτικής αρχής, τον ρόλο της θα αναλάβουν άλλοι. Και τότε το κενό μεν θα καλυφθεί, αλλά σε κατώτερο επίπεδο. Με Ρ/Σ δηλαδή που δεν θα αναδεικνύουν τη δημοσιότητα, αλλά θα παράγουν εύπεπτα, φθηνά, μη χειραφετικά της κοινωνίας προγράμματα.

Η αυτοδιοίκηση από την άλλη θα έχει χάσει μια μοναδική ευκαιρία. Να πείσει δηλαδή ότι είναι άξια να αναλαμβάνει και να φέρνει σε πέρας μεγάλες ευθύνες και αρμοδιότητες. Φυσικά η κατάξισή της ως εγγυήτρια για το πλέγμα των τοπικών Ρ/Σ δεν θα προκύψει μόνον από τη δημιουργία των σταθμών. Αυτό είναι το πρώτο βήμα, η υποδομή. Από κει και πέρα καλείται να πετύχει κάτι ακόμα πιο δύσκολο. Να εγγυηθεί δηλαδή τη δημοκρατική και πολυφωνική λειτουργία τους, να κατοχυρώσει την αυτονομία του δημοσιογραφικού λειτουργήματος, την αχειραγώγητη ροή των πληροφοριών. Τότε μόνο θα έχει ολοκληρώσει το έργο της. Τότε μόνο θα έχει πετύχει αυτό που καμιά άλλη Τ.Α. στον κόσμο δεν πέτυχε.

... Ώστε να μην ξαναγράψει ο ποιητής (τουλάχιστον για την Τ.Α.):

...τόσες πράξεις...

που δεν υπήρξαν ιστορικοί

να μνημονεύσουν

(ή δεν θέλησαν)

Τίτος Πατρίκιος

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η σημασία της χάραξης στρατηγικής για την οργάνωση της μη κρατικής ραδιοφωνίας δεν είναι μια απλή λεπτομέρεια. Πρέπει δε να ειδοθεί κάτω από το πρίσμα της εμπειρίας χωρών που δεν «οργάνωσαν» την κατάργηση του κρατικού μονοπωλίου στα ΜΜΕ.

Είναι χαρακτηριστική η συζήτηση στα πλαίσια της «Ελληνο-Γαλλικής αντιπαράθεσης» που έγινε στη Σητεία και σαν θέμα είχε την «Τ.Α. και τα Μ.Μ.Ε.».

Η έκδηλη απαισιοδοξία των Γάλλων για την εξέλιξη του θεσμού της «ελεύθερης ραδιοφωνίας» στη Γαλλία, προκάλεσε πιεστικές ερωτήσεις για το αν υπήρξε κόμμα, επιστημονικό ίδρυμα, επικοινωνιακό ινστιτούτο, κάποιος τέλος πάντων που να προβληματίστηκε και να διατύπωσε την άποψη ότι όρος για την ελευθερία στα ερτζιανά είναι η χάραξη στρατηγικής για την «οργάνωσή» της. Οι απαντήσεις τους, με πρώτη αυτή του διάσημου καθηγητή της Σορβόνης Ζαν Μπαστιάς, δεν ήταν μόνον αρνητικές. Στην πραγματικότητα, αυτό που είχε εντυπωσιάσει ακόμα και τους ίδιους ήταν ότι δεν πρόλαβαν. Είναι πολύ χαρακτηριστική η ιστορία που διηγήθηκε ο Ζ. Μαστιάς. «Κάποιο μεσημέρι μάθαμε ότι το κρατικό μονοπώλιο στα Μ.Ε. είχε καταργηθεί. Ως το βράδυ πανηγυρίζαμε. Ονειρευόμασταν, σχεδιάζαμε, ελπίζαμε. Στη γλύκα απάνω, νύχτωσε. Πέσαμε να κοιμηθούμε σίγουροι ότι ξημερώνει μια νέα εποχή πλουραλισμού. Το πρωί σηκωθήκαμε, ανοίξαμε τα ραδιόφωνα και καταλάβαμε πως το παιχνίδι είχε χαθεί για πάντα. Οι Ρ/Σ είχαν γίνει όλοι εμπορικοί. Κανείς δεν είχε προλάβει, όπως εντυγχώς συνέβη σ' εσάς, να προτείνει μια οποιαδήποτε στρατηγική, για το πως πρέπει να οργανωθεί η ελευθερία στα ερτζιανά.

2. Είναι φανερό ότι η έννοια της «κάλυψης» δεν έχει την έννοια της «δυνατότητας λήψης ή ακρόασης». Ο όρος στην εισήγηση χρησιμοποιείται πάντα για να εκφράσει την ανάγκη πολλαπλασιασμού και εξάπλωσης των Ρ/Σ.

Η αναζήτηση της εδαφικής ενότητας, που θα μπορεί να διαθέτει Ρ/Σ, είναι συνάρτηση δύο διαφορετικών και συγκρουόμενων επιδιώξεων. Της ανάγκης δηλαδή και της πιο μικρής τοπικής κοινωνίας να έχει δική της φωνή στα ερτζιανά, με την ανάγκη οι Ρ/Σ αυτοί να είναι βιώσιμοι και ελκτικοί. Μια γενική τοποθέτηση επί του θέματος επιχειρεί η τεχνική εισήγηση που ακολουθεί. Σε κάθε περίπτωση όμως, αυτό θα προκύψει από τη συγκεκριμένη οικονομοτεχνική μελέτη που πρέπει να κάνει ο κάθε σταθμός.

3. Σήμερα εκδίδονται περισσότερες από 380 μη ημερήσιες επαρχιακές εφημερίδες, 100 ημερήσιες και 120 περίπου περιοδικές. (Στοιχεία Γεν. Γραμμ. Τύπου). Η πραγματικότητα αυτή οριοθετεί φυσικά και το μέλλον ανάλογων επιχειρηματικών προπαθειών, στα ερτζιανά. Κατά πάσαν πιθανότητα στο μέλλον θα φέρει κάποιους θαυμάσιους μουσικούς σταθμούς και στην επαρχία.

Κάποιοι άλλοι μπορούν να έχουν πιο «ακριβές» φιλοδοξίες. Αυτοί θα μπορούσαν να αναδείξουν και ένα μέρος από τη δημοσιότητα του κάθε τόπου.

Σε 3-4 πλούσιους Νομούς πολύ πιθανόν να δημιουργηθούν σταθμοί με επαρκή στελέχωση και πλήρη κάλυψη της τοπικής ειδησεογραφίας.

Ένα όμως είναι σίγουρο. Η προοπτική ποιοτικής υπέρβασης των περιορισμένων ορίων που κινείται σήμερα ο επαρχιακός τύπος είναι μικρή. Τουλάχιστον για το εγγύς μέλλον. Όταν δε υπάρχουν ολόκληροι Νομοί που δεν διαθέτουν ούτε καν μία καθημερινή ή εβδομαδιαία εφημερίδα, η Τ.Α. δεν μπορεί να χρεώσει με ευθύνες εγγυητή την ιδιωτική πρωτοβουλία. Με δεδομένο μάλιστα ότι το ζητούμενο είναι το πλέγμα Ρ/Σ, που θα καλύπτει φυσικά και φτωχές περιοχές ή περιοχές που για

να εξασφαλιστεί η ακροατικότητα σ' όλο το Νομό χρειάζονται 20 και 30 αναμεταδόσεις (άρα πρόσθετα εκατομμύρια για την επένδυση και τους τεχνικούς).

4. Σύμφωνα με στοιχεία του ίδιου του ΑΠΕ, το 70% των εσωτερικών ειδήσεων που περιλαμβάνονται στην ύλη των επαρχιακών εφημερίδων προέρχονται από τα δικά του τέλεξ.

5. Αξίζει να αναφέρουμε κάποιες πρόσφατες ανάλογες δυσκολίες στη Γερμανία. Η πειραματική λειτουργία τοπικής καλωδιακής τηλεόρασης σε 4 Γερμανικές πόλεις κινδυνεύει. Και δεν κινδυνεύει φυσικά, η δορυφορική λήψη αυτή από τα κρατικά ή εμπορικά κεντρικά κανάλια. Κινδυνεύει η τοπική.

Αιτία είναι η αδυναμία των ιδιωτικών εταιριών, που ανέλαβαν την παραγωγή των τοπικών προγραμμάτων, να συγκεντρώσουν τη διαφήμιση που θα τους επέτρεπε να επιβιώσουν. Στο ανεπτυγμένο μάλιστα Μόναχο, το πείραμα τελείωσε γρήγορα και άδοξα. (Εφημ. SUDDEUTSCHE ZEITUNG. Ημερομηνία 15/8/86). Δεν πάει πολύς χρόνος απ' την άλλη, που το Συνέδριο του Συνδέσμου εκδοτών εφημερίδων στη Γερμανία αντιμετώπισε με επιφύλαξη τη συμμετοχή τους στους νέους ραδιοφωνικούς σταθμούς, δεδομένου ότι, «η χρηματοδότηση των προγραμμάτων τους από τη διαφήμιση κρίνεται σε πολλές περιπτώσεις ως μη ρεαλιστική». Μια διαφορετική μάλιστα επιλογή κάποιων εκδοτών στην περιοχή του Ούλμ τερματίστηκε πρόωρα το 1985. Και αν αυτά συμβαίνουν στην υπερ-ανεπτυγμένη Γερμανία με μια κοινωνικο-οικονομική δομή αποκεντρωμένη και με ομοσπονδιακή συγκρότηση, γίνεται φανερό πόσο δύσκολα είναι τα πράγματα για ανάλογες προσπάθειες στην υποβαθμισμένη Ελληνική περιφέρεια.

Μια ανάλογη ματιά στα μόνα δικά μας υπαρκτά δείγματα γραφής, τους περιφερειακούς Ρ/Σ της ΕΡΤ.

Σύμφωνα με πληροφορίες που συγκεντρώσαμε, μετά από την ειδική έρευνα που έκανε στην ΕΡΤ η συνάδελφος κ. Μαριάννα Ψύλλα, προέκυψαν κάποια ενδεικτικά στοιχεία της σχέσης εσόδων από τη διαφήμιση με τα έξοδα λειτουργίας:

α) Ρ/Σ Κρήτης: Έσοδα 2.620.000	Έξοδα 15.586.000
β) Ρ/Σ Β.Α. Ελλάδος: Έσοδα 3.130.000	Έξοδα 80.929.000
γ) Ρ/Σ Βόλου: Έσοδα 4.180.000	Έξοδα 62.651.000

6. Κοινοτικό ραδιόφωνο μεταφράζουμε το γνωστό «Community radio». Ο όρος, που είναι πολύ διαδεδομένος στο εξωτερικό, δεν αντιστοιχεί —με την έννοια που δίνουμε εμείς— στην «κοινότητα». Το «Community radio» (C.R.) δεν έχει καμιά σχέση με την Τ.Α., αλλά εκφράζει είτε μια τοπική ενότητα είτε μια ομάδα πολιτών με κοινά χαρακτηριστικά ή ενδιαφέροντα.

7. Ιδιαίτερη περίπτωση είναι αυτή των «C.R.» στο Κεμπέκ του Καναδά. Είναι γεγονός ότι η εκεί ανάπτυξή τους σχετίζεται άμεσα με την εθνολογική ιδιαιτερότητα των κατοίκων του. Γι' αυτό και «η περιθωριακή λειτουργία», που ήταν βασικό χαρακτηριστικό τους, «κινδύνευσε άμεσα μετά τη διαδοχή του φιλελεύθερου κόμματος από το Κόμμα του Κεμπέκ». Στην πραγματικότητα «μόνο το ειδικό πολιτικό πλαίσιο μπορούσε να εξηγήσει το φαινόμενο και όχι ο λαϊκός ενθουσιασμός». Άλλωστε «ήταν ελάχιστες οι αυτοδύναμες προσπάθειες που λειτούργησαν χωρίς επιχορήγηση». Άρα και χωρίς εξάρτηση.

Τα εντός παρενθέσεως κείμενα προέρχονται από σχετικό άρθρο των Poul Beaud και Patrice Flichy, στο περιοδικό *Correspondance Municipale*, No 217-218.

8. Το πιο φημισμένο πείραμα τέτοιου ραδιοφώνου, το «Radio Popolare» στην Ιταλία έχει πια απομακρυνθεί εντελώς από το μοντέλο του μικρού, ερασιτεχνικού σταθμού. Σήμερα εκπέμπει σε δικτύωση με περισσότερους από 10 Ρ/Σ, που καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος της Β. Ιταλίας.

9. Υπάρχει μια σχετική Ελληνική ιδιομορφία που προβάλλει ταυτόχρονα τόσο την επικαιρότητα του αιτήματος για τοπικό ραδιόφωνο, όσο και την έλλειψη συνθηκών που θα επέτρεπαν στην κοινωνική αυτοοργάνωση να χρεωθεί ευθύνες εγγυητού. Από τη μια μεριά λοιπόν παρουσιάζονται εντυπωσιακοί για τα Ευρωπαϊκά δεδομένα κοινωνικοί δεσμοί, (άρα προβάλλει επιτακτική η ανάγκη τοπικών μέσων επικοινωνίας), ενώ από την άλλη είναι εμφανής η υπανάπτυξη των κοινωνικών θεσμών (άρα και η αδυναμία τους στην πολύ μικρή κλίμακα-κοινότητα, μικρός δήμος, σύλλογοι κλπ. να στηρίζουν τα μέσα αυτά). Συμπληρωματικό λοιπόν αλλά και σημαντικό ταυτόχρονα ρόλο θα πρέπει να παίξουν για μια τουλάχιστον χρονική περίοδο, οι κάθε λογής «κοινοτικοί Ρ/Σ» στη χώρα μας.

10. Κάτι που αγνοεί η πρόσφατη αρθρογραφία για την «ελεύθερη ραδιοφωνία» είναι ότι, οι «μικτές μορφές» οργάνωσης ή ιδιοκτησίας θα έχουν στο μέλλον και αυτές βαρύνουσα παρουσία. Ο λόγος που τονίζουμε αυτή τη λεπτομέρεια είναι η σημασία της για μια σειρά εννοιολογικές επαναπροσεγγίσεις. Η ορολογία που χρησιμοποιείται, αλλά και οι πολιτικοί χαρακτηρισμοί, θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους, ότι οι μικτές μορφές δεν προσφέρονται για «απλοϊκούς» αφορισμούς. Η πώληση λ.χ. μέρους των Ρ/Σ που ήλεγχε στην Ιταλία το Ι.Κ.Κ. σε ιδιώτες-εκδότες δεν σημαίνει απαραίτητα «ιδιωτικοποίηση». Το ίδιο από την άλλη, δεν σημαίνει απαραίτητα άρνηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας ή μη θεσμοθέτηση της «ιδιωτικής ραδιοφωνίας» από τη Σουηδική συντηρητική παράταξη όταν κυβερνούσε. Μ' άλλα λόγια η πραγματικότητα στα Μ.Ε. είναι πιο σύνθετη απ' ότι θέλουν τα γενικόλογα συνθήματα «ελεύθερη ραδιοφωνία», «όχι στην ιδιωτική» κλπ.

11. Η ειδικότερη βέβαια εξειδίκευση των τριών αυτών προϋποθέσεων δεν είναι έργο μιας μελέτης ή κάποιων προτάσεων. Ενδεικτικά όμως, μπορούμε να οριοθετήσουμε την εκδοχή του τοπικού Ρ/Σ που προϋποθέτει η πρότασή μας, σε μερικούς χαρακτηριστικούς τομείς:

— «Τοπικός» μεν, θα αυτο-αποκαλείται ο σταθμός που αναφέρεται, έστω και 3-4 φορές το δίμηνο, σε κάθε ένα από τα 200 χωριά ενός νομού. Εμείς όμως προτείνουμε καθημερινή σχεδόν ανάδειξη της δημοσιότητάς τους. «Τοπικός» θα λέγεται αυτός που δέχεται τηλεφωνικές αφιερώσεις από κάθε περιοχή που καλύπτει. Η δημοσιογραφική παρέμβαση όμως, είναι κάτι διαφορετικό. Το ίδιο και αυτός που, μ' όλη την καλή πρόθεση, δηλώνει ανοιχτός για προβολή των πάντων, δεν διαθέτει όμως... «μαιευτήρες» - δημοσιογράφους.

— Τοπικός Ρ/Σ θα φιλοδοξεί να ονομάζεται, αυτός που θα δημιουργηθεί με επένδυση... μηδέν δρχ. (επιστράτευση των προσωπικών πικ-απ, κασσετοφώνων, δίσκων και των στοιχειωδών γνώσεων ενός τεχνικού), τοπικός και αυτός που θα διαθέτει 50 ή 100 εκ. για υποσταθμούς, εξωτερικά συνεργεία κλπ.

— «Τοπικός» αυτός με 2-3 υπαλλήλους (ντισκ-τζόκεϋ, τεχνικό και διαφημιστή). Υπάρχουν πολλοί σαν αυτόν σε πολιτείες των ΗΠΑ με 24ωρο καθημερινό πρόγραμμα!!

Τοπικός και αυτός που θα διαθέτει 30 ή 50 δημοσιογράφους και ανταποκριτές που θα αναζητούν το σύνολο της τοπικής δημοσιότητας.

12. Εφημερίδα το ΒΗΜΑ, 31.5.87, έρευνα της Λιάνας Κανέλλη για την «ελεύθερη ραδιοφωνία».

13. Με το νόμο 1080/80.

14. Την ίδια στιγμή η αναλογία Αθηναϊκών τοπικών εφημερίδων στη Λάρισα, σύμφωνα με στοιχεία του Λαρισαϊκού περιοδικού ΣΤΙΓΜΕΣ, είναι 25.000 έναντι 8.000 φύλλων. Το γεγονός αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον, αν αναλογιστεί κανείς ότι η Λάρισα διαθέτει τον ισχυρότερο ίσως τοπικό τύπο σε Πανελλαδική κλίμακα.

**ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΕΤΑΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ**

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

της ΛΟΥΣΗΣ ΚΙΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

Με την εισήγηση αυτή θα επιχειρήσουμε να διατυπώσουμε την πρότασή μας σχετικά με τη νομική μορφή της οργάνωσης των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών με πρωτοβουλία της Τ.Α. Παράλληλα, κρίνουμε σκόπιμο να εκθέσουμε τον προβληματισμό που οδήγησε στη διατύπωσή της, με την πεποίθηση ότι ο προβληματισμός αυτός είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη, ακόμη και αν δεν θα γινόταν αποδεκτή η πρότασή μας.

Καταρχήν λοιπόν, θα παρουσιάσουμε τα στοιχεία που συνθέτουν τον προβληματισμό μας. Τα στοιχεία αυτά αφορούν 1) την αναγκαιότητα ευρείας συνεργασίας των τοπικών κοινωνιών, 2) την αναγκαιότητα ισότιμης και με διαφανείς όρους συνεργασίας των τοπικών κοινωνιών, 3) τη δυνατότητα εσωτερικής αποκέντρωσης, 4) την ανάπτυξη ενός πλήρους δικτύου τοπικής επικοινωνίας. Στη συνέχεια, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία αυτά, επιχειρούμε τη σύνθεση της πρότασής μας αξιοποιώντας το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Ι. Αφετηρία του προβληματισμού μας υπήρξε η αναγνώριση στην Τ.Α. του ρόλου της ως κοινωνικού υποκειμένου και κατά συνέπεια ως φορέα ανάληψης πρωτοβουλιών που συντελούν στην κινητοποίηση και ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Με την έννοια αυτή, η ανάληψη της πρωτοβουλίας για την ίδρυση ραδιοφωνικού σταθμού δεν μπορεί να έχει ως στόχο την ανάδειξη της Τ.Α. σε μοναδικό φορέα της ραδιοφωνικής επικοινωνίας. Αντίθετα, η πρωτοβουλία αυτή στοχεύει να συνδράμει αποφασιστικά στην ικανοποίηση των τοπικών αναγκών της πληροφόρησης και επικοινωνίας με την κινητοποίηση του τοπικού δυναμικού, που θα καταστήσει δυνατή την ισότιμη συμμετοχή και έκφραση όλων των τοπικών κοινωνικών τάσεων,

τη σύνθεση των τοπικών αντιθέσεων και την άσκηση κοινωνικού ελέγχου.

Η αναγνώριση του κοινωνικού χαρακτήρα που έχει η υπηρεσία της ραδιοφωνικής επικοινωνίας, δημιουργεί την ανάγκη να διασφαλισθούν οι όροι παροχής της. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητη η ορθολογική οργάνωση του σταθμού, που θα βασίζεται σε δύο προϋποθέσεις: καταρχήν, αφού περιγραφούν τα συγκεκριμένα κοινωνικά δεδομένα και καταγραφούν οι τοπικές ανάγκες, πρέπει να επιλεγεί ένα νομικό σχήμα που εξασφαλίζει ευελιξία, σταθερότητα, προγραμματισμό και διοικητική αποτελεσματικότητα. Ταυτόχρονα όμως διασφαλίζει, κατά το δυνατόν, την ευρύτερη και αμεσότερη συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών φορέων που τους εκφράζουν. Συγχρόνως πρέπει να επιλεγούν και να χρησιμοποιηθούν τεχνικά μέσα άρτια και σύγχρονα και η απαραίτητη τεχνογνωσία.

Ειδικότερα, όσον αφορά το νομικό σχήμα, τα στοιχεία που πρέπει, νομίζουμε, να ληφθούν υπόψη είναι τα ακόλουθα:

1) Με δεδομένους τους όρους βιωσιμότητας, όπως τους ανέπτυξε ο κ. Τόμπρας και με δεδομένο το συμπέρασμά του ότι η μεγάλη πλειοψηφία των Ο.Τ.Α., εκτός ίσως από τους Ο.Τ.Α. μεγάλων πολεοδομικών συγκροτημάτων, δεν μπορεί να αντιμετωπίσει, μεμονωμένα, το κόστος ίδρυσης και λειτουργίας ενός ραδιοφωνικού σταθμού, επιβάλλεται ο συντονισμός των πρωτοβουλιών των Ο.Τ.Α. και η συνεργασία των τοπικών κοινωνιών, που αυτοί αντιπροσωπεύουν, έτσι ώστε ο τοπικός σταθμός, αυτοχρηματοδοτούμενος, να εξασφαλίζει όρους διάρκειας και αποτελεσματικής λειτουργίας.

Ο συντονισμός των πρωτοβουλιών των Ο.Τ.Α. και η συνεργασία των τοπικών κοινωνιών, που περιγράψαμε προηγουμένως, μπορούν να υπάρξουν σε επίπεδο Νομού. Η επιλογή του Νομού είναι σχηματική. Δεν θεωρείται στην προκειμένη περίπτωση ο Νομός ως διοικητική περιφέρεια, αλλά ως ενότητα γεωγραφική που παρουσιάζει κοινά γεωφυσικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Για το λόγο αυτό, αλλά και γιατί κάθε πολίτης ή φορέας συμμετέχει στον τοπικό σταθμό εκούσια, εκφράζοντας την ελεύθερη βούλησή του να συνδράμει στην ανάπτυξη της τοπικής επικοινωνίας, δεν μπορεί η συμμετοχή του να υλοποιείται μόνο μέσα από διοικητικά ή νομικά συλλογικά σχήματα, όπως για παράδειγμα, σ'ό,τι αφορά τους Ο.Τ.Α., από την αντίστοιχη Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων.

2) Για να αξιοποιηθεί η ευρεία και αντιπροσωπευτική συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στην οργάνωση του τοπικού ραδιοσταθμού, πρέπει να εξασφαλιστούν ισότιμες δυνατότητες και διαφανείς όροι συμμετοχής. Πρέπει, δηλαδή, το νομικό σχήμα να επιτρέπει σ' όλους όσους ενδιαφέρονται για τη δημιουργία τοπικού δικτύου επικοινωνίας

νίας, να μετέχουν στη διαμόρφωσή του με τους όρους αυτούς.

3) Η οργάνωση τοπικού ραδιοσταθμού προϋποθέτει την ανάπτυξη μιας γενικότερης πολιτικής για τα μέσα επικοινωνίας. Η πολιτική αυτή διαμορφώνεται συλλογικά και υλοποιείται μέσα από ευρεία εσωτερική αποκέντρωση. Για να γίνει αυτό εφικτό, είναι απαραίτητο ένα σχήμα οργανωτικό, που θα παρέχει στη Διοίκηση του σταθμού αυτοτέλεια και ευελιξία. Έτσι, ενώ η κοινωνική δυναμική μπορεί και πρέπει να αποτυπώνεται στις γενικές κατευθύνσεις οργάνωσης του σταθμού, δεν πρέπει ατομικά πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα να ασκούν καθοριστική επιρροή στην ανεξάρτητη λειτουργία του.

4) Επειδή το σχήμα συνεργασίας, που δεχθήκαμε και που αφορά την οργάνωση του τοπικού ραδιοσταθμού σε επίπεδο Νομού, μπορεί να δημιουργήσει μονοσήμαντες σχέσεις μεταξύ τοπικής κοινωνίας ενός Δήμου και μιας Κοινότητας του Νομού και του κεντρικού νομαρχιακού σταθμού είναι σκόπιμο, το νομικό σχήμα να επιτρέπει στους υποσταθμούς, που θα δημιουργηθούν μακροπρόθεσμα και που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη του δικτύου επικοινωνίας που θα καλύπτει το σύνολο της τοπικής κοινωνίας, να διατηρούν μεν οργανική σχέση με τον κεντρικό σταθμό συγχρόνως όμως και λειτουργική ανεξαρτησία.

Π. Το νομικό σχήμα των επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α., με τους ευνοϊκούς όρους που διαμορφώνει για την ίδρυση και λειτουργία τους, παρέχει δυνατότητες συνεργασίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τις τοπικές κοινωνίες κάτω από ένα σταθερό οργανωτικό σχήμα. Η επιλογή της μορφής της επιχείρησης ως φορέα του τοπικού ραδιοσταθμού δεν γίνεται για να αναδειχθεί ο επιχειρηματικός χαρακτήρας μιας τέτοιου είδους δραστηριότητας. Γίνεται για να εξασφαλιστεί μέσα από το ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο της επιχείρησης η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και ευλυγισία στον φορέα και για να τον απαλλάξει από ελέγχους και διατυπώσεις που προβλέπονται στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης και που θα μπορούσαν να είναι αρνητικοί για ένα τόσο δυναμικό μέσο επικοινωνίας και έκφρασης. Πρόσθετος λόγος που συνηγορεί υπέρ των επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. είναι οι φορολογικές ατέλειες και τα προνόμια που προβλέπει γι' αυτές ο νόμος.

Η νομική μορφή επιχείρησης Ο.Τ.Α., που στηρίζεται στα στοιχεία που περιγράψαμε στο πρώτο μέρος της εισήγησής μας και δημιουργεί τους όρους για την εξασφάλιση πολυμέρειας εκφραζόμενης μέσα από το νομικό πρόσωπο της επιχείρησης, είναι πιστεύουμε αυτή της

Ανώνυμης Εταιρίας Λαϊκής Βάσης, που προβλέπεται στο άρθρο 45 παρ. 1 Ν. 1416/1984 (άρθρο 259 παρ. 1 Π.Δ. 76/1985) και ρυθμίζεται ως προς τη λειτουργία του από το Π.Δ. 80/1986 και τον Κ.Ν. 2190 (1920).

Η επιχείρηση αυτή, που λειτουργεί ως Ανώνυμη Εταιρία παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιό της αφενός μεν σε Ο.Τ.Α. ή φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αφετέρου δε σε συνεταιρισμούς, σε άλλους κοινωνικούς φορείς σε κατοίκους της περιοχής. Όλοι αυτοί που μπορούν να καλύψουν το μετοχικό κεφάλαιο, αναλαμβάνουν ονομαστικές μετοχές, πράγμα που διασφαλίζει τη διαφανή σύνθεσή του. Έτσι σε μια επιχείρηση ραδιοφωνίας μπορούν να συμμετέχουν εκτός από τους Δήμους και τις Κοινότητες ή τους άλλους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνεταιριστικές οργανώσεις κάθε τύπου, και ιδιαίτερα συνεταιρισμοί χρηστών των υπηρεσιών ραδιοφωνίας, συνδικαλιστικές και επαγγελματικές οργανώσεις, σωματεία, σύλλογοι πολιτιστικοί, θρησκευτικές οργανώσεις και κάτοικοι της περιοχής.

Για την επίτευξη μάλιστα της ευρύτερης εκπροσώπησης των τοπικών κοινωνιών, που εν μέρει επιτυγχάνεται από τον περιορισμό του νόμου —οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντα κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν το 35% τουλάχιστον του μετοχικού κεφαλαίου και μαζί με τους συνεταιρισμούς το 51%, κάθε δε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο κοινές μετοχές που εκπροσωπούν το πολύ 2% του μετοχικού κεφαλαίου — μπορεί να κατοχυρωθεί ένα ανώτατο ποσοστό συμμετοχής για κάθε ομάδα φορέων που εκπροσωπούν κοινωνικά συμφέροντα της ίδιας κατηγορίας. Επιβάλλεται, εξάλλου, να διαμορφωθούν διαφανείς όροι συμμετοχής στο κεφάλαιο, όπως, για παράδειγμα, κάλυψη του κεφαλαίου από φορείς ή άτομα που θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον μετά από δημόσια πρόσκληση και αφού τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Με μια τέτοια διάχυση του μετοχικού κεφαλαίου επιτυγχάνεται στη Γ.Σ. της εταιρίας να εκπροσωπούνται και να εκφράζονται όλες οι κοινωνικές τάσεις και απόψεις που διαμορφώνουν συλλογικά την πολιτική της εταιρίας και ασκούν τον κοινωνικό έλεγχο, που έχει άμεση σχέση με την παροχή της υπηρεσίας της ραδιοφωνίας. Ταυτόχρονα ισχυροποιούμε το Δ.Σ. ως συλλογικό όργανο διοίκησης και διαχείρισης των υποθέσεων της εταιρίας, επιτρέποντάς του να αναπτύξει εσωτερική αποκέντρωση, τόσο σε επίπεδο κεντρικού σταθμού, όσο και υποσταθμών. Όσον αφορά τους τελευταίους πρέπει να επισημάνουμε ότι η ένταξή τους μέσα στο οργανωτικό σχήμα της Ανώνυμης Εταιρίας Λαϊκής Βάσης, γίνεται με τη μορφή υποκαταστημάτων. Αυτό σημαίνει ότι, ενώ διατηρούν την οργανική τους σύν-

δεση με τον κεντρικό σταθμό έτσι ώστε να έχουν δυνατότητα παρέμβασης στη λειτουργία του, μπορούν με τον κανονισμό λειτουργίας τους να αποκτήσουν ανεξαρτησία στη διαμόρφωση του προγράμματός τους.

Πρόσθετο όργανο κοινωνικού ελέγχου αποτελεί το Εποπτικό Συμβούλιο, που προβλέπεται από το νόμο για τον έλεγχο των πράξεων του Δ.Σ., τη διαπίστωση δηλαδή της τήρησης του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων των Γ.Σ. Το Συμβούλιο αυτό με τη σύνθεσή του επιτρέπει στο Κράτος, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους πολίτες να ασκούν μέσα από ένα ενιαίο όργανο τον επιζητούμενο έλεγχο στη νομιμότητα των πράξεων του Δ.Σ.

Σημαντικό στοιχείο επίσης που συντελεί στη σταθερότητα και συνειδητοποίηση της ανάγκης προγραμματισμού είναι η πρόβλεψη για τις επιχειρήσεις αυτές σύνταξης 5ετούς προγράμματος εργασιών, του οποίου την εφαρμογή ή την τυχόν τροποποίηση ελέγχει και αποφασίζει η Γ.Σ. κάθε χρόνο. Η πρότασή μας, λοιπόν, βασίζεται στην οργάνωση και λειτουργία του τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού με τη μορφή Ανώνυμης Εταιρίας Λαϊκής Βάσης, που θα εξασφαλίζει την κατά το δυνατόν ευρύτερη συμμετοχή φορέων και πολιτών της τοπικής κοινωνίας και τον μεγαλύτερο δυνατό κοινωνικό έλεγχο.

Με την παρουσίασή της εδώ δεν φιλοδοξήσαμε ασφαλώς να περιγράψουμε ένα οριστικά διαμορφωμένο σχήμα. Απεναντίας, τόσο ως οργανωτικό σχήμα, όσο και ως στρατηγική, το νομικό σχήμα που προτείνουμε, διατηρεί τη δυναμική του σχέση με την πραγματικότητα, κατά τρόπο ώστε να μπορεί να αναιρεθεί απ' αυτήν ή ενδεχομένως να οδηγήσει στην υπέρβαση των σημερινών στοιχείων της.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

του ΚΟΣΜΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τις μέρες αυτές συμπληρώνεται ένας περίπου χρόνος από τότε που άρχισε η συζήτηση με την έκταση, το ρυθμό και την ένταση που όλοι γνωρίζουμε για την «ελεύθερη ραδιοφωνία».

Η δήλωση του πρωθυπουργού το φθινόπωρο του 1986, έδινε ελπίδες διεξόδου και στο θεσμικό επίπεδο και επιτάχυνε τις διαδικασίες.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση φάνηκε πως ήταν ο πιο βατός δρόμος για την απελευθέρωση των ερτζιανών για τους κάθε απόκλισης και πρόθεσης εραστές της ραδιοφωνίας.

Οι ταχύτητες μεγάλες και το σχήμα προθύστερο: Όλοι θέλουν να ανοίξουν τον δικό τους ραδιοσταθμό, χωρίς να απαντούν πρώτα στο ερώτημα: ποιες ανάγκες θα καλυφθούν και με ποιον τρόπο;

Σήμερα — ένα χρόνο μετά — έχουν αρχίσει να τίθενται τα προβλήματα που πρέπει να λυθούν για να φθάσουμε στο τοπικό ραδιόφωνο. Το διήμερο αυτό προσπαθεί όχι απλά να θέσει τα προβλήματα, αλλά αξιολογώντας τα, να τα τοποθετήσει σε μια λογική σειρά και να τα εντάξει σε μια ολότητα.

Στην πρόθεση της εισήγησης αυτής είναι να παρουσιαστούν μερικές πλευρές των λειτουργικών δαπανών αλλά και των εσόδων κυρίως του τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού.

Η κατοχύρωση της ελευθερίας του τοπικού ραδιοφώνου προϋποθέτει την οικονομική του αυτοδυναμία και τον έλεγχο των μεταδιδόμενων προγραμμάτων από την κοινωνία.

Έτσι το θέμα του τοπικού σταθμού πρέπει να το προσεγγίσουμε μέσα από μια πλατύτερη σκέψη, που να διανοίγει ευρύτερους ορίζοντες και όχι να αντιμετωπίσουμε τον τοπικό ραδιοσταθμό σαν μια τυπική επιχειρηματική μονάδα.

Επένδυση παγίων

Από τον τίτλο της εισήγησης αυτής ίσως αρκετοί περιμένουν έναν αριθμό: τόσες χιλιάδες δραχμές στοιχίζει το στήσιμο ενός ραδιοσταθμού. Ευτυχώς, που στο μόνο ερώτημα που δεν έχει σκοπό να απαντήσει η εισήγηση αυτή είναι το παραπάνω.

Η αρχική επένδυση είναι δυνατό να προσδιοριστεί, αφού πρώτα έχουν περιγραφεί οι ανάγκες του προγράμματος και άρα η αναγκαία τεχνική υποδομή.

Θα ήταν λάθος να δώσουμε ένα εύρος επενδυτικής δαπάνης διότι δεν θα σημαίνει τίποτε. Η εκτίμηση της αρχικής επένδυσης μπορεί να προσδιορισθεί μόνον ύστερα από την μελέτη ενός συγκεκριμένου ραδιοφωνικού σταθμού και συνεπώς είναι σίγουρα διαφορετική από αυτήν ενός άλλου σταθμού.

Θέλουμε να υπογραμμίσουμε ότι η απάντηση στο ερώτημα: «πόσο στοιχίζει το στήσιμο ενός ραδιοφωνικού σταθμού», δίνεται αφού προηγουμένως απαντηθούν συγκεκριμένα και αναλυτικά **οι στόχοι, το ύφος και το πρόγραμμα.**

Διαφήμιση

Η βασικότερη ίσως πηγή εσόδων είναι η διαφήμιση. Για το λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία γραφείου διαφήμισης στον τοπικό σταθμό, σαν εσωτερική υπηρεσία. Το διαφημιστικό γραφείο ακολουθεί μια πολιτική διαρκούς αναζήτησης διαφημίσεων, ενώ παράλληλα αναλαμβάνει και την παραγωγή των διαφημιστικών μηνυμάτων στα studio του σταθμού.

Μπορεί επίσης να αναλάβει τη διαφημιστική προβολή και πέρα από τις δυνατότητες του σταθμού (π.χ. τοπικός τύπος, τρυκ, αφίσσες κλπ.), προσφέροντας έτσι οικονομικά διαφημιστικά πακέτα σ' όσους ενδιαφέρονται για την πολύπλευρη προβολή των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσφέρουν.

Οι δυνατότητες ενός τέτοιου διαφημιστικού γραφείου δεν μπορούν να προσελκύσουν διαφημίσεις πέρα από τα όρια εμβέλειας του σταθμού. Δεν μπορούμε όμως να αδιαφορήσουμε και για τη δυνατότητα προσέλευσης διαφημίσεων και από επιχειρήσεις που προσφέρουν προϊόντα σε εθνική κλίμακα.

Π.χ. η εταιρία παραγωγής ελαστικών μάρκας X προσφέρει τα προϊόντα της στην πόλη Α από το κατάστημα της οδού Δήμητρος 23.

Η οργάνωση ενός τέτοιου διαφημιστικού γραφείου ξεφεύγει σαφώς από τις δυνατότητες ενός τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού. Γι' αυτό το λόγο, προτείνεται η δημιουργία διαφημιστικού γραφείου με έδρα την Αθήνα — όπου και οι έδρες των περισσότερων οικονομικών μονάδων — μορφή Ανώνυμης Εταιρίας και μετόχους τους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Το κεντρικό διαφημιστικό γραφείο έχει τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης με τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, για την προβολή των προϊόντων τους από τα τοπικά δίκτυα.

Έτσι διαμορφώνει ενιαίο τιμολόγιο, έχει ισχυρότερη διαπραγμα-

τευτική δύναμη και πολλαπλασιάζει τα έσοδα των τοπικών σταθμών διανέμοντας τα κέρδη στους σταθμούς που μετέχουν στην Ανώνυμη Εταιρία. Η Ε.Ε.Τ.Α.Α. επεξεργάζεται ήδη σχετική τεχνικοοικονομική μελέτη για τη δημιουργία κεντρικού διαφημιστικού φορέα για τους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Τέλη ή Δικαιώματα

Μια άλλη σοβαρή πηγή εσόδων μπορεί να αποτελέσει η επιβολή τελών ή δικαιωμάτων ακρόασης του τοπικού σταθμού. Στο άρθρο 19 του Β.Δ. 19/12/55 προβλέπεται: «Εις τους ποιούμενους χρήσιν δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων, έργων ή υπηρεσιών ο Δήμος ή η Κοινότητα δικαιούται να επιβάλλει τέλη ή δικαιώματα δι' αποφάσεως του Συμβουλίου».

Για την πλήρη νομική κάλυψη επιβολής τελών χρειάζεται ακόμη: α) να καθιερωθεί η τοπική ραδιοφωνία ως υπηρεσία που μπορούν να παρέχουν οι Δήμοι ή οι Κοινότητες και β) να ρυθμιστεί νομοθετικά η μεταφορά των εισπραττομένων δημοτικών ή κοινοτικών τελών ή δικαιωμάτων από τους Ο.Τ.Α. στην επιχείρηση που διευθύνει τον τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό.

Η πρότασή μας αυτή μπορεί παρ' όλα αυτά να έχει και σήμερα εφαρμογή, όπως άλλωστε ήδη γίνεται σε ανάλογες περιπτώσεις, αλλά η μη νομοθετική ρύθμιση, ενδεχομένως να δημιουργήσει προβλήματα που επίσης έχουν παρουσιασθεί.*

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα

Πρέπει να αξιοποιήσουμε μια χαρακτηριστική δυνατότητα συνάρθρωσης των δραστηριοτήτων ενός τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού με τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα.

Πράγματι, στα Μ.Ο.Π. προβλέπονται δαπάνες σχετικές με τη δημοσιότητα των προγραμμάτων. Θεωρούμε ότι και τα επιμέρους Μ.Ο.Π. ενδιαφέρει, αλλά και τους ραδιοσταθμούς η ενημέρωση και πληροφόρηση για τις ενέργειες των προγραμμάτων.

Πράγματι, θα μπορούσε να διατεθεί μέρος της δαπάνης αυτής στους ραδιοσταθμούς, που κατά τη γνώμη μας είναι και η καλλίτερη αξιοποίηση, μαζί βέβαια με μια άλλη δέσμη προτάσεων που έχει επεξεργασθεί και προτείνει η Ε.Ε.Τ.Α.Α.

* Σημειώνεται ότι από το Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος για την Τοπική Ραδιοφωνία, που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 2.12.87 «δεν επιτρέπεται η επιβολή ανταποδοτικού τέλους για τη λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών των Ο.Τ.Α.» (άρθρο 13 §4).

Εισφορά ΕΡΤ

Μια άλλη πηγή χρηματοδότησης των λειτουργικών δαπανών είναι η διεκδίκηση ενός μέρους της εισφοράς από την ΕΡΤ που εισπράττεται με τους λογαριασμούς της ΔΕΗ. Το ποσοστό της εισφοράς που θα αντιστοιχεί στην τοπική ραδιοφωνία, καθώς και ο τρόπος που θα διανέμεται στους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς είναι αντικείμενο ειδικότερης μελέτης, που θα προσδιορίζει τα κριτήρια και τη μέθοδο διαχείρισης της εισφοράς αυτής, καθώς και το ποσοστό της επιδότησης στο σύνολο του προϋπολογισμού του σταθμού έτσι ώστε να χρηματοδοτείται μεν από την πηγή αυτή όχι όμως με τρόπο που να εξαρτάται ολοκληρωτικά.

Η πρόταση αυτή έχει ήδη διατυπωθεί από την πλευρά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Απομένει η εξεύρεση του τρόπου υλοποίησης.

Συνδρομές

Μία άλλη πηγή εσόδων για τον τοπικό ραδιοσταθμό είναι οι συνδρομές. Κάθε πολίτης που πληρώνει την ετήσια συνδρομή παίρνει από το σταθμό μια κάρτα συνδρομητή, με την οποία μπορεί να προμηθευτεί διάφορα αγαθά από καταστήματα της περιοχής, τα οποία προσφέρουν τα είδη τους με έκπτωση στους συνδρομητές.

Οι συνδρομητές μπορούν επίσης να έχουν έκπτωση ή δωρεάν συμμετοχή σε άλλες τοπικές ή πολιτιστικές ή αθλητικές εκδηλώσεις.

Το ύψος της συνδρομής για την έκπτωση ή την ελεύθερη είσοδο είναι ζητήματα που καθορίζονται με διαπραγματεύσεις ανάμεσα στο σταθμό και τους ενδιαφερόμενους.

Μια άλλη επίσης ελκυστική χρήση της κάρτας συνδρομητή είναι η δωρεάν συμμετοχή σε συναυλίες που διοργανώνει ο ίδιος ο ραδιοσταθμός, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν ένα επιπρόσθετο έσοδο.

Η περίπτωση των συνδρομητών μπορεί να έχει διαφορετικές εφαρμογές, που σχετίζονται με τις τοπικές ιδιαιτερότητες, τη φαντασία και τις ιδιαίτερες δυνατότητες. Μπορεί να πάρει τη μορφή ενός συνεταιρισμού των ακροατών του σταθμού, που προτείνεται και από την μελέτη του θεσμικού πλαισίου, που να απαρτίζεται από πρόσωπα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το τοπικό ραδιόφωνο. Αυτά τα πρόσωπα θα μπορούσαν να παράγουν ένα μέρος του τοπικού προγράμματος, ή να συναρθρώσουν άλλες κοινωνικού χαρακτήρα δραστηριότητες μ' αυτές του ραδιοσταθμού.

Προγραμματικές συμφωνίες

Ο τοπικός ραδιοσταθμός μπορεί να επιδιώξει και να υπογράψει «προγραμματικές συμφωνίες» σε κοινού ενδιαφέροντος θέματα με

φορείς του Δημοσίου, Τεχνικά και Επαγγελματικά Επιμελητήρια, παραγωγικούς συνεταιρισμούς, ομοιοεπαγγελματικές ενώσεις, Οργανισμούς Κοινής Ωφελείας και άλλους κοινωνικούς φορείς, όπου οι φορείς αναθέτουν στον τοπικό ραδιοσταθμό την παραγωγή των σχετικών ραδιοφωνικών προγραμμάτων.

Στο σημείο αυτό πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι αν και οι φορείς που προαναφέραμε χρηματοδοτούν τα σχετικά προγράμματα, την τελική ευθύνη και «υπογραφή» φέρει ακέραια ο ραδιοφωνικός σταθμός και βεβαίως αναλαμβάνει τη σχετική υποχρέωση, στο σταθμό που οι εκπομπές αυτές εντάσσονται στις προγραμματικές επιδιώξεις και το ευρύτερο πλαίσιο λειτουργίας του σταθμού.

Θα πρέπει να τονισθεί επίσης στο σημείο αυτό, ότι η πρότασή μας δεν συμβιβάζεται με την πώληση εκπομπών ή ζωνών του προγράμματος σε φυσικά πρόσωπα.

Τα προγράμματα του ΟΑΕΔ

Τέλος, δυνατότητα χρηματοδότησης των δαπανών εργασίας μπορεί να εξευρεθεί και μέσα από προγράμματα του ΟΑΕΔ που ήδη υπάρχουν ή μπορούν να προσαρμοσθούν ανάλογα ή να δημιουργηθούν νέα που να ικανοποιούν τις ανάγκες των τοπικών ραδιοσταθμών. Η δυνατότητα αυτή έχει αξιοποιηθεί με επιτυχία στη Γαλλία.

Επίλογος

Παρουσιάσαμε μία ενότητα με υπάρχουσες δυνατότητες χρηματοδότησης της τοπικής ραδιοφωνίας. Σε κάθε περίπτωση μπορεί να αξιοποιηθεί και ένας διαφορετικός συνδυασμός, που να ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες και ειδικές ανάγκες της κάθε περίπτωσης.

Για το λόγο αυτό θεωρείστε τις προτάσεις μας σαν ένα πλαίσιο δυνατοτήτων, που η ειδικότερη αξιοποίηση τους μπορεί να προκύψει μέσα από συγκεκριμένη οικονομοτεχνική μελέτη ίδρυσης και λειτουργίας ενός τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού.

Εμείς μπορούμε να δώσουμε προδιαγραφές τέτοιων μελετών, διαδικασίες και μεθοδολογία εκπόνησής τους και φυσικά είμαστε πρόθυμοι να συνεργασθούμε σε κάθε ειδικότερο θέμα.

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

του ΝΙΚΟΥ ΤΑΜΠΑΚΙΔΗ

Είναι γνωστή η μεγάλη κινητικότητα που παρατηρείται, τον τελευταίο ιδιαίτερα καιρό στη χώρα μας, για τη δημιουργία τοπικών ή δημοτικών ραδιοφωνικών σταθμών. Όμως εξίσου μεγάλο είναι και το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η δυνατότητα αξιοποίησης του θεσμικού πλαισίου και της υπάρχουσας κατάστασης της ΕΡΤ, από την πλευρά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Εύλογα λοιπόν προβάλλει το ερώτημα: υπάρχουν άλλες δυνατότητες που θα μπορούσαν να διασφαλίσουν την πρόσβαση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας και ιδιαίτερα στη ραδιοτηλεόραση εκτός από τους τοπικούς ή δημοτικούς ραδιοσταθμούς;

Αυτό το τόσο σημαντικό ερώτημα αποκτά πράγματι ξεχωριστό ενδιαφέρον σήμερα, αν ληφθεί υπόψη το απαγορευτικό, τις πιο πολλές φορές, κόστος για τη δημιουργία ραδιοφωνικού σταθμού στους περισσότερους Δήμους της χώρας μας. Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα είναι θετική και οπωσδήποτε ευνοϊκή για την Τ.Α., υπό τον όρο βέβαια ότι ισχύουν μερικές σημαντικές προϋποθέσεις, που θα αναφέρουμε παρακάτω.

Οι δυνατότητες που έχει σήμερα η Τ.Α. να εκμεταλλευθεί το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και τη διαμορφωμένη κατάσταση στην ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση είναι κυρίως δύο κατευθύνσεων:

1. Εκμετάλλευση και αξιοποίηση από την πλευρά της Τ.Α. των 19 περιφερειακών σταθμών των ΕΡΤ που υπάρχουν σήμερα σ' όλη την Ελλάδα.

2. Επιλογή και επεξεργασία πλαισίου από την Τ.Α., προκειμένου να διεκδικήσει από την ΕΡΤ την ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών με κατεύθυνση την τοπική κοινωνία.

Αναλυτικότερα θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για:

Παραχώρηση του κοινωνικού ελέγχου στην τοπική κοινωνία.

Θα πρέπει να γίνουν κεντρικές διαπραγματεύσεις, ώστε να παραχωρηθεί στην τοπική κοινωνία ο ουσιαστικός έλεγχος του προγράμματος και γενικότερα της λειτουργίας των περιφερειακών σταθμών. Ο Νόμος 1730/87 ορίζει στο άρθρο 4 παρ. 12 ότι ο κοινωνικός έλεγχος για τα τοπικά προγράμματα των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών της ΕΡΤ ασκείται από τα Νομαρχιακά Συμβούλια. Συγκεκριμένα αναφέρει: «Για τα τοπικά προγράμματα των περιφερειακών ραδιοτηλεοπτικών σταθμών της ΕΡΤ-Α.Ε. αρμοδιότητες ανάλογες με τις αρμοδιότητες της ΑΣΚΕ Τηλεθεατών - Ακροατών ασκούν τα νομαρχιακά συμβούλια. Οι προτάσεις των νομαρχιακών συμβουλίων διαβιβάζονται στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-Α.Ε. και κοινοποιούνται στην ΑΣΚΕ Τηλεθεατών - Ακροατών».

Η ΕΕΤΑΑ σε συνεργασία με την ΚΕΔΚΕ πρέπει να ορίσει τα νομικά πλαίσια, που θα εξασφαλίζουν την κοινωνική παρέμβαση και την άσκηση του ελέγχου στα τοπικά ραδιοφωνικά προγράμματα των περιφερειακών σταθμών της ΕΡΤ-Α.Ε. από τους αντιπροσωπευτικούς φορείς της τοπικής κοινωνίας.

Η πρόταση της ΕΕΤΑΑ-ΚΕΔΚΕ θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για διαπραγματεύσεις με την ΕΡΤ, ώστε να θεσμοθετηθεί η παραχώρηση του ελέγχου στις ενεργές δυνάμεις της τοπικής κοινωνίας και να επαναπροσδιορισθεί ενδεχόμενα το νομικό σχήμα των περιφερειακών ραδιοφωνικών σταθμών.

Παραχώρηση ραδιοφωνικής ζώνης από την ΕΡΤ στην Τ.Α.

Στόχος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι οι περιφερειακοί σταθμοί της ΕΡΤ να περάσουν στην τοπική κοινωνία, όσον αφορά το πρόγραμμα και τη λειτουργία τους. Οι ποσοτικές διαβαθμίσεις αυτής της παραχώρησης είναι θέμα των τοπικών φορέων και της Τ.Α., μπορεί δε να περιλαμβάνει από παραχώρηση ζώνης στο πρόγραμμα μέχρι την πλήρη παραχώρηση του σταθμού.

Η υπάρχουσα δυνατότητα για παραχώρηση ζώνης από την ΕΡΤ στην Τ.Α., αν αξιοποιηθεί σωστά, θα εξασφαλίσει την άμεση πρόσβαση των φορέων της Τ.Α στα κρατικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Διατυπώνονται όμως πολλές επιφυλάξεις, ιδιαίτερα από έμπειρους επαγγελματίες των ΜΜΕ, ως προς το αν θα αρθρώνεται μέσα από τις εκπομπές αυτές ένας ενδιαφέρων ραδιοφωνικός λόγος, πράγμα που θα καθορίσει βεβαίως και την ακροαματικότητα των ζωνών αυτών.

Παράδειγμα προς αποφυγή αποτελούν οι ιδιότυποι δημοτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί στη Σουηδία, που λειτουργούν με παραχώρηση ζωνών σε τοπικούς φορείς, οι οποίοι παράγουν υποβαθμισμένο πρό-

γραμμα και έχουν πολύ χαμηλή ακροαματικότητα. Ακόμη, δεν πρέπει να αγνοήσουμε την ελληνική αρνητική εμπειρία της παραχώρησης εκπομπών από την ΕΡΤ στην Αστυνομία, στα Σώματα των Ενόπλων Δυνάμεων κλπ.

Συνεπώς οι δυνατότητες που παρέχονται στην Τ.Α. με την οικειοποίηση ζωνών του κρατικού ραδιοφώνου, θα αποδώσουν μόνον εάν εξασφαλισθεί κάποια ποιότητα στο πρόγραμμα που θα παράγουν. Για το σκοπό αυτό πρέπει να αξιοποιηθεί η ραδιοφωνική εμπειρία που υπάρχει και να αναζητηθεί μία νέα ελκυστική ραδιοφωνική γλώσσα, που θα ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της επικοινωνίας.

Επιτροπές προγράμματος των περιφερειακών ραδιοφωνικών σταθμών της ΕΡΤ.

Το αίτημα για πραγματική αποκέντρωση δημιούργησε την ανάγκη θεσμοθέτησης του δικαιώματος συμμετοχής των αντιπροσώπων της τοπικής κοινωνίας στη διαμόρφωση του προγράμματος των περιφερειακών ραδιοφωνικών σταθμών.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 7 του Ν.1730/87 «Επιτροπές Προγράμματος συγκροτούνται και λειτουργούν σε κάθε περιφερειακή υπηρεσία της ΕΡΤ-Α.Ε. που καταρτίζει και εκπέμπει τοπικό πρόγραμμα. Τις επιτροπές αυτές συγκροτεί ο αρμόδιος γενικός διευθυντής».

Οι Επιτροπές Προγράμματος των περιφερειακών υπηρεσιών της ΕΡΤ-Α.Ε. θα πρέπει να καταρτίζουν το τοπικό πρόγραμμα, αφού λάβουν υπόψη τους τις προτάσεις της ΤΕΔΚ ή του Ν.Σ.

Ο ρόλος της ΤΕΔΚ ή του Ν.Σ. θα είναι συμβουλευτικός και θα στοχεύει στον προσανατολισμό του σταθμού στις ανάγκες έκφρασης της τοπικής κοινωνίας.

Διεκδίκηση και εξασφάλιση τοπικής δημοσιότητας από την ΕΡΤ, για περιοχές που δεν λειτουργεί κρατικός περιφερειακός σταθμός, αλλά ούτε υπάρχει δυνατότητα άμεσης ίδρυσης τοπικού σταθμού.

Οι δημοτικές αρχές τέτοιων περιοχών μπορούν να απαιτήσουν προνομακή προβολή στα κρατικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, διότι η ΕΡΤ έχει υποχρέωση από το νόμο να προβάλλει τα θέματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και να καλύπτει τις ανάγκες για δημοσιότητα της τοπικής κοινωνίας.

Συγκεκριμένα, ο Ν. 1730/87 ορίζει στο άρθρο 2 παρ. 1 ότι ένας από τους σκοπούς της ΕΡΤ-Α.Ε. είναι η συμβολή της στην ενημέρωση του ελληνικού λαού. Ακόμη, στο άρθρο 3 παρ. 6 αναφέρεται ρητά

ότι η ΕΡΤ-Α.Ε. *μεριμνά* για την παρουσίαση από το ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο θεμάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Μέσα στα πλαίσια εφαρμογής του νόμου λοιπόν, η ΕΡΤ μπορεί να δεσμευτεί —είτε με προγραμματική σύμβαση είτε με μια άτυπη συμφωνία— να διαθέσει τηλεοπτικό συνεργείο ή ομάδα ρεπόρτερς που θα περιοδεύουν το νομό σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης, μπορεί να εξετασθεί η δυνατότητα διορισμού ανταποκριτή στο νομό. Μια τέτοια άτυπη προγραμματική σύμβαση είχαν συνάψει το ραδιόφωνο της ΕΡΤ-1 και ο Δήμος Ιθάκης. Σύμφωνα μ' αυτή, η ΕΡΤ-1 αναλάμβανε την υποχρέωση να μεταδώσει το θεατρικό έργο που θα βραβευόταν στο Φεστιβάλ Ιθάκης, καλύπτοντας επί πλέον οικονομικά με βάση τα τιμολόγια της τον πνευματικό δημιουργό.

Η Τ.Α. μπορεί να διεκδικήσει από την ΕΡΤ την ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

Υπάρχουν οι ακόλουθες δυνατότητες:

1. Δημιουργία θυγατρικής εταιρίας της ΕΡΤ-Α.Ε. σε μια περιοχή, με στόχο την ίδρυση τοπικού σταθμού με συμμετοχή των Ο.Τ.Α. και φορέων της περιοχής.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 14 του Ν.1730/87 «η ΕΡΤ-Α.Ε. για την εκπλήρωση των σκοπών της μπορεί να ιδρύει θυγατρικές εταιρίες ή να συμμετέχει σε άλλες εταιρίες στην Ελλάδα ή την αλλοδαπή. Οι όροι σύστασης αυτών των εταιριών ή συμμετοχής της ΕΡΤ-Α.Ε. εγκρίνονται με απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών. Στις θυγατρικές αυτές εταιρίες μπορεί να διατίθεται προσωπικό της ΕΡΤ-Α.Ε., χωρίς να μεταβάλλονται οι βασικοί όροι του εργασιακού του καθεστώτος».

Πρέπει να αναφέρουμε ότι σχέση μητρικής εταιρίας προς θυγατρική υπάρχει, όταν μία εταιρία (μητρική), δηλ. εν προκειμένω η ΕΡΤ-Α.Ε.

- ή έχει την πλειοψηφία του κεφαλαίου (ΕΡΤ 51%, Ο.Τ.Α. και φορείς 49%) ή των δικαιωμάτων ψήφου της θυγατρικής επιχείρησης.

- ή ελέγχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της θυγατρικής επιχείρησης ύστερα από συμφωνία με άλλους μετόχους ή εταίρους της επιχείρησης αυτής.

- ή συμμετέχει στο κεφάλαιο της θυγατρικής επιχείρησης και έχει το δικαίωμα, είτε άμεσα είτε μέσω τρίτων, να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών των οργάνων διοίκησης της θυγατρικής επιχείρησης.

- ή ασκεί δεσπόζουσα επιρροή στη θυγατρική επιχείρηση. Δηλαδή η ΕΡΤ-Α.Ε. ως μητρική που είναι θα πρέπει να έχει

εξασφαλισμένο τον έλεγχο της θυγατρικής εταιρίας που ιδρύει.

Σε νομούς λοιπόν που δεν έχουν περιφερειακό ραδιοφωνικό σταθμό, όπως είναι ο νομός Γρεβενών, ο νομός Ευρυτανίας κλπ., αλλά ούτε και οι Ο.Τ.Α. της περιοχής έχουν την οικονομική δυνατότητα για ίδρυση ραδιοσταθμού, δίνεται από το νόμο η δυνατότητα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να συμμετέχει στη θυγατρική εταιρία χωρίς μεγάλη επιβάρυνση.

2. Η ΕΡΤ-Α.Ε. μπορεί να συμμετέχει σε άλλες εταιρίες, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 14 του Ν. 1730/87 που προαναφέραμε, χωρίς να έχει την πλειοψηφία του κεφαλαίου και χωρίς να ασκεί τον έλεγχο στις εταιρίες αυτές. Απλώς συμμετέχει μαζί με την Τ.Α. και άλλους φορείς στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

Η περίπτωση αυτή που προβλέπει ο νόμος μπορεί να βρει εφαρμογή, όταν κάποιος Δήμος έχει σχετική οικονομική δυνατότητα για ίδρυση ραδιοσταθμού, αλλά χρειάζεται κυρίως ουσιαστική βοήθεια, όπως παροχή τεχνογνωσίας, μετάδοση εμπειρίας, συνεργασία στην προμήθεια του εξοπλισμού του σταθμού κλπ.

3. Συμμετοχή της ΕΡΤ με ποσοστό 2% στη Δημοτική Εταιρία Λαϊκής Βάσης (σύμφωνα με το μοντέλο που προτείνει η Ε.Ε.Τ.Α.Α.) με κοινές μετοχές και μεγάλο αριθμό προνομιούχων μετόχων. Στην εταιρία αυτή, οι φορείς της Τ.Α. διατηρούν πάντα κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν το 35% τουλάχιστον του μετοχικού κεφαλαίου και μαζί με τους συνεταιρισμούς το 51%.

4. Η δυνατότητα που προκύπτει από την καταρχήν συμφωνία της διοίκησης της ΕΡΤ-2 με την ΤΕΔΚ Φθιώτιδας (Λαμία). Η ΕΡΤ-2 ανέλαβε να ιδρύσει ραδιοφωνικό σταθμό στην περιοχή, τη διοίκηση του οποίου σύμφωνα με την προγραμματική σύμβαση θα αναλάβει η ΤΕΔΚ και άλλοι φορείς του Νομού.

5. Οι δυνατότητες που προκύπτουν από τις ενέργειες του Δήμου Ιεράπετρας για αγορά και εκμετάλλευση του ήδη λειτουργούντος στην Ιεράπετρα ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού μεσαίων κυμάτων. Πρέπει να υπάρξει ειδική κανονιστική ρύθμιση για την Ιεράπετρα (με Π.Δ. η Υπ. Απόφαση), που θα επιτρέψει τη λειτουργία στα μεσαία κύματα του ραδιοφωνικού σταθμού, με τα χαρακτηριστικά με τα οποία έχει καταχωρηθεί στη σύμβαση της Γενεύης.

Στην περίπτωση όμως της μετατροπής του σταθμού από μεσαίων κυμάτων σε σταθμό FM, χρειάζονται τεχνικές γνώσεις και κόστος που δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί από το Δήμο Ιεράπετρας. Οπότε θα μπορούσε ο Δήμος:

- να συνεργασθεί με την ΕΡΤ-Α.Ε. στα πλαίσια μιας προγραμματικής σύμβασης του άρθρου 27 ΔΚΚ. Σκοπός της

προγραμματικής αυτής σύμβασης θα είναι η μετατροπή και τελειοποίηση του εξοπλισμού του σταθμού, φορέας δε εκμετάλλευσης μετά την περάτωση του έργου μια Δημοτική Επιχείρηση του ΔΚΚ.

● να δημιουργηθεί θυγατρική εταιρία από την ΕΡΤ, η οποία έχει το αποκλειστικό ραδιοηλεκτρονικό προνόμιο, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 2 παρ. 14 Ν. 1730/87. Η πιθανή συμμετοχή του Δήμου στο μετοχικό κεφάλαιο αυτής της εταιρίας θα μπορούσε να είναι 49% έναντι 51% της ΕΡΤ. Εισφορά του Δήμου θα μπορούσε να αποτελέσει ο υπάρχων εξοπλισμός του σταθμού.

Η Τ.Α. μπορεί να διεκδικήσει ένα ποσοστό από την εισφορά που πληρώνουν οι πολίτες στην ΕΡΤ με τους λογαριασμούς της ΔΕΗ.

Η κατάργηση του κρατικού μονοπωλίου στα ΜΜΕ δημιουργεί την ανάγκη για νέα διευθέτηση του ζητήματος των εισφορών. Πρέπει να καθοριστεί το ποσοστό της εισφοράς που αντιστοιχεί στην τοπική ραδιοφωνία, καθώς και ο τρόπος που θα διανέμεται το ποσό στους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Ήδη το ζήτημα τέθηκε δημόσια από το Δήμαρχο Αργυρούπολης, ο οποίος υποστήριξε ότι πρέπει να αποσπασθεί από το συνολικό ποσό ένα ποσοστό 9-10% για χρηματοδότηση ειδικά των ραδιοφωνικών σταθμών στους οποίους συμμετέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Δυνατότητες διάθεσης προσωπικού της ΕΡΤ στους νέους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Ο νόμος αναφέρει περιοριστικά τις περιπτώσεις παραχώρησης προσωπικού από την ΕΡΤ, ορίζοντας ότι τόσο η μετακίνηση όσο και η διάθεση εργαζομένων της ΕΡΤ-Α.Ε. μπορεί να γίνεται αποκλειστικά προς τις θυγατρικές της εταιρίες. Στο άρθρο 2 παρ. 14 Ν 1730/87 αναφέρεται ότι «στις θυγατρικές αυτές εταιρίες» που ιδρύει η ΕΡΤ, «μπορεί να διατίθεται προσωπικό της ΕΡΤ-Α.Ε., χωρίς να μεταβάλλονται οι βασικοί όροι του εργασιακού του καθεστώτος».

Επίσης, το άρθρο 15 παρ. 3 ορίζει: «Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, ύστερα από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, επιτρέπεται, οποτεδήποτε η μετακίνηση και τοποθέτηση οποιουδήποτε εργαζομένου σε θυγατρικές εταιρίες της ΕΡΤ-Α.Ε., των οποίων αυτή είναι η μοναδική μέτοχος χωρίς να μεταβάλλονται οι όροι του εργασιακού του καθεστώτος».

Πάντως, η παραχώρηση από την ΕΡΤ έμπειρου προσωπικού στους

ιδρυόμενους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς είναι σημαντική, ιδιαίτερα κατά την περίοδο έναρξης της λειτουργίας τους, που υπάρχουν αυξημένες οικονομικές ανάγκες αλλά και προβλήματα στελέχωσης των σταθμών.

Συμβολή της ΕΡΤ στην επιμόρφωση στελεχών τοπικής ραδιοφωνίας.

Η ΕΡΤ μπορεί να συμβάλλει στην επιμόρφωση των στελεχών των νέων ραδιοφωνικών σταθμών. Την ευθύνη της διοργάνωσης των εκπαιδευτικών αυτών προγραμμάτων θα πρέπει να αναλάβουν έμπειρα στελέχη της ΕΡΤ, ιδιαίτερα του τεχνικού τομέα. Ακόμη πρέπει να διατεθούν κάποια studio για πρακτική εξάσκηση των καταρτιζομένων. Η ΕΕΤΑΑ μπορεί να συνδράμει ιδιαίτερα σ' αυτό τον τομέα, αναλαμβάνοντας να διοργανώσει σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων για τα στελέχη των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

Τεχνική υποστήριξη των νέων τοπικών ραδιοσταθμών από την ΕΡΤ.

1. Η ΕΡΤ μπορεί να βοηθήσει στην εκπόνηση της πρώτης τεχνικής μελέτης για τη λειτουργία του ραδιοσταθμού, στην οργάνωση των studio εκπομπής, λαθώς και στον έλεγχο των μηχανημάτων, ώστε ο εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις του συγκεκριμένου ραδιοσταθμού να πληρούν τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές.

2. Συμμετοχή της ΕΡΤ με έναν ή δύο έμπειρους τεχνικούς της σε επιτροπή, που πρόκειται να συγκροτηθεί με πρωτοβουλία της ΕΕΤΑΑ, έργο της οποίας θα είναι η κατάρτιση λίστας προδιαγραφών που πρέπει να έχουν τα μηχανήματα με τα οποία θα εξοπλισθούν οι νέοι ραδιοσταθμοί, καθώς και η αξιολόγηση των μηχανημάτων που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά. Το αίτημα αυτό προβάλλεται έντονα απ' όλους τους υπό ίδρυση ραδιοσταθμούς.

3. Θα πρέπει να γίνουν συντονισμένες ενέργειες των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών με την ΕΡΤ, για αναζήτηση πιθανών κοινών προμηθειών, εισαγωγών ή αναθέσεων για μηχανήματα, ταινίες, δίσκους, κασσέτες, εξαρτήματα, ανταλλακτικά κλπ., ώστε να μειωθεί το κόστος τους.

4. Η ΕΡΤ θα πρέπει να αναλάβει τις *πεδιομετρήσεις* και τις γενικότερες γεωμορφολογικές μελέτες, με βάση τις οποίες οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα εντοπίζουν κάθε φορά το πλέον κατάλληλο γεωγραφικό σημείο εγκατάστασης της κεραίας και του πομπού και θα επιλέγουν, αναζητώντας τις δυνατότητες κάλυψης ολόκληρου του Ελλαδικού χώρου, ποιός είναι ο προσφορότερος από τεχνική

πλευρά τρόπος σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση: η εγκατάσταση αναμεταδότη ή η δημιουργία νέου σταθμού.

5. Η ΕΡΤ μπορεί να παίξει συμβουλευτικό ρόλο, με βάση την εμπειρία που διαθέτει και τις δικές της επεξεργασίες, για τις αναγκαίες μελέτες και πρακτικές, που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί.

Συμβολή της ΕΡΤ στην επιμόρφωση δημοσιογράφων.

Θα πρέπει να δοθεί η ευκαιρία στους δημοσιογράφους ραδιοφώνου και τηλεόρασης, που ασχολούνται με θέματα Τ.Α. και αποκέντρωσης, καθώς και στους υπεύθυνους και τους δημοσιογράφους των περιφερειακών σταθμών της ΕΡΤ, να συμμετέχουν σε ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα, που θα αναλάβουν να συνδιοργανώσουν η ΕΡΤ, η ΕΕΤΑΑ και η ΚΕΔΚΕ, με σκοπό τη μεγαλύτερη επαφή και ευαισθητοποίησή τους σχετικά με τα θέματα της Τ.Α. και των άλλων περιφερειακών θεσμών.

Τελειώνοντας, θέλουμε ιδιαίτερα να τονίσουμε την μεγάλη σημασία των Προγραμματικών Συμβάσεων, ένα θέμα που σηματοδοτεί μια νέα πορεία στις σχέσεις Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Πολιτείας. Ένα θεσμό, που πρέπει και μπορεί να αξιοποιήσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη συγκεκριμένη περίπτωση και με λίγα έξοδα ή χωρίς έξοδα να είναι σε θέση να προβάλλει μέσα από «τους σταθμούς της ΕΡΤ» τη δικιά της φιλοσοφία για την ανάπτυξη και την κοινωνία, για την πολιτική και τους συμμετοχικούς θεσμούς, αξιοποιώντας ταυτόχρονα όλο το δυναμικό της τοπικής κοινωνίας.

Η υλοποίηση όμως των παραπάνω προτάσεων δεν θα είναι εύκολη υπόθεση, αν δεν ισχύσουν δύο βασικές προϋποθέσεις:

α) Η συστηματική μελέτη και επεξεργασία τους από την πλευρά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για να έχει έτοιμη την δικιά της πειστική πρόταση, που θα της επιτρέψει να διεκδικήσει και να κατοχυρώσει αυτή την υλοποίηση και

β) η βούληση της πολιτείας και της ΕΡΤ για την υλοποίηση των πιο πάνω προτάσεων.

Είναι φυσικό ότι, οι δικές μας προτάσεις χρειάζονται την πολιτική επιλογή και απόφαση που βέβαια πρέπει να ληφθεί από τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια, τους τοπικούς φορείς και την Πολιτεία.

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΨΥΛΛΑ

Στα πλαίσια των πρωτοβουλιών που η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ) έχει αναλάβει σχετικά με τη λειτουργία της τοπικής ραδιοφωνίας εντάσσεται και η *επιμόρφωση* ατόμων που θα στελεχώσουν τους διάφορους τομείς κάθε ραδιοφωνικού σταθμού. Λέγοντας *επιμόρφωση στελεχών* για την τοπική ραδιοφωνία εννοούμε τη *θεωρητική και πρακτική* κατάρτιση ατόμων, που θα καλύψουν τις ανάγκες λειτουργίας ενός ραδιοφωνικού σταθμού. Θα επιμορφωθούν έτσι, όχι μόνον άτομα που θα έχουν τη γενική υπευθυνότητα δημιουργίας και λειτουργίας του σταθμού, αλλά και ικανά στελέχη για τη λειτουργία του τομέα προγράμματος καθώς και του τεχνικού τομέα.

Απώτερος στόχος των στελεχών τοπικής ραδιοφωνίας θα είναι να αναπτύξουν ένα *νέο μοντέλο ραδιοφωνικού σταθμού* που θα επιδιώκει τη δημιουργική συμμετοχή των πολιτών μέσα στα πλαίσια προώθησης της *τοπικής ανάπτυξης* και της *επικοινωνίας στην πόλη*. Οι τρόποι που παράγονται και μεταδίδονται οι γνώσεις και οι πληροφορίες σε τοπικό επίπεδο είναι σίγουρα καθοριστικοί παράγοντες σε μια αναπτυξιακή διαδικασία. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια λειτουργίας η ανάγκη επιμόρφωσης στελεχών για την τοπική ραδιοφωνία γίνεται επιτακτική. Πιο συγκεκριμένα τα επιμορφωτικά προγράμματα που προτείνονται από την ΕΕΤΑΑ είναι τα εξής:

1. Πρόγραμμα κατάρτισης Συμβούλων Τοπικής Δημοσιότητας

Το πρόγραμμα αυτό διοργανώνεται από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. με συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Το πρόγραμμα Συμβούλων Τοπικής Δημοσιότητας θα διαρκέσει τρία χρόνια και αφορά την κατάρτιση 100 ατόμων. Το όλο πρόγραμμα θα ολοκληρωθεί σε τέσσερις χρονικές περιόδους, διάρκειας τριών μηνών η κάθε μία. Κάθε χρονική περίοδος θα καλύπτει την επιμόρφωση είκοσι-πέντε ατόμων.

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει θεωρητική κατάρτιση σε θέματα Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας - Τοπικής Δημοσιότητας καθώς και πρακτική άσκηση των σπουδαστών σε ανάλογους τοπικούς φορείς. Η έναρξη του προγράμματος θα γίνει τον προσεχή Οκτώβριο.

Οι δραστηριότητες των Συμβούλων Τοπικής Δημοσιότητας θα είναι ποικίλες και αποσκοπούν κυρίως στην υποβοήθηση του ρόλου που έχει αναλάβει η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Πιο συγκεκριμένα, οι σύμβουλοι τοπικής δημοσιότητας θα προωθήσουν και θα βοηθήσουν:

- στην οργάνωση πυρήνα τοπικής δημοσιότητας σε επίπεδο νομού
- στην οργάνωση και λειτουργία γραφείου τύπου - ενημέρωσης στους Ο.Τ.Α. και στις τοπικές ενώσεις των Δήμων και Κοινοτήτων
- στην οργάνωση και λειτουργία τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού
- στην έκδοση έντυπου υλικού τοπικού ενδιαφέροντος
- στην οργάνωση δικτύου αλληλοενημέρωσης ανάμεσα στους επί μέρους πυρήνες τοπικής δημοσιότητας και το κέντρο.

Θα βοηθήσουν επίσης στην ευαισθητοποίηση των τοπικών φορέων και των δημοτών και στη συνειδητοποίηση της χρησιμότητας των νέων τεχνολογιών για την ανάπτυξη της τοπικής δημοσιότητας με

- την οργάνωση εκδόσεων με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών
- την εισαγωγή και χρησιμοποίηση της πληροφορικής με στόχο την αλληλοενημέρωση των Ο.Τ.Α. και των Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων
- την εισαγωγή των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, εφαρμογή τηλεματικής, χρησιμοποίηση video κλπ.

Αυτοί είναι οι στόχοι του προαναφερόμενου προγράμματος. Διευκρινίζουμε ότι, ειδικότερα για τη λειτουργία των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στην κατάρτιση των ατόμων, που θα έχουν την κύρια υπευθυνότητα για τη δημιουργία και λειτουργία κάθε ραδιοφωνικού σταθμού.

2. Κατάρτιση Στελεχών Τοπικής Ραδιοφωνίας

Το πρόγραμμα αυτό διοργανώνεται από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. με στόχο την κατάρτιση 100 περίπου στελεχών για τους επιμέρους τομείς κάθε ραδιοφωνικού σταθμού, όπως τομέας προγράμματος, τεχνικός τομέας κλπ. Περιλαμβάνει καταρχάς μια σειρά σεμιναρίων με στόχο τη θεωρητική επιμόρφωση των καταρτιζομένων. Η μία εβδομάδα της θεωρητικής κατάρτισης θα καλυφθεί από ξένους εμπειρογνώμονες της τοπικής ραδιοφωνίας. Στα πλαίσια του προγράμματος Τεχνικής Συνεργασίας με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) για το 1987, καλύπτονται τα έξοδα των ξένων εμπειρογνώμόνων κατά 30% από πιστώσεις του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και 70% από την ΤΕCΟ (Ο.Ο.Σ.Α.).

Τη θεωρητική κατάρτιση θα ακολουθήσει πρακτική άσκηση σε ραδιοφωνικά στούντιο της ΕΡΤ 1 και της ΕΡΤ 2 (λεπτομέρειες γι' αυτή τη συνεργασία θα αναφέρουμε πιο κάτω).

Το πρόγραμμα αυτό θα είναι διάρκειας ενός μηνός και θα πραγματοποιηθεί στο τέλος του 1987.

Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι να δημιουργήσει ικανά επαγγελματικά στελέχη, που θα δουλέψουν στους νεο-δημιουργούμενους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, ώστε να τους δώσουν τη δυνατότητα να λειτουργήσουν μακροχρόνια βάσει ενός σωστού προγραμματισμού.

3. Συνεργασία της ΕΕΤΑΑ με τις ΕΡΤ 1 και ΕΡΤ 2 για την Πρακτική Άσκηση Στελεχών Τοπικής Ραδιοφωνίας

Η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης ζήτησε τη συνεργασία της Ραδιοφωνικής Υπηρεσίας της ΕΡΤ 1 και της ΕΡΤ 2 για την πρακτική άσκηση Στελεχών Τοπικής Ραδιοφωνίας.

Η Ε.Ε.Τ.Α.Α. θέλοντας να ανταποκριθεί στις ανάγκες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για ικανά στελέχη ραδιοφωνίας θα οργανώνει ομάδες ατόμων που προέρχονται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και επιθυμούν να επιμορφωθούν σε θέματα ραδιοφωνίας. Στη συνέχεια, η ΕΡΤ 1 και η ΕΡΤ 2 θα αναλαμβάνουν την πρακτική άσκησή τους στους επί μέρους τομείς της Ραδιοφωνίας.

Τα άτομα αυτά θα προέρχονται είτε από το προαναφερόμενο πρόγραμμα «Στελεχών Τοπικής Ραδιοφωνίας», είτε θα είναι άτομα προερχόμενα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση που επιθυμούν ανεξάρτητα προγράμματος και χρόνου να επιμορφωθούν σε θέματα ραδιοφωνίας.

Η επιμόρφωση στις ΕΡΤ 1 και ΕΡΤ 2 θα πάρει την εξής μορφή: Σε τακτά χρονικά διαστήματα μία ή δύο ομάδες των πέντε περίπου ατόμων κάθε μία, στη διάρκεια δεκαπέντε ημερών, θα καταρτίζεται στον τρόπο λειτουργίας των διαφόρων τομέων της ραδιοφωνίας.

Συγκεκριμένα οι τομείς επιμόρφωσης θα είναι:

- α. Ζωντανές εκπομπές
- β. Εκπομπές λόγου
- γ. Μουσικές εκπομπές
- δ. Τεχνικός Τομέας

Οι εκπαιδευόμενοι θα επιμορφώνονται από τους αρμόδιους του καθένα από τους παραπάνω τομείς.

4. Επιμορφωτικό Πρόγραμμα της Παντείου Α.Σ.Π.Ε. για την Κατάρτιση Στελεχών Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας

Εκτός από τα προαναφερθέντα προγράμματα που έχει αναλάβει η

Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης αναφέρουμε επίσης το Πρόγραμμα για την Κατάρτιση Στελεχών για τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας που διεξάγεται από την Επιτροπή Ερευνών και Επιμόρφωσης της Παντείου Α.Σ.Π.Ε.

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε πτυχιούχους ανέργους, που επιθυμούν να εργαστούν στο χώρο των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, δηλαδή στις εφημερίδες, στα περιοδικά, στην Τηλεόραση, στο Ραδιόφωνο, στα γραφεία τύπου των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, στα γραφεία Δημοσίων σχέσεων και στις διαφημιστικές επιχειρήσεις. Η κατάρτιση των πτυχιούχων θα γίνει σε εξειδικευμένα θέματα που άπτονται της τεχνικής της Δημοσιογραφίας, αναλύσεων της κοινής γνώμης, των μέσων δημοσίων σχέσεων, στα είδη ειδησεογραφίας, φωτογραφικής και κινηματογραφικής τεχνικής κλπ.

Το Πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Η έναρξη αυτού του προγράμματος θα γίνει τον προσεχή Οκτώβριο και θα είναι διάρκειας έξι μηνών.

Στη διάρκεια των σεμιναρίων αυτών θα επιμορφωθούν συνολικά 30 άτομα.

Κλείνοντας την παρουσίαση των επιμορφωτικών προγραμμάτων για τη στελέχωση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας γενικότερα, και ειδικότερα της Τοπικής Ραδιοφωνίας σας πληροφορούμε ότι η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης είναι ανοιχτή σε κάθε αίτημα των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την επιμόρφωση στελεχών Τοπικής Ραδιοφωνίας, μέσα στο πλαίσιο ανάπτυξης της Δημοσιότητας και Επικοινωνίας σε επίπεδο τοπικό.

ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

της ΦΑΝΗΣ ΤΟΥΠΑΛΓΙΚΗ

Νομίζω πως εξαρχής μπορούμε να συμφωνήσουμε πως το κέντρο βάρους των λειτουργιών ενός ραδιοσταθμού Τοπικού «κατ' ουσίαν» και όχι «κατ' επίφασιν» είναι, δυναμικά και όχι συμβατικά, η ζωή της τοπικής κοινωνίας, οι πρωτοβουλίες, οι δημιουργίες, οι ανησυχίες, τα προβλήματα, τα πρόσωπα, οι θεσμοί του τόπου της εμβέλειάς του, όλα όσα μπορούμε να ονομάσουμε γεγονότα-ειδήσεις τοπικού ενδιαφέροντος.

Η αρχική αυτή διαπίστωση-συμφωνία κοινής λογικής αποτελεί ουσιαστικά μια πρόκληση για το τοπικό ραδιόφωνο.

Μια πρόκληση αναμέτρησης με ένα μοντέλο δημοσιότητας, ένα σύστημα πληροφόρησης, το οποίο εστιάζεται στους κεντρικούς μηχανισμούς διαμόρφωσης της πολιτικής και κοινωνικής ζωής, υποβαθμίζει και συχνά αγνοεί εντελώς τις δραστηριότητες τοπικής και μικρής κλίμακας, ενισχύοντας έτσι τον συγκεντρωτισμό και την παθητικότητα.

Μια πρόκληση που βάζει μέσα στο παιχνίδι της αποκέντρωσης και της τοπικής ανάπτυξης την τοπική ραδιοφωνία και μάλιστα απαιτεί απ' αυτήν ένα ρόλο ριζοσπαστικό

- με στόχο να ανακαλύψει σε τοπικό επίπεδο νέες πηγές πληροφόρησης (πέρα από τον επαρχιακό τύπο, τα γραφεία τύπου της Νομαρχίας και των Δήμων, το αστυνομικό δελτίο, τα δελτία τύπου των μαζικών φορέων)
- να διαμορφώσει νέους όρους έκφρασης και επικοινωνίας της τοπικής κοινωνίας, ανιχνεύοντας τη φυσιογνωμία της, ανοίγοντας το ραδιόφωνο στα πρόσωπα και τους θεσμούς της, στο λόγο τους, είτε διατυπώνουν ολοκληρωμένες και διαυγείς απόψεις είτε ακόμη και αμφιλεγόμενες.
- ν' αναδεικνύει νέες δυνατότητες συμμετοχής και συλλογικότητας σε τοπική κλίμακα.

Έτσι η τοπική ραδιοφωνία φαίνεται πως βάζει ένα στοίχημα με τον εαυτό της και όλους εμάς ότι για να υπάρξει χρειάζεται να εφεύ-

ρει ένα νέο ραδιοφωνικό λόγο τοπικής κλίμακας, ένα ραδιοφωνικό λόγο του οικείου χώρου, πλουραλιστικό, γοητευτικό, ανοιχτό, ζωντανό.

Για να εφευρεθεί αυτός ο λόγος ανάμεσα σ' όλα τα άλλα χρειάζεται επιγόντως:

1) να ξεφύγει η Τοπική Ραδιοφωνία από ένα πολύ σοβαρό κίνδυνο αναίρεσης της προωθητικής της δύναμης με το να αντιγράφει ένα μοντέλο πληροφόρησης το οποίο εξαντλείται στην μετάδοση των δελτίων τύπου της αστυνομίας, της νομαρχίας, του δήμου και άλλων φορέων, το λόγο κάποιων επώνυμων, το οποίο απλώς αναπαράγει σε τοπικό επίπεδο κεντρικές αντιθέσεις, κομματικές και άλλες, αγνοεί τη ζωή του τόπου, προσανατολισμένο μονομερώς σε κάποιο ή κάποια τοπικά κέντρα.

2) να οραματιστούμε την τοπική ραδιοφωνία ως ένα αποκεντρωμένο δίκτυο «αλληλο-πληροφόρησης» το οποίο μπορεί να συμβάλλει:

- στον εντοπισμό και διερεύνηση προβλημάτων των τοπικών κοινωνιών αναδεικνύοντας όλες τις όψεις και απόψεις
- στην ανάδειξη εναλλακτικών δυνατοτήτων τοπικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνάρθρωσης
- στην ένταση της ενημέρωσης, του διαλόγου, της συμμετοχής των πολιτών σε τοπική κλίμακα

να διερευνήσουμε με τόλμη και φαντασία τρόπους οικειοποίησης του ραδιοφώνου (ως μέσου και ως τεχνικής της επικοινωνίας) από την τοπική κοινωνία.

Για τη δύσκολη αυτή υπόθεση, για το στοίχημα, για νέες πρακτικές ραδιοφωνικής επικοινωνίας τοπικής κλίμακας θα δώσουν τη μάχη αυτοί που θα στελεχώσουν τους τοπικούς σταθμούς.

Όμως ένας ραδιοσταθμός για να είναι βιώσιμος και ανταγωνιστικός δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο σε πληροφορίες τοπικής κλίμακας, δεν μπορεί να παραγνωρίσει τον ρόλο του ως μέσου επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο.

Στο σημείο αυτό χρειάζεται να εντοπίσουμε ένα δεύτερο σοβαρό κίνδυνο. Ο κίνδυνος αναπαραγωγής από το τοπικό ραδιόφωνο ενός μοντέλλου πληροφόρησης από την υπόλοιπη Ελλάδα, που το κέντρο βάρους του βρίσκεται στην Αθήνα αναμεταδίδοντας απλώς τις ειδήσεις του ΑΠΕ — κάτι που χαρακτηρίζει τις περισσότερες σχεδόν επαρχιακές εφημερίδες — αν δεν υπάρξει δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες τοπικής κλίμακας απ' όλη την Ελλάδα.

Ο κίνδυνος αυτός επισημαίνει την αναγκαιότητα οργάνωσης ενός δικτύου συλλογής και διακίνησης τοπικών πληροφοριών σε πανελλαδική κλίμακα, το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα επικοινωνίας και

ανταλλαγής πληροφοριών στον ελλαδικό χώρο, γύρω από πρωτοβουλίες, προβλήματα, δυνατότητες, δημιουργίες τοπικής κλίμακας, ανακαλύπτοντας σ' αυτές συχνά μηνύματα πανελλαδικής εμβέλειας. Για την οργάνωση και λειτουργία του δικτύου του θα γίνει λόγος παρακάτω.

Βέβαια ένας τοπικός ραδιοσταθμός χρειάζεται πληροφορίες από το κέντρο και ιδίως τέτοιες που να απηχούν τοπικά ενδιαφέροντα π.χ. Συνέδριο στην Αθήνα για την αιολική ενέργεια στο Αιγαίο, για την ανάπτυξη της Κέρκυρας, παράσταση καλλιτεχνικής ομάδας από τα Χανιά, συνεντεύξεις προσώπων του κέντρου για θέματα τοπικού ενδιαφέροντος όπως: ΜΟΠ Ανατολικής Στερεάς κ.ο.κ.

Για να συμβεί αυτό ο σταθμός χρειάζεται ανταποκριτές στην Αθήνα, διασφαλίζοντας έτσι τη δική του άμεση, ζωντανή, ειδική πληροφόρηση από το κέντρο. Επειδή όμως αυτό προϋποθέτει κάποιο σημαντικό οικονομικό κόστος για τον κάθε σταθμό ξεχωριστά, η ΕΕΤΑΑ προτείνει να συγκροτηθεί στην Αθήνα ένα συνεργείο ανταποκριτών τοπικών ραδιοσταθμών το οποίο να καλύπτει συνολικά τις ανάγκες τους για πληροφόρηση από το κέντρο ώστε το οικονομικό κόστος να αντιμετωπιστεί συλλογικά.

Η λειτουργία των τοπικών ραδιοσταθμών προδιαγράφει μια επανάσταση στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας στην Ελλάδα, καθώς και στις σχέσεις τους με την κοινωνία και τους θεσμούς της, π.χ. είναι δυνατόν το τοπικό ραδιόφωνο να δημιουργήσει το αναγνωστικό κοινό για τον επαρχιακό τύπο, ευαισθητοποιώντας τους πολίτες για τα τοπικά ζητήματα (ανάλογο είναι το παράδειγμα της Γαλλίας), ζωντανεύοντας το διάλογο και το ενδιαφέρον. Αν ο επαρχιακός τύπος αξιοποιήσει την ευκαιρία, θα δει στο τοπικό ραδιόφωνο έναν πολύτιμο συνεργάτη για την αναζωογόνησή του και όχι έναν αδηφάγο ανταγωνιστή.

Ίσως η συγκυρία αυτή αποτελεί μοναδική ευκαιρία για τις τοπικές κοινωνίες, και ιδίως για τον θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, να αναδιοργανώσουν τις σχέσεις τους με τον τοπικό τύπο και συγχρόνως να οικειοποιηθούν την τεχνική της ραδιοφωνικής επικοινωνίας.

Στην κατεύθυνση αυτή όπως και για την χαρτογράφηση νέων πηγών πληροφόρησης, που σύντομα θα χρειάζονται ο τοπικός τύπος και το ραδιόφωνο θα εργαστούν οι Σύμβουλοι Τοπικής Δημοσιότητας των ΟΤΑ (που επιμορφώνει η ΕΕΤΑΑ) οργανώνοντας τα αντίστοιχα Κέντρα.

Αν «αποκέντρωση είναι η γεωγραφία της επιβίωσης» ίσως η συγκυρία αυτή αποτελεί συγχρόνως μοναδική ευκαιρία για ανάδειξη της τοπικής δημοσιότητας και για ριζοσπαστική ανατροπή της ροής

της πληροφόρησης στον ελλαδικό χώρο, μέσα από την οργάνωση και λειτουργία ενός ΔΙΚΤΥΟΥ Διακίνησης Πληροφοριών Τοπικής Κλίμακας, αποκεντρωμένου, άμεσα εφικτού και με χαμηλό κόστος επένδυσης.

Το δίκτυο συγκέντρωσης, αρχειοθέτησης και διακίνησης δημοσιογραφικών πληροφοριών τοπικής κλίμακας θα αξιοποιεί τις δυνατότητες της πληροφορικής για ηλεκτρονική αρχειοθέτηση (ηλεκτρονικές τράπεζες πληροφοριών) για ταχύτερη διακίνηση πληροφοριών, καθώς και άμεση πρόσβαση στις πηγές τους αλλά και στις Τράπεζες πληροφοριών μέσω computers με τη χρήση του τηλεφωνικού δικτύου των ΟΤΕ και συσκευών modems.

- θα διευρύνει τις δυνατότητες πρόσβασης των τοπικών κοινωνιών στη δημοσιότητα τοπικής, περιφερειακής, πανελλαδικής κλίμακας
- θα διευρύνει τις δυνατότητες επικοινωνίας ανάμεσα στους φορείς των τοπικών κοινωνιών σε πανελλαδική αλλά και διεθνή κλίμακα
- θα διευρύνει τις δυνατότητες πρόσβασης της περιφέρειας σε κάθε είδους πληροφόρηση
- θα προωθήσει αποφασιστικά τον εκσυγχρονισμό του επαρχιακού τύπου και τη νέα φυσιογνωμία της τοπικής ραδιοφωνίας

Η οργάνωση του δικτύου μπορεί να έχει την εξής μορφή:

- Η κεντρική τράπεζα πληροφοριών συγκεντρώνει πληροφορίες απ' όλη την Ελλάδα (συνδεδεμένη με περιφερειακές τράπεζες πληροφοριών), τις οποίες αρχειοθετεί και διακινεί προς τα κεντρικά και τοπικά μέσα επικοινωνίας.
- Οι περιφερειακές τράπεζες πληροφοριών, οι οποίες συγκροτούνται κατά περιφέρεια μέσω μιας ευρύτατης και ευέλικτης δικτύωσής τους με Κέντρα Τοπικής Δημοσιότητας, κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς, πρωτοβουλίες πολιτών, περιφερειακά και τοπικά μέσα μαζικής επικοινωνίας, συλλέγουν και διακινούν πληροφορίες προς τα περιφερειακά και τοπικά μέσα επικοινωνίας και προς την κεντρική τράπεζα.
- Τα Κέντρα Τοπικής Δημοσιότητας των ΟΤΑ οργανωμένα κατά πόλη ή νομό θα μπορούν, ανάλογα με την οργάνωση και υποδομή που θα διαθέτουν, είτε να λειτουργήσουν ως τράπεζα πληροφοριών σε τοπικό επίπεδο, κατά αντιστοιχία με το περιφερειακό, είτε απλά να διασφαλίσουν την τεχνική δυνατότητα πρόσβασης της τοπικής κοινωνίας στη δημοσιότητα της περιφέρειας και του κέντρου, καθώς και σε πλη-

ροφορίες που είναι αρχειοθετημένες σε περιφερειακές, στην κεντρική και σε διεθνείς τράπεζες.

- Οι κοινωνικοί, πολιτιστικοί φορείς και οι πρωτοβουλίες πολιτών μέσα από τη διάρθρωση ενός τέτοιου δικτύου διακίνησης πληροφοριών σε πανελλαδική κλίμακα αποκτούν μεγάλες δυνατότητες πρόσβασης στη δημοσιότητα και στην πληροφόρηση.

- Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση), μέσα από την οργάνωση και λειτουργία του συστήματος διακίνησης πληροφοριών τοπικού ενδιαφέροντος, έχουν διευρυμένες δυνατότητες άμεσης πρόσβασης στην τοπική δημοσιότητα σε διαβαθμισμένη κλίμακα δηλαδή στην κεντρική τράπεζα πληροφοριών, στην περιφερειακή τράπεζα, στο Κέντρο Τοπικής Δημοσιότητας, στους κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς.

Η κεντρική και οι περιφερειακές τράπεζες πληροφοριών καθώς και τα Κέντρα Τοπικής Δημοσιότητας, με την προϋπόθεση βέβαια της αναγκαίας τεχνικής υποδομής, θα έχουν τη δυνατότητα δημιουργίας ειδικών υπηρεσιών για τη συλλογή και παροχή εξειδικευμένων πληροφοριών από την Ελλάδα και το εξωτερικό, όπως και δυνατότητα συνεργασίας με διεθνείς τράπεζες πληροφοριών, με αποτέλεσμα οι δυνατότητες πληροφόρησης και επικοινωνίας να διευρύνονται και ν' αποκεντρώνονται.

Όλες οι παραπάνω προσεγγίσεις-προτάσεις συγκλίνουν στην διαπίστωση, πως οι πρωτοβουλίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για αποκέντρωση και ανάπτυξη σε τοπική κλίμακα, με τη συνεργασία κι ενεργοποίηση των κοινωνικών φορέων και γενικότερα όλων των πολιτών, απαιτούν επείγοντως ένα διαφοροποιημένο μοντέλο δημοσιότητας, μια διαφορετική ροή πληροφόρησης, νέους τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας, που θα μεταθέτουν το βάρος από το κέντρο στην περιφέρεια, από τη μεγάλη κλίμακα στη μικρή, από το κράτος στην κοινωνία των πολιτών.

**ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΗ
ΕΝΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ**

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΜΗ ΕΝΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

Γιώργου ΤΟΜΠΡΑ και ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΒΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΜΠΟΣ ΚΑΙ ΚΕΡΑΙΑ

Η «καρδιά» ενός ραδιοφωνικού σταθμού αποτελείται από τον πομπό και την κεραία του, με την έννοια ότι έχουν το σημαντικότερο ποσοστό συμμετοχής στην τελική ποιότητα απόδοσης και ακρόασης. Οι δυνατότητες, για τις οποίες διακρίνονται οι ραδιοσταθμοί των FM, εξασφαλίζονται μόνο από τεχνικά άρτιους πομπούς και αντίστοιχες κεραίες, που πληρούν τις διεθνείς και ελληνικές προδιαγραφές λειτουργίας για τα FM.

Δυστυχώς, στην Ελλάδα δεν κατασκευάζονται ακόμα πομποί με επαρκή τεχνικά χαρακτηριστικά, γεγονός φυσιολογικό βέβαια αφού μέχρι πρόσφατα, λόγω των γνωστών απαγορεύσεων, δεν υπήρχε επίσημα τουλάχιστον, ενδιαφέρον και ζήτηση. Τέτοιοι πομποί που διαφημίζονται και πωλούνται ανεξέλεγκτα, δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να αποτελέσουν αντικείμενα αγοράς από τους Δήμους και τις Κοινότητες που έχουν αποφασίσει να προχωρήσουν στη δημιουργία σταθμού, ακόμα και για την περίπτωση «μικρού» σταθμού, που προορίζεται για ολιγόωρη εβδομαδιαία ή και εποχιακή λειτουργία. Οι προδιαγραφές, που πρέπει να πληρούνται και η πλήρης τεχνική μελέτη, που απαιτείται για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας σταθμού, είναι σίγουρο ότι θέτουν εκτός αγοράς την πλειονότητα των συσκευών αυτών. Πέραν όμως από το στοιχείο αυτό, το σημαντικότερο είναι, ότι οι συσκευές αυτές μπορεί να αποδειχθούν μέχρι και επικίνδυνες για τη σωματική ακεραιότητα των ανθρώπων που θα τις χειρίζονται, μια και η έλλειψη πιστοποιητικών καλής λειτουργίας, δηλ. ποιοτικού ελέγχου, αποτελούν τον κανόνα για την πλειονότητα των συσκευών αυτών.

Τα τεχνικά χαρακτηριστικά που ενδιαφέρουν για την αγορά ενός πομπού, και που έχουν σχέση με τη χορήγηση της άδειας λειτουργίας είναι συνοπτικά τα παρακάτω*:

1. Σύστημα εκπομπής (μονοφωνικό ή στερεοφωνικό), όπως προβλέπεται από την υπ' αριθμό 450 παρ. 2 της CCIR και

* Όπως περιέχονται στην αντίστοιχη εγκύκλιο του Υπουργείου Προεδρίας.

ειδικότερα για στερεοφωνική εκπομπή το σύστημα οδηγού τόνου 19KHz (Pilot Tone System).

2. Περιοχή διαθέσιμων συχνοτήτων, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα όρια: 87.5-107.7 MHz. Η συχνότητα εκπομπής καθορίζεται από την αρμόδια υπηρεσία μαζί με τη χορήγηση της άδειας λειτουργίας.

3. Η μέγιστη μεταβολή (ολίσθηση) της συχνότητας εκπομπής, κατά τη λειτουργία του σταθμού δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από 500 Hz.

4. Απόκλιση της συχνότητας του φέροντος κύματος για πλήρη (100%) διαμόρφωσή του: ± 75 KHz.

5. Το είδος διαμόρφωσης είναι η διαμόρφωση συχνότητας για ακουστικά σήματα (F 3E).

6. Ισχύς παρασιτικής ακτινοβολίας μικρότερη κατά 60 dB (τουλάχιστον) της ακτινοβολούμενης ισχύος από την κεραία και πάντως όχι μεγαλύτερη από 1mW (1/1000 του Watt). Ιδιαίτερα για την περιοχή συχνοτήτων 108-137 MHz, η ισχύς οποιασδήποτε παρασιτικής συνιστώσας πρέπει να μην υπερβαίνει τα 0.25 mW.

Σ' ό,τι έχει σχέση με την ονομαστική τιμή της ισχύος του πομπού, θα πρέπει να διευκρινίζεται, αν αυτή αφορά στην «είσοδο» (ή κατανάλωση) του πομπού (input or dissipation power) ή στην «έξοδο» (ή πραγματική ισχύ πριν από τη σύνδεση της γραμμής μεταφοράς προς την κεραία), η οποία, γενικά είναι διαφορετική από την ακτινοβολούμενη ισχύ.

Στο ζήτημα της κεραίας τα πράγματα είναι ίσως πιο περίπλοκα. Η κεραία και η εγκατάστασή της παίζουν καθοριστικό ρόλο στη συνολική απόδοση ενός σταθμού. Μια κακή κεραία ή μια κακή εγκατάσταση κεραίας καθιστά έναν ισχυρό και άρτιο τεχνικά πομπό τελείως περιττό. Οι παράγοντες που καθορίζουν τη συνολική απόδοση μιας κεραίας είναι ο τύπος της εκπομπής, δηλ. αν προορίζεται για κατευθυνόμενη ή όχι εκπομπή, η ποιότητα κατασκευής, η τοποθεσία της εγκατάστασής της και το ύψος, καθώς και οι διαστάσεις της. Για τον ακριβή προσδιορισμό των παραγόντων αυτών απαιτείται ειδική μελέτη και έλεγχος της περιοχής προς την οποία θα απευθύνονται οι εκπομπές και πριν την εγκατάσταση και μετά απ' αυτήν για τυχόν διορθώσεις και βελτιώσεις.

Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης και η γραμμή σύνδεσης ή μεταφοράς από τον πομπό στην κεραία (δηλ. το καλώδιο). Το μικρό μήκος και η καλή ποιότητα της γραμμής αυτής, περιορίζει κατά πολύ το ποσοστό απωλειών ισχύος. Ακριβώς λόγω αυτών των απωλειών, που δεν είναι δυνατόν να εκμηδενιστούν, η ακτινοβολούμενη από

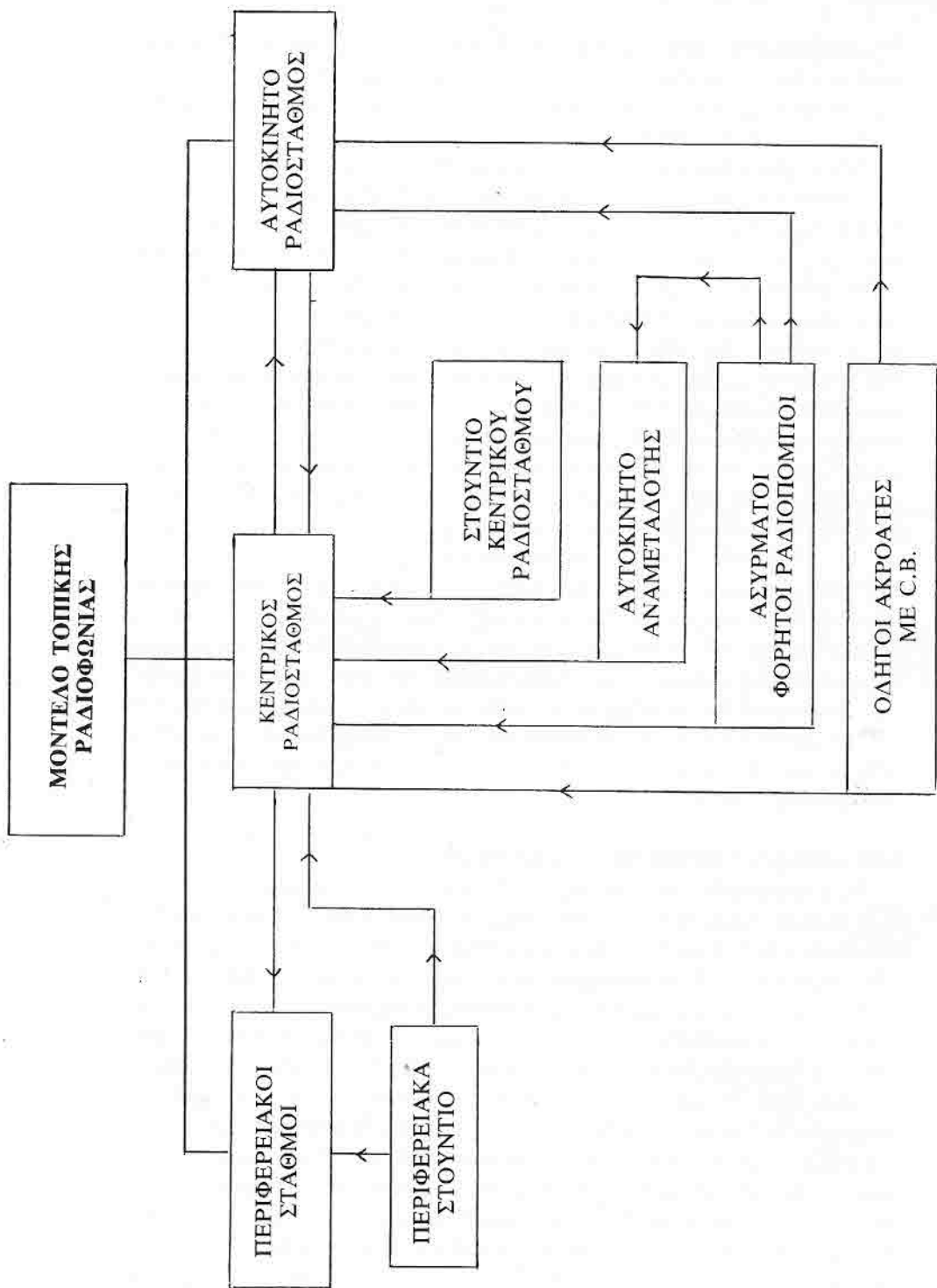
την κεραία ενός πομπού ισχύς είναι πάντοτε μικρότερη της ισχύος στην έξοδο του πομπού, εκτός από την περίπτωση της κατευθυνόμενης εκπομπής, κατά την οποία η ίδια η κεραία προσδίδει κέρδος στην ακτινοβολούμενη ισχύ.

Τέλος, όσον αφορά στα χαρακτηριστικά του χώρου όπου θα εγκατασταθεί ο πομπός, αυτός μπορεί να είναι ένα δωμάτιο κανονικών διαστάσεων κοντά στην κεραία, ώστε να μην απαιτείται μεγάλο μήκος για τη γραμμή μεταφοράς. Το δωμάτιο αυτό θα πρέπει να έχει καλή ηλεκτρική εγκατάσταση με αυτόνομους διακόπτες και ασφάλειες στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος καθώς και κάποια συσκευή κλιματισμού. Θα πρέπει επίσης να αντιμετωπισθεί το ενδεχόμενο της δημιουργίας ενός χώρου για μικροεπισκευές καθώς και η προμήθεια μιας σειράς οργάνων ελέγχου της ποιότητας εκπομπής και των διαφόρων τμημάτων του πομπού. Το πρόβλημα της διακοπής λειτουργίας του πομπού, κατά τη διάρκεια του κανονικού προγράμματος, μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο με την προμήθεια ενός δευτέρου εφεδρικού πομπού μικρότερης ισχύος, ο οποίος θα λειτουργεί στην περίπτωση βλάβης του κανονικού πομπού.

Η εξασφάλιση όλων των παραπάνω στοιχείων για τη σωστή εγκατάσταση των μηχανημάτων εκπομπής ενός σταθμού δεν μπορεί να γίνει με εμπειρικό τρόπο. Η εκπόνηση συγκεκριμένης τεχνικής μελέτης, μετά από εξέταση της μορφολογίας της περιοχής όπου θα λειτουργήσει και θα ακούγεται ο σταθμός, είναι ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο μπορεί να ξεκινήσει μια τέτοια προσπάθεια, στο μέτρο βέβαια που το ζητούμενο είναι η καλύτερη δυνατή απόδοση με το «μικρότερο» κόστος.

ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ

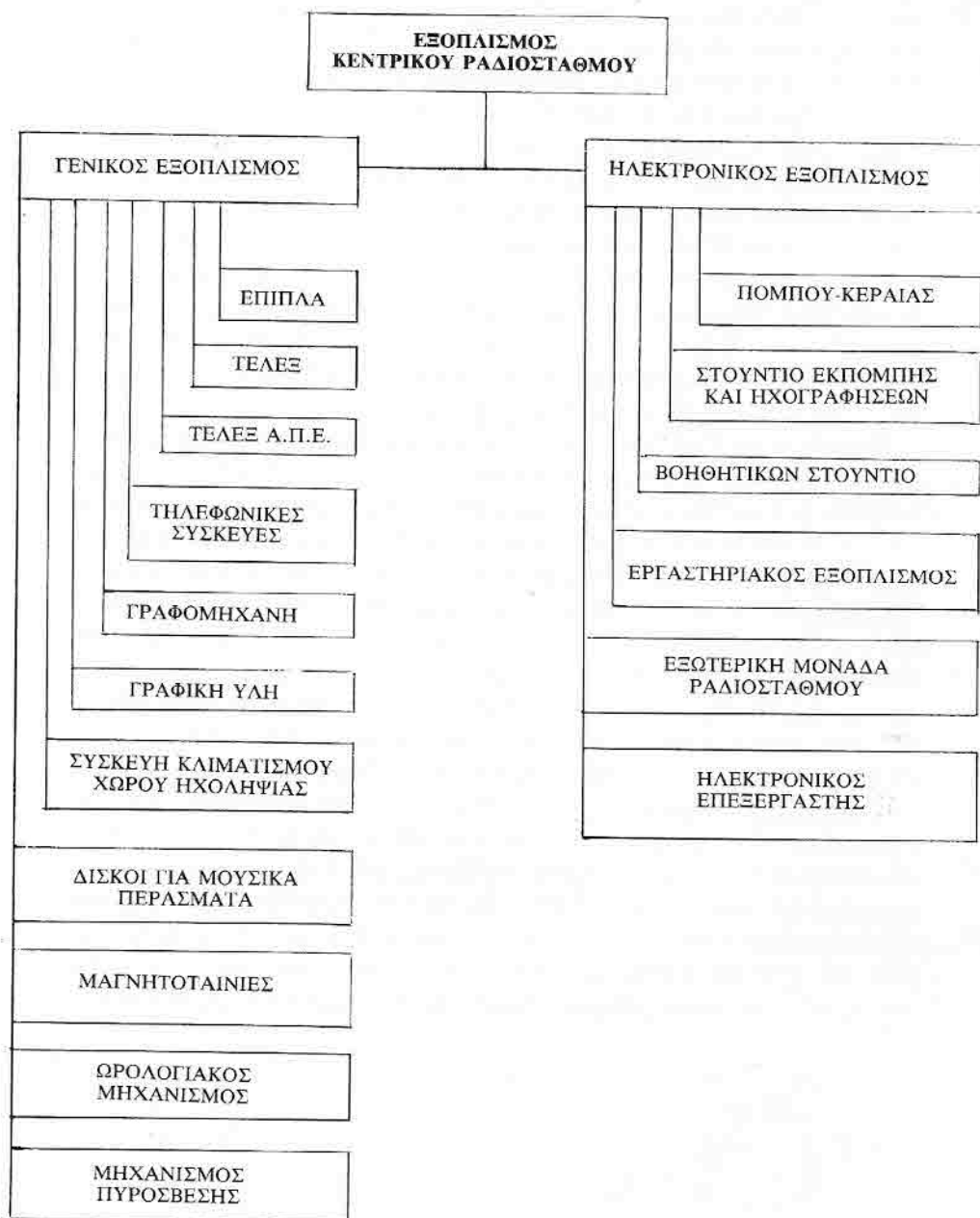
Το προτεινόμενο Μοντέλο Τοπικής Ραδιοφωνία από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. αποτελείται από τρεις διαφορετικούς τύπους ραδιοσταθμών: 1ον. Από έναν Κεντρικό Ραδιοσταθμό, 2ον. Από μικρούς Περιφερειακούς Υποσταθμούς και 3ον. Από έναν Αυθόκινούμενο Ραδιοσταθμό. Ο Κεντρικός Ραδιοσταθμός δημιουργείται με τη συμβολή και τη συμμετοχή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Τοπικών Φορέων μιας ευρείας περιοχής, που δεν θα ξεπερνά τα όρια ενός Νομού. Έχει αρκετά μεγάλη εμβέλεια και καλύπτει ραδιοφωνικά όλες τις περιοχές από τις οποίες προέρχονται οι διάφοροι φορείς που τον ενισχύουν. Ο εξοπλισμός του και το έμψυχο του υλικό, του επιτρέπουν να παράγει και να εκπέμπει καθημερινά ένα πολύωρο και ποικίλο πρόγραμμα. Οι μικροί Περιφερειακοί Υποσταθμοί, δημιουργούνται από κάθε ενδιαφερόμενο Δήμο ή Κοινότητα, που ήδη έχει συμβάλλει στη δημιουργία του μεγάλου Κεντρικού

Διάγραμμα αεικόνισης προτεινόμενου Μοντέλου Τοπικής Ραδιοφωνίας από την Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Ραδιοσταθμού. Έχουν μικρή εμβέλεια και καλύπτουν ραδιοφωνικά μόνο την περιοχή του Δήμου ή της Κοινότητας που εκπέμπουν. Έχουν τις ακόλουθες δυνατότητες: 1ον Μεταδίδουν το πρόγραμμα του Κεντρικού Ραδιοσταθμού, εφόσον υπάρχει πρόβλημα στη λήψη του και 2ον εξαιτίας του φτωχού εξοπλισμού τους και του πολύ μικρού αριθμού του προσωπικού τους μεταδίδουν ένα ολιγόωρο και φτωχό σε ποικιλία τοπικό πρόγραμμα. Ο Αυτοκινούμενος Ραδιοσταθμός είναι, είτε ένα παράρτημα-«δημιουργία» του Κεντρικού Ραδιοσταθμού είτε μια εναλλακτική οικονομικότερη λύση του μικρού Περιφερειακού Υποσταθμού, που δημιουργήθηκε από πολλούς Δήμους και Κοινότητες. Είναι εγκατεστημένος πάνω σ' ένα μεγάλο αυτοκίνητο ή τροχόσπιτο. Έχει τις ίδιες δυνατότητες με τον μικρό Περιφερειακό Υποσταθμό και επιπλέον μπορεί να εκπέμπει κάθε φορά και από διαφορετικό Δήμο ή Κοινότητα.

Ο Κεντρικός Ραδιοσταθμός είναι συνδεδεμένος ή μπορεί να συνδεθεί: 1ον με τα στούντιο που διαθέτει, 2ον με το αυτοκίνητο αναμεταδότη, 3ον με τους ασύρματους φορητούς ραδιοπομπούς, 4ον με τους οδηγούς ακροατές που διαθέτουν στο αυτοκίνητό τους ασύρματο τύπου C.B., 5ον με τα περιφερειακά στούντιο και 6ον με το αυτοκίνητο ραδιοσταθμό. Ο μικρός Περιφερειακός Υποσταθμός διαθέτει μόνο το Περιφερειακό Στούντιο, απ' όπου και γίνονται οι παραγωγές των προγραμμάτων του. Το Περιφερειακό Στούντιο μπορεί να προϋπάρχει του Περιφερειακού Υποσταθμού και να παράγει αποκλειστικά προγράμματα για τον Κεντρικό Ραδιοσταθμό. Αποτελεί δε τη βάση πάνω στην οποία θα στηθεί αργότερα ο Περιφερειακός Υποσταθμός. Ο Αυτοκινούμενος Ραδιοσταθμός παράγει το πρόγραμμά του, είτε μέσα από το μικρό στούντιο που διαθέτει (μέσα στο αυτοκίνητο) είτε μέσα από το περιστασιακό στούντιο, που ο ίδιος κάθε φορά δημιουργεί σε κάποιο χώρο. Επίσης λόγω των πομποδεκτών που είναι εγκατεστημένοι επάνω του, έχει τη δυνατότητα να αντλεί πληροφορίες για προγράμματα, από τους ασύρματους φορητούς ραδιοπομπούς και από τους οδηγούς ακροατές που έχουν ασύρματο τύπου C.B.

Διάγραμμα εξοπλισμού Τοπικού Ραδιοφώνου ή Κεντρικού Ραδιοσταθμού.

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΙ ΧΩΡΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ (Ή ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΥ)

Οι χώροι στους οποίους θα αναφερθούμε, καλύπτουν μια τυπική μορφή Τοπικού Ραδιοφώνου. Οι ιδιαιτερότητες του κάθε Ραδιοσταθμού καθορίζουν σε κάθε περίπτωση τον αριθμό, τον όγκο και την επιφάνεια των χώρων που θα απαιτηθούν. Σε γενικές γραμμές οι ιδιαιτερότητες αυτές είναι:

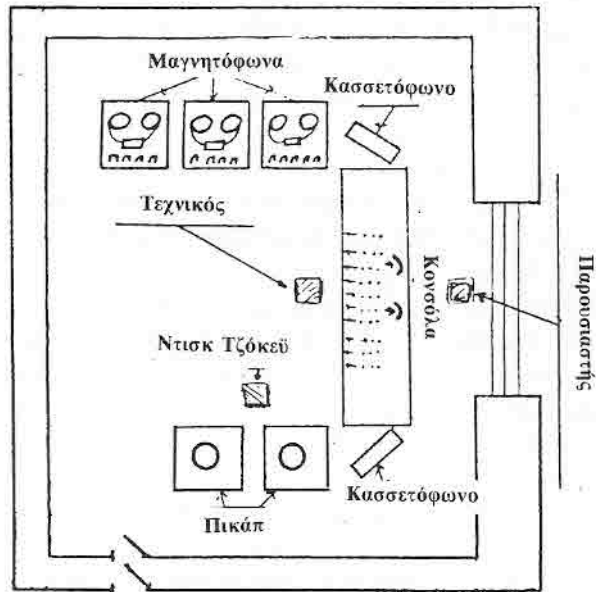
- 1ον. Η φιλοσοφία του Προγράμματος
- 2ον. Το σύνολο των ωρών των ηχογραφημένων προγραμμάτων και το μέγεθος της δυσκολίας που παρουσιάζουν κατά την ηχοληψία, ή το μοντάζ.
- 3ον. Το πολυπρόσωπο των προγραμμάτων.
- 4ον. Η ημερήσια χρονική διάρκεια των εκπομπών.

Πιο απλά, ο Ραδιοσταθμός που εκπέμπει πολλές ώρες πρόγραμμα την ημέρα και έχει συχνή εναλλαγή και μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων, απαιτεί περισσότερους χώρους για στούντιο, γραφεία και άλλους βοηθητικούς χώρους, απ' ότι ο σταθμός που εκπέμπει λίγες ώρες και συνεχώς π.χ. μουσικά προγράμματα από δίσκους. Επίσης όσο πιο μεγάλο είναι το ποσοστό των ηχογραφημένων προγραμμάτων και όσο πιο δύσκολο είναι το μοντάζ τους, (πολλές ώρες απασχόλησης των στούντιο), τόσο περισσότεροι χώροι απαιτούνται για στούντιο. Τέλος, τα πολυπρόσωπα προγράμματα, όπως τα θεατρικά, τα μουσικά με ζωντανά συγκροτήματα, συζητήσεις κλπ. απαιτούν ειδικούς, δύσκολους στην κατασκευή χώρους για στούντιο, με ορισμένο όγκο και επιφάνεια.

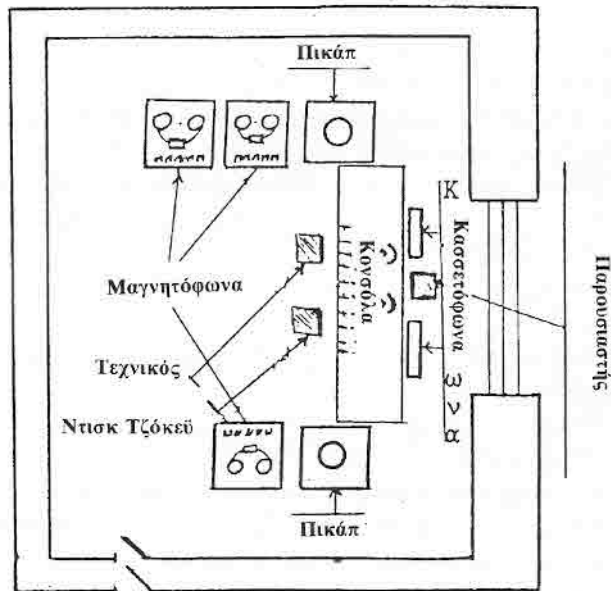
Μια τυπική μορφή Τοπικού Ραδιοφώνου, με 12ωρο καθημερινό πρόγραμμα και μ' ένα αρκετά μεγάλο φάσμα προγραμμάτων, έχει ανάγκη από τους παρακάτω χώρους:

- 1) Ένα δωμάτιο για την εγκατάσταση του πομπού και πολύ κοντά, έναν υπαίθριο χώρο για την τοποθέτηση της κεραίας.
- 2) Ένα δωμάτιο για το Στούντιο Εκπομπής, από το οποίο θα εκπέμπονται τα ζωντανά και ηχογραφημένα προγράμματα.
- 3) Ένα με δύο δωμάτια, για τα Στούντιο Προεργασίας Προγραμμάτων.
- 4) Ένα με δύο δωμάτια για το συντακτικό προσωπικό (δημοσιογράφοι κλπ.)
- 5) Ένα δωμάτιο για τη δισκοθήκη-ταινιοθήκη, παραγωγούς.
- 6) Δύο άλλα δωμάτια για τη διεύθυνση, αποθήκη κλπ.
- 7) Έναν κοινό θάλαμο ηχοληψίας για το στούντιο εκπομπής και τα στούντιο προεργασίας προγραμμάτων.

Στα σχήματα 4, 5 φαίνονται δύο τρόποι διάταξης στο χώρο, των πιο σημαντικών συσκευών του στούντιο, καθώς επίσης και οι θέσεις του τεχνικού, του μουσικοπαραγωγού και του παρουσιαστή.

Σχ. 4

Σχ. 5

ΗΛΕΚΤΡΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΤΟΥΝΤΙΟ

Θα αναφερθούν εδώ, καταρχήν ονομαστικά, πρώτα τα μηχανήματα που αποτελούν τον αναγκαίο εξοπλισμό ενός στούντιο εκπομπών-ηχογραφήσεων και στη συνέχεια μηχανήματα, τα οποία ο σταθμός μπορεί να αποκτήσει σταδιακά, και τα οποία θα αυξάνουν τις δυνατότητες και την ευελιξία του. Για ραδιοσταθμούς που θέλουν να εκπέμπουν πρόγραμμα για περισσότερο από πέντε ώρες κάθε μέρα, ένα στούντιο εκπομπών-ηχογραφήσεων πιθανόν να μην αρκεί. Ίσως χρειάζεται ένα δεύτερο ή ακόμα κι ένα τρίτο ως βοηθητικό για τις ηχογραφήσεις και το μοντάζ. Θα αναφερθούν ακόμα λοιπόν, και τα μηχανήματα, που αποτελούν τον βασικό εξοπλισμό του βοηθητικού στούντιο Ηχογραφήσεων-Μοντάζ.

Ηλεκτρακουστικός Εξοπλισμός Στούντιο Εκπομπών και Ηχογραφήσεων

Αναγκαίος Εξοπλισμός

- 1) Μία Ραδιοφωνική Κονσόλα Μίξης των ήχων stereo.
- 2) Τέσσερα Δυναμικά Μικρόφωνα — Τέσσερα Μικρόφωνα αναρτήσεως (γραβάτας), σύνολο οκτώ.
- 3) Δύο Επαγγελματικά Μαγνητόφωνα stereo-half truck.
- 4) Δύο jingle machine.
- 5) Δύο Επαγγελματικά Πικάπ καθώς και ένα εφεδρικό.
- 6) Έξι Γερανοί στήριξης μικροφώνων.
- 7) Τέσσερις τηλεφωνικές συσκευές (για δύο τηλεφωνικές γραμμές)
- 8) Δύο Ενισχυτές Ακουστικών Συχνοτήτων
- 9) Ένας Ραδιοενισχυτής.
- 10) Έξι Ηχεία.
- 11) Τρία ζευγάρια Ακουστικά.
- 12) Ένα Δίκτυο Ενδοσυννενόησης
- 13) Φωτεινός Σηματοδότης (Προσοχή-Εκπομπή)

Πρόσθετος Εξειδικευμένος Εξοπλισμός

- 1) Ένας Δέκτης Ευρείας Περιοχής Συχνοτήτων
- 2) Ένας Ραδιοπομπός Βάσης UHF.
- 3) Ένα CB Βάσης.
- 4) Ένας Ισοσταθμιστής.
- 5) Ένας Περιοριστής.
- 6) Ένας Αυτόματος Τηλεφωνητής.
- 7) Ένα Κασετόφωνο

Εξοπλισμός Βοηθητικού Στούντιο (ηχογραφήσεων-μοντάζ)

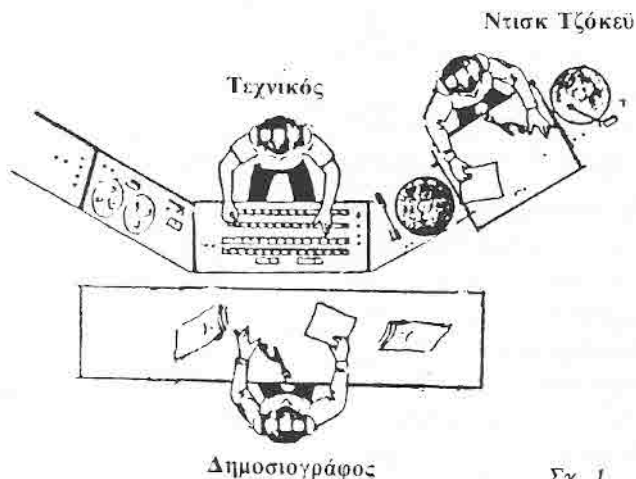
- 1) Μια κονσόλα Μίξης των Ήχων (δύο μικρόφωνα-δύο πικάπ-δύο μαγνητόφωνα)

ΣΤΟΥΝΤΙΟ ΕΚΠΟΜΠΩΝ — ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗΣ — ΜΟΝΤΑΖ

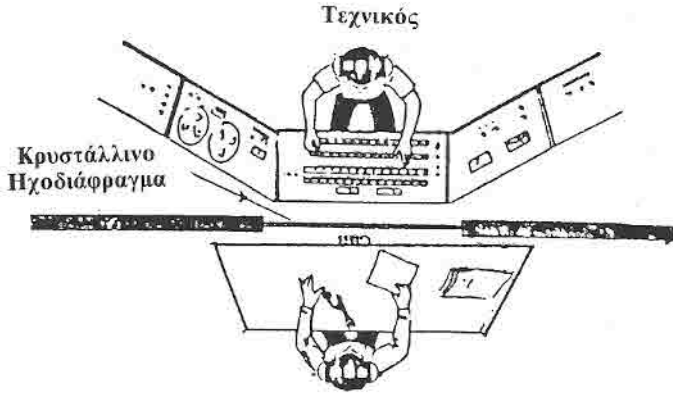
Στους μεγάλους κρατικούς ραδιοσταθμούς υπάρχουν διάφοροι τύποι στούντιο με εξειδικευμένη χρήση για το καθένα. Στα πρακτικά και οικονομικά πλαίσια ενός τοπικού ραδιοσταθμού, ένα στούντιο Εκπομπών και Ηχογραφήσεων, μαζί με ένα ή και περισσότερα στούντιο Ηχογραφήσεων και Μοντάζ αρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες σε στούντιο του σταθμού.

Το στούντιο Εκπομπών-Ηχογραφήσεων συνδυάζει, γενικά, δύο διαφορετικές λειτουργίες: α) την Ηχοληψία και ταυτόχρονη μετάδοση προγραμμάτων από τον πομπό και β) την Ηχογράφιση ή προεργασία προγραμμάτων (όταν ο σταθμός εκπέμπει λίγες ώρες). Ο εξοπλισμός, που απαιτείται, είναι ο ίδιος και στις δύο λειτουργίες. Απλώς στην πρώτη, το πρόγραμμα ηχογραφείται πριν μεταδοθεί, ενώ στη δεύτερη, μεταδίδεται κατευθείαν. Το στούντιο Ηχογραφήσεων-Μοντάζ χρησιμοποιούνται για να ηχογραφούνται και να μοντάρονται τα προγράμματα που θα μεταδοθούν από μαγνητοταινία, κάποια άλλη ώρα ή μέρα.

Η διαρρύθμιση των στούντιο είναι δυνατό να γίνει με τρεις διαφορετικούς τρόπους: α) Ο χώρος ρύθμισης-ελέγχου, μπορεί να είναι ενιαίος με τον χώρο ηχοληψίας —Αμερικάνικο μοντέλο— (Ράδιο 9.84, Κανάλι 1), σχήμα 1. β) Ο χώρος ρύθμισης-ελέγχου χωρίζεται

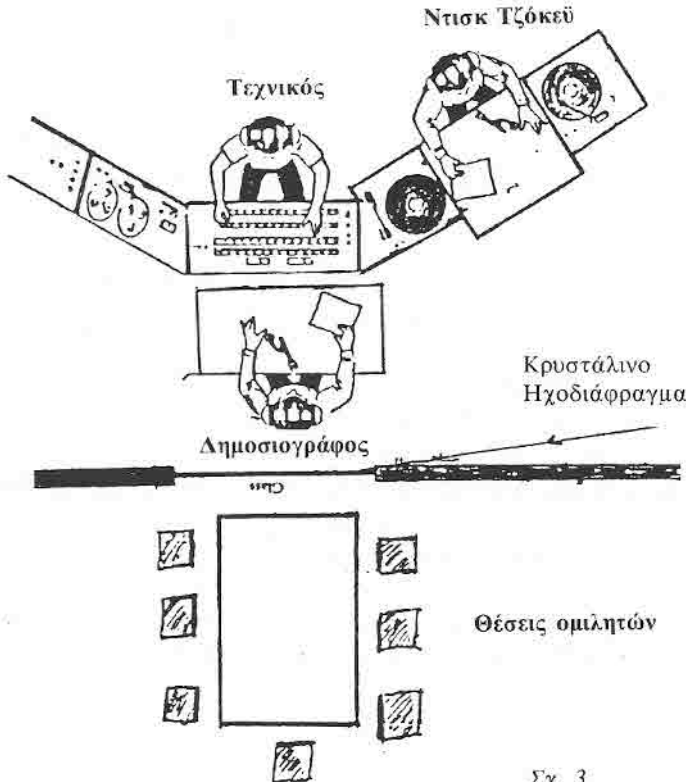
από τον χώρο ηχοληψίας μ' ένα γυάλινο ηχομονωτικό διάφραγμα —Κλασικό μοντέλο— (ΕΡΤ1, ΕΡΤ2), σχήμα 2. γ) Το στούντιο είναι

Δημοσιογράφος

Σχ. 2

μεν χωρισμένο σε δυο διαφορετικούς χώρους όπως το Κλασικό μοντέλο, αλλά τα προγράμματα που απαιτούν νευρο και την άμεση επαφή του παρουσιαστή με τον ηλεκτρακουστικό εξοπλισμό (τηλέφωνα, ασυρμάτους, πικάπ, κλπ.), αυτά να μπορούν να γίνονται και από τον χώρο ρύθμισης-ελέγχου, όπως και στο Αμερικανικό μοντέλο, σχήμα 3.

Κρυστάλλινο Ηχοδιάφραγμα

Θέσεις ομιλητών

Σχ. 3

- 2) Δύο Μικρόφωνα.
- 3) Δύο με τρία Επαγγελματικά Μαγνητόφωνα.
- 4) Ένα κασετόφωνο.
- 5) Δύο Πικάπ.
- 6) Ένας ενισχυτής Ακουστικών Συχνοτήτων.
- 7) Ένα Ηχείο (δύο για στέρεο).
- 8) Δύο ζευγάρια Ακουστικά.

Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός Κινητής Μονάδας Εξωτερικών Μεταδόσεων

Έργο της Κινητής Μονάδας είναι να ηχογραφεί ή να μεταδίδει στο ραδιοσταθμό (τηλεφωνικά ή ασύρματα), ρεπορτάζ, συνεντεύξεις και εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται εκτός των στούντιο του ραδιοσταθμού.

Η σειρά με την οποία αναφέρονται οι συσκευές της Κινητής Μονάδας, γίνεται ανάλογα με το ύψος της τιμής τους και την αναγκαιότητα της χρήσης τους. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι η σειρά αυτή θα πρέπει να ακολουθηθεί αυστηρά. Επίσης, το πλήθος κάθε μιας από τις συσκευές που αναφέρονται, καθορίζεται από τη φιλοσοφία του προγράμματος και τη χρονική διάρκεια των ημερήσιων ραδιοφωνικών εκπομπών.

Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός Κινητής Μονάδας

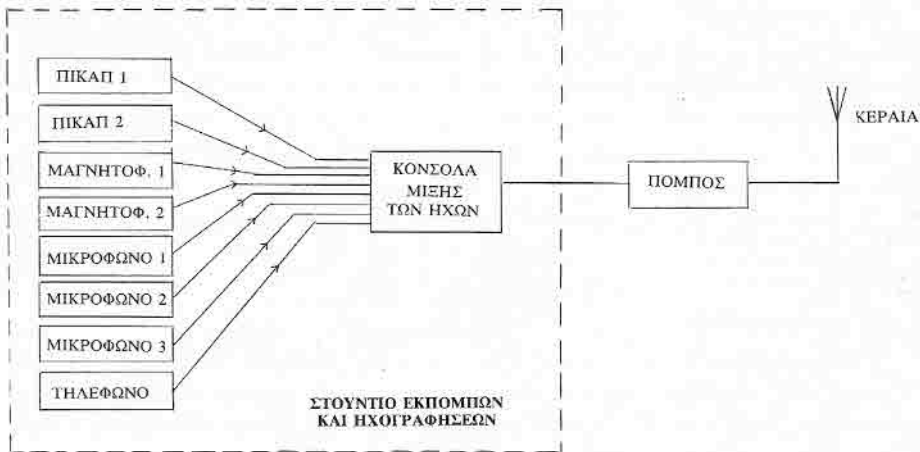
- 1) Δυναμικό Μικρόφωνο.
- 2) Ειδικής κατασκευής ενισχυτής (ενδιάμεσος κρίκος μεταξύ μικροφώνου και τηλεφωνικής συσκευής, για το δημοσιογράφο ανταποκριτή).
- 3) Ζευγάρι ακουστικά.
- 4) Φορητό κασετόφωνο μαζί μ' ένα Δυναμικό Μικρόφωνο.
- 5) Μικρή Κονσόλα μίξης των ήχων (τεσσάρων ή οκτώ εισόδων stereo), με τα αντίστοιχα μικρόφωνα.
- 6) Φορητό Ραδιοτηλέφωνο UHF.
- 7) Ραδιοτηλέφωνο τύπου CB (για αυτοκίνητο).
- 8) Φορητό Επαγγελματικό Μαγνητόφωνο.
- 9) Ραδιοπομπός Αναμεταδότης (RF OUTPUT-UHF), που να δύναται να εγκατασταθεί σε ΙΧ αυτοκίνητο.
- 10) Μικρό κλειστό φορτηγό εξοπλισμένο με:

Κονσόλα μίξης των ήχων, μικρόφωνα, γερανούς στήριξης μικροφώνων, μαγνητόφωνο, δυο πικάπ, κασετόφωνο, ακουστικά, ραδιοφωνικό δέκτη FM, δύο μικρά ηχεία, ενισχυτή ακουστικών συχνοτήτων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΘΕ ΣΥΣΚΕΥΗΣ

1) Ραδιοφωνική κονσόλα μίξης

Για να ετοιμαστεί ένα πρόγραμμα χρειάζονται συνήθως ήχοι που προέρχονται από διάφορες πηγές. Άλλοι ήχοι λαμβάνονται έτοιμοι (προκατασκευασμένοι) από τα πικάπ ή τα μαγνητόφωνα, ενώ άλλοι λαμβάνονται εκείνη τη στιγμή από τα μικρόφωνα (μια συνέντευξη, τα σχόλια του παρουσιαστή κλπ). Αυτές οι πηγές συνδέονται στις αντίστοιχες εισόδους της κονσόλας μίξης, π.χ. το μικρόφωνο στην είσοδο του μικροφώνου ή το πικάπ στην είσοδο του πικάπ, η οποία δίνει στον τεχνικό ήχου τη δυνατότητα να αυξομειώσει τη σχετική τους ένταση, να βάλει τη μία πάνω στην άλλη, δηλ. να κάνει «μίξη», γενικά να τις επεξεργαστεί. Το σήμα που λαμβάνεται στην έξοδο της κονσόλας είναι έτοιμο για μετάδοση, συνήθως όμως καταγράφεται σ' ένα μαγνητόφωνο και μεταδίδεται εκ των υστέρων μέσω αυτού, σχήμα 5.

Στην αγορά υπάρχουν κονσόλες διαφόρων τύπων και τιμών που χαρακτηρίζονται από τον αριθμό των εισόδων που διαθέτουν και από τον αριθμό των επιπλέον εργασιών που κάνουν (ρύθμιση των χαμηλών και των ψηλών συχνοτήτων των πηγών, ρύθμιση της ευαισθησίας και προσαρμοστικότητας των εισόδων τους, μονάδα echo (ηχώ), στερεοφωνική έξοδο κλπ).

Για την επιλογή της κονσόλας θα πρέπει, λοιπόν, να έχει αποφασιστεί αν ο σταθμός θα είναι μονοφωνικός ή στερεοφωνικός, καθώς και πόσες πηγές θα χρησιμοποιούνται για το πρόγραμμά του. Και φυσικά θα πρέπει η κονσόλα να είναι ραδιοφωνική, που σημαίνει πως θα έχει κάποιες επιπλέον ευκολίες σε σχέση με την απλή της ηχολη-

ψίας (εκκίνηση των πικάπ-μαγνητοφώνων με τη βοήθεια των ποτενσιόμετρων, γεννήτρια συχνοτήτων αναφοράς, κλπ.).

Για το στούντιο εκπομπών-ηχογραφήσεων μια κονσόλα στερεοφωνική ή μονοφωνική, ανάλογα με το είδος του σταθμού, με τέσσερις εισόδους για μαγνητόφωνα και κασετόφωνα, δύο εισόδους για πικάπ, έξι εισόδους για μικρόφωνα και μια είσοδο τηλεφωνικής γραμμής, είναι αρκετή.

Η κονσόλα των στούντιο Ηχογραφήσεων-Μοντάζ θα πρέπει να είναι στερεοφωνική ή μονοφωνική ανάλογα, να έχει εισόδους για δύο πικάπ, δύο μαγνητόφωνα και δύο μικρόφωνα.

Υπάρχουν κονσόλες μίξης εισαγωγής και ελληνικές. Ενώ οι τελευταίες υπερτερούν πολύ στην τιμή, ενδέχεται να έχουν πολλές ελλείψεις, είτε πρακτικές, δηλ. προβλήματα στην κατασκευή, στην αντοχή και στα υλικά, είτε τεχνικές, δηλ. παραμορφώσεις όχι άμεσα αντιληπτές από το μη έμπειρο αυτί, προβλήματα στη σχεδίαση κλπ. Τις ραδιοφωνικές κονσόλες μπορεί κανείς να τις παραγγείλει στις εταιρείες κατασκευής τους σύμφωνα με τις ανάγκες του. Είναι πιθανόν, πάντως, να μη βρεθούν στην αγορά κονσόλες ακριβώς όμοιες μ' αυτές που προτάθηκαν (όσον αφορά στον αριθμό εισόδων κλπ), όμως κάποιοι τύποι διαφόρων εταιρειών με λίγες επιπλέον δυνατότητες, ή ενδεχομένως ένας συνδυασμός μιας φτηνής ραδιοφωνικής με μια κονσόλα ηχοληψίας με πολλές εισόδους και δυνατότητες μπορούν να κάνουν το ίδιο καλά τη δουλειά τους.

ΤΙΜΗ εισαγωγής 800.000 έως 10.000.000 δρχ., ελληνικές από 200.000 δρχ.

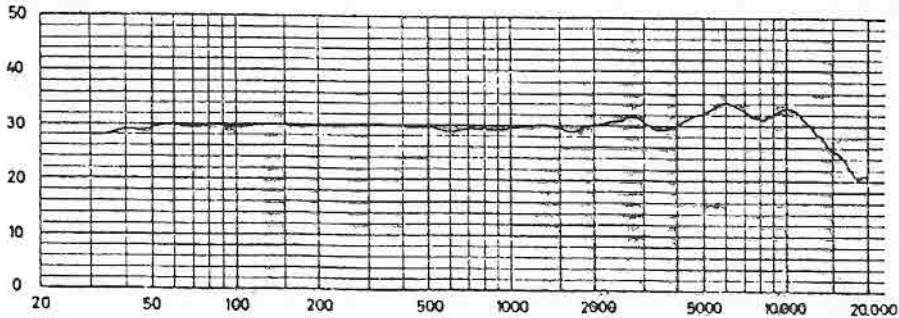
2) Μικρόφωνα

Μικρόφωνο είναι μια συσκευή που μετατρέπει την ενέργεια των ηχητικών κυμάτων σε ηλεκτρική ενέργεια, μετατροπή που γίνεται βασικά μέσω των παλμικών κινήσεων που κάνει ένα διάφραγμα εξαναγκασμένο από τα ηχητικά κύματα, και ενός μηχανισμού δίπλα σ' αυτό. Ανάλογα με το είδος του μηχανισμού ξεχωρίζουμε τα μικρόφωνα σε πυκνωτικά, δυναμικά, μικρόφωνα γραμμής, επαφής, ταινίας, τύπου ΡΖΜ κλπ. Πιο διαδεδομένα από αυτά είναι τα δυναμικά και τα πυκνωτικά.

Τα μικρόφωνα χαρακτηρίζονται από:

α) την απόκριση συχνότητάς τους, μέγεθος το οποίο περιγράφει τη συμπεριφορά τους μέσα στην περιοχή ακουστικών συχνοτήτων, αν δηλαδή υπερτονίζουν ή υποβαθμίζουν μερικές συχνότητες, αν παρουσιάζουν ίδια ευαισθησία σ' όλη την περιοχή, σχήμα 6.

β) την αντίσταση εξόδου τους, που κυμαίνεται μεταξύ χαμηλής (100 Ω) και υψηλής (2000 Ω). Αυτή η αντίσταση πρέπει να ταιριάζει

Σχ. 6: Χαρακτηριστική Καμπύλη Αποκρίσεως πυκνωτικού μικροφώνου AKG C24

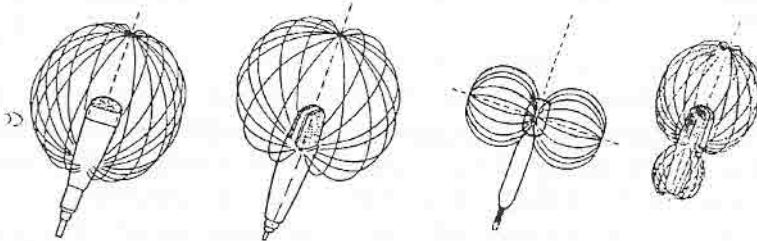
με την αντίσταση της μικροφωνικής εισόδου της κονσόλας, γιατί αλλιώς παρουσιάζονται παραμορφώσεις. Στις επαγγελματικές χρήσεις προτιμούνται γενικά τα μικρόφωνα χαμηλής αντίστασης.

γ) την ευαισθησία τους. Πρόκειται για το μέγεθος το οποίο δείχνει την ηλεκτρική τάση που δίνουν στην έξοδό τους τα διάφορα μικρόφωνα, δεχόμενα ήχο μιας συγκεκριμένης έντασης και συχνότητας. Έτσι υψηλής ευαισθησίας μικρόφωνα χρησιμοποιούνται όπου είναι αναγκαία η ηχοληψία ασθενών ήχων και αντίστροφα. Ορισμένα πυκνωτικά μικρόφωνα πολύ καλής ποιότητας έχουν μεταβαλλόμενη ευαισθησία.

δ) την πολική του απόκριση ή κατευθυντικότητά του. Ένα πολυκατευθυντικό μικρόφωνο συλλαμβάνει ήχους προερχόμενους απ' όλες τις κατευθύνσεις. Άλλες κατηγορίες περιλαμβάνουν τα καρδιοειδή, τα οκταειδή κλπ, ανάλογα με το σχήμα που παίρνει η καμπύλη της ευαισθησίας σε συνάρτηση με την κατεύθυνση, σχήματα 7, 8.

Χαρακτηρισμός	Πολυκατευθυντικό	Οκταειδές (ή βιλεβο)	Καρδιοειδές	Υπερκαρδιοειδές	Σούπερ-καρδιοειδές	Οκταειδές 2ης τάξης	Καρδιοειδές 2ης τάξης
Μορφή πολικής απόκρισης							

Σχ. 7: Πολικά διαγράμματα μικροφώνων

Σχ. 8: Τρισδιάστατη αναπαράσταση πολικής απόκρισης μικροφώνων: Πολυκατευθυντικό, Καρδιοειδές, Οκταειδές, Σούπερ Καρδιοειδές.

Γενικά, όσο πιο αυξημένες είναι οι απαιτήσεις του σταθμού για υψηλής ποιότητας ήχο, τόσο πιο δύσκολη είναι η επιλογή μικροφώνου. Θα πρέπει να είναι από πριν γνωστή η αντίσταση εισόδου της κονσόλας, η χρήση για την οποία προορίζεται το μικρόφωνο (μουσική, ομιλία), το είδος της ηχοληψίας που θα χρησιμοποιηθεί κλπ.

ΤΙΜΗ: ομιλίας από 18.000 δρχ., μουσικής μέχρι 300.000 δρχ.

3) Επαγγελματικά πικάπ

Τα επαγγελματικά πικάπ κάνουν την ίδια δουλειά με τα ερασιτεχνικά, έχουν όμως μερικές τεχνικές ιδιομορφίες σε σχέση μ' αυτά: Δεν έχουν κανέναν αυτοματισμό (ξεκινάνε και σταματάνε με το πάτημα ενός κουμπιού), ο βραχίονας κατεβαίνει στο δίσκο μηχανικά με τη χρήση ενός μικρού μοχλού και όχι με υδραυλικό σύστημα (για να μπορεί ο χρήστης του να ελέγχει ακριβώς τη στιγμή που θα ακουμπήσει η βελόνα στο δίσκο), και ακόμα έχουν πολύ ισχυρό και ανθεκτικό μοτέρ το οποίο ξεκινάει και σταματάει αμέσως, ελαχιστοποιώντας έτσι το χρονικό διάστημα κατά το οποίο επιταχύνεται για να φτάσει την τελική του ταχύτητα και έτσι δεν «κλαίει» κατά το ξεκίνημα.

Τα πικάπ χαρακτηρίζονται από:

α) Το wow και flutter,

μέτρο των παραμορφώσεων του ήχου που προκαλούνται από τις μικροδιακυμάνσεις της περιστροφής του πλατώ, που μετριέται σε % WRMS. Στα καλά πικάπ, κυμαίνεται από 0.01% έως 0.0008% WRMS. Όσο πιο μικρό ποσοστό, τόσο πιο καλά.

β) Το rumble, μέτρο των παραμορφώσεων που προκαλούνται από διάφορους μικροκραδασμούς του μοτέρ, του βραχίονα κλπ. Μετριέται σε dB και κυμαίνεται από -55 έως -82 dB. Όσο πιο πολλά dB (κάτω από το μηδέν) τόσο πιο καλά.

Εκτός από τα παραπάνω θα πρέπει, κατά την επιλογή πικάπ, να ελεγχθεί η πιθανότητα μη ταιριάσματός του με την κεφαλή και τον βραχίονα.

ΤΙΜΗ: επαγγελματικά από 150.000 έως 850.000 δρχ.

4) Επαγγελματικά μαγνητόφωνα

Τα μαγνητόφωνα ανήκουν στα πιο χρήσιμα μηχανήματα ενός στούντιο. Μέσω κατάλληλης μετατροπής των ηλεκτρονικών σημάτων, που λαμβάνουν από τις διάφορων ειδών πηγές (πικάπ, μικρόφωνα, άλλα μαγνητόφωνα κλπ), σε μαγνητικά, μπορούν να καταγράψουν, να αποθηκεύσουν προσωρινά ή μόνιμα και να κάνουν αναπαραγωγή του αρχικού ήχου «κατά βούλησιν». Τα μαγνητικά σήματα επηρεάζουν —μαγνητίζουν— την ειδικά επεξεργασμένη μαγνητι-

ζόμενη ταινία — την μαγνητοταινία — την οποία ειδικοί μηχανισμοί οδηγούν επαπτόμενη στις «κεφαλές», που στα επαγγελματικά μαγνητόφωνα είναι τρεις. Κάθε μία από τις κεφαλές αυτές εκτελεί ένα αυστηρά εξειδικευμένο έργο: η πρώτη, όποτε βρίσκεται σε λειτουργία, παράγει ένα μαγνητικό σήμα, το οποίο διαγράφει ό,τι τυχόν βρίσκεται «γραμμένο» στην ταινία, η δεύτερη προκαλεί την μαγνήτιση της κατά τη διάρκεια της εγγραφής, ενώ η τρίτη «διαβάζει» και αναπαράγει ό,τι βρίσκεται γραμμένο σ' αυτήν. Επειδή η κεφαλή της αναπαραγωγής βρίσκεται λίγο πιο μπροστά απ' αυτήν της εγγραφής, είναι δυνατόν να διαβάσει αυτό που μόλις γράφτηκε, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα ελέγχου της εγγραφής.

Η ταχύτητα με την οποία περνάει η ταινία από τις κεφαλές είναι 7.5 ή 15 ίντσες/δευτερόλεπτο. Συνήθως τα επαγγελματικά μαγνητόφωνα παίρνουν ταινίες μήκους μέχρι 2400 ποδιών, δηλαδή με ωφέλιμο χρόνο 30 λεπτών στις 15 ι/δ ή 60 λεπτών στις 7.5 ι/δ.

Τα επαγγελματικά μαγνητόφωνα διαφέρουν από τα ερασιτεχνικά καταρχήν στην αντοχή της κατασκευής τους. Έχουν πολύ υψηλή ποιότητα εγγραφής και αναπαραγωγής, μπορούν να χρονομετρήσουν τα ηχογραφημένα τμήματα της ταινίας, μπορούν κατά το γρήγορο τύλιγμα της ταινίας προς-πίσω να ακούσουν το τι είναι γραμμένο, επιτρέποντας έτσι το γρήγορο εντοπισμό κάποιου σημείου, μπορούν να περνούν από την κατάσταση της αναπαραγωγής στην κατάσταση της εγγραφής μόνο με το πάτημα ενός κουμπιού και χωρίς την απαραίτητη ακινητοποίηση της ταινίας, και αντίστοιχα με τα επαγγελματικά πικάπ έχουν μηδενικούς χρόνους επιτάχυνσης, οπότε δεν «κλαίνε».

Κατά την επιλογή ενός μαγνητοφώνου πρέπει να προσεχτούν τα εξής: Πρέπει τα μαγνητόφωνα να έχουν όλες αυτές τις ιδιότητες των επαγγελματικών που αναφέραμε, πρέπει να είναι έτσι σχεδιασμένα, ώστε να διευκολύνουν τη χρήση των κουμπιών και φυσικά να διαθέτουν καλό σέρβις και εγγύηση. Από πλευράς χαρακτηριστικών, έχουν, όπως και το πικάπ, wow και flutter, που πρέπει να είναι κάπου γύρω στο 0.08% στις 15 ι/δ και 0.01% στις 7.5 ι/δ, πρέπει να έχουν απόκριση συχνότητας τουλάχιστον 30-17000 Hz, ± 2 dB, ο δε λόγος σήματος προς θόρυβο (S/N ratio) που χαρακτηρίζει το θόρυβο του μηχανήματος (αντίστοιχα με το rumble στο πικάπ) να υπερβαίνει τα 60 dB. Τέλος πρέπει οι διακυμάνσεις της ταχύτητάς του να μην υπερβαίνουν το $\pm 1\%$.

ΤΙΜΗ: μαγνητόφωνο από 800.000 έως 4.000.000 δρχ., ταινία 2400 πόδια από 1000 έως 4000 δρχ.

5) Κασετόφωνα

Τα κασετόφωνα παρουσιάστηκαν ως οι διάδοχοι των ερασιτεχνικών μαγνητοφώνων, προσφέροντας αρχικά πολύ μεγαλύτερη ευκολία χρήσης και καθώς η τεχνολογία προχωρεί, μια αξιοπρεπή απόδοση, η οποία όμως σε καμία περίπτωση δεν συγκρίνεται μ' αυτήν των επαγγελματικών μαγνητοφώνων. Η χαμηλότερη απόδοση και η προβληματική χρήση των κασετών όσον αφορά στο μοντάζ είναι σχεδόν απαγορευτικοί παράγοντες για τη χρησιμοποίησή τους σ' ένα ραδιοφωνικό σταθμό. Όμως το γεγονός ότι τα φορητά μαγνητόφωνα έχουν πολύ υψηλές τιμές καθιστά αναγκαία τη χρήση φορητών κασετοφώνων στα εξωτερικά ρεπορτάζ, οπότε ένα τουλάχιστον τέτοιο κασετόφωνο πρέπει να υπάρχει στο στούντιο, για την αναπαραγωγή και τη στοιχειώδη επεξεργασία αυτών των κασετών. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι για κανένα λόγο δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αναπαραγωγή μουσικής ή γενικά προγραμμάτων που απαιτούν μια κάποια ποιότητα ήχου. Παρόλα αυτά μια εργασία που μπορούν άνετα να κάνουν είναι η αναπαραγωγή των διαφημιστικών μηνυμάτων (βλ. jingle machines).

Κάποιες ιδιότητες που πρέπει γενικά να έχουν για να χρησιμεύσουν σ' ένα σταθμό είναι: το κουμπί pause, όταν πατιέται για δεύτερη φορά, για να ξαναρχίσει δηλαδή η κασέτα να παίζει, πρέπει να την βρίσκει ακριβώς στο ίδιο σημείο μ' αυτό που τη σταμάτησε, η δε αναπαραγωγή να ξαναρχίζει χωρίς καμιά καθυστέρηση, πρέπει ακόμα να δίνει τη δυνατότητα της ακρόασης της κασέτας κατά το γρήγορο τύλιγμα μπρος πίσω, για τον εντοπισμό κάποιου σημείου, και φυσικά να έχει μετρητή ταινίας.

Από τα τεχνικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να έχει α) όσο το δυνατόν καλύτερη απόκριση συχνότητας, β) δυνατότητα ρύθμισης της πόλωσης της εγγραφής για ιδανικό ταίριασμα με την κασέτα, και γ) όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό κινητήρων (φτάνουν μέχρι τέσσερις) για μεγαλύτερη ακρίβεια ταχύτητας, λιγότερα μηχανικά προβλήματα, χαμηλή τιμή wow και flutter και αντοχή στο χρόνο.

TIMH: από 80.000 δρχ.

6) Ενισχυτές ακουστικών συχνοτήτων, ραδιοενισχυτές, ηχεία, ακουστικά

Αυτά τα μηχανήματα επιτρέπουν τον ακουστικό έλεγχο από τα ηχεία ή τα ακουστικά, είτε του σήματος που πρόκειται να εκπεμφθεί, συνδέοντας την κονσόλα με τον ενισχυτή, είτε ραδιοφωνικά, του σήματος που ήδη εκπέμφθηκε μέσω του ραδιοενισχυτή.

Συνήθως τοποθετείται από ένα ζευγάρι ενισχυτή-ηχείων στους διάφορους χώρους των στούντιο. Είναι φανερό ότι τα ακουστικά εί-

να αναγκαία, όταν πρόγραμμα μεταδίδεται ζωντανό τη στιγμή του ελέγχου.

TIMH: ενισχυτές από 71.500 έως 530.000 δρχ., ραδιοενισχυτές από 56.000 έως 316.000 δρχ., ηχεία από 18.000 έως 1.850.000 δρχ., ακουστικά από 5.000 έως 44.000 δρχ.

7) Δίκτυο συσκευών ενδοσυννεόησης

Χρησιμοποιεί για την επικοινωνία του τεχνικού του χώρου ελέγχου-ρύθμισης με τον τεχνικό του βοηθητικού στούντιο, και τον παρουσιαστή από τον χώρο ηχοληψίας.

TIMH: συσκευές από 2.500 έως 41.000 δρχ., τροφοδοτικό από 4.000 έως 12.000 δρχ., με κέντρο από 14.500 δρχ.

8) Περιοριστής

Χρησιμοποιείται για την αυτόματη και ακαριαία εξισορρόπηση της ακουστικής στάθμης πηγών με διαφορετικές εντάσεις, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση συνδιάλεξης με τηλέφωνο ή C.B.

TIMH: από 30.000 έως 120.000 δρχ.

9) Ισοσταθμιστής

Επιτρέπει την επέμβαση σε ορισμένες περιοχές συχνοτήτων της πηγής, με σκοπό τη βελτίωση της ακουστότητάς της. Κυρίως χρησιμοποιεί στη βελτίωση της ακουστότητας των συνεντεύξεων και των ρεπορτάζ. Ο χειρισμός της συσκευής απαιτεί μεγάλη προσοχή. Μια απρόσεκτη ρύθμιση τις περισσότερες φορές χειροτερεύει τον ήχο αντί να τον βελτιώσει.

Βασικά χαρακτηριστικά του είναι:

α) Ο αριθμός των φίλτρων που έχει, με άλλα λόγια ο αριθμός των περιοχών συχνοτήτων στις οποίες επιτρέπει επέμβαση. Αρχίζει από 10 και στους πολύ καλούς φτάνει τις τριάντα.

β) Το μέγεθος της επέμβασης που επιτρέπει, δηλ. πόσο μπορεί να ενισχύει ή να εξασθενήσει. Συνήθεις τιμές είναι ± 10 dB, ± 12 dB και ± 20 dB.

TIMH: από 28.000 έως 120.000 δρχ.

10) Jingle machines

Πρόκειται για ειδικού τύπου ραδιοφωνικά κασετόφωνα που ρυθμίζονται και σταματούν μόνα τους κάποια συγκεκριμένη στιγμή, π.χ. στο τέλος ενός σήματος. Χρησιμοποιούνται κυρίως στην εκπομπή διαφημίσεων ή σημάτων του σταθμού. Μπορούν ακόμα, μετά από ρύθμιση, να κάνουν την κασέτα να επιστρέψει στην αρχή κάποιου δεδομένου σήματος.

TIMH: από 250.000 δρχ.

11) Φωτεινός Σηματοδότης

Ηλεκτρομηχανικός μηχανισμός που ενεργοποιεί μικρές φωτεινές πινακίδες με τις ενδείξεις «Δοκιμή»-«Εκπομπή». Οι πινακίδες τοποθετημένες έξω και μέσα από το στούντιο επισείουν την προσοχή σ' όσους πρόκειται να μουν στο στούντιο ή να μιλήσουν.

12) Αυτόματος Τηλεφωνητής

Την ώρα που ο σταθμός είναι κλειστός ή ο τεχνικός είναι απασχολημένος ο αυτόματος τηλεφωνητής μπορεί να ηχογραφήσει μια τηλεφωνική ανταπόκριση. Επίσης δίνει τη δυνατότητα σ' αυτόν που τηλεφωνεί να ξανατηλεφωνήσει και να ελέγξει την ποιότητα της ηχογράφησης.

ΤΙΜΗ: από 40.000 δρχ.

13) C.B. Βάσης

Δίνει τη δυνατότητα συνομιλίας με οδηγούς αυτοκινήτων-κατόχους ραδιοτηλεφώνου τύπου CB.

ΤΙΜΗ: από 35.000 δρχ.

14) Ραδιοπομπός Βάσης UHF

Δίνει τη δυνατότητα της ασύρματης επαφής με τον δημοσιογράφο του σταθμού που φέρει τον αντίστοιχο φορητό ραδιοπομπό. Χρησιμοποιείται για την απευθείας εκτός ραδιοσταθμού, αναμετάδοση ρεπορτάζ ή ανταποκρίσεων.

ΤΙΜΗ: από 180.000 δρχ.

15) Φορητός Ραδιοπομπός UHF

Είναι η συσκευή με την οποία ο δημοσιογράφος στέλνει ασύρματα στο ραδιοσταθμό, το ρεπορτάζ ή την ανταπόκρισή του.

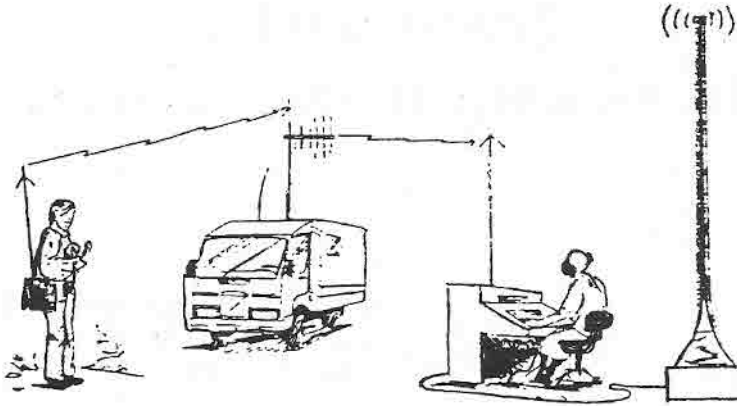
ΤΙΜΗ: από 150.000 δρχ.

16) Αυτοκίνητο Αναμετάδοσης

Παίζει τον ρόλο του ενδιάμεσου κρίκου μεταξύ δημοσιογράφου, που έχει τον φορητό ραδιοπομπό και του ραδιοσταθμού που θα εκπέμψει το ζωντανό ρεπορτάζ. (Για τις περιπτώσεις που ο δημοσιογράφος βρίσκεται σε απόσταση μεγαλύτερη των τεσσάρων χιλιομέτρων), σχήμα 9.

17) Δέκτης ευρείας περιοχής συχνοτήτων

Δίνει τη δυνατότητα της ακρόασης των επικοινωνιών, της τροχαίας, πυροσβεστικής, κλπ., για να γνωρίζουμε κάθε στιγμή την πο-

Σχ. 9

ρεία ενός σημαντικού γεγονότος, όπως πυρκαϊά, σεισμός, αυτοκινητιστικό δυστύχημα, κλπ. Επίσης δίνει την ευχέρεια σε ρεπόρτερ μας που βρίσκεται στο χώρο του συμβάντος να μας στείλει και να εκπέμψουμε αμέσως ρεπορτάζ, μέσω του ραδιοτηλεφώνου του σώματος ασφαλείας, που βρίσκεται εκεί.

18) Ραδιοτηλέφωνο VHF

Δίνει την ευχέρεια συνομιλίας με τους υπεύθυνους που βρίσκονται σε αυτοκίνητο του σώματος ασφαλείας.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ο.Τ.Α. ΓΙΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

του **ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ**

στην έρευνα συνεργάστηκε

η **ΣΤΕΛΛΑ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ**

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στα πλαίσια της συμβολής της στην ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών είναι η προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού.

Ο τεχνικός εξοπλισμός του φορέα που θ' αναλάβει τη λειτουργία των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών θα πρέπει να είναι άρτιος, με σκοπό την εξασφάλιση προγραμμάτων ποικίλης θεματολογίας, για την επίτευξη μεγάλης ακροαματικότητας, αλλά και τη δυνατότητα ακρόασης του σταθμού χωρίς προβλήματα.

Αναζητώντας λοιπόν την πρόταση για την προμήθεια του παραπάνω τεχνικού εξοπλισμού, η ομάδα εργασίας, που συστήθηκε στην Ε.Ε.Τ.Α.Α. γι' αυτό το σκοπό, προχώρησε σε μια έρευνα της Ελληνικής αγοράς, από την οποία προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα:

1. Σχεδόν όλος ο τεχνικός εξοπλισμός που είναι αναγκαίος για την ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών είναι εισαγόμενος.

2. Υπάρχει μια πληθώρα αντιπροσώπων στην Ελληνική αγορά, που εισάγουν τον παραπάνω εξοπλισμό, από τους οποίους σχεδόν κανείς δεν ασχολείται με τη συναρμολόγηση τμημάτων αυτού του εξοπλισμού.

Με βάση τα παραπάνω, η ομάδα εργασίας της Ε.Ε.Τ.Α.Α. κατέληξε στις παρακάτω προτάσεις:

- Συμφέρει την Τοπική Αυτοδιοίκηση να δημιουργήσει ένα φορέα, ο οποίος θα προμηθεύεται μαζικά με βάση αυστηρά επεξεργασμένες προδιαγραφές, τον αναγκαίο τεχνικό εξοπλισμό από το εξωτερικό, πράγμα που θα οδηγήσει στην αγορά καλύτερων ποιοτικά αλλά και φθηνότερων μηχανημάτων.
- Η νομική μορφή του φορέα θα πρέπει να είναι τέτοια, ώ-

στε να επιτρέπει τη συνεργασία του με δημόσιες αλλά και ιδιωτικές εταιρίες για τη συναρμολόγηση και συντήρηση στη χώρα μας μέρους των αναγκαίων για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς εξαρτημάτων, με στόχο την υποκατάσταση εισαγωγών και την εξοικονόμηση πολύτιμου για τη χώρα συναλλάγματος.

Με βάση τα παραπάνω, η νομική μορφή που είναι δυνατό να πάρει ο φορέας μπορεί να είναι: α) Είτε αυτή της κοινοπραξίας των εταιριών λαϊκής βάσης, σύμφωνα με το άρθρ. 260 παράγρ. 7 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 76/1985), που αντιστοιχεί στο άρθρ. 46 Ν. 1416/1984, και αναφέρει ότι: «Οι επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου μπορούν να συμμετέχουν σε κοινοπραξίες σ' ό,τι αφορά ιδιαίτερα τη διενέργεια κοινών προμηθειών, την από κοινού σύνταξη μελετών και εκτέλεση έργων, την από κοινού χρήση εξοπλισμού, την κοινή διαφήμιση των προϊόντων που παράγουν και των υπηρεσιών που παρέχουν και την προώθηση των πωλήσεών τους».

β) Είτε της Ανώνυμης Εταιρίας του Άρθρου 260 (Άρθρο 46 Ν. 1416/1984) παράγρ. 1α του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 76/1985), που αναφέρεται σε «ανώνυμες εταιρίες που συνιστώνται μόνον από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν και φορείς Δημοσίου τομέα, με κοινές μετοχές, που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά, μέχρι είκοσι στα εκατό του κεφαλαίου».

Συντήρηση

Η λειτουργία ενός τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού απαιτεί τη δημιουργία ενός μηχανισμού συντήρησης του τεχνικού εξοπλισμού τους. Γι' αυτό θεωρείται αναγκαία στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του παραπάνω φορέα:

α) Η δημιουργία μονάδας επιδιόρθωσης βλαβών.

β) Η ύπαρξη stock ανταλλακτικών.

γ) Η ύπαρξη μηχανημάτων που θα αντικαθιστούν προσωρινά τα χαλασμένα, ώστε να εξασφαλίζεται η συνεχής λειτουργία των σταθμών.

Δυνατότητες χρηματοδότησης

Είναι σαφές ότι ο φορέας που θα συσταθεί θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί για την κάλυψη των παγίων και λειτουργικών αναγκών.

Ο αναπτυξιακός νόμος 1262/82 δεν χρηματοδοτεί επιχειρήσεις ή κοινοπραξίες επιχειρήσεων οι οποίες εισάγουν, συναρμολογούν και συντηρούν τεχνικό εξοπλισμό.

Είναι αναγκαίο να αποτελέσει αίτημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η δυνατότητα ένταξης του φορέα (είτε με τη μορφή της κοινοπραξίας, είτε με τη μορφή της Ανώνυμης εταιρίας) στο άρθρο 1 παράγρ. 1,ιβ του Ν. 1262/82, που θεωρεί παραγωγική επένδυση τις δαπάνες που αποσκοπούν στην κατασκευή και τον εξοπλισμό χώρων για κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες και λοιπές υπηρεσίες. Επίσης θα πρέπει να διερευνηθούν και άλλες δυνατότητες χρηματοδότησης (πέρα από το νόμο 1262/82, π.χ. επιχορηγήσεις μέσω ΕΟΚ κλπ.).

**ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ UNESCO

Σήμερα σ' όλο τον κόσμο στα πλαίσια μιας πολιτισμικής αλλαγής που συντελείται, ενισχύονται αποκεντρωτικές διαδικασίες στον τομέα της επικοινωνίας. Σε εθνικό επίπεδο, έκφραση αυτής της νέας αντίληψης αποτελεί η ανάπτυξη της τοπικής ραδιοφωνίας στην περιφέρεια, ως εναλλακτική πρόταση στη συγκέντρωση των παραδοσιακών Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας στο κέντρο. Σε διεθνή κλίμακα αυτή η αντίρροπη τάση προς το συγκεντρωτικά δομημένο σύστημα πληροφόρησης εκφράζεται με τη δημιουργία νέων περιφερειακών δικτύων επικοινωνίας στις αναπτυσσόμενες χώρες, με στόχο την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αυτονόμησή τους από τα μεγάλα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία, που κυριαρχούν στην παγκόσμια κυκλοφορία των πληροφοριών.

Είναι ενδιαφέρον να παρακολουθήσουμε τον προβληματισμό που αναπτύσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν Διεθνείς Οργανισμοί, όπως ο ΟΗΕ, για τη δημιουργία μιας νέας τάξης πραγμάτων σε θέματα επικοινωνίας, που να είναι πιο ισορροπημένη και πιο δίκαιη απ' αυτή που ισχύει σήμερα. Για το σκοπό αυτό παραθέτουμε:

- Αποσπάσματα από την Απόφαση - Ψήφισμα, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (UNESCO) η οποία θεμελιώνει την ανάγκη για την εγκαθίδρυση μιας νέας παγκόσμιας τάξης πραγμάτων στο χώρο της πληροφόρησης και της επικοινωνίας.
- Απόφαση της UNESCO για δημιουργία κοινοτικών - περιφερειακών ραδιοφωνικών μονάδων σε αγροτικές περιοχές της Αφρικής.
- Αξιολόγηση της εμπειρίας που αντλήθηκε από τα πειράματα που προσανατολίστηκαν στην κατεύθυνση της εγκαθίδρυσης μιας νέας παγκόσμιας τάξης στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας (Συνεδρίαση της Κοπεγχάγης, 1986).

Συνεδρίαση αφιερωμένη στην εγκαθίδρυση μιας νέας παγκόσμιας τάξης για θέματα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας.

(Κοπεγχάγη, Απρίλιος 1986)

Ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών και η UNESCO οργάνωσαν από κοινού τον Απρίλιο του 1986 Συνεδρίαση για να εξεταστεί η πρόδος που έχει επιτευχθεί στο θέμα της εγκαθίδρυσης μιας νέας παγκόσμιας τάξης πραγμάτων στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας. Στη συνεδρίαση συμμετείχαν δημοσιογράφοι, υπεύθυνοι παράγοντες, ερευνητές και εκπρόσωποι διεθνών οργάνων πληροφόρησης και επαγγελματικών οργανώσεων και συνδέσμων. Οι συζητήσεις αφιερώθηκαν στην αξιολόγηση των πρακτικών εμπειριών που προσανατολίστηκαν στην κατεύθυνση μιας νέας παγκόσμιας τάξης στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας. Ειδικότερα τα θέματα που εξετάστηκαν αφορούσαν:

α) την διεθνή κυκλοφορία της πληροφορίας και την αναγκαιότητα άρσης των ανισορροπιών.

β) την Ελευθερία των Μ.Μ.Ε., τον Πλουραλισμό, την ευχερέστερη Πρόσβαση και τη Συμμετοχή στην Επικοινωνία.

γ) την Ανάπτυξη μιας Ενδογενούς Επικοινωνίας και τις νέες τεχνολογίες.

Μία νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας θα πρέπει να εξασφαλίζει το σεβασμό στις αρχές του διεθνούς δικαίου. Οι αρχές αυτές περιέχονται ήδη στη Διακήρυξη του Μεξικού που υιοθετήθηκε το 1980: «Τα άτομα έχουν το δικαίωμα να αποκτούν μία αντικειμενική αναπαράσταση της πραγματικότητας μέσω πληροφοριών που θα είναι ακριβείς και πλήρεις, όπως επίσης και το δικαίωμα να εκφράζονται ελεύθερα χρησιμοποιώντας τα διάφορα μέσα διάδοσης του πολιτιστικού μηνύματος και της επικοινωνίας». Η πληροφόρηση και η επικοινωνία αποτελούν βασικές συνιστώσες των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Είναι αδύνατο να δημιουργήσει κανείς μία νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας εάν το δικαίωμα των λαών να πληροφορούν και να πληροφορούνται, δηλαδή να επικοινωνούν, δεν γίνει σεβαστό. Σήμερα όμως το μερίδιο των αναπτυσσόμενων χωρών στις διεθνείς ανταλλαγές της πληροφορίας είναι ακόμη ανεπαρκές.

Η Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (UNESCO) στα πλαίσια της εγκαθίδρυσης μιας νέας παγκόσμιας τάξης πραγμάτων στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, προχώρησε στην πραγματοποίηση επί μέρους προγραμμάτων υλοποιήσιμων στις αναπτυσσόμενες χώρες,

μεταξύ των οποίων πρέπει να σημειώσουμε το Διεθνές Πρόγραμμα για την Ανάπτυξη της Επικοινωνίας (PIDC). Το PIDC συγκέντρωσε την προσοχή του πριν απ' όλα σε πρακτικές δραστηριότητες, με βάση αιτήσεις βοήθειας που προέρχονταν από τις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς επίσης και στη διάθεση πόρων για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών. Περισσότερα από 100 επί μέρους προγράμματα επωφελήθηκαν ήδη από την οικονομική συνδρομή του Ειδικού Λογαριασμού του PIDC που όμως, λόγω έλλειψης οικονομικών μέσων, δεν μπόρεσε να ικανοποιήσει παρά μόνο το ένα τέταρτο των αιτήσεων αυτών. 125 αιτήσεις συνδρομής αφορούσαν επιμόρφωση και συναφείς δραστηριότητες. Τα επί μέρους προγράμματα ανάπτυξης της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου ήταν το αντικείμενο 74 αιτήσεων, ενώ 60 αιτήσεις αφορούσαν την ανάπτυξη Πρακτορείων Τύπου, 26 την ανάπτυξη του γραπτού τύπου και 19 τις τηλεπικοινωνίες μέσω δορυφόρου. Το Συμβούλιο του PIDC επέμενε κάθε φορά που αυτό ήταν δυνατό, η εκτέλεση των προγραμμάτων να ανατίθεται στα τοπικά και περιφερειακά όργανα πληροφόρησης που είχαν ζητήσει συνδρομή. Αυτή η «φιλοσοφία του PIDC» συχνά απλοποίησε τις πολύπλοκες διαδικασίες και κυρίως επέτρεψε την ενίσχυση των διαχειριστικών ικανοτήτων των φορέων των επωφελούμενων χωρών.

1. Διεθνής κυκλοφορία της πληροφορίας και άρση των ανισορροπιών

Είναι κοινά αποδεκτό ότι τα μεγάλα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία κυριαρχούν πάνω στην παγκόσμια κυκλοφορία των πληροφοριών. Ένα σημαντικό βήμα για την εγκαθίδρυση μιας ισορροπίας αποτελεί η δημιουργία καινούργιων περιφερειακών δικτύων πληροφόρησης στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η μέχρι τώρα λειτουργία τέτοιων περιφερειακών δικτύων, αν δεν είναι ακόμη σε θέση να επηρεάσει άμεσα την παγκόσμια κυκλοφορία των πληροφοριών, έχει οπωσδήποτε ωθήσει τα μεγάλα πρακτορεία στο να διευρύνουν και να βελτιώσουν την κάλυψη των πληροφοριών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Υπάρχει ανάγκη να ενισχυθούν αποκεντρωτικές τάσεις στον τομέα της πληροφόρησης και να προσδιορισθούν οι μορφές που οφείλει να προσλάβει η διεθνής συνεργασία με στόχο ένα μεγαλύτερο βαθμό αυτονομίας των αναπτυσσόμενων χωρών στον τομέα της επικοινωνίας.

Η κατάρτιση-επιμόρφωση των δημοσιογράφων των χωρών αυτών αποτελεί θέμα ζωτικής σημασίας προκειμένου να αρθούν οι ανισορροπίες που υφίστανται στην κυκλοφορία των πληροφοριών.

Οι προσπάθειες που έγιναν δεν αποτελούν παρά την αρχή μιας συνε-

χούς και εξελικτικής διαδικασίας. Νέες ανισότητες εμφανίζονται τη στιγμή που άλλες εξαφανίζονται. Πολλές μικρές βιομηχανικές χώρες άρχισαν να ανησυχούν για τη δική τους συμμετοχή στη διεθνή κυκλοφορία της πληροφορίας λαμβανομένης υπόψη της χρήσης των νέων τεχνολογιών στο χώρο της επικοινωνίας. Υπάρχει κίνδυνος μιας «ηλεκτρονικής αποικιοκρατίας» που θα διευρύνει το χάσμα ανάμεσα στις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Επίσης είναι πειστική η ανάγκη για εκδημοκρατισμό στις εφαρμογές της νέας τεχνολογίας προκειμένου να αποφευχθούν οι νέες μορφές αναλφαβητισμού από την ανάπτυξη της πληροφορικής.

Απόφαση της Ουνέσκο για δημιουργία κοινοτικών περιφερειακών ραδιοφωνικών μονάδων σε αγροτικές περιοχές της Αφρικής.

Οικονομική Επιτροπή για την Αφρική της ΟΥΝΕΣΚΟ, στα τέλη του 1980, αποδέχθηκε τη σημασία της ίδρυσης Κοινοτικών/Περιφερειακών Ραδιοφωνικών Σταθμών σε αγροτικές περιοχές της Αφρικής. Η ίδρυση τέτοιων σταθμών κρίθηκε απαραίτητη, διότι οι ραδιοφωνικές μεταδόσεις από στούντιο εγκατεστημένα σε αστικά κέντρα δεν μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες για πληροφόρηση και επικοινωνία, που είχαν οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών.

Η αποτυχία αυτή οφειλόταν σε τρεις κυρίως λόγους:

1. Πολύ λίγες αφρικανικές χώρες έχουν κοινή γλώσσα. Έτσι, η επικοινωνία με τους αγρότες, που αποτελούν το 80% του πληθυσμού δεν καθίσταται δυνατή. Σ' ορισμένες χώρες υπάρχουν πάνω από εξήντα διαφορετικές γλώσσες, με αναρίθμητες διαλέκτους, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές.

2. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα προγράμματα σε τοπική γλώσσα, που εκπέμπονται από τα στούντιο των αστικών κέντρων, σχεδιάζονται από παραγωγούς, που δεν γνωρίζουν τον τρόπο ζωής του αγροτικού πληθυσμού. Έτσι, αποτυγχάνουν να κρατήσουν το ενδιαφέρον των ακροατών, οι οποίοι παύουν ενδεχομένως να παρακολουθούν τα προγράμματα.

3. Οι αποστάσεις μερικών αγροτικών περιοχών από τους πομπούς εθνικής εμβέλειας είναι τόσο μεγάλες, ώστε οι κάτοικοι των περιοχών αυτών να ακούν μόνον ασθενή και δυσδιάκριτα σήματα.

Γι' αυτό αποφασίστηκε ότι οι ραδιοφωνικοί σταθμοί αγροτικών περιοχών, πέραν της αναμετάδοσης των σημαντικότερων προγραμμάτων της χώρας ή προγραμμάτων που εκπέμπονται από δορυφόρους, πρέπει να παράγουν προγράμματα τα οποία να ενδιαφέρουν τους αν-

θρώπους που είναι εγκατεστημένοι στις περιοχές αυτές. Για παράδειγμα, θα μπορούσα να μεταδίδονται συζητήσεις και συνεντεύξεις με συγκεκριμένες ομάδες ή άτομα της κοινότητας, για θέματα σχετικά με την κύρια απασχόληση των κατοίκων της περιοχής.

Επίσης, λαμβάνεται πρόνοια, ώστε οι ακροατές να μπορούν να βλέπουν και να ακούν τι γίνεται στο σταθμό, αλλά και να συμμετέχουν στα προγράμματα του σταθμού με δημοφιλή δημοτικά τραγούδια και συζητήσεις κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Η ίδρυση κοινοτικών/περιφερειακών Ραδιοφωνικών σταθμών σε αγροτικές περιοχές της Αφρικής αποτελεί πράξη προτεραιότητας για την ΟΥΝΕΣΚΟ και ανταποκρίνεται στην απόφασή της για δημιουργία μιας νέας Παγκόσμιας Τάξης στην Πληροφόρηση και Επικοινωνία.

**Αποσπάσματα από την
απόφαση/ψήφισμα που υιοθετήθηκε από την γενική συνέλευση της
οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη
και τον πολιτισμό κατά την εικοστή πρώτη συνεδρίαση της.**

(Βελιγράδι, Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1980)

Η Γενική Συνέλευση

Επιβεβαιώνοντας την προσήλωσή της στις διακηρυγμένες αρχές στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, στην παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στο διεθνές Σύμφωνο σχετικά με τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα, στην καταστατική Πράξη της UNESCO και στη Διακήρυξη επί των θεμελιωδών αρχών που αφορούν: στη συνεισφορά των οργάνων της πληροφόρησης, στην ενίσχυση της ειρήνης και της διεθνούς κατανόησης, στην προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και στον αγώνα εναντίον του ρατσισμού, του Apartheid και της παρόρμησης για πολεμικές ενέργειες. Υπενθυμίζοντας όλως ιδιαίτερος: α) το άρθρο 19 της παγκόσμιας Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου που αναφέρει ότι: «Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης, κάτι που συνεπάγεται το δικαίωμα να μην ανησυχεί για τις αντιλήψεις του και να αναζητεί, να δέχεται και να απαντά, χωρίς διάκριση συνόρων στις πληροφορίες και στις ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης και β) το άρθρο 29 που αναφέρει ότι αυτά τα δικαιώματα και οι ελευθερίες, όπως και όλα τα άλλα «δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να ασκούνται αντίθετα με τους σκοπούς και τις (θεμελιώδεις) αρχές των Ηνωμένων Εθνών».

Έχοντας συνείδηση του γεγονότος ότι η επικοινωνία που αναπτύσ-

σεται μεταξύ των ατόμων, των εθνών ή των λαών, όπως και μεταξύ των εθνικών μειονοτήτων ή των διαφόρων κοινωνικών, εθνικών και πολιτιστικών ομάδων μπορεί και πρέπει να συνεισφέρει περισσότερο (με την προϋπόθεση ότι αυξάνονται τα μέσα που έχει στη διάθεσή της και ότι η πρακτική της βελτιώνεται), στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας των ατόμων καθώς και στη συλλογική ανάπτυξη, στην επιβεβαίωση της εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας, στην ενίσχυση της δημοκρατίας, στην πρόοδο της εκπαίδευσης, της επιστήμης και του πολιτισμού, όπως και στο θετικό μετασχηματισμό των διεθνών σχέσεων και στη διερεύνηση της διεθνούς συνεργασίας.

Καλεί τα κράτη μέλη μεταξύ άλλων:

Να λάβουν υπόψη τους τις συστάσεις της Επιτροπής κατά την επεξεργασία και την ενίσχυση των εθνικών τους δυνατοτήτων σε θέματα επικοινωνίας και να μη λησμονούν το γεγονός ότι η πολυμορφία των κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών συνθηκών απαιτεί μια ποικιλία λύσεων, στον προσδιορισμό και στην εφαρμογή εθνικών πολιτικών και συστημάτων, όπως επίσης και στον προσδιορισμό και την απάλειψη εμποδίων που φέρνουν δυσκολίες στην ανάπτυξη του τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας.

Να κρατήσουν ζωντανή στο μυαλό τους τη θεμελιώδη αναγκαιότητα της διαφύλαξης της ελευθερίας της γνώμης, της έκφρασης και της πληροφόρησης, της εξασφάλισης της ευρύτερης και δημοκρατικότερης δυνατής πρόσβασης των λαών στη λειτουργία των Μ.Μ.Ε. και της ένταξης της επικοινωνίας σε κάθε στρατηγική ανάπτυξης ως αναπόσπαστο τμήμα της.

Να ερευνήσουν την ανάπτυξη των υποδομών της επικοινωνίας.

Θεωρεί:

Ότι αυτή η νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων στους τομείς της πληροφόρησης και της επικοινωνίας θα μπορούσε να θεμελιωθεί μεταξύ άλλων και στα εξής:

— Στην εξάλειψη των ανισορροπιών και των ανισοτήτων που χαρακτηρίζουν την παρούσα κατάσταση,

— Στην εξάλειψη των αρνητικών αποτελεσμάτων ορισμένων μονοπωλίων, δημοσίων ή ιδιωτικών και των υπερβολικών συσσωρεύσεων,

— Στην εξάλειψη των εσωτερικών και εξωτερικών εμποδίων που αντιτίθενται στην ελεύθερη κυκλοφορία και σε μια μεγαλύτερη και καλύτερα ισορροπημένη διάδοση των πληροφοριών και των ιδεών,

— Στην πολλαπλότητα των πηγών και των καναλιών πληροφόρησης,

- Στην ελευθερία του Τύπου και της πληροφόρησης,
- Στην ελευθερία των δημοσιογράφων και όλων των επαγγελματιών των μέσων επικοινωνίας, ελευθερία που δεν διαχωρίζεται από την ευθύνη,
- Στη δυνατότητα των αναπτυσσομένων χωρών να κατορθώνουν να βελτιώσουν την κατάστασή τους, ιδιαίτερα αποκτώντας τον κατάλληλο εξοπλισμό, καταρτίζοντας τα στελέχη τους, βελτιώνοντας την υποδομή τους και καθιστώντας τα μέσα πληροφόρησης και επικοινωνίας που διαθέτουν, ικανά να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις προσδοκίες τους,
- Στην ειλικρινή θέληση των ανεπτυγμένων χωρών να βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες να επιτύχουν αυτούς τους στόχους,
- Στο σεβασμό της πολιτιστικής ταυτότητας και του δικαιώματος του κάθε κράτους να ενημερώνει την παγκόσμια κοινή γνώμη για τα συμφέροντά του, τις προσδοκίες του και τις πολιτιστικές και κοινωνικές του αξίες,
- Στο σεβασμό του δικαιώματος όλων των λαών να συμμετέχουν στις διεθνείς ανταλλαγές για θέματα πληροφόρησης στη βάση της ισοπολιτείας, της δικαιοσύνης και του αμοιβαίου συμφέροντος,
- Στο σεβασμό του δικαιώματος του κοινού, των εθνικών και κοινωνικών ομάδων και των ατόμων να αποκτούν πρόσβαση στις πηγές της πληροφόρησης και να συμμετέχουν δραστήρια στη διαδικασία της επικοινωνίας,
- Ότι αυτή η νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων στους τομείς της πληροφόρησης και της επικοινωνίας θα έπρεπε να εδραιωθεί πάνω στις θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς δικαίου, όπως αυτές αναφέρονται στη Χάρτα των Ηνωμένων Εθνών,
- Ότι η πολυμορφία στην επίλυση των προβλημάτων της πληροφόρησης και της επικοινωνίας είναι απαραίτητη, δεδομένου ότι οι κοινωνικές, πολιτικές, πολιτιστικές και οικονομικές συνθήκες διαφέρουν από τη μία χώρα στην άλλη και στο εσωτερικό της ίδιας χώρας, από την μία στην άλλη κοινωνική ομάδα.

Εύχεται

Ότι η UNESCO θα δείξει τη θέλησή της να συνεισφέρει στην αποσαφήνιση και στην εμβάθυνση όσο και στην συγκεκριμενοποίηση της έννοιας της νέας παγκόσμιας τάξης (πραγμάτων) στους τομείς της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, μέσα από βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δραστηριότητες.

2. Ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας και πλουραλισμός της επικοινωνίας.

Πρόσβαση και Συμμετοχή στην Επικοινωνία

Στη Συνεδρίαση έγινε αρχικά προσπάθεια να καταγραφεί η κατάσταση που επικρατεί στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας σε επίπεδο χωρών και περιφερειών. Σε πολλές χώρες η κυκλοφορία των εφημερίδων είναι περιορισμένη και γίνεται κυρίως στις αστικές ζώνες. Σε άλλες οι ραδιοφωνικές εκπομπές δεν καλύπτουν όλη την επικράτεια, ενώ υπάρχουν και χώρες που δεν έχουν ακόμη τηλεόραση.

Μεγάλος αριθμός των αναπτυσσομένων χωρών βρίσκεται αντιμέτωπος με προβλήματα αναλφαβητισμού. Ο λειτουργικός αλφαριθμητισμός για όλους είναι μία απαραίτητη προϋπόθεση για μία νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας. Η εκτεταμένη φτώχεια, ειδικά στις αγροτικές περιοχές, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη. Οι αναγνώστες των εφημερίδων αποτελούν σ' αυτές τις χώρες μία ομάδα τόσο περιορισμένη που η ιδέα της ελευθερίας του Τύπου βρίσκεται εκτεθειμένη στη γελοιοποίηση.

Αναφέρθηκε μία πρόσφατη πληροφορία — που δόθηκε από το UIT— σύμφωνα με την οποία ο κόσμος αριθμεί σήμερα 585 εκατ. τηλέφωνα και 612 εκατ. συσκευές τηλεόρασης. 20 χώρες διαθέτουν το 90% του ηλεκτρονικού εξοπλισμού της επικοινωνίας, ενώ το υπόλοιπο 10% που απομένει κατανέμεται μεταξύ 135 χωρών. 4% των συσκευών αυτών βρίσκονται στην Αφρική, 4,5% στη Νότια Αμερική, 5,2% στην Ασία, 19% στην Ευρώπη και 67% στη Βόρεια Αμερική!

Στη συνεδρίαση υπογραμμίστηκε ότι οι σχέσεις μεταξύ των μέσων πληροφόρησης και του κοινού είναι θεμελιώδεις. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας έχουν ανάγκη να γνωρίσουν τις επιθυμίες του κοινού για να μπορέσουν να το ικανοποιήσουν καλύτερα. Πρόσφατα πραγματοποιήθηκε στη χώρα κάποιου από τους συμμετέχοντες μία συνάντηση δημοσιογράφων και αναγνώστών. Ενώ λοιπόν οι επαγγελματίες είχαν εκτιμήσει ότι το πολύ το 1/5 των αναγνώστών ενδιαφερόταν για τις διεθνείς υποθέσεις, αποδείχθηκε ότι ο πραγματικός αριθμός ήταν κοντά στο 50%. Πολυάριθμοι συμμετέχοντες παραπονήθηκαν για την έλλειψη ενδιαφέροντος των μέσων μαζικής επικοινωνίας γι' αυτούς που δεν ανήκουν στους stars. Ένας απ' αυτούς επανέλαβε τα λόγια της πρώην πρωθυπουργού της Ινδίας, κας Ίντιρα Γκάντι που είχε πει: «Οι ταπεινοί θα κληρονομήσουν ίσως τη Γη, θα τους γράψουν όμως οι πρώτες σελίδες των εφημερίδων;»

Μία νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων στον τομέα της πληροφόρησης και της επικοινωνίας αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο εκδημοκρατισμός της επικοινωνίας είναι κάτι

το σημαντικό, εφόσον συνεπάγεται μία καλύτερη πρόσβαση στα μέσα πληροφόρησης για το κοινό και μία ανταλλαγή πληροφοριών σε πιο ισότιμη βάση για τις διάφορες κοινωνικές ομάδες. Εντούτοις, όλα αυτά δεν είναι δυνατά παρά μόνο στο βαθμό που η ελευθερία της πληροφόρησης είναι συνδεδεμένη με τα άλλα δικαιώματα του ανθρώπου. Για έναν αναλφάβητο η ελευθερία της πληροφόρησης δεν έχει παρά ελάχιστη αξία αν δεν γίνει πρώτα σεβαστό το δικαίωμά του για εκπαίδευση.

Πολλοί συμμετέχοντες μίλησαν για τις μορφές ιδιοκτησίας και ελέγχου των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Υποστηρίχθηκε μάλιστα ότι η ιδιοκτησία και ο έλεγχος από το Κράτος δεν είναι συνώνυμα του δημοσίου ελέγχου που παρέχει σε αντιπροσωπευτικά μέλη της κοινωνίας τον αποτελεσματικό έλεγχο των μέσων πληροφόρησης. Ο Γενικός Διευθυντής της Διεθνούς Ένωσης Ραδιοφωνίας τόνισε ότι ο Οργανισμός του υπερασπίζεται την ύπαρξη μορφών ελεύθερης και ιδιωτικής ραδιοφωνίας, που είναι απαραίτητο στοιχείο για την ύπαρξη μιας ελεύθερης κοινωνίας. Αναφέρθηκε επίσης ότι η αυξανόμενη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας των μέσων επικοινωνίας στα χέρια κάποιων «μεγιστάνων του Τύπου» σε πολλές δυτικές χώρες αντιπροσωπεύει μια απειλή για την ελευθερία και τον πλουραλισμό των μέσων επικοινωνίας. Ο κρατισμός αποτελεί ένα εμπόδιο στην ελευθερία του Τύπου στις περισσότερες από τις αναπτυσσόμενες χώρες, παρατήρησε ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Ινστιτούτου Τύπου.

Οι Οργανισμοί Ραδιοφωνίας των Αδεσμεύτων χωρών (BONAC) έδιναν πάντοτε ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία για τις ανταλλαγές προγραμμάτων που ενθαρρύνει την επέκταση της κάλυψης των δικτύων πληροφόρησης των αδεσμεύτων χωρών και προωθεί την επικοινωνία μεταξύ των περιφερειακών συνδέσμων ραδιοφωνίας. Η συνεργασία της UNESCO έχει σαν στόχο να ξεκινήσουν προγράμματα κατάρτισης, ιδιαίτερα στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες-μέλη των Οργανισμών Ραδιοφωνίας των Αδεσμεύτων χωρών.

3. Ανάπτυξη μιας ενδογενούς επικοινωνίας και τεχνολογίες της επικοινωνίας.

Ο Γενικός Υποδιευθυντής της UNESCO για θέματα πληροφόρησης και επικοινωνίας εξήγησε ότι η ενδογενής ανάπτυξη δεν συνεπάγεται ούτε τον αποκλεισμό των συναλλαγών με το εξωτερικό, ούτε την επιστροφή σε μία μορφή αυτάρκους παραγωγής, αλλά είναι μία προσπάθεια για την ανεύρεση νέων μορφών διεθνούς συνεργασίας. Η συνεργασία αυτή θα επιτρέψει στις αναπτυσσόμενες χώρες να καταστούν πιο γρήγορα οι γεννήτορες της δικής τους ανάπτυξης, χάρη

σε μία ορθολογικότερη χρήση των πόρων τους. Τα τεχνικά μέσα που θα επιλεγούν πρέπει να αντιστοιχούν στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε χώρας οπότε είναι αναγκαία: α) η δημιουργία ενός επιστημονικού και τεχνολογικού κεφαλαίου για τις αναπτυσσόμενες χώρες, που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους και στις αναπτυξιακές επιλογές τους και β) η χρήση του κεφαλαίου που αποκτήθηκε για την ενίσχυση μιας ενδογενούς παραγωγής υλικού και λογισμικού που αντιστοιχεί στις ανάγκες τους. Η ενδογενής ανάπτυξη θα πρέπει να νοηθεί ως η δυνατότητα της χώρας να αποφασίσει ελεύθερα στον τομέα των τεχνολογιών της επικοινωνίας, μ' άλλα λόγια να φθάσει σ' ένα βαθμό τεχνικής αυτονομίας. Αναφέρθηκε επίσης ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν θα' πρεπε να μιμηθούν το μοντέλο των βιομηχανικών χωρών, δηλαδή τους μονολιθικούς οργανισμούς μαζικής πληροφόρησης που οι ίδιες είχαν αρχίσει να εγκαταλείπουν. Αντί γι' αυτό θάπρεπε να ενθαρρυνθούν πειραματικές εφαρμογές, όπως κάποια σχέδια για κοινοτικό ραδιόφωνο.

Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο να καταρτίζονται οι δημοσιογράφοι στον τόπο απασχόλησής τους, πράγμα που είναι προτιμότερο από το να μεταβαίνουν για πρακτική άσκηση στο εξωτερικό. Πάντως οι ξένοι εμπειρογνώμονες που θα διδάξουν πρέπει να είναι σε θέση να επιδείξουν ένα μεγάλο βαθμό πολιτιστικής ευαισθησίας.

Τέλος, κοινή πεποίθηση των συμμετεχόντων ήταν ότι οι προσπάθειες που αναλαμβάνονται εντάσσονται στα πλαίσια μιας συνεχούς και εξελικτικής διαδικασίας και πρέπει να επιχειρούνται με προσοχή και σύνεση λαμβάνοντας υπόψη τις μεγάλες διαφοροποιήσεις των συμφερόντων, αναγκών και καταστάσεων που επικρατούν σε διάφορες περιοχές του κόσμου καθώς και στο εσωτερικό των κρατών.

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ
ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ**

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ

Η συχνή αναφορά των εισηγητών στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την τοπική ραδιοφωνία καθώς και στις δυνατότητες αξιοποίησής του δημιουργεί την ανάγκη να παραθέσουμε τα σχετικά νομικά κείμενα.

Έτσι δίνεται η δυνατότητα στον αναγνώστη να έχει ανά πάσα στιγμή πρόσβαση στις διατάξεις αυτές για να μπορεί να διαμορφώσει μια σφαιρική άποψη για το πλαίσιο λειτουργίας της τοπικής ραδιοφωνίας στη χώρα μας.

Τα κείμενα αυτά είναι:

α) Το άρθρο 15§2 του Συντάγματος

β) Ο Νόμος 1730/1987, ΦΕΚ 145Α/18-8-87

γ) Η Υπουργική Απόφαση 14631/Ζ2/2691/29-5-87, ΦΕΚ 267Β

δ) Διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, όπως κωδικοποιήθηκε από το Π.Δ. 76/1986, που αναφέρονται στις Επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ε) Το Προεδρικό Διάταγμα 25/1988, ΦΕΚ 10Α/15-1-88

ΑΡΘΡΟ 15§2 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους και έχουν σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης· πρέπει πάντως να εξασφαλίζεται η ποιοτική στάθμη των εκπομπών που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή τους και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.

Ο ΝΟΜΟΣ 1730/1987

ΦΕΚ 145 Α/18-8-87

Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση,
Ανώνυμη Εταιρεία (ΕΡΤ-Α.Ε.).

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΑΡΘΡΟ 1

Ίδρυση ενιαίου φορέα.

1. Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου για την ελληνική ραδιοφω-

νία και τηλεόραση που λειτουργεί με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας και έχει έδρα την Αθήνα.

2. Η επωνυμία της εταιρείας είναι «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», και τα στοιχεία ΕΡΤ-ΑΕ αποτελούν το διακριτικό της τίτλο.

3. Η ΕΡΤ-ΑΕ είναι δημόσια «επιχείρηση που ανήκει στο δημόσιο τομέα (ν. 1256/1982), ελέγχεται και εποπτεύεται από το Κράτος. Έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και τελεί υπό κοινωνικό έλεγχο που ασκείται από την Αντιπροσωπευτική Συνέλευση Κοινωνικού Ελέγχου Τηλεθεατών - Ακροατών.

4. Στην ΕΡΤ-ΑΕ συγχωνεύονται η ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2.

5. Η ΕΡΤ-ΑΕ, ως ενιαίος φορέας περιλαμβάνει:

— την Ελληνική Τηλεόραση - ένα (Ε.Τ.-1).

— την Ελληνική Τηλεόραση - δύο (Ε.Τ.-2).

— την Ελληνική Ραδιοφωνία (Ε.ΡΑ.).

— το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων

— την Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, ύστερα από γνώμη του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ και της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών, μπορεί να ιδρυθεί Ελληνική Τηλεόραση - τρία (Ε.Τ.-3), εντασσόμενη στον ενιαίο φορέα και να καθοριστεί ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας.

ΑΡΘΡΟ 2

Σκοπός - Αρμοδιότητες.

1. Σκοπός της ΕΡΤ-ΑΕ είναι η οργάνωση, εκμετάλλευση και ανάπτυξη της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης, καθώς και η συμβολή της, με τα μέσα αυτά: α) στην ενημέρωση, β) στη μόρφωση και γ) στην ψυχαγωγία του ελληνικού λαού. Η ΕΡΤ-ΑΕ δεν επιδιώκει την απόκτηση κέρδους.

2. Στην ΕΡΤ-ΑΕ εκχωρείται από το Κράτος αποκλειστικό ραδιοηλεκτρικό προνόμιο για κάθε δραστηριότητα που συντελεί στην εκπλήρωση του σκοπού της. Αυτό το προνόμιο είναι αναπαλλοτρίωτο και περιλαμβάνει ιδίως:

α. την εκπομπή κάθε είδους ήχων και εικόνων από οποιοδήποτε σημείο του εδάφους, της θάλασσας και του αέρα της χώρας, με τις μεθόδους της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης, που προορίζονται για λήψη, είτε γενική είτε με ειδικά κλειστά ή ενσύρματα ή άλλης οποιασδήποτε μορφής κυκλώματα.

β. την εγκατάσταση σταθμών της υπηρεσίας ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, δηλαδή πομπών, αναμεταδοτών, επίγειων σταθμών αναμετάδοσης μέσω δορυφόρου, ενσύρματων κυκλωμάτων, καλωδιακών μεταδόσεων γενικά με κάθε τεχνική μέθοδο και εφαρμογή τεχνολογίας που συντελεί στη μετάδοση ήχου και εικόνας, που προορίζονται για λήψη από το κοινό.

3. Η ΕΡΤ-ΑΕ παράγει και εκμεταλλεύεται με οποιοδήποτε τρόπο ραδιοηλεκτρικές εκπομπές, δημιουργεί μεταποιητικές μονάδες παραγωγής κάθε είδους αγαθού ή υπηρεσίας σχετικές με τα οπτικά, ακουστικά, οπτικοακουστικά μέσα μαζικής επικοινωνίας και γενικά ασκεί κάθε δραστηριότητα που συντελεί στην εκπλήρωση του σκοπού της ΕΡΤ-ΑΕ.

4. Ο Υπουργός Προεδρίας της Κυβέρνησης μπορεί να εκχωρήσει άδειες ίδρυσης και λειτουργίας ραδιοφωνικών σταθμών τοπικής μόνο ισχύος σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, σε φυσικά πρόσωπα ελληνικής ιθαγένειας και σε νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από έλληνες πολίτες. Η άδεια χορηγείται μετά από πρόταση της επιτροπής για την τοπική ραδιοφωνία. Δεν επιτρέπεται η χορήγηση περισσότερων από μία αδειών στο ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

5. Ο τοπικός χαρακτήρας προσδιορίζεται από την ανάλογη εμβέλεια, τον τοπικό χαρακτήρα του προγράμματος, τα γεωγραφικά δεδομένα και την περιφέρεια του φορέα του σταθμού.

6. Η τεχνική ή οικονομική δικτύωση των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών απαγορεύεται. Μπορεί να επιτραπεί η εγκατάσταση αναμεταδότη στην εξαιρετική περίπτωση που γεωγραφικά εμπόδια περιορίζουν τη ραδιοφωνική λήψη στην περιφέρεια του φορέα του σταθμού.

7. Οι άδειες λειτουργίας χορηγούνται για ορισμένη χρονική περίοδο που μπορεί να υπερβεί τα δύο έτη και είναι ανανεώσιμη. Κατά τη

διαδικασία χορήγησης ανανέωσης ή ανάκλησης της άδειας διερευνώνται ιδίως η τεχνική αρτιότητα του σταθμού, η πληρότητα και ποιότητα του προγράμματος, η αντιπροσωπευτικότητα και συλλογικότητα, τόσο των οργάνων διοίκησης και διεύθυνσης του σταθμού, όσο και των κοινωνικών και πολιτιστικών δυνάμεων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του προγράμματος, καθώς επίσης και η δυνατότητα της πρόσβασης στους ραδιοσταθμούς των τοπικών, πνευματικών, πολιτιστικών και κοινωνικών δυνάμεων και ιδιαίτερα της νεολαίας.

8. Σε κάθε περίπτωση τα οικονομικά των σταθμών, καθώς και ο ετήσιος ισολογισμός και απολογισμός υποβάλλονται στους κανόνες διαφάνειας και δημοσιότητας. Όταν ο τόπικός ραδιοσταθμός πάρει τη νομική μορφή της ανώνυμης εταιρείας, οι μετοχές είναι ονομαστικές. Δεν επιτρέπεται η συγκέντρωση πόρων ή εσόδων από χαριστική αιτία ή διαφημίσεις που προέρχονται από ένα ή λίγα πρόσωπα.

Η ίδρυση και η λειτουργία των τοπικών σταθμών δεν μπορεί να επιβαρύνει σε καμιά περίπτωση τον κρατικό προϋπολογισμό.

9. Οι τοπικοί ραδιοσταθμοί διέπονται από τις βασικές αρχές εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν στα κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και τους κανόνες των σχετικών κωδικών δεοντολογίας. Το πρόγραμμα πρέπει να συνδέεται με τον τοπικό χαρακτήρα του σταθμού. Μπορεί να μην επιτρέπεται η μετάδοση ειδήσεων που αφορούν την εξωτερική πολιτική, την εθνική άμυνα και τη δημόσια υγεία.

10. Η επιτροπή για την τοπική ραδιοφωνία αποτελείται από:

α. τον πρόεδρο του Συμβουλίου Επικρατείας ή τον αντιπρόεδρο που εκείνος θα υποδείξει·

β. τον πρόεδρο του Αρείου Πάγου ή τον αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου που εκείνος θα υποδείξει·

γ. τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΣΗΕΑ ή το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου που εκείνος θα υποδείξει·

δ.—ε. Δύο μέλη του διδακτικού επιστημονικού προσωπικού των Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. της χώρας με γνωστικό αντικείμενο ή εμπειρία σχετική με τα μαζικά μέσα επικοινωνίας ή άλλα πρόσωπα που έχουν ειδικές γνώσεις και αναγνωρισμένη εμπειρία. Τα τρία πρώτα μέλη αποφασίζουν για τα άλλα δύο. Πρόεδρος της επιτροπής για την τοπική ραδιοφωνία είναι ο ανώτερος και σε περίπτωση ομοιοβάθμου ο

αρχαιότερος. Τα μέλη της επιτροπής διορίζονται με θητεία 3 ετών.

11. Η επιτροπή δικαιούται να απευθυνθεί σε οποιαδήποτε αρχή ή υπηρεσία ή όργανο του δημόσιου τομέα. Η διαδικασία ακολουθεί τους κανόνες των ασφαλιστικών μέτρων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Επιτρέπεται η παρέμβαση κάθε τρίτου που έχει έννομο συμφέρον.

12. Οι γενικές αρχές λειτουργίας των σταθμών αυτών, οι τεχνικές και λοιπές προϋποθέσεις και η διαδικασία για τη χορήγηση, ανανέωση και ανάκληση των σχετικών αδειών, τα σχετικά με τον τεχνικό έλεγχο των αρμόδιων υπηρεσιών και οργάνων καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των παραγράφων 4 έως 11 ορίζονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Μεταφορών και Επικοινωνιών. Προκειμένου για οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δύναται να χορηγηθούν άδειες προσωρινής ισχύος μέχρι την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος.

13. Κυρώνεται η κοινή υπουργική απόφαση 14631/Ζ2/2691/29.5.1987 (ΦΕΚ Α' 267) των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Μεταφορών και Επικοινωνιών και εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της που δεν είναι αντίθετες με τις διατάξεις των παρ.4-12 του άρθρου αυτού και του προβλεπόμενου να εκδοθεί π.δ/τος της παρ.12 του ίδιου άρθρου.

14. Η ΕΡΤ-ΑΕ για την εκπλήρωση των σκοπών της μπορεί να ιδρύει θυγατρικές εταιρείες ή να συμμετέχει σε άλλες εταιρείες, στην Ελλάδα ή την αλλοδαπή. Οι όροι σύστασης αυτών των εταιρειών ή συμμετοχής της ΕΡΤ-ΑΕ εγκρίνονται με απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών. Στις θυγατρικές αυτές εταιρείες μπορεί να διατίθεται προσωπικό της ΕΡΤ-ΑΕ, χωρίς να μεταβάλλονται οι βασικοί όροι του εργασιακού του καθεστώτος.

ΑΡΘΡΟ 3.

Γενικές αρχές εκπομπών και διαφημίσεων.

1. Οι ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές της ΕΡΤ-ΑΕ εμπνέονται από τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της εθνικής ανεξαρτησίας, της ειρήνης και της φιλίας των λαών.

2. Οι ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές διέπονται από τις αρχές:

α. της αντικειμενικότητας, πληρότητας και επικαιρότητας της πληροφόρησης,

β. της πολυφωνίας,

γ. της καλής ποιότητας των εκπομπών,
δ. της διαφύλαξης της ποιότητας της ελληνικής γλώσσας,

ε. του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου του ατόμου και

στ. της διαφύλαξης, προαγωγής και διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής παράδοσης.

3. Οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, για γεγονότα που σχετίζονται με αξιόποινες πράξεις, διέπονται από τις παραπάνω γενικές αρχές και ιδιαίτερα πρέπει: α) να μην περιέχουν κρίσεις για πρόσωπα που φέρονται ως ενεχόμενα ή ύποπτα για τις πράξεις αυτές, β) να σέβονται την αρχή ότι ο κατηγορούμενος τεκμαίρεται αθώος μέχρι την καταδίκη του, γ) να μη μεταδίδουν εικόνες προσώπων και πειστηρίων, εκτός αν αυτό είναι αναγκαίο για τη διαλεύκανση του εγκλήματος ή αν αφορούν σε εγκλήματα που στρέφονται κατά του δημοκρατικού πολιτεύματος και δ) να μην αναφέρουν ονόματα ή μεταδίδουν εικόνες ανήλικων εγκληματιών ή ανήλικων που είναι θύματα εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλημάτων οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

4. Η ΕΡΤ-ΑΕ καταβάλλει ιδιαίτερη μέριμνα για την παρουσίαση από το ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο των δραστηριοτήτων της Βουλής. Ο χρόνος παρουσίασης κατανέμεται μεταξύ των κομμάτων κατά την αναλογία που εκπροσωπούνται στη Βουλή. Κατά την παρουσίαση του κοινοβουλευτικού ελέγχου ο χρόνος κατανέμεται ισομερώς ανάμεσα στους ελέγχοντες και τους ελεγχόμενους.

5. Η ΕΡΤ-ΑΕ καταβάλλει ιδιαίτερη μέριμνα για την πλήρη και αντικειμενική παρουσίαση του προσεκλογικού αγώνα των κομμάτων από το ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο κατά τις βουλευτικές εκλογές. Στην κατανομή του χρόνου λαμβάνεται υπόψη και η αναλογία της εκπροσώπησης των κομμάτων στη Βουλή που διαλύθηκε.

6. Η ΕΡΤ-ΑΕ μεριμνά για την παρουσίαση από το ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο θεμάτων της τοπικής αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών φορέων, καθώς και των οργανωμένων παραγωγικών τάξεων, τα οποία έχουν σχέση με την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας.

7. Ο χρόνος που διατίθεται για την εκπομπή διαφημίσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει το οκτώ τοις εκατό (8%) του ημερήσιου συνολικού τηλεοπτικού χρόνου και τα δέκα (10) λεπτά ανά ώρα προγράμματος. Η παρεμβολή διαφημιστικών μηνυμάτων κατά τη διάρκεια

των τηλεοπτικών εκπομπών απαγορεύεται.

8. Η ΕΡΤ-ΑΕ μπορεί ν' αρνηθεί τη μετάδοση οποιασδήποτε διαφήμισης και οφείλει να μη μεταδίδει διαφημίσεις οι οποίες:

α. είναι αντίθετες με το σκοπό και τις γενικές αρχές της και ιδίως με τις αρχές του σεβασμού της προσωπικότητας της γυναίκας, της προστασίας των εύλογων συμφερόντων και της ευαισθησίας της νέας γενιάς, καθώς και του σεβασμού της πολιτιστικής κληρονομιάς και παράδοσης της χώρας,

β. περιέχουν στοιχεία βίας που μπορούν να επιδράσουν βλαπτικά στην προσωπικότητα του ατόμου,

γ. είναι παραπλανητικές. Παραπλανητική είναι κάθε διαφήμιση που με οποιοδήποτε τρόπο, ακόμη και με την παρουσίασή της, δημιουργεί ή μπορεί να δημιουργήσει απατηλές εντυπώσεις και να επηρεάσει με τον τρόπο αυτόν την οικονομική συμπεριφορά των τηλεθεατών ή των ακροατών ή να βλάψει τους ανταγωνιστές,

δ. είναι κακότεχνες ή αντιαισθητικές κατά την κρίση της Επιτροπής της παρ. 14 του άρθρου αυτού.

9. Απαγορεύεται η διαφήμιση των παιδικών παιχνιδιών και των προϊόντων του καπνού, ιδίως των τσιγάρων.

Απαγορεύεται ιδίως η έμμεση διαφήμιση.

10. Η ΕΡΤ-ΑΕ δεν ευθύνεται ούτε υποχρεούται να καταβάλλει οποιαδήποτε αποζημίωση σε διαφημιζόμενους ή τρίτους για τυχόν ζημιές από την προβολή των διαφημίσεων ή τη ματαίωση ή τη μη κανονική προβολή τους.

11. Με τον κώδικα δεοντολογίας διαφημίσεων ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια σχετική με τις ρυθμίσεις των παραγράφων 7-10 αυτού του άρθρου. Ο κώδικας δεοντολογίας διαφημίσεων εκδίδεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εμπορίου ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ που διατυπώνεται μετά γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών του άρθρου 5 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

12. Τηλεθεατής ή ακροατής του οποίου προσβάλλεται η τιμή ή η υπόληψη από τηλεοπτική ή ραδιοφωνική εκπομπή, καθώς και νομικό πρόσωπο, του οποίου βλάπτεται το επαγγελματικό συμφέρον και ιδίως η φήμη από τέτοια εκπομπή, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται στον αρμόδιο γενικό διευθυντή της ΕΡΤ-ΑΕ μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία οκτώ (8) ημερών από την ημέρα εκπομπής και πρέπει να περιέχει με ποιή απαράδεκτου:

α) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση κατοικίας ή έδρας, τον αριθμό ταυτότητας του φυσικού προσώπου ή τον αριθμό της εγκριτικής απόφασης ή της δημοσίευσης του καταστατικού στην περίπτωση νομικού προσώπου, β) το χρόνο, την ώρα, τον τίτλο, το σταθμό (ή διάυλο) και το περιεχόμενο της εκπομπής, γ) τους λόγους για τους οποίους η εκπομπή υπήρξε βλαπτική για τον αιτούντα και δ) το κείμενο της επανόρθωσης, που δεν μπορεί να υπερβαίνει σε έκταση το βλαπτικό μέρος της εκπομπής. Το κείμενο αυτό δεν πρέπει να είναι υβριστικό ούτε να συνιστά άλλη αξιόποινη πράξη.

13. Ο γενικός διευθυντής αποφασίζει για την αίτηση μέσα σε εύλογο χρόνο, που δεν μπορεί να υπερβεί τον ένα μήνα από την υποβολή της. Οι διατάξεις των άρθρων 366 παρ.1 και 367 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται αναλόγως.

14. Αν ο γενικός διευθυντής απορρίψει την αίτηση, υποχρεούται να τη διαβιβάσει με τις απόψεις του, σε επιτροπή Παραπόνων, που συγκροτείται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ από τρία μέλη του. Με την απόφαση ορίζεται και ο γραμματέας της Επιτροπής. Η Επιτροπή αποφασίζει μέσα σε δεκαπέντε ημέρες χωρίς να δεσμεύεται από οικονομικούς τύπους και δικαιούται να ζητήσει περισσότερα στοιχεία ή διευκρινίσεις. Η απόφαση της Επιτροπής είναι υποχρεωτική για την ΕΡΤ-ΑΕ, αλλά δε δεσμεύει τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα.

ΑΡΘΡΟ 4.

Αντιπροσωπευτική Συνέλευση Κοινωνικού Ελέγχου Τηλεθεατών - Ακροατών.

1. Η Αντιπροσωπευτική Συνέλευση Κοινωνικού Ελέγχου Τηλεθεατών - Ακροατών (ΑΣΚΕ Τηλεθεατών - Ακροατών είναι όργανο ελέγχου και κοινωνικής παρέμβασης στην ΕΡΤ-ΑΕ. Απαρτίζεται από πενήντα (50) μέλη, από τα οποία έξι (6) είναι εκπρόσωποι της Κυβέρνησης, δέκα (10) εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων, τρεις (3) εκπρόσωποι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, έξι (6) εκπρόσωποι των εργαζομένων στην ΕΡΤ-ΑΕ, δεκαπέντε (15) εκπρόσωποι κοινωνικών και επιστημονικών φορέων και δέκα (10) προσωπικότητες της τέχνης και των γραμμάτων.

2. Οι εκπρόσωποι της Κυβέρνησης ορίζονται από τον εποπτευόμενα υπουργό και αποδεικνύονται ανά ένα από τις Γενικές Γραμματείες Τύπου και Πληροφοριών και Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης, τις Γενικές Γραμματείες Νέας Γενιάς και Απόδημου Ελληνισμού του Υπουργείου Πολιτισμού, τα Υπουργεία Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και Μεταφορών και Επικοινωνιών.

3. Οι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων υποδεικνύονται από τα κόμματα και ορίζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής. Για τον αριθμό των μελών που υποδεικνύει κάθε κόμμα και τη σχετική διαδικασία εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του Κανονισμού Εργασιών της Βουλής που αναφέρονται στη συγκρότηση των κοινοβουλευτικών επιτροπών. Τα κόμματα προτείνουν πρόσωπα που δεν έχουν τη βουλευτική ιδιότητα.

4. Οι εκπρόσωποι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.).

5. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων της ΕΡΤ-ΑΕ εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία και με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να ανακληθούν, εφ' όσον ζητηθεί τούτο από το 1/3 των εργαζομένων με αίτησή τους στην πολυπληθέστερη συνδικαλιστική δευτεροβάθμια οργάνωση της ΕΡΤ-ΑΕ, η οποία κινεί τις σχετικές εκλογικές διαδικασίες μια φορά στη διάρκεια της θητείας των εκπροσώπων.

6. Οι εκπρόσωποι κοινωνικών και επιστημονικών φορέων ορίζονται ανά ένα από τους: α) Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), β) Ανωτάτη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.), γ) Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών (Π.Α.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.), δ) Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), ε) Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), στ) Πανελλήνια Ομοσπονδία Θεάματος

Ακροάματος (Π.Ο.Θ.Α.), ζ) Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (Ε.Ι.Η.Ε.Α.), η) Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (Ε.Σ.Η.-Ε.Α.), θ) Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας, ι) Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας (Δ.Ο.Ε.), ια) Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Μ.Ε.) και Ομοσπονδία Λειτουργών Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Τ.Ε.Ε.), ιβ) Εθνική Φοιτητική Ένωσης Ελλάδας (Ε.Φ.Ε.Ε.), ιγ) Εθνική Σπουδαστική Ένωση Ελλάδας (Ε.Σ.Σ.Ε.) και ιδ) ανά μία από τις δύο πολυπληθέστερες γυναικείες οργανώσεις που προσδιορίζονται από το Γενικό Γραμματέα Ισότητας των Φύλων.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Πολιτισμού, ορίζονται οι προσωπικότητες της Τέχνης και των Γραμμάτων που είναι μέλη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών.

7. Τα μέλη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών είναι άμαθα και εκλέγονται ή ορίζονται για δύο (2) έτη, με τους αναπληρωτές τους, μέσα σε ένα μήνα από την έγγραφη πρόσκληση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ. Αν η πιο πάνω προθεσμία περάσει άπρακτη, η Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών λειτουργεί νόμιμα με όσα μέλη της έχουν οριστεί ή εκλεγεί εφ' όσον ο αριθμός τους δεν είναι μικρότερος από είκοσι (20). Η διετής θητεία αρχίζει από την πρώτη συνέλευση της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών. Τα μέλη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών ανακαλούνται ελεύθερα από το όργανο ή το φορέα που τα έχει εκλέξει, ορίσει ή υποδείξει.

8. Την Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών συγκαλεί ο πρόεδρος της, ο οποίος εκλέγεται από την ίδια και η θητεία του συμπέπει με τη θητεία της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών. Την πρώτη Συνέλευση της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών συγκαλεί ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ.

9. Η Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροα-

τών συνέρχεται τακτικά δύο φορές το έτος, σε χρόνο που ορίζει ο πρόεδρος της. Μπορεί να συγκληθεί και σε έκτακτη συνεδρίαση είτε με πρωτοβουλία του εποπτευόντος υπουργού, είτε από τον πρόεδρό της, είτε με αίτηση των δύο πέμπτων (2/5) τουλάχιστον από τα μέλη της.

10. Οι συνεδριάσεις της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών είναι δημόσιες. Ο πρόεδρος και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ καθώς και οι γενικοί διευθυντές της ΕΡΤ-ΑΕ οφείλουν να παρίστανται για να δίνουν εξηγήσεις και ν' απαντούν σ' ερωτήματα των μελών της.

11. Με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του άρθρου:

12. Για τα τοπικά προγράμματα των περιφερειακών ραδιοτηλεοπτικών σταθμών της ΕΡΤ-ΑΕ αρμοδιότητες ανάλογες με τις αρμοδιότητες της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών ασκούν τα νομαρχιακά συμβούλια. Οι προτάσεις των νομαρχιακών συμβουλίων διαβιβάζονται στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ και κοινοποιούνται στην Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών.

ΑΡΘΡΟ 5.

Αρμοδιότητες της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών.

1. Η Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Παρακολουθεί και ελέγχει την τήρηση των γενικών αρχών του άρθρου 3 καθώς και των αρχών που διέπουν το πρόγραμμα, όπως διαμορφώνονται από το διοικητικό συμβούλιο ύστερα από γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών.

β. Γνωμοδοτεί ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου 1) για τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΡΤ-ΑΕ, 2) για τους κώδικες που αναφέρονται στο άρθρο 7 παρ. 4 και τους κανονισμούς του άρθρου 10 παρ. 9, 3) για το ύψος ή τη μεταβολή ή τον τρόπο καταβολής του ανταποδοτικού τέλους, 4) για την αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφα-

λαίου και την ίδρυση θυγατρικών επιχειρήσεων, 5) για την έκδοση ομολογιακών δανείων από την ΕΡΤ-ΑΕ κατά το άρθρο 14 παρ. 7.

γ) Επιλέγει ένα από τα μέλη της για το διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ.

δ) Γνωμοδοτεί για κάθε άλλο θέμα που παραπέμπει σ' αυτήν ο Υπουργός Προεδρίας της Κυβέρνησης ή το διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ.

2. Σε περιπτώσεις τροποποιήσεων των κανονισμών του άρθρου 10 παρ. 9 λόγω εξαιρετικώς επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, καθώς και σε περιπτώσεις τροποποιήσεων των μη θεμελιωδών διατάξεών τους, η γνωμοδότηση μπορεί να παραλειφθεί.

Στην πρώτη μετά την έγκριση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης σύγκλησή της, ζητείται η γνώμη του Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών. Η τροποποίηση ισχύει αμέσως μετά την έγκρισή της από τον Υπουργό. Η απόφαση του Υπουργού μπορεί να ανακληθεί αν η γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών είναι αρνητική ή να τροποποιηθεί σύμφωνα με αυτή.

3. Στο τέλος κάθε χρόνου η Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών υποβάλλει έκθεση στην Κυβέρνηση για την πορεία υλοποίησης του προγράμματος και τη δράση της ΕΡΤ-ΑΕ.

ΑΡΘΡΟ 6.

Διοικητικό Συμβούλιο.

1. Η ΕΡΤ-ΑΕ διοικείται από επταμελές διοικητικό συμβούλιο που απαρτίζεται από:

α. τον πρόεδρο που είναι ταυτόχρονα και ο διευθύνων σύμβουλος της ΕΡΤ-ΑΕ.

β. τον αντιπρόεδρο,

γ. τρία πρόσωπα που έχουν διακριθεί στις επιστήμες, τις τέχνες και τη δημοσιογραφία και που μπορούν λόγω ειδικών γνώσεων και πείρας να συμβάλουν στην εκπλήρωση του σκοπού της ΕΡΤ-ΑΕ.

δ. Ένα μέλος που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από την Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών.

ε. Ένα μέλος εκπρόσωπο των εργαζομένων στην ΕΡΤ-ΑΕ που εκλέγεται, καθώς και ο αναπληρωτής του, με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία από τους ίδιους τους εργαζόμενους. Είναι ασυμβίβαστη η ιδιότητα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου με την ιδιότητα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου ή του εκπροσώπου σε συνδικαλιστικά σωματεία ή ενώσεις εργαζομένων στην ΕΡΤ-ΑΕ.

Επίσης είναι ασυμβίβαστη η ιδιότητα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου με την ιδιότητα του βουλευτή, του υπαλλήλου της ΕΡΤ-ΑΕ, εκτός αν είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων σε αυτό, του οπωσδήποτε αμειβόμενου από αυτήν, ως και του προμηθευτή ή εργολάβου της ΕΡΤ-ΑΕ. Ο εκπρόσωπος των εργαζομένων καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ προστατεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1264/1982 και απαλλάσσεται από την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών στην ΕΡΤ-ΑΕ, κατά τον αναγκαίο χρόνο μετάβασής τους στην έδρα της ΕΡΤ-ΑΕ για τις ανάγκες των συνεδριάσεων αυτών.

2. Τα υπό στοιχεία α', β', και γ', της πρώτης παραγράφου αυτού του άρθρου μέλη του διοικητικού συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και τρεις αναπληρωτές των μελών του στοιχ. γ' της παρ. 1. Τον πρόεδρο όταν απουσιάζει ή κωλύεται αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος και τον αντιπρόεδρο ένα, κατά σειρά, από τα μέλη του στοιχ. γ' ή τους αναπληρωτές τους. Η πράξη συγκρότησης του διοικητικού συμβουλίου εκδίδεται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η διάρκεια της θητείας του διοικητικού συμβουλίου είναι τριετής. Η θητεία των μελών που ορίζονται για την πλήρωση κενής θέσης λήγει με τη λήξη της θητείας του διοικητικού συμβουλίου.

Ο εκπρόσωπος των εργαζομένων μπορεί να ανακληθεί μια φορά στη διάρκεια της θητείας του, με εκλογές που αποφασίζει η πολυπληθέστερη δευτεροβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στην ΕΡΤ-ΑΕ, ύστερα από σχετική αίτηση του ενός τρίτου των εργαζομένων στην ΕΡΤ-ΑΕ προς το Δ.Σ. της οργάνωσης.

4. Το διοικητικό συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τέσσερα τουλάχιστον μέλη του και αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Αν για οποιοδήποτε λόγο υπάρχει κενή θέση, το συμβούλιο απαρτίζεται νόμιμα από τα υπόλοιπα μέλη, εφ' όσον ο αριθμός τους δεν είναι μικρότερος από τέσσερα.

5. Στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου και οι γενικοί διευθυντές των γενικών διευθύνσεων της ΕΡΤ-ΑΕ και ο διευθυντής του Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων, καθώς και ο πρόεδρος της Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ, όταν συζητούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους.

ΑΡΘΡΟ 7.

Αρμοδιότητες

του διοικητικού συμβουλίου.

1. Το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο να αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση της εταιρείας, τη διαχείριση της περιουσίας της και γενικά την επιδίωξη του σκοπού της ΕΡΤ-ΑΕ, χωρίς να αναμιγνύεται στην τρέχουσα διαχείριση και διεκπεραίωση θεμάτων συνήθους διοικητικής, οικονομικής και τεχνικής φύσης.

2. Το διοικητικό συμβούλιο έχει ειδικότερα τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Διαμορφώνει τις βασικές αρχές που διέπουν το πρόγραμμα και τη διοικητική και οικονομική πολιτική της ΕΡΤ-ΑΕ. Ασκει εποπτεία και ελέγχει την τήρηση των βασικών αρχών,

β. σχεδιάζει και καταρτίζει το πρό-

γραμμα ανάπτυξης και επέκτασης των έργων, καθώς και διάθεσης του τεχνικού εξοπλισμού σε όλους τους τομείς της δραστηριότητας της ΕΡΤ-ΑΕ,

γ. καταρτίζει τον προϋπολογισμό της ΕΡΤ-ΑΕ, κοινοποιώντας τον στην Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών, προκειμένου να διατυπώσει τη γνώμη της,

δ. καταρτίζει τον ισολογισμό και τον απολογισμό της ΕΡΤ-ΑΕ, και τον υποβάλλει για έγκριση στη γενική συνέλευση μετόχων,

ε. καθορίζει τους όρους συνεργασίας με τους διεθνείς ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς,

στ. καταρτίζει και υποβάλλει τον υπηρεσιακό οργανισμό και τους άλλους κανονισμούς λειτουργίας της ΕΡΤ-ΑΕ στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης για τελική έγκριση και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,

ζ. Εισηγείται για όλα τα προς εξέταση από την Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών θέματα.

3. Το διοικητικό συμβούλιο έχει και τις αρμοδιότητες διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας, με την επιφύλαξη των διατάξεων αυτού του νόμου.

4. Το διοικητικό συμβούλιο συντάσσει και εισάγει στην Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών για γνωμοδότηση:

α. Τον κώδικα δεοντολογίας.

β. Τον κώδικα μορφωτικών και ψυχαγωγικών εκπομπών και

γ. Τον κώδικα διαφημίσεων.

5. Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει ορισμένες από τις αρμοδιότητές του στον πρόεδρό του.

6. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου προΐσταται σε όλες τις υπηρεσίες της ΕΡΤ-ΑΕ, διευθύνει το έργο τους και παίρνει τις αναγκαίες αποφάσεις μέσα στα πλαίσια των διατάξεων που δίνουν τη λειτουργία της εταιρείας, των εγκεκριμένων προγραμμάτων και προϋπολογισμών και των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου. Στο πλαίσιο που καθορίζεται από το προηγούμενο ε-

δάφιο, ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ασκεί όλες τις ουσιαστικές διευθυντικές αρμοδιότητες. Ο πρόεδρος εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα την ΕΡΤ-ΑΕ. Στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του ο πρόεδρος επικουρείται από τους γενικούς διευθυντές και διευθυντές στους οποίους μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάσει ορισμένες από αυτές.

ΑΡΘΡΟ 8.

Εποπτεία.

1. Η εποπτεία και ο έλεγχος της ΕΡΤ-ΑΕ ασκείται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.

2. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για τις ανώνυμες εταιρείες εφαρμόζονται και στην ΕΡΤ-ΑΕ, εφ' όσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Όπου στη νομοθεσία για τις ανώνυμες εταιρείες προβλέπεται εποπτεία του Υπουργού Εμπορίου, αυτή ασκείται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.

3. Η εποπτεία του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης στην ΕΡΤ-ΑΕ περιλαμβάνει επίσης:

α. τη δυνατότητα να ακυρώνει ολικά ή μερικά πράξεις της ΕΡΤ-ΑΕ αν αντίκεινται στο νόμο,

β. τη δυνατότητα διενέργειας διαχειριστικού ή άλλου οικονομικού ελέγχου,

γ. τη δυνατότητα να ζητά από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ ή τον πρόεδρο της Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ ή τους διευθυντές, οποιοσδήποτε πληροφορίες ή στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία και τη δραστηριότητα της ΕΡΤ-ΑΕ.

ΑΡΘΡΟ 9.

Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο.

1. Το Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο απαρτίζεται από:

α. ανά ένα μέλος από κάθε πολιτικό κόμμα, που αναγνωρίζεται από τον Κανονισμό της Βουλής και έναν από τα λοι-

πά κόμματα και τους ανεξάρτητους βουλευτές,

β. ίσο αριθμό μελών που ορίζονται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.

2. Από τα μέλη του Συμβουλίου εκλέγεται ο πρόεδρος. Τα μέλη που στοιχ. α' εκλέγουν τον αντιπρόεδρο. Γραμματέας του Συμβουλίου ορίζεται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης υπάλληλος της Ειδικής Υπηρεσίας Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας.

3. Ως μέλη του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους. Τα μέλη του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου είναι ελευθέρως ανακλητά και άμισθα.

4. Το Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο εκτιμά αν, στις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, τηρούνται οι γενικές αρχές του άρθρου 3 παρ. 2. Παρακολουθεί επίσης την παρουσίαση της κοινοβουλευτικής δραστηριότητας από το ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο. Για το σκοπό αυτόν γνωμοδοτεί και διατυπώνει ανά εξαμήνου προτάσεις προς τον εποπτεύοντα υπουργό, ο οποίος τις διαβιβάζει στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ. Στο τέλος κάθε ημερολογιακού έτους συντάσσει έκθεση σχετικά με το έργο του, στην οποία αναφέρεται και η γνώμη της μειοψηφίας. Η έκθεση αυτή παραδίδεται στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης, με τη φορντίδα του οποίου δημοσιεύεται και κυκλοφορεί.

5. Στις προεκλογικές περιόδους το Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο παρακολουθεί την παρουσίαση του εκλογικού αγώνα από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Το Συμβούλιο μπορεί να προτείνει στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης αναστολή της μετάδοσης έως και την ημέρα των εκλογών, ενημερωτικών ή άλλων εκπομπών που μπορούν να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα τον προεκλογικό αγώνα.

ΑΡΘΡΟ 10.

Οργάνωση της ΕΡΤ-ΑΕ.

1. Στην ΕΡΤ-ΑΕ λειτουργούν οι γενικές διευθύνσεις: α) Ελληνική Τηλεόραση — Ένα (ΕΤ-1), β) Ελληνική Τηλεό-

ραση — Δύο (ΕΤ-2), γ) Ελληνική Ραδιοφωνία (Ε.ΡΑ) και δ) Διοίκησης — Διαχείρισης. Με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ και γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών μπορεί να συσταθούν και άλλες γενικές διευθύνσεις για την κάλυψη ραδιοτηλεοπτικών αναγκών μεγάλων περιοχών της Ελλάδας.

2. Οι γενικές διευθύνσεις εξειδικεύουν και εφαρμόζουν, στο χώρο της ευθύνης τους, τις βασικές αρχές που διαμορφώνει το διοικητικό συμβούλιο και έχουν οικονομική αυτοτέλεια στο πλαίσιο που καθορίζει το διοικητικό συμβούλιο.

3. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ ορίζεται γενικός διευθυντής που προΐσταται σε κάθε γενική διεύθυνση.

4. Η ΕΤ-1, η ΕΤ-2 και Ε.ΡΑ έχουν προγραμματική αυτονομία μέσα στις γενικότερες κατευθύνσεις που καθορίζει το διοικητικό συμβούλιο.

5. Κάθε μία από τις γενικές διευθύνσεις ΕΤ-1 και ΕΤ-2 περιλαμβάνει τρεις τομείς: α) τομέα ενημέρωσης, β) τομέα ψυχαγωγίας, γ) τομέα μόρφωσης. Η γενική διεύθυνση Ε.ΡΑ περιλαμβάνει πέντε τομείς: α) Πρόγραμμα 1, β) Πρόγραμμα 2, γ) Πρόγραμμα 3, δ) Πρόγραμμα 4, ε) Εκπομπές εξωτερικού.

6. Στους τομείς ανήκει η εισήγηση στο γενικό διευθυντή του προγράμματος της αρμοδιότητάς τους και η παραγωγή ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών τους. Σε κάθε τομέα προΐσταται ένας τομεάρχης. Εάν ο γενικός διευθυντής απορρίψει εισήγηση προγράμματος, μπορεί ο τομεάρχης να προσφύγει στο διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ. Στους τομείς λειτουργούν τριμελείς επιτροπές προγράμματος που επεξεργάζονται και καταρτίζουν το πρόγραμμα του τομέα. Πρόεδρος κάθε επιτροπής είναι ο αρμόδιος τομεάρχης. Τα άλλα δύο μέλη της είναι πρόσωπα με ειδικές γνώσεις και πείρα, αντίστοιχες με το είδος του προγράμματος που επεξεργάζονται

και καταρτίζουν, όπως μουσικοσυνθέτες, ηθοποιοί, λογοτέχνες, συγγραφείς εκπαιδευτικοί, δημοσιογράφοι. Οι τομεάρχες και τα μέλη των επιτροπών προγράμματος ορίζονται από τον αντίστοιχο γενικό διευθυντή.

7. Επιτροπές προγράμματος συγκροτούνται και λειτουργούν σε κάθε περιφερειακή υπηρεσία της ΕΡΤ-ΑΕ που καταρτίζει και εκπέμπει τοπικό πρόγραμμα. Τις επιτροπές αυτές συγκροτεί ο αρμόδιος γενικός διευθυντής.

8. Στη γενική διεύθυνση διοίκησης διαχείρισης συνιστάται και λειτουργεί Τεχνικό Συντονιστικό Όργανο που μεριμνά για την τεχνική υποστήριξη των δραστηριοτήτων των ΕΤ-1, ΕΤ-2 και Ε.ΡΑ.

9. Η ΕΡΤ-ΑΕ λειτουργεί με βάση τον Υπηρεσιακό Οργανισμό, το Γενικό Κανονισμό Προσωπικού, τον Κανονισμό Διενέργειας Προμηθειών και Εκτέλεσης Έργων και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της ΕΡΤ-ΑΕ. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής της παραγράφου 2 του άρθρου 5 οι κανονισμοί αυτοί συντάσσονται από το διοικητικό συμβούλιο και ύστερα από γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

10. Με τον Υπηρεσιακό Οργανισμό της ΕΡΤ-ΑΕ ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη συγκρότηση των υπηρεσιών και επιτροπών, τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των γενικών διευθύνσεων, την κατανομή των αρμοδιοτήτων στις ειδικότερες υπηρεσίες, την κατανομή της παραγωγής στους τομείς, τις θέσεις και τον αριθμό του προσωπικού και γενικά κάθε λεπτομέρεια σχετική με την οργάνωση και λειτουργία της ΕΡΤ-ΑΕ.

11. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και των διαιτητικών αποφάσεων, ο Γενικός Κανονισμός Προσωπικού προβλέπει και ρυθμίζει τα γενικά και ειδικά προσόντα για την πρόσληψη και απόλυση του προσωπικού, τις σχέσεις, το είδος και τις διακρίσεις της απασχόλησης με σύμβαση εργασίας ή έργου ή έμ-

μισθης εντολής, τις ώρες εργασίας, τα συστήματα εβδομαδιαίας εργασίας, την καθέρωση ελαστικών και συμπηφιστικών ωραρίων εργασίας, την τροποποίηση όρων των ατομικών συμβάσεων εργασίας, σχετικά με τα ωράρια εργασίας, το πειθαρχικό δίκαιο και τις ποινές και γενικά όλα τα θέματα κατάστασης του προσωπικού της ΕΡΤ-ΑΕ.

ΑΡΘΡΟ 11.

Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων.

1. Το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων αποτελεί υπηρεσία που λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης της ΕΡΤ-ΑΕ με διοικητική αυτονομία και οικονομική αυτοτέλεια. Σκοπό έχει τη θεωρητική και εφαρμοσμένη έρευνα και μελέτη των οπτικών και ακουστικών μέσων, την επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση των στελεχών της ΕΡΤ-ΑΕ, την ίδρυση βιβλιοθήκης, τη φύλαξη και συμπλήρωση του αρχαιακού υλικού, καθώς και τη διοργάνωση συνεδρίων και την έκδοση έντυπου υλικού.

2. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, ρυθμίζονται τα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία του Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων, τη σύσταση των αναγκαίων υπηρεσιών και θέσεων προσωπικού, τη βιβλιοθήκη και το αρχείο του, τους διδάσκοντες και τα προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης, καθώς και τον τύπο βεβαίωσης ή πιστοποιητικού παρακολούθησής τους και κάθε άλλη δραστηριότητά του.

ΑΡΘΡΟ 12.

Συγχώνευση - Καθολική διαδοχή.

1. Η ΕΡΤ-ΑΕ συνεχίζει τη λειτουργία της ΕΡΤ-1 και της ΕΡΤ-2 οι οποίες καταργούνται και θεωρείται καθολικός διάδοχός τους. Δικαιώματα, προνόμια και υποχρεώσεις των καταργούμενων ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 περιέρχονται αυτοδικαίως από τη δημοσίευση αυτού του νόμου στην ΕΡΤ-ΑΕ χωρίς άλλη διατύπωση. Εκκρεμείς δίκες της ΕΡΤ-1 και

ΕΡΤ-2 συνεχίζονται στο όνομα της ΕΡΤ-ΑΕ, χωρίς διακοπή.

2. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία, κινήτα και ακίνητα, των καταργούμενων ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 περιέρχονται αυτοδικαίως στην ΕΡΤ-ΑΕ.

Κινητά (μηχανήματα κλπ.) που ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, το Ταμείο Εθνικής Άμυνας ή άλλα ν.π.δ.δ. και των οποίων τη χρήση ή την κατοχή έχουν οι καταργούμενες ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 κατά τη δημοσίευση αυτού του νόμου, θεωρούνται ότι έχουν μεταβιβασθεί κατά κυριότητα σ' αυτές, από την εισαγωγή τους, άλλως από την παραχώρηση της χρήσης ή κατοχής τους και με τον χαρακτηρισμό αυτόν μεταβιβάζονται, χωρίς να τηρηθούν οι τυχόν προβλεπόμενες από ισχύουσες διατάξεις διατυπώσεις και περιέρχονται αυτοδικαίως κατά κυριότητα στην ΕΡΤ, χωρίς κανένα αντάλλαγμα. Η αξία της κτήσης των κινήτων αυτών (μηχανημάτων κλπ.) θα προσαυξήσει την αξία κτήσης των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων της ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 με την παράλληλη δημιουργία ισόποσου αφορολόγητου αποθεματικού.

Ακίνητα, συστατικά και παραρτήματα που ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, το Ταμείο Εθνικής Άμυνας ή άλλα ν.π.δ.δ. και των οποίων τη χρήση ή την κατοχή έχουν οι καταργούμενες ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 κατά τη δημοσίευση αυτού του νόμου, μεταβιβάζονται χωρίς να τηρηθούν οι προβλεπόμενες από τις ισχύουσες διατάξεις διατυπώσεις και περιέρχονται αυτοδικαίως κατά κυριότητα στην ΕΡΤ-ΑΕ, χωρίς κανένα αντάλλαγμα.

Για τη δημοσιότητα της κτήσης της κυριότητας των παραπάνω ακινήτων από την ΕΡΤ-ΑΕ γίνεται σημείωση στα βιβλία μεταγγραφών του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου, ύστερα από αίτησή της που συνοδεύεται από έκθεση περιγραφής και σχεδιάγραμμα του μεταβιβαζόμενου ακινήτου. Τα στοιχεία αυτά συντάσσονται από την ΕΡΤ-ΑΕ με βάση την απογραφή που προβλέπει η παρ. 12 του άρθρου 19.

ΑΡΘΡΟ 13.

Μετοχικό κεφάλαιο.

Γενική συνέλευση μετόχων.

1. Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της ΕΡΤ-ΑΕ είναι εκείνο που προκύπτει μετά την απογραφή και αποτίμηση των περιεχομένων σ' αυτήν περιουσιακών στοιχείων ενεργητικών και παθητικών, των καταργούμενων ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 και στην απεικόνισή τους στον ισολογισμό που συντάσσεται στη συνέχεια. Το κεφάλαιο ανήκει αποκλειστικά στο Ελληνικό Δημόσιο, στο όνομα του οποίου εκδίδεται ένας ονομαστικός αναπαλλοτρίωτος τίτλος (μετοχή).

Η γενική συνέλευση μετόχων της ΕΡΤ-ΑΕ απαρτίζεται από:

α. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης.

β. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και

γ. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Οικονομικών.

3. Η γενική συνέλευση συνέρχεται με πρόσκληση του προέδρου του Δ.Σ. της ΕΡΤ-ΑΕ μια φορά το έτος και αποφασίζει κατά πλειοψηφία. Χρέη γραμματέα της γενικής συνέλευσης εκτελεί ανώτερος υπάλληλος του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης.

4. Η γενική συνέλευση έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Εγκρίνει τον ισολογισμό και τον απολογισμό του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ.

β. Απαλλάσσει τον πρόεδρο και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου από κάθε ευθύνη, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις ανώνυμες εταιρείες.

γ. Διορίζει τους ελεγκτές από το Σώμα των Ορκωτών Λογιστών για κάθε ετήσια χρήση, εγκρίνει τις εκθέσεις τους και τους απαλλάσσει από κάθε ευθύνη. Για την πρώτη διαχειριστική χρήση, καθήκοντα ελεγκτών ασκούν οι ορκωτοί λογιστές που έχουν οριστεί ως ελεγκτές της ΕΡΤ-ΑΕ.

δ. Διατάσσει έκτακτο διαχειριστικό έλεγχο.

ε. Καταρτίζει το καταστατικό της ΕΡΤ-ΑΕ και της Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ.

ΑΡΘΡΟ 14.

Πόροι - Απαλλοτριώσεις.

1. Πόροι της ΕΡΤ-ΑΕ είναι:

α. έσοδα από ανταποδοτικό τέλος (εισφορά) που εισπράττει η ΕΡΤ-ΑΕ σύμφωνα με τις διατάξεις των επομένων παραγράφων,

β. έσοδα από διαφημίσεις,

γ. έκτακτη επιχορήγηση από τον κρατικό προϋπολογισμό και

δ. έσοδα από κάθε άλλη πηγή.

2. Οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ-ΑΕ αποτελούν παροχή προς το κοινό από επαχθή αιτία. Ως αντιπαροχή για το δικαίωμα λήψης των εκπομπών ορίζεται και εισπράττεται υπέρ της ΕΡΤ-ΑΕ, στην οποία και περιέρχεται, ανταποδοτικό τέλος (εισφορά). Υποχρέωση για την καταβολή αυτού του τέλους έχει κάθε φυσικό πρόσωπο που κατοικεί ή διαμένει στην Ελλάδα και κάθε νομικό πρόσωπο, που είναι κάτοχος μετρητή ή μετρητών για ανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για κάθε μετρητή. Το ύψος του ορίζεται με απόφαση της Επιτροπής Τιμών και Εισοδημάτων ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ, γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών και εισήγηση του εποπτεύοντος υπουργού.

3. Η εισπραξη αυτού του τέλους ανατίθεται στη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) και το σχετικό ποσό αναγράφεται στους λογαριασμούς για την κατανάλωση του ηλεκτρικού ρεύματος. Μπορεί να οριστεί διαφορετικός τρόπος για την εισπραξη του παραπάνω τέλους με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση του εποπτεύοντος υπουργού και γνώμης της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών.

4. Από το ανταποδοτικό τέλος απαλλάσσονται μόνο: α) το Ελληνικό Δημόσιο, β) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, γ) οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι αμιγείς επιχειρήσεις τους, τα αμιγή ιδρύματά τους

και οι ενώσεις τους και δ) οι κάτοχοι μετρητών ΔΕΗ για την κατανάλωση ρεύματος που χρησιμοποιείται σε αρδευτικές, κτηνοτροφικές και πτηνοτροφικές μονάδες. Δεν απαλλάσσονται άλλα νομικά πρόσωπα που έχουν τα προνόμια του Δημοσίου ή εξομοιώνονται με το Δημόσιο.

5. Οι διατάξεις για την παραγραφή αξιώσεων, για τόκους, προσωποκράτηση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων που ισχύουν υπέρ του Δημοσίου, εφαρμόζονται και υπέρ της ΕΡΤ-ΑΕ και των εταιρειών που ιδρύονται με αποκλειστικά κεφάλαιά της. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής, εκτός από εκείνες για τόκους, δεν εφαρμόζονται για τις αξιώσεις του προσωπικού των εταιρειών αυτών που προέρχονται από την παροχή εργασίας τους, για τις οποίες εφαρμόζεται η ισχύουσα νομοθεσία.

6. Οι απαιτήσεις της ΕΡΤ-ΑΕ εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα για την Είσπραξη Δημοσίων Εσόδων. Τίτλο εκτελεστό αποτελεί η απόφαση του προέδρου της ΕΡΤ-ΑΕ που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του προϊσταμένου των οικονομικών υπηρεσιών της.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ και γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών, η ΕΡΤ-ΑΕ μπορεί να εκδίδει ομολογιακά δάνεια. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι όροι έκδοσης των ομολογιακών δανείων και κάθε σχετική λεπτομέρεια. Τα ομολογιακά δάνεια χρησιμοποιούνται για την αγορά, κατασκευή και εγκατάσταση τεχνικού εξοπλισμού καθώς και για αγορά και ανέγερση κτιρίων της ΕΡΤ-ΑΕ.

8. Οι διατάξεις του άρθρου 12 του ν.1597/1986 (ΦΕΚ 68) ισχύουν για οποιοδήποτε μηχάνημα ή υλικό της ΕΡΤ-ΑΕ που προορίζεται για την παραγωγή, αναπαραγωγή και μετάδοση ήχου και εικόνας.

9. Η ΕΡΤ-ΑΕ έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί, χωρίς αντάλλαγμα, χώρους του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Α., των Ο.Τ.Α. και των οργανισμών του δημοσίου τομέα, εφ' όσον δεν παραβλάπεται ουσιαστικά η λειτουργική χρήση των χώρων αυτών. Η ΕΡΤ-ΑΕ επιλέγει τα

σημεία εγκατάστασης αναμεταδοτών ή πομπών της σε ολόκληρη τη χώρα.

10. Επιτρέπεται η απαλλοτρίωση ακινήτων υπέρ της ΕΡΤ-ΑΕ για λόγους δημόσιας ωφέλειας, για τη δημιουργία εγκαταστάσεων και την ανέγερση κτιρίων. Η κήρυξη της απαλλοτρίωσης γίνεται, ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ, με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν.δ. 797/1971 (ΦΕΚ 1). Η δαπάνη για τις απαλλοτριώσεις βαρύνει την ΕΡΤ-ΑΕ. Για το ίδιο σκοπό επιτρέπεται η σύσταση δουλείας υπέρ της ΕΡΤ-ΑΕ, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της, η οποία κοινοποιείται στον κύριο του δουλειούτος ακινήτου και μεταγράφεται στα οικεία βιβλία μεταγραφών.

11. Οι κάτοικοι αγροτικών ή αστικών ακινήτων υποχρεούνται να ανέχονται, χωρίς αποζημίωση, κάθε εργασία ή εγκατάσταση, για την τηλεοπτική και ραδιοφωνική κάλυψη μιας περιοχής, πάνω ή κάτω από τα κτήματά τους ή επάνω σ' αυτά. Αν η ιδιοκτησία, εξαιτίας των παραπάνω ενεργειών, δεν μπορεί να εκπληρώσει το φυσικό της προορισμό, εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναγκαστική απαλλοτρίωση.

12. Το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Α., οι Ο.Τ.Α. και οι οργανισμοί του δημοσίου τομέα μπορούν να μεταβιβάσουν, με ή χωρίς αντάλλαγμα, ακίνητα ιδιοκτησίας τους στην ΕΡΤ-ΑΕ, για την τοποθέτηση τεχνικών εγκαταστάσεων ή για την ανέγερση κτιρίων της, χωρίς δημοπρασία ή άλλες διατυπώσεις. Αυτές οι μεταβιβάσεις απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή τέλος χαρτοσήμου.

ΑΡΘΡΟ 15.

Προσωπικό.

1. Με την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου, το προσωπικό που υπηρετεί, κατά το χρόνο αυτόν, στις συγχωνευόμενες ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 ως τακτικό προσωπικό ή με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου ή με σύμβασης έμμισθης εντολής, μεταφέρεται αυτοδίκαια στην ΕΡΤ-ΑΕ, θεωρείται δικό της προσωπικό και συνεχίζει να παρέχει τις υπηρεσίες του σ' αυτή με την ίδια σχέση εργασίας και με την ίδια ειδικότητα.

2. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ το μεταφερόμενο σ' αυτήν προσωπικό εντάσσεται σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις και σε όμοιες ή σε παρεμφερείς, κατά κλάδους, τομείς και ειδικότητες, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπηρεσιακού Οργανισμού και του Γενικού Κανονισμού Προσωπικού. Κανένας από το μεταφερόμενο προσωπικό δεν μπορεί να λαμβάνει αποδοχές μικρότερες από εκείνες που είχε κατά το χρόνο μεταφοράς του στην ΕΡΤ-ΑΕ.

3. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, ύστερα από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, επιτρέπεται, οποτεδήποτε, η μετακίνηση και τοποθέτηση, οποιουδήποτε εργαζόμενου σε θυγατρικές εταιρίες της ΕΡΤ-ΑΕ, των οποίων αυτή είναι η μοναδική μέτοχος, χωρίς να μεταβάλλονται οι όροι του εργασιακού του καθεστώτος.

4. Απαγορεύεται σε όλους τους απασχολούμενους σε οργανικές θέσεις στην ΕΡΤ-ΑΕ.

α. Να παρέχουν τις υπηρεσίες τους, συστηματικά ή με πάγια ή περιοδική αμοιβή, σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου.

β. Να ασκούν εμπορία και

γ) Να μετέχουν σε κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς ή σε προσωπικές εταιρίες ή σε εταιρείες περιορισμένης ευθύνης ή να έχουν μετοχές ανώνυμων εταιρειών, εφ' όσον οι παραπάνω συνεταιρισμοί ή εταιρείες έχουν αντικείμενο συναφές με της ΕΡΤ-ΑΕ. Αν παραβιαστούν οι παραπάνω διατάξεις, η σύμβαση εργασίας ή έμμισθης εντολής καταγγέλλεται από την ΕΡΤ-ΑΕ χωρίς καταβολή αποζημίωσης στον εργαζόμενο.

Οι έμμισθοι δικηγόροι υπάγονται στις διατάξεις του κώδικα δικηγόρων, όπως ισχύει σήμερα.

5. Με την επιφύλαξη του άρθρου 19 του ν.1682/1987, το σύνολο των καθαρών αποδοχών από την παροχή κάθε είδους εργασίας στην ΕΡΤ-ΑΕ καθώς και από συνταξιοδοτικό ή ασφαλιστικό φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, όπως οι καθαρές αποδοχές προκύπτουν

από τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ Α-65), όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το διπλάσιο του συνόλου των ακαθάριστων μηνιαίων αποδοχών του 1ου μισθολογικού κλιμακίου της κατηγορίας ΠΕ των πολιτικών υπαλλήλων του Δημοσίου με 29 χρόνια υπηρεσίας και δύο παιδιά.

6. Μέχρι τις 30 Ιουνίου κάθε έτους όλοι οι εργαζόμενοι στην ΕΡΤ-ΑΕ, σε οποιαδήποτε κατηγορία ή ειδικότητα κι αν ανήκουν, οφείλουν να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν.1599/1986 (ΦΕΚ 75), με την οποία δηλώνουν:

α) ότι δε συντρέχουν στο πρόσωπό τους οι απαγορεύσεις της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού και β) το σύνολο των αποδοχών τους κατά την παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου. Αν δεν υποβάλουν ή υποβάλουν ανακριβή δήλωση, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, θεωρείται ότι ο εργαζόμενος έχει καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας του με την ΕΡΤ-ΑΕ από τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας. Αν δεν υποβάλουν την πιο πάνω δήλωση, τιμωρούνται κατά το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα.

7. Κατ' εξαίρεση, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου διευθυντή, μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση ορισμένου έργου σε δημοσιογράφο, που ασχολείται ήδη σε άλλο ελληνικό ή ξένο μέσο επικοινωνίας και ενημέρωσης, σε επιστήμονες, λογοτέχνες ή άλλους καλλιτέχνες που μετέχουν σε επιτροπή προγράμματος ή αξιολόγησης προγραμμάτων, σεναρίων ή άλλων αντικειμένων ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής, καθώς και σε συντελεστή παραγωγής ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων που προσφέρει ήδη υπηρεσία με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Ο χρόνος εκτέλεσης του έργου καθορίζεται πάντοτε με τη σύμβαση και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη.

Ο χρόνος κατά τον οποίο διαρκεί η

μίσθωση έργου λογίζεται για όσους είναι ήδη ασφαλισμένοι ως χρόνος ασφάλισης στους οικείους φορείς.

ΑΡΘΡΟ 16.

Ειδικές ρυθμίσεις - Κυρώσεις.

1. Απαγορεύεται σε κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο κάθε είδους εκπομπή για την οποία, σύμφωνα με το άρθρο 2, έχει αποκλειστικό προνόμιο και δικαίωμα η ΕΡΤ-ΑΕ, χωρίς την άδεια του άρθρου 2.

Το διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ μπορεί να χορηγεί άδεια για εγκατάσταση εσωτερικών, ενσύρματων ή καλωδιακών, κυκλωμάτων ραδιοφωνίας και τηλεόρασης σε πρότυπους ή παραδοσιακούς οικισμούς, χωριά και κωμοπόλεις. Η άδεια χορηγείται μόνο για τη λήψη ήχου και εικόνας και καθορίζει τους όρους χρήσης. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Μεταφορών και Επικοινωνιών, καθορίζονται, οι γενικές αρχές λειτουργίας των παραπάνω κυκλωμάτων, οι προϋποθέσεις και προδιαγραφές για τη χορήγηση των σχετικών αδειών, η διαδικασία, το όργανο και οι προϋποθέσεις εγκατάστασης κεραιάς δορυφορικής λήψεως, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη διευκόλυνση λήψεως ραδιοηλεκτρικών προγραμμάτων δια μέσου δορυφόρου. Ειδικές ρυθμίσεις που αναφέρονται στις τηλεπικοινωνίες δε θίγονται από τις διατάξεις αυτού του νόμου.

2. Όποιος παραβιάζει τις διατάξεις της παραγράφου 1 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Με την καταδικαστική απόφαση διατάσσεται και η δήμευση υπέρ της ΕΡΤ-ΑΕ των μέσων εκπομπής ήχων και εικόνων.

3. Απαγορεύεται ή με οποιοδήποτε μέσο εγγραφή για εκμετάλλευση, καθώς και η εκμετάλλευση των ραδιοηλεκτρικών εκπομπών της ΕΡΤ-ΑΕ, χωρίς την έγγραφη άδεια του διοικητικού συμβουλίου της.

4. Όποιος παραβιάζει τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

5. Ενώπιον του ποινικού δικαστηρίου η ΕΡΤ-ΑΕ δικαιούται να παραστεί ως πολιτικώς ενάγουσα και για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, το ποσό για την οποία δεν μπορεί να επιδικασθεί κατώτερο από τριακόσιες χιλιάδες δραχμές. Με την καταδικα-

στική απόφαση δημεύονται υπέρ της ΕΡΤ-ΑΕ τα μηχανήματα παραγωγής και εκμετάλλευσης, καθώς και τα προϊόντα της.

6. Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση του τίτλου της ΕΡΤ-ΑΕ από οποιονδήποτε τρίτο. Ο παραβάτης τιμωρείται κατά τις διατάξεις των άρθρων 26 έως 30 του α.ν. 1998/1939 (ΦΕΚ 420).

ΑΡΘΡΟ 17.

Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοηλεκτρονικής ΕΡΤ-ΑΕ.

1. Ιδρύεται από την ΕΡΤ-ΑΕ νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοηλεκτρονικής ΕΡΤ-ΑΕ», που λειτουργεί με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας και έχει έδρα την Αθήνα. Ο χρόνος έναρξης λειτουργίας αυτής της εταιρείας καθορίζεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ. Η εταιρεία εποπτεύεται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης· καθήκοντα και αρμοδιότητες κοινωνικού ελέγχου ασκεί η Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών της ΕΡΤ-ΑΕ σύμφωνα με τις πιο πάνω διατάξεις.

2. Σκοπός της Εταιρείας είναι η παραγωγή και εμπορία προγραμμάτων ραδιοηλεκτρονικής, ελληνικών και ξένων. Για την πραγματοποίηση του σκοπού της η εταιρεία έρχεται σε επαφή με την ελληνική και ξένη αγορά παραγωγής και εμπορίας ραδιοηλεκτρικών προγραμμάτων, καθώς και με τους επαγγελματικούς φορείς των συντελεστών της παραγωγής, ιδίως καλλιτέχνες και τεχνικούς και συνάπτει τις αναγκαίες συναλλακτικές σχέσεις.

3. Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοηλεκτρονικής ΕΡΤ-ΑΕ αποτελείται από το ποσό της επιχορήγησης της ΕΡΤ-ΑΕ, στο όνομα της οποίας εκδίδεται ένας ονομαστικός αναπαλλοτρίωτος τίτλος (μετοχή). Μέλη της γενικής συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας αυτής είναι τα μέλη της γενικής συνέλευσης των με-

τόχων της ΕΡΤ-ΑΕ που έχουν τις ίδιες αρμοδιότητες.

4. Η Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από:

α. Τον πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο, που ορίζεται από τον εποπτεύοντα υπουργό.

β. Τρεις συμβούλους διοριζόμενους από το διοικητικό συμβούλιο της ΕΡΤ-ΑΕ.

γ. Ένα μέλος που εκλέγεται από τους εργαζόμενους στην Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία. Στο πρώτο διοικητικό συμβούλιο της Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ και έως την εκλογή του μέλους αυτού του εδαφίου, μετέχει ως μέλος ο εκπρόσωπος των εργαζομένων της ΕΡΤ-ΑΕ, που έχει εκλεγεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ. Εφαρμόζεται αναλόγως το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 υπό στοιχείο ε' του άρθρου 6.

5. Η διάρκεια της θητείας του διοικητικού συμβουλίου είναι τριετής. Η θητεία των μελών που ορίζονται για την πλήρωση κενής θέσης λήγει με τη λήξη της θητείας του. Εφαρμόζεται αναλόγως το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 6.

6. Το διοικητικό συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τρία τουλάχιστον μέλη του και αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. Αν για οποιοδήποτε λόγο υπάρχει κενή θέση, το συμβούλιο απαρτίζεται νόμιμα από τα υπόλοιπα μέλη του, εφ' όσον ο αριθμός τους δεν είναι μικρότερος από τρία.

7. Στην Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για τις ανώνυμες εταιρείες, εκτός από όσες δε συμ-

βιβάζονται με τις διατάξεις αυτού του νόμου. Όπου στη νομοθεσία για τις ανώνυμες εταιρείες προβλέπεται εποπτεία του Υπουργού Εμπορίου, αυτή ασκείται από τον εποπτεύοντα την ΕΡΤ-ΑΕ Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.

8. Η ιδιότητα μέλους του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, πλην του προέδρου, είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ, με την επιφύλαξη της διάταξης της παρ. 4 εδ. γ. Επίσης δεν μπορεί να είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, υπάλληλος της ΕΡΤ-ΑΕ ή της Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ, πλην του εκπροσώπου των εργαζομένων, ή πρόσωπο αμειβόμενο από αυτές, καθώς και προμηθευτής ή εργολάβος ή μέτοχος ή σύμβουλος των ΕΡΤ-ΑΕ και Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ.

ΑΡΘΡΟ 18.

Ειδική Υπηρεσία Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας (Ε.Υ.Μ.Μ.Ε.).

1. Στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης συνιστάται Ειδική Υπηρεσία Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας (Ε.Υ.Μ.Μ.Ε.), της οποίας προϊστάται ειδικός γραμματέας και για την οποία ισχύουν οι διατάξεις του ν.1558/1985 (ΦΕΚ 137).

2. Η Ε.Υ.Μ.Μ.Ε. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Την παρακολούθηση και ενημέρωση σε θέματα τεχνολογίας και νέων μαζικών μέσων επικοινωνίας, και ιδίως σε θέματα που αφορούν τη δορυφορική ασύρματη και ενσύρματη τηλεόραση.

β. Την παρακολούθηση της νομοθετικής εξέλιξης και οργανωτικής ανάπτυξης στο διεθνή χώρο σε θέματα μέσων επικοινωνίας, καθώς και την επεξεργασία των σχετικών με τα μέσα επικοινωνίας σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και αποφάσεων.

γ. Την έρευνα για τα νέα μέσα επικοινωνίας, την κατάρτιση των σχετικών πλαισίων προγραμμάτων, καθώς και τη χρηματοδότησή τους.

δ. Τη συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου που ασχολούνται με τα μέσα επικοινωνίας.

ε. Το συντονισμό όλων των υπηρεσιών ή οργάνων του δημόσιου τομέα με συναφές αντικείμενο.

στ. Την εποπτεία στα ραδιοηλεκτρονικά μέσα.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία της Ε.Υ.Μ.Μ.Ε. Με όμοιο διάταγμα μπορούν να συνιστώνται θέσεις οποιασδήποτε κατηγορίας και βαθμού για τις ανάγκες της Ε.Υ.Μ.Μ.Ε. καθώς και να τροποποιούνται οι αρμοδιότητες της. Οι θέσεις του ειδικού επισημονικού προσωπικού δεν μπορούν να υπερβούν τις δεκαπέντε.

ΑΡΘΡΟ 19.

Μεταβατικές διατάξεις.

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης και του οικείου υπουργού, συνιστάται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και στο Υπουργείο Πολιτισμού, αυτοτελές γραφείο για τη ραδιοφωνία και τηλεόραση, το οποίο παρακολουθεί θέματα ραδιοφωνίας και τηλεόρασης που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του Υπουργείου και προτείνει σχετικά προγράμματα και εκπομπές στην ΕΡΤ-ΑΕ. Με όμοιο προεδρικό διάταγμα ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία του γραφείου συνιστώνται οι απαιτούμενες θέσεις προσωπικού, εξειδικεύονται ή επεκτείνονται οι αρμοδιότητές του και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Τα καταστατικά της ΕΡΤ-ΑΕ και της Εταιρείας Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ καταρτίζονται από τη γενική συνέλευση των μετόχων της ΕΡΤ-ΑΕ και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης. Με όμοιο τρόπο γίνονται και οι τροποποιήσεις αυτών των καταστατικών. Η πρώτη κατάρτιση του καταστατικού γίνεται ύστερα από την απογραφή

της περιουσίας της ΕΡΤ-ΑΕ.

3. Με αποφάσεις του εποπτεύοντος υπουργού καθορίζεται η διαδικασία συγχώνευσης των υπηρεσιών της ΕΡΤ-1 και της ΕΡΤ-2 στην ΕΡΤ-ΑΕ και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

4. Μέσα σε εννέα μήνες από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, το διοικητικό συμβούλιο υποβάλλει στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης για έγκριση και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως:

α. Τον Υπηρεσιακό Οργανισμό της ΕΡΤ-ΑΕ.

β. Το Γενικό Κανονισμό Προσωπικού.

γ. Τον κανονισμό Διενέργειας Προμηθειών και Εκτέλεσης Έργων.

δ. Τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της ΕΡΤ-ΑΕ.

5. Έως ότου εκδοθεί ο Υπηρεσιακός Οργανισμός και οι κανονισμοί της ΕΡΤ-ΑΕ, εξακολουθούν να ισχύουν οι κείμενες διατάξεις, κανονισμοί και οργανισμοί. Με αποφάσεις του εποπτεύοντος υπουργού μπορεί να τροποποιούνται προσωρινά οι υφιστάμενοι οργανισμοί και κανονισμοί και ίδια να ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την εσωτερική οργάνωση της ΕΡΤ-ΑΕ, τη λειτουργία της, τη συγχώνευση γενικών διευθύνσεων ή διευθύνσεων και υπηρεσιών, τα όργανά της, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητές τους, τη διαδικασία προσλήψεων, αποσπάσεων, τοποθετήσεων και κάθε άλλης μορφής υπηρεσιακές μεταβολές του προσωπικού σε υφιστάμενες ή δημιουργούμενες θέσεις.

6. Έως ότου εκδοθεί η απόφαση της παραγρ. 2 του άρθρου 14 για τον ορισμό του ύψους του ανταποδοτικού τέλους, εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις και το τέλος περιέρχεται στην ΕΡΤ-ΑΕ. Η πρώτη απόφαση για το θέμα αυτό μπορεί να εκδοθεί και χωρίς τη γνώμη της Α.Σ.Κ.Ε. Τηλεθεατών - Ακροατών.

7. Μέχρι να συσταθεί η Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης ΕΡΤ-ΑΕ και να διοριστεί ο πρόεδρος της, το

αντίστοιχο μέλος του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ ορίζεται από τον εποπτεύοντα υπουργό.

8. Τα οικοδομήματα της ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 που έχουν ανεγερθεί ως την έναρξη του παρόντος κατά παράβαση των πολεοδομικών διατάξεων θεωρούνται νόμιμα και δεν οφείλεται οποιοδήποτε ποσό για το λόγο αυτόν.

9. Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού εξόδων που έχουν εγγραφεί στον τακτικό προϋπολογισμό 1987 του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης για την ΕΡΤ-2 μεταφέρονται στην ΕΡΤ-ΑΕ με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών.

10. Οι μεταβιβάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 12 απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά υπέρ οιαδήποτε ή τέλος χαρτοσήμου. Καμία φορολογική υποχρέωση δε δημιουργείται σε βάρος της ΕΡΤ-ΑΕ ή των καταργούμενων ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 ιδίως για τυχόν υπεραξία από την εκτίμηση του ενεργητικού της.

11. Εγκαταστάσεις που κατέχει η καταργούμενη ΕΡΤ-2 και λειτουργούν μέσα σε χώρους στρατιωτικών μονάδων και εγκαταστάσεων συνεχίζουν τη λειτουργία τους, μπορεί όμως να μεταφερθούν σε άλλο ακίνητο. Το Ταμείο Εθνικής Άμυνας, κατά παρέκκλιση της ισχύουσας νομοθεσίας υποχρεούται να μεταβιβάσει στην ΕΡΤ-ΑΕ εδαφικές εκτάσεις που είναι αναγκαίες για τη μεταφορά των παραπάνω εγκαταστάσεών της.

12. Με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης συνιστάται επιτροπή απογραφής και αποτίμησης των περιερχόμενων στην ΕΡΤ-ΑΕ περιουσιακών στοιχείων κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 13, η οποία αποτελείται από τα εξής μέλη:

α. Εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης, που ορίζεται από τον Υπουργό.

β. Έναν τεχνικό της τεχνικής διεύ-

θυνσης και έναν οικονομικό υπάλληλο της ΕΡΤ-ΑΕ που υποδεικνύεται από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της.

γ. Έναν πολιτικό ή τοπογράφο μηχανικό που υποδεικνύεται από το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος και

δ. Δύο ορκωτούς λογιστές που υποδεικνύονται από το Εποπτικό Συμβούλιο του Σώματος Ορκωτών Λογιστών. Αν δεν οριστούν τα με στοιχεία β', γ', δ' μέλη από τους αντίστοιχους φορείς μέσα σε 10 μέρες από τότε που θα ζητηθεί τούτο από τον υπουργό, μπορεί να οριστούν, όπως και οι αναπληρωτές τους, από τον ίδιο. Τα μέλη της επιτροπής ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. Με την ίδια απόφαση ορίζεται, από τα παραπάνω μέλη, ο πρόεδρος της επιτροπής, καθώς και η διαδικασία και ο χρόνος περάτωσης του έργου της. Ως χρόνος αποτίμησης λαμβάνεται η ημέρα έναρξης ισχύος αυτού του νόμου. Η αμοιβή των μελών της επιτροπής ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών, σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν.1505/1984 (ΦΕΚ 194).

13. Για μια τριετία από τη δημοσίευση του νόμου αυτού η ΕΡΤ-ΑΕ και οι θυγατρικές εταιρείες της δεν υπόκεινται σε γενικούς ή ειδικούς άμεσους ή έμμεσους φόρους, σε κάθε μορφής τέλη ή δικαιώματα ή κρατήσεις ή εισφορές και γενικά απολαμβάνουν αυτοδικαίως όλες τις συναφείς απαλλαγές και ατέλειες (με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 18 παράγρ. 1 εδάφ. β του ν.1642/1986 (ΦΕΚ 125) και του άρθρου 15 παράγρ. 1 του ν.1326/1983 (ΦΕΚ 19) του Δημοσίου, καθώς και κάθε άλλο προνόμιό του, ιδίως οικονομικό και δικονομικό. Εξαιρούνται οι εργοδοτικές εισφορές υπέρ των ασφαλιστικών ταμείων και οι επιβαρύνσεις για το προσωπικό τους, καθώς και οι φόροι και τα τέλη υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι απαλλαγές αυτές αφορούν όλες τις δραστηριότητες της ΕΡΤ-ΑΕ, καθώς και σχέσεις της με οποιουσδήποτε τρίτους.

14. Μηχανήματα και υλικά τηλεόρασης και ραδιοφωνίας που ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο ή έχουν εισαχθεί ή θα εισαχθούν στο όνομά του μέσα

σε μια πενταετία από τη δημοσίευση του νόμου αυτού μπορούν, με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, να μεταβιβαστούν στην ΕΡΤ-ΑΕ χωρίς αντάλλαγμα και χωρίς καταβολή δασμών, φόρων, τελών, εισφορών και τελών χαρτοσήμων.

15. Οι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι του άρθρου 5 παράγραφος 1 εδ. α του π.δ. 300/1974 (ΦΕΚ 114) και όσοι μονιμοποιήθηκαν με βάση τις διατάξεις του ν.1476/1984 (ΦΕΚ 136), οι οποίοι υπηρετούν στην καταργούμενη ΕΡΤ-2 κατά την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου, μπορούν να ζητήσουν την ένταξή τους στο τακτικό προσωπικό της ΕΡΤ-ΑΕ με την ίδια ειδικότητα και με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου. Για την ένταξή τους απαιτείται γραπτή αίτηση και δήλωση παραίτησης από τη δημοσιοϋπαλληλική ιδιότητα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα ημερών από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου. Κανένας από το προσωπικό αυτό δε μπορεί να λαμβάνει αποδοχές μικρότερες από εκείνες που είχε κατά το χρόνο της ένταξής του στην ΕΡΤ-ΑΕ.

16. Όσοι από τους υπαλλήλους της προηγούμενης παραγράφου δεν υποβάλουν εμπρόθεσμα την απαιτούμενη για την ένταξή τους αίτηση τίθενται στη διάθεση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, ο οποίος με απόφασή του τους τοποθετεί σε κενές οργανικές θέσεις οποιασδήποτε δημόσιας υπηρεσίας. Οι υπάλληλοι του άρθρου 5 παράγραφος 1 του π.δ. 300/1974 τοποθετούνται κατά προτίμηση στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Μέχρι να ρυθμιστεί οριστικά η νέα υπηρεσιακή κατάστασή τους, οι μόνιμοι υπάλληλοι της ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2 εξακολουθούν να διέπονται από τις κείμενες διατάξεις.

17. Προσωπικό της προηγούμενης παραγράφου και της παραγράφου 2 του άρθρου 15 που δεν εντάσσεται σε οργανικές θέσεις παραμένει ως υπεράριθμο και καταλαμβάνει με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ τις θέσεις που είναι κενές κάθε φορά.

18. Μέχρι την έναρξη του προσωπικού της ΕΡΤ-ΑΕ σε οργανικές θέσεις, σύμφωνα με το άρθρο 15, η υπηρεσιακή και μισθολογική θέση και εξέλιξή του ρυθμίζεται από τις κείμενες διατάξεις. Για το σκοπό αυτόν τα προβλεπόμενα υπηρεσιακά όργανα, όπως υπηρεσιακά και πειθαρχικά συμβούλια, εξακολουθούν να λειτουργούν και μετά τη συγχώνευση των ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2.

19. Με ειδικό νόμο ρυθμίζονται ενιαίως όλα τα θέματα ασφάλισης και συνταξιοδότησης του προσωπικού της ΕΡΤ-ΑΕ, όπως η κύρια και επικουρική ασφάλιση, τα δικαιώματα αναγνώρισης και η εξαγορά υπηρεσίας. Μέχρι να εκδοθεί ο νόμος αυτός, το μεταφερόμενο ή εντασσόμενο προσωπικό συνεχίζει με την ίδια σχέση και τους ίδιους όρους την ασφάλισή του στους ίδιους φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, στους ίδιους κλάδους σύνταξης, νοσοκομειακής, ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης ή πρόνοιας του Δημοσίου ή οποιουδήποτε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού. Το εφεξής προσλαμβανόμενο προσωπικό και έως την ενιαία ρύθμιση της κύριας και επικουρικής ασφάλισης ασφαλίζεται για την επικουρική ασφάλιση στο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης ως Υπαλλήλων Ραδιοφωνίας και Τουρισμού (Τ.Ε.Α.Υ.ΡΤ.).

Η ΕΡΤ-ΑΕ ως εργοδότης έχει απέναντι στο προσωπικό της και στους ασφαλιστικούς οργανισμούς και ταμεία τις ίδιες υποχρεώσεις που είχαν η ΕΡΤ-1 και η ΕΡΤ-2, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για την καταβολή των εισφορών.

20. Με αποφάσεις του Δ.Σ. της ΕΡΤ-ΑΕ προσλαμβάνονται μετά από αίτησή τους υποβαλλόμενη μέσα σε προθεσμία 30 ημερών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, άλλως από τη συμπλήρωση ενός έτους συνεχούς υπηρεσίας και εντάσσονται σε οργανικές θέσεις προσωπικού, σύμφωνα με τα ουσιαστικά και τυπικά προσόντα τους, οι απασχολούμενοι κατά την δημοσίευση του νόμου αυτού στις καταργημένες ΕΡΤ-1 και

EPT-2 για την εξυπηρέτηση παγίων αναγκών, καθημερινά και με πλήρες ωράριο με συμβάσεις έργου συνεχώς ανανεούμενες, ή όσοι απασχολούνταν με τις ίδιες προϋποθέσεις και η απασχόλησή τους διακόπηκε λόγω στράτευσης ή κύησης, εφ' όσον έχουν συμπληρώσει ή συμπληρώνουν ένα έτος συνεχούς υπηρεσίας.

Για την κατάταξη στις πιο πάνω θέσεις απαιτείται να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του ισχύοντος Γενικού Κανονισμού Προσωπικού της ΕΡΤ-1 με εξαίρεση τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων β' και ε' της ίδιας παραγράφου.

Για τη συνδρομή των πιο πάνω προϋποθέσεων, για την ένταξη, όπως και για κάθε άλλο σχετικό θέμα, αποφασίζει το διοικητικό συμβούλιο. Ο χρόνος της απασχόλησής τους μέχρι σήμερα υπολογίζεται για την κατάταξη σε μισθολογικά κλιμάκια, απόσληψη τριετιών και τη χορήγηση αδειών. Ειδικά για τους συντάκτες αναγνωρίζεται και ως χρόνος δημοσιογραφίας εφ' όσον πιστοποιηθεί τούτο εγγράφως από το Δ.Σ. της Ε.Σ.Η.Ε.Α.

21. Όλοι οι εργαζόμενοι στις καταργούμενες ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2, που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους συστηματικά ή με πάγια περιοδική αμοιβή σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου οφείλουν, μέσα σε τρεις μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, να υποβάλουν στην αρμόδια υπηρεσία προσωπικού της ΕΡΤ-ΑΕ υπεύθυνη δήλωση, είτε σύμφωνα με το ν.δ. 105/1969, είτε σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 1599/1980, με την οποία δηλώνουν: α) αν επιθυμούν την παραμονή τους στην ΕΡΤ-ΑΕ ή στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου και β) το σύνολο των αποδοχών τους. Αν αποχωρήσουν από την ΕΡΤ-ΑΕ, η αποχώρηση αυτή θεωρείται οικειοθελής και δεν τους παρέχει κανένα δικαίωμα αποζημίωσης. Αν δεν υποβάλουν την πιο πάνω υπεύθυνη δήλωση ή υποβάλουν ανακριβή δήλωση, θεωρείται ότι ο εργα-

ζόμενος έχει καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας του με την ΕΡΤ-ΑΕ από τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας.

22. Ύστερα από αίτησή τους και απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ επιτρέπεται η παράλληλη απασχόληση στους δημοσιογράφους και τους ανθρώπους του λόγου και της τέχνης, που εργάζονται κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού στις ΕΡΤ-1 και ΕΡΤ-2, για χρονική περίοδο κάθε φορά όχι μεγαλύτερη από τρία έτη.

23. Οι δημοσιογράφοι μπορεί με αίτησή τους, να μετατάσσονται στο καθεστώς αποκλειστικής απασχόλησης μετά από πρόταση του προέδρου και απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ. Για τις περιπτώσεις αποκλειστικής απασχόλησης η αμοιβή και οι λοιποί όροι εργασίας καθορίζονται με ειδική σύμβαση που οι όροι της δεν μπορεί να είναι δυσμενέστεροι από τις ρυθμίσεις συλλογικής σύμβασης εργασίας μεταξύ Ε.Σ.Η.Ε.Α και ΕΡΤ-ΑΕ για τους αποκλειστικούς απασχολούμενους.

ΑΡΘΡΟ 20.

Τελικές διατάξεις.

1. Διατάξεις διεθνών συμβάσεων που έχουν κυρωθεί με νόμο και ρυθμίζουν θέματα ραδιοτηλεπικοινωνιών, ραδιοτηλεόρασης ή πνευματικής ιδιοκτησίας δε θίγονται από τις διατάξεις του νόμου αυτού.

2. Σε περίπτωση πολέμου ή γενικής επιστράτευσης μπορεί να ανατεθεί, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης η διοίκηση της ΕΡΤ-ΑΕ. Με διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της διάταξης αυτής.

3. Ο πρόεδρος και οι γενικοί διευθυντές είναι ελευθέρως ανακλητοί. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους αναστέλλεται η άσκηση οποιασδήποτε επαγγελματικής δραστηριότητάς τους. Οι όροι της παροχής των υπηρεσιών και της αμοιβής τους ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη.

4. Δωρεές κινητών ή ακινήτων υπέρ

της ΕΡΤ-1 ή της ΕΡΤ-2 υπό διαλυτική αίρεση ή όρο δεν επηρεάζονται από τη συγχώνευσή τους στην ΕΡΤ-ΑΕ. Η συγχώνευση αυτή και η μετατροπή της ΥΕΝΕΔ σε ΕΡΤ-2 δεν συνιστούν πλήρωση οποιασδήποτε διαλυτικής αίρεσης σε σύμβαση δωρεάς και δεν επιτρέπεται, για το λόγο αυτόν, ανάκληση οποιασδήποτε τέτοιας δωρεάς.

5. Σε όλα τα συλλογικά όργανα της ΕΡΤ-ΑΕ που προβλέπονται από το νόμο αυτόν, τους κανονισμούς, τους κώδικες, τους οργανισμούς και καταστατικά της ΕΡΤ-ΑΕ υπάρχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα μισά από τα μέλη που συγκροτούν το κάθε όργανο. Για τη λήψη κάθε απόφασης απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών και σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η γνώμη με την οποία έχει συνταχθεί ο πρόεδρος του οργάνου.

6. Με αποφάσεις του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης καθορίζονται οι αμοιβές και αποζημιώσεις των μελών του διοικητικού συμβουλίου της ΕΡΤ-ΑΕ.

ΑΡΘΡΟ 21.

Καταργούμενες διατάξεις.

Από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου καταργούνται:

α. Ο ν.230/1975 (ΦΕΚ 272).

β. Οι διατάξεις του κεφαλαίου Γ' του ν.1288/1982 (ΦΕΚ 120), που αφορούν τη μετατροπή της Υπηρεσίας Ενημέρωσης Ενόπλων Δυνάμεων σε αποκεντρωμένη δημόσια υπηρεσία με τον τίτλο της ΕΡΤ-2.

γ. Ο α.ν. 383/1968 (ΦΕΚ 90).

δ. Κάθε διάταξη που αντίκειται στο νόμο αυτόν.

ΑΡΘΡΟ 22.

Έναρξη ισχύος.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει δύο

μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλωμε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 11 Αυγούστου 1987

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ**

**ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΑΠ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ**

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΟΒΟΛΑΣ**

**ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ**

**ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΑΝΤ. ΤΡΙΤΣΗΣ**

**ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Α.-Μ. (ΜΕΛΙΝΑ) ΜΕΡΚΟΥΡΗ**

**ΠΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ**

**ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ**

*Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη
Σφραγίδα του Κράτους.*

Αθήνα, 12 Αυγούστου 1987

**Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ**

**ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ
14631/Ζ2/2691/29-5-87 ΦΕΚ 267Β
Προσωρινές άδειες ίδρυσης
ραδιοσταθμών τοπικής ισχύος, από
Δήμους και Κοινότητες.**

Οι Υπουργοί Προεδρίας της Κυβέρνησης και Μεταφορών και Επικοινωνιών

Έχοντας υπόψη:

α) Το άρθρο 10 παρ. 3 του Ν.Δ. 216/74

β) Τη δήλωση της Κυβέρνησης που καταχωρήθηκε και στο άρθρο 2 παρ. 4 του σχεδίου νόμου «Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση - Ανώνυμη Εταιρία (ΕΡΤ-ΑΕ)» ότι θα δοθεί και στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης η δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας ραδιοφωνικών σταθμών τοπικής ισχύος.

γ) Την από 27-5-87 απόφαση του Προέδρου της Βουλής για τη συγκρότηση της ειδικής διακομματικής κοινοβουλευτικής επιτροπής, που έχει ως αντικείμενο την επεξεργασία και διατύπωση των όρων και προϋποθέσεων ίδρυσης και των αρχών της λειτουργίας των ραδιοφωνικών σταθμών που θα ιδρύσουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι Έλληνες πολίτες ή νομικά πρόσωπα που θα ελέγχονται από Έλληνες πολίτες.

δ) Την ανάγκη πειραματικής λειτουργίας και προετοιμασίας για πλήρη εφαρμογή του νέου θεσμού των τοπικής ισχύος μη κρατικών ραδιοφωνικών σταθμών.

Αποφασίζουμε

1. Επιτρέπουμε προσωρινά και μέχρι την οριστική νομοθετική ρύθμιση, τη λειτουργία ραδιοσταθμών τοπικής ισχύος από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2. Οι σχετικές άδειες εκδίδονται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων.

3. Η σχετική άδεια ισχύει μέχρι την έκδοση οριστικής άδειας ή μέχρι την ανάκλησή της για σπουδαίο λόγο ή για

παράβαση των όρων και προϋποθέσεων με τις οποίες έχει εκδοθεί.

4. Η άδεια δεν μεταβιβάζεται για οποιαδήποτε αιτία και είναι αναπαλλοτρίωτη.

5. Κάθε Οργανισμός ή ομάδα Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει το δικαίωμα να αποκτήσει μόνο μία άδεια.

6. Δεν επιτρέπεται η δικτύωση μεταξύ περισσότερων ραδιοσταθμών. Δικτύωση κατά την έννοια της απόφασης αυτής είναι ιδίως κάθε διαμόρφωση προγράμματος που ταυτίζεται με οποιοδήποτε τρόπο ολικά ή μερικά κατά το περιεχόμενο ή τα δηλωτικά στοιχεία άλλων ραδιοσταθμών με ταυτόχρονη ή μη ταυτόχρονη μετάδοση.

7. Η άδεια εκδίδεται μετά από αίτηση που υποβάλλεται στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης, την οποία συνοδεύουν με ποινή απαραδέκτου τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) Απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

β) Γνωστοποίηση του προσώπου που έχει οριστεί ως υπεύθυνος για το περιεχόμενο του προγράμματος.

γ) Γνωστοποίηση προσώπου που έχει οριστεί υπεύθυνος για την τεχνική εποπτεία και λειτουργία του ραδιοσταθμού. Το πρόσωπο αυτό πρέπει να κατέχει άδεια ραδιοηλεκτρολόγου Α' ή Β' ή πτυχίο τεχνολόγου ηλεκτρονικού, αναλόγως της ισχύος του σταθμού και των ιδιαίτερων τεχνικών χαρακτηριστικών και συνθηκών λειτουργίας.

δ) Πλήρη τεχνική μελέτη για τη λειτουργία του ραδιοσταθμού. Η μελέτη πρέπει να περιλαμβάνει πλήρη τεχνικά χαρακτηριστικά της εγκατάστασης (πομπός, κεραία, γραμμή μεταφοράς, στούντιο, συστήματα εγγραφής, ισχύς παρασιτικών ακτινοβολιών κλπ.), τη θέση της εγκατάστασης (γεωγραφικές συντεταγμένες και υψόμετρο από επιφάνεια θαλάσσης) και όποιο άλλο στοιχείο είναι αναγκαίο, ώστε η αρμόδια υπηρεσία να είναι σε θέση να κρίνει αν με τη λειτουργία του ραδιοσταθμού θα διασφαλίζεται η ανεμπόδιση λειτουργία

των εθνικών δικτύων Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης, των ραδιοδικτύων των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ), της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, του Υπουργείου Ναυτιλίας και κάθε άλλου κρατικού ή νομικού ιδιωτικού φορέα, είτε στην Ελλάδα, είτε στο εξωτερικό, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις και κανονισμούς.

ε) Δήλωση, ως και τα αναγκαία γ' αυτή στοιχεία, ότι ο υπό ίδρυση ραδιοσταθμός πληροί, εκτός των παραπάνω και τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Σύστημα εκπομπής μονοφωνικό ή στερεοφωνικό: Σύμφωνα με CCIR REC.450-2 (PILOT TONE SYSTEM για το στερεοφωνικό).

2. Περιοχή συχνότητων: 87,5-107,7 MHz (μη συμπεριλαμβανομένων των ορίων).

3. Ανοχή συχνότητας: $\pm 500\text{HZ}$.

4. Απόκλιση της φέρουσας συχνότητας για 100% διαμόρφωση: $\pm 75\text{ KHZ}$.

5. Είδος διαμόρφωσης: F 3E.

6. Ακτινοβολία παρασιτικών συχνοτήτων: $\leq 60\text{ DB}$, χωρίς να υπερβαίνει το 1MW. Ιδιαίτερα για τη ζώνη συχνοτήτων 108-137 MHz, η ισχύς οποιασδήποτε παρασιτικής συνιστώσας δεν θα υπερβαίνει τα 250 MW.

στ) Γενικές αρχές διαμόρφωσης προγράμματος και γενική περιγραφή του (τοπικός χαρακτήρας, ζώνες προγράμματος, πρόσβαση πολιτιστικών, κοινωνικών, νεολαϊστικών, κ.ά. φορέων).

8. Το Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης οφείλει να ζητήσει μέσα σε δέκα ημέρες από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών να γνωμοδοτήσει αν η λειτουργία του αιτούμενου ραδιοφωνικού σταθμού δεν παρεμποδίζει τις τηλεπικοινωνίες που αναφέρονται παραπάνω (7δ') και βρίσκεται μέσα στα πλαίσια των διεθνών συμβάσεων και κανονισμών. Το Υπουργείο Μεταφορών, μέσα σε ίσο χρονικό διάστημα, οφείλει να γνωμοδο-

τήσει εάν ο τεχνικός εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις του συγκεκριμένου ραδιοσταθμού πληρούν τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές.

9. Το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, εφόσον όλες οι παραπάνω τεχνικές κλπ. προϋποθέσεις έχουν καλώς, ενημερώνει σχετικά το Υπ. Προεδρίας, στο οποίο και προτείνει την προς εκχώρηση κατάλληλη συχνότητα λειτουργίας του νέου σταθμού, υπό την αίρεση της επίτευξης συντονισμού με γειτονικές χώρες —όπου τούτο απαιτείται από την περιοχική σύμβαση ραδιοφωνίας FM (Γενεύη 1984).

Για τον παραπάνω σκοπό η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών εξουσιοδοτείται να συγκεντρώνει και να αξιολογεί όλες τις αναγκαίες πληροφορίες από οποιοδήποτε κρατικό ή ιδιωτικό φορέα ή πρόσωπο.

10. Ο Υπουργός Προεδρίας της Κυβέρνησης, προκειμένου να χορηγήσει προσωρινή άδεια λειτουργίας ραδιοσταθμού, μπορεί να προκαλέσει και τη γνωμοδότηση Επιτροπής, η οποία αποτελείται από:

α) Έναν ανώτατο ή ανώτερο δικαστή των πολιτικών ή διοικητικών δικαστηρίων, ως Πρόεδρο,

β) Ένα νομικό που έχει εμπειρία στο Δίκαιο των μαζικών μέσων επικοινωνίας,

γ) Έναν καθηγητή ΑΕΙ ή ΤΕΙ σε αντίστοιχο γνωστικό αντικείμενο.

δ) Πρόεδρο ή εξουσιοδοτημένο μέλος του Δ.Σ. της ΕΡΤ-1.

ε) Τον αρμόδιο διευθυντή αναπληρωτή του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

11. Η γνωμοδότηση της Επιτροπής δεν είναι υποχρεωτική για τον Υπουργό.

12. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι δημόσιες και εφαρμόζονται αναλόγως οι κανόνες των ασφαλιστικών μέτρων του Κ.Πολ.Δ.

13. Οι αιτούντες μπορούν να παραστούν και με πληρεξούσιο δικηγόρο.

14. Η χορηγούμενη άδεια πρέπει να αναγράφει:

Τον δήμο ή κοινότητα, την ονομασία ή άλλο σημείο αναγνώρισης του σταθμού, τον υπεύθυνο προγράμματος και τον τεχνικό υπεύθυνο, τη συχνότητα λειτουργίας του σταθμού, τις γεωγραφικές συντεταγμένες και το υψόμετρο της θέσεως της κεραίας, το ύψος της κεραίας από το έδαφος, την πόλωση της κεραίας, το σύστημα εκπομπής (στερεοφωνικό ή μονοφωνικό), την ολικώς ενεργό ακτινοβολούμενη ισχύ, καθώς και τις μειώσεις ισχύος που έχουν τυχόν επιβληθεί προς ορισμένες κατευθύνσεις και άλλο αναγκαίο στοιχείο.

15. Οι κάτοχοι της άδειας οφείλουν να διευκολύνουν κάθε τεχνικό έλεγχο από τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Μεταφορών και Συγκοινωνιών.

16. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους στην προηγούμενη υποχρέωση, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση παράβασης οποιουδήποτε όρου της άδειας, επιβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, ύστερα από γνώμη της παραπάνω Επιτροπής, η ανάκληση της άδειας και η διακοπή λειτουργίας του σταθμού με τη σφράγιση του ή με άλλο πρόσφορο τρόπο. Η από-

φαση αυτή είναι αμέσως εκτελεστή.

17. Στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης τηρείται βιβλίο στο οποίο καταχωρούνται αμέσως οι αιτήσεις για τη χορήγηση προσωρινών αδειών. Στις σχετικές σημειώσεις σημειώνεται η ακριβής χρονολογία υποβολής της σχετικής αίτησης με όλα τα αναγκαία στοιχεία και συνυπογράφεται η σχετική σημείωση από τον αιτούντα ή από ειδικά εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο.

18. Στο ίδιο βιβλίο καταχωρούνται οι άδειες με όλα τα απαραίτητα στοιχεία προσδιορισμού.

19. Το βιβλίο αυτό είναι προσιτό σε οποιοδήποτε πολίτη.

Η απόφαση αυτή ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και θα κυρωθεί με νόμο.

Αθήνα 29 Μαΐου 1987

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΑΠ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
Κ. ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ

Διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, όπως κωδικοποιήθηκε από το Π.Δ. 76/85, που αναφέρονται στις Επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΑΡΘΡΟ 246.

(Άρθρο 205 Ν.1065/80 — Άρθρο 35 Ν. 1416/84)

Σύσταση και νομική φύση.

1. Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να συνιστούν δικές τους επιχειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις που συνιστούν μαζί με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα ή σε επιχειρήσεις που ήδη υπάρχουν: α) για την εκτέλεση έργων που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού, καθώς και για την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών, β) για

την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού, γ) για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων.

2. Δύο ή περισσότεροι δήμοι ή κοινότητες ή δήμοι και κοινότητες μπορούν να συνιστούν κοινές δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις και να συμμετέχουν σε υφιστάμενες δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις.

3. Η σύσταση δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης ή η συμμετοχή σε τέτοια επιχείρηση γίνεται ύστερα από πλήρη, οικονομοτεχνική μελέτη με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του και απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

4. Στην απόφαση του δημοτικού ή

του κοινοτικού συμβουλίου για τη σύσταση δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης ορίζονται επωνυμία, ο σκοπός, η διάρκεια και η έδρα της επιχείρησης, τα περιοριστικά στοιχεία που διατίθενται σ' αυτή και το αρχικό κεφάλαιο, τα σχετικά με τη διάλυση και εκκαθάριση της επιχείρησης και κάθε αναγκαία, κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, λεπτομέρεια.

5. Οι παραπάνω δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και διέπονται από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από αυτόν το νόμο.

6. Η σύσταση ή η συμμετοχή σε επιχείρηση που δεν είναι αμιγής δημοτική ή κοινοτική, γίνεται ύστερα από πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη, με απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία της παραγράφου 3. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται και το ποσοστό της συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, η εκπροσώπηση του δήμου ή της κοινότητας στα όργανα της επιχείρησης και οι όροι συμμετοχής και αποχώρησης. Οι επιχειρήσεις αυτής της παραγράφου λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας ή της εταιρείας μικτής οικονομίας ή του συνεταιρισμού. Με την ίδια διαδικασία είναι δυνατή η συμμετοχή δήμου ή κοινότητας σε κοινοπραξία.

7. Η ευθύνη δήμου ή κοινότητας, που συνιστά η συμμετέχει σε επιχείρηση του άρθρου 254, περιορίζεται στη συμμετοχή της στο κεφάλαιο της επιχείρησης.

ΑΡΘΡΟ 247.

(Άρθρο 36 Ν.1416/84).

Διοίκηση.

Οι δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από πέντε έως έντεκα μέλη, τα οποία ορίζονται μαζί με αναπληρωτές, από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Από τα μέλη αυτά του-

λάχιστον, δύο είναι αιρετοί εκπρόσωποι του δήμου ή της κοινότητας, ένας είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι εργαζόμενους και ένας είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής. Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του δήμου ή της κοινότητας που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.

2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης προσλαμβάνεται διευθυντής της ή ορίζεται ως διευθυντής ένα από τα μέλη του. Στον κανονισμό προσωπικού της παραγράφου 2 του άρθρου 251 καθορίζονται τα προσόντα, που πρέπει να έχει ο διευθυντής της επιχείρησης.

3. Στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου για τις υπηρεσίες που παρέχουν στην επιχείρηση μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση, που ορίζεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης. Με την ίδια διαδικασία μπορεί να καταβάλλεται αποζημίωση στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του.

4. Όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρεται «επιτροπή ως όργανο διοίκησης των επιχειρήσεων στο εξής νοείται το διοικητικό συμβούλιο.

5. Τα διοικητικά συμβούλια των επιχειρήσεων, που συστήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 1065/1980, θα συνεχίσουν να λειτουργούν με την ίδια σύνθεση μέχρις ότου προσαρμοστούν οι συστατικές τους πράξεις στις διατάξεις αυτού του Κώδικα, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 246.

ΑΡΘΡΟ 248.

(Άρθρο 37 Ν.1416/84).

Αρμοδιότητες διοικητικού συμβουλίου.

1. Το διοικητικό συμβούλιο διοικεί

και διαχειρίζεται τις υποθέσεις που αφορούν την επιχείρηση, εκτός από τις περιπτώσεις που αρμόδιο είναι το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα ή με τη συστατική πράξη.

2. Το διοικητικό συμβούλιο στέλνει όλες τις αποφάσεις του χωρίς καθυστέρηση στο δήμο ή στην κοινότητα που ανήκει η επιχείρηση ή που συμμετέχει στην επιχείρηση.

ΑΡΘΡΟ 249.

(Άρθρο 208 Ν.1065/80 — Άρθρο 38 παρ. 1 Ν1416/84)

Διαχείριση.

1. Η διαχείριση των επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με ιδιαίτερο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων και είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική ή κοινοτική διαχείριση.

2. Το οικονομικό έτος της διαχείρισης των επιχειρήσεων συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος.

3. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, που εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τη διαχείριση, μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων και τη δημιουργία του απαραίτητου αποθεματικού, μπορεί να διατίθενται για τη βελτίωση ή την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης ή να διατίθενται στο δήμο ή στην κοινότητα για την εκτέλεση κοινωφελών έργων. Με την ίδια απόφαση το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης εκτιμώντας τους στόχους, την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητά της, μπορεί να κρατήσει μέχρι είκοσι πέντε στα εκατό από τα καθαρά κέρδη, σε ιδιαίτερο λογαριασμό για την παροχή κινήτρων στους εργαζόμενους, με τη μορφή πρόσθετων υλικών αμοιβών. Τα κριτήρια και η διαδικασία καταβολής των αμοιβών αυτών και κάθε αναγκασία λεπτομέρεια καθορίζονται στον Κανονισμό Προσωπικού της παραγράφου 2 του άρθρου 252 του Κώδικα. Οι πρόσθετες αυτές αμοιβές δεν αποτελούν τακτικές

αποδοχές κατά την έννοια των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας και αποτελούν φορολογητέο εισόδημα μόνο κατά το ήμισυ.

4. Μετά από σχετική απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου η εκτέλεση των κοινωφελών έργων της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να γίνει από την ίδια την επιχείρηση για λογαριασμό του δήμου ή της κοινότητας.

ΑΡΘΡΟ 250.

(Άρθρο 209 Ν. 1665/80 — Άρθρο 38 παρ. 2 Ν.1416/84)

Ταμιακή υπηρεσία

και διαχειριστικός έλεγχος.

1. Η ταμιακή υπηρεσία των επιχειρήσεων είναι ανεξάρτητη από τη δημοτική ή την κοινοτική.

2. Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος των επιχειρήσεων γίνεται από δύο ελεγκτές που επιλέγονται ανάμεσα σε υπαλλήλους τραπεζών ή δημόσιους υπαλλήλους ΑΤ κλάδου και διορίζονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και η αμοιβή τους. Ως ελεγκτές ορίζονται και ορκωτοί λογιστές ή πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να οριστούν ελεγκτές σε ανώνυμη εταιρεία.

3. Με απόφαση του νομάρχη, εφόσον συντρέχει ειδική περίπτωση, μπορεί να ενεργείται έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης από ορκωτούς λογιστές, που ορίζονται από το νομάρχη. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και η αμοιβή τους.

ΑΡΘΡΟ 251.

(Άρθρο 39 παρ. 1 Ν. 1416/84).

Εποπτεία των επιχειρήσεων.

1. Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αν αφορούν: α) την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης, β) την αγορά ή εκποίηση ακινήτων ή την επιβάρυνση αυτών με εμπράγματο δικαίωμα, γ) τη διάθεση των καθαρών κερδών, σύμφωνα με τις δια-

τάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 249 του Κώδικα και δ) την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης. Δεν απαιτείται έγκριση αν πρόκειται για αγορά και πώληση ακινήτων από επιχειρήσεις οικιστικής δραστηριότητας.

2. Το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο εγκρίνει τον ισολογισμό και την έκθεση των πεπραγμένων, αν προβλέπεται η σύνταξή τους από το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 5 του άρθρου 252. Επίσης μπορεί ν' αποφασίζει τη διενέργεια έκτακτου διαχειριστικού και ταμειακού ελέγχου από τα πρόσωπα που ορίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 250.

ΑΡΘΡΟ 252.

(Άρθρο 39 παρ. 2 Ν.1416/84).

Κανονισμοί.

1. Οι κανονισμοί που συντάσσονται από το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης και εγκρίνονται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο είναι: α) ο εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών με τον οποίο καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης και το ανώτατο όριο του αριθμού του προσωπικού και β) ο κανονισμός διαχείρισης.

2. Από το διοικητικό συμβούλιο συντάσσεται κανονισμός προσωπικού, που καθορίζει τους κανόνες που διέπουν την πρόσληψη, τα προσόντα του προσωπικού και το πειθαρχικό του δίκαιο. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να συντάσσονται και άλλοι κανονισμοί, που κρίνονται απαραίτητοι για τη λειτουργία της επιχείρησης.

3. Η εργασιακή σχέση του προσωπικού των επιχειρήσεων διέπεται από τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

4. Στις δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις γίνονται αποσβέσεις με τα ποσοστά που ορίζει η φορολογική νομοθεσία.

5. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών ρυθμίζονται και κατά παρέκκλιση από τις

διατάξεις του κώδικα φορολογικών στοιχείων τα θέματα που αναφέρονται στην τήρηση των βιβλίων και των λοιπών φορολογικών στοιχείων των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, τα σχετικά με τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία κατά κατηγορία επιχειρήσεων, τις αποσβέσεις, τα αποθεματικά, το διαχειριστικό έλεγχο και την εποπτεία του νομάρχη.

ΑΡΘΡΟ 253.

(Άρθρο 212 Ν. 1065/80).

Διάλυση.

Οι επιχειρήσεις διαλύονται με τον τρόπο που έχουν συσταθεί και η περιουσία τους περιέρχεται στο δήμο ή στην κοινότητα που τις έχει συστήσει.

ΑΡΘΡΟ 254.

(Άρθρο 40 Ν. 1416/1984).

Διαδημοτικές

και διακοινοτικές επιχειρήσεις.

1. Οι επιχειρήσεις που συνιστώνται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 246 διέπονται από τις γενικές διατάξεις του κεφαλαίου που αφορά τις επιχειρήσεις και από τις ακόλουθες διατάξεις.

2. Οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για τη σύσταση επιχείρησης έχουν το ίδιο περιεχόμενο και περιλαμβάνουν τα στοιχεία της παραγράφου 4 του άρθρου 246 και επιπλέον τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρει κάθε δήμος ή κοινότητα και το ποσοστό της συμμετοχής του στο κεφάλαιο της επιχείρησης.

3. Μέλη του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης είναι δήμαρχοι, πρόεδροι κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, κάτοικοι και δημότες των δήμων και των κοινοτήτων που συμμετέχουν. Δεν είναι αναγκαίο να εκπροσωπείται άμεσα στο διοικητικό συμβούλιο κάθε δήμος ή κοινότητα με δικό της εκπρόσωπο. Στο διοικητικό συμβούλιο συμμετέχει και εκπρόσωπος των εργαζομένων της επιχείρησης, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι

εργαζόμενους. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από το δήμο ή την κοινότητα με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων με τις οποίες συνιστάται η επιχείρηση. Αντιπρόεδρος εκλέγεται, από το διοικητικό συμβούλιο ένα από τα μέλη του.

4. Με τις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για τη σύσταση επιχείρησης μπορεί να συσταθεί διαδημοτικό ή διακοινοτικό όργανο από αιρετούς εκπροσώπους των δήμων και κοινοτήτων που συμμετέχουν, αναλογικά με το ποσοστό συμμετοχής κάθε οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης στο κεφάλαιο της επιχείρησης. Το όργανο αυτό ασκεί τις αρμοδιότητες των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 246 έως 254.

ΑΡΘΡΟ 255.

(Άρθρο 41 Ν.1416/1984).

Μικρές επιχειρήσεις.

1. Κάθε δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να ιδρύει μικρές επιχειρήσεις. Τη διοίκησή τους ασκεί το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο ή η δημορχιακή επιτροπή. Τα έσοδα και τα έξοδα αυτών των επιχειρήσεων εγγράφονται σε ιδιαίτερα κεφάλαια και κωδικούς αριθμούς του δημοτικού ή κοινοτικού προϋπολογισμού. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τον τρόπο της διοίκησης, τη διαχείριση και τον τρόπο λειτουργίας των μικρών επιχειρήσεων, τα σχετικά με τις αναγκαίες προμήθειες και πωλήσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

ΑΡΘΡΟ 256.

(Άρθρο 42 Ν. 1416/1984).

Εξουσιοδοτήσεις - Ανάλογη εφαρμογή.

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατά-

ξεων των άρθρων 246 έως 254, καθώς και:

α) Ο τρόπος εκλογής των εκπροσώπων των εργαζομένων στο διοικητικό συμβούλιο και τα κριτήρια επιλογής των κοινωνικών φορέων που θα εκπροσωπηθούν.

β) Τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τα σχετικά με τη διαδικασία διορισμού τη θητεία και την αντικατάστασή τους.

γ) Τα θέματα που αφορούν τη σύγκληση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, την απαρτία και τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και τις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου του προέδρου και του διευθυντή της επιχείρησης.

δ) Η συγκρότηση και ο τρόπος λειτουργίας του οργάνου που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 254.

2. Κατά τα λοιπά στις επιχειρήσεις που προβλέπονται από τα άρθρα 246-254 εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της αστικής και εμπορικής νομοθεσίας.

ΑΡΘΡΟ 257.

(Άρθρο 43 Ν.1416/1985).

Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα.

1. Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα συνιστώνται από έναν οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και φυσικά πρόσωπα σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 246 και τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά για τους συνεταιρισμούς.

2. Οι δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των συνεταιρισμών. Επίσης, για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, έχουν τις πρόσθετες φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων που προβλέπονται από το άρθρο 272.

3. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται, κατά κατηγορία επιχειρήσεων, μετά από σύμφωνη γνώμη του

Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΕΔΚΕ και πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ρυθμίζονται και κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της νομοθεσίας για τους συνεταιρισμούς οι όροι σύστασης και λειτουργίας τους και ειδικότερα το ποσοστό συμμετοχής του δήμου ή της κοινότητας στο συνολικό αριθμό των συνεταιρικών μερίδων, τα σχετικά με την καταχώρησή τους στο μητρώο συνεταιρισμών με τις υποχρεωτικές και προαιρετικές μερίδες, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την ευθύνη των συνεταιριών, με τον τρόπο εκπροσώπησης του δήμου ή της κοινότητας και των λοιπών συνεταιριών στα όργανα των επιχειρήσεων, με τη σύνθεση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες των οργάνων αυτών, με το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και τη διάθεση των κερδών, με τη διάλυση και εκκαθάριση, με το δικαίωμα προτίμησης του δήμου ή της κοινότητας για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

ΑΡΘΡΟ 258.

(Άρθρο 44 Ν.1416/1984).

Ανώνυμες εταιρείες με συνεταιρισμούς.

1. Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων μπορούν να συνιστούν ανώνυμες εταιρείες με συνεταιρισμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 246 και τη νομοθεσία για τις ανώνυμες εταιρείες.

2. Οι εταιρείες του άρθρου αυτού για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων του άρθρου 272 αν πληρούν τους όρους των επομένων εδαφίων:

α) Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων διατηρούν πάντοτε κοινές (μη προνομιούχες) μετοχές, που αντιπροσωπεύουν ποσοστό αθροιστικά τριάντα πέντε τοις εκατό έως εξήντα

πέντε στα εκατό του μετοχικού κεφαλαίου των κοινών μετοχών. Κατά το υπόλοιπο συμμετέχουν αποκλειστικά συνεταιρισμοί. Κατ' εξαίρεση μπορούν να συμμετάσχουν φορείς του δημόσιου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του νόμου 1256/82 με κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά μέχρι το είκοσι στα εκατό του κεφαλαίου.

β) Όλες οι μετοχές, κοινές και προνομιούχες είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο χρηματιστήριο αξιών. Οι κοινές μετοχές είναι δεσμευμένες ονομαστικές σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 3 του κωδικοποιημένου νόμου 2190/20 και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου.

γ) Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από εννέα ή έντεκα μέλη. Από αυτά τρία ορίζονται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων, τρία από τους συνεταιρισμούς, ένα από τους εργαζόμενους στην εταιρεία αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι, ένα μπορεί να οριστεί από φορέα του δημοσίου τομέα, αν αυτό προβλέπεται στο καταστατικό και τα υπόλοιπα εκλέγονται από τη γενική συνέλευση όλων των μετόχων.

δ) Σε κάθε εταιρεία συνιστάται εποπτικό συμβούλιο, που έχει τουλάχιστον τρία μέλη. Τα μέλη του ορίζονται σύμφωνα με το διάταγμα που προβλέπεται από την παράγραφο 4 του άρθρου αυτού. Το εποπτικό συμβούλιο ασκεί αρμοδιότητες ανάλογες με τις αρμοδιότητες των εποπτικών συμβουλίων των συνεταιρισμών.

ε) Από τα καθαρά κέρδη, μετά τη δημιουργία του τακτικού αποθεματικού και την καταβολή του πρώτου μερίσματος, διατίθεται ποσοστό έως είκοσι πέντε στα εκατό στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων που συμμετέχουν και ποσοστό έως είκοσι πέντε στα εκατό στους εργαζόμενους στην εταιρεία. Για τη διάθεση των υπολοίπων καθαρών κερδών αποφασίζει η γενική

συνέλευση της εταιρείας.

στ) Αν η εταιρεία διαλυθεί οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης που συμμετέχουν στην εταιρεία έχουν δικαίωμα προτίμησης, για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας, με ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του άρθρου 55 του νόμου 947/1979 (ΦΕΚ Α' 169).

3. Για το τμήμα των καθαρών κερδών που διατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων και τους εργαζόμενους, σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου ε' της προηγούμενης παραγράφου η εταιρεία απαλλάσσεται από κάθε φορολογία.

4. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εμπορίου και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των παραγράφων 1, 2 και 3 αυτού του άρθρου και ιδιαίτερα τα θέματα που αφορούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των συνεταιρισμών που συμμετέχουν, τα σχετικά με τους εκπροσώπους τους, τους εκπροσώπους των εργαζομένων και των φορέων του δημόσιου τομέα στα όργανα της εταιρείας και τη συγκρότηση, τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία του εποπτικού συμβουλίου, καθώς και ο τρόπος προσαρμογής των διατάξεων, που ισχύουν για τις ανώνυμες εταιρείες και στις εταιρείες αυτού του άρθρου.

ΑΡΘΡΟ 259.

(Άρθρο 45 Ν. 1416/1984).

Δημοτικές Εταιρείες Λαϊκής Βάσης.

1. Δημοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης συνιστώνται από φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεταιρισμούς και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 246 τη νομοθεσία που ισχύει για τις ανώνυμες εταιρείες και τις παρακάτω διατάξεις:

α) Οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές (μη προ-

νομιούχες) μετοχές που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά τα τριάντα πέντε στα εκατό τουλάχιστον του μετοχικού κεφαλαίου και μαζί με τους συνεταιρισμούς διατηρούν πάντοτε την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ καθένας από τους λοιπούς εταίρους έχει κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν το πολύ το δύο στα εκατό του μετοχικού κεφαλαίου.

β) Όλες οι μετοχές κοινές και προνομιούχες είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο χρηματιστήριο αξιών. Οι κοινές μετοχές είναι δεσμευμένες ονομαστικές σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 3 του κωδικοποιημένου νόμου 2190/1920 (Β.Δ. 174/1963, ΦΕΚ Α' 37) και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου.

γ) Στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας συμμετέχει εκπρόσωπος των εργαζομένων αν αυτοί είναι περισσότεροι από είκοσι. Τα λοιπά μέλη εκλέγονται από τη γενική συνέλευση, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζει το διάταγμα της παραγράφου 4.

δ) Σε κάθε δημοτική εταιρεία λαϊκής βάσης συνιστάται εποπτικό συμβούλιο, που έχει τουλάχιστον τρία μέλη. Τα μέλη του ορίζονται, σύμφωνα με το διάταγμα της παραγράφου 4. Το εποπτικό συμβούλιο ασκεί αρμοδιότητες ανάλογες με τις αρμοδιότητες των εποπτικών συμβουλίων των συνεταιρισμών.

ε) Αν η εταιρεία διαλυθεί, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης που συμμετέχουν έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της εκποιούμενης περιουσίας με ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του άρθρου 55 του νόμου 947/1979.

2. Δημοτική ή κοινοτική εταιρεία λαϊκής βάσης μπορεί να συσταθεί και από ένα δήμο ή κοινότητα, μαζί με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, εφόσον ο δήμος ή η κοινότητα έχει κοινές μετοχές που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον τα τριάντα πέντε στα εκατό του μετοχικού κεφαλαίου και καθένας από τους λοιπούς εταίρους έχει κοινές μετοχές που

αντιπροσωπεύουν το πολύ το δύο στα εκατό του μετοχικού κεφαλαίου. Στην περίπτωση αυτή οι μέτοχοι, που είναι φυσικά πρόσωπα, πρέπει να είναι δημότες του δήμου ή της κοινότητας ή κατοικούν στο νομό ή κατάγονται από το νομό στον οποίο υπάγεται ο δήμος ή η κοινότητα.

3. Οι δημοτικές και οι κοινοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης εξομοιώνονται ως προς τη φορολογική μεταχείριση των μερισμάτων των μετοχών τους, με τις εταιρείες, των οποίων οι μετοχές έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο. Για την κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου των δημοτικών και των κοινοτικών εταιρειών λαϊκής βάσης με δημόσια έγγραφη, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 8α του νόμου 2190/1920. Οι δημοτικές και οι κοινοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης για την πρώτη διετία της λειτουργίας τους έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων του άρθρου 272.

4. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Εμπορίου και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων αυτού του άρθρου και ειδικότερα τα θέματα που αφορούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των συνεταιρισμών που συμμετέχουν, τα σχετικά με τον ορισμό εκπροσώπων των εργαζομένων στο διοικητικό συμβούλιο και τη συγκρότηση, τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία του εποπτικού συμβουλίου.

ΑΡΘΡΟ 260.

(Άρθρο 46 Ν. 1416/1984).

Επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης - Κίνητρα.

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του νόμου, εκτός από τις αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης θεωρούνται και αυτές που συνιστώνται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 257, 258, 259 και

οι: α) ανώνυμες εταιρείες, που συνιστώνται μόνο από φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν και φορείς του δημόσιου τομέα, με κοινές μετοχές, που αντιπροσωπεύουν, αθροιστικά, μέχρι το είκοσι στα εκατό του κεφαλαίου, β) επιχειρήσεις στις οποίες φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές μετοχές ή μερίδια που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά τουλάχιστον το τριάντα πέντε στα εκατό του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου και μαζί με συνεταιρισμούς διατηρούν πάντοτε την πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων.

2. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής φόρου μεταβίβασης ή δωρεάς για ακίνητα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται, δωρίζονται ή πωλούνται σ' αυτές από φορείς του δημόσιου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του νόμου 1256/1982, από συνεταιρισμούς, από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και από άλλους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

3. Για την πρόσληψη προσωπικού από τις επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν ισχύουν οι διατάξεις του νόμου 1320/1983 και του νόμου 1188/1981.

4. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης, με την οποία δήμος ή κοινότητα αναθέτει σε επιχείρηση οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης την εκτέλεση έργου, εργασίας ή μεταφοράς ή τη διενέργεια προμήθειας, αν ο προϋπολογισμός καθενός από αυτά δεν υπερβαίνει το ποσό των τριών εκατομμυρίων δραχμών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται ανάλογα και για την ανάθεση σε επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης έργου, εργασίας, μεταφοράς και προμήθειας από τα ιδρύματα, τους συνδέσμους και τα άλλα νομικά πρόσωπα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

5. Ο φόρος κύκλου εργασιών που εισπράττουν και ο φόρος επί των κερδών που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί έσοδο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το έσοδο αυτό αποδίδεται στο νομαρχιακό ταμείο του νομού στον οποίο βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης και διατίθεται με απόφαση του νομαρχιακού συμβουλίου, για την οργανωτική και τεχνική υποβοήθηση και τη γενικότερη υποστήριξη ομοίων επιχειρήσεων και για την υποβοήθηση της συγκρότησης νέων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών ρυθμίζονται οι λεπτο-

μέρειες εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου αυτής.

6. Οι επιχειρήσεις του εδαφίου α' της παραγράφου 1, για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων του άρθρου 272.

7. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να συμμετέχουν σε κοινοπραξίες και ιδιαίτερα για τη διενέργεια κοινών προμηθειών, την από κοινού σύνταξη μελετών και εκτέλεση έργων, την από κοινού χρήση εξοπλισμού, την κοινή διαφήμιση των προϊόντων που παράγουν και των υπηρεσιών που παρέχουν και την προώθηση των πωληστών τους. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να συμμετέχουν σε άλλες επιχειρήσεις, όπως συνεταιρι-

σμούς, ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες μικτής οικονομίας.

8. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Εσωτερικών, Εργασίας και Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδονται με πρόταση του διοικητικού συμβουλίου του ΟΑΕΔ, μπορούν να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 18 του Νομού 1262/1982 (ΦΕΚ Α' 70), προκειμένου περί δήμων, κοινοτήτων, συνδέσμων και επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που προσφέρονται για την πρακτική άσκηση σπουδαστών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας.

Στην περίπτωση αυτή το ποσό επιδότησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 18 του Νόμου 1262/1982 μπορεί να καθορισθεί μέχρι το 70% του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 25/1988 ΦΕΚ 10Α/15-1-88

Όροι και προϋποθέσεις για την ίδρυση τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών, διαδικασία χορήγησης, ανανέωσης και ανάκλησης των σχετικών αδειών, γενικές αρχές λειτουργίας των σταθμών αυτών και η τεχνική και λοιπή εποπτεία και έλεγχός τους.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 15 του Συντάγματος.
2. Το άρθρο 2 παράγραφοι 4 και 12 του ν.1730/1987 «Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση, Ανώνυμη Εταιρεία (ΕΡΤ-ΑΕ)» (ΦΕΚ 145 Α').
3. Τα άρθρα 20 και 21 του Π.Δ. 985/77 «περί οργανισμού του Υπουργείου Συγκοινωνιών» (ΦΕΚ Α' 336) και την κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Συγκοινωνιών με αριθμό 4.108/30.6.82 (ΦΕΚ 454 Β').

4. Τα άρθρα 11 επ. Π.Δ.924/1976 «περί οργανισμού του Υπουργείου Εσωτερικών» (ΦΕΚ 338 Α').

5. Τις 750/1987 και 776/1987 γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου Επικρατείας με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών και Μεταφορών και Επικοινωνιών, αποφασίζουμε:

ΑΡΘΡΟ 1

Τοπική ραδιοφωνία - Φύση και λειτουργία της.

1. Επιτρέπεται η ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών που εκπέμπουν στην περιοχή των συχνοτήτων 87,5 έως 107,7 Μεγακύκλους (MHZ) με διαμόρφωση κατά συχνότητα (FM), μόνο μετά από άδεια που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του διατάγματος αυτού.

2. Οι άδειες χορηγούνται για το Δημόσιο συμφέρον και η χρήση τους συνιστά δημόσια λειτουργία. Οι σταθμοί αυτοί έχουν σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης και πρέπει πάντως να εξασφαλίζεται η ποιοτική στάθμη των

εκπομπών που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή τους και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.

ΑΡΘΡΟ 2

Είδη αδειών.

1. Η άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας αφορά εκπομπή σε ορισμένη συχνότητα για ολόκληρο ή τμήμα του 24ωρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του διατάγματος αυτού.

2. Μπορεί επίσης να χορηγηθεί άδεια για εκπομπή περιορισμένης ισχύος σε περιοχή συχνοτήτων.

ΑΡΘΡΟ 3

Πρόσωπα στα οποία παραχωρείται η άδεια.

Οι άδειες ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας μπορούν να δοθούν σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), σε νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από έλληνες πολίτες και σε φυσικά πρόσωπα ελληνικής ιθαγένειας.

2. Σε περίπτωση που κάτοχος της άδειας είναι νομικό πρόσωπο, πρέπει:

α. Στις προσωπικές (ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες) εταιρείες, να είναι έλληνες πολίτες, ο ομόρρυθμος εταίρος και ο διαχειριστής.

β. Στις κεφαλαιουχικές (ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης) πρέπει να είναι έλληνες πολίτες εκείνοι που έχουν την πλειοψηφία των μερίδων ή μετοχών, ο πρόεδρος, ο διευθύνων σύμβουλος και τα λοιπά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και ο διαχειριστής.

γ. Εάν η άδεια έχει δοθεί σε Οργανισμό ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), ο ραδιοφωνικός σταθμός ανήκει ή λειτουργεί είτε ως ιδιόρρυθμη δημοτική ή κοινοτική επιχείρηση και το διοικητικό συμβούλιο της αποτελούμενο από 5 μέχρι 11 μέλη συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ομοφώνως, άλλως από εκπροσώπους των δημοτικών και κοινοτικών συνδυασμών κατ' αναλογία της δυνάμεώς τους στο δημοτικό ή κοινοτικό

συμβούλιο, είτε ως διαδημοτική ή διακοινοτική και το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων ομοφώνως, άλλως αντιπροσωπευτικά, επίσης, όπως η ιδρυτική πράξη ορίζει. Σε κάθε περίπτωση στο διοικητικό συμβούλιο μετέχει και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση αν είναι πάνω από είκοσι (20), εκλεγόμενος με άμεση ψηφοφορία.

3. Σε κάθε περίπτωση η έδρα της Εταιρείας πρέπει να βρίσκεται μέσα στα όρια εκπομπής του σταθμού και η κύρια δραστηριότητά της πρέπει να αναπτύσσεται στην Ελλάδα.

4. Σε περίπτωση που οι κύριοι της άδειας του σταθμού έχουν συστήσει κοινοπραξία, οι προηγούμενες δεσμεύσεις ισχύουν και για κάθε μέλος της κοινοπραξίας.

5. Οι ανώνυμες εταιρείες που ζητούν ή κατέχουν άδεια ίδρυσης εγκατάστασης και λειτουργίας ραδιοφωνικού σταθμού, πρέπει να έχουν το εταιρικό τους κεφάλαιο μόνο σε ονομαστικές μετοχές. Η δέσμευση αυτή ισχύει και για τις Εταιρείες που έχουν στην κυριότητά τους ή ως ενέχυρο μετοχές των παραπάνω εταιρειών.

6. Μεταβίβαση ή ενεχυρίαση των μετοχών των εταιρειών της προηγούμενης παραγράφου επιτρέπεται μόνο μέχρι το 49% και γίνεται με σύγχρονη καταχώρηση με ποινή ακυρότητας στο βιβλίο που τηρείται στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 12. Τα παραπάνω ισχύουν αναλόγως και για τις εταιρικές μερίδες προσωπικών εταιρειών ή τα μερίδια εταιρειών περιορισμένης ευθύνης.

7. Οι άδειες της παραγράφου 2 του άρθρου 2 χορηγούνται μόνο σε φυσικά πρόσωπα.

ΑΡΘΡΟ 4

Μία άδεια σε κάθε πρόσωπο.

1. Δεν επιτρέπεται να χορηγηθούν περισσότερες από μία άδειες στο ίδιο φυσικό

κό ή νομικό πρόσωπο.

2. Κάθε φυσικό πρόσωπο εφόσον δεν έχει, ήδη, εν όλω ή εν μέρει, άδεια ραδιοφωνικού σταθμού, έχει το δικαίωμα να κατέχει μετοχές, μερίδια ή μερίδες, να είναι εταίρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος, πρόεδρος ή μέλος διοικητικού συμβουλίου μόνο μιας εταιρείας η οποία κατέχει ή ζητάει να αποκτήσει άδεια ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού.

3. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να καλύπτει τις δαπάνες λειτουργίας σε ποσοστό πάνω από πέντε τοις εκατό (5%) ενός μόνο σταθμού. Εξαιρείται η χορήγηση κεφαλαίων κίνησης από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ή άλλο ελληνικό πιστωτικό ίδρυμα. Επίσης, επιτρέπεται χωρίς κανένα περιορισμό η χρηματοδότηση από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή από νομικά πρόσωπα που ελέγχονται και εποπτεύονται από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) οποιουδήποτε βαθμού.

4. Η ΕΡΤ-ΑΕ μπορεί με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της να παρέχει την τεχνική και κάθε άλλη δυνατή συνδρομή της σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), κατόπιν σχετικής αιτήσεως, ιδιαίτερα για:

α) Την ίδρυση και λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

β) Την επιμόρφωση στελεχιακού δυναμικού τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

γ) Τη διευκόλυνση παραγωγής ραδιοφωνικών προγραμμάτων.

Στα πλαίσια προγραμματισμού της και εφόσον δε δυσχεραίνεται η αποστολή των περιφερειακών σταθμών της ΕΡΤ-ΑΕ μπορεί με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της να παραχωρεί σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), για ορισμένο χρόνο ζώνες προγραμμάτων, είτε για αυτοτελή αξιοποίηση από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), είτε για κοινά προγράμματα.

ΑΡΘΡΟ 5

Κριτήρια χορήγησης και ανανέωσης αδειών.

1. Για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας του τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού διερευνώνται ιδίως:

α) η τεχνική αρτιότητα του σταθμού και ιδίως η διασφάλιση των τηλεπικοινωνιακών, των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και των αερομεταφορών.

β) η πληρότητα και ποιότητα του προγράμματος,

γ) για σταθμούς των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή άλλων κοινωνικών φορέων διερευνάται και η αντιπροσωπευτικότητα και συλλογικότητα τόσο των οργάνων διοίκησης και διεύθυνσης του σταθμού, όσο και των κοινωνικών και πολιτιστικών δυνάμεων ή φορέων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του προγράμματος,

δ) η δυνατότητα πρόσβασης των τοπικών πνευματικών, πολιτιστικών και κοινωνικών δυνάμεων και ιδιαιτέρως της νεολαίας,

ε) η τήρηση των αρχών και κανόνων λειτουργίας που ισχύουν για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ή η δυνατότητα της τήρησής τους.

2. Για την εξακρίβωση της πληρότητας και ποιότητας του προγράμματος κατά τη χορήγηση της άδειας χρησιμοποιούνται κυρίως τα ακόλουθα στοιχεία:

α) η εμπειρία και παράδοση στα μέσα επικοινωνίας και ιδίως στον ημερήσιο ή περιοδικό τύπο,

β) οι γνώσεις, εμπειρία, ικανότητα των τακτικών συνεργατών, καθώς και η αναγνώρισή τους στην περιοχή εμβέλειας του σταθμού,

γ) η προγραμματική δέσμευση για την ανάπτυξη των τομέων της ενημέρωσης, της επιμόρφωσης και της ψυχαγωγίας και την προσφορά σε όλες τις μορφές του λόγου και της τέχνης, καθώς και μεγάλη πιθανολόγηση και βάσιμη

προσδοκία τήρηση αυτών των δεσμεύσεων.

3. Η πληρότητα του προγράμματος δεν αποκλείει τον ιδιαίτερο προσανατολισμό του σε έναν από τους πιο πάνω τομείς ή σε μια από τις μορφές του λόγου και της τέχνης.

4. Για την εξακρίβωση της πληρότητας και ποιότητας του προγράμματος κατά την ανανέωση της άδειας χρησιμοποιείται και το στοιχείο της ακροαματικότητας του σταθμού.

5. Για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας των σταθμών της παραγράφου 2 του άρθρου 2, διερευνώνται ιδίως:

α) Οι τεχνικές προδιαγραφές καθώς και η διασφάλιση των τηλεπικοινωνιών, των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και των αερομεταφορών.

β) Η ανάγκη εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και πειραματισμού στα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής επικοινωνίας, καθώς και η δυνατότητα μιας τέτοιας εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και πειραματισμού των συνεργατών του σταθμού.

γ) Η ανάγκη για περιορισμένη και ειδική επικοινωνία των συνεργατών και των πιθανών ακροατών του σταθμού που συνδέονται μεταξύ τους ιδίως με σχέσεις γειτονίας, παρακολούθησης ή φοίτησης στην ίδια εκπαιδευτική μονάδα ή ειδικά πολιτιστικά ενδιαφέροντα.

ΑΡΘΡΟ 6

Απαγόρευση δικτύωσης.

Εγκατάσταση αναμεταδότη.

1. Δεν επιτρέπεται η τεχνική δικτύωση μεταξύ σταθμών, καθώς και η δικτύωση προγράμματος.

2. Δικτύωση προγράμματος κατά την έννοια του διατάγματος αυτού είναι ιδίως κάθε διαμόρφωση προγράμματος που ταυτίζεται με οποιοδήποτε τρόπο ολικώς ή μερικώς κατά το περιεχόμενο ή τα δηλωτικά στοιχεία άλλων τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών με ταυτόχρονη ή μη ταυτόχρονη μετάδοση. Επιτρέπεται η ταυτόχρονη ή όχι αναμετάδοση μορφωτικών ή ψυχαγωγικών εκπομπών άλλου ραδιοφωνικού σταθμού που έχει

την έδρα του στην Ελλάδα ύστερα από άδεια του φορέα του, μέχρι τα δέκα τοις εκατό (10%) του ημερήσιου προγράμματος του σταθμού που εκπέμπει.

3. Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση αναμεταδότη. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί η εγκατάσταση αναμεταδότη μέσα στην περιφέρεια του φορέα στην περίπτωση που γεωγραφικά εμπόδια περιορίζουν τη ραδιοφωνική λήψη στην περιφέρεια αυτή. Η περιφέρεια δεν μπορεί να υπερβεί τα όρια του νομού στον οποίο έχει την έδρα ο σταθμός. Για τις ανάγκες ερμηνείας και εφαρμογής της διάταξης αυτής, ο νομός Αττικής με εξαίρεση την Τροιζηνία και τα νησιά εκτός Αίγινας και Σαλαμίνας, αποτελεί μια περιφέρεια. Οι εξαιρούμενες περιοχές μπορεί ν' αποτελούν μια περιφέρεια με τον εγγύτερο σε κάθε μία από αυτές νομό.

4. Σε κάθε περίπτωση που ζητείται η εγκατάσταση αναμεταδότη ερευνάται κατά σειρά:

α) Η ανάγκη βιωσιμότητας του σταθμού.

β) Η ύπαρξη συχνοτήτων που είναι διαθέσιμες για την τοπική ραδιοφωνία σε συσχετισμό με τον αριθμό των αιτήσεων που είναι κατ' αρχήν παραδεκτές.

γ) Η τεχνική και ουσιαστική δυνατότητα συμβολής στην πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειας του σταθμού, καθώς και η δυνατότητα της πρόσβασης στο ραδιοφωνικό σταθμό των τοπικών πνευματικών και κοινωνικών δυνάμεων και ιδιαίτερα της νεολαίας.

ΑΡΘΡΟ 7

Διασφάλιση φυσιογνωμίας και ελληνικότητας του σταθμού.

1. Η άδεια είναι αναπαλλοτρίωτη και μεταβιβάζεται μόνο σε περίπτωση κληρονομικής εξ' αδιαθέτου διαδοχής. Ο κληρονόμος οφείλει να γνωστοποιήσει τούτο στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών από το θάνατο του κληρονομούμενου.

Εάν ο κληρονομούμενος είχε μετο-

χές ή μερίδα ή ήταν εταίρος σε εταιρεία που κατέχει άδεια λειτουργίας τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού, ο κληρονόμος οφείλει μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών να ζητήσει την καταχώρηση της σχετικής σημείωσης στο σχετικό βιβλίο της Ειδικής Υπηρεσίας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ).

2. Εάν φυσικό ή νομικό πρόσωπο απέκτησε από κληρονομική διαδοχή:

α) εν όλω ή εν μέρει το δικαίωμα λειτουργίας τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού και δεν έχει ελληνική ιθαγένεια, ή

β) μετοχές ή μερίδα εταιρείας που κατέχει την πιο πάνω άδεια έτσι ώστε να μην περιορίζεται το δικαίωμά του στη λειτουργία ενός μόνο σταθμού, τότε έχει την υποχρέωση να εκποιήσει το μερίδιό του ή το μερίδιο που υπερβαίνει τη συμμετοχή του σ' ένα σταθμό.

3. Η προσωρινή τιμή ορίζεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο του τόπου όπου ευρίσκεται το προς εκποίηση δικαίωμα και η οριστική τιμή από το αρμόδιο κατά τόπο Εφετείο. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις 17-21 του Ν.Δ. 797/30.12.70/1.1.71 «περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων». Δικαίωμα προτίμησης στην απόκτηση της άδειας έχουν κατά το ένα τρίτο οι μόνιμοι συνεργάτες του σταθμού, κατά το ένα τρίτο πολιτιστικοί φορείς ή Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) της περιφέρειας του σταθμού και κατά το ένα τρίτο κάτοικοι της έδρας του σταθμού. Τα κριτήρια και η σειρά προτίμησης ορίζονται με την ίδια απόφαση με την οποία προσδιορίζεται και η τιμή εκποίησης.

4. Το Ελληνικό Δημόσιο με την Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) έχει αυτοτελές δικαίωμα παρέμβασης στις πιο πάνω δίκες και επιδιώκει:

α. τη μη μεταβολή της φυσιογνωμίας του ραδιοφωνικού σταθμού,

β. τη διατήρηση ή επαύξηση της αντιπροσωπευτικότητας και συλλογικότητας του σταθμού,

γ. τη διασφάλιση του τοπικού χαρακτήρα και της τήρησης των αρχών λει-

τουργίας σύμφωνα με τις διατάξεις του διατάγματος αυτού, και

δ. τη διασφάλιση του ιδιαίτερου πολιτιστικού χαρακτήρα του.

5. Αν κάποιος δεν ασκήσει το δικαίωμα προτίμησης κατά την προηγούμενη παράγραφο, τότε το δικαίωμά του:

α. προσauξάνει αναλογικώς τη μερίδα των προσώπων της ίδιας κατηγορίας, διαφορετικά,

β. προσauξάνονται αναλόγως οι μερίδες των άλλων δύο κατηγοριών.

Αν κανένα από τα προηγούμενα πρόσωπα δεν ασκήσει το δικαίωμα προτίμησης, το δικαίωμα αυτό περιέρχεται χωρίς κανένα αντάλλαγμα ή επιβάρυνση στον Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) της έδρας του σταθμού.

ΑΡΘΡΟ 8

Τεχνικά χαρακτηριστικά των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

1. Οι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί πρέπει να έχουν τουλάχιστον τις κατωτέρω τεχνικές προδιαγραφές:

α) Σύστημα Εκπομπής: Μονοφωνικό ή στερεοφωνικό σύμφωνα με τη Σύσταση 450-1 της Διεθνούς Συμβουλευτικής Επιτροπής Ραδιοεπικοινωνιών (CCIR). Στην περίπτωση στερεοφωνικής εκπομπής θα εφαρμόζεται το σύστημα τόνου-πιλότου (PILOTE-TONE SYSTEM).

β) Περιοχή συχνότητων: 87,5-107,7 Μεγάκυκλοι ανά δευτερόλεπτο (MHZ), χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα όρια. Η ακριβής συχνότητα ή περιοχή συχνότητων καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων του διατάγματος αυτού.

γ) Ανοχή συχνότητων: ± 500 Κύκλοι ανά δευτερόλεπτο (HZ).

δ) Απόκλιση της φέρουσας για 100% διαμόρφωση: ± 75 χιλιάδες κύκλοι ανά δευτερόλεπτο (KHZ).

ε) Είδος διαμόρφωσης: Διαμόρφωση συχνότητας (F3E).

στ) Συνολικό εύρος ζώνης: 180 Χιλιάδες κύκλοι (KHZ).

ζ) Στάθμη παρασιτικών ακτινοβολιών: μικρότερη ή το πολύ ίση με 60 DB

κάτω από την ονομαστική ισχύ εξόδου του πομπού χωρίς να υπερβαίνει το 1 χιλιοστό του WATT (MW).

Η ισχύς ακτινοβολίας οιασδήποτε παρασιτικής συνιστώσας στη ζώνη 108-137 MHz δε θα υπερβαίνει τα 250 εκατομμυριοστά του WATT (μ W).

η) Ισχύς εκπομπής: Η ενεργός ακτινοβολούμενη ισχύς του πομπού, ανεξαρτήτως της ονομαστικής του ισχύος, δε θα υπερβαίνει την τιμή που είναι αναγκαία για την ικανοποιητική κάλυψη της γεωγραφικής περιοχής του φορέα και που προσδιορίζεται σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.

Ενεργός ακτινοβολούμενη ισχύς είναι το γινόμενο της ισχύος εξόδου του πομπού επί την απολαβή της κεραίας ως προς το δίπολο μισού μήκους κύματος ($\lambda/2$).

2. Ενεργός ακτινοβολούμενη ισχύς (E.A.I.) που είναι αναγκαία για την ικανοποιητική κάλυψη της γεωγραφικής περιοχής του φορέα υπολογίζεται με βάση την ελάχιστη στάθμη χρησιμοποίησιμου πεδίου (MINIMUM USABLE FIELD STRENGTH), η οποία έχει τις κατώτερες τιμές ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή (σύμφωνα με τη Σύσταση 412-4 της CCIR):

α. Για Στερεοφωνική εκπομπή:

54 DB (μ V/M) για αγροτικές περιοχές
66 DB (μ V/M) για αστικές περιοχές
74 DB (μ V/M) για μεγάλες πόλεις (πάνω από 100.000 κατοίκους).

β. Για μονοφωνική εκπομπή:

48 DB (μ V/M) για αγροτικές περιοχές
60 DB (μ V/M) για αστικές περιοχές
70 DB (μ V/M) για μεγάλες πόλεις

Με βάση τις ανωτέρω τιμές και με τη βοήθεια του σχήματος 1 υπολογίζεται η ενεργός ακτινοβολούμενη ισχύς (E.A.I.) του πομπού. Αφαιρώντας το κέρδος της κεραίας προκύπτει η ισχύς εξόδου του πομπού, δηλαδή:

$$\left[\frac{E_{\min} - E - G}{10} \right]$$

R = 10

όπου P = ισχύς εξόδου του πομπού σε KW

E_{\min} = η επιθυμητή στάθμη πεδίου σε DB (μ V/M) που δίνεται παραπάνω

E = η στάθμη πεδίου DB (μ V/M) στη μέγιστη απόσταση εμβέλειας που δίνεται στο σχ.1 για ισχύ εκπομπής 1 KW.

G = το κέρδος της κεραίας ως προς το δίπολο μισού μήκους κύματος.

3. Σε περίπτωση που επιτραπεί κατά το άρθρο 6 παράγραφοι 3, 4 η εγκατάσταση αναμεταδότη, η μεταφορά προγράμματος από τους χώρους παραγωγής στον πομπό γίνεται μόνο δια μέσου τηλεπικοινωνιακής οδού που παρέχει ο Ο.Τ.Ε. Για τον καθορισμό της ισχύος του αναμεταδότη εφαρμόζονται όσα αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού.

4. Η ισχύς εξόδου στην οποία θα λειτουργούν οι πομποί που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να υπερβαίνει τα 40W, ανεξαρτήτως της ονομαστικής του ισχύος. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία μπορεί να ζητήσει να καλύπτουν μία ή περισσότερες από τις τεχνικές προδιαγραφές της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού.

ΑΡΘΡΟ 9

Αρχές λειτουργίας, εκπομπών, διαφημίσεων.

1. Οι ραδιοφωνικές εκπομπές διέπονται από τις αρχές και κανόνες εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν και για τις εκπομπές της Ελληνικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης.

2. Το πρόγραμμα πρέπει να συνδέεται με τον τοπικό χαρακτήρα του σταθμού. Πρέπει να καταβάλλεται ιδιαίτερη μέριμνα για:

α) την ενημέρωση για τις δραστηριότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης,

β) την παρουσίαση της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής δραστηριότητας της περιφέρειας του σταθμού,

γ) την ανάδειξη της ιδιαίτερης ιστορικής μνήμης και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιφέρειας του σταθμού,

δ) τη δημιουργία δυνατότητας μόνιμης τακτικής έκφρασης της εργαζόμενης και σπουδάζουσας νεολαίας, οι ανάγκες ενημέρωσης, μόρφωσης και ψυχαγωγίας μπορούν να ικανοποιηθούν και με την παροχή ζωνών προγραμμάτων σε οργανωμένους φορείς της νεολαίας.

3. Κατά τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων προτιμώνται εκείνα που συνδέονται με τοπική παραγωγική δραστηριότητα.

4. Ο τοπικός ραδιοφωνικός σταθμός δεν μπορεί να αρνηθεί τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων που αφορούν ομοειδή προϊόντα ή υπηρεσίες με ίσους όρους.

5. Δεν επιτρέπεται η μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων χωρίς την καταβολή τιμήματος που έχει καθοριστεί με ενιαία κριτήρια τιμολογικής πολιτικής.

6. Η διάρκεια μετάδοσης διαφημιστικών μηνυμάτων ορισμένου προϊόντος ή υπηρεσίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του επιτρεπτού διαφημιστικού χρόνου ανά εικοσιτετράωρο, ο οποίος σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι περισσότερος από το οκτώ τοις εκατό (8%) του ημερήσιου συνολικού προγράμματος, ούτε να υπερβαίνει τα δέκα (10) λεπτά ανά ώρα προγράμματος. Η έμμεση διαφήμιση ως και η διαφήμιση παιδικών παιχνιδιών και προϊόντων καπνού δεν επιτρέπεται.

7. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί της παραγράφου 2 του άρθρου 2 μεταδίδουν μόνο πρόγραμμα ψυχαγωγικού και επιμορφωτικού περιεχομένου.

ΑΡΘΡΟ 10

Τοπικός Χαρακτήρας Προγράμματος. Ειδήσεις.

1. Ο τοπικός χαρακτήρας του ραδιοφωνικού σταθμού πρέπει να διασφαλίζεται και με τον τοπικό χαρακτήρα του προγράμματος.

2. Στους σταθμούς της παραγράφου 1 του άρθρου 2 επιτρέπεται η μετάδοση ειδήσεων τοπικού χαρακτήρα.

3. Επιτρέπεται η μετάδοση ειδήσεων

ευρύτερης σημασίας

α. από σταθμούς που ανήκουν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ),

β. από σταθμούς στους οποίους το τμήμα ενημέρωσης στελεχώνεται, αποδεδειγμένα, κατά την κρίση της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία, από επαγγελματίες δημοσιογράφους μέλη αντιστοιχών επαγγελματικών οργανώσεων ή ασφαλισμένους σε δημοσιογραφικούς ασφαλιστικούς οργανισμούς και ταμεία.

Ειδήσεις που αφορούν:

α) τις σχέσεις της πολιτείας με άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς,

β) την αμυντική θέση, ικανότητα και εθνική ασφάλεια της χώρας,

γ) τη δημόσια υγεία, εν γένει, μεταδίδονται αν τούτο έχει επιτραπεί με την αρχική άδεια ή με μεταγενέστερη τροποποίησή της στο συγκεκριμένο σταθμό, μετά από πρόταση της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία.

Εάν ο ραδιοφωνικός σταθμός κατά την κρίση της Επιτροπής στελεχώνεται επαρκώς από επαγγελματίες δημοσιογράφους, επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση η μετάδοση ειδήσεων οποιουδήποτε περιεχομένου πλην του στοιχείου β για τις οποίες αποφασίζει ελευθέρως η Επιτροπή.

4. Κατά τη διάρκεια προεκλογικής περιόδου επιτρέπεται η μετάδοση οποιασδήποτε εκπομπής (ειδήσεις, σχόλια, ανακοινώσεις, διαφημιστικά μηνύματα και άλλα) που αφορά άμεσα ή έμμεσα τον προεκλογικό αγώνα, μόνο μετά από προηγούμενη απόφαση του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου.

ΑΡΘΡΟ 11

Χρόνος ισχύος άδειας.

1. Η άδεια ισχύει για χρόνο μέχρι δύο ετών, εκτός αν ανακληθεί σύμφωνα με τις διατάξεις και τη διαδικασία του διατάγματος αυτού.

2. Η άδεια είναι ανανεώσιμη για χρόνο επίσης μέχρι δύο ετών κάθε φορά, σύμφωνα με τις διατάξεις και διαδικασία του διατάγματος αυτού.

ΑΡΘΡΟ 12.

Στοιχεία που αναγράφονται στην άδεια.

1. Στην άδεια πρέπει να αναγράφονται:

— ο φορέας του ραδιοφωνικού σταθμού,

— η ονομασία ή άλλο σημείο αναγνώρισης του ραδιοφωνικού σταθμού,

— ο χρόνος έναρξης και λήξης ή ανανέωσης της άδειας του σταθμού.

— ο υπεύθυνος ή οι υπεύθυνοι προγράμματος,

— ο τεχνικός υπεύθυνος,

— τα μέλη της Επιτροπής ή των Επιτροπών δεοντολογίας,

— η συχνότητα ή η περιοχή συχνότητας λειτουργίας του σταθμού,

— οι γεωγραφικές συντεταγμένες (GREENWITCH) και το υψόμετρο της θέσης της κεραίας του σταθμού,

— το ύψος της κεραίας του σταθμού,

— η πόλωση της κεραίας,

— το σύστημα εκπομπής (στερεοφωνικό ή μονοφωνικό),

— η ενεργός ακτινοβολούμενη ισχύς του πομπού όπως ορίζεται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 8,

— τυχόν μειώσεις της ακτινοβολούμενης ισχύος που έχουν επιβληθεί σε ορισμένες κατευθύνσεις ως αναγκαία συνέπεια του συντονισμού με τις γειτονικές χώρες, σύμφωνα με τις διατάξεις της περιοχικής συμφωνίας ραδιοφωνίας F.M. ή για άλλους λόγους όπως ιδίως λόγω της θέσης της κεραίας στα όρια της ζώνης κάλυψης,

— ειδικές υποχρεώσεις ή δικαιώματα (όπως μετάδοση ή μη ειδήσεων της παραγράφου 3 του άρθρου 10 του παρόντος,

— οι ώρες λειτουργίας του σταθμού.

2. Τα πρωτότυπα των αδειών μαζί με τις αιτήσεις και τα στοιχεία του άρθρου τηρούνται στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ). Η άδεια καταχωρείται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΥΜΜΕ) κατά τη χρονολογική σειρά έκδοσης. Αντίγραφο της άδειας αποστέλλεται

στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

ΑΡΘΡΟ 13

Οικονομικά των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

1. Ο ετήσιος ισολογισμός και απολογισμός κάθε τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού της παραγράφου 1 του άρθρου 2 δημοσιεύεται μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη κάθε οικονομικού έτους σε δύο καθημερινές εφημερίδες απ' τις οποίες η μία πρέπει να εκδίδεται στην περιφέρεια της εμβέλειας του σταθμού ή στον πλησιέστερο τόπο. Ο ισολογισμός και ο απολογισμός πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται στις δημοσιεύσεις των ανώνυμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία δύναται να ζητήσει τη δημοσίευση περισσότερων στοιχείων.

2. Αντίγραφο του παραπάνω ισολογισμού και απολογισμού αποστέλλεται μέσα στην ίδια προθεσμία στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ).

3. Η είσπραξη εσόδων από χαριστική αιτία ή διαφημίσεις που προέρχονται από ένα ή λίγα πρόσωπα που συνδέονται μεταξύ τους με στενό συγγενικό δεσμό ή έχουν άμεση οικονομική εξάρτηση ή υπαλληλική σχέση δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) των δαπανών λειτουργίας.

4. Δεν επιτρέπεται η επιβολή ανταποδοτικού τέλους για τη λειτουργία τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).

5. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία δύναται να παραγγέλει έλεγχο από ορκωτούς λογιστές ιδίως για την εξακρίβωση συγκέντρωσης του ελέγχου τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών σε ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο ή για τη διαπίστωση μη επιτρεπόμενης δικτύωσης.

ΑΡΘΡΟ 14

Τεχνική Εποπτεία.

Οι κάτοχοι της άδειας οφείλουν να διευκολύνουν κάθε τεχνικό έλεγχο από

τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

ΑΡΘΡΟ 15

Επιτροπές Δεοντολογίας.

1. Σε κάθε σταθμό της παραγράφου 1 του άρθρου 2 λειτουργεί Επιτροπή δεοντολογίας από τρία έως ένδεκα μέλη για την παρακολούθηση της τήρησης των αρχών λειτουργίας, εκπομπών και διαφημίσεων, ιδίως εκείνων του άρθρου 3 του Ν.1730/1987, καθώς επίσης και της προγραμματικής δήλωσης που έχει υποβληθεί κατά την υποβολή της αίτησης χορήγησης της άδειας ή ανανέωσής της. Επιτροπές δεοντολογίας μπορούν να λειτουργήσουν και κατά τμήματα: Ενημέρωσης, ψυχαγωγίας, επιμόρφωσης.

2. Μέλη των Επιτροπών δεοντολογίας πρέπει να είναι πρόσωπα που διαμένουν στην περιφέρεια του σταθμού και έχουν διακριθεί στις επιστήμες, τη δημοσιογραφία, τις τέχνες ή έχουν γενικότερα ιδιαίτερο κύρος στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της περιφέρειας του σταθμού. Ο αριθμός των μελών των Επιτροπών δεοντολογίας καθορίζεται για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αν η άδεια ανήκει σε δήμο ή κοινότητα ή από το διοικητικό συμβούλιο της διαδημοτικής ή διακοινοτικής επιχείρησης αν ανήκει σε περισσότερους δήμους ή κοινότητες και για τους άλλους ραδιοφωνικούς σταθμούς από το φορέα ή το φυσικό πρόσωπο στο οποίο ανήκουν. Στις άλλες πλην των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) περιπτώσεις, η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία μπορεί να ζητήσει αυξομείωση του αριθμού των μελών. Τα μέλη των Επιτροπών δεοντολογίας είναι άμισθα και δε συνδέονται με το σταθμό ή το φορέα του με καμιά σύμβαση που περιέχει αντάλλαγμα σε βάρος του σταθμού ή του φορέα ή υπέρ του μέλους. Μπορεί όμως να καταβάλλεται σε μέλη Επιτροπής δεοντολογίας αποζημίωση

κατά μήνα, το ύψος της οποίας αποφασίζει όταν πρόκειται για ραδιοφωνικό σταθμό Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης ομοφώνως ή με πλειοψηφία των 4/5 των μελών του και αν δε ληφθεί απόφαση καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση σταθμού η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία, ύστερα από γνώμη του φορέα του σταθμού. Οι Επιτροπές δεοντολογίας των σταθμών που ανήκουν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) συγκροτούνται από πρόσωπα που ορίζονται ομοφώνως από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, άλλως κατ' αναλογία της δύναμης των δημοτικών ή κοινοτικών συνδυασμών σε αυτό. Στην περίπτωση διαδημοτικής ή διακοινοτικής επιχείρησης, ορίζονται ομοφώνως από το Διοικητικό Συμβούλιο, άλλως αντιπροσωπευτικά επίσης, όπως η ιδρυτική πράξη ορίζει. Με απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εσωτερικών, μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ) που εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος, ορίζονται οι λεπτομέρειες της λειτουργίας και της διαδικασίας συγκρότησης των Επιτροπών δεοντολογίας των σταθμών που ανήκουν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ). Η απόφαση αυτή, αναλόγως ισχύει και για τις Επιτροπές δεοντολογίας των λοιπών τοπικών σταθμών.

3. Η σύνθεση της Επιτροπής δεοντολογίας γνωστοποιείται από τον αιτούντα με αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας του σταθμού. Κάθε μεταβολή στη σύνθεση της Επιτροπής γνωστοποιείται στην Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία μπορεί να ζητήσει να υποδειχθεί άλλο πρόσωπο από εκείνο που προτείνει ο φορέας του ραδιοφωνικού σταθμού για την αντικατάσταση εκείνου που η παραίτησή του συνδέεται αμέσως, κατά την ανεξέλεγκτη δήλωση του ιδίου, με το έργο της Επιτροπής, με τη συμμόρφωση της διεύθυνσης του

σταθμού στις υποδείξεις της Επιτροπής και ιδίως όσον αφορά τις γενικές αρχές λειτουργίας των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών.

4. Οι υποδείξεις, γνώμες και αποφάσεις της Επιτροπής δεοντολογίας είναι υποχρεωτικές για τη διεύθυνση του σταθμού. Η μη συμμόρφωση σ' αυτές συνιστά λόγο ανάκλησης ή μη ανανέωσης της άδειας του σταθμού. Η διαπίστωση της μη συμμόρφωσης γίνεται από την Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία, η οποία εκτιμά ελεύθερα και τη γνώμη της Επιτροπής δεοντολογίας.

5. Η Επιτροπή ή οι Επιτροπές δεοντολογίας έχουν και την αρμοδιότητα κρίσεως των αιτήσεων για την επανόρθωση εκπομπών με τις οποίες έχει προσβληθεί η τιμή ή η υπόληψη ακροατή ή έχει βλαφτεί το επαγγελματικό συμφέρον ή η φήμη νομικού προσώπου του, μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την κατάθεση της αίτησης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 12 και 13 του άρθρου 3 του Ν.1730/1987. Η αρμοδιότητα της Επιτροπής δεοντολογίας δεν αποκλείει την παράλληλη αρμοδιότητα των ποινικών δικαστηρίων ή των πολιτικών για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ή της έκδοσης απόφασης.

ΑΡΘΡΟ 16

Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία - Αρμοδιότητες.

1. Στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης, συνιστάται Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία που αποτελείται από:

α. τον πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή τον αντιπρόεδρο που εκείνος θα υποδείξει,

β. τον πρόεδρο του Αρείου Πάγου ή τον αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου που εκείνος θα υποδείξει,

γ. τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ) ή το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου που εκείνος θα υποδείξει,

δ. ε. δύο μέλη από το διδακτικό επιστημονικό προσωπικό των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) ή των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ) της χώρας με γνωστικό αντικείμενο ή εμπειρία σχετική με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας ή άλλα πρόσωπα που έχουν ειδικές γνώσεις και αναγνωρισμένη εμπειρία.

2. Οι πράξεις των πιο πάνω προέδρων, με τις οποίες υποδεικνύουν τους αντικαταστάτες τους, κοινοποιούνται απ' ευθείας στον υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.

3. Μετά από πρόσκληση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης ή του ενός εκ των δύο προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων που είναι αρχαιότερος στο βαθμό που φέρει, συνέρχονται μέσα σε δέκα μέρες από την πρόσκληση τα τρία πρώτα μέλη κι αποφασίζουν κατά πλειοψηφία για τα άλλα δύο.

4. Τα μέλη της Επιτροπής έχουν θητεία τριών ετών. Η θητεία νέου μέλους διαρκεί μέχρι τη συμπλήρωση της τριετούς θητείας της Επιτροπής. Αν για οποιοδήποτε λόγο αποχωρήσει από την Επιτροπή αιρετό μέλος, τα τρία πρώτα μέλη επιλέγουν κατά πλειοψηφία το νέο μέλος με θητεία μέχρι τη συμπλήρωση της τριετούς θητείας της Επιτροπής. Με τη λήξη της τριετούς θητείας συγκροτείται με την ίδια διαδικασία η νέα επιτροπή.

Η ιδιότητα του πρώην μέλους της Επιτροπής δεν αποτελεί εμπόδιο για τη συμμετοχή στη νέα σύνθεση της Επιτροπής.

5. Πρόεδρος της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία είναι ο ανώτατος από τους δύο δικαστικούς λειτουργούς και σε περίπτωση ομοιοβάθμων ο αρχαιότερος στον ίδιο βαθμό.

6. Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται υπάλληλος της Ειδικής Υπηρεσίας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) που ορίζεται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.

7. Τα μέλη της Επιτροπής είναι άμισθα και καταβάλλεται σ' αυτά αποζη-

μείωση για κάθε συνεδρίαση σύμφωνα με κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών.

8. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι δημόσιες.

9. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) προτείνει τη χορήγηση, ανανέωση ή ανάκληση των αδειών,

β) δύναται να ζητήσει οποιοδήποτε στοιχείο που αφορά τη λειτουργία των σταθμών, ιδίως όσον αφορά την τήρηση των αρχών λειτουργίας των εκπομπών και διαφημίσεων, καθώς και να ζητήσει οποιαδήποτε έρευνα για τον ίδιο σκοπό,

γ) καθώς και κάθε άλλη ενέργεια που προβλέπει το διάταγμα αυτό ή είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού λειτουργίας.

10. Οι προτάσεις της Επιτροπής είναι αιτιολογημένες και δημοσιεύονται στο ακροατήριο του ίδιου καταστήματος.

11. Οι διατάξεις του άρθρου 19 του Ν.1599/1986 εφαρμόζονται αναλόγως.

ΑΡΘΡΟ 17

Αίτηση και απαιτούμενα δικαιολογητικά.

1. Η αίτηση για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τοπικού ραδιοφωνικού σταθμού υποβάλλεται στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης σε επτά αντίγραφα. Το πρωτότυπο παραμένει στο αρχείο της υπηρεσίας. Ταυτόχρονα καταχωρείται σχετική σημείωση στο ειδικό βιβλίο αιτήσεων για τη χορήγηση ή ανανέωση αδειών, στην οποία αναφέρεται η ακριβής χρονολογία και ώρα υποβολής της σχετικής αίτησης, ο αριθμός και ο τίτλος των συνημμένων εγγράφων. Η σχετική μείωση υπογράφεται από τον υπάλληλο της Ειδικής Υπηρεσίας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) που έχει εξουσιοδοτηθεί γι' αυτό και από τον αιτούντα ή από πρόσωπο που έχει την ειδική εξουσιοδότηση.

Το πιο πάνω βιβλίο είναι προσιτό σε οποιοδήποτε πολίτη.

2. Η αίτηση συνοδεύεται με ποινή παραδέκτου από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α. Απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου όταν αιτών είναι δήμος ή κοινότητα, ή των συμβουλίων όταν αιτών είναι ομάδα δήμων ή κοινότητων, η απόφαση του αντίστοιχου οργάνου όταν αιτών είναι Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) οποιοδήποτε βαθμού, η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου όταν αιτών είναι Ανώνυμη Εταιρεία, ή κοινή δήλωση της πλειοψηφίας των εταιρών σε κάθε άλλη μορφή εταιρείας ή κοινή δήλωση όλων των μελών της κοινοπραξίας.

β. Ειδικό συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο σε περίπτωση μη αυτοπρόσωπης παρουσίας του αιτούντος κατά την κατάθεση.

γ. Δήλωση επωνυμίας και σήματος του σταθμού.

δ. Γνωστοποίηση του προσώπου που ορίζεται ως υπεύθυνος για το περιεχόμενο του προγράμματος στους τομείς της ενημέρωσης, μόρφωσης και ψυχαγωγίας. Δεν επιτρέπεται ορισμός του ίδιου προσώπου ως υπευθύνου για περισσότερους από ένα τομείς.

Ο υπεύθυνος του τομέα ενημέρωσης πρέπει να είναι επαγγελματίας δημοσιογράφος, μέλος της αντίστοιχης επαγγελματικής ένωσης ή ασφαλισμένος σε δημοσιογραφικό ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο, εφόσον ζητείται να επιτραπεί η μετάδοση ειδήσεων γενικότερου ενδιαφέροντος.

ε. Γνωστοποίηση του προσώπου που έχει οριστεί υπεύθυνος για την τεχνική εποπτεία και λειτουργία του σταθμού. Το πρόσωπο αυτό πρέπει να κατέχει άδεια ραδιοηλεκτρολόγου Α' ή Β' ή δίπλωμα ηλεκτρολόγου ή ηλεκτρονικού μηχανικού ή πτυχίο τεχνολόγου ηλεκτρονικού.

στ. Πλήρη τεχνική μελέτη του ραδιοφωνικού σταθμού, εκπονημένη και υπογραμμένη από διπλωματούχο Ανωτά-

του Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΕΙ) ή πτυχιούχο Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ), ηλεκτρονικό ή ηλεκτρολόγο μηχανικό ή τεχνολόγο ηλεκτρονικό.

Η μελέτη αυτή πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Γενική περιγραφή του σταθμού (αίθουσες, Στούντιο πομπών, εξοπλισμός τους, σχεδιαγράμματα, κατόψεις κλπ.).

2. Περιγραφή του πομπού μαζί με φωτογραφίες και κυκλωματικά διαγράμματα. Αναφορά της αναγκαίας τιμής της ισχύος εξόδου του πομπού που θα υπολογίζεται σύμφωνα με τη μέθοδο που περιγράφεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 8.

3. Τύπο, πόλωση και απολαβή ως προς το δίπολο μισού μήκους κύματος της κεραίας του σταθμού και διάγραμμα ακτινοβολίας εφ' όσον πρόκειται για κατευθυντική κεραία. Επίσης το ύψος της κεραίας από το έδαφος.

4. Γραμμή μεταφοράς από τον πομπό στην κεραία (τύπος, απόσβεση ανά μέτρο, μήκος γραμμής).

5. Τοπογραφικό διάγραμμα στο οποίο φαίνεται η θέση της κεραίας του σταθμού και τα γεωγραφικά όρια της εμβέλειας του σταθμού.

6. Γεωγραφικές συντεταγμένες (σε μήκος GREENWICH και πλάτος) και υψόμετρο της θέσης της κεραίας του σταθμού.

7. Περιγραφή του τρόπου μεταφοράς του προγράμματος από τους χώρους παραγωγής μέχρι τον πομπό, εφ' όσον ο τελευταίος βρίσκεται μακριά από το Στούντιο και τηλεχειρίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 8.

8. Ηλεκτρική τροφοδοσία, διατάξεις ασφαλείας προσωπικού και αντικεραυνική προστασία.

ζ. Υπεύθυνη δήλωση, μαζί με τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία, ότι ο υπό ίδρυση σταθμός πληροί τα τεχνικά χαρακτηριστικά που καθορίζονται στο άρθρο 8.

η. Οι Γενικές αρχές διαμόρφωσης προγράμματος και γενική περιγραφή

της φυσιογνωμίας όσον αφορά και τους τρεις τομείς, δηλαδή ενημέρωσης, επιμόρφωσης και ψυχαγωγίας.

3. Η αίτηση για χορήγηση ή ανανέωση άδειας ραδιοφωνικού σταθμού της παρ. 2 του άρθρου 2 για την οποία ισχύουν όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του παρόντος, συνοδεύεται μόνο από τα δικαιολογητικά, που ορίζονται στην παράγραφο 2 με στοιχεία γ' και στ'. Υπεύθυνος για το περιεχόμενο του προγράμματος και την τεχνική εποπτεία και λειτουργία του σταθμού είναι το ίδιο φυσικό πρόσωπο στο οποίο χορηγείται η άδεια.

ΑΡΘΡΟ 18

1. Η Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) ελέγχει αμέσως τα δικαιολογητικά, που υποβάλλονται και διαβιβάζει το σχετικό φάκελο με όλα τα απαραίτητα στοιχεία στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

2α. Η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών ελέγχει τη δηλούμενη ισχύ εκπομπής του σταθμού για να εξακριβώσει ότι δεν ξεπερνά την τιμή που είναι αναγκαία για την απολύτως ικανοποιητική κάλυψη της γεωγραφικής περιφέρειας του φορέα. Στην περίπτωση που η ισχύς του σταθμού είναι ανώτερη από την πιο πάνω τιμή, τότε η ίδια υπηρεσία καθορίζει την ισχύ της εκπομπής και τη γνωστοποιεί στον αιτούντα το αργότερο σε δέκα (10) εργάσιμες μέρες από τη λήψη των στοιχείων που αναφέρονται πιο πάνω.

2β. Ελέγχει, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβάλλονται, εάν ο τεχνικός εξοπλισμός του σταθμού πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις του άρθρου 8 και γνωστοποιεί τις τυχόν παρατηρήσεις της στον αιτούντα, μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα.

2γ. Εισηγείται τη συχνότητα στην οποία πρέπει να λειτουργήσει ο ραδιοφωνικός σταθμός, έτσι, ώστε να μην παρεμποδίζεται η λήψη των κρατικών ρα-

διοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών των άλλων τοπικών σταθμών, καθώς και η ομαλή λειτουργία των άλλων Εθνικών Δικτύων Ραδιοεπικοινωνίας.

Τη συχνότητα αυτή γνωστοποιεί στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) το αργότερο σε είκοσι (20) εργάσιμες μέρες, από τη λήψη του φακέλου. Συγχρόνως γνωστοποιεί ότι ο τεχνικός εξοπλισμός του σταθμού πληροί ή δεν πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις του άρθρου 8.

Η προθεσμία αυτή δεν ισχύει:

α) Σε περίπτωση που απαιτείται ηλεκτρομαγνητική εναρμόνιση, όπως στην περίπτωση κατά την οποία η κεραία του σταθμού γειτονεύει με κεραίες άλλων σταθμών ή σε κάθε άλλη αναγκαία περίπτωση και

β) Εφ' όσον ο σταθμός βρίσκεται κοντά σε αεροδρόμιο. Στην περίπτωση αυτή, ζητά από την αρμόδια υπηρεσία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) τυχόν περιορισμούς για το ύψος της κεραίας.

2δ. Προβαίνει στη διεξαγωγή συντονισμού με τις γειτονικές χώρες εφ' όσον απαιτείται, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις. Στην περίπτωση αυτή, ο τελικός καθορισμός της συχνότητας λειτουργίας γίνεται μετά τη λήψη της σύμφωνης γνώμης των γειτονικών χωρών.

3. Μετά την ολοκλήρωση των πιο πάνω ενεργειών, η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών διαβιβάζει το φάκελο στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ), για να υποβληθεί στην Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία μαζί με τις παρατηρήσεις εκτίμησης και τις προτάσεις και των δύο υπηρεσιών.

ΑΡΘΡΟ 19

Εποπτεία κατά την προδικασία.

1. Η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία έχει το δικαίωμα να παρακολουθεί όλη την προδικασία από την κατάθεση της αίτησης μέχρι τη συζήτησή της.

2. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής έχει το

δικαίωμα, να απευθύνεται γραπτώς στις υπηρεσίες, όργανα ή υπαλλήλους, οι οποίοι ασχολούνται με τη διεκπεραίωση των αιτήσεων και να ζητά οποιαδήποτε πληροφορία.

ΑΡΘΡΟ 20

Ορισμός συνεδρίασης της Επιτροπής.

1. Με πράξη του προέδρου της Επιτροπής ορίζεται η ημερομηνία συζήτησης.

2. Κατά τον ορισμό της συζήτησης και ιδίως κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, γίνεται προσπάθεια να συζητούνται στην ίδια συνεδρίαση αιτήσεις, που αφορούν την ίδια γεωγραφική ενότητα, εφόσον έχουν συμπληρωθεί οι φάκελοι που συνοδεύουν τις αντίστοιχες αιτήσεις.

3. Η πράξη ορισμού της συζήτησης κοινοποιείται με επιμέλεια του γραμματέα της Επιτροπής. Ο πρόεδρος της Επιτροπής δύναται να παραγγείλει την κοινοποίηση και σε τρίτα πρόσωπα, που έχουν έννομο συμφέρον.

ΑΡΘΡΟ 21

Συζήτηση των αιτήσεων.

1. Το έκθεμα των αιτήσεων που πρόκειται να συζητηθούν, δημοσιεύεται πριν από πέντε ημέρες από την ημέρα της συζήτησης σε δύο καθημερινές εφημερίδες της Αθήνας.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής μπορεί να παραγγείλει τη δημοσίευση σε εφημερίδα του τόπου του αιτούντα αντί της δεύτερης αθηναϊκής καθημερινής εφημερίδας.

2. Η δήλωση παρέμβασης τρίτου μπορεί να γίνει με έγγραφο που πρέπει να κατατεθεί μέχρι την προηγούμενη της συζήτησης. Το έγγραφο πρέπει να περιέχει εκτός από τα στοιχεία του παρεμβαίνοντος και πλήρη αναφορά και περιγραφή των περιστατικών που συνιστούν το έννομο συμφέρον του και στηρίζουν το αίτημά του.

3. Οι αιτούντες και παρεμβαίνοντες πρέπει να παρίστανται αυτοπροσώπως ή μαζί με δικηγόρο. Η επιτροπή μπορεί

να επιτρέψει την υποστήριξη της αίτησης ή παρέμβασης από τρίτο πρόσωπο μόνο για σπουδαίο λόγο, καθώς και την επικουρία του αιτούντος ή του δικηγόρου του από τεχνικό σύμβουλο.

4. Όλα τα αποδεικτικά στοιχεία προσκομίζονται μέχρι την παραμονή της συζήτησης. Οι μάρτυρες εξετάζονται, ένας για κάθε πλευρά, κατά τη συζήτηση της αίτησης.

5. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι δημόσιες.

6. Δικαίωμα παρέμβασης σε κάθε περίπτωση έχει η ΕΡΤ-ΑΕ και ο Ο.Τ.Ε.

7. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που ισχύουν για τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

ΑΡΘΡΟ 22

Πρόταση της Επιτροπής.

1. Η πρόταση της Επιτροπής σχηματίζεται και διατυπώνεται κατά τον τρόπο που σχηματίζονται και διατυπώνονται οι αποφάσεις κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

2. Το πρακτικό της Επιτροπής, μαζί με την αίτηση και τα λοιπά έγγραφα, υποβάλλεται χωρίς καμιά καθυστέρηση στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης. Περίληψη της πρότασης Επιτροπής καταχωρείται το σχετικό βιβλίο που τηρείται στην Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ).

3. Αντίγραφο του πρακτικού έχει δικαίωμα να πάρει ο αιτών, ο παρεμβαίνων, καθώς και κάθε τρίτος που έχει έννομο συμφέρον. Με πράξη του προέδρου της Επιτροπής ορίζεται εκείνος που έχει σχετικό έννομο συμφέρον.

4. Η πρόταση της Επιτροπής πρέπει να περιέχει σαφή και πλήρη αναφορά ως προς όλα τα στοιχεία της άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας του ραδιοφωνικού σταθμού.

ΑΡΘΡΟ 23

Ανάκληση της άδειας.

1. Η άδεια μπορεί να ανακληθεί για

ορισμένο χρόνο ή εξ ολοκλήρου, μετά από πρόταση της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία, ύστερα από αίτηση εκείνου μόνο που έχει έννομο συμφέρον ή της Ειδικής Υπηρεσίας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) ή της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

2. Η Επιτροπή σε κάθε περίπτωση καλεί σε ακρόαση το φορέα του σταθμού.

3. Η άδεια ανακαλείται για τους ακόλουθους λόγους:

α. Σοβαρή παράβαση του νόμου και του παρόντος διατάγματος, ως και των όρων χορήγησης της άδειας.

β. Μη συμμόρφωση στις συστάσεις ή αποφάσεις της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία ή της Επιτροπής δεοντολογίας του σταθμού ή του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου.

4. Η απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης είναι αμέσως εκτελεστή. Η άμεση διακοπή της λειτουργίας του σταθμού εξασφαλίζεται με κάθε νόμιμο τεχνικό ή άλλο μέσο.

5. Η Επιτροπή για την τοπική ραδιοφωνία έχει την υποχρέωση να προτείνει στο συντομότερο δυνατό χρόνο, εφόσον συντρέχει περίπτωση της παραγράφου 3, την ανάκληση της άδειας λειτουργίας των ραδιοφωνικών σταθμών, όταν η ανάκληση ζητείται από εκείνον που θίγεται ή βλάπτεται άμεσα ή την Ειδική Υπηρεσία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ) ή την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

ΑΡΘΡΟ 24

Μεταβατική διάταξη.

1. Μέχρι την ίδρυση και συγκρότηση της Ειδικής Υπηρεσίας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΕΥΜΜΕ), οι αρμοδιότητες της ασκούνται από τη Διεύθυνση Εποπτείας της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών.

2. Όσες αιτήσεις έχουν υποβληθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του διατάγματος αυτού, δεν απορρίπτονται ως απα-

ράδες, εκτός εάν δε συμπληρώσουν αυτές ή δεν προσκομίσουν οι αιτούντες τα δικαιολογητικά που προβλέπει το διάταγμα αυτό μέσα σε εύλογη προθεσμία που θα ορίσει η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία.

Στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

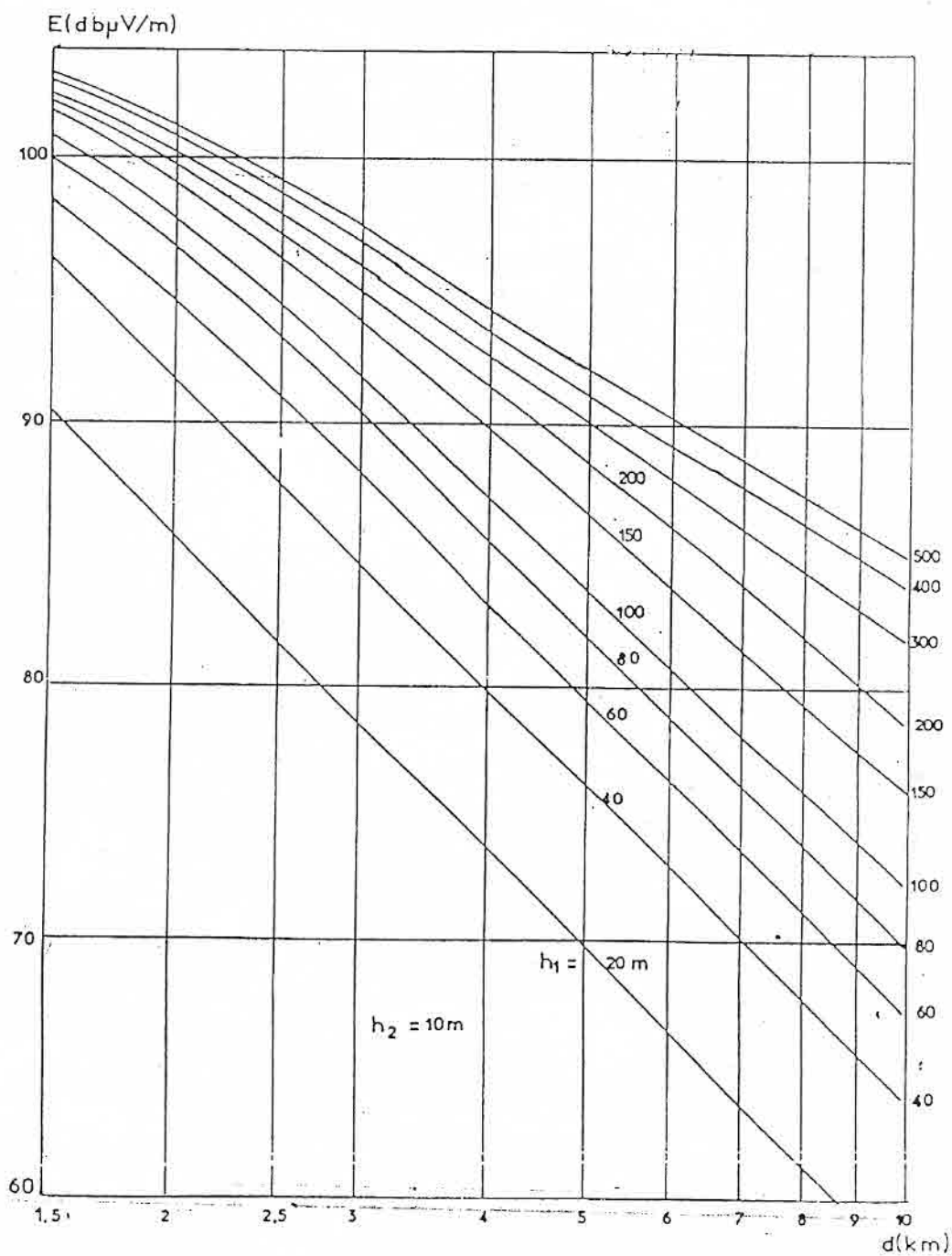
Αθήνα 15 Ιανουαρίου 1987

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ**

**ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΑΠ. ΚΑΚΑΜΑΝΗΣ**

**ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΑΠ. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ**

**ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΚΩΝ. ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ**

$h_1 =$ Ύψος κεραίας εκπομπής πάνω από τη μέση στάθμη εδάφους στην περιοχή κάλυψης

$h_2 =$ Ύψος κεραίας λήψης από το έδαφος (για $h_2 = 3\mu$, οι ανωτέρω τιμές μειώνονται κατά 9db)

Ραδιοφωνία και Τοπική Αυτοδιοίκηση: μια ιστορική ανορθογραφία ή η ελληνική απάντηση στην αποτυχία που σημάδεψε τη δημοτική, αλλά και γενικότερα την τοπική ραδιοφωνία στην Ευρώπη;

Μια ομάδα επιστημόνων, συνεργατών της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης ανιχνεύοντας, μέσα από τη διεθνή εμπειρία, τα αίτια της αποτυχίας της τοπικής ραδιοφωνίας στις ευρωπαϊκές χώρες, κατέληξε στη διαμόρφωση μιας πρότασης στρατηγικής προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την τοπική κοινωνία γενικότερα. Μια πρόταση που αντιμετωπίζει την έλλειψη συνεργασίας σε τοπικό επίπεδο, την αδυναμία των άμεσα ενδιαφερομένων κεντρικών θεσμών της Αυτοδιοίκησης να αναλάβουν τις απαραίτητες πολιτικές πρωτοβουλίες για το συντονισμό και σχεδιασμό των τοπικών δικτύων επικοινωνίας. Μια πρόταση δηλαδή που θα επιτρέψει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ως θεσμός πλέον, να βάλει τη σφραγίδα της στην εξέλιξη της υπόθεσης της τοπικής δημοσιότητας, συμβάλλοντας έτσι στην αλλαγή του ραδιοφωνικού χάρτη της χώρας.